

РЕЗЮМЕ

Основание за разработване на План за управление на Природен парк ”Златни пясъци”

Планът за управление на ПП”Златни пясъци” е елемент от ефективното функциониране на Националната екологична мрежа за опазване на ландшафта и биологичното разнообразие на значимите защитени територии в България. Планиране на управлението и дейностите в ПП”Златни пясъци” според изискванията на природозащитното ни законодателство като значима защитена територия в Северното Черноморско крайбрежие е развитие на политиката на Националното управление по горите за опазване и планиране на защитени територии под негово управление със създадени и действащи управленски структури - Дирекции на природните паркове. Основна предпоставка за разработването на настоящия План е необходимостта от План за управление, отговарящ на съвременните изисквания за прилагане на мерки за специализирано опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие, устойчиво ползване на защитените територии за нуждите на науката и балансирано туристическо и рекреационно развитие. За осъществяване на тези цели и изисквания, разработването на Плана за управление на ПП”Златни пясъци” се основава главно на Закона за защитените територии и Закона за биологичното разнообразие, Наредбата за разработване на планове за управление на защитени територии, Заданието за разработване на ПУ за ПП”Златни пясъци” и Договор с Възложителя ДПП”Златни пясъци”.

Предназначение на Плана

Предназначението на Плана е да бъде *инструмент за управление* на Природния парк, отчитайки изискванията и целите на природозащитата, средство за парковата администрация за действие в рамки и конкретни бъдещи програми и проекти за постигане на развитие чрез участие и подкрепа от държавата, европейските фондове и представители на бизнеса, в резултат на координация на институциите и баланса на интереси на заинтересовани собственици и ползватели, към които е насочен. Предназначението на Плана е да обоснове и включи система от основни *дейности и мерки* за реализиране на определените *дългосрочни цели*.

Особеност на Плана за управление на ПП

Особеност на настоящия План е необходимостта от разработване на управленски решения за съхраняване на защитена територия по ЗЗТ и приоритетни за опазване природни местообитания, идентифицирани от Закона за биологичното разнообразие. Тази особеност определя Плана за управление като ръководно средство за дейностите и мерките с оглед доказаната висока консервационна стойност на ПП”Златни пясъци”.

Процес на разработване на Плана – участници, обществени обсъждания

Процесът следва поставените изисквания на Заданието за разработване на ПУ на ПП”Златни пясъци”, утвърдено от ИАГ-МЗХ и МОСВ.

Екипът разработил Плана за управление

Включва интердисциплинарен състав за решаване на разностранните аспекти на опазването на ПП, развитието на научни, образователни програми, информационна и комуникационна политика и екотуристически дейности. Екипът е съставен от представители на научните и академични среди, специалисти от практиката по планиране и управление на защитени територии.

Процедура на участие на заинтересованите

Осигурена е процедура на участие на всички заинтересовани централни / МОСВ, МОСВ-Дирекция”НСЗП”, МЗХ-ИАГ, МРРБ, МК, /регионални и местни / РИОСВ-Варна, РДГ-Варна, ДГС-Варна, ДЛС”Балчик”, Областни администрации - гр.Варна и гр.Добрич, Общински администрации-гр.Варна, гр.Аксаково и гр.Балчик / органи на властта, академични общности, Възложителят ДПП”Златни пясъци”, частни собственици на сгради, ползватели на предоставени площи в Парка, представители на обществеността и НПО участвали при формиране и вземане на решенията в Плана.

Работни срещи и обществени обсъждания:

Работна среща за оповестяване началото, целите, процеса и задачите на Плана на тема:

”План за управление на ПП”Златни пясъци” – 20.07.2006 г., ПП”Златни пясъци”.

Среща на Работната група за подкрепа при изготвяне на ПУ на ПП”Златни пясъци” – 30.08.2006 г., Посетителски център ДПП”Златни пясъци”. Участие взеха определените представители на главните заинтересовани регионални и местни институции и представители на Възложителя и членове на екипа разработващ Плана.

Семинар на тема: „Природен парк ”Златни пясъци – елемент от ефективното функциониране на значимите обекти от Националната екологична мрежа, представен в Проекта на Плана за управление за периода 2007-2017 г.” – 12.06.2007 г., Административна сграда на ДПП”Златни пясъци”, Варна. В Семинара взеха участие представители на заинтересованите национални, регионални и местни държавни и общински институции: ИАГ-МЗХ, МРРБ, РИОСВ-Варна, Областна администрация-Варна, РДГ-Варна, ДПП”Златни пясъци”, ДГС-Варна, ДЛС”Балчик”, Община Варна, Р-н „Приморски”- Варна, Община Балчик, представители на екипа, разработващ Плана.

Аудиторията беше запозната с резултатите от проведените проучвания и картиране на приоритетни местообитания по ЗБР на територията на ПП”Златни пясъци” в рамките на ПУ. Беше представен Проект за Функционално зонироване на ПП”Златни пясъци” и ЗМ”Аладжа манастир” планираните възможности за екотуристическо ползване на територията от Проекта на Плана за управление. Проведе се дискусия по конкретните зони, режими, норми и препоръки за опазване на биологичното разнообразие и ландшафта. Внимание се отдели на нов режим на организация на територията в предоставените и застроени площи, важен елемент за опазване и естетизиране на околните пространства и предотвратяване негативно влияние върху екосистемите в Природния парк. Изказаните целесъобразни мнения и препоръки и по други раздели на ПУ са намерили отражение в Плана.

Обществено обсъждане на Проекта на Плана за управление на ПП”Златни пясъци”, съгласно чл.12(1); чл.13; чл.14 от Наредбата за разработване на планове за управление на защитени територии, проведено на 25.09.2007 г. в Административната сграда на ПП”Златни пясъци”. Препоръките от Общественото обсъждане са отразени съгласно НРПУЗТ. Внесени са: Протокол и Справка на неотразените бележки и препоръки, заедно с екземпляри/5 бр./ от Плана за управление на Възложителя - ИАГ-МЗХ за внасяне в МОСВ.

Приемане на Плана за управление на ПП”Златни пясъци”

Плана за управление е разгледан и приет от Възложителя-ИАГ-МЗХ на заседание на Експертен технико-икономически съвет с Протокол от 17.12.2007 г. с Протокол и Решение 1/2010 г. от заседание на Специализирания състав на ВЕЕС-МОСВ на 21.09.2010 г. се предлага на министъра на околната среда и водите да внесе проекта на ПУ в МС за приемане, след отразяване на забележки включени в Решение1/2010 г.

Проучвания и дейности

Планът за управление е резултат от целенасочени предпланови проучвания и планиране в периода м.юли 2006 - май 2007 година. Дейностите обхващат обобщаване на наличната информация от предходни проекти, документи за предоставяне площи от горския фонд, теренно-проучвателни работи за инвентаризация на горите и земите, картиране местообитанията, приоритетни видове от флората и фауната, проучвания за действащи проекти, програми, областни планове за регионално развитие, планове и проекти на общинско ниво, документи свързани с обявяване, определяне на площи и граници на защитената територия, срещи и разговори, които определиха специфичните особености на обекта и конкретните проблеми от екологичен, културно и социално-икономически характер. В този процес основна роля имат контактите със заинтересованите страни за приобщаването им към идеите на Плана.

Обща площ, фондова и административна принадлежност

Окончателната площ на ПП”Златни пясъци” в резултат на приетите цифрови модели на землищата по картата на възстановената собственост (КВС) – Общински Служби ”Земеделие и гори”, Констативните протоколи на комисиите за границите на ПП”Златни пясъци” и ЗМ”Аладжа манастир” и резултатите от Инвентаризацията на горите и земите за нуждите на Плана през (м.юли и август, 2006 г.) е 1324,7 ха. Всички площи са горски фонд. Площите попадащи в границите на ДЛС”Балчик” са съгласно възприетите данни от инвентаризацията към Лесоустройствен проект на ДЛС”Балчик”, „Агролеспроект” ООД, 2006 г. За ПП”Златни пясъци”: горски фонд в границите на ДГС-Варна включва отдели и подотдели: 130 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2. 131 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 4, 5, 6. 132 а, б, в, г, д, 1, 2, 3. 133 а, б, в, г, д. 134 а, б, в, 1. 141 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. 142 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2. 143 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 6. 144 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13. 145 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3. 146 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. 147 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. 148 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, 1, 2, 3, 4, 5, 6. 149 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, 1, 2, 3, 4, 5, 6.

150 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, а1, б1, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13. 151 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, а1, б1, в1, г1, д1, е1, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15. с обща площ 1091,4 ха; горски фонд в границите на ДЛС „Балчик“ включва отдели и подотдели: 134 а-1, б-1. 135 а, б, в, 1.136 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3. 137 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3. 138 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, 6. 193 а, 1. 194 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4. с обща площ 233,3 ха. За ЗМ „Аладжа манастир“: горски фонд в границите на ДГС-Варна включва отдели и подотдели: 148 с, 4, 5. 150 а, б, в, г, б1, в1, 1, 2, 3, 4, 5, 11, 12, 13. с обща площ 16,6 ха. За Археологическата недвижима културна ценност от античността и средновековието „Аладжа манастир“ с териториален обхват /по КВС и ЛУП, 1997 г./ включва отдел 150 а, е1, ж1, з1, 1, 5. с площ 22,1 ха - Решение с Протокол от 23.08.2006 г., одобрен от Министъра на културата; За Археологическата недвижима културна ценност от античността и средновековието „Аладжа манастир“ съгласно Инвентаризацията към Плана за управление, 2006 г.- отдел 150 а1, б1, в1, 1, 11, 12. с площ 22,1 ха

Предназначение на териториите

Съгласно Закона за устройство на територията, предназначението на териториите и поземлените имоти на площите на ПП са „горски територии“ - „защитени територии – за природозащита“ (чл.8 т.4). Съгласно Единния Класификатор на Кадастъра площите на ПП „Златни пясъци“ по начин на трайно ползване са „Територии заети от естествени ресурси за възстановителни мероприятия“ /ЕРВМ/ – 1324,7 ха – 100%. През територията на ПП „Златни пясъци“ преминават транспортни територии: републикански първокласен път I-9 от държавната пътна мрежа; местен – общински път кв.Виница-Аладжа манастир, свързан с републиканския път.

Собственост

Горите и земите – горски територии в границите на ПП „Златни пясъци“, които са публична държавна собственост произтичаща от чл.10(1) на ЗЗТ са 1301,4 ха – 98,2%. В границите на ПП общинските гори собственост на община Аксаково са 0,3 ха, горите частна собственост са 11,6 ха – 0,9%, собствеността на юридически лица е 8,8 ха – 0,7%, собствеността на религиозни организации е 2,5 ха – 0,2% и временно стопанисвана територия от община Аксаково с площ 0,1ха.

Законов статут на ПП и правна рамка

Границите и режимите на територията на ПП „Златни пясъци“ са определени с Постановление № 2134 от 03.02.1943 г. на Министерство на земеделието и държавните имоти, Дирекция на горите и лова, с което е обявена площ от 2400 дка за народен парк и граници, Заповед № 278 от 10.04.1981 г. на КОПС за разширяване на границите и Заповед № РД-580 от 14 август 2001 г. на Министерство на околната среда и водите, с която обекта се прекатегоризира в „природен парк“.

Границите и режимите на ЗМ „Аладжа манастир“ са определени с Постановление № 2132 от 03.02.1943 г. на Министерство на земеделието и държавните имоти, Дирекция на горите и лова като „природен паметник и природно-историческо място“ и Заповед № РД-813 от 23 август 2002 г. на Министерство на околната среда и водите за прекатегоризиране в „защитена местност“.

Статутът и режимът на ползване на ПП „Златни пясъци“ и ЗМ „Аладжа манастир“ се определят главно от ЗЗТ, ЗБР, ЗГ и ЗКН

Управлението

Управлението и охраната на ПП „Златни пясъци“ се осъществява от ИАГ-МЗХ със своята специализирана структура Дирекция на ПП „Златни пясъци“ и регионални и местни структури – Регионална дирекция по горите-Варна, Държавно горско стопанство-Варна и Държавно ловно стопанство „Балчик“. МОСВ и РИОСВ-Варна провеждат и осъществяват управлението и контрола в защитената територия. Охраната на територията на ПП, извършване на поддържащи и възстановителни дейности е задача на ДГС-Варна и ДЛС „Балчик“. Министерство на културата и Национален институт за недвижимото културно наследство /НИНКН при МК/ чрез Регионалния исторически музей е компетентният орган за Музейния комплекс „Аладжа манастир“. Към Дирекцията на ПП „Златни пясъци“ е създаден Консултативен съвет като помощен и координиращ орган. Управлението на ПП „Златни пясъци“ и ЗМ „Аладжа манастир“ се осъществява чрез взаимодействието на държавни национални, регионални и местни структури, общински власти, научни институции и неправителствени организации.

Специализирани проекти за територията на ПП „Златни пясъци“

Първият специализиран проект е за създаване на лесопарк „Златни пясъци“-курорт Варна, Агрореспект, 1956 г. в местностите Аладжа манастир, Златни пясъци и Бежаната, върху площ от

805,8 ха, с цел реконструкция на горските насаждения и превръщането им в лесопаркови, укрепяване на поройните долове в района на народния парк. Следват Предварителни проучвания за Народен парк „Златни пясъци“, Агролеспроект, 1981 г., в които на основата на подробни проучвания и анализ е разработено функционално зониране на територията със съответстващи режими. Последният комплексен проект „Паркоустройствен проект на Народен парк „Златни пясъци“-фаза Технически проект, част зелено строителство, Агролеспроект, 1994 г. за Народен парк „Златни пясъци“ е разработен въз основа на Закона за защита на природата. Целта на проекта е въвеждане на природозащитни режими за опазване на защитената територия и създаване на организация за рекреационни и туристически дейности, развитие на познавателни и научни дейности. През 1996 г. и 1997 г. за площите на НП „Златни пясъци“ са разработени Лесоустройствени проекти на ДГС-Варна и ДЛС-Балчик.

Абиотичните фактори на средата

Характерът на климата в разглеждания район е преход от континентален към континентално-средиземноморски. Основните елементи на климата в района на ПП „Златни пясъци“ са силно повлияни от бризовата циркулация и релефа и характеризират климата като специфичен и уникален. Геоложкият разрез в района на природен парк „Златни пясъци“ включва разнообразни седиментни скали, обединени в множество литостратиграфски единици или генетични типове с палеогенска, неогенска или кватернерна възраст. Разглежданият район попада в пределите на Североизточния склон на Варненския артезиански басейн. Основните хидрогеоложки единици (водоносни хоризонти) са – Миоценският водоносен хоризонт, Еоценският водоносен хоризонт и Малм-валанжския водоносен хоризонт. Разглежданият район се характеризира като зона с висока концентрация на опасни геодинамични процеси. Геодинамичната обстановка се усложнява и от високата историческа и прогнозна земетръсна интензивност. Основните геодинамични явления, които определят геодинамичната опасност в изследвания район са свлачищата. Практически целия брегови склон в района на защитената територия е обхванат от древни свлечения. Те предопределят свлачищната геоморфология на терена. Дължината на древните свлачищни циркуси достига до 6 – 7 километра, ширината им до 5 километра, а обхватът (максималната дълбочина на хлъзгателната повърхнина) до 150 – 200 метра. В свлачищните зони са формирани вторични хлъзгателни повърхнини на по-малка дълбочина, по които се реализират разрушителните съвременни свлечения. Към Плана за управление е приложена *Карта 4: Релеф и свлачищни процеси в М 1:10 000*. Карстът в района на ПП „Златни пясъци“ е свързан с разпространението на сарматските варовици. Особеностите на геоложкия строеж, хидрогеоложките и геотектонски характеристики не предоставят добри възможности за развитието на повърхностен и подземен карст. Тук не са установени типични карстови пещери, съответно орнаментирани с пещерни образувания. Малкото на брой естествени скални ниши имат по-скоро тектонски произход или са възникнали в резултат на повърхностна ерозия на скалите. Множеството скални цепнатини по ръбовете и склоновете на скалните откоси са резултат предимно на тектонски причини. Тук карстовите процеси на излужване на варовика са съвсем млади в геолошко отношение и не са довели до развитието на активни пещери. Освен добре проучените и документираните Аладжа манастир и м. Катакомбите, непосредствено до южната граница на Природния парк се намират няколко свързани помежду си подземни галерии, с обща дължина около 150 м и отварящи се към повърхността с три входа. Досега тези галерии не са системно проучвани и остават все още непубликувани в научната литература.

Хидрология и хидрография

Оценка на естественото състояние на водните обекти.

Повърхностните води в природен парк „Златни пясъци“ се формират от дъждовните води в няколко сухи дерета, „Буковото дере“ с постоянно течаща вода и две по-големи естествено заблатени водни площи. Качествата на повърхностните води зависят от местоположението им в съответния водосбор и от евентуално влияние на антропогенни фактори върху тях. Съгласно Наредба №7 / 8.08.1986г. за показатели и норми за определяне качеството на течащите повърхностни води на КОПС /Комитет за опазване на природната среда/, МНЗ /Министерство на народната здраве/ и КТСУ/Комитет по териториално и селищно устройство/, сухите дерета са определени като водоприемници II категория. В южната част на парка се намират няколко естествено заблатени водни площи /мочури/. Те се подхранват постоянно от подпочвените води, поради което и през най-горещите летни месеци не пресъхват. Затвореният характер на тези водоеми и застоялите води в тях предполагат високи концентрации на т.н. биогенни вещества -

съединения на азота, фосфора и желязото, подхранващи блатната растителност, но и създаващи условия за протичане на гнилостни процеси. На територията на природен парк “Златни пясъци” са изградени 15 чешми, две от които са сухи. От 2000 г. не са извършвани редовни изследвания на водата от чешмите за оценка на качествата и годността им за питейни нужди. Местоположението на чешмите по различни маркирани туристически маршрути изисква периодичното им изследване с цел доказване годността на водите за питейни нужди.

Почви и ерозия

На територията на ПП са представени два типа почви: хумусно-карбонатна почва – 23.5 ха и карбонатен чернозем – 1200.1 ха. Не са установени данни за активно протичане на ерозионни процеси понастоящем или предстояща опасност от възникването им. Преобладаващата част от насажденията и културите (над 60% от залесената площ на Парка) са с пълнота 0,7 и нагоре, а останалите са затревени или зачимени. Ерозията на почвите протича много бавно и не се нанасят върху тях щети с практическо значение. Почвата е защитена надеждно срещу ерозия от наличната дървесна, храстова и тревна растителност. Изграден е в миналото бараж за укрепяване на дола до ваканционно селище „Горски кантон”. Техничко-укрепителното съоръжение и ерозираните площи по степени на ерозия са отразени на *Карта 6: Разпространение на типовете почви и степен на ерозия.*

Биологично разнообразие

За биологичната характеристика на ПП са използвани актуалните данни от инвентаризацията на горите и земите и проучванията за нуждите на Плана, както и съществуващи резултати от минали проучвания.

Местообитания

В настоящия План за управление типовете природни местообитания са разработени по Европейска класификационна система на природните местообитания/хабитати/ - EUNIS Habitat classification и Класификация на Палеарктичните местообитания - Classification of Palearctic habitats. Типовете местообитания по класификация на EUNIS (включително подединиците) са 28, а по Палеарктичната 27. Единадесет от тях, обединяващи 15 хабитата от EUNIS са от Директива 92/43ЕЕС и са включени в европейската мрежа NATURA 2000. Към Плана за управление е приложена *Карта 7: Типове природни местообитания в М 1:10 000*

Растителност

ПП „Златни пясъци” се намира ботаникогеографски във флористичния район на Северното Черноморско крайбрежие от Западнокрайбрежния Черноморски окръг в Евксинска провинция на Европейската широколистна горска област. Развитие на растителната покривка се определя в голяма степен и от въздействието на морето върху различните характеристики на умерено континенталния макроклимат, наклона на терена в цяло и в отделните участъци, геоложката основа, овлажнението на почвите, антропогенното въздействие. Естествената растителност се характеризира с развитие на дървесни съобщества доминирани от келяв габър, цер, благун, космат дъб, мъждрян, полски клен, дръжкоцветен дъб, сребролистна липа, полски ясен и др., принадлежащи, с малки изключения, към неморалния средноевропейски тип. Почти цялата територия на парка е заета от такива ксеротермни, термофилни широколистни гори. Развитие на по-скоро сублонгозна, отколкото лонгозна растителност в ниските части на парка е една от най-специфичните особености на горската растителна покривка. В състава им участват видове като полски ясен (*Fraxinus oxycarpa*), полски бряст (*Ulmus minor*), летен дъб (*Quercus robur*), бяла топола (*Populus alba*), черна елша (*Alnus glutinosa*), висока скрипка (*Smilax excelsa*), гръцки гърбач (*Periploca graeca*), евксинският вид битински синчец (*Scilla bithynica*) и др. Поради смекчаващото континенталния климат влияние на морето, в тези гори участват много средиземноморски и субсредиземноморски видове. Ценни за биоразнообразието на парка биха били разположените в непосредствено съседство с парка храстови и тревни видове и техни фитоценози от субсредиземноморската флора – люляк (*Syringa vulgaris*), храстовиден смин (*Jasminum fruticans*), драка (*Paliurus spina-christis*), храстовидна зайчина (*Coronilla emerus*), смрадлика (*Cotinus coggygria*) и др., някои от които са редки за флората на България.

Класификация на растителността

В Плана при класифициране на растителността е приложен метода на сигматичната школа (Braun-Blanquet 1964). Растителната покривка на територията на Парка е представена от 10 класа, 12 разреда, 15 съюза и 15 асоциации, с още 6 безрангови синтаксона - включени са и синтаксони от местността “Белите сипеи”, която е непосредствено продължение на север на местността “Бялата

стена”. Това значително разнообразие на синтаксони, включително от висок ранг, на такава ограничена по площ територия, отразява богата и сложна по състав и структура растителност. Част от фитоценозите и местообитанията имат ограничено разпространение в страната, което ги прави особено ценни. По комплекса от екологични характеристики те се разделят в следните *групи*: Хигрофилна тревна растителност, Ксеротермна тревна растителност, Горска и храстова мезофилна и ксерофилна растителност: Ксеротермна горска и храстова растителност включена в разред *Quercetalia pubescentis* заема по високите участъци на релефа. Мезофилната горска растителност доминирана от източния бук (*Fagus orientalis*) и обикновения габър (*Carpinus betulus*) е с по-ограничено разпространение на територията на парка. Заемат понижените части на релефа предимно със северна експозиция, Хигро-мезофилна горска и храстова растителност: Представена е само от няколко фитоценози отнесени към клас *Populetea albae*. Доминиращи видове са полски ясен (*Fraxinus oxycarpa*) и полски бряст (*Ulmus minor*), които заедно с придружаващите ги видове, включително известен брой лиани, формират редките за растителната покривка на България и Европа лонгозен тип фитоценози и група: Скална растителност в района на „Аладжа манастир”, м. „Бялата стена”. Изкуствените насаждения от черен бор, акация, някои екзотични иглолистни видове са включени в отделна група растителност.

Горскодървесната растителност

Инвентаризацията на горите и земите на ПП „Златни пясъци” е извършена през 2006 г. съгласно изискванията на Наредба №6 от 05.02.2004 г. за устройство на горите и земите от горския фонд и на ловностапанските райони в Р България (притурка ДВ бр. 27 от 2004 г.). При инвентаризацията са съставени таксационни описания за всички гори и земи от природния парк, които са включени в Приложение №1 на *СВИТЪК III: Гори и земи*. Залесената площ в ПП „Златни пясъци” заема 93.9% от площта му, а останалата – 6,1% е незалесена. Голите недървопроизводителни площи заемат 81,2 ха (6,1% от площта на природния парк), като площта е заета предимно от поляни -27,9 ха, просеки -20.8 ха и дворни места -18.6 ха (1,4%). На територията на ПП ограничено са разположени площи заети от нелесопригодни голини -3.8 ха, земни камионни пътища -3.4 ха и шосе -5.2 ха, паркинги -0,6 ха и др. В състава на горите участват общо 34 броя дървесни видове. С най-голямо площно участие са представени келяв габър – 519.6 ха (41.8% от залесената площ), следван от цер – 251.1 ха (20.2%), а с най-малко – испанска ела, кипарис, ливански кедър, американски ясен, топола-регенерата и полски ясен – общо 0.1% от от залесената площ на парка. На територията на Парка се срещат единично в насажденията и културите още бяла върба, круша, конски кестен, брекина, шестил и орех. По-голямата част от залесената площ на парка е заета от местни, семенни и издънкови дървесни видове - 1120.7 ха (90.1%), а останалата от чуждоземни видове (бяла акация, атласки кедър, деодарски(хималайски) кедър, ливански кедър, зелена дуглазка ела, испанска ела, американски ясен и маклура) - общо 36.2 ха (2.9%) и от местен вид но нехарактерен за района на Парка (черен бор) - 86.5 ха или 7.0%. От чуждоземните видове преобладава акацията с 55.5% от площта им. Постепенната смяна на чуждоземните видове и черния бор(неместен вид) с местни дървесни видове през следващите няколко десетилетия следва да бъде главна задача в направляване развитието на дървесните формации в парка. Келявият габър заемащ повече от 1/3 от залесената площ на парка се отличава от разпространените навсякъде в страната храстови съобщества от същия вид, които обикновено се срещат с височина 2-4 м. В по-голямата част от територията на Парка заета с този вид, са се образували проходими и просторни горски насаждения със средна височина 7-12 м, което понастоящем изключително рядко се среща у нас. Следва да се отбележи, че този дървесен вид доминира и определя съвременния облик на Парка. Горите на Природния парк, обобщено за цялата му територия са съставени предимно от смесени с преобладание на келяв габър издънкови насаждения. Средната възраст на горите е 52 години, средната им пълнота е 0.78, средния им бонитет е 3(3.4), средния прираст на горите е 2.07 куб.м/ха, средния запас 96 куб.м/ха, а общия запас е 119090 куб.м(без клони).

Флора

Водорасловата флора на изследваните водни басейни в парка включва 50 вида и разновидности водорасли, които се отнасят към седем отдела (Cyanobacteria, Rhodophyta, Chlorophyta, Zygnemophyta, Botrydiophyta, Euglenophyta, Bacillariophyta). Присъствието на червеното сладководно водорасло *Audouinella chalybaea* единствено в чешма “Ковшак” е свидетелство за доброто екологично състояние на водите в тази част на парка. Видът е рядък и чувствителен към всякакъв тип замърсяване на водата, повишаване на температурата на водата и намаляване на дебита ѝ. Въпреки липсата на официален статут на защитени водорасли у нас, повечето червени

сладководни водорасли са редки и застрашени видове, поради което фигурират в Червените списъци на много европейски страни.

Гъби(Макромицети) - При теренните изследвания за нуждите на ПУ са регистрирани 48 вида макромицети. Установените таксони се отнасят към 3 отдела (Мухомусота - лигави гъби, Ascomycota - торбести гъби и Basidiomycota - базидиеви гъби), 3 класа, 11 разреда, 27 семейства и 39 рода. Преобладаващият брой таксони се отнася към клас Basidiomycetes - 45 вида. По брой на видовете доминират разредите Agaricales - 18 вида и Polyporaceae- 11 вида. Най-богати на видове макромицети са семействата *Marasmiaceae* и *Polyporales* - с по 6 вида. Най-много видове гъби са регистрирани в смесените широколистни (30 вида) и в лонгозните (22 вида) гори. По брой на видовете доминират сапротрофите на дървесина (LeS) - 29 вида. В парка бяха установени плодни тела от 8 вида макромицети, паразити по широколистни дървета. С важно стопанско значение сред тях са следните видове: *Armillaria mellea*, *Phellinus igniarius*, *Fomes fomentarius*, *Ganoderma applanatum*. В ПП "Златни пясъци" до момента са установени 5 вида макромицети от Червения списък на гъбите в България (Gyosheva & al. 2006): *Boletus armeniacus* Quél. - Застрашен (EN); *B. pulverulentus* Opat. - Застрашен (EN); *Clathrus ruber* Pers.:Pers. - Почти застрашен (NT); *Gyrodon lividus* (Bull.:Fr.) Sacc. - Критично застрашен (CR); *Hericium coralloides* (Scop.:Fr.) S.F. Gray - Почти застрашен (NT); Три от посочените видове (*Boletus armeniacus*, *Clathrus ruber* и *Hericium coralloides*) са регистрирани през 2006 г. В ПП "Златни пясъци" през 2006 г. са регистрирани плодни тела от 7 вида ядливи гъби: Обикновена пънчушка (*Armillaria mellea*), Дъбова кладница (*Pleurotus cornucopiae*), Мрежеста манатарка (*Boletus chrysenteron*), Чернодробна гъба (*Fistulina hepatica*), Бял корал (*Hericium coralloides*), Лютив млечница (*Lactarius piperatus*), Зелена гълъбка (*Russula virescens*).

Мъхове - На територията на ПП "Златни пясъци" са установени 77 вида мъхове, което е около 10% от цялата мъхова флора на България. В систематично отношение, 5 вида са чернодробните (Marchantiophyta) и 72 вида листнатите (Bryophyta) мъхове. Три от намерените видове са с консервационно значение съгласно Червения списък на мъховете в България, предоставен на МОСВ и публикуван през 2006 (Natcheva & al. 2006). Нов за територията на страната е един вид – *Fissidens crispus*. Въпреки малкия брой видове, мъховата растителност в парка е много добре представена – повечето от срещаните се видове са в голямо обилие, популациите им са жизнени и фертилни. Предпоставка за това са запазените горски съобщества с относително голям континуитет, както и наличието на голям брой стабилни микрохабитати. В този смисъл, ПП "Златни пясъци" представлява важна територия за опазване на горската калцифилна мъхова флора по Черноморското ни крайбрежие. В това отношение интерес представляват районите между „Аладжа манастир“ и „Катакомбите“, както и блокажите под „Перчемли тепе“. Друг район с добре представена мъхова флора е м. „Буков дол“, поради по-високата въздушна влажност и наличието на гора от източен бук (*Fagus orientalis*), се срещат няколко вида, които у нас типично растат при по-голяма надморска височина – *Mnium marginatum*, *Dicranella heteromalla*, *Isothecium alopecuroides*. Екстраординарното разпространение на тези мъхове, аналогично с това на *Fagus orientalis*, свидетелства за наличието на уникално съчетание от абиотични фактори. Интересно е намирането в парка на наскоро установените за България видове *Pterygoneurum sessile* и *Microbryum floerkeanum*, които са типични за мъховата флора на лъсови терени.

Висши растения(без мъхове) - Установени са общо 400 вида, което представя около 1/10 от флората на България. Видовете принадлежат към 271 рода от 79 семейства. Най-многобройни са семействата Asteraceae – 41 вида от 30 рода, Poaceae – 35 вида от 21 рода, Fabaceae – 29 вида от 17 рода, Rosaceae – 23 вида от 13 рода, Lamiaceae – 18 вида от 15 рода, Brassicaceae – 17 вида от 14 рода др. Най-многоброен е род *Viola* (Теменуга), от който са установени 8 вида. Род *Trifolium* и род *Carex* са представени с по 7 вида, род *Quercus* – с 6 вида и т.н. Видовете от флората с природозащитен статус срещани се в ПП "Златни пясъци" са включените в Червената книга на България 9 вида. От тях 9 са с категория "рядък" и един – с категория "застрашен". Защитените видове са 17. От тях 7 са защитени по Приложение 3 на Закона за Биологичното разнообразие (ЗБР) и 13 са защитени съгласно Приложение 4. Видове, защитени от международни конвенции включени в Директива 92/43/ЕЕС – 1 вид(Снежно кокиче-*Galanthus nivalis* L.) и видове, включени в конвенцията СИТЕС - 7 вида, представители на сем. Салепови и сем. Кокичеви.

За ПП "Златни пясъци" от видовете с определена природозащитна стойност, които са посочени в Приложение 3 на ЗБР и следва да бъдат обект на специални мерки, допълнително към тях се

включват Самардала (*Nectaroscordium siculum* Ucria ssp. *bulgaricum* (Janka) Stearn) и Скоруша (*Sorbus domestica* L.). Лечебните растения са над 150 растителни вида, срещащи се на територията на ПП “Златни пясъци”, които могат да бъдат класифицирани като лечебни растения според Закон за лечебните растения. От тях 58 % са многогодишни тревисти растения, 14 % са дървета, по 13 % са храсти и едногодишни тревисти растения и 2 % са двегодишни растения. От дърветата с по-често разпространение са следните видове: Мъждрян (*Fraxinus ornus* L.), Полски ясен (*Fraxinus oxycarpa* Vieb. ex Willd.), Благун (*Quercus frainetto* Ten.), Бяла върба (*Salix alba* L.), сребролистна липа (*Tilia tomentosa* Moench.) и Полски бряст (*Ulmus minor* Mill.). По-често срещани от храстите са следните видове: Обикновен повет (*Clematis vitalba* L.), Обикновена леска (*Corylus avellana* L.), Ръбест чашкодрян (*Euonymus europaeus* Mill.), Птиче грозде (*Ligustrum vulgare* L.), трънка (*Prunus spinosa* L.), Полска къпина (*Rubus caesius* L.), Черен бъз (*Sambucus nigra* L.) и Бял имел (*Viscum album* L.). Тревистите растения са представени от най-много видове, от които, поради по-широкото си разпространение, значение като лечебни могат да имат следните видове: Лъжичина, чесънова трева (*Alliaria petiolata* (Bieb.) Cavara et Grande, Лечебен пелин (*Artemisia absinthium* L.), Обикновен пелин (*Artemisia vulgaris* L.), Черна капела (*Ballota nigra* L.), Виолетова белоочица (виолетово птиче просо) (*Buglossoides purpureo-caerulea* (L.) Johnston.), Синя жлъчка (*Cichorium intybus* L.), Ерингиум (*Eryngium campestre* L.), Горска ягода (*Fragaria vesca* L.), Обикновена звъника (*Hypericum perforatum* L.), Блатия (*Lythrum salicaria* L.), Теснолистен живовлек (*Plantago lanceolata* L.), Голям (широколистен) живовлек (*Plantago major* L.), Тревист бъз (*Sambucus ebulus* L.), Брей (*Tamus communis* L.), Лечебно глухарче (*Taraxacum officinale* Web.), Плоскосеменно (дъболистно) великденче (*Veronica chamaedrys* L.), Миризлива теменуга (*Viola odorata* L.) и др. В списъка на лечебните растения са видове, които имат природозащитен статус и чието събиране следва да бъде абсолютно забранено. Такива са видовете: Лерхианов пелин (*Artemisia lerchiana* Weber), Лечебна зайча сянка (*Asparagus officinalis* L.), Блатно кокиче (*Leucojum aestivum* L.), Петров кръст (*Lilium martagon* L.), Обикновен салеп (*Orchis morio* L.), Маймунски салеп (*Orchis simia* L.), Безстъблена иглика (*Primula vulgaris* L.), както и някои други видове, които макар и да нямат природозащитен статус, на територията на Парка са редки и евентуалното им събиране за медицински цели би застрашило техните популации: Кръгъл лук (*Allium rotundum* L.), Рокамбол (*Allium scorodoprasum* L.), Ефедра (*Ephedra distachya* L.), Загърличе (*Laser trilobum* (L.) Borkh.), Самардала (*Nectaroscordium siculum* Ucria), Двулистна платантера (*Platanthera bifolia* (L.) L. C. Rich.), Безстъблена иглика (*Primula vulgaris* L.), Напльстена какула (*Salvia tomentosa* Mill.), Голяма тлъстига (*Sedum maximum* (L.) Suter), Скоруша (*Sorbus domestica* L.) и др.

Фауна

Безгръбначни - От разгледаните групи безгръбначни животни в ПП “Златни пясъци” и околностите му са намерени 621 вида, които принадлежат към 3 типа, 6 класа, 22 разреда и 120 семейства. В зависимост от нивото на проучване установените таксони съставляват различен дял от фауната на съответната група в България. Досега от района са известни 37 вида мекотели, спадащи към 11 семейства и 3 разреда на подкласовете Prosobranchia (преднохрили охлюви) и Pulmonata (белодробни охлюви). При тях преобладават сухоземните форми. Предполага се, че са намерени над 50% от възможните видове мекотели. С най-много видове са представени семействата Clausiliidae и Zonitidae, следвани по численост от Helicidae и Hygromiidae. Класовете Hirudinea (пиявици), Crustacea (ракообразни), Arachnida (паякообразни) и Myriapoda (многоножки) са представени частично и твърде скромно, с не повече от 30-40% от възможния видов състав на разглежданите таксони. За оценка на разнообразието от насекоми са разгледани 9 разреда със средно и ниско видово богатство и 3 разреда с високо видово богатство. Разредите Blattaria (хлебарки), Mantodea (богомолки), Orthoptera (правокрили насекоми в тесен смисъл) и Dermaptera (ухолазки) се обединяват в групата Orthopterida (правокрили насекоми в широк смисъл). Групата Neuropterida (мрежокрили насекоми в широк смисъл) е представена от разред Neuroptera (същински мрежокрили насекоми). От твърдокрилите са включени около 150 вида но поради липса на точно локализирани находища (често се споменава Северното Черноморие или крайбрежието северно от Варна) е трудно да се прецени реалното видово разнообразие в района. Във водна среда протича част от жизнения цикъл на Odonata (водни кончета), Trichoptera (ручейници), някои Coleoptera (твърдокрили) и Diptera (двукрили). Разгледани са 133 вида двукрили, спадащи към 11 семейства. С повече видове са представени семействата Limoniidae и Tachinidae. Ентомофауната включва около 3.3% от българските диптери - твърде малко за разреда като цяло. Диптерната фауна не е изследвана и се допуска, че са установени под 15% от възможните видове. Проблем с

точното локализиране на находищата има и при двукрилите насекоми. Установени са 6 вида безгръбначни животни, приети за световно значими - включените в списъците на IUCN. От европейско значимите таксони преобладават българските (14 вида) и балканските (12 вида) ендемити, видовете от Бернската конвенция (7), Директивата за хабитатите (6) и CORINE видовете (8). Национално значимите таксони са представени от преглациалните реликти и защитените в България (по 4 вида). Общият брой на консервационно значимите таксони е 44 (6.8%), част от които принадлежат към няколко категории. Броят им доказва важното консервационно значение на ПП “Златни пясъци” като защитена територия, обитавана от фаунистични комплекси с висока природозащитна стойност.

Земноводни и влечуги - От разгледаните групи гръбначни животни, обитаващи и вероятно обитаващи територията на парка и околностите му са включени 11 вида земноводни: 3 вида опашати и 8 вида безопашати; 19 вида влечуги: 3 вида костенурки, 10 вида гущероподобни и 6 вида змии. В процентно отношение групите земноводни и влечуги съставляват за земноводните 60 %, а за влечугите 53 % от установената фауна на тези групи за България. От земноводните, от общо установените 11 вида, всички са включени в приложение II, III на ЗБР, в ЧКБ е включена Сирийската чесновница, а Жабата дървесница в IUCN, като потенциално застрашен вид. От влечугите от общо установените 19 вида, 10 са в приложенията на ЗБР, Смока мишкар и Жълтокоремника в ЧКБ, а двата вида сухоземни костенурки в CITES. Трите вида костенурки са включени в IUCN, като шипобедрената костенурка е уязвим вид, а другите два вида са близко до застрашени. Други шест от видовете влечуги са включени в категорията „незначително повлияни“.

Орнитофауна - На територията на Природен парк “Златни пясъци” са установени 122 вида птици, наблюдавани през последните 45 – 50 години - 31.8 % от птиците установени за страната (Мичев, Янков, 1993). Гнездящите птици са 33.4 % от гнездящите в България видове (Нанкинов и кол., 2004). От тях 106 са защитени от българското законодателство. Понастоящем гнездящите птици на територията на Парка са 86 вида. От тях 72 вида са защитени. Постоянни са 46 вида от гнездящите птици, а прелетни са 40 вида. Местоположението на парка на Западночерноморския миграционен път на птиците е предпоставка по време на пролетна и есенна миграция да се наблюдават още 32 вида. Три вида от дневните грабливи птици са изчезнали от района. 45 вида от гнездящите и мигриращи през територията на парка птици са включени в Директива 79/409 на Съвета на Европейската икономическа общност за опазване на дивите птици.

Дребни бозайници - В ПП “Златни пясъци” са установени и описани 27 вида дребни бозайници, от които 7 вида насекомоядни и 20 вида гризачи. Дребните наземни бозайници срещащи се на територията на Природния парк представляват 64% от тази фауна за България. От дребните бозайници 7 вида са включени в ЗБР. Три от видовете (хомяците) са включени в ЧКБ в категория „редки“. Десет от видовете са включени в IUCN, а 12 в Бернската конвенция.

Прилепна фауна - Като постоянни елементи на прилепната фауна на ПП “Златни пясъци” със сигурност може да се счита Малкия подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Кафяво прилепче (*Pipistrellus pipistrellus*), Ръждив вечерник (*Nyctalus noctula*) и Пещерен дългокрил (*Miniopterus schreibersii*). Този видов състав, еднакво представен както от пещеролюбиви видове, така и от видове, предпочитащи горски хабитати, отразява богатството от подземни убежища, съчетано с богата и добре запазена горска растителност. Мигриращ вид тук е Натузиевото прилепче (*Pipistrellus nathusii*). Всички установени видове прилепи са под закрилата на националното законодателство и на редица международни конвенции, ратифицирани от Република България. Всички видове от род *Pipistrellus* са обект на закрила и от CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Flora and Fauna)

Едри бозайници - Установени и описани за района на ПП “Златни пясъци” са 14 вида едри бозайници, от които 11 вида хищници и 3 вида чифтокопитни. Описаното видово разнообразие е 61% от едробозайната фауна на България. От едрите бозайници в приложения II, III на ЗБР са включени 4 вида, а в ЧКБ 3 вида (златка, пъстър и степен пор). Двата вида порове са в категория „застрашени“ на IUCN, а дивата котка е включена в CITES.

Ползване на ПП и социално-икономически аспекти

➤ **Общински индекс на човешкото развитие**

Съгласно Доклади за човешкото развитие на България за 2003 г. към Програма на ООН за развитие на България (UNDP), стойностите на общинския индекс на човешко развитие (ОИЧР) поставят Община Варна на 14 място от 262 общини в България, Община Аксаково е класирана на 93 място, а Община Балчик на 138 място („Селските райони: преодоляване на неравнопоставеното

развитие”, UNDP, 2003 г.). При типологизацията на българските общини, община Варна е на 2-ро място от 20-те общини с най-високи показатели „градски” общини. Динамиката на Областния индекс показва, че през 2003 г. Област Варна спрямо всички 28 области в България е класирана на 4 място. Областният ИЧР на Област Добрич поставя областта на 19 място през 2003 г. Икономическата активност в област Варна за 2003 г. изразена чрез относителния дял на заетите по сектори е: в аграрния-13,7%, в услугите 59,5% и в общественения сектор-30,8%. Област Варна е една от петте области с най-нисък дял на заетите в селското стопанство. Икономическата активност в област Добрич за 2003 г. изразена чрез относителния дял на заетите по сектори е: в аграрния-33,8%, в услугите 42,7% и в общественения сектор-22,4%.

➤ *Застроени площи и сгради на територията на ПП „Златни пясъци”*

Критериите за оценка на сградния фонд и застроените площи са: техническа инфраструктура, застроена площ, етажност, степен на поддържане, конструкция, материали и благоустройство на прилежащите площи. На територията на ПП „Златни пясъци” и ЗМ „Аладжа манастир” сградният фонд с неговите основни технически характеристики е представен в Таблица №15 на ПУ. Изградените в парковата територия обекти включват: обекти за настаняване – 1601 легла, обекти за обществено-обслужващи дейности, рекреационни и спортни съоръжения – 1968 места, застроени дворни места раздадени по ПМС №21(община Балчик-15 парцела), ПМС №11от 02.03.1982 г.(община Аксаково-2 парцела) - сега зони за земеделско ползване и отдих, обекти на транспорта и движението - автомобилни и пешеходни алеи, пътеки, паркинги, велосипедни алеи и обекти и съоръжения за стопанско и инфраструктурно обслужване - мрежи на техническата инфраструктура, трансформаторни постове, каптажи, работилница, утаители на пречиствателна станция. В резултат на направеният преглед на сградния фонд се определят основните необходими дейности и мерки: Действащите обслужващи и развлекателни обекти се нуждаят от съществени мерки в санитарно хигиенен план, организация и естетизиране на околното пространство с цел адаптиране към изискванията на защитената територия; необходимост от Решение на междуведомствена комисия въз основа на оценяване на съществуващите в границите на Парка полуразрушени и опасни сгради, необитаеми, с лоши санитарно-хигиенни условия бунгала и сгради за потвърждаване предписанията на Плана за управление; устройствени мерки за естетизиране района на подхода към Музейния комплекс „Аладжа манастир” и подходите за всички маршрути от Природния парк; нова организация и архитектурно решение със съвременен дизайн на търговските площи и щандове, паркиране и подход към Археологическата недвижима културна ценност от античността и средновековието „Аладжа манастир”; изграждане на информационен пункт – заслон за нуждите на ПП; за зоната на обектите за рекреационни дейности, за решаване на отделните устройствени проблеми следва да се разработи съгласно чл.111 на ЗУТ, „Специализиран подробен устройствен план”. В границите на отделните предоставени за застрояване площи от горския фонд, при необходимост, се иницира и финансира от собствениците на сгради разработване на инвестиционни проекти за реконструкция, реновиране, оформяване с архитектурни елементи, съоръжения и растителни композиции.

Горско стопанство

През периода 1994-2006 г. за Парка е бил в действие Технически проект-зелено строителство, 1994 г. Част от територията на Парка през 1995 г. е била включена и устроена при изработване на лесоустройствен проект(ЛУП) на ДЛ-Балчик, а останалата му територия през 1996 г. е включена и устроена при изработване на Лесоустройствения проект на ДЛ-Варна. В лесоустройствените проекти е предвидено, че мероприятията ще се изпълняват съгласно Техническия проект на Парка, но има значителни разлики в предвидените дейности по проектите. По лесоустройствените проекти планировъчни сечи не са предвидени, но са реализирани върху площ 3.9 ха и са отсечени 122 куб.м. Общо за периода 1994-2006 г. от насажденията в ПП „Златни пясъци” са отсечени 3294 куб.м дървесина. В лесоустройствените проекти от 1996 и 1997 г. са предвидени намалени обеми мероприятия – общо 65% сечи по площ и запас спрямо проектираните в Паркоустройствения проект от 1994 г. Извършените на територията на Парка сечи, описани в Справка - Приложение №3 в *СВИТЪК III: Гори и земи*, в периода на действието на проектите са върху обща площ 169.6 ха, като отсечените общо 3294 куб.м стояща маса(без клоно) се разпределят: отгледни сечи – 1092 куб.м; възобновителни сечи – 942 куб.м; санитарни сечи и др. – 1260 куб.м. От отсечената стояща маса са добити следните сортименти: едра строителна дървесина – 8 куб.м; средна строителна дървесина – 111 куб.м; дребна строителна дървесина – 56 куб.м; дърва – 1505 куб.м и вършина 85 куб.м. В горите на Парка са извършени възобновителни сечи в отдели и подотдели: гола – 130 д,

131 а, 131 ж, 141 з, 144 д, 144 я, 145 в, 150 д1, 151 о – стари подотдели с обща площ 14.3 ха и постепенни сечи – 144 а, 151 б, 151 к, 151 щ – стари подотдели с обща площ 20.4 ха. Голите сечи са изпълнени в акациеви култури, където са се формирали гъсти издънкови насаждения, поради факта, че това е първа ротация. Във връзка с бъдещото отстраняване на чуждоземните дървесни видове от територията на Парка това ще забави процеса до изгубване на издънкоспособността на акацията с 30-40 г. В Парка са извършени постепенни сечи – осеменителна фаза при интензивност 25-35% от запаса. При теренното проучване се установи наличие на подраст в тези насаждения от 10 до 30 % предимно от цер с височина 0.2-0.3 м разположен неравномерно по площ. Също така след извършване на санитарни сечи в 131 л, 131 н, 142 г – стари подотдели при интензивност 20-35% от запаса се е формирал подраст от цер, мъждрян, благуи, келяв габър и др. върху около 30% от площта на насажденията. Келявият габър доминира във височина над останалите видове, които вероятно няма да издържат конкуренцията. Трябва да се отбележи, че извършените постепенни сечи в 151 к, 151 щ – стари подотдели и извършените санитарни сечи в 131 з, 131 л, 142 – стари подотдели не са били предвидени по проект. Общата оценка за горите в ПП „Златни пясъци” е, че в миналото, а и понастоящем възобновяването на насажденията е ставало при надделяване на келявия габър над останалите дървесни видове, в резултат на което, този дървесен вид доминира в Парка. Проектираните за площите на Парка в ЛУП на ДЛ-Варна, 1997 г. и ДЛ-Балчик, 1996 г. ландшафтна сеч за реконструкция и залесявания не са изпълнени.

➤ *Лов и събиране на природни продукти*

На територията на ПП „Златни пясъци” не се практикува лов, поради забраните посочени в Заповедите за режима на Природния парк. От страничните ползвания се практикува само събиране на гъби за лични нужди. Останалите странични ползвания са включени като забрани в режима определен от Заповедта за прекатегоризиране на Парка.

➤ *Туризм, рекреация, спорт, услуги.*

Проучванията и наблюденията върху посещаемостта, рекреационен капацитет и посетителите на Природния парк, възрастовата и по националност структура на туристите, показват трайни тенденции на увеличена посещаемост по маршрутите на Парка и местата за отдих.

Общият брой на посетителите в парка ползващи туристическите и специализирани маршрути и местата за отдих за периода юни-септември на 2006 г. е около 5734 посетители при средно 47 туристи дневно. Наблюдава се на определени участъци от маршрутите и поляните превишаване поемната способност на линейните обекти и площите, за което свидетелстват следите от рекреационна деградация. Чрез планиране на нови елементи на отдиха и места за занимания и обучение - разсредоточени на територията на ПП в съседство с туристическите маршрути, организиране на места за паркиране за поемане на посетителския поток в близост до поляните, ще се постигне преодоляване на този проблем. От посетителите в Парка по националност преобладават германци-41%, руснаци-14%, поляци, чехи и сърби-12%, англичани-11%, скандинавци-10%, българи-9%, други-3%. Наблюдава се тенденция на увеличаване туристите от Франция, Румъния и Македония. Последните наблюдения показват и увеличение на българските посетители. Посещаемостта на Музейния комплекс „Аладжа манастир” е 33 000 човека за 2005 г. Тя е по-висока и показва тенденция на ежегоден ръст, поради факта, че туроператорските фирми се ограничават само с този обект, с възможност за спиране на автобусите, беседи, разглеждане и по-кратко ангажиране на време и внимание на гостите. Съществуващите туристически и специализирани маршрути, реализирани в различни периоди от развитието на Парка и включени в композицията на парковата територия, свързват и представят традиционно посещавани места и най-ценните природни дадености и обекти на културно историческото наследство. Маршрутите обединяват тематично изградени чешми, навеси-барбекю, атракционни възени съоръжения, беседки, огнища, класна стая на открито, детски кътове, естрада и места за пикници. Търсено е всеки маршрут да има собствена индивидуалност, да разкрива пред туристите богатото биоразнообразие и за сравнително малката си площ Парка предлага много атракции и забавления. Съществен момент е естетичната и точна маркировка с указателни табели и информационните табла за посетителите, достъпни и за хора със специфични проблеми. Маркираните маршрути в ПП имат основна маркировка в различен цвят, което ги прави „различими” и „нарицателни” по цвят. Движението по маршрутите разкрива специфичните ландшафтни особености и богатство на местообитания, преобладаващо с европейско значение. На територията на ПП са реализирани: Червен маршрут: начало кв.Виница – край с.Кранево, Син маршрут: начало Музеен комплекс „Аладжа манастир” и „Катакомбите” – край к.к. „Златни пясъци-поликлиниката”, Зелен

маршрут: начало Музеен комплекс „Аладжа манастир“ – край „Панорама II“, Жълт маршрут: начало к.к. „Златни пясъци-поликлиниката“ – край Музеен комплекс „Аладжа манастир“, Оранжев маршрут: начало Музеен комплекс „Аладжа манастир“ – край Туристическа база „Академик“, Специализиран маршрут за хора със специални нужди, Детски образователен маршрут, Дендрологичен маршрут, Маршрут за езда, Веломаршрут, Сафари-маршрут и Маршрут за състезания по ориентиране. Най-използвани са „Синия“ и „Жълтия“ маршрути, които свързват к.к. „Златни пясъци“ с Музейния комплекс „Аладжа манастир“ Посоката на движение е по „Жълтия“ маршрут до Музейния комплекс, а обратната посока е по „Синия“ маршрут. Най-посещаваните места за отдих са „Ковшак чешма“ и „Харман-ери“. Използват се предимно от български туристи през почивните дни. На „Ковшак чешма“, ТД „Родни балкани“ провежда „Зелени лагери“ за ученици до седми клас. Организираните посещения са предимно на деца и ученици от гр. Варна. Те минават през детския кръгов маршрут „В дома на сойката“, създаден от ДПП „Златни пясъци“. Посещаван район от деца и младежи е района на „Бежаната“, където Дирекцията на Парка организира палатъчни лагери и занимания на открито. В обслужващите обекти се наблюдава тенденция на засилване ролята на обектите и съоръженията обслужващи Природния парк като защитена територия за опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие и Археологическата недвижима културна ценност от античността и средновековието „Аладжа манастир“, дейности свързани с екологичното образование и отдих в съхранена природна среда. Развитието и обогатяването на парковата територия предполага нови познавателни, атракционни и туристически елементи в Парка за различни възрастови групи: детски форум, два нови заслона-информационни пунктове (при чешма „Аладжа манастир“, в съседство с ресторант „Горски кът“), регламентирани и оборудвани площи за палатъчен лагер, зелено училище в част от сградите и площите на бившето поделение на ВВС, социализиране и включване на част от галериите като обект за експониране и ползване с щадящ режим. Изграждане на кътове за отдих, при обектите за посещенията с цел изчакване и спазване нормите за численост на групите. Създаване на туристически продукт „Археологически училища на терен“, под ръководството на Националния археологически институт с музей при БАН.

➤ *Информираност на обществеността за обекта и отношението към него*

В рамките на Плана за управление чрез Посетителският център на ДПП „Златни пясъци“ е проведено проучване за информираността на обществеността за ПП и отношението към него с учащи се, местно население, външни посетители. Темата на анкетните карти е: „Интерес и познания за ПП „Златни пясъци“ и ЗМ „Аладжа манастир“ - общини Варна, Аксаково и Балчик. Разработени са 2 групи анкетни карти предназначени за ученици на възраст от 10 до 18 години и туристи, гости на района, жители на общините на възраст над 20 г., посетили Информационния и Посетителски център. Анкетирването е проведено през периода м.юли, 2006 – м.май, 2007 г. Обработени са 104 бр. анкетни карти. В процеса на проучвателните теренни работи, контакти и работни срещи със заинтересовани, срещи с местни хора и посетители на ПП се състави пълна картина на голямата популярност и познаването на защитената територия. Затова спомагат дейностите провеждани на тази територия, реализираните проекти за информиране на посетителите, образователните програми и устройствените мероприятия включващи беседки, декоративни навеси и погледни места, пейки, парпети и др.

Недвижимо културно наследство в границите на ПП „Златни пясъци“

Археологическа недвижима културна ценност от античността и средновековието „Аладжа манастир“ с национално значение

Археологическите проучвания свидетелствуват, че района е обитаван още през раннохристиянската епоха - IV-VI век. Същинският разцвет на монашеската обител се отнася към XIII-XIV век, според запазените в параклиса на манастира стенописи. След падането на България под османско робство в края на XIV век е бил окончателно изоставен. Помещенията на манастира са разположени на две нива в отвесна скала с височина около 40 м. на първо ниво са манастирската църква, монашеските килии, трапезарията и кухнята, гробищната църква и гробницата. Второто ниво е естествена скална ниша, в чиито източния край е изграден манастирския параклис. Югозападно от манастира на около 700 м. се намира аналогичен пещерен комплекс на три нива, известен като „Катакомбите“. Състоят се от раннохристиянска църква, гробница, костница и монашески килии. Открити са следи от единични килии, зидове и монети от II век до XI век. Комплексът от скалния манастир, катакомбите и отделните килии притежава изключително висока културно-историческа, научна и експозиционна стойност. Фигурира в европейските и световни пътеводители за България и ежегодно се посещава от десетки хиляди

туристи, повечето от които чужденци. На около 300 м. североизточно е разположена Старохристиянска базилика в м. „Харман ери”-недвижима културна ценност с местно значение, Късноантично селище-недвижима културна ценност и Късноантична крепост разположена северно от манастира и западно от базиликата в м. „Харман ери”. С одобрен Протокол от 23.08.2006 г. от Министерът на културата са определени границите и режимите за ползване на територията и охранителната зона на Археологическа недвижима културна ценност от античността и средновековието „Аладжа манастир” с площ 22,1 ха. Териториалния обхват на охранителната зона на археологическата недвижима културна ценност включва ивица с ширина 50 м северозападно от границата на ПП с дължина 1250 м.

Ландшафт

Ландшафтното разнообразие на ПП, като израз на множеството взаимовръзки на структура от основни 4 подтипа горски ландшафти, 1 подтип - открит карст и скална растителност, 1 подтип - тревни съобщества на равнинен релеф, 1 подтипа ландшафти на застроени площи, обуславя висока степен на биологично разнообразие на относително малка площ. Аквалните микроландшафти на района са изключителна ценност за Парка. Ландшафтните на ПП се отличават с висока естетическа оценка, добра пластичност и стабилна динамика. На базата на проучванията и данните от горско-ландшафтната таксация на територията са обобщени ландшафтни единици, които в голяма степен съвпадат с горските подотдели като таксономична единица, обобщени съгласно възприетите критерии във вида отделни ландшафти по цялата територия на защитения обект. Тяхното разпределение по ландшафтни подтипове е „горски иглолистен”-101,7 ха, „горски широколистен” – 79,1 ха - със семенен произход, „горски широколистен”, с издънков произход – 1046,3 ха, „горски лонгозен” – 16,5 ха, „скален” – 3,8 ха полянен разнотревен – 28, 0 ха, „застроени площи, инфраструктура” – 48,7 ха. Поддържането на равновесието в ландшафта и формирането на равновесни състояния в отделните видове ландшафти и техните екосистеми се отразява в Плана за управление във функционалното зонироване на територията и определените режими за устройство.

Екологична и социално-икономическа оценка

Включва преглед на описаната информация и нейното оценяване по еднакви критерии за екологичните фактори и по други критерии за културните и социално-икономически дадености. Възприети са степени: „ниска”, „средна”, „висока” и значение: „национално”, „европейско”, „световно”. Оценките са направени отделно за Природния парк и Прилежащите територии, съобразно действащите режими в тях. Критериите и показателите за екологичната оценка са „уязвимост”, „рядкост”, „естественост”, „типичност”, „размери”, „биологично разнообразие”, „стабилност и нестабилност” отнасящи се за ландшафта, местообитанията, растителност, горскодървесната растителност, видовете от флората, от фауната. Влиянието на социално-икономическите фактори се оценява със степени „положително” и „отрицателно”. Показателите са застроени площи, познавателни обекти и инфраструктурни съоръжения, туристически маршрути, информационна система, собственост, управление. В резултат на оценките се формират *основните и специфични проблеми* на територията.

Основни проблеми за територията на ПП „Златни пясъци” и Прилежащите територии

Проблеми свързани с управление на площите предоставени без изключване от горския фонд: ограждане на горски насаждения и площи, което възпрепятства движението на посетителите и фауната; лошо поддържана или необитаема леглова база и обслужващи обекти; строителни намерения за полуразрушените бани-тоалетни в разрез с функциите на ПП; Проблеми от изхвърляне на строителни и битови отпадъци на територията на Парка от строителството в съседния к.к. „Златни пясъци”, вилните зони и зони за земеделско ползване и отдиш около ПП; Недостатъчна кадрова и материално-техническа осигуреност на ДПП „Златни пясъци” за ангажиране с функции по охрана и стопанисване на насажденията.

Определяне на главните цели

Първа главна цел: Опазване и възстановяване на приоритетни природни местообитания и видове с консервационна стойност

- Възстановяване на местните растителни съобщества и местообитания, на мястото на неместни растителни видове и екзоти;
- Промяна режима на стопанисване и ползване на горските насаждения с цел поддържане на разнообразието на съществуващите съобщества и хабитати;

- Опазване на повърхностния карст от разрушаване, изземване и предпоставки за възникване на ерозионни процеси;
 - Засилена охрана за опазване на местообитанията и видовете от флората и фауната
- Втора главна цел: Опазване на Археологическата недвижима културна ценност с национално значение "Аладжа манастир" и „Катакомбите" и природни местообитания с европейска значимост**
- Територията на археологическата недвижима културна ценност се определя като територия за археологическо проучване, консервация, реставрация и експониране;
 - Забраняват се всички строителни, добивни, мелиоративни и други дейности, които нарушават целостта на земния пласт;
 - За територията на археологическата недвижима културна ценност се запазва режима, определен за територията на ПП"Златни пясъци" и ЗМ"Аладжа манастир";
 - Опазване на територията на охранителната зона на археологическата недвижима културна ценност, като територия за защита на скалния масив и охрана на културния пейзаж.

Трета главна цел: Адаптиране на зоната с обектите за настаняване и обслужване да функционира за целите на Природния парк

- Премахване на част от оградите с цел единство на приоритетните горски местообитания и природния комплекс, движение на посетители и фауна;
- Естетизиране на дворовете за застрояване и възстановяване на естествените горски микроландшафти;
- Премахване на опасни за посетителите и в лошо санитарно състояние сгради и бунгала;
- Въвеждане на единна информационна система и дизайн за обектите за настаняване и обслужване с тази на Природния парк.

Четвърта главна цел: Оптимизиране границите на ПП с включване на представителни местообитания и ограничаване на силния урбанистичен натиск от всички посоки към ПП"Златни пясъци"

- Включване от североизток на площ – горски фонд с приоритетни тревисти местообитания;
- Включване на площи в северозападна посока с горски местообитания, оградени от границите на Парка;
- Включване на горски съобщества от запад, необходими за ограничаване антропогенното влияние от бъдещото ваканционно селище "Аладжа манастир".

Определяне на второстепенните цели

Първа второстепенна цел: Провеждане на научни изследвания и екологичен мониторинг на територията на ПП

- Попълване главните пропуски в познанието за биологичното и ландшафтно разнообразие;
- Поддържане базата данни за вече събраната информация по показателите от настоящия План за управление;
- Мониторинг по околна среда, биологичното и ландшафтно разнообразие, съгласно определените видове в настоящия План;
- Посетителски мониторинг;
- Мониторинг на конфликтите

Втора второстепенна цел: Усъвършенстване политиката на управление на Природния парк чрез допълнителни функции на Парковата Администрация по охраната и възстановителни и поддържащи мерки в горските местообитания

- Увеличаване броя на експертите, охранителите и материално-техническа база за охрана, обслужване на Информационния и Посетителски център през почивните и празничните дни основно в туристическите месеци на годината;
- Инсталиране на видеокамери в Парка;
- Обучение на персонала на Парковата администрация в аспект охранителни функции, провеждане на възстановителни и поддържащи мерки в горските местообитания;
- Възлагане и контрол от страна на Дирекцията на ПП"Златни пясъци" на възстановителните и поддържащи мерки от ПУ.

Трета второстепенна цел: Развитие на възможностите за балансиран екотуризъм и образователни екологични дейности. Възможности за финансови постъпления

- Устройствени мерки за допълнително експониране на представителни съобщества и видове в Парка;

- Развитие на детските и юношески палатъчни лагери сред природата;
- Организиране на зелено училище;
- Развитие на образователни дейности за подрастващите, екологични знания и природозащитно поведение по възрастови групи. Разработване на нови интерпретативни програми;
- Въвличане на нови партньори-ползватели на екотуристическите продукти на Парка;
- Прилагане на утвърдена нормативна база за финансови постъпления в ДПП „Златни пясъци” от ползвателите на Парка;
- Генериране на приходи за по-голям кръг от местните общности, туропературски фирми, собственици на леглова база, обслужващи обекти и специализирани водачи в ПП „Златни пясъци”.

Зониране и функционално предназначение на зоните в ПП „Златни пясъци”

С цел осъществяване на дългосрочните цели на Плана за управление на ПП „Златни пясъци” и включената в границите ЗМ „Аладжа манастир”, в територията им са особени зони с определено функционално предназначение. Определените зони са съобразно спецификата и целите на Природния парк.

Зона за опазване на приоритетни природни местообитания и видове с конзервационна стойност

Обхват: Включва приоритетни природни местообитания от ЗБР, Натура 2000 и Директива 92/43/ЕЕС за хабитатите с национално и европейско значение: **Местообитанията във влажните зони на Парка:** 3150 Natural eutrophic lakes with *Magnopotamion* and *Hydrocharition*-type vegetation – по-голямата част от езерата покрити с плаващи и вкоренени хидрофитни съобщества; 3140 Hard oligo-meso-trophic waters with benthic vegetation of *Chara* spp – малка част от езерото при ТБ „Академик”, в които има ценози на хара; **Лонгозни и Алувиални гори:** 91E0 Mixed ash-alder alluvial forests of temperate and Boreal Europe (*Alno-Padion*, *Alnion incane*, *Salicion albae*). – горската ценоза от елша и бяла върба; 6430 Hydrophilous tall herb fringe communities of plains and of the montane to alpine levels – ивиците от високи треви, по-специално ценозите на *Equisetum telmateja*; **Букови гори:** 91S0 *Western Pontic beech forests; **Ксеротермни, термофилни дъбови, липови и келяв-габъррови гори:** 91Z0 Moesian silver lime woods - фрагментарните гори от сребролистна липа; **смесените дъбови гори:** 91M0 Pannonian-Balkanic turkey oak- sessile oak forests; **Гори от космат дъб:** 91H0 * Pannonian woods with *Quercus pubescens*; **Горите на обикновен габър и различни видове дъб:** 91G0* Pannonian woods with *Quercus petraea* and *Carpinus betulus*; **Първични съобщества от степен тип на белите сарматски мергели на стръмни склонове:** 62C0*Ponto-Sarmatic steppes - местообитанията на Западно-понтийските степи включват редки и защитени видове от флората; **Местообитания на отвесни голи меки скални повърхнини-варовикови скали - най-характерни за района на „Аладжа манастир” с растителност в отделни туфи по скалните козирки и площадки:** 8210 Calcareous rocky slopes with chasmophytic vegetation Зоната включва 11 типа приоритетни местообитания от територията на ПП „Златни пясъци”. Обхватът на зоната е разработен в детайлност и съвпада с границите на най-малката горска таксономична единица „подотдел”.

Функционално предназначение: Съхраняване на ценни естествени природни хабитати с национално и европейско значение, силно уязвими от ограничените си площи, туристическо присъствие, нарушена цялост от застроени дворни пространства, замърсяване с непречистени води и отпадъци, влияние от пътна инфраструктура, някои от тях, като най-южна граница на ареала им в България, силно уязвими. Тези представителни съобщества на естествената растителност, поставят Зоната от територията на ПП „Златни пясъци” в категорията на особено ценни хълмисто-равнинни екосистеми в близост до Черноморския бряг, опазването на които в резултат на редица урбанистични и икономически тенденции, рекреационно натоваване и глобални климатични промени е силно застрашено.

Зона за опазване на Археологическа недвижима културна ценност от античността и средновековието „Аладжа манастир” и „Катакомбите” и природни местообитания с европейска значимост

Обхват: Включва определени от Министърът на културата, 2006 г. границите и режимите за ползване на територията и охранителната зона на Археологическа недвижима културна ценност „Аладжа манастир” и „Катакомбите”. Териториалният обхват на охранителната зона на археологическата недвижима културна ценност включва ивица с ширина 50 м северозападно от границата на ПП с дължина 1250 м. Общата площ на I-ва охранителна зона на археологическата

недвижима културна ценност е около 6,25 ха. Към площта на тази Зона е включен и района на подземен хабитат на най-голямата открита колония на прилепи в Северното Черноморско крайбрежие, обитаваща подземни галерии, вероятно с археологическо значение. Галериите не са проучвани в исторически и археологически аспект.

Функционално предназначение:

Функциите на зоната са опазване – консервация, реставрация и социализация на обектите на недвижимото културно наследство съгласно Закона за културното наследство. Зоната поема дейности свързани с познавателния туризъм и рекреационното ползване: организация на регулирана посещаемост в натоварените периоди, информационно обслужване, търговски дейности с продукти и материали със запазена марка на обекта на археологическата недвижима културна ценност, Природния парк и района. Зоната следва да има устройствен проект за организация на територията. Опазването на местообитанията на много установени и картирани растителни и животински видове с природозащитен статус, местообитанието на отвесните варовикови скали и растителност в отделни туфи са с първостепенна функция за опазване на ландшафтното и биологично разнообразие на зоната.

Зона за рекреационни обекти и дейности с познавателни туристически маршрути

Обхват: Включва застроените площи и оградените дворни пространства, туристическите и специализирани маршрути като линейни обекти с влияние върху крайнината на гората. Включва обектите за настаняване, обслужващите посетителите обекти и другите елементи на отдиха. Зоната е освободена от капацитети на сгради и бунгала в резултат на оценка на предназначението им и функции, състоянието на сградния фонд по отношение на сигурност за посетителите и възможност за използването съобразно санитарно-хигиенните им условия.

Функционално предназначение:

Предназначението на зоната е да поеме балансирано по въздействие рекреационни дейности и обекти, опазване на приоритетните хабитати в прилежащите на сградите пространства, опазване на парковите площи при туристическите преходи:

- Насочване на посетителите по традиционните туристически и познавателни маршрути и обекти, с цел експониране чрез информационна система и пряко наблюдение на представителни растителни съобщества;
- Създаване на възможности за наблюдение в определени обзорни пунктове на територията на ПП с цел запознаване с ландшафта на обекта и емоционално въздействие;
- Обучение за различни възрастови групи и интереси в движение по маршрутите;
- Посещения с научна цел от специализирани екипи - биолози, археолози, спелеолози, историци;
- Плана определя обектите съответстващи на изискванията по нормативни градоустройствени показатели и условия. В зоната се включват:

- Обекти за настаняване в ПП „Златни пясъци“ с капацитет 1 707 легла в т.ч.: в хотели: 600 легла; в хижи и тур.бази: 94 легла; във ваканционни селища и къмпинги с бунгала: 682 легла; в детски лагер и седмична детска градина: 164 легла; в обслужваща сграда, сграда за персонал: 38 легла; във вили за ограничено ползване: 23 легла; зелено училище: 30 легла, заслони-информационни пунктове: 2 бр. с общо 6 легла, палатъчни лагери: 2 бр. за 35 бр. палатки със 70 легла;

- Обекти за обществено-обслужващи дейности са с капацитет 2 098 места в т.ч.: Посетителски център на ПП „Златни пясъци“ заседателна, изложбена и прожекционна зала : 60 места; Музейна сграда на Музеен комплекс на Археологическа недвижима културна ценност „Аладжа манастир“: 60 места; Ресторанти, снек-бар и кафетерии: 828 места на закрито; Барове и места на открито: 720 места, Дискоотека: 300 места, зелено училище: 30 места, заслони-информационни пунктове: 50 места, детски форум: 50 места.

- Общ капацитет на обекти за настаняване: 1 707 легла;

- Общ капацитет на обществено-обслужващи и образователни дейности: 2 098 места

Площи препоръчани от Плана за управление за включване в границите на ПП „Златни пясъци“

Обхват: Включва: приоритетни местообитания в източна посока – първични степни съобщества на стръмни и ронливи мергели: 62С0*Ponto-Sarmatic steppes - местообитанията на Западно-понтийските степи включващи редки и защитени видове от флората: отдел 139-част – 25,8 ха; площи разположени във вътрешността на територията на Парка: отдел 481-част – 25,5 ха; разположен комплекс в западна посока: отдел 481-част – 6,4 ха.

Функционално предназначение:

Предназначението на препоръчаните нови граници е ограничаване на натиска от урбанизирани площи върху парковата територия, ще осигури по-добро функциониране на природния комплекс и запазване на екологичното равновесие. Всички предложени площи 57,7 ха са горски фонд.

Определяне на приоритетите

Приоритетните направления за 10 годишен период на действие на Плана са въз основа на критерии произтичащи от:

- Национални и международни документи, планове и стратегии;
- Функциониране на ПП като значим обект от Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000
- Екологичната и социално-икономическа оценка разработена в Плана за управление;
- Приоритетите и нуждите на местните общности.

Програми и проекти

В рамките на действие на Плана, за осъществяване на неговите цели ще се изпълнява набор от програми и проекти по направления и приоритетност, дадени в *Работен план*.

Работен план

Разработен е Средносрочен работен план включващ дейности и проекти за първите 5 години от действие на Плана.

Мониторинг и развитие на Плана за управление

Година за публично обсъждане на изпълнението на ПУ на ПП“Златни пясъци”– 2015 г. Ревизия на изпълнението на проектите и задачите от Плана – извършва се от ИАГ-МЗХ. Организатор на публичното обсъждане – МОСВ с участието на лицата по чл.60 ал. 2 от ЗЗТ.

Годишен преглед на изпълнението на одобрените проекти и задачи

Прегледът се извършва до края на първото тримесечие за предходната година. Отчетът се подготвя от Дирекцията на ПП“Златни пясъци” и включва задълженията на лицата от различните нива. Проверката и оценката се правят от ИАГ-МЗХ, с участието на МОСВ, МРРБ, МК, Областните Администрации, Общинските администрации. Протоколът от проверката се утвърждава от Изпълнителния директор на ИАГ.

Мерки за наблюдение и контрол при прилагане на Плана с оглед въздействие върху околната среда на реализираните обекти и дейности.

- Анализ на резултатите от посетителски мониторинг и мониторинг на конфликтите провеждан ежеседмично през туристическия сезон за ПП от ДПП или друг упълномощен от него изпълнител. В Плана е отразен срок и отговорник за организиране на видовете мониторинг и контрол.

Структура на ГИС

Подробно описание на съдържанието на атрибутивната база данни на ГИС е включено към *СВИТЪК II: Отчети от проучвания и изследвания, извършени в процеса на разработване на Плана*

Попълване на стандартния Natura 2000 формуляр

Попълнен е в специализирания софтуер Стандартния Natura 2000 Формуляр

Свитък Карти към Плана за управление на ПП“Златни пясъци”

КАРТА 1:

Описание и оценка

История на границите и законовия статут на ПП“Златни пясъци” – М 1:10 000

КАРТА 2:

Описание и оценка

Административна принадлежност, собственост и предоставени площи – М 1:10 000

КАРТА 3:

Описание и оценка

Съществуващо функционално зонироване, маршрути и капацитети на обектите – М 1:10 000

КАРТА 4:

Характеристика на абиотичните фактори

Релеф и свлачищни процеси – М1:10 000

КАРТА 5:

Характеристика на абиотичните фактори

Хидрографска мрежа и съоръжения – М1:10 000

КАРТА 6:

Характеристика на абиотичните фактори

Разпространение на типовете почви и степен на ерозия – М1:10 000

КАРТА 7:

Биологична характеристика

Типове природни местообитания – М1:10 000

КАРТА 8:

Биологична характеристика

Инвентаризация на горите и земите – М1:10 000

КАРТА 9:

Биологична характеристика

Растителност и видове с природозащитен статус – М1:10 000

КАРТА 10:

Биологична характеристика

Разпространение на лечебните растения – М1:10 000

КАРТА 11:

Биологична характеристика

Местообитания на видове от фауната с природозащитен статус – М1:10 000

КАРТА 12:

Норми, режими, условия и препоръки

Функционално зонирание на територията – М1:10 000

ПРИЛОЖЕНИЯ

Към Плана за управление са приложени отделни Свитъци, както следва:

СВИТЪК I: Нормативни документи, писма, становища и протоколи от работни срещи;

СВИТЪК II: Отчети от проучвания и изследвания, извършени в процеса на разработване на Плана;

СВИТЪК III: Гори и земи.

СЪДЪРЖАНИЕ

КАРТА - Приложение 1: Местоположение, граници и прилежащи територии М1:400 000

Ч А С Т 0: ВЪВЕДЕНИЕ	2
0.1. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПП“ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ”	2
0.2. ПРОЦЕС НА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА – УЧАСТНИЦИ, ОБЩЕСТВЕНИ ОБСЪЖДАНЯ	7
0.3. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ОСОБЕНОСТИ НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПП“ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ”	10
Ч А С Т 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА ПРИРОДЕН ПАРК “ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ”	13
1.0. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ГРАНИЦИ	13
1.1. ПЛОЩ НА ПП“ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ”	15
1.2. ФОНДОВА И АДМИНИСТРАТИВНА ПРИНАДЛЕЖНОСТ	16
1.3. ЗАКОНОВ СТАТУТ	16
1.4. СОБСТВЕНОСТ	30
1.5. УПРАВЛЕНСКА СТРУКТУРА	31
1.6. СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРОЕКТНИ РАЗРАБОТКИ	38
1.7. СЪЩЕСТВУВАЩО ФУНКЦИОНАЛНО ЗОНИРАНЕ И РЕЖИМИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ПП“ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ”	49
1.8. КЛИМАТ	53
1.9. ГЕОЛОЖКИ И ГЕОМОРФОЛОЖКИ СТРОЕЖ	54
1.10. ХИДРОЛОГИЯ И ХИДРОГРАФИЯ	59
1.11. ПОЧВИ	64
1.12. МЕСТОБИТАНИЯ И РАСТИТЕЛНОСТ	67
1.13. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ГОРСКОДЪРВЕШНАТА РАСТИТЕЛНОСТ	75
1.14. ФЛОРА	82
1.15. ФАУНА	91
1.16. ПОЛЗВАНЕ НА ОБЕКТА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ	111
1.17. НАСТОЯЩО ПОЛЗВАНЕ НА ПРИЛЕЖАЩИТЕ ТЕРИТОРИИ	137
1.18. КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО	146
1.19. ЛАНДШАФТ	147
1.20. СЪСТОЯНИЕ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	153
1.21. ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА	161
1.22. СОЦИАЛНА И ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА	177
1.23. ПОТЕНЦИАЛНА СТОЙНОСТ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ	184
Ч А С Т 2: ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ И ОГРАНИЧЕНИЯ	
2.1. ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ	193
2.2. ОГРАНИЧЕНИЯ	195
2.3. ЕФЕКТ НА ОГРАНИЧЕНИЯТА ВЪРХУ ДЪЛГОСРОЧНИТЕ ЦЕЛИ	196
2.4. ПОТЕНЦИАЛНИ ВЪЗМОЖНОСТИ НА ПЗ ПП“ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ”	202
ЧАСТ 3: НОРМИ, РЕЖИМИ, УСЛОВИЯ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ	205
3.1. ЗОНИРАНЕ И ФУНКЦИОНАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ЗОНИТЕ	205
3.2. РЕЖИМИ И НОРМИ	208
ЧАСТ 4: ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ И ПРЕДПИСАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ ПРОГРАМИ И ПРОЕКТИ	213
4.1. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТИТЕ	213
4.2. ПРОГРАМИ И ПРОЕКТИ	213

4.3. СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ПРОГРАМИ И ПРОЕКТИ, РАЗРАБОТЕНИ В РАМКИТЕ НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ	221
4.4. ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ	222
ЧАСТ 5: МОНИТОРИНГ И РАЗВИТИЕ НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ	225
5.1. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЦЕЛИТЕ	225
5.2. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЗАДАЧИТЕ	225
5.3. МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ	225
ЧАСТ 6: ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ФОРМАТА ЗА ПРЕДАВАНЕ НА ГРАФИЧНИ И АТРИБУТНИ ДАННИ НА ПЛАНОВЕТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ	226
6.1. ФОРМАТ	226
6.2. СЪДЪРЖАНИЕ НА ГРАФИЧНАТА ЧАСТ НА ЦИФРОВИЯ МОДЕЛ НА ТЕРИТОРИЯТА	226
6.3. СТРУКТУРА НА ГИС	227
6.4. ПОПЪЛВАНЕ НА СТАНДАРТЕН НАТУРА 2000 ФОРМУЛЯР	227
ЧАСТ 7: ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ	
7.1. НОРМАТИВНИ ДОКУМЕНТИ ОПРЕДЕЛЯЩИ ЗАБРАНИТЕЛНИ И СЪГЛАСУВАТЕЛНИ РЕЖИМИ ЗА ТЕРИТОРИЯТА НА ПП”ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ”	229
7.2. СПИСЪЦИ И ТАБЛИЦИ – Флора и Фауна	231
7.3. БИБЛИОГРАФИЯ	276
7.4. ТЕРМИНОЛОГИЧЕН РЕЧНИК	280
7.5. СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ	283
7.6. КАРТЕН МАТЕРИАЛ	284
7.7. ПРИЛОЖЕНИЯ	285

ТАБЛИЦИ включени в текста на Плана:

- Таблица №1-Режим на температурата и валежите от Климатични райони и техният климат, Събев Л. и Станев С., 1959 г.
- Таблица №2-Основни климатични елементи по метеорологична станция-Балчик и метеорологична станция-Албена.
- Таблица №3-Резултати от физико-химичен анализ на вода от чешми в Природен парк „Златни пясъци“ - 2001
- Таблица №4-Разпределение на общата площ на ПП „Златни пясъци“ по ВИД НА ЗЕМИТЕ
- Таблица №5-Разпределение на общата площ на ПП „Златни пясъци“ по ФУНКЦИИ
- Таблица №6-Разпределение на залесената площ по дървесни ВИДОВЕ и класове на ВЪЗРАСТ в ПП „Златни пясъци“
- Таблица №7-Разпределение на залесената площ по произход на насажденията, по класове на възраст и процентното им разпределение
- Таблица №8-Площно разпределение на дървесните видове по произход и процентното им разпределение
- Таблица №9-Разпределение на редуцираната площ по ВИД и СТЕПЕН НА ПОВРЕДАТА в ПП „Златни пясъци“
- Таблица №10-Видов състав и разпределение на прилепите в трансектите на мониторинга (за номерацията на пунктовете виж т. „Период на проучването и събран материал“).
- Таблица №11-Природозащитна значимост на гръбначните животни от групите земноводни, влечуги, дребни и едри бозайници в ПП „Златни Пясъци“
- Таблица №12-Население гр. Варна-райони и населени места в община Варна по постоянен и настоящ адрес- ГРАО (14.12.2006г.)
- Таблица №13-Население гр. Аксаково и населени места в община Аксаково по постоянен и настоящ адрес – ГРАО (14.12.2006г.)
- Таблица №14-Население по постоянен и настоящ адрес на Община Балчик, област гр. Добрич ГРАО (14.12.2006г.)
- Таблица №15-Основни технически и градоустройствени характеристики на сградния фонд в ПП „Златни пясъци“
- Таблица №16-Проектирани и изпълнени мероприятия в ПП „Златни пясъци“
- Таблица №17-Баланс на териториите на общини Варна, Аксаково и Балчик
- Таблица №18-Пречиствателни станции за отпадъчни води в прилежащите територии от община Варна
- Таблица №19-Качество на атмосферния въздух по показатели в стационарните пунктове в района на гр. Варна за 2005 г.
- Таблица №20-Пречиствателни станции за отпадни води на територията на „Северна зона“.
- Таблица №21-Разпределение на функционалните зони по площ и процентно участие в площта на ПП „Златни пясъци“
- Таблица №22-Макромицетите в ПП „Златни пясъци“ установени през 2006 г.
- Таблица №23-Консервационно значими видове мъхове и техните находища, установени на територията на ПП „Златни пясъци“. Оценката на категорията на застрашеност и критериите (в скоби) е според най-новия Червен списък на мъховете в България (Natcheva & al. 2006).
- Таблица №24-Брой родове и видове в растителните семейства, установени на територията на ПП „Златни пясъци“
- Таблица №25-Растителни видове с природозащитна стойност
- Таблица №26-Фаунистично разнообразие на безгръбначните в ПП „Златни пясъци“ и близките околности
- Таблица №27-Консервационна значимост на безгръбначните животни в ПП „Златни пясъци“
- Таблица №28-Видове земноводни и влечуги - природозащитен статус на всички установени видове за района на ПП „Златни пясъци“ и прилежащите му територии.
- Таблица №29-Орнитофауна на Природен парк „Златни пясъци“
- Таблица №30-Видов състав и природозащитен статус на дребните бозайници установени или вероятни в района на ПП „Златни пясъци“

Таблица №31-Природозащитен статут на регистрираните прилепи

*Таблица №32-Видове едри бозайници (Mammalia)- конзервационна и природозащитна
значимост*

ФИГУРИ включени в текста на Плана:

Фигура№1: Процентно разпределение на биологичните типове на територията на ПП „Златни пясъци”.

Фигура№2: Процентно разпределение на площта на ПП „Златни пясъци” по вид на горите.

СПИСЪЦИ включени в текста на Плана

Списък на видовете водорасли по проучени обекти в ПП“Златни пясъци”

Списък на видовете мъхове, установени на територията на ПП “Златни пясъци”

Списък на видовете висша флора на ПП “Златни пясъци”

*Списък на лечебни растения на територията на ПП “Златни пясъци”, според Закона за
Лечебните растения*

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ – ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ
ПО ГОРИТЕ – Дирекция на Природен парк ”Златни пясъци”- гр. Варна

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ

НА ПРИРОДЕН ПАРК ”ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ”

ОБЩИНИ ВАРНА, АКСАКОВО, БАЛЧИК, ОБЛАСТ ГР. ВАРНА И ОБЛАСТ ГР.
ДОБРИЧ

Управляваща организация:

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ - ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ПО ГОРИТЕ
София – 1040, бул.”Христо Ботев” № 55

Лице за контакти:

Изпълнителен директор на ИАГ: инж.Бисер Дачев

тел.: 02/985 11 503; e-mail: b.dachev@iag.bg

Н-к сектор „Защитени територии”: инж.Георги Тинчев

тел. 02/987 97 92; e-mail: tinchev@iag.bg

РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ НА ГОРИТЕ - ВАРНА

Варна – 9000, ул.”Радко Димитриев” № 10

Лица за контакти:

Директор: инж.Никола Симеонов

тел. 052/61 33 20; факс: 61 62 27

e-mail: rugvarna@iag.bg

Експерт: инж.Дора Кръстева

тел. 052/61 33 20

ДИРЕКЦИЯ НА ПП”ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ”

Варна – 9007, п.к. 20

Лице за контакт:

Директор:инж. Юлия Тумбаркова

Тел./факс: 052/355 541; тел: 052/355 591, 355 561 ; e-mail: dnpzlatni@nug.bg

ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО - ВАРНА

Варна – 9000, ул.”Радко Димитриев” № 10

Лице за контакт:

Директор:инж.Йордан Йорданов

Тел.:052/61 31 56; факс:61 09 31;e-mail:dlvarna@nug.bg

ДЪРЖАВНО ЛОВНО СТОПАНСТВО „БАЛЧИК”

Балчик – 9500, обл.Добрич, ул.”Черно море” № 9

Лице за контакт:

Директор:инж.Калинка Тодорова

Тел.:0579/ 7 32 23; факс:7 20 39; e-mail:ddsbalchik@nug.bg

Възложител на Плана:

ДИРЕКЦИЯ НА ПП”ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ”-ИАГ-МЗХ

Варна – 9007, п.к. 20

Лице за контакт:

Директор:инж. Юлия Тумбаркова

Тел./факс: 052/355 541; тел: 052/355 591, 355 561 ; e-mail: dnpzlatni@nug.bg

Разработил Плана:

„ПРОЛЕС-ИНЖЕНЕРИНГ” ООД

София – 1303, ул.”Пиротска” №64

Лице за контакт:

Управител: инж.Антоний Стефанов

Тел.: 02/986 70 02; факс:986 67 81; e-mail: info@proles.bg

Ч А С Т 0: ВЪВЕДЕНИЕ

0.1. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПП”ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ”

0.1.1. Планът за управление на ПП”Златни пясъци” като елемент от ефективното функциониране на Националната екологична мрежа за опазване на ландшафта и биологичното разнообразие на значимите защитени територии в България

Планиране на управлението и дейностите в ПП”Златни пясъци” според изискванията на природозащитното ни законодателство като значима защитена територия в Северното Черноморско крайбрежие е развитие на политиката на Националното управление по горите за опазване и планиране на защитени територии под негово управление със създадени и действащи управленски структури - Дирекции на природните паркове.

Основна предпоставка за разработването на настоящия План е необходимостта от разработване на План за управление, отговарящ на съвременните изисквания за прилагане на мерки за специализирано опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие, устойчиво ползване на защитените територии за нуждите на науката и балансирано туристическо и рекреационно развитие.

За осъществяване на тези цели и изисквания, разработването на Плана за управление на ПП”Златни пясъци” се основава главно на Закона за защитените територии и Закона за биологичното разнообразие, Наредбата за разработване на планове за управление на защитени територии, Заданието за разработване на ПУ за ПП”Златни пясъци” и Договор с Възложителя ДПП”Златни пясъци” – Изпълнителна агенция по горите-МЗХ

0.1.2.Законова и нормативна основа

Основанията за разработване на Плана, както и съдържанието, критериите за оценка, режимите и нормите за управление на природния парк произтичат от:

- **Закон за защитените територии/ЗЗТ/** – обн. ДВ бр.133 от 11.11.1998 г.;
- **Закон за биологичното разнообразие/ЗБР/** – обн. ДВ бр. 77 от 16.08.2002г.;
- **Закон за лечебните растения/ЗЛР/** – обн.,ДВ, бр.29 от 07.04.2000 г.;
- **Закон за устройството на Черноморското крайбрежие** – ДВ, бр.48 от 12.06.2007 г., в сила от 01.01.2008 г.;
- **Наредба** за разработване на планове за управление на защитени територии (НРПУЗТ) - обн. ДВ бр. 13 от 15.02.2000 г.;
- **Указ №35** на Министерство на земеделието и държавните имоти, ДВ,бр.92 от 27.04.1915 г., за отстъпване на Варненската община за нуждите на Варненското археологично дружество на безсрочно ползване, държавната гора при „Аладжа манастир“;
- **Постановление №13665** на Министерство на земеделието и държавните имоти, ДВ,бр.166 от 22.10.1929 г., за предоставяне на държавната гора „Хачука“ да служи за предмет на горското стопанство;
- **Постановление №2134** от 03.02.1943 г. на Министерство на земеделието и държавните имоти, Дирекция на горите и лова, за обявяване на народен парк част от държавната гора „Хачука” , ДВ, бр.32 от 12.02.1943 г.;
- **Постановление №2132** от 03.02.1943 г. на Министерство на земеделието и държавните имоти, Дирекция на горите и лова, за обявяване на природен паметник и природно-историческо място, старинната пещера”Аладжа манастир” с район гора и др.земи около нея;
- **Заповед №801** от 29.10.1979 г. на КОПС при МС, ДВ, бр.99 от 14.12.1979 г.за видоизменяне **Заповед №2134** от 03.02.1943 г. с която е обявен народен парк”Златни пясъци“;
- **Заповед №278** от 10.04.1981 г. на КОПС при МС, ДВ, бр.35 от 05.05.1981 г. за разширяване границите на Народен парк”Златни пясъци“;
- **Заповед №РД-580** от 14.08.2001 г. на Министъра на околната среда и водите за прекатегоризиране на народен парк”Златни пясъци” в природен парк със същото име, ДВ, бр.81 от 21.09.2001 г.;

- **Заповед** №РД-813 от 23.08.2002 г. на Министъра на околната среда и водите за прекатегоризиране на историческо място „Старинната пещера”Аладжа манастир” с район гора и др. земи около нея, в защитена местност с наименование ”Аладжа манастир”, ДВ, бр.86 от 10.09.2002 г.;
- **Заповед** № 45 от 10.01.2003 г. на НУГ-МЗГ за преобразуване на Дирекцията на народен парк”Златни пясъци” в Дирекция на Природен парк”Златни пясъци”;
- **Заповед** №РД-02-14-513 от 25.09.2003 г. на Министъра на регионалното развитие и благоустройството за одобряване на План за регулация и застрояване на к.к.Златни пясъци”- Варна;
- **Закона за опазване на околната среда** – Обн. ДВ. бр.91 от 25 Септември 2002г.;
- **Наредба** за условията, реда и методите за извършване на екологична оценка на планове и програми – приета с ПМС №139 от 24.06.2004 г., обн., ДВ, бр.57 от 02.07.2004 г., в сила от 01.07.2004 г.;
- **Заповед** № РД-72/03.02.2006 на МОСВ за специален режим на опазване и ползване на лечебните растения (ДВ, бр. 16 от 21.02.2006 г.);
- **Закон за регионалното развитие/ЗРР/** – обн., ДВ, бр.14 от 20.02.2004 г.;
- **Закон за устройство на територията /ЗУТ/** – обн., ДВ, бр. 1 от 2001 г.;
- **Наредба № 7** за правила и нормативи за устройство на отделни видове територии и устройствени зони на МРРБ от 22.12.2003 г., обн., ДВ, бр.3 от 13.01.2004 г.;
- **Наредба № 4** от 01.07.2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хора с увреждания – обн., ДВ, бр.54 от 2009 г.;
- **Закон за културното наследство/ЗКН/** – обн., ДВ, бр.19 от 13.03.2009г., в сила от 10.04.2009г.;
- **Закон за пътищата/ЗП/** – обн., ДВ, бр.26 от 29.03.2000 г.;
- **Закон за кадастъра и имотния регистър /ЗКИР/** – ДВ, бр.34/25.04.2000 г.;
- **Наредба № 3** от 28.04.2005 г. за съдържанието, създаването и поддържането на кадастралната карта и кадастралните регистри;
- **Проект** ”България-Развитие на горския сектор” - Анализ на критичните хабитати; Ръководство за гори с висока консервационна стойност на ProForest и Национално ръководство за гори с висока консервационна стойност;
- **Закон за горите/ЗГ/** – обн., ДВ, бр. 125 от 29.12.1997 г.;
- **Правилник** за прилагане на Закона за горите – обн., ДВ бр. 41 от 10.04.1998 г.;
- **Наредба № 6** за устройство на горите и земите от горския фонд и на ловностопанските райони в Република България от 05.02.2004 г., обн.ДВ. бр.27 от 2004 г.;
- **Закон за лова и опазване на дивеча** – ДВ бр. 78 от 26.09. 2000/ г.;
- **Закон за енергетиката/ЗЕ/** – обн. ДВ. бр.107 от 9 Декември 2003г.;
- **Наредба № 16** от 09.06.2004 г. за сервитутите на енергийните обекти – обн., ДВ. бр.88 от 08.10.2004 г.;
- **Закон за водите/ЗВ/** – обн., ДВ, бр.67 от 27.07.1999 г. в сила от 28.01.2000 г.;
- **Наредба № 9** от 16.03.2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели – обн., ДВ, бр. 30 от 28.03.2001 г.;
- **Наредба № 14** от 27.10.2005 г. за условията и реда за издаване на разрешителни за въвеждане на неместни или повторно въвеждане на местни дървесни, храстови и ловни видове в природата и отчитане мнението на обществеността в района на повторно въвеждане – обн., ДВ, бр.88 от 04.11.2005 г.;
- **Наредба № 2** за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения – обн., ДВ, бр.14 от 20.02.2004 г.;
- **Ръководство** за определяне на местообитанията от европейска значимост в България – WWF-Световен фонд за дивата природа, Зелени Балкани-Федерация на природозащитните сдружения, МОСВ, София, 2009 г.;
- **Стратегия** за развитие на област Варна за периода 2007 -2015 г.;
- **Стратегия** за развитие на област Добрич за периода 2007 -2015 г.;
- **Общински план** за развитие на Община Варна за периода 2007 г. – 2013 г.
- **Общински план** за развитие на Община Аксаково за периода 2007г. – 2013 г.
- **Общински план** за развитие на Община Балчик за периода 2007г. – 2013 г.
- **Програма** за околната среда към Общинския план за развитие на община Балчик, 2007 г.;

- **Териториално-устройствен план** на община Варна, Окончателен проект, Гл.изпълнител: ТПО-Варна ЕООД - управител арх.Б.Бачев, Р-л колектив доц.С.Хрелев,ИУ-център”Крапс” гл.консултант-арх.С.Стайнов”, „Булплан” ООД, 1998 г.;
 - **Общинска Програма** за управление на дейностите по отпадъците, период на действие:2001-2010 г., гр.Варна, февруари, 2004 г.;
 - **Общински План** ”Околна среда и здраве”, период на действие: 2003-2012 г., актуализация-2002 г., Варна, януари, 2002 г.;
 - **Общинска Програма** за намаляване на емисиите и достигане на установените норми за вредни вещества, оценка и управление на качеството на атмосферния въздух, период на действие:2003-2008 г., Варна, февруари, 2004 г.;
 - **Задание** за реконструкция и доизграждане на зелената система на Община Варна, Варна, февруари, 2004 г.;
 - **Програма** за опазване на околната среда на Община Варна, период на действие: 2005-2015 г., консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД, Варна, октомври, 2004 г.;
 - **Общ устройствен план** на община Варна – Предварителен проект, Р-л колектив арх.Никифоров, арх.А.Бачева-ТПО-Варна ООД, 2007 г.;
 - **Териториално-устройствен план** на община Аксаково, 2001 г.;
 - **Задание** за Общ устройствен план на община Аксаково, 2007 г.;
 - **План** за новообразувани имоти в м.Поляните, с.Кранево, изпълнител: „Геомера М+Р ЕООД, София-управител инж.М. Петров, одобрен от Областен управител-гр.Добрич, Заповед РД-11-248 от 04.04.2006 г., обн., ДВ, бр.35 от 28.04.2006 г.;
 - **Подробен устройствен план** на к.к.”Златни пясъци”, 2003 г.;
 - **Укрепване на свлачище** при спирка”Панорама” на път I-9 и ПСОВ”Златни пясъци”, „Транстрой-Варна” АД, гр.Варна, Възложител: МРРБ, ноември, 2005 г.;
 - **Национална Стратегия** за екотуризъм, София, 2003 г.;
 - **Програма** за развитие и насърчаване на социалния туризъм в община Варна през 2005 г., приета с Решение на Общинския съвет № 1796-11(26)/13.04.2005 г.;
 - **Програма** за развитие и насърчаване на социалния туризъм в община Варна през 2006 г.,
 - **Решение 122 на МС** за зоните по НАТУРА 2000;
- 0.1.3. Договор с Възложителя** между ДГС-Варна, ДПП”Златни пясъци”-ИАГ и ”Пролес-инженеринг” ООД

0.1.4. Констативен протокол от 11.02.2005 г. на комисия назначена със Заповед №РД 09-14 от 08.02.2005 г. на Директора на Областна дирекция”Земеделие и гори”, гр.Варна, на основание Закона за защитените територии и Споразумение №РД50-178 от 17.09.2003 г. между МОСВ и МЗГ, за ПП”Златни пясъци” попадащ в землището на кв.Виница, община Варна, одобрен Констативен протокол от Директор ПИРИТ-МЗГ и Директор НСЗП-МОСВ;

0.1.5. Констативен протокол от 15.02.2005 г. на комисия назначена със Заповед №РД 09-14 от 08.02.2005 г. на Директора на Областна дирекция”Земеделие и гори”, гр.Варна, на основание Закона за защитените територии и Споразумение №РД50-178 от 17.09.2003 г. между МОСВ и МЗГ, за ПП”Златни пясъци” попадащ в землището на с.Осеново, община Аксаково, одобрен Констативен протокол от Директор ПИРИТ-МЗГ и Директор НСЗП-МОСВ;

0.1.6. Протокол от 17.11.2005 г. за приемане на теренно проучвателните работи за разработване на Лесоустройствен проект на ДДС”Балчик” на Лесоустройствена група на Агролеспроект ЕООД-София, филиал Велинград с р-л инж.Стоянка Дановска;

1.1.7. Писмо №31/05.05.2006 г. на Директора на ДПП”Златни пясъци” до Национално управление по горите-София относно актуална информация за имоти намиращи се на територията на ПП”Златни пясъци”, придружено с приложения №1 и №2;

1.1.8. Писмо №41/15.06.2006 г. на Директора на ДПП”Златни пясъци” до Изпълнителна агенция „Пътища” относно реконструкция и рехабилитация на път I-9 Балчик-Варна участък от км. 79+726 до 100+253 и участък от км.79+726 до 83+536, преминаващ през територията на ПП”Златни пясъци”;

0.1.9. Протокол от 13.07.2006 г. за Първо лесоустройствено съвещание на Лесоустройствен проект на ДГС-Варна и План за управление на ПП”Златни пясъци”, Дирекция на ПП”Златни пясъци”;

1.1.10. Писмо №46/24.07.2006 г. от Директора на ДПП”Златни пясъци” и Р-ля на екипа за План за управление до собственици и ползватели на земя и обекти на територията на ПП”Златни пясъци по списък за уведомяване относно стартиране на процедура за изработване на План за управление на ПП”Златни пясъци”;

0.1.11. Протокол от 23.08.2006 г. на Комисия по Заповед №РД 09-319 от 26.07.2006 г. на Министъра на културата, за определяне границите и режимите за ползване на територията и охранителната зона на археологическа недвижима културна ценност ”Аладжа манастир”, разположен на територията на кв.Виница, гр.Варна;

0.1.12. Протокол от 25.09.2006 г. за проведено в гр.Балчик Обществено обсъждане на ЛУП на ДЛС”Балчик”

0.1.13. Протокол от 07.12.2006 г. от Второ лесоустройствено съвещание за извършена главна лесоустройствена ревизия на Държавно ловно стопанство”Балчик”, Област Добрич; Особено мнение на Директора на ДПП”Златни пясъци”;

1.1.14. Заповед№РД 49-11/11.01.2007 г. на министъра на земеделието и горите за отказ за издаване на заповед за продажба на недвижим имот-публична държавна собственост по заявление на ЕТ”Интермедик”- Крум Йорданов Михайлов

1.1.15. Заповед№РД 49-34/25.01.2007 г. на министъра на земеделието и горите за отказ за издаване на заповед за продажба на недвижим имот-публична държавна собственост по заявление на ”Геостарт” ЕООД, гр.Варна, с управител Иван Георгиев Георгиев;

0.1.16.Протокол от 31.01.2007 г. на ЕТИС при НУГ-МЗГ за приемане на ЛУП на ДЛС”Балчик”, „Агролеспроект” ЕООД – филиал Велинград;

1.1.17.Заповед №70/23.03.2007 г. на Директора на РИОСВ-Варна за прилагане на принудителна преустановителна административна мярка за спиране дейностите по монтаж на билбордове от ”ИДЕЯ КОММ” АД в ПП”Златни пясъци”

1.1.18.Заповед №71/23.03.2007 г. на Директора на РИОСВ-Варна за прилагане на принудителна преустановителна административна мярка за спиране дейностите по монтаж на билбордове от ”БУЛЛИД-Х КОММ” ООД в ПП”Златни пясъци”

0.1.19. Други документи и съгласувания

- Протокол от Работна среща за оповестяване началото на разработване на План за управление на ПП”Златни пясъци”, 20 юли 2006 г., Дирекция на ПП”Златни пясъци;
- Протокол от 30.08.2006 г. от работна среща с Работна група от заинтересованите регионални и местни държавни органи;
- Писмо № 605 от 15.09.2006 г. на „Пролес-инженеринг” ООД до „Агролеспроект” ЕООД относно съгласуване на мероприятията предвидени в Лесоустройствен проект на ДЛС”Балчик”, 2006 г. за площите попадащи в ПП”Златни пясъци” и във връзка с искане за предоставяне на информация за разработване на ПУ на ПП”Златни пясъци” и ползване на цифрови модели на частта от защитената територия попадаща в границите на ДЛС”Балчик”;
- Писмо № 94-00-101 от 03.04.2007 г. на Министерство на околната среда и водите до г-н Иван Георгиев-ул.”Черно море” №5, гр.Варна, 9 000, относно ремонт и преустройство на сграда № 319, попадаща в границите на ПП”Златни пясъци”;
- Заповеди на Ведомството по горите за предоставяне на площи в границите на ПП”Златни пясъци” за периода 1935 г. – 1997 г.;

- Протокол от Семинар на тема: „Природен парк ”Златни пясъци – елемент от ефективното функциониране на значимите обекти от Националната екологична мрежа, представен в Проекта на Плана за управление за периода 2007-2017 г.” – 12.06.2007 г., Административна сграда на ДПП”Златни пясъци”, Варна;
- Протокол от заседание на Консултативен съвет към Дирекцията на ПП”Златни пясъци” от 27.06.2007 г., Административна сграда на ДПП”Златни пясъци” със становище по т.1”Представяне и обсъждане на Екологична и социално-икономическа оценка и Проект на функционално зонироване, норми и режими на територията на Парка в Плана за управление на ПП”Златни пясъци”.

Материалите от т. 0.1.4. до т.0.1.19. вкл. са приложени в СВИТЪК I: Нормативни документи, писма, становища и протоколи от работни срещи.

1.1.21.Международни конвенции по които Р България е страна и Европейски директиви

- **Конвенция за биологичното разнообразие** – изисква да се вземат специални мерки за възстановяване на деградирани екосистеми и осигуряване възстановяването на застрашените видове, чрез разработване и прилагане на стратегии и планове за управление. Държавите членки се задължават да предотвратят интродуцирането на чуждоземни видове, които заплашват екосистемите, местообитанията или видовете.
- **Европейска Конвенция за ландшафта** - подписана от министрите на 18 европейски страни, в това число и България, 2000 г. във Флоренция. Конвенцията поставя изискването към публичните власти да приемат политики и мерки на местно, регионално, национално и международно ниво за защита, управление и планиране на ландшафта на Европа. Тя касае всички видове ландшафт в Европа - както обикновения, така и уникалния - които определят качествата на човешката околна среда
- **Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания /Бернска/** - изисква да се вземат мерки за осигуряване запазването на природните местообитания на дивите видове от флората и фауната, както и за запазването на застрашените от изчезване природни местообитания. Договарящите страни се задължават да обръщат специално внимание на защитата на области, които са важни за мигриращите видове, като райони за зимуване, събиране, хранене и размножаване. **Препоръка №36** се отнася за опазване на подземните хабитати и определя критериите за селекция на хабитатите: присъствие на видове, адаптирани към подземен живот; елементи на фауната, изчезнали от сухоземните и водни надземни екосистеми; присъствие на уязвими видове; присъствие на редки видове; присъствие на ендемични видове; присъствие на прилепи; относително високо биоразнообразие; научна стойност; уязвимост на хабитатите.
- **Конвенция по влажните зони с международно значение, по-специално като местообитания за водолюбива птици /Рамсарска/** - препоръчва отделните страни-членки да стимулират запазването на влажните зони и водолюбивите птици, като осигуряват мерки за адекватното им управление. Те трябва да компенсират всички загуби на влажни зони, като защитават или възстановяват адекватни по значение местообитания на водолюбивите птици.
- **Конвенция за опазване на мигриращите видове диви животни /Бонска/** - изисква съхраняване и възстановяване на местообитанията на мигриращите видове. Държавите е необходимо да предотвратят и отстраняват вредните влияния от дейности или пречки, затрудняващи миграцията на видовете.
- **Конвенция по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора CITES/Вашингтонска конвенция/**. Международно споразумение за опазване на дивата природа, което има за цел да предотврати изчезването на видове в резултат на търговията на търговията с тях. Влиза в сила на 01.07.1975 г. В нея членуват повече от 150 страни.
- **Директива 92/43/ЕС за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна** - цели осигуряване разнообразието на видовете, чрез запазване на техните природни местообитания, както и възстановяване на тяхното благоприятно състояние. Директивата посочва отговорността на държавите да съхранят приоритетни природни местообитания в тяхното естествено състояние. Тези местообитания трябва да се опазват в рамките на единна екологична мрежа, като се обявяват за специални защитени територии и се изготвят и прилагат планове за тяхното управление.
- **Директива 79/409/ЕС за опазване на дивите птици** -най-старата европейска природозащитна директива. Изисква мерки за опазване, поддържане и възстановяване на необходимите по разнообразие и площ местообитания за всички видове птици.
- **Натура 2000 за изграждане на единна европейска екологична мрежа на Зони под специална защита**. Мрежата се състои от места, обхващащи типове природни местообитания вписани в Приложение 1 и местообитания на видовете от Приложение 2. Мрежата трябва да гарантира поддържането и където е необходимо възстановяването на благоприятния природозащитен статус на природните местообитания и местообитанията на съответните видове в естествената им област на разпространение. Натура 2000 трябва да включва и Специални защитени зони, определени от Страните членки съгласно Директива 79/409ЕС.

Посочените конвенции и Европейски директиви са отправните точки при определянето на основните цели и мерки залегнали в настоящия План за управление.

0.2. ПРОЦЕС НА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА – УЧАСТНИЦИ, ОБЩЕСТВЕНИ ОБСЪЖДАНЯ

0.2.1 Процесът на разработване на Плана следва поставените изисквания на Заданието за разработване на ПУ на ПП”Златни пясъци”, утвърдено от МОСВ

0.2.2. Участници в екипа разработил Плана за управление:

- ланд.арх. Димитрина Берберова – р-л на екипа, “Илия Петров” ЕТ, гр.София
- ланд арх. Пламен Ненов – проектант, „Пролес-инженеринг“ ООД, гр.София
- инж. Илия Петров – проектант, “Илия Петров” ЕТ, гр.София
- техн.Николай Николов – проектант, „Пролес-инженеринг“ ООД, гр.София
- инж. Вахрам Алтунян – проектант, „Пролес-инженеринг“ ООД, гр.София
- доц.д-р.инж. Стефчо Стойнев – Минно-геоложки Университет”Св. Иван Рилски”, гр.София
- ст.н.с.I ст. д-р. Веска Русакова – Институт по ботаника, гр. София
- ас.д-р Росен Цонев – СУ”Св. Климент Охридски”, гр.София
- доц.д-р инж.Петър Желев – Лесотехнически университет, гр.София
- гл.ас.д-р Розалина Топалова – Институт по ботаника, гр.София
- ст.н.с.II ст. д-р Мелания Гьошева – Институт по ботаника, гр. София
- д-р Райна Начева – Институт по ботаника, гр. София
- ст.н.с.II ст. д-р Здравко Хубенов – Институт по зоология, БАН
- гл.ас.Николай Коджабашев – Лесотехнически университет, гр.София
- д-р Николай Караиванов – Институт по зоология, БАН
- ст.н.с.II ст. д-р Иван Пандурски – Институт по зоология, БАН

0.2.3. Заинтересовани централни / МОСВ, МОСВ-Дирекция”НСЗП”, МЗХ-ИАГ, МРРБ, МК, МИЕТ / и регионални и местни / РИОСВ-Варна, РДГ-Варна, ДГС-Варна, ДЛС”Балчик” Областна администрация-гр.Варна, Областна администрация гр.Добрич, Общинска администрация-гр.Варна, район Приморски, Общинска администрация гр. Аксаково, Общинска администрация гр.Балчик / органи на властта, академични общности, Възложителят ИАГ-МЗХ-ДПП”Златни пясъци”, частни собственици, ползватели на площи, представители на обществеността и НПО участвали при формиране и вземане на решенията в Плана през периода 2006-2010 г.:

- Бисер Дачев – Изпълнителен директор на ИАГ-МЗХ
- Илия Симеонов – Началник на НУГ-МЗГ
- Стойчо Бялков – Директор Дирекция: “Гори”- ИАГ-МЗХ
- Георги Котарев – Н-к отдел „Промени в горския фонд”- ИАГ-МЗХ
- Христо Савов – Държавен експерт в ИАГ-МЗХ
- Георги Тинчев – Н-к сектор в ИАГ-МЗХ
- Михаил Михайлов – Директор на Дирекция „НСЗП”-МОСВ
- Димитър Стоев – Н-к отдел ”Защитени територии”- Дирекция „НСЗП”-МОСВ
- Валери Вълчинков – Ст.експерт в отдел ”Защитени територии”- „НСЗП”-МОСВ
- Буряна Борисова – Н-к отдел „Ландшафт”, Дирекция”БИИЛ”-МРРБ
- Илко Илиев – Н-отдел”Национален експертен съвет”-МРРБ
- Виктор Попов – Н-к сектор”ЕМД”, НИНКН-МК
- Катя Трендафилова – Гл.експерт, археолог, НИНКН-МК
- Емануил Димитров – Началник на РДГ-Варна
- Никола Симеонов – Директор на Регионална дирекция по горите Варна
- Юлия Тумбаркова – Директор на ДПП”Златни пясъци”-Варна
- Дора Кръстева – Експерт в РДГ-Варна
- Йордан Йорданов – Директор на ДГС-Варна
- Живка Иванова – Директор на ДГС-Варна
- Николай Хлеббаров – Зам.директор ДГС-Варна
- Дарина Сарова – Лесничей в ДГС-Варна
- Калинка Тодорова – Директор на ДЛС”Балчик”

- Даниел Колев – Лесничей в ДЛС“Балчик”
- Синан Мехмед – Директор на РИОСВ-Варна
- Румяна Радилова – Директор на РИОСВ-Варна
- Дарина Бангиева – Н-к на Регионална лаборатория-Варна, Изпълнителна агенция по околна среда-МОСВ
- Венцислав Николов – Директор на Бас. Дирекция“Черноморски район”-гр.Варна
- Христина Генова – Н-к отдел в РИОСВ-Варна
- Дияна Чавдарова – Н-к отдел “ОВОС, ЕО и защита на природата” в РИОСВ-Варна
- Стела Дочева – Гл. Експерт в РИОСВ-Варна
- Кристалин Тодоров – Мл. експерт в РИОСВ-Варна
- Данчо Симеонов – Областен управител област гр. Варна
- Желязко Желязков – Областен управител област гр. Добрич
- Кирил Йорданов – Кмет на община Варна
- Костадинка Аврамова – Зам. кмет район “Приморски”, Варна
- Атанас Стоилов – Кмет на община Аксаково
- Красимира Дянкова – Директор на Дирекция“Инвестиционна политика, Екология и Европейска интеграция” – община гр.Аксаково
- Ирина Маркова – Еколог на община гр.Аксаково
- Тодор Димитров – Кмет с.Осеново, община Аксаково
- Яни Филчев – Кмет с.Кичево, община Аксаково
- Николай Ангелов – Кмет на община Балчик
- Мария Кунева – Еколог на община Балчик
- Панайот Казаков – Еколог в Общинска администрация гр. Балчик
- Мария Хадживасилева – Експерт в Общинска администрация гр.Балчик
- Георги Раднев – Кмет на с.Кранево, община Балчик
- Румен Николов – Кмет на с.Кранево, община Балчик
- Галина Стоянова – Областна администрация гр.Варна
- Росен Павлов – Областна администрация гр.Добрич
- Диана Кирчева – Гл.експерт“Устройствени планове и регионални програми”, ОБА-гр.Варна
- Звезделина Вълчанова – Гл.експерт“Градски зелени системи”, ОБА-гр.Варна
- Диана Димова – Старши експерт БАЧР, гр.Варна
- Валентин Плетньов – Директор на РИМ-Варна
- Валери Кинов – Уредник на Музеен комплекс“Аладжа манастир”
- Янаки Сивков – Директор Природонаучен музей – Варна
- Красимира Стефанова – Юристкаконсулт „Параходство БМФ”, Варна
- Жечка Карова – ТД“Родни Балкани”
- Христо Иванов – Инструктор за въжен атракционен парк
- Красимир Мерджанов – Управител на „Сафари клуб” ЕООД
- Аксиня Василева – Управител на хотел “Зора”, ПП“Златни пясъци”
- Димитър Календжиев – Управител на СТД“Академик”, ПП“Златни пясъци”
- Живко Христов – Управител на “Горски кът-Колибите”, ПП“Златни пясъци”
- Светослав Стоянов – Собственик на сграда в ПП“Златни пясъци”
- Иван Георгиев – Собственик на сграда и управител на снек-бар“Бриз”
- Васил Василев – Управител на „Ливел” ООД, к.к.“Златни пясъци”
- Тома Белев – Председател на Асоциацията на парковете в България
- Васил Стипцов – Директор на БШГП-Фондация“Силвика”
- Свилена Велчева – Журналист, в-к „Позвънете новини”
- Николай Демирев – Гл. счетоводител в ДПП“Златни пясъци”
- Йордан Костадинов – Експерт в ДПП“Златни пясъци”
- Десислава Моллова – Експерт в ДПП“Златни пясъци”
- Румяна Димова – Експерт в ДПП“Златни пясъци”
- Доси Василев – Експерт в ДПП“Златни пясъци”
- Ясен Янчев – Експерт в ДПП“Златни пясъци”
- Красимира Аскерова – Експерт в ДПП“Златни пясъци”
- Александра Бачева – Гл.проектант на ОУП-Община Варна, „ТПО-Варна” ООД
- Людмил Икономов – Управител на КЦУР “Геопонт-Интерком” ООД, Варна

0.2.4. Работни срещи и обществени обсъждания

В процеса на разработване на Плана са проведени следните работни срещи и обсъждания:

0.2.4.1. **Работна среща** за оповестяване началото, целите, процеса и задачите на Плана на тема: “План за управление на ПП“Златни пясъци” – 20.07.2006 г., ПП“Златни пясъци”. На Работната среща взеха участие 28 бр. представители на заинтересованите централни, регионални и местни държавни органи и институции, собственици и ползватели на гори и земи, обществени и неправителствени организации, представители на Възложителя на Плана - ДПП“Златни пясъци”, ИАГ, членове на екипа разработващ Плана. Целесъобразните препоръки от Работната среща са отразени в настоящия План за управление.

0.2.4.2. **Среща на Работната група за подкрепа** при изготвяне на ПУ на ПП“Златни пясъци” – 30.08.2006 г., Посетителски център ДПП“Златни пясъци”. Участие взеха определените представители на главните заинтересовани регионални и местни заинтересовани институции и представители на Възложителя и членове на екипа разработващ Плана.

0.2.4.3. **Семинар** на тема: „Природен парк ”Златни пясъци – елемент от ефективното функциониране на значимите обекти от Националната екологична мрежа, представен в Проекта на Плана за управление за периода 2007-2017 г.” – 12.06.2007 г., Административна сграда на ДПП“Златни пясъци”, Варна. В Семинара взеха участие представители на заинтересованите национални, регионални и местни държавни и общински институции: ИАГ-МЗХ, МРРБ, РИОСВ-Варна, Областна администрация-Варна, РДГ-Варна, ДПП“Златни пясъци”, ДГС-Варна, ДЛС“Балчик”, Община Варна, Р-н „Приморски”- Варна, Община Балчик, представители на екипа, разработващ Плана.

Аудиторията беше запозната с резултатите от проведените проучвания и картиране на приоритетни местообитания по ЗБР на територията на ПП“Златни пясъци” в рамките на ПУ. Беше представен Проект за Функционално зонироване на ПП“Златни пясъци” и ЗМ“Аладжа манастир” планираните възможности за екотуристическо ползване на територията от Проекта на Плана за управление. Проведе се дискусия по конкретните зони, режими, норми и препоръки за опазване на биологичното разнообразие и ландшафта. Внимание се отдели на нов режим на организация на територията в предоставените и застроени площи, важен елемент за опазване и естетизиране на околните пространства и предотвратяване негативно влияние върху екосистемите в Природния парк. Изказаните целесъобразни мнения и препоръки и по други раздели на ПУ са намерили отражение в Плана.

0.2.4.3. **Обществено обсъждане** на Проекта на Плана за управление на ПП“Златни пясъци”, съгласно чл.12(1); чл.13; чл.14 от Наредбата за разработване на планове за управление на защитени територии. Препоръките от Общественото обсъждане се отразяват съгласно НРПУЗТ *Материалите от т. 0.2.4. без т. 0.2.4.3. са приложени в СВИТЪК I: Нормативни документи, писма , становища и протоколи от работни срещи.*

0.2.5. Процес на разработване на ПУ за ПП“Златни пясъци”

Включва и други форми на участие на заинтересованите при съставяне на характеристиката на абиотичните фактори, биологичната, културна и социално-икономическа характеристика, както и тенденциите на развитието на природозащитната и рекреационната политика на региона.

0.2.5.1. Осъществени са **консултации и срещи** за събиране и оценяване на актуална информация и становища по състоянието и перспективите на развитие на защитената територия, прилежащите територии и регионалното развитие на областите и общините с влияние върху Природния парк:

- МОСВ – Дирекция „Национална служба за защита на природата” - отдели ”Защитени територии”, ”Биологично разнообразие”;
- МЗХ-ИАГ – Дирекция ”Гори”: Н-к сектор „Защитени територии и биологично разнообразие”;
- МЗХ-ИАГ – Дирекция ”Административно-правно и информационно обслужване”: Директор;

- РИОСВ-Варна – Директор, Отдели и направления: "Информационно обслужване", „Биологично разнообразие и ЗТ“;
- Регионална лаборатория-Варна-Изпълнителна агенция по околна среда-МОСВ: Началник лаборатория;
- ДГС-Варна: Директор, Зам.Директор, лесничей;
- Общинска администрация гр.Варна: Гл.експерти в Дирекция"Опазване и осигуряване на обществения ред и контрол“;
- Общинска администрация гр.Аксаково – Директор на Дирекция"ИП,Е,ЕИ", Еколог на общината;
- Ползватели в ПП, частни собственици и ползватели в Парка и прилежащите територии: ТД"Родни Балкани"- Председател, инструктори, Управители на хотел „Зора“, снeк-бар"Бриз", Представители на „Екотур“ ООД-собственик на ваканционно селище "Горски кантон“;
- Дирекция на ПП"Златни пясъци": Директор, Гл.счетоводител, Специалисти и Експерти по "Опазване на биологичното разнообразие, консервационна и научна дейност", „Устройство и уредба на парка“, „Туристическа и рекреационна дейност“, „Връзки с обществеността и образователни програми“.

0.2.5.2. Получена информация и становища от:

- Дирекцията на ПП"Златни пясъци", Варна – Директор;
- МОСВ – Дирекция „Национална служба за защита на природата“;
- РИОСВ-Варна – Н-к отдел „Биологично разнообразие и защитени територии“;
- Регионална Лаборатория-Варна към ИАОСВ
- РДГ-Варна – Директор, Зам. директор;
- ДГС-Варна – Директор, Зам.Директор, Лесничей;
- ДЛС „Балчик“ – Директор, Лесничей;
- „Агрореспект“ ЕООД, София – Управител, Р-л отдел;
- Общинска Администрация- гр.Варна – Н-к Дирекция "Опазване и осигуряване на обществения ред и контрол" и Гл.експерти от Дирекцията;
- Общинска Администрация-гр.Аксаково – Директор на Дирекция"ИП,Е,ЕИ", Еколог на общината;
- Общинска Администрация- гр.Балчик – Зам.кмет, Еколог, Дирекция "ТСУАГК“;
- „В и К“ АД - „Златни пясъци“ – Директор;
- „Енергоснабдяване"АД – „Златни пясъци"- Директор;
- Ползватели на площи и собственици на сгради;
- Р-л и членове на екипа разработващ Общ устройствен план на община Варна и гр.Варна;
- Р-л и членове на екипа разработващ Екологична оценка на Общия устройствен план на община Варна и гр. Варна – КЦУР"Геопонт-Интерком"ООД, Варна;
- Р-л на екипа разработващ ПУП на ваканционно селище „Аладжа манастир“ – София-План архитектурна агенция

0.3. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ОСОБЕНОСТИ НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПП"ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ"

0.3.1. Предназначение на Плана

Предназначението на Плана е да бъде **инструмент за управление** на Природния парк, отчитайки изискванията и целите на природозащитата, средство за парковата администрация за действие в рамки и конкретни бъдещи програми и проекти за постигане на развитие чрез участие и подкрепа от държавата, европейските фондове и представители на бизнеса, в резултат на координация на институциите и баланса на интереси на заинтересовани собственици и ползватели, към които е насочен. Предназначението на Плана е да обоснове и включи система от основни **дейности и мерки за**

0.3.1.1. Опазване на **европейски значими приоритетни горски природни местообитания** и консервационно значими видове от флората и фауната включени в ЗБР, опазване на повърхностни и подземни естествени и създадени от човека **скални карстови форми** – манастир, църкви, параклис, монашески килии, галерии и обиталища - паметници на културата;

- 0.3.1.2. Устойчиво туристическо и рекреационно ползване на територията на ПП „Златни пясъци“ в **зони на антропогенен натиск** от засиления интерес към познавателните и рекреационни обекти на територията на Парка: Музейния комплекс „Аладжа Манастир“ и „Катакомбите“, „Дендрологичния маршрут“ включени в ЗМ „Аладжа манастир“, пешеходните и веломаршрути и сафари-маршрути водещи до рекреационните обекти - „Атракционен възен парк“, „Класна стая на открито“, „Кът на влюбените“, места за разстилане около възпоменателни чешми, беседки и навеси с барбекю;
- 0.3.1.3. Развитие на познавателните туристически маршрути, информационната система и пунктове, свързани с природозащитните функции на Природния парк. Създаване на нови възможности за образователни дейности и научни изследвания. Роля на Природния парк за повишаване атрактивността на туристическа дестинация Варна и Североизточен район на планиране
- 0.3.1.4. Включване чрез природозащитни режими и норми с градоустройствени показатели устройство и естетизиране на застроените площи и дворни пространства на предоставените за ползване площи от Парка с цел оптимизиране на екологичните и съвременните рекреационни функции на изградените обекти - ваканционни селища, къмпинги, развлекателни заведения, ресторанти, хижи и почивни бази.
- 0.3.1.5. Мерки за охрана и предотвратяване на нарушения свързани с браконьерски сечи, лов в прилежащите територии, повреждане на елементи от информационната система, архитектурните елементи и образуването на незаконни сметища на територията на Парка.

0.3.2. Задача на Плана е идентифициране на лицата, отговорни за различните аспекти на управлението на Природния парк, обектите и зоните в Парка.

- 0.3.2.1. Целта е постигане на съгласуваност и реални резултати от набеязаните дейности и мерки, с възможности за ангажиране на определени групи ползватели на територията на Парка с конкретизиране на задълженията.
- 0.3.2.2. Опазване на Археологическа недвижима културна ценност от античността и средновековието „Аладжа манастир“ в съответствие със ЗКН и режимите за опазване в границите на защитена територия по ЗЗТ.
- 0.3.2.3. Планиране на възможностите и приобщаване на повече партньори от страната и чужбина в сферата на научните проучвания и екологичен и посетителски мониторинг за Парка, като условие за управление на балансирано рекреационно ползване.
- 0.3.2.4. Разработване на мерки за институционално развитие на управлението на Парковата Администрация, включващо всички отговорности за необходимите дейности и мерки за територията на Парка.

0.3.3. Особеност на Плана за управление на Природния парк

- 0.3.3.1. Особеност на настоящия План е необходимостта от разработване на управленски решения за съхраняване на защитена територия по ЗЗТ и приоритетни за опазване природни местообитания, идентифицирани от Закона за биологичното разнообразие. Тази особеност определя Плана за управление като ръководно средство за дейностите и мерките с оглед доказаната висока консервационна стойност на ПП „Златни пясъци“.
- 0.3.3.2. Особеност на Плана за управление на Парка е факта, че обектът на Плана от морфологична и ландшафтна гледна точка включва ландшафтни картини с висока оценка, съхраняването на който ландшафт е неотменна задача съгласно Европейската конвенция за ландшафта и ЗБР.
- 0.3.3.3. Главна особеност е наличието в границите на ПП застроени и оградени площи, както и необходимостта от регламентиране на показателите за преустройствени и ремонтни строителните дейности от налагащата се модернизация, обновяване на сградите в предоставените площи от горския фонд, както необходимостта за въвеждане на режими и норми за опазване на растителността в тези площи.
- 0.3.3.4. Особеност на Плана е близостта на обекта до голям курортен комплекс, граници с вилни зони, селищни образувания и земи за земеделско ползване и отдих(земи по параграф 4 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за собствеността и ползването на

земеделските земи) с последствия, включващи строителни интереси, антропогенен натиск и нарушения от замърсяване с отпадъци, сеч на единични дървета, изнасяне на каменни плочи от алеите с настилка.

0.3.3.5. Особеност на Плана е необходимостта да бъдат преодолени последствията от липса на съответстващи режими, норми за посетителски достъп с цел ограничаване влиянието върху биологичното разнообразие в обектите на недвижимото културно наследство и пещерната фауна в галериите в Парка, в съответствие с Препоръка №36 на Бернската конвенция за опазване на подземните хабитати. Очаквани отрицателни последици от строителство на ваканционно селище над ЗМ”Аладжа манастир”.

0.3.3.6. Особеност на ПУ на ПП”Златни пясъци” е постигане на балансирано развитие на екотуристически дейности и обекти да се осъществява като част от единна система за природозащита и екотуризъм в Област Варна, Област Добрич и Североизточен район за планиране. Региона се отличава със значими защитени територии и зони по Натура 2000.

Тези особености са основа за оценките и приоритетните стратегически Програми и Проекти свързани с управлението на Природния парк в периода на действие на Плана.

ЧАСТ 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА ПРИРОДЕН ПАРК “ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ”

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

1.0. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ГРАНИЦИ

1.0.1.Местоположение

Според физикогеографското райониране на РБългария, Природният парк „Златни пясъци” е разположен в Северното Черноморско крайбрежие на Източната част на Дунавската равнина, за релефа на която са характерни ниски плата, развити в областта на стъпалното пропадане към Варненското структурно понижение - крайните източни склонове на Франгенското плато, които стъпаловидно слизат до брега на Черно море –(География на България – Физическа география, БАН, София, 1982 г., проф.Ж.Гълъбов и колектив, География на България - физическа и социално-икономическа, София, 1997 г., АИ проф.М.Дринов).

Според административното деление на РБ териториално площите на Природния парк попадат в границите на области с административен център гр.Варна - община Варна и община Аксаково и област с административен център гр.Добрич – община Балчик. Областният и общински център гр.Варна отстои в юго-източна посока на 17 км от южната граница на ПП, по първокласен път I-9. Най-близките населени места са с. Осеново – разположено на 1,5 км в северо-западна посока от границите на ПП и с. Кичево - разположено на 10 км. в югоизточна посока от границите на Парка. От квартал Винаца, Варна – от юго-запад по автомобилен път се достига на 3 км до южната граница на ПП”Златни пясъци”.

Областта с административен център гр.Варна попада в Североизточен район за планиране от Националния план за регионално развитие, заедно с области Добрич, Разград, Силистра, Търговище и Шумен. Районът за планиране определя териториално интегрирането на Областните планове за съвместни екологични, социално-икономически, културни и др. връзки и проекти.

1.0.2.Границите на ПП”Златни пясъци” са определени със Заповед № 278 от 10.04.1981 г. на КОПС при МС. ПП”Златни пясъци” включва отдели и подотдели с обща площ 1320,2 ха както следва:

от Държавно лесничество Варна/сега Държавно горско стопанство Варна/: от отдел 76 до отдел 82 включително; отдели 390, 391; от 394 до 400 включително; 401-частта западно от автомобилния път Варна-Кранево; 402, 403, 404; парково пасище VII с обща площ 1294,5 ха

от Държавно лесничество-Балчик/сега Държавна ловно стопанство „Балчик”/ съгласно същата Заповед се включват отдели 193 и 194 с обща площ 26,2 ха. Площите са съгласно Паркоустройствен проект, ДФ”Агролеспроект”, София,1994 г.

1.0.3.Границите на ЗМ”Аладжа манастир” - „Старинната пещера „Аладжа манастир” с район и гора и др.земи около нея”, землище на Варна са определени съгласно Постановление № 2132 от 03.02.1943 г. на Дирекция на горите и лова - Министерство на земеделието и държавните имоти с площ 17.0 ха и Заповед№РД-813 от 23.08.2002 г.на Министъра на околната среда и водите, обн., ДВ, бр.86 от 10.09.2002 г.

Включват отдели и подотдели от Държавно лесничество-Варна, както следва: 148 ф, 4-6; 150 а-д, 31, и1, 1-7; с обща площ 16,7 ха от която 12,1 залесена и 4,6 ха незалесена по Лесоустройствен проект от 1997 г.

1.0.4.Границите в реални геодезически координати в метри (координатна система 1970) в **Координатен регистър на границите**, съгласно Констативните Протоколи на Държавната комисия за границите на защитените територии, са описани и приложени към Плана за управление в **СВИТЪК II: Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на плана**

1.0.5. Обхват на прилежащите територии

Прилежащите територии, обект на проучванията в Плана, са площите граничещи с Природния парк, к.к. „Златни пясъци“ със своята хотелска и обслужваща база, вилни зони и застроени земеделски земи за отдих, близките малки курортни населени места и голямата туристическа дестинация Варна, курортно селище Кранево, съвременният к.к. „Албена“ и впечатляващият с градоустройството си и архитектурен облик гр. Балчик, близко разположеният поддържан резерват „Балтата“, други защитени територии от Северното Черноморско крайбрежие, съседните на ПП рекреационни гори и атракционни обекти, инфраструктурни обекти и сгради, язовир „Осеново“, обработваеми земеделски земи и близката пясъчна плажна ивица на Черноморското крайбрежие формиращи силно урбанизирания и раздвижен крайбрежен ландшафт, обекти и туристически маршрути на културния туризъм, всички обекти и дейности, които оказват социално-икономически, културни и екологически въздействия върху ПП „Златни пясъци“.

От екологическа и социално-икономическа гледна точка параметрите при определяне обхвата на прилежащите територии са в зависимост от естеството на проблемите и въздействията, което води до различни по обхват третирани пространства. Обхватът на прилежащите територии включва:

- Урбанизирани рекреационни територии:
 - Курортен комплекс „Златни пясъци“ - непосредствено граничещ с Природния парк от източна посока, въздейства върху парковата територия със значима туристическа посещаемост и замърсяване с отпадъци в резултат на строителните дейности в комплекса.
 - Разположените в близост до Природния парк курортни комплекси „Св. Константин и Елена“ в южна посока и к.к. „Албена“ в северна посока от Парка, представляват възможност за организиране на туристически продукти, включващи територията на Природния парк „Златни пясъци“;
 - Ваканционно селище над скалния венец на ЗМ „Аладжа манастир“ с очаквано силно въздействие с бъдещата подземна благоустройствена инфраструктура, строително финансиране, въздействие върху флората на Парка с очакваното растително оформяване с екзоти;
 - Вилни зони и застроени земеделски земи за отдих в прилежащите територии на ПП „Златни пясъци“ – обграждат парковата защитена територия от почти всички страни, като оказват силно влияние върху санитарно-хигиенното състояние на Природния парк, незаконна сеч на единични дървета, събиране на суха и паднала маса, строителни намерения и навлизания в границите на защитената територия
- Населени места и селищни образувания с курортно-туристически функции и ползване:
 - Областният център гр. Варна съдейства за представяне и популяризиране на Природен парк „Златни пясъци“ и ЗМ „Аладжа манастир“ чрез действащите информационни центрове, разработените и действащи туристически продукти, рекламни издания, съвместни инициативи и връзки с парковата Администрация и областна и общински администрации, местни НПО, училища и др.
 - Развита модерна хотелска база, къщи за гости, с удобства и предпоставка за развитие на качествени туристически услуги - водачество до обекта на недвижимото културно наследство „Аладжа манастир“ в ПП „Златни пясъци“, ползване на „Информационния и Посетителски център на ПП „Златни пясъци“, специализираните и туристически маршрути на територията на Парка, популяризиране и обучение за опазване на богатото биологично разнообразие на Парка.
 - с. Кранево, община Балчик – селище разположено в близост до северната граница на ПП „Златни пясъци“. Влияе с нерегламентирани навлизания с коларски пътища и разполагане в горската среда на временни съоръжения. Вилната зона на с. Кранево е източник на замърсяване с битови отпадъци.
 - с. Осеново, община Аксаково – селище представляващо притегателен обект като туристическа цел за сафари-маршрути и селски туризъм, притежаващо силно зрително въздействие в общ ландшафтен план;
- Други защитени територии в района:
 - Наличие на близко разположени защитени територии от различни категории и режими - ПР „Балтата“, ЗМ „Побитите камъни“, ЗМ „Камчийски пясъци“, ЗМ „Шабленско езеро“,

ЗМ”Дуранкулашко езеро” - обекти от възможни тематични маршрути обединяващи обекти на екотуризма;

- Пътна инфраструктура в прилежащите територии:
 - Път I-9 с изключително интензивен автомобилен трафик, разполовяващ Парка от юг и представляващ граница на ПП”Златни пясъци от югоизток и изток - въздействащ с шумово и прахово замърсяване и потенциална възможност за възникване на строителни намерения за подобряване показателите на пътя чрез промяна на трасето му и пресичане на Природния парк от югоизток
 - Площи на ДГС-Варна със защитни и рекреационни гори;
 - Площи на ДЛС”Балчик”

1.0.5. След “Съдържание на Плана за управление” е приложена **Карта за местоположение, граници и прилежащи територии на ПП”Златни пясъци” в М 1: 400 000**, включваща и дребномащабна карта илюстрираща местоположението на обекта спрямо границите на Р България.

1.1. ПЛОЩ НА ПП“ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ”

1.1.1.Площ на ПП”Златни пясъци” по Заповед за обявяване

- Площта на ПП”Златни пясъци” съгласно Заповед № 278 от 10.04.1981 г. на КОПС при МС е 1320,2 ха. В цитираната заповед обявената площ не е посочена по размер за ДЛ-Варна и ДЛ-Балчик.
- Площта на ЗМ”Аладжа манастир” съгласно Постановление № 2132 от 03.02.1943 г. на Дирекция на горите и лова - Министерство на земеделието и държавните имоти е около 17,0 ха.

1.1.2.Окончателната площ на ПП”Златни пясъци” в резултат на приетите цифрови модели на землищата по картата на възстановената собственост (КВС) – Общински Служби ”Земеделие и гори”, Констативните протоколи на комисииите за границите на ПП”Златни пясъци” и ЗМ”Аладжа манастир” и резултатите от Инвентаризацията на горите и земите за нуждите на Плана през (м.юли и август, 2006 г.) е 1324,7 ха. Всички площи са горски фонд.

Площите попадащи в границите на ДЛС”Балчик” са съгласно възприетите данни от инвентаризацията към Лесоустройствен проект на ДДС”Балчик”, „Агролеспроект” ООД, 2006 г.

➤ За ПП”Златни пясъци”:

- горски фонд в границите на ДГС-Варна включва отдели и подотдели: 130 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2. 131 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 4, 5, 6. 132 а, б, в, г, д, 1, 2, 3. 133 а, б, в, г, д. 134 а, б, в, 1. 141 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. 142 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2. 143 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 6. 144 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13. 145 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3. 146 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. 147 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. 148 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, 1, 2, 3, 4, 5, 6. 149 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, 1, 2, 3, 4, 5, 6. 150 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, а1, б1, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13. 151 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, а1, б1, в1, г1, д1, е1, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15. с обща площ 1091,4 ха.

- горски фонд в границите на ДЛС”Балчик” включва отдели и подотдели: 134 а-1, б-1. 135 а, б, в, 1. 136 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3. 137 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3. 138 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, 6. 193 а, 1. 194 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4. с обща площ 233,3 ха.

➤ За ЗМ”Аладжа манастир”

- горски фонд в границите на ДГС-Варна включва отдели и подотдели: 148 с, 4, 5. 150 а, б, в, г, б1, в1, 1, 2, 3, 4, 5, 11, 12, 13. с обща площ 16,6 ха.

➤ За Археологическа недвижима културна ценност от античността и средновековието „Аладжа манастир” с териториален обхват /по КВС и ЛУП, 1997 г./ - 150 а, е1, ж1, з1, 1, 5. с площ 22,1 ха
- Решение с Протокол от 23.08.2006 г., одобрен от Министъра на културата;

- За Археологическа недвижима културна ценност от античността и средновековието „Аладжа манастир” съгласно Инвентаризацията към Плана за управление, 2006 г.- отдел 150 а1, б1, в1, 1, 11, 12. с площ 22,1 ха

1.1.3. Установените разлики в площите по заповеди и тези получени в резултат на приетите цифрови модели на землищата по Картата на възстановената собственост (КВС) и Констативните протоколи са следните:

- За ПП”Златни пясъци”: 1320,2 ха – 1324,7 ха: Разлика в +4,5 ха в сравнение с площта по Заповед за обявяване; Разлика по Паркоустройствен проект, 1994 г.: 1320,2 ха – 1320,7ха: Разлика в + 0,5 ха в сравнение с площта по Заповед за обявяване; Разлика по Лесоустройствен проект, 1997 г.: 1320,2 ха – 1320,9
- За ЗМ”Аладжа манастир”: около 17,0 ха – 16,6 ха. Разликата в – 0,4 ха е получена в резултат на по-голяма точност на цифровия модел спрямо обявената приблизителна площ;
- За Археологическа недвижима културна ценност от античността и средновековието ”Аладжа манастир”: 22,1 ха по Решение и утвърден Протокол от министъра на културата. Съгласно настоящия План площта е също 22,1 ха.

1.2. ФОНДОВА И АДМИНИСТРАТИВНА ПРИНАДЛЕЖНОСТ

1.2.1. Предназначение на териториите

Съгласно Закона за устройство на територията предназначението на териториите в границите на Природния парк попадат в “защитени територии – за природозащита” (чл.8 т.4)

- Общата площ на ПП е територия заета от естествени ресурси за възстановителни мероприятия /ЕРВМ/ – 1324,7 ха – 100%
- През територията на ПП”Златни пясъци” преминават транспортни територии:
 - републикански първокласен път I-9 от държавната пътна мрежа;
 - местен – общински път кв.Виница-Аладжа манастир, свързан с републиканския път.

1.2.2. Административна принадлежност

По административна принадлежност площите на ПП”Златни пясъци” обект на Плана са разположени в землищата на кв.Виница(район „Приморски”) – община Варна, с.Осеново и с.Кичево – община Аксаково, област с административен център гр.Варна и землище на с.Кранево – община Балчик, област с административен център гр.Добрич. Разпределението на площите по землища, общини и области, е както следва:

- Площите попадащи в землището на кв.Виница – община Варна са 493,4 ха.
Всичко площи в община Варна 493,4 ха
- Площите попадащи в землището на с.Осеново – община Аксаково са 597,9 ха
- Площите попадащи в землището на с.Кичево – община Аксаково са 0,1 ха
Всичко площи в община Аксаково: 598,0 ха
Общо площи в област гр.Варна: 1 091,4
- Площите попадащи в землището на с.Кранево – община Балчик са 233,3 ха
Всичко площи в община Балчик: 233,3 ха
Общо площи в област гр.Добрич:233,3 ха

Прилежащите територии на ПП “Златни пясъци” попадат в землищата на кв.Виница – община Варна, землища на с.Осеново и с.Кичево – община Аксаково, землище на с.Кранево – община Балчик.

1.3. ЗАКОНОВ СТАТУТ

1.3.1. Обявяване, граници и промени в исторически план на статута на ПП”Златни пясъци”

Посочените Заповеди отразяват обявяването, определените граници и режим на дейностите на ПП “Златни пясъци”, както и статута на ЗМ“Аладжа манастир” включена в границите на ПП “Златни пясъци”:

Обявяването на народен парк “Златни пясъци” през 1943 г. се предхожда от следните нормативни актове:

- **Указ № 35 , ДВ бр. 92 от 27.04.1915 г. на Министерство на земеделието и държавните имоти**, с който се отстъпва на Варненската община за нуждите на Варненското археологическо дружество, на безсрочно ползване, държавната гора при“Аладжа манастир, с подробно описана граница;
- **Постановление №13665, ДВ, бр.166 от 22.10.1929 г. на Министерство на земеделието и държавните имоти – държавната гора “Хачука”** се предоставя да служи за предмет на горското стопанство с подробно описани граници;

Постановление № 2134 от 03.02.1943 г. на Министерство на земеделието и държавните имоти, Дирекция на горите и лова, за обявяване на площ от 2400 дка за народен парк и граници; ДВ, бр. 32 от 12 февруари 1943 г.

“На основание чл.20 от закона за горите, във връзка с чл. 2 от наредбата закон за защита на родната природа, протокола от 23 септември 1942 г. на комисията, назначена със заповед № 1274 от 27 април м.г., протокола № 73 от 11 декември м.г. на постоянния горски съвет и докладната записка № 2133 от 3 февруари т. година,

Постановявам:

I. Да се допълни постановление № 13665 от 8 октомври 1929 г. („Държавен вестник”, брой 166 от 1929 г.), с което е определена за предмет на горското стопанство държавната гора Хачука, находяща се в землището на с.Царево, Варненска околия, в смисъл **да се обяви за народен парк** по смисъла на чл.1 от наредбата-закон за защита на родната природа, отстъпената на Варненското археологическо дружество, с решение на XVII обикновено Народно събрание – указ № 35 от 1915 год. („Държ. Вестник”, брой 92 от 1915 год.) южна част от гората, с площ около 2400 декара, при граници:

От юг : от арон. т. 2 (стара) поставена на Армотлукум-тепе, в с.з. посока по гранична просека с Царевската общинска гора, права линия 1315 м. до аронд. т.3 (стара) на височината-Кюмерени-тепе; от тук в същата посока, права линия 202 м. до аронд. т. 3а (нова) при просечката с шосето Златните пясъци-Аладжа манастир; от тук в същата посока, права линия 623 м. до аронд. т. 4 (стара) при извора Гюрген-Су; от тук в с.з. посока въз Кузгун-дере до аронд. т. 5 (стара) до Кузгун-чешме.

От запад: от ар. Т. 5, в с.з. посока, права линия 300 м. до аронд. т. 5 (нова) на венеца на скалите на синор на нивите на Георги Желязков от с. Царево и Марин Неделчев от с. Кичево (граничен камък между землищата); от тук с.и. и и. И с. посока по венеца на скалите край Кичевските ниви до аронд. т. 6 (стара) – в началото на дола „Батибунар” на 120 м. з. От чешмата със същото име; от тук в с.з. посока, права линия 26 м. до ар. Т. 6а (нова) поставена на пътя Царево – Екрене

От север: от аронд. т. 6 (нова) в с.и. посока, права линия 260 м. до ар. т. 7 (нова) на с.з. ъгъл на нивите „Батибунар”; от тук в с.и. посока, права линия 230 м. до ар. т. 8 (нова), в началото на билото (сърта) Бати-бунар при пътя за Чокойската нива, от тук в ю.и. посока по билото Бати-бунар права линия 160 м. до ар. т.9 (нова) поставена на XI триангулация пирамида; от тук в ю. И. Посока, права линия 265 м.-до ар. т. 11(нова), поставена при долния край на билото до пътя Гермето - Бати-бунар; от тук в северо-източна посока, по същия път 170 м. до ар.т.12 (нова) – поставена на разклонението на Екренския път; от тук в с.и. посока, права линия 327 м. до ар.т.13 (нова), поставена на Големия завой на пътя; от тук в с.и.посока, права линия 40 м. до ар. т.14 (нова), поставена в падината Димитрова Мочур; от тук в и. Посока, права линия 172 м. до ар.т. 15 (нова), поставена при долния Екренски път; от тук в и. Посока, права линия 110 м.до ар. т.16 (нова) поставена на брега на Черно-море.

От изток: от аронд. т. 16 (нова) в ю. Посока по брега на Черно-море до началната ар. т.2 (стара).

II. В гореописаните граници на определената за Народен парк гора вътрешно се закръгляват и изключват от предмета на горското стопанство и ще се използват занапред, като дворни места работни земи и пр. Следните незалесени държавни и частни земи.

1. Дворни места, цветен парк, градини, лозя и ниви, с площ около 400 дек, при граници:

От юг : от ар.т.1, поставена на брега на Черно-море на 100 м. ю. От пристана, в з. Посока, права линия 90 м. до ар.т.2, поставена на завоя на шосето до моста, край ю.и. ъгъла на лозето на археологическото дружество; от тук в з. Посока, права линия 140 м.до ар.т.3, до пътя на 20 м. западно от електрическата централа.

От запад: от ар.т.3 в с. посока, права линия 150 м. до ар.т.4, до водотека идящ от Кузуна и Гюрген-Су между двете вили; от тук в с.з. посока, права линия 120 м. до аронд. т.5, в западния ъгъл на дворното място на горната вила;от тук в с. посока права линия 82 м. до ар.т.6, на брега на Бати-бунарския дол, 38 м.с. от горната вила; от тук по двения бряг на Бати-бунарския дол, в и. Посока 80 м. до ар.т.7, до скалата при дола; от тук в с. посока, права линия 180 м. до ар.т.8, поставена на пътя идящ от Гермето за градината, от тук в с.з. посока по пътя 135 м. до ар.т.12 (нова) на границата на определената за народен парк част от държавната гора “Хачука”.

От север: от ар.т.12 по границата на определената за народен парк част от държавната гора „Хачука”, през ар.т.т.13 и 14 и 15 (нови) до ар.т.16 (нова) на брега на Черно-море.

От изток: от ар. т. 16 (нова), в ю. Посока по брега на Черно-море до началната ар. т.1.

София, 3 февруарий 1943 година

Министър : инж. Хр. Петров

Заповед № 801 от 29.10.1979 г. на КОПС, ДВ, бр.99 от 14.12.1979 г.

На основание чл.17 и 22 от Закона за защита на природата с цел да се запазят растителните и животинските видове и техните съобщества и характерните земни образувания и пейзажи, имащи научна и културна стойност и значение за отдиha в района на Златни пясъци, Варненски окръг, видоизменям Заповед № 2134 от 03.02.1943 г. на Министерството на земеделието и Държавните имоти, с която е обявен народният парк „Златни пясъци“ с площ 240 ха.

В границите на народния парк „Златни пясъци“ включвам следните отдели на ГС-Варна, по лесоустройствен проект 1969 г.: 390, 391, от 394 до 400 вкл., 401-частта западно от шосето Варна-Кранево; 402, 403, 404 с обща площ 825,7 ха.

До края на 1981 г. Министерство на горите и горската промишленост да изработи паркоустройствен проект за народен парк „Златни пясъци“.

Врайона на парка се забраняват:

а/ всякаква стопанска дейност до приемането на паркоустройствения проект

б/ ловът и безпокоенето на дивите животни, разрушаването на гнездата и леговищата им и вземането на техните малки и яйцата им.

в/ увреждането или унищожаването на растителността;

г/ пашата на домашни животни;

д/ повреждането на скалните образувания;

е/ разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, които изменят естествения облик на местността или водния им режим;

ж/ извършването на каквото и да е строителство, освен в случаите когато е предвидено в паркоустройствения проект

з/ повреждането или унищожаването на надписите, табелите, пътеводните знаци и др.

В срок от 3 месеца от обнародването на заповедта в Държавен вестник г.с.Варна да затвърди на терена с ясно видими и трайни знаци границите на Народния парк.

Промяната да се отрази в Държавния регистър на защитените природни обекти.

Нарушителите на заповедта се наказват съгласно чл.35 и 36 от ЗЗП и чл.31 от Закона за административните нарушения и наказания

Заповедта влиза в сила от обнародването ѝ в Държавен вестник.

Председател: Г.Павлов

Заповед № 278 от 10.04.1981 г. на КОПС, ДВ, бр.35 от 05.05.1981 г.

На основание чл.17 и 22 от Закона за защита на природата за запазване на растителните и животински съобщества и характерните пейзажи в района на Златни пясъци, Варненски окръг, разширявам територията на НП „Златни пясъци“ обявен със Заповед № 801 на КОПС при МС от 29 октомври 1979 г. /ДВ, бр.99 от 1979 г./ от 823,7 ха на 1320,2 ха.

В границите на разширения народен парк се включват следните отдели на ГС-Варна: от 76 до 82 /включително/; 390; 391; от 394 до 400/включително/; 401-частта западно от шосето Варна-Кранево; 402; 403; 404; парково пасище VII.

В района на парка се забраняват:

а/ извеждането на сечи освен санитарни и ландшафтни до приемането на паркоустройствения проект;

б/ ловът и безпокоенето на дивите животни, разрушаването на гнездата и леговищата им, както и вземането на техните малки и яйцата им.

в/ увреждането или унищожаването на растителността;

г/ повреждането на скалните образувания;

д/ разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, които изменят естествения облик на местността или водния ѝ режим;

е/ извършването на каквото и да е строителство, освен в случаите когато е предвидено в паркоустройствения проект

ж/ повреждането или унищожаването на надписите, табелите, пътеводните и други знаци.

Броят и видът на добитъка, който ще се допуска на паша в района на народния парк, да се определят ежегодно от организацията, стопанисваща народния парк, съгласувано с районната инспекция за опазване на природната среда.

В срок от 3 месеца от обнародването на заповедта в Държавен вестник ГС-Варна, да затвърди на терена с ясновидими и трайни знаци границите на Народния парк.

Промяната да се отрази в Държавния регистър За защитените природни обекти.

Нарушителите на тази заповед се наказват съгласно чл.35 и 36 от Закона за защита на природата и чл.31 от Закона за административните нарушения и наказания

Заповедта влиза в сила от обнародването ѝ в Държавен вестник.

Председател: Г. Павлов

ЗАПОВЕД № РД-580 от 14 август 2001 г. на Министерство на околната среда и водите, ДВ, бр.81 от 21.09.2001 г.

На основание чл.42, ал. 5 във връзка с чл. 41, т.4, чл.29 и § 3 на Закона за защитените територии нареждам:

1. Прекатегоризирам народен парк „Златни пясъци”, обявен със Заповед № 2134 от 3.II. 1943 г. на министъра на земеделието и държавните имоти, разширен със Заповед № 801 от 29.X.1979 г. на председателя на Комитета за опазване на природната среда(ДВ, бр.99 от 1979 г.) и Заповед № 278 от 10.IV.1981 г. на председателя на Комитета за опазване на природната среда (ДВ, бр..35 от 1981 г.) в **природен парк** със същото име.
2. Освен дейностите по чл. 31 от Закона за защитените територии в границите на природния парк”Златни пясъци” забранявам:
 - 2.1. извеждането на сечи, освен санитарни и отгледни до приемането на устройствен проект;
 - 2.2. лова и ловностопанските мероприятия;
 - 2.3. безпокоенето на дивите животни, разрушаването на гнездата и леговищата им, както и вземането на техните малки и яйцатаим;
 - 2.4. късането на цветя, чупенето на клони, както и други дейности, с които се поврежда растителността;
 - 2.5. разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, които изменят естествения облик на местността или водния ѝ режим;
 - 2.6. повреждането или унищожаването на надписите, табелите, пътеводните и други знаци.
3. Промяната да се отрази в държавния регистър на защитените територии.
4. Нарушителите на тази заповед се наказват съгласно чл. 31 от Закона за административните нарушения и наказания, ако не подлежат на по-тежко наказание.
5. Заповедта влиза в сила в деня на обнародването ѝ в „Държавен вестник”.

Министър: **Д. Арсенова**

1.3.2. Обявяване, промени, статут на ЗМ”Аладжа манастир”

Постановление № 2132 от 03.02.1943 г. на Министерство на земеделието и държавните имоти, Дирекция на горите и лова”

„На основание чл.20 от Закона за горите във връзка с чл. 2 от наредбата-закон за защита на родната природа, протокола от 23 септември 1942 год. На комисията, назначена със заповед № 1274 от 27 април 1942 год., протокол № 73 от 11 декември м.г. на постоянния горски съвет и докладна записка № 2131 от 3 февруари т.година,

Постановявам:

I. Да се допълни постановление № 15371 от 22 ноември 1928 год. („Държ. Вестник”, брой 200 от 1928 г.), за землището на с. Царево, Варненска околия, в смисъл, да се обяви за **природен паметник и природно-историческо място** по смисъла на чл.1 от наредбата-закон за защита на родната природа старинната пещера „Аладжа-манастир” с район гора и др. земи около нея, с площ около 170 дек., находящи се в общинската гора и гореказаното село, при следните граници:

От север: от ар.т.1, поставена в м.”Харман-ери”, при ю.и. ъгъл на нивата на Костадин Георгиев от с. Зарево в ю.и. посока по венеца на стръмния склон Харман-ери на около 320 м. до ар.т.2, в началото на „Вала-герме”, при пътя за „Сарплъка”.

От изток: от ар.т.2, в ю.з. посока по пътя от Сарплъка за манастирската чешма до ар.т.3, поставена до пътя на 94 м.изт. от чешмата: от тук в ю.з. посока, права линия 24 м. до ар.т.4, на шосето Аладжа-манастир – Златните пясъци; от тук в ю. Посока по шосето 208 м. до ар.т.5, поставена на големия завой до срутената земя.

От юг : от ар.т.5, в з.с.з. посока, права линия 340 м. до ар.т.6, на шосето Царево – Аладжа-манастир на 230 м.ю.з. от чешмата; от тук в с.з. посока права линия 258 м. до ар.т.7, над венеца на скалите, при ю.з. ъгъл на нивата на СТРАТИЯ Куртев от село Царево.

От запад: от ар.т.7, в с.и. посока по горния венец на скалите на Аладжа-манастир до началната ар.т.1.

Прокар: оставя се за прокар за водопа до чешмата от Харман-ери до чешмата.

II. В гореописаните граници на района на старината Аладжа-манастир се намират следните работни земи, дворните места и пр., които вътрешно се закръгляват и изключват от предмета на горското стопанство.

1. Дворно място с овощна градина при пещерата Аладжа-манастир, с площ 12 декара, която остава да се използва и за бъдеще за същата цел.
 2. Поляна – сборно място при чешмата, с площ 5 декара, да се използва за обществени нужди.
 3. Дворно място при туристическа хижа ”Княз Симеон Търновски”, с площ 2 декара, да се използва за нуждите на хижата.
 4. Поляната в м.”Харман-ери”, с площ 10 декари, да се използва за обществени нужди
- София, 3 февруари 1943 година.

Министър: инж. Хр. Петров

ЗАПОВЕД № РД-813 от 23 август 2002 г. на Министерство на околната среда и водите, ДВ, бр.86 от 10.09.2002 г.

„На основание чл.42, ал. 5 във връзка с чл.41, т. 4 и чл. 33 ал. 1 от Закона за защитените територии с цел опазване на територии със забележителен ландшафт и на местообитания на застрашени и редки растителни и животински видове и съобщества:

1. Прекатегоризирам историческо място „Старинната пещера „Аладжа манастир“ с район и гора и др. земи около нея”, землище на Варна, област Варна, обявена с пост. № 2132 от 3.II. 1943 г. на Земеделieto и държавните имоти, заведено под № 7 в Държавния регистър на защитените територии, с площ 17,0 ха, в защитена местност с наименование "Аладжа манастир".
2. В защитената местност "Аладжа манастир" се запазва режимът на дейностите, определен с постановлението по т.1.
3. Промяната да се отрази в Държавния регистър на защитените територии.
4. Заповедта влиза в сила от обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

За министър: **Кр. Дуков**

Към СВИТЪК I: Нормативни документи, писма, становища и протоколи от работни срещи са приложени цитираните Заповеди по т. 1.3. Законов статут

1.3.2.1. Обявяване и статут на Археологическа недвижима културна ценност от античността и средновековието „Аладжа манастир“

- Постановление № 1171 на Министерски съвет от 24.09.1959 г. за обявяване на историческо място "Аладжа манастир" с площ 16,6 ха. В тази площ са включени скалния манастир, раннохристиянска базилика и късноантично укрепление от IV-VI век;
- Аладжа манастир е обявен в ДВ, бр. 16 от 1968 г. за архитектурно-строителен паметник на културата от античността и средновековието с категория „национално“ значение. За паметника на културата до 2006 г. не са определяни граници и режими на ползване на територията и охранителната зона съгласно Наредба № 17 на Комитета за култура;
- С Протокол от 23.08.2006 г. на комисия, назначена със заповед № РД-09-319/26.07.2006 г. на Министъра на културата и Решение, одобрено от Министъра на културата са определени границите и режимите за ползване на територията и охранителната зона на Археологическа недвижима културна ценност от античността и средновековието "Аладжа манастир", съгласно КВС на землище кв.Виница, община Варна. Съгласно одобреният Протокол обектът на недвижимото културно наследство включва: отдел 150 от ПП"Златни пясъци" - ж1/15,0 ха, е1/0,2 ха, з1/2,8 ха, 1/2,0 ха, югозападната част от а/1,9 ха и част от 5/0,2 ха, с обща площ на паметника на културата: 22,1 ха., съгласно Лесоустройствен проект,1997г.

1.3.3. Законов статут на ПП"Златни пясъци" и ЗМ"Аладжа манастир" съгласно Закона за защитените територии и Закон за биологичното разнообразие.

1.3.3.1. Законов статут на ПП"Златни пясъци" съгласно Закона за защитените територии

Чл. 29. (1) За природни паркове се обявяват територии, включващи разнообразни екосистеми с многообразие на растителни и животински видове и на техните местообитания, с характерни и забележителни ландшафти и обекти на неживата природа.

(2) Природните паркове се управляват с цел:

1. поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях;
2. предоставяне на възможности за развитие на научни, образователни и рекреационни дейности;
3. устойчиво ползване на възобновимите природни ресурси при запазване на традиционни форми на поминък, както и осигуряване на условия за развитие на туризъм.

Чл. 30. (1) В границите на природните паркове може да има населени места, селищни образувания и курорти, както и да се осъществяват производства и дейности, които не замърсяват околната среда.

(2) Защитените територии от други категории, попадащи в границите на природните паркове, запазват режимите си, определени със заповедта за обявяването им.

Чл. 31. В природните паркове се забраняват:

1. извеждане на голи сечи във високостеблени гори, с изключение на тополовите, а в издънкови гори - с площ по-голяма от 3 хектара;
2. внасяне на неприсъщи за района растителни и животински видове;

3. паша на кози освен на определени за това места;
4. събиране на вкаменелости и минерали, увреждане на скални образувания;
5. замърсяване на водите и терените с битови, промишлени и други отпадъци;
6. бивакуване и палене на огън извън определените места;
7. добив на полезни изкопаеми по открит способ;
8. (нова - ДВ, бр. 28 от 2000 г.) добив и първична преработка (обогатяване) на метални полезни изкопаеми чрез прилагане на химически и химико-бактериологични методи и цианиди;
9. (предишна т. 8 - ДВ, бр. 28 от 2000 г.) дейности и строителство, които не са разрешени със заповедта за обявяване на парка, плана за управление на парка и устройствените и технически планове и проекти;
10. (предишна т. 9, доп. - ДВ, бр. 28 от 2000 г.) събиране на редки, ендемитни, реликтни и защитени видове, освен за научни цели;
11. (предишна т. 10 - ДВ, бр. 28 от 2000 г.) добив на ресурси от морето чрез драгиране и тралиране;
12. (предишна т. 11 - ДВ, бр. 28 от 2000 г.) други дейности, определени със заповедта за обявяване на защитената територия и с плана за управление.

Чл. 32. (1) За природните паркове се прилагат разпоредбите на чл. 19 и 22 .

(2) За природните паркове или части от тях могат да се прилагат разпоредбите на чл. 21, ал. 1 , ако са приети с плановете за управление, утвърдени от Министерския съвет.

Чл. 19. В националните паркове се обособяват следните зони:

1. резервати и поддържани резервати;
2. туристическа зона;
3. зони на хижите, административните центрове за управление и поддръжка на парковете и спортните съоръжения;
4. други зони съобразно конкретните условия в парковете.

Чл. 21. В националните паркове се забраняват:

1. (изм. - ДВ, бр. 48 от 2000 г.) строителство, освен на туристически заслони и хижи, водохващания за питейни нужди, пречиствателни съоръжения, сгради и съоръжения за нуждите на управлението на парка и обслужването на посетителите, подземни комуникации, ремонт на съществуващите сгради, пътища, спортни и други съоръжения.

Чл. 22. Зоните по чл. 19 , районите, местата, начините и други условия за извършване на дейностите в националните паркове се определят с плановете за управлението им.

33Т- обн. ДВ. бр.133 от 11 Ноември 1998г., изм. ДВ. бр.98 от 12 Ноември 1999г., изм. ДВ. бр.28 от 4 Април 2000г., изм. ДВ. бр.48 от 13 Юни 2000г., доп. ДВ. бр.78 от 26 Септември 2000г., изм. ДВ. бр.23 от 1 Март 2002г., изм. ДВ. бр.77 от 9 Август 2002г., изм. ДВ. бр.91 от 25 Септември 2002г., изм. ДВ. бр.28 от 1 Април 2005г., изм. ДВ. бр.94 от 25 Ноември 2005г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.65 от 11 Август 2006г., изм. ДВ. бр.24 от 20 Март 2007г., изм. ДВ. бр.62 от 31 Юли 2007г., изм. ДВ. бр.36 от 4 Април 2008г., изм. ДВ. бр.43 от 29 Април 2008г., изм. ДВ. бр.19 от 13 Март 2009г., изм. ДВ. бр.80 от 9 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.103 от 29 Декември 2009г.

1.3.3.2. Законов статут на ЗМ"Аладжа манастир" съгласно Закона за защитените територии

Чл. 33. (1) За защитени местности се обявяват:

1. територии с характерни или забележителни ландшафти, включително такива, които са резултат на хармонично съжителство на човека и природата;
 2. местообитания на застрашени, редки или уязвими растителни и животински видове и съобщества.
- (2) Защитените местности се управляват с цел:
1. запазване на компонентите на ландшафта;
 2. опазване, поддържане или възстановяване на условия в местообитанията, отговарящи на екологичните изисквания на видовете и съобществата - обект на защита;
 3. предоставяне на възможности за научни изследвания, образователна дейност и екологичен мониторинг;
 4. предоставяне на възможности за туризъм и за духовно обогатяване.

Чл. 34. В защитените местности се забраняват дейности, противоречащи на изискванията за опазване на конкретните обекти, предмет на защита.

33Т - Обн. ДВ. бр.133 от 11 Ноември 1998г., изм. ДВ. бр.98 от 12 Ноември 1999г., изм. ДВ. бр.28 от 4 Април 2000г., изм. ДВ. бр.48 от 13 Юни 2000г., доп. ДВ. бр.78 от 26 Септември 2000г., изм. ДВ. бр.23 от 1 Март 2002г., изм. ДВ. бр.77 от 9 Август 2002г., изм. ДВ. бр.91 от 25 Септември 2002г., изм. ДВ. бр.28 от 1 Април 2005г., изм. ДВ. бр.94 от 25 Ноември 2005г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.65 от 11 Август 2006г., изм. ДВ. бр.24 от 20 Март 2007г., изм. ДВ. бр.62 от 31 Юли 2007г., изм. ДВ. бр.36 от 4 Април 2008г., изм. ДВ. бр.43 от 29 Април 2008г., изм. ДВ. бр.19 от 13 Март 2009г., изм. ДВ. бр.80 от 9 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.103 от 29 Декември 2009г.

1.3.3.3. Законов статут на ПП"Златни пясъци" и ЗМ"Аладжа манастир" съгласно Закона за биологичното разнообразие

чл.3. (1) Държавата изгражда Национална екологична мрежа, включваща:

1.(доп.-ДВ, бр.94 от 2007 г.) защитени зони, като част от Европейската екологична мрежа „НАТУРА 2000“ в които могат да участват защитени територии;

2. защитени територии които не попадат в защитените зони;

(2) (Доп.-ДВ, бр.88 от 2005 г., изм.-ДВ, бр.94 от 2007 г.) В Националната екологична мрежа приоритетно се включват КОРИНЕ места, Рамсарски места, важни места за растенията и орнитологично важни места.

Чл.4. Националната екологична мрежа цели:

1. дългосрочното опазване на биологичното, геологичното и ландшафтно разнообразие;

2. осигуряването на достатъчни по площ и качество места за размножаване, хранене и почивка, включително при миграция, линеене и зимуване на дивите животни;

3. създаване на условия за генетичен обмен между разделени популации и видове;

4. участието на Република България в европейските и световните екологични мрежи;

5. ограничаване на негативното антропогенно въздействие върху защитените територии.

ЗБР-обн. ДВ. бр.77 от 9 Август 2002г., изм. ДВ. бр.88 от 4 Ноември 2005г., изм. ДВ. бр.105 от 29 Декември 2005г., изм. ДВ. бр.29от 7 Април 2006г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.34 от 25 Април 2006г изм. ДВ. бр.52 от 29 Юни 2007г., изм. ДВ. бр.64 от 7 Август 2007г., изм. ДВ. бр.94 от 16 Ноември 2007г., изм. ДВ. бр.43 от 29 Април 2008 г., изм. ДВ. бр.19 от 13 Март 2009г., изм. ДВ. бр.80 от 9 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.103 от 29 Декември 2009г., изм. ДВ. бр.62 от 10 Август 2010 г., изм. ДВ. бр.89 от 12 Ноември 2010 г.

1.3.4. Правна рамка на управление на ПП”Златни пясъци”

1.3.4.1.Правна рамка на управление на ПП”Златни пясъци” и ЗМ”Аладжа манастир” съгласно ЗЗТ

➤ Определя се от Закона за защитените територии и включва съответстващите за категорията по **чл.5. т.5. “природен парк” и т.6. „защитена местност”** режими, собственост, предназначение, управление и охрана на защитената територия отразени в **чл.6.(3), чл.10.(1), чл.11., чл.12.(1), чл.13.(1), (2) чл.14.(1), (2), чл.46.(1), чл.47. т.т.4., 5., 6., 7., 8., чл. 52., чл. 53., чл. 55.(1), чл. 60.(1), (3), чл. 64, чл. 66.(1), чл. 67(1), чл. 79.(1), (3).**

Чл. 6. (3) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2009 г., в сила от 10.04.2009 г.) Културните ценности, попадащи в границите на защитените територии, запазват режимите си на опазване и ползване, определени по реда на Закона за културното наследство.

Чл. 10. (1) Собствеността на държавата, която не е изключителна държавна собственост, и на общините върху горите, земите и водните площи, включени в защитените територии по този закон е публична.

Чл.11. Собствениците и ползвателите на гори, земи и водни площи в защитените територии са длъжни да спазват режимите, установени по реда на този закон, със заповедта за обявяване на защитената територия и плана за управление.

Чл. 12. (1) Разпоредителни сделки с недвижими имоти в землища, в които има защитени територии, се извършват след представяне на писмена декларация от прехвърлителя дали имотът попада в защитената територия.

Чл. 13. (1) Строителството, поддържането и ползването на обекти в защитените територии се извършват в съответствие с режима на дейностите, установен по реда на този закон, със заповедта за обявяване и с плана за управление на защитените територии, устройствените и техническите планове и проекти, независимо от изискванията по други закони.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г.) Строителството на нови обекти, разширението, преустройството и промяната на предназначението на съществуващи обекти, за които не се изисква оценка на въздействието на околната среда, се извършва след съгласуване с министъра на околната среда и водите, или с оправомощени от него длъжностни лица, независимо от разрешенията, които се изискват по други закони.

Чл.14.(1) Собствениците и ползвателите на гори и земи в защитени територии не могат да ограничават движението по пътищата и по маркираните пътеки, минаващи през имотите им.

(2) Лицата по ал.1 не могат да оградят имотите си в защитените територии, с изключение на сградите и прилежащите им дворни места, както и на младите горски насаждения.

Чл. 46. (1) Министерството на околната среда и водите и неговите регионални органи провеждат и осъществяват: управлението и контрола в защитените територии;

Чл.47.В изпълнение на своите правомощия министърът на околната среда и водите:

4. възлага изработването и внася за утвърждаване в Министерски съвет плановете за управление на националните и природни паркове;

5. възлага изработването и утвърждава плановете за управление на останалите защитени територии, извън посочените в т.4, и съгласува устройствените и техническите планове и проекти за защитени територии, които не са изключителна държавна собственост;

6. подпомага дейностите на собственици или ползватели, сдружения, неправителствени организации и други, насочени към опазването, поддържането или възстановяването на защитени територии;

7. организира контрол върху дейността на всички собственици и ползватели в защитените територии;

8. координира дейностите на други министерства, ведомства, общини, обществени организации, научни и академични институти и други, свързани със защитените територии;

.....

Чл.52.(1) (Изм. - ДВ, бр. 28 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 36 от 2008 г., доп. - ДВ, бр. 43 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 80 от 2009 г.) Министерството на земеделието и храните, Изпълнителната агенция по горите, както и физическите и юридическите лица и общините – собственици на гори, земи и водни площи в защитените територии извън тези, които са обект на изключителна държавна собственост, осъществяват тяхното стопанисване и охрана, съгласно разпоредбите на този и други специални закони.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 28 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 36 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 43 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 80 от 2009 г.) Изпълнителната агенция по горите създава специализирани дирекции на природни паркове за изпълнение на плановете за управление на природните паркове.

(3) (Нова - ДВ, бр. 28 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 36 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 43 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 80 от 2009 г.) Функциите, задачите и дейностите на дирекциите по ал. 2 се определят с правилник, утвърден от министъра на земеделието и храните.

(4) (Нова - ДВ, бр. 28 от 2000 г.) Собствениците на гори, земи и водни площи в защитените територии извън тези, които са обект на изключителна държавна собственост, или са природни паркове, могат да създават специализирани звена за провеждане на поддържащи, направляващи, регулиращи, възстановителни и други природозащитни дейности, съгласно заповедите за обявяване и плановете за управление.

Чл.53.Министерство на околната среда и водите и органите и лицата по чл.52, ал.1 могат да предоставят на неправителствени и други организации и сдружения правото да организират поддържащи, направляващи, регулиращи, възстановителни и други природозащитни дейности в защитените територии

.....

Чл. 55.(1)За защитените територии се разработват планове за управление при условия и по ред, определени с наредба, утвърдена от Министерския съвет.

.....

Чл. 60.(1) Плановете за управление на националните и природните паркове се внасят за приемане в Министерския съвет от министъра на околната среда и водите след заключение на Висшия експертен екологичен съвет при Министерство на околната среда и водите. При положително решение на Министерския съвет министърът на околната среда и водите подписва плановете за управление.

.....

(3) На всеки четири години се организира публично обсъждане на изпълнението на плана за управление на националните и природни паркове, организирано от Министерство на околната среда и водите, на което се канят за участие лицата по ал. 2.

.....

Чл.64. За определяне на вида и обема на дейностите по ползване на природни ресурси, устройството, строителството и други в защитените територии се разработват устройствени и технически планове и проекти.

.....

Чл.66. (1) Плановете и проектите по чл. 64 за защитените територии, които не са изключителна държавна собственост, се възлагат и утвърждават по реда на съответните закони.

.....

Чл.67.(1)Охраната на защитените територии-изключителна държавна собственост, и обектите от по Рамсарската конвенция и другите международни договори и конвенции се организира от Министерството на околната среда и водите. Горите в останалите защитени територии се охраняват съгласно Закона за горите.

.....

Чл.79.(1)Министърът на околната среда и водите спира:

.....

(3) (Доп. - ДВ, бр. 77 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 43 от 2008 г.) Директорите на регионалните дирекции по горите, държавните горски стопанства и дирекциите на природните паркове, както и кметовете на общини са длъжни да спират дейности и строителство в предоставени за ползване гори, земи и водни площи в защитени територии -държавна, общинска и частна собственост, извършвани в нарушение на утвърдените планове за управление и устройствени и технически планове и проекти.

ЗЗТ - обн. ДВ. бр.133 от 11 Ноември 1998г., изм. ДВ. бр.98 от 12 Ноември 1999г., изм. ДВ. бр.28 от 4 Април 2000г., изм. ДВ. бр.48 от 13 Юни 2000г., доп. ДВ. бр.78 от 26 Септември 2000г., изм. ДВ. бр.23 от 1 Март 2002г., изм. ДВ. бр.77 от 9 Август 2002г., изм. ДВ. бр.91 от 25 Септември 2002г., изм. ДВ. бр.28 от 1 Април 2005г., изм. ДВ. бр.94 от 25 Ноември 2005г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.65 от 11 Август 2006г., изм. ДВ. бр.24 от 20 Март 2007г., изм. ДВ. бр.62 от 31 Юли 2007г., изм. ДВ. бр.36 от 4 Април 2008г., изм. ДВ. бр.43 от 29 Април 2008г., изм. ДВ. бр.19 от 13 Март 2009г., изм. ДВ. бр.80 от 9 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.103 от 29 Декември 2009г.

1.3.4.2. Правната рамка на Управлението на ПП“Златни пясъци” и ЗМ“Аладжа манастир” включва действието на следните закони и наредби:

➤ **Закон за горите /ЗГ/**

Правната рамка за управление на горите и земите в границите на ПП и ЗМ и режим на стопанисване е Закона за горите и Правилника за неговото приложение. Горите и земите в Природните паркове са със специални функции “гори в защитени територии”.

“Чл.1.(1) С този закон се уреждат отношенията, свързани със собствеността и стопанисването -управлението, възпроизводството, ползването и опазването на горите в Република България...

Чл.4.(1)Горите, съобразно техните функции, се делят на гори с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции, защитни и рекреационни гори и гори в защитени територии.

.....
(3) (Изм.- ДВ, бр.16 от 2003 г.) Гори в защитени територии са горите и земите от горския фонд, попадащи в защитените територии, обявени по реда на Закона за защитените територии, и в защитените зони, обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие.

.....
Чл. 81. (Изм.-ДВ, бр. 16 от 2003 г.) (1) Строителство в горите и земите от горския фонд, свързано с управлението, възпроизводството, ползването и опазването на горите, независимо от тяхната собственост, без да се променя предназначението на имота, обхваща изграждането на:

1. горски пътища и въжени линии;
2. сгради за постоянно или временно обиваване – горски и ловни кантони, контролни горски пунктове, пожаронаблюдателни кули, стационари, заслони, ремонтни работилници и складове, навеси, ферми за отглеждане на дивеч, риболюпилни и рибарници, битови и стопански сгради;
3. съобщителни линии, далекопроводи и съоръжения към тях.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 80 от 2009 г.) Строителството по ал.1 се разрешава при условията и по реда на Закона за устройство на територията и въз основа на нормативи определени в наредба на министъра на регионалното развитие и благоустройството, министъра на земеделието и храните и министъра на околната среда и водите.

(3) Инвестиционните проекти за строителство по ал.1 се съгласуват по реда на наредбата по ал. 2

(4) Не се смята за строителство изграждането на:

1. временни горски пътища, временни въжени линии и складове за дървесина;
2. техникукрепителни съоръжения за борба с ерозията;
3. временни пожаронаблюдателни кули;
4. ловно - и рибностопански съоръжения;
5. архитектурни елементи за обслужване на отдиха и туризма;
6. (изм. - ДВ, бр. 19 от 2009 г., в сила от 10.04.2009 г.) съоръжения, осигуряващи опазването на културни ценности.

(5) Изграждането на сградите и съоръженията по ал.4 се извършва при условия и по ред, определени с наредбата по ал. 2.

(6) (Доп. - ДВ, бр. 43 от 2008 г.) Други видове строежи се разрешават след промяна на предназначението на горите и земите от горския фонд, с изключение на изграждането на съоръженията по чл. 16, ал. 5.

ЗГ-обн., ДВ, бр. 125 от 29.12.1997 г., изм. и доп., бр. 79 от 10.07.1998 г., бр. 133 от 11.11.1998 г., доп., бр. 26 от 23.03.1999 г., в сила от 23.03.1999 г., изм. и доп., бр. 29 от 7.04.2000 г., бр. 78 от 26.09.2000 г., доп., бр. 77 от 9.08.2002 г., изм., бр. 79 от 16.08.2002 г., бр. 99 от 22.10.2002 г., изм. и доп., бр. 16 от 18.02.2003 г., изм. и доп. бр.72 от 2 Септември 2005г., изм. ДВ. бр.105 от 29 Декември 2005г., изм. ДВ. бр.29 от 7 Април 2006г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.34 от 25 Април 2006г., изм. ДВ. бр.36 от 2 Май 2006г., изм. ДВ. бр.82 от 10 Октомври 2006г., изм. ДВ. бр.102 от 19 Декември 2006г., изм. ДВ. бр.13 от 9 Февруари 2007г., изм. ДВ. бр.24 от 20 Март 2007г., изм. ДВ. бр.64 от 7 Август 2007г., изм. ДВ. бр.43 от 29 Април 2008г., изм. ДВ. бр.54 от 13 Юни 2008г., изм. ДВ. бр.63 от 15 Юли 2008г., изм. ДВ. бр.69 от 5 Август 2008г., изм. ДВ. бр.70 от 8 Август 2008г., изм. ДВ. бр.91 от 21 Октомври 2008г., изм. ДВ. бр.6 от 23 Януари 2009г., изм. ДВ. бр.12 от 13 Февруари 2009г., изм. ДВ. бр.19 от 13 Март 2009г., изм. ДВ. бр.32 от 28 Април 2009г., изм. ДВ. бр.74 от 15 Септември 2009г., изм. ДВ. бр.80 от 9 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.94 от 27 Ноември 2009г., изм. ДВ. бр.101 от 29 Декември 2009 г.

- Строителството в горите и земите от горския фонд се регламентира от *Наредба № 39 от 10 април 2006 г. за строителство в горите и земите от горския фонд на Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на земеделието и горите, Министерство на околната среда и водите.*

„Чл. 1. С тази наредба се определят нормативите за проектиране, изграждане и въвеждане в експлоатация на обектите по чл. 81, ал.1 от Закона за горите(ЗГ) и условията и редът за изграждането на сградите и съоръженията по чл. 81, ал. 4 ЗГ, свързани с управлението, възпроизводството, ползването и опазването на горите и земите от горския фонд, без да се променя предназначението на имота.

Чл. 2. Наредбата се прилага за всички гори и земи от горския фонд независимо от тяхната собственост.

Чл. 3. При проектирането на обекти по чл. 1 се спазват условията и редът, определени в Наредба № 7 от 2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони (ДВ, бр.3 от 2004 г.)

Чл. 4. Строителството на обектите по чл. 81, ал.1 ЗГ се извършва при спазване на разпоредбите на Закона за устройство на територията(ЗУТ) и действащите специфични санитарно-хигиенни, екологични и противопожарни изисквания, нормативи и стандарти за съответните обекти и съоръжения и съобразно възможностите за осигуряване на необходимата техническа инфраструктура – транспортен достъп, водоснабдяване, отвеждане и заустване на използваните води, електроснабдяване и др

.....
Чл. 13.(1) Частта от поземления имот, в която могат да се изграждат сгради, постройки и съоръжения по чл. 81, ал.1 ЗГ, представлява двор за застрояване и се определя с подробен устройствен план.

(2) Площта на двора за застрояване може да достигне до 10% от площта на поземления имот, но не повече от 3 дка. Местоположението на двора за застрояване се определя съобразно възможностите за осигуряване на необходимата техническа инфраструктура

.....
Чл. 14. Сградите се проектират с височина съобразно функционално-технологичните изисквания и етажност до два етажа.

Чл. 16. Дворът за застрояване по чл.13 може да се ограда с подходящи леки огради съобразно характера на района, теренните особености и горско-дървесната растителност, архитектурното единство и предназначението на обектите при спазване изискванията по чл. 48, ал.7 ЗУТ и чл.14, ал.2 от Закона за защитените територии(ЗЗТ), когато се намира в защитена територия.

.....
Наредба № 39 от 10 април 2006 г. за строителство в горите и земите от горския фонд на Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на земеделието и горите, Министерство на околната среда и водите, ДВ, бр. 38 от 2006 г.

➤ **Закон за културното наследство/ЗКН/**

Правната рамка за управление на обявения със статут на Археологическа недвижима културна ценност от античността и средновековието „Аладжа манастир” с категория „национално значение” е Законът за културното наследство

Чл. 4. Държавната политика по опазване на културното наследство се провежда от министъра на културата във взаимодействие със съответните компетентни държавни и общински органи, Светия синод на Българската православна църква и централните ръководства на другите регистрирани вероизповедания, и със съдействието на гражданското общество.

.....
Чл. 8. (1) Опазването на културното наследство е системен процес на издирване, идентификация, документиране, консервация-реставрация и социализация на културното наследство, който включва и подготовката на специалисти в съответната област.

(2) Закрилата на културното наследство е система от мерки за осигуряване опазването му в интерес на обществото.

.....
Чл. 12. (1) Държавната политика в областта на културното наследство се ръководи и осъществява от Министерския съвет.

(2) Министерският съвет приема стратегия за управление и опазване на културното наследство и план за действие за срок 7 години по предложение на министъра на културата след широко обществено обсъждане с участието на заинтересовани научни, културни и неправителствени организации.

(3) Министерският съвет:

1. предоставя статут на групови недвижими културни ценности с национално значение;
2. приема планове за опазване и управление на недвижими културни ценности;
3. предоставя концесии върху недвижими културни ценности;
4. създава държавни културни институти по предложение на министъра на културата.

.....
ЗКН-обн., ДВ, бр. 19 от 13 Март 2009 г., в сила от 10 Април 2009 г., изм. ДВ, бр. 80 от 9 Октомври 2009 г., изм. ДВ, бр. 92 от 20 Ноември 2009 г., изм. ДВ, бр. 93 от 24 Ноември 2009 г.

➤ **Закон за биологичното разнообразие/ЗБР/**

ЗБР включва в българското законодателство разпоредбите на Директива 92/43 на ЕС - директива за хабитатите, Директива 79/409 на ЕС за опазване на дивите птици, прилагане на Бернската конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания, Бонска конвенция за опазване на мигриращите видове диви животни, Конвенцията по международна търговия със застрашени видове от дивата флора и фауна – CITES, Европейската конвенция за опазване на ландшафта.

Чл.2. Този закон цели:

- 1.(изм. - ДВ, бр. 94 от 2007 г.) опазване на представителни за Република България и за Европа типове природни местообитания и местообитания на застрашени, редки и ендемични растителни, животински и гъбни видове в рамките на Национална екологична мрежа;
2. (изм. - ДВ, бр. 94 от 2007 г.) опазването на защитените растителни, животински и гъбни видове от флората, фауната и микотата на Република България, както и на тези, които са обект на ползване и търговия;
3. опазването на генетичните ресурси и разнообразието на растителни и животински видове извън естествената им среда;
4. регулиране на въвеждането на неместни и повторното въвеждане на местни растителни и животински видове в природата;
5. регулиране на търговията с екземпляри от застрашени видове от дивата флора и фауна;
6. опазването на вековни и забележителни дървета.

.....
Чл.27. (Изм. - ДВ, бр. 88 от 2005 г.) За защитените зони по чл. 3, ал. 1, т. 1 могат да се разработват планове за управление.

.....
Чл.29.(1) В плановете за управление по чл. 27 се предвиждат мерки, които целят предотвратяване на влошаването на условията в типовете природни местообитания и в местообитанията на видовете, както и на застрашаването и обезпокояването на видовете, за опазването на които са обявени съответните защитени зони.

.....
ЗБР-обн. ДВ. бр.77 от 9 Август 2002г., изм. ДВ. бр.88 от 4 Ноември 2005г., изм. ДВ. бр.105 от 29 Декември 2005г., изм. ДВ. бр.29от 7 Април 2006г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.34 от 25 Април 2006г изм. ДВ. бр.52 от 29 Юни 2007г., изм. ДВ. бр.64 от 7 Август 2007г., изм. ДВ. бр.94 от 16 Ноември 2007г., изм. ДВ. бр.43 от 29 Април 2008 г., изм. ДВ. бр.19 от 13 Март 2009г., изм. ДВ. бр.80 от 9 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.103 от 29 Декември 2009г., изм. ДВ. бр.62 от 10 Август 2010 г., изм. ДВ. бр.89 от 12 Ноември 2010 г.

➤ **Закон за лечебните растения/ЗЛР/**

Опазването на лечебните растения на територията на ПП и ЗМ е съгласно правната рамка на Закона за лечебните растения.

Чл.5.(1) Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фон със сегашна или бъдеща ценност.

.....
(3) Опазването включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебните растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

.....
Чл.10.(1) Отделни видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване.....
(2) Специалния режим се определя ежегодно до 10 февруари със Заповед на Министъра на околната среда и водите, която се обнародва в „Държавен весник“

.....
За диворастящите защитени лечебни растения се забранява:

(1) Сеченето, брането, късането, изкореняването, хербаризирането.....

Чл. 11. (Доп. - ДВ, бр. 103 от 2009 г.) Събирането на генетичен материал от естествени находища на лечебни растения под специален режим с цел култивиране се разрешава със заповед на министъра на околната среда и водите или оправомощено от него длъжностно лице.

Чл.15. (1) За опазване на биологичното разнообразие от лечебни растения в защитените територии и на естествените процеси във включващите ги екосистеми се спазват следните изисквания:

.....
2. в националните паркове се забраняват:

.....
б) намесата в биологичното разнообразие от лечебни растения, включително внасянето на неприсъщи за района видове лечебни растения;

в) събирането на редки, ендемични, реликтни и защитени видове лечебни растения;

г) други дейности, свързани с лечебните растения, определени със заповедта за обявяване на защитената територия или с плана за управление;

т.5. в природните паркове се забраняват дейностите по ал. 1, т. 2, букви "б", "в" и "г";

т.6 в защитените местности по отношение на лечебните растения се забранява:

а) извършване на дейности, противоречащи на изискванията за опазване, поддържане или възстановяване на популациите и условията в местообитанията им;

б) ползването им, когато това е определено със заповедта за обявяването на защитената територия.

Чл. 16. (1) За опазване на лечебните растения в земите и горите от горския фонд се определят превантивни и текущи мерки въз основа на дългосрочни и краткосрочни предвиждания.

.....
Чл. 48. (Изм. - ДВ, бр. 36 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 43 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 80 от 2009 г.) Изпълнителният директор на Изпълнителната агенция по горите:

1. контролира ползването и възпроизводството на лечебните растения в горския фонд;

2. предвижда и организира дейности по опазването и охраната на лечебните растения в горския фонд;
3. предоставя на министъра на околната среда и водите информация по чл. 46, т. 4;
4. (нова - ДВ, бр. 43 от 2008 г.) организира поддържането и възстановяването на лечебните растения в горите, земите, водите и водните обекти от горския фонд - държавна собственост.

.....
ЗЛР-обн. ДВ. бр.29 от 7 Април 2000г., изм. ДВ. бр.23 от 1 Март 2002г., изм. ДВ. бр.91 от 25 Септември 2002г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.65 от 11 Август 2006г., изм. ДВ. бр.94 от 16 Ноември 2007г., изм. ДВ. бр.36 от 4 Април 2008г., изм. ДВ. бр.43 от 29 Април 2008г., изм. ДВ. бр.80 от 9 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.103 от 29 Декември 2009г.

➤ **Закон за лова и опазване на дивеча/ЗЛОД/**

Чл. 7.(3) (Изм. - ДВ, бр. 79 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 64 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 80 от 2009 г.) В защитените територии стопанисването на дивеча се извършва съгласно техния режим и план за управление, а в обектите, непосредствено свързани с отбраната и националната сигурност на страната - по ред, определен със заповед на министъра на земеделието и храните, съгласувана с министъра на вътрешните работи и министъра на отбраната.

ЗЛОД- обн. ДВ. бр.78 от 26 Септември 2000г., изм. ДВ. бр.26 от 20 Март 2001г., изм. ДВ. бр.77 от 9 Август 2002г., изм. ДВ. бр.79 от 16 Август 2002г., изм. ДВ. бр.88 от 4 Ноември 2005г., изм. ДВ. бр.82 от 10 Октомври 2006г., изм. ДВ. бр.108 от 29 Декември 2006г., изм. ДВ. бр.64 от 7 Август 2007г., изм. ДВ. бр.43 от 29 Април 2008г., изм. ДВ. бр.67 от 29 Юли 2008г., изм. ДВ. бр.69 от 5 Август 2008г., изм. ДВ. бр.91 от 21 Октомври 2008г., изм. ДВ. бр.6 от 23 Януари 2009г., изм. ДВ. бр.80 от 9 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.92 от 20 Ноември 2009г., изм. ДВ. бр.73 от 17 Септември 2010г., изм. ДВ. бр.89 от 12 Ноември 2010г.

➤ **Закон за устройство на територията/ЗУТ/**

Определя предназначението на териториите и поземлените имоти, правната рамка за разрешение, проектиране и строителство на отделни обекти включени в ПУ на ПП“Златни пясъци” и ЗМ”Аладжа манастир” след утвърждаване на Плана:

Чл.1. (Изм. - ДВ, бр. 65 от 2003 г.) (1) Територията на Република България е национално богатство. Нейното устройство гарантира устойчиво развитие и благоприятни условия за живеене, труд и отдих на населението.

(2) Този закон урежда обществените отношения, свързани с устройството на територията, инвестиционното проектиране и строителството в Република България, и определя ограниченията върху собствеността за устройствени цели.”...

Чл. 3. (Изм. - ДВ, бр. 65 от 2003 г.) (1) Министърът на регионалното развитие и благоустройството ръководи осъществяването на държавната политика по устройство на територията, координира дейността на централните и териториалните органи на изпълнителната власт, на органите на местното самоуправление и местната администрация, извършва методическо ръководство и упражнява контрол върху цялостната дейност по устройство на територията.

(2) Министърът на регионалното развитие и благоустройството назначава Национален експертен съвет по устройство на територията и регионална политика и организира неговата работа.

Чл. 4. (1) Областният управител провежда държавната политика за устройство на територията в съответната област.

.....
Чл. 5. (1) (Доп. - ДВ, бр. 65 от 2003 г.) Общинските съвети и кметовете на общините в рамките на предоставената им компетентност определят политиката и осъществяват дейности по устройство на територията на съответната община.

.....
(3) (Изм. - ДВ, бр. 65 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2007 г., в сила от 27.07.2007 г.) Главният архитект ръководи, координира и контролира дейностите по устройственото планиране, проектирането и строителството на съответната територия, координира и контролира дейността на звената по ал. 6 и издава административни актове съобразно правомощията, предоставени му по този закон. Главният архитект на общината координира и контролира дейността на главните архитекти на райони.

.....
(5) (Нова - ДВ, бр. 65 от 2003 г.) Кметът на общината организира поддържането на архив на одобрените устройствени планове и измененията им, архив на издадените строителни книжа, регистър на всички решения за изработването на подробни устройствени планове и на измененията им, регистър на издадените разрешения за строеж и регистър на въведените в експлоатация строежи.

.....
Чл. 7. Според основното им предназначение, определено с устройствените схеми и планове, териториите в страната са: урбанизирани територии (населени места и селищни образувания), земеделски територии, горски територии, защитени територии и нарушени територии за възстановяване.

Чл. 8. Конкретното предназначение на поземлените имоти се определя с подробния устройствен план и може да бъде:

1. (изм., ДВ, бр. 65 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 65 от 2004 г.) в урбанизирани територии или в отделни поземлени имоти извън тях - за жилищни, общественообслужващи, производствени, складови, курортни, вилни, спортни и

развлекателни функции, за озеленени площи и озеленени връзки между тях и териториите за природозащита, за декоративни водни системи (каскади, плавателни канали и други), за движение и транспорт, включително за велосипедни алеи и за движение на хора с увреждания, за техническа инфраструктура, за специални обекти и други;

2. в земеделски територии - за обработваеми земи (ниви, овощни и зеленчукови градини, лозя, ливади и други) и необработваеми земи (пасища, скатове, дерета, оврази и други);

3. в горски територии - за гори (дървопроизводителни гори, защитни гори, рекреационни гори и други) и горски земи (поляни, земи, заети от храсти, скали и други);

4 (изм. - ДВ, бр. 88 от 2005 г.) в защитени територии – за природозащита (природни резервати, национални паркове, природни забележителности, поддържани резервати, природни паркове, защитени местности, буферни зони, плажове, дюни, водоизточници със санитарно-охранителните им зони, водни площи, влажни зони, защитени крайбрежни ивици) и за олазване на обектите на културно-историческото наследство (археологически резервати, отделни квартали или поземлени имоти в населени места с културно-историческо, етнографско или архитектурно значение);

5. в нарушени територии - за възстановяване и рекултивация на кариери, рудници, насипища, хвостохранилища, депа за отпадъци, свлачища, срутища и други.

.....

Чл. 12. (1) Застрояване по смисъла на този закон е разполагането и изграждането на сгради, постройки, мрежи и съоръжения в поземлени имоти.

(2) Застрояване се допуска само ако е предвидено с влязъл в сила подробен устройствен план и след промяна на предназначението на земята, когато това се изисква по реда на специален закон.

(3) (Изм., ДВ, бр. 65 от 2003 г.) Без промяна на предназначението в поземлените имоти по чл. 8, т. 2, 3 и 4 се допуска застрояване на обекти, чиито функции са съвместими с предназначението на имотите, при спазване на действащата нормативна уредба и въз основа на подробен устройствен план или виза за проектиране, издадена от главния архитект на общината.

Чл. 13. (1) Министърът на регионалното развитие и благоустройството издава наредба за правилата и нормативите за устройство на отделните видове територии и устройствени зони

.....

(5) (Премишна ал. 4, ДВ, бр. 65 от 2003 г.) С оглед поддържане на природното равновесие и допустимото натоварване на териториите застрояването върху тях се осъществява в съответствие с нормативи за необходимата земя съгласно наредбата по ал. 1.

(6) (Нова - ДВ, бр. 65 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2009 г., в сила от 10.04.2009 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2009 г., в сила от 20.11.2009 г.) За територии за културно-историческа защита създаването на специфични правила и нормативи по ал. 2 е задължително. Те се приемат от Националния експертен съвет по ал. 3, в състава на който задължително се включват представители на Министерството на културата.

.....

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. (1) (Изм., ДВ, бр. 65 от 2003 г.) Когато с този закон и с актовете по неговото прилагане се предвиждат задължения за собствениците, включително за юридическите лица, които стопанисват и управляват имотите, свързани с изграждане, преустройство, довършване, поддържане или премахване на строежи, съоръжения, инсталации, насаждения и други работи, в съответствие с правилата и нормативите за устройство на територията и с изискванията по сигурността, здравеопазването, пожарната безопасност, естетиката, чистотата, спокойствието на гражданите и други, и тези задължения не бъдат изпълнени в определения срок, работите могат да бъдат извършени от общината за тяхна сметка. Въз основа на протокол за извършените разходи общината може да се снабди с изпълнителен лист за събиране на вземането по реда на чл. 237, буква "и" от Гражданския процесуален кодекс.

ЗУТ - Обн. ДВ. бр.1 от 2 Януари 2001г., в сила от 31 Март 2001 г., изм. ДВ. бр.41 от 24 Април 2001г., изм. ДВ. бр.111 от 28 Декември 2001г., изм. ДВ. бр.43 от 26 Април 2002г., изм. ДВ. бр.20 от 4 Март 2003г., изм. ДВ. бр.65 от 22 Юли 2003г., изм. ДВ. бр.107 от 9 Декември 2003г., изм. ДВ. бр.36 от 30 Април 2004г., изм. ДВ. бр.65 от 27 Юли 2004г., изм. ДВ. бр.28 от 1 Април 2005г., изм. ДВ. бр.76 от 20 Септември 2005г., изм. ДВ. бр.77 от 27 Септември 2005г., изм. ДВ. бр.88 от 4 Ноември 2005г., изм. ДВ. бр.94 от 25 Ноември 2005г., изм. ДВ. бр.95 от 29 Ноември 2005г., изм. ДВ. бр.103 от 23 Декември 2005г., изм. ДВ. бр.105 от 29 Декември 2005г., изм. ДВ. бр.29 от 7 Април 2006г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.34 от 25 Април 2006г., изм. ДВ. бр.37 от 5 Май 2006г., изм. ДВ. бр.65 от 11 Август 2006г., изм. ДВ. бр.76 от 15 Септември 2006г., изм. ДВ. бр.79 от 29 Септември 2006г., изм. ДВ. бр.82 от 10 Октомври 2006г., изм. ДВ. бр.106 от 27 Декември 2006г., изм. ДВ. бр.108 от 29 Декември 2006г., изм. ДВ. бр.41 от 22 Май 2007г., изм. ДВ. бр.61 от 27 Юли 2007г., изм. ДВ. бр.33 от 28 Март 2008г., изм. ДВ. бр.43 от 29 Април 2008г., изм. ДВ. бр.54 от 13 Юни 2008г., изм. ДВ. бр.69 от 5 Август 2008г., изм. ДВ. бр.98 от 14 Ноември 2008г., изм. ДВ. бр.102 от 28 Ноември 2008г., изм. ДВ. бр.6 от 23 Януари 2009г., изм. ДВ. бр.17 от 6 Март 2009г., изм. ДВ. бр.19 от 13 Март 2009г., изм. ДВ. бр.80 от 9 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.92 от 20 Ноември 2009г., изм. ДВ. бр.93 от 24 Ноември 2009г., изм. ДВ. бр.15 от 23 Февруари 2010г., изм. ДВ. бр.41 от 1 Юни 2010г., изм. ДВ. бр.50 от 2 Юли 2010г., изм. ДВ. бр.54 от 16 Юли 2010г., изм. ДВ. бр.87 от 5 Ноември 2010г.

➤ **Закон за пътищата /ЗП/**

Правната рамка и управлението на местните и републикански пътища в границите и в прилежащите територии на ПП “Златни пясъци ” се определя от Закона за пътищата.

Чл.1.(1) С този закон се уреждат обществените отношения, свързани със собствеността, ползването, управлението, стопанисването, изграждането, ремонта, поддържането и финансирането на пътищата в Република България...

(2) Този закон не се прилага за:

1. (доп. - ДВ, бр. 75 от 2009 г.) улиците в населените места и селищните образувания, с изключение на онези от тях, които едновременно са участъци от републикански или общински пътища....

Чл.3. (1) Пътищата са републикански и местни

(2) (Доп. - ДВ, бр. 43 от 2008 г.) Републикански пътища са автомагистралите и пътищата от първи, втори и трети клас, които осигуряват транспортни връзки от национално значение и образуват държавната пътна мрежа. Отделни републикански пътища са включени в трансевропейската пътна мрежа.

(3) Местните пътища са общински и частни, отворени за обществено ползване, които осигуряват транспортни връзки от местно значение и са свързани с републиканските пътища или с улиците

Чл. 4. (1) (Изм. - ДВ, бр. 6 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 75 от 2009 г.) Участъците от републиканските и общинските пътища в границите на урбанизираните територии и селищните образувания имат ограничени връзки с уличната мрежа и движението по тях се осъществява с предимство.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 75 от 2009 г.) Трасетата на републиканските и общинските пътища по уличната мрежа на населените места и селищните образувания се определят с общия устройствен план.

Чл.5. (1) Пътищата имат следните основни елементи:

1. обхват;
2. пътни съоръжения;
3. пътни принадлежности.

.....
(6) (Изм. - ДВ, бр. 6 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 75 от 2009 г.) Широчината на обхвата на първостепенните улици, които са част от републиканските или общинските пътища, в границите на урбанизираните територии се определя с подробен устройствен план.

(6а) (Нова, ДВ, бр. 88 от 2000 г.) При изграждане на нови пътища или реконструкция на участъци от съществуващи, с изключение на автомагистралите, успоредно на платното за движение от двете страни могат да се изграждат велосипедни алеи в участъци и с габарити, определени с наредба на министъра на регионалното развитие и благоустройството. При реконструкция на съществуващите пътища велосипедните алеи се изграждат върху стабилизирани банкети. При строителство на нови пътища велосипедните алеи се включват в обхвата на пътното платно. Велосипедните алеи се отделят от платното за автомобилно движение с открит бордюр и/или предпазна ограда.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 6 от 2004 г.) Пътните съоръжения и пътните принадлежности се разполагат в обхвата на пътя, с изключение на базите за поддържане на републиканските пътища, енергозахранващите и осветителните съоръжения заедно с прилежащите им терени и снегозащитните съоръжения, които могат да се разполагат извън него.

Чл. 6. (1) Републиканските и общинските пътища имат от двете си страни ограничителна строителна линия, която се разполага на 50 м при автомагистралите, на 25 м при останалите републикански пътища и на 10 м при общинските пътища, измерена хоризонтално и перпендикулярно на оста на пътя от края (ръба) на платното за движение или на лентата за аварийно спиране...

ЗП - обн. ДВ. бр.26 от 29 Март 2000г., изм. ДВ. бр.88 от 27 Октомври 2000г., изм. ДВ. бр.111 от 28 Декември 2001г., изм. ДВ. бр.47 от 10 Май 2002г., изм. ДВ. бр.118 от 20 Декември 2002г., изм. ДВ. бр.9 от 31 Януари 2003г., изм. ДВ. бр.112 от 23 Декември 2003г., изм. ДВ. бр.6 от 23 Януари 2004г., изм. ДВ. бр.14 от 20 Февруари 2004г., изм. ДВ. бр.88 от 4 Ноември 2005г., изм. ДВ. бр.104 от 27 Декември 2005г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.36 от 2 Май 2006г., изм. ДВ. бр.64 от 8 Август 2006г., изм. ДВ. бр.102 от 19 Декември 2006г., изм. ДВ. бр.105 от 22 Декември 2006г., изм. ДВ. бр.108 от 29 Декември 2006г., изм. ДВ. бр.59 от 20 Юли 2007г., изм. ДВ. бр.43 от 29 Април 2008г., изм. ДВ. бр.69 от 5 Август 2008г., изм. ДВ. бр.12 от 13 Февруари 2009г., изм. ДВ. бр.32 от 28 Април 2009г., изм. ДВ. бр.41 от 2 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.42 от 5 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.75 от 18 Септември 2009г., изм. ДВ. бр.82 от 16 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.93 от 24 Ноември 2009г., изм. ДВ. бр.87 от 5 Ноември 2010 г.

➤ **Закон за енергетиката/ЗЕ/ и Наредба № 16 за сервитутите на енергийните обекти**

За сервитутите на инфраструктурните електроснабдителни обекти, правната рамка включва постановките на Закона за енергетиката. Размерът на сервитутите на инфраструктурните съоръжения и изискванията във връзка с поддържането им е съгласно Наредба № 16 за сервитутите на енергийните обекти от 09.06.2004 г.-обн., ДВ. бр.88 от 08.10.2004 г., изм. и доп., ДВ, бр.77 от 2008 г.

Чл. 64. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 08.09.2006 г.) При разширение на съществуващи и при изграждане на нови въздушни и подземни електропроводи, на надземни и подземни хидротехнически съоръжения за производство на електрическа енергия, топлопроводи, газопроводи, нефтопроводи и нефтопродуктопроводи в полза на енергийните предприятия възникват сервитути. Сервитутите по този закон се отразяват в кадастъра и се вписват при

условията и по реда на Закона за кадастъра и имотния регистър.

.....
(9) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 08.09.2006 г., изм. - ДВ, бр. 36 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 82 от 2009 г., в сила от 16.10.2009 г.) Размерите, разположението и специалният режим за упражняване на сервитутите са индивидуални за различните видове енергийни обекти и се определят по ред и начин, предвидени в наредба на министъра на икономиката, енергетиката и туризма, министъра на земеделието и продоволствието и министъра на регионалното развитие и благоустройството.

ЗЕ - Обн. ДВ. бр.107 от 9 Декември 2003г., изм. ДВ. бр.18 от 5 Март 2004г., изм. ДВ. бр.18 от 25 Февруари 2005г., изм. ДВ. бр.95от 29 Ноември 2005г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.65 от 11 Август 2006г., изм. ДВ. бр.74 от 8 Септември 2006г., изм. ДВ. бр.49 от 19 Юни 2007г., изм. ДВ. бр.55 от 6 Юли 2007г., изм. ДВ. бр.59 от 20 Юли 2007г., изм. ДВ. бр.36 от 4 Април 2008г., изм. ДВ. бр.43 от 29 Април 2008г., изм. ДВ. бр.98 от 14 Ноември 2008г., изм. ДВ. бр.35 от 12 Май 2009г., изм. ДВ. бр.41 от 2 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.42 от 5 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.82 от 16 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.103 от 29 Декември 2009г., изм. ДВ. бр.54 от 16 Юли 2010г., изм. ДВ. бр.97 от 10 Декември 2010г.

1.3.4.3.Статут на ПП”Златни пясъци” и ЗМ”Аладжа манастир” според международното законодателство и договорености

➤ **Европейска конвенция за ландшафта;**

Територията на ПП”Златни пясъци” и ЗМ”Аладжа манастир” са обект на защита от 1943 г. „с цел да се запазят растителните и животинските видове и техните съобщества и характерните земни образувания и пейзажи, имащи научна и културна стойност и значение за отдиха” и ЗМ„Аладжа манастир” включващ недвижима културна ценност с национално значение, обявен „с цел опазване на територии със забележителен ландшафт и на местообитания на застрашени и редки растителни и животински видове и съобщества”. Планиране на управлението на ландшафтите съгласно ЗЗТ и ЗБР, както и формиране на цялостна политика на национално, регионално и местно ниво за съхраняването им в ПП”Златни пясъци” и ЗМ”Аладжа манастир” е реализиране на целите на Конвенцията.

➤ **Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;**

Категориите „природен парк” и „защитена местност” като защитени територии обявени за опазване и поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях, опазване на местообитания на застрашени, редки или уязвими растителни и животински видове и съобщества, както и изискванията на природозащитното законодателство за опазване, поддържане или възстановяване на условията в местообитанията, отговарящи на екологичните изисквания на видовете и съобществата-обект на защита, е в съответствие с европейските директиви. Настоящият План за управление изпълнява и Препоръка №36 за опазване на подземните хабитати и видове адаптирани към подземен живот, присъствие на прилепи и др.

➤ **Екологична мрежа НАТУРА 2000**

ПП”Златни пясъци” е включен в Защитена зона BG0000118 „Златни пясъци” за местообитанията по НАТУРА 2000 от тип К: Защитена зона по Директива за местообитанията, която припокрива защитена зона по Директива за птиците. Данните в Стандартния формуляр са попълнени към м.Ноември 2003 г. и ревизирани от екип на БАН към м.Февруари 2008 г.

В резултат на проучванията в периода 2006-2007 г. за нуждите на Плана за управление на ПП”Златни пясъци” е разработен и приложен към Плана в *СВИТЪК II* обобщен Natura 2000 Стандартен формуляр, който представя обекта като значима защитена територия от Националната екологична мрежа.

1.4. СОБСТВЕНОСТ

1.4.1.Видове собственост на територията на ПП”Златни пясъци”

1.4.1.1. Горски територии

- Гори и земи – горски територии в границите на ПП”Златни пясъци”, които са публична държавна собственост произтичаща от чл.10(1) на ЗЗТ са 1301,4 ха – 98,2%;
- Собственост на община Аксаково: 0,3 ха – 0,0%
- Частна собственост на гори: 11,6 ха – 0,9%;
- Собственост на юридически лица: 8,8 ха – 0,7%;

- Собственост на религиозни организации: 2,5 ха – 0,2%;
- Временно стопанисвана от община Аксаково: 0,1 – 0,0%

За изходна информация при определяне на видовете собственост на площите са използвани данни от:

- Плановете за земеразделяне на земища на кв.Виница – община Варна, с.Осеново и с. Кичево-община Аксаково, област гр.Варна, с.Кранево-община Балчик, област гр.Добрич-Актуални модели към м.юли, 2006 г. от Общински служби „Земеделие и гори”- община Варна, община Аксаково и община Балчик.
- Актуализиране на наличната информация относно собственост на територии и обекти от инвентаризация на площите за нуждите на Плана за управление на ПП”Златни пясъци” в границите на ДГС-Варна;
- Актуализиране на наличната информация относно собственост на територии и обекти от инвентаризация на площите от Парка в границите на ДЛС”Балчик” включени в ЛУП, 2006 г.;
- Актуализация на наличната информация към м.ноември 2006 г. в процеса на Проучването на земите и горите от горския фонд;
- Преглед на Заповеди на ведомството по горите за предоставяне на площи в границите на ПП”Златни пясъци” за уточняване собственост и размери на площите;
- Констативни протоколи за границите на ПП”Златни пясъци” на междуведомствена комисия по споразумение на МЗХ и МОСВ.

Към СВИТЪК I: Нормативни документи, писма, становища и протоколи от работни срещи са приложени цитираните Заповеди за предоставяне.

1.4.2. Към Плана за управление е приложена Карта по административна принадлежност, собственост и предоставени площи в М 1:10 000

1.5. УПРАВЛЕНСКА СТРУКТУРА

1.5.1. Организационна структура и администрация на управлението на ПП”Златни пясъци” и ЗМ”Аладжа манастир”.

1.5.1.1.Управлението и охраната на ПП”Златни пясъци” се осъществява от ИАГ-МЗХ със своята специализирана структура Дирекция на ПП”Златни пясъци” и регионални и местни структури – Регионална дирекция по горите-Варна, Държавно горско стопанство-Варна и Държавно ловно стопанство”Балчик”. Охраната на територията на ПП, извършване на поддържащи и възстановителни дейности е задача на ДГС-Варна и ДЛС”Балчик”.

Чл. 21. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 64 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 80 от 2009 г.) Изпълнителната агенция по горите съобразно своите функции и задачи управлява и контролира:

- 1.устройството и отчета на горския фонд;
- 2.опазването на горите и земите от горския фонд;
- 3.възпроизводство на горите в горския фонд;
- 4.ползванията от горите и земите в горския фонд;
- 5.строителство в горския фонд;
6. финансирането на дейностите в държавния горски фонд;
- 7.ловното стопанство.

Чл.22. (1).....

(2) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2007 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 80 от 2009 г.) Министърът на земеделието и храните по предложение на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите може да създава специализирани териториални звена - юридически лица, за защита и опазване на горите, за горски семеконтрол, за инвентаризация и устройство на горския фонд, за научноизследователска и инженерно-внедрителска дейност, за изпълнение на планове за управление на природните паркове и за други специализирани дейности, третостепенни разпоредители с бюджетни кредити.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 80 от 2009 г.) Изпълнителният директор на Изпълнителната агенция по горите определя териториалния обхват на дейност на структурите и териториалните звена на Изпълнителната агенция по горите.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 64 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 80 от 2009 г.) Функциите и задачите на дирекциите на природни паркове се определят с лесоустройствени правилници, утвърдени от министъра на земеделието и храните.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2003 г.) Дирекциите на природни паркове съобразно своите функции и задачи могат да осъществяват организацията, координацията и контрола на посочените в чл. 23, ал. 2 дейности в определените им райони, съобразно лесоустройствените правилници по ал. 4.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 80 от 2009 г.) Дирекциите на природни паркове са самостоятелни юридически лица и са подчинени на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.

.....
Чл. 23. (1) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 43 от 2008 г.) Регионалните дирекции по горите осъществяват управлението на държавния горски фонд, контрола по изпълнение на дейностите на държавните горски стопанства и държавните ловни стопанства, както и контрола по изпълнение на дейностите в горския фонд - собственост на физически, юридически лица и общини.

ЗГ-обн., ДВ, бр. 125 от 29.12.1997 г., изм. и доп., бр. 79 от 10.07.1998 г., бр. 133 от 11.11.1998 г., доп., бр. 26 от 23.03.1999 г., в сила от 23.03.1999 г., изм. и доп., бр. 29 от 7.04.2000 г., бр. 78 от 26.09.2000 г., доп., бр. 77 от 9.08.2002 г., изм., бр. 79 от 16.08.2002 г., бр. 99 от 22.10.2002 г., изм. и доп., бр. 16 от 18.02.2003 г., изм. и доп. бр.72 от 2 Септември 2005г., изм. ДВ. бр.105 от 29 Декември 2005г., изм. ДВ. бр.29 от 7 Април 2006г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.34 от 25 Април 2006г., изм. ДВ. бр.36 от 2 Май 2006г., изм. ДВ. бр.82 от 10 Октомври 2006г., изм. ДВ. бр.102 от 19 Декември 2006г., изм. ДВ. бр.13 от 9 Февруари 2007г., изм. ДВ. бр.24 от 20 Март 2007г., изм. ДВ. бр.64 от 7 Август 2007г., изм. ДВ. бр.43 от 29 Април 2008г., изм. ДВ. бр.54 от 13 Юни 2008г., изм. ДВ. бр.63 от 15 Юли 2008г., изм. ДВ. бр.69 от 5 Август 2008г., изм. ДВ. бр.70 от 8 Август 2008г., изм. ДВ. бр.91 от 21 Октомври 2008г., изм. ДВ. бр.6 от 23 Януари 2009г., изм. ДВ. бр.12 от 13 Февруари 2009г., изм. ДВ. бр.19 от 13 Март 2009г., изм. ДВ. бр.32 от 28 Април 2009г., изм. ДВ. бр.74 от 15 Септември 2009г., изм. ДВ. бр.80 от 9 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.94 от 27 Ноември 2009г., изм. ДВ. бр.101 от 29 Декември 2009 г.

1.5.1.2. История на създаване на специализирана структура за управление на Парка През 1995 г. се създава Управление на Народен парк“Златни пясъци”

Заповед РД 346/19 септември 1995 г. на КГ към МС за образуване на Управление на НП“Златни пясъци” към Лесозащитна станция Варна

1.Образувам от 1 октомври 1995 г. Управление на Народен парк“Златни пясъци” към Лесозащитна станция Варна с предмет на дейност провеждане на държавната политика по координация, методическо ръководство и контрол по изпълнението на устройствените проекти, научно-образователни и пропагандни дейности с обществеността за териториите на Народен парк „Златни пясъци”; Биосферен резерват“Камчия”; резерват“Балтата”; Природна забележителност“Побитите камъни” в държавния горски фонд.

2.Охраната, опазването, стопанисването, устройството и възобновяването, както и изграждането и поддържането на архитектурните елементи и информационната система на територията на Парка в горския фонд да се осъществява от съответните горски стопанства.

3.В срок до 30 ноември да се създаде към Управлението Консултативен съвет включващ представители на: общините, РДГ, Горските стопанства, обществените природозащитни организации и научни институти.

4.В срок до 30 септември 1995 г. да се утвърди структура, щатно разписание и издръжката на новосформираното управление.

.....
Заповед 66 от 15.02. 1996 г. на КГ към МС за образуване на Управление на Народен парк“Златни пясъци” на пряко подчинение на Комитета по горите

.....
Заповед 196 от 17.07. 1998 г. на на НУГ-МЗГАР за преобразуване на Управлението на НП „Златни пясъци” в Дирекция на НП „Златни пясъци”, като юридическо лице на пряко подчинение на НУГ.

“.....Определям следния предмет на дейност на Дирекцията:

- провежда държавната политика по изпълнение на Плана за управление, устройствените проекти и програми на територията на парка;
- извършва и организира извършването на мероприятия по опазване и възстановяване на биологичното и ландшафтното разнообразие;
- извършва образователни, интерпретационни, популяризаторски, консултантски и рекламни дейности;
- изгражда и поддържа парковата инфраструктура за обслужване на туризма и рекреацията;
- организира и участва в реализацията на туристически и рекреационни дейности;
- осъществява научни и научно-приложни дейности на територията на парка;
- създава и поддържа база данни, събира и разпространява информация за парка и прилежащите територии.

.....
Функционалните връзки с останалите поделения на НУГ и др. физически и юридически лица при осъществяване предмета на дейност се определят с Правилник за дейността на дирекцията, който се утвърждава от началника на НУГ”

.....

Заповед 45 от 10.01.2003 г. на Министерство на земеделието и горите – Национално управление по горите за преобразуване на Дирекция на народен парк „Златни пясъци“ в Дирекция на природен парк „Златни пясъци“

“.....2. Дирекцията е юридическо лице на пряко подчинение на НУГ.

3. Определям предмет на дейност на Дирекцията изпълнението на плана за управление(ПУ) на парка, като:

➤ Планира, финансира и организира:

- специализирани научни изследвания в областта на биоразнообразието;
- провеждане на поддържащи или възстановителни мероприятия за растителни и животински видове или техни хабитати;
- провеждане на образователни програми с местното население и посетителите на парка;

.....

- Координира дейности, предвидени в ПУ, както и други инициативи и проекти, които се осъществяват от други местни органи и обществени организации, свързани с регионалното развитие; развитие на туризма; устойчиво ползване на ресурсите; опазване и възстановяване на биоразнообразието.

- Осъществява мониторинг....

- Контролира.....

- Поддържа база данни...

- Търси възможности за допълнително финансиране на предвидените с ПУ дейности.....

4. Определям район на дейност на Дирекцията съгласно Заповед РД-580 от 14.08.2001г. за защитена местност „Камчийски пясъци“ съгласно заповед 391 от 25.04.1983 г. на КОПС и защитена местност „Побити камъни“ съгласно заповед РД-817 от 28.08.2002 г. на Министъра на околната среда и водите.

.....

С Правилник за устройството, функциите и дейността на Дирекцията на природен парк „Златни пясъци“ към ИАГ-МЗХ, утвърден от Началника на НУГ-МЗГ от 09.05.2005 г., са регламентирани всички задачи, взаимоотношения и финансиране. Към Дирекцията на ПП „Златни пясъци“ е създаден Консултативен съвет като помощен и координиращ орган.

чл.2. ДПП „Златни пясъци“ е специализирано териториално звено – юридическо лице към Националното управление по горите за изпълнение на плана за управление на парка.

.....

чл.4. Дирекцията на ПП „Златни пясъци“:

1. Прилага режимите, нормите и условията на парка, произтичащи от Закона за защитените територии, Заповедта за обявяване на парка и Плана за управление на парка.

2. Контролира спазването на режимите, нормите и условията на парка, произтичащи от Закона за защитените територии, Заповедта за обявяване на парка и Плана за управление на парка.

3. Планира, организира и координира изпълнението на програми и проекти, включени в Плана за управление на парка, свързани с:

а) Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие;

б) Екологичен мониторинг ;

в) Специализирани изследвания за състоянието на различни елементи на фитоценозите и зооценозите и влиянието на различните видове природни и антропогенни фактори върху флористичните и фаунистичните ресурси, с оглед тяхното опазване и възпроизводство;

г) Връзки с обществеността и екологично образование;

д) Изграждане на парковата инфраструктура;

е) Развиване на екологичния и селски туризъм;

ж) Опазване на културното и историческото наследство;

з) Изграждане и поддържане на система за визуална комуникация, информация и интерпретация на парка.....

4. Осъществява следните дейности в горите на територията на ПП „Златни пясъци“:

а) Организира подвижна паркова стража;

б) Участва в маркирането на лесосечния фонд в зоните за опазване на биологичното разнообразие;

.....

5. Създава и продава туристически продукт

6. Разработва проекти и програми за допълнително финансиране на извършваните от нея дейности и кандидатства пред регионални, национални и международни финансиращи институции.

.....

От Правилник за устройството, функциите и дейността на
дирекция на ПП „Златни пясъци“ към ИАГ - МЗХ

1.5.1.3. Структурата на управление на ДПП „Златни пясъци“, утвърдена от ИАГ-МЗХ включва:

➤ *Директорът на ДПП „Златни пясъци“*

Осъществява своите правомощия в рамките на Лесоустройствен правилник за дейността на Дирекцията на Природния парк, утвърден от Изпълнителния директор на ИАГ-МЗХ. Ръководи и организира цялостната дейност на парковата администрация, управлява и контролира,

разходването на финансовите средства на дирекцията на Парка, ръководи дейността на Консултативния съвет към Дирекцията;

➤ *Експерт по опазване на биологичното разнообразие, консервационна и научна дейност*

Извършва наблюдения върху състоянието на природните екосистеми, различни типове екосистеми и животински съобщества и отделни таксони, планира и организира провеждането на поддържащите или възстановителни мероприятия за растителните и животински видове или техни habitati, планира, осигурява, координира и контролира научните изследвания на територията на парка;

➤ *Експерт по връзки с обществеността и образователни програми*

Планира, организира и координира провеждането на образователни програми с местното население и посетителите на парка и другите защитени територии към парковата администрация, планира и координира разработването, издаването и изработването на информационни, рекламни, сувенирни и др. популярни материали за парка, организира изграждането и функционирането на главните и второстепенните посетителски и информационни центрове на Парка;

➤ *Експерт по туристическа и рекреационна дейност*

Организира и координира рекреационната и туристическа дейност в границите на парка и защитените територии към Дирекцията на парка, осигурява и извършва постоянен и специализиран мониторинг и контрол на туристическите и рекреационни дейности, планира, осигурява и контролира изграждането и поддържането на туристическите маршрути и туристическата инфраструктура;

➤ *Специалист по устройство и уредба на парка*

Извършва контрол върху горскостопанските дейности, страничните ползвания, строителството и охраната на парка и защитените територии към Дирекцията във връзка с опазването на биологичното и ландшафтно разнообразие и културно-историческо наследство;

➤ *Специалист по административно-счетоводно обслужване*

1.5.1.4. Институции и техните функции за осъществяване управлението и контрола в Парка:

- Министерство на околната среда и водите /МОСВ/ чрез Дирекция "Национална служба за защита на природата"/НСЗП/ и неговия регионален орган Регионална инспекция по околната среда и водите /РИОСВ/ - Варна провеждат и осъществяват управление, координиращи и контролни функции свързани с управлението на ПП "Златни пясъци". Функциите на РИОСВ-Варна включват изпълнението на следните правомощия:

Чл. 46. (1) Министерството на околната среда и водите и неговите регионални органи провеждат и осъществяват:

1. управлението и контрола в защитените територии;

.....

Чл. 47. В изпълнение на своите правомощия министърът на околната среда и водите:

.....

7. организира контрол върху дейността на всички собственици и ползватели в защитените територии;

8. координира дейностите на други министерства, ведомства, общини, обществени организации, научни и академични институти и други, свързани със защитените територии;

.....

Чл. 50. В изпълнение на своите правомощия директорите на регионалните органи на Министерството на околната среда и водите в защитените територии в своите райони:

1. осъществяват или организират управлението на защитените територии;

.....

5. контролират дейностите на собствениците или ползвателите на гори, земи и водни площи;

6. координират и контролират прилагането на планове за управление в областта на научноизследователската работа, поддържащите и възстановителните мерки за застрашени видове и местообитания, просветните и образователните екологични програми и други природозащитни дейности, осъществявани от други държавни органи, общини, неправителствени организации и лица;

7. организират мониторинг върху качествата на компонентите на околната среда;

.....

12. санкционират нарушители в предвидените случаи.

ЗЗТ - обн. ДВ. бр.133 от 11 Ноември 1998г., изм. ДВ. бр.98 от 12 Ноември 1999г., изм. ДВ. бр.28 от 4 Април 2000г., изм. ДВ. бр.48 от 13 Юни 2000г., доп. ДВ. бр.78 от 26 Септември 2000г., изм. ДВ. бр.23 от 1 Март 2002г., изм. ДВ. бр.77 от 9 Август 2002г., изм. ДВ. бр.91 от 25 Септември 2002г., изм. ДВ. бр.28 от 1 Април 2005г., изм. ДВ. бр.94 от 25 Ноември 2005г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.65 от 11 Август 2006г., изм. ДВ. бр.24 от 20 Март 2007г., изм. ДВ. бр.62 от 31 Юли 2007г., изм. ДВ. бр.36 от 4 Април 2008г., изм. ДВ. бр.43 от 29 Април 2008г., изм. ДВ. бр.19 от 13 Март 2009г., изм. ДВ. бр.80 от 9 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.103 от 29 Декември 2009г.

- Министерство на културата и Национален институт за недвижимото културно наследство /НИНКН при МК/ чрез Регионален исторически музей-Варна е компетентен орган за Археологическата недвижима културна ценност от античността и средновековието „Аладжа манастир”. За обектите на недвижимото културно наследство, разположени в територията на област с административен център гр. Добрич, компетентен орган е Регионален исторически музей Добрич.

Чл. 4. Държавната политика по опазване на културното наследство се провежда от министъра на културата във взаимодействие със съответните компетентни държавни и общински органи, Светия синод на Българската православна църква и централните ръководства на другите регистрирани вероизповедания, и със съдействието на гражданското общество.

Чл. 15. (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2009 г., в сила от 20.11.2009 г.) В Министерството на културата се създава Инспекторат за опазване на културното наследство.

Чл. 16. (1) Инспекторатът се състои от централно управление и регионални инспекторати по опазване на културното наследство.

(2) Регионалните инспекторати се създават във всеки един от районите за планиране по смисъла на Закона за регионалното развитие

(5) Областният управител по седалището на района по ал. 2 създава материални и организационно-технически условия за дейността на инспекторите.

Чл. 18. (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2009 г., в сила от 20.11.2009 г.) (1) Националният институт за недвижимо културно наследство (НИНКН) е държавен културен институт с национално значение с научноизследователски и експертни функции в областта на недвижимото културно наследство. Националният институт за недвижимо културно наследство може да създава филиали на териториален принцип.

Чл. 24. Музеят е културна и научна организация, която издирва, изучава, опазва и представя културни и природни ценности и образци с познавателна, образователна и естетическа цел.

Чл. 28. (1) Държавните, регионалните и общинските музеи са културни и научни институти, които се създават, управляват, финансират, преобразуват и закриват при условията и по реда на този закон и на Закона за закрила и развитие на културата.

Чл. 31. Музеите се ръководят независимо от вида на организацията и формата на собственост:

1. методически - от Министерството на културата;
2. в административно-организационно отношение - от кмета на общината или собственика;
3. в научноизследователската дейност - от Българската академия на науките и съответните ведомствени и научноизследователски институти и учреждения.

Чл. 85. Контролът по прилагането и изпълнението на мерките на териториалноустройствената защита на недвижимите културни ценности се осъществява от Инспектората към Министерството на културата съвместно с компетентните държавни и общински органи.

ЗКН-обн., ДВ, бр. 19 от 13 Март 2009г., в сила от 10 Април 2009г., изм. ДВ, бр. 80 от 9 Октомври 2009г., изм. ДВ, бр. 92 от 20 Ноември 2009г., изм. ДВ, бр. 93 от 24 Ноември 2009г.

1.5.1.5.Управлението на ПП”Златни пясъци” и ЗМ”Аладжа манастир” се осъществява чрез взаимодействието на националните, регионални и местни структури на:

- МРРБ- с методическо ръководство на областните и общински структури: Областни администрации с център гр.Варна и гр.Добрич, Общински администрации гр.Варна, гр.Аксаково и гр.Балчик, с областни управители, кметове на общини, дирекции и отдели по европейска интеграция и регионално развитие, контрол на обществения ред, екология, териториално устройство и благоустройство;
- МЗХ- чрез Областните и общински структури на службите “Земеделие и гори” към Областните и Общински администрации;
- МЗХ-ИАГ-РДГ-Варна; ДГС-Варна, ДЛС”Балчик”;
- МОСВ-Дирекция”НСЗП”-РИОСВ-Варна

- МК-НИНКН-Регионален исторически музей Варна;
- Национален археологически институт с музей(НАИМ) при БАН, Археологически музей-Варна;
- Природонаучен музей-Варна;
- МРРБ - Агенция по геодезия, картография и кадастър и областни структури;
- МРРБ-Агенция „Пътна инфраструктура/АПИ/
- Министерство на образованието, младежта и науката – регионални структури, училищни ръководства;
- Министерство на физическото възпитание и спорта;
- Министерство на икономиката, енергетиката и туризма – поделения на НЕК, „Електроснабдяване“-Златни пясъци,
- МОСВ със своята структура Басейнова Дирекция за басейново управление на водите в Черноморски район с център гр.Варна;
- Главна Дирекция „Гражданска защита“ – МВР, чрез областното управление и общински структури по гражданска защита

1.5.1.6. **Други структури и НПО**, участващи в стратегията на развитие на ПП“Златни пясъци” и прилежащите територии: Асоциация на парковете в България, ФПС„Зелени Балкани”, ТД”Родни Балкани”, БШГП-Ф”Силвика”, Проект ”НАТУРА2000”, БААТ, БДЗП, АБЧО, БД”Син-флаг”, WWF-България/ДСР-България/, БФ”Биоразнообразие”, „Златни пясъци” АД, Проектантски фирми в сферата на устройственото проектиране от гр.Варна и гр.Добрич – ТПО-Варна, КЦУР”Геопонт-Интерком” ООД, Варна.

1.5.2. Персонал – функции

1.5.2.1. Персонал на Дирекцията на ПП”Златни пясъци”

Парковата администрация включва: Директор, 3-ма експерти, 1 специалист и административно-счетоводно обслужване-гл.счетоводител.

1.5.2.2. Персонал на ДГС-Варна

Персоналът пряко отговорен за стопанисването и охраната на територията на ПП”Златни пясъци” от ДГС-Варна включва: Директор, Зам.Директор, 2-ма Старши лесничей, 2-ма Помощник лесничей и 2-ма горски стражари. През пожароопасния сезон се включват пожаронаблюдатели. Задачите и функциите на персонала са определени с длъжностни характеристики.

1.5.2.3. Охрана на ДГС-Варна в ПП”Златни пясъци” и ЗМ”Аладжа манастир”

Директорът на ДГС-Варна, със Заповед определя охранителните участъци в рамките на горско-стопанските участъци на ДГС-Варна, както и персоналните отговорности на старшите лесничей, помощник-лесничей и горски стражари. Охраната в границите на ПП от ДГС-Варна се осъществява върху два горско-стопански участъка/ГСУ/ и два охранителни участъка/ОУ/

1.5.2.4. Персонал на ДЛС”Балчик”

Персоналът пряко отговорен за стопанисването и охраната на територията на ПП”Златни пясъци” от ДЛС”Балчик” включва: Директор, Зам.Директор, 2-ма Старши лесничей, 2-ма Помощник лесничей и 2-ма горски стражари. През пожароопасния сезон се включват пожаронаблюдатели. Задачите и функциите на персонала са определени с длъжностни характеристики.

1.5.2.5. Охрана на ДЛС”Балчик” в ПП”Златни пясъци”

Директорът на ДЛС”Балчик” със Заповед определя охранителните участъци в рамките на горско-стопанските участъци на ДЛС”Балчик”, както и персоналните отговорности на старшите лесничей, помощник-лесничей и горски стражари. Охраната в границите на ПП от ДЛС”Балчик” се осъществява върху един горско-стопански участък/ГСУ/ и един охранителен участък/ОУ/

Чл. 9. (Изм. - ДВ, бр. 79 от 2002 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2008 г.) Държавните ловни стопанства съгласно приложение № 2 са юридически лица със статут на държавни предприятия по чл. 62, ал. 3 от Търговския закон

(2) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2008 г.) Основният предмет на дейност на държавните ловни стопанства е:

1. запазване и обогатяване на видовото разнообразие на дивеча;
2. изграждане на ловностопански съоръжения и провеждане на биотехнически мероприятия;
3. възпроизводство, разселване, опазване и охрана на дивеча;
4. Аклиматизация и реаклиматизация на дивеча;
5. Подобряване на екстериорните и трофейните качества на дивеча;
6. Ползване на дивеча, дивечовите продукти и провеждане на организиран ловен туризъм;
7. Ползване на горите от държавния горски фонд за съхраняване качествата на биотопите и подобряване на местообитанията....”

ЗЛОД- обн. ДВ. бр.78 от 26 Септември 2000г., изм. ДВ. бр.26 от 20 Март 2001г., изм. ДВ. бр.77 от 9 Август 2002г., изм. ДВ. бр.79 от 16 Август 2002г., изм. ДВ. бр.88 от 4 Ноември 2005г., изм. ДВ. бр.82 от 10 Октомври 2006г., изм. ДВ. бр.108 от 29 Декември 2006г., изм. ДВ. бр.64 от 7 Август 2007г., изм. ДВ. бр.43 от 29 Април 2008г., изм. ДВ. бр.67 от 29 Юли 2008г., изм. ДВ. бр.69от 5 Август 2008г., изм. ДВ. бр.91 от 21 Октомври 2008г., изм. ДВ. бр.6 от 23 Януари 2009г., изм. ДВ. бр.80 от 9 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.92 от 20 Ноември 2009г., изм. ДВ. бр.73 от 17 Септември 2010г., изм. ДВ. бр.89 от 12 Ноември 2010г.

1.5.3. Материално-техническо обезпечаване

1.5.3.1.Налично материално-техническо обезпечаване на Администрацията на ПП”Златни пясъци”
За реализиране на дейностите по управлението и опазване на територията на Природния парк Дирекцията разполага със следната материална база: двуетажна административна сграда-посетителски и информационен център, разположен на територията на Парка, офис-обзавеждане, офис-техника, бинокли-2 бр., микроскопи-2 бр., велосипеди с оборудване-10 бр., Лада-Нива-1бр., моторен трион, УАЗ-джип, мобилни телефони и GPS.

1.5.3.2.Налично материално-техническо опезпечаване на ДГС-Варна, ДЛС”Балчик, РДГ-Варна свързано с управлението на ПП и ЗМ:

- В рамките на представеното материално-техническо обезпечаване ДГС-Варна извършва охраната на ПП”Златни пясъци” в границите на който е ЗМ”Аладжа манастир”. Държавното горско стопанство разполага с триетажна административна сграда включваща: офис-обзавеждане, офис-техника, техническо оборудване и транспортни средства: с висока проходимост, товарни автомобили, трактори, УАЗ, мотоциклети, моторни триони, служителите са обезпечени с оръжие, бинокли и мобилни телефони, разсадникова база;
- ДЛС”Балчик” извършва охраната и стопанисването на частта от Парка, включена в нейните граници. ДЛС”Балчик” разполага с административна двуетажна сграда включваща: офис-обзавеждане, офис-техника, техническо оборудване и транспортни средства: с висока проходимост, товарни автомобили, трактори, УАЗ, мотоциклети, моторни триони, служителите са обезпечени с оръжие, бинокли и мобилни телефони;
- РДГ-Варна разполага с административна сграда на ул.”Радко Димитриев” №10; оборудвана с офис обзавеждане, офис техника, автомобили с висока проходимост, бинокли и мобилни телефони. Екипи за подвижна горска охрана към РДГ-Варна осъществяват контрола в горите и земите на територията на ДГС-Варна два пъти седмично.

1.5.4. Финансиране.

1.5.4.1.Бюджет за издръжка на ДПП”Златни пясъци”

Финансирането на щата и дейностите осъществявани от Дирекцията на ПП”Златни пясъци” се извършва от държавния бюджет чрез ИАГ-МЗХ по ежегодно одобрен бюджет. За дейностите на Дирекцията са включени средства за по следните направления:

- Архитектурни елементи;
- Връзки с обществеността;
- Опазване на биоразнообразието;
- Поддържане на естествените процеси.

1.5.4.2. Финансиране на дейности за ПП”Златни пясъци” в рамките на бюджета на ДГС-Варна и ДЛС”Балчик”

Финансирането на дейностите по охраната и стопанисване на насажденията и културите на територията на ПП и ЗМ е в рамките на общото финансиране на ДГС-Варна и ДЛС „Балчик”. Целеви средства за защитената територия в рамките на РДГ не са определени.

1.5.4.3. Финансиране на музейния комплекс на Археологическата недвижима културна ценност от античността и средновековието „Аладжа манастир”

Министерство на културата финансира чрез РИМ-Варна щата от 5-ма служители в музейния комплекс на АНКЦ „Аладжа манастир” .

1.5.5. Други държавни, общински и обществени организации изпълняващи функции за територията на ПП и ЗМ

1.5.5.1. Агенция „Пътна инфраструктура” /АПИ/

Управлява, стопанисва, поддържа и финансира пътищата от републиканската пътна мрежа пресичащи Природния парк и граничещи със защитената територия. Съгласно Закона за пътищата републиканските пътища имат обхват на пътя – земно платно и ограничителни ивици от двете страни по 2 м. Съгласно чл.4 (ал.2) т.3 на ЗГ и ППЗГ - чл.4(2) т.3 от двете страни на първокласните пътища се обособяват „мелиоративни гори за защита на инженерни съоръжения” с ширина 50 м., собствеността на които е публична държавна.

1.5.5.2. Общинска администрация-гр.Варна

Осъществява мониторинг на фактори на околната среда, опазване и осигуряване на обществения ред, борба с пожарите, реклама на ПП „Златни пясъци” и музеен комплекс „Аладжа манастир” и региона, обучение на частните стопани за извършване на туристическа дейност, инвентаризация на туристическите ресурси в региона и подготвяне на туристически продукти свързани с природата на общината, културното наследство, местните традиции и занаяти, задължение за опазване на ландшафта, свързано с контрола по строителство и ползване на ресурсите на общината.

1.5.5.3. Асоциация на парковете в България

Неправителствена организация създадена за обединяване усилията и опазване на природата в природните паркове в България, организира и съдейства за екологично обучение и издигане на екологичното съзнание, обществен контрол по състояние на околната среда, инициране и реализиране на проекти в сферата на обществения живот, околната среда и екотуризма.

1.5.5.4. ТД „Родни Балкани”- Варна

Осъществява дейност на територията на ПП и ЗМ свързана с водачество, ползване на „Въженото атракционно съоръжение”, организиране на състезания по ориентиране.

1.5.5.5. Музей по археология, РИМ-Варна

Осъществяват информационна дейност, разработват проекти и интерпретативни програми за обществеността - гости, посетители, туристи в града и района свързана с културното и историческо минало, включващо и територията на ПП „Златни пясъци”

1.5.5.6. Българско дружество за защита на птиците-клон гр. Варна

Неправителствена организация създадена за опазване на птиците и природата, инициране и реализиране на проекти в сферата на защита на природата и екотуризма.

1.5.5.7. Ловно сдружение „Варна” и Ловно сдружение „Сокол 2001”

Неправителствени организации с ловна дейност, опазване и подхранване на дивеча за прилежащите територии на Природния парк.

1.6. СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРОЕКТНИ РАЗРАБОТКИ

1.6.1. Програми и планове за последните 10 години, свързани с района на ПП „Златни пясъци”.

1.6.1.1. Стратегия за развитие на област Варна /2005 г. – 20015 г./

Областната стратегия за развитие обхваща анализ на икономическото развитие и социално състояние на областта обхващайки компонентите природни ресурси-пространствен анализ на ресурсите, демографски условия и тенденции, икономическо развитие с внимание върху промишленост, селско стопанство, горско стопанство, туризъм, пазарна инфраструктура, жизнен стандарт, безработица, здравеопазване, образование, култура и културно наследство.

1.6.1.2. Общински план за развитие на община Варна /2007 г. – 2013 г./

Стратегическите цели на община Варна, съгласно Общинския план за развитие (2007-2013г.) са отразени чрез предпоставките и насоките за развитие на община Варна в целенасоченото реализиране на следните разширени планове и програми и задания, конкретизиращи основните стратегически насоки в приоритетните области на развитие на Община Варна:

➤ *Общински план "Околна среда и здраве" с период на действие:2003 -2012 г., януари 2002 г., Варна.* Главните Стратегически цели на Плана са:

- Намаляване на заболяемостта, преждевременната инвалидност и смъртност от широко разпространените неинфекционни заболявания в община Варна;
- Решаване на здравно-социалните проблеми на групи в риск и в неравностойно положение;
- Постигане на по-голяма удовлетвореност от състоянието на околната среда и качеството на живот.

Общински план "Околна среда и здраве" включва 25 приоритета-параметри които трябва да бъдат подобрени в околната, работната или социална среда и начина на живот на гражданите на общината

➤ *Общинска програма за намаляване на емисиите и достигане на установените норми за вредни вещества, оценка и управление на качеството на атмосферния въздух с период на действие:2003 – 2008 г., февруари, 2004 г., Варна.* Програмата третира пряко свързаните приоритети с управление на качеството на атмосферния въздух:

- намаляване съдържанието на серен диоксид в атмосферния въздух;
- намаляване съдържанието на твърди частици(прах) в атмосферния въздух;
- намаляване съдържанието на токсични вещества във въздуха на работната среда;
- намаляване съдържанието на общ и фин прах във въздуха на работната среда

В локализациите с наднормено замърсяване на въздуха на територията на общината в група IV-зони с отлично състояние на въздуха(с концентрации на прахо- и гаообразни замърсители под допустимите норми, добра вентилация, отлични санитарно-хигиенни условия) са посочени к.к.Св.св.Константин и Елена, к.к."Златни пясъци" и др.

➤ *Общинска програма за управление на дейностите по отпадъците с период на действие: 2001 – 2010 г., февруари,2004 г., гр.Варна*

Програмата разглежда в аналитична част количества, начини на третиране, местоположение на депата, методи за преработване на битови и строителни отпадъци и др. В раздела „Политика на управление на отпадъците" са представени цели, с осъществяването на които в община Варна започва прилагането на нов и жизнено важен подход, наложил се по света като предпочитан при решаване на проблемите с отпадъците-интегрирано устойчиво управление на отпадъците. Разработен е План за действие по управление на дейностите по отпадъците до 2010 г., който включва институционални, нормативни и комплексни мероприятия, приложими в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен период. Основни от тях са:

- Създаване и поддържане на актуална, реална и пълна база данни за отпадъците;
- Намаляване количеството на генерираните отпадъци;
- Оптимизиране на организацията за събиране и транспортиране на отпадъците;
- Увеличаване на дела на оползотворените и рециклирани отпадъци - разработена е „*Стратегия за рециклиране и оползотворяване на отпадъците на община Варна*" от колектив от община Варна, холандска фондация" Waste" и Институт за стратегии по околна среда-София с период на действие до 2010 г.;
- Екологосъобразно обезвреждане на отпадъците – битови, строителни, опасни горими и медицински отпадъци;
- Опасни негорими отпадъци;

- Саниране на стари замърсявания от нерегламентирани сметища и недопускане на образуването на нови;
- Работа с обществеността
- *Задание за реконструкция и доизграждане на зелената система на Община Варна, февруари, 2004 г., Варна*

Зелената система на община Варна е структурирана пространствено и по функции на озеленените площи, описано е влиянието на растителността със санитарно-хигиенни и екологични функции. Разработена е Концепцията за реконструкция и доизграждане на зелената система на Варна. Важен момент от концепцията е възстановяване на защитният зелен пояс в горните етажи на Франгенското плато, в крайградската зона да се съхрани естествения биокомплекс, внимание на горските зони, осъществяване на достъп с обществен транспорт до тях и места за паркиране за лични автомобили, обозначаване на туристическите маршрути и информация за защитените и дълговечни растителни видове. Търси се с Концепцията изграждане на специфичен черноморски облик. Основна препоръка на Заданието е да се разработи и приеме „Наредба за изграждане и стопанисване на зелената система”

16.1.3. Програма за опазване на околната среда на Община Варна, с период на действие 2005 – 2015 г., октомври, 2004 г., Консултираща организация КЦУР „Геопонт-Интерком”, Варна

Специфичните стратегически цели на Програмата са:

- Намаляване на емисиите на вредни вещества в атмосферния въздух на територията на Община Варна за достигане на установените норми;
- Подобряване качеството на морските и езерните води;
- Повишаване на ефективността на системата за управление на отпадъците;
- Намаляване активността на свлачищните процеси и на промяната на плажните ивици;
- Опазване на почвите и рекултивация на увредените терени;
- Опазване на биоразнообразието;
- Подобряване на акустичната среда на територията на Община Варна посредством намаляване нивото на шума в работната среда;
- Овладяване на популациите на безстопанствените кучета;
- Повишаване информираността на населението относно състоянието на околната среда

1.6.1.4. Програма за развитие и насърчаване на социалния туризъм в община Варна през 2005 г., приета с Решение на Общински съвет № 1796-11(26)/13.04.2005 г.

Приоритетите в Програмата са: развитие на ученическия и детско-юношеския туризъм, развитие на колотуризмът, масовизиране на всички направления на социалния туризъм. Включва график на общински туристически прояви с домакинство на туристическите дружества.

1.6.1.5. Програма за развитие и насърчаване на социалния туризъм на туристическите дружества в община Варна през 2006 г.

Включва общински туристически прояви с домакинство на туристическите дружества, по различни спортове и обучения, детски и ученически туризъм, материална база и екипировка, чествания и награди на туристическите дружества.

1.6.1.6. Общински план за развитие на община Аксаково за периода 2007 – 2013 г., април, 2005 г.

Разработването на плана за развитие на община Аксаково е в съответствие със специфичните дългосрочни цели и приоритети, заложи в стратегията за развитие на област Варна 2007-2013 г.; приетите от Общински съвет Аксаково – програма за опазване на околната среда и стратегия за развитие на селското стопанство.

Планът съдържа обща характеристика на общината, демографско и социално развитие – фактори и предпоставки за икономическото развитие в общината. Констатациите в Общинския план за развитие са, че географското разположение на общината я поставя в зависимост от влиянието на сравнително по-силно икономически развити съседни общини, разполагащи с повече и по-добри пазари, капитали, човешки ресурси, транспорт и др. Комуникации. Близостта на Община Аксаково до гр. Варна, представлява определен интерес за предприемачите, за натрупания капитал в съседната Община Варна, а и за безработните. В Община Аксаково предвид близостта ѝ с атрактивните туристически летни курортни комплекси край морето: “Св.Св.Константин и

Елена” и к.к. “Златни пясъци”, както и основната пътна артерия за к.к. “Албена”, пресичаща територията на общината в северната ѝ част, има условия за развитие на селски туризъм, което се обуславя от редица благоприятни предпоставки. Водещите сред тях са красивата природа и съхранените през времето народни традиции; подходящите условия за организиран ловен туризъм и други. Оценката в Плана за материално-техническата база на туризма е, че общината е със скромнен капацитет от леглови фонд в частните хотелите и ресторанти тип “механи” и другите заведения за обществено хранене. Цифрите не говорят за определен интерес към общината. Картината се допълва от липсата на туристически хижи и къмпинги на територията на общината. В Плана се обобщава, че проблемите се свеждат до липса на практика, умения и интерес за активно използване на богатия потенциал на общината за развитие на туризма като важен елемент на общото развитие. Вътрешният и международният туризъм и съпътстващата го туристическа индустрия в редица от своите направления - краткосрочния активен отдих; маршрутно-познавателния, крайпътното туристическо обслужване, селския туризъм и ловния туризъм имат значителен потенциал за развитие в община Аксаково.

По насоки и възможности, Общинският план определя няколко дадености:

- В местността “Батова” има възможност за изграждане на къмпинги, бази за отдих и спорт, за конна езда, голф игрища, спортен риболов, колотуризм, изграждане на екопътеки;
- Изграждане на туристически селища в района на селата Генерал Кантарджиево, Климентово, Осеново, Кичево, Долище и др.;
- Развитие на селски туризъм, като в програмите са включени елементи от местния бит и културно наследство;
- Реставрация на архитектурно - строителни недвижими културни ценности от античността и средновековието – къщи, църкви, воденици, чешми, възстановяване на исторически сгради;
- Възстановяване и продължаване на старите традиции в областта на дивечовъдството с цел отглеждане на животни и птици за развитие на ловния туризъм;

В раздела на Плана: Техническа инфраструктура и околна среда, в резултат на териториален анализ и перспективи е представена осигуреността на Община Аксаково с устройствени планове. Град Аксаково е единственото населено място в общината, осигурено с нов подробен устройствен план, одобрен в края на 2001 година. По-големите населени места на територията на общината имат действащи подробни устройствени планове (ЗРП), създадени в края на седемдесетте и средата на осемдесетте години, които са морално остарели и не осигуряват устройствени възможности за съвременно развитие. За останалата част от населените места, за които са налични само регулационни планове, регулацията не е приложена, което възпрепятства изграждането на съвременна инфраструктура и осигуряването на комунални услуги. “Укрепващата” стратегия за развитие на общината предполага:

- Приемане на *изпреварващи стъпки* в подготовката за сливане с европейските пазари - привлекателни полета за нови инвестиции, маркетингова реклама, информиран и настроен местен бизнес, обединение, въвеждане на стандарти и технологии, предполагащи конкурентоспособност;
- Общината залага на *секторите на растеж*: и ги подкрепя с всички възможни средства (позволявани от закона, приемливи за гражданите на общината и подкрепени от тях);
- Отчитайки настоящия профил на човешките ресурси, общината стимулира инвестициите в трудоемки производства от леката промишленост, за да стабилизира заетостта;
- Друга алтернатива на развитие на общинската икономика и укрепване на нейната конкурентоспособност е развитие на нови технологични производства за привличане и задържане на високообразовано и висококвалифицирано население;
- Общината прави стъпки към “изпреварваща децентрализация” - *укрепва капацитета си* за въздействие върху цялостното развитие на общината (ресурси, администрация, партньорства, информация);
- Общината се подготвя отрано за максимално усвояване на средства от структурните фондове на ЕС, създавайки “банка стратегически проекти” (по приложимите за общината приоритети на тези фондове);

Прилагането на такава стратегия предполага изграждането на жизнен икономически комплекс и достатъчно приходи за реинвестиране в хората и жизнената им среда. Приоритетите на структурните фондове на ЕС са дадени в Приложение 2 към Общинския план за развитие.

Основната стратегическа цел на развитието на обината в периода до 2013 г. се определя в два неотделими компонента: "икономически растеж" и "жизнена среда".

Конкретните измерители за постигане на основната цел са посочени и развити в Плана със съответстващи мерки като:

- Подпомагане развитието на културен, селски, екологичен и ловен туризъм;
- Насърчаване развиването на селски туризъм, местно занаятчийство, ловен, риболовен, младежки и научноизследователски туризъм;
- Изграждане на туристически бази, спортно-рехабилитационни центрове, голф игрища, тенис кортове;
- Изграждане на увеселителни заведения , атракциони и др.;
- Реставрация на архитектурно-строителни недвижими културни ценности от античността и средновековието – къщи, църкви, воденици, чешми, възстановяване на исторически сгради;
- Насърчаване създаването на местни туристически продукти и маршрути и маркетизирането им.
- ЗМ"Побити камъни" – изграждане и поддържане информационен център, екологични пътеки, места за отдих, пътно обслужващ комплекс;
- Местност "Батова" – Създаване на ловен резерват. Модернизиране и включване на хижа "Батова" в туристически вериги;
- Социализиране и използване на културното наследство и на фолклорните, и културните прояви за туристически цели – Събор надпяване "Батова";

1.6.1.7. Стратегия за развитие на област Добрич

Анализът на икономическото развитие и социално състояние на областта включва компонентите на природните ресурси-пространствен анализ на ресурсите, демографски условия и тенденции, икономическо развитие с внимание върху промишленост, жизнен стандарт, опазване на околната среда, природно наследство и развитие на туризма.

Област с административен център гр.Добрич включва 215 населени места, от които 6 града. Специфична особеност за областта е наличието на община без административен център на своята територия - община Добрич, в която има само села, и община, съставена само от град- община гр.Добрич с население 111 274 души, което съставлява почти 50% от населението на областта. Земеделските територии в област гр.Добрич са преобладаващи - 80,5%, горски територии – 12,1%, урбанизирани територии – 5,5%, водни течения 0,3%, нарушени територии – 0,9%, транспортни територии – 0,8%. Бреговата ивица на Черно море за област Добрич е около 90 км. Над 40 км от брега е от свлачищен тип. Борбата със свлачищата като крайно негативен фактор за инфраструктурата и средата за живеене и отдих на жителите и гостите на областта, е една от първостепенните задачи.

На територията на областта се намират две обширни подземни находища: най-голямото в Европа манганово находище край с. Оброчище и с.Църква и Добруджанското въглищно находище обхващащо територия до с. Македонка между гр. Балчик и Каварна в северна посока. С наличието на газ-метан в добруджанското въглищно находище и газопровод на територията на област Добрич, възможностите на областта рязко се увеличават. Добиването на полезните изкопаеми е чрез технологии, опазващи другите стратегически ресурси на област Добрич - земеделските земи и зоните свързани с туризма. Предприемат се мерки за намаляване на атмосферното замърсяване чрез газифициране на промишлеността, обществените сгради и жилищата на населението. Процесът на газификация е в развитие за гр. Добрич, гр. Генерал Тошево и гр. Каварна. На територията на област Добрич пречиствателни станции има в гр. Добрич, гр. Генерал Тошево, к.к. "Албена", гр.Каварна, гр.Тервел и в гр. Балчик продължава строежа на новата ГПСОВ. На територията на област Добрич съществуват множество съхранени от антропогенната дейност места. Районът представлява една изключителна мозайка от природни и археологически обекти и над него преминава единият от двата основни миграционни пътя на птиците- Via Pontica. Тук са разположени крайбрежните влажни зони с международно значение - превърнали се в най-важните зимовища в Европа на редица видове водоплаващи птици в езерата Шабла и Дуранкулак – последният е един от обектите на България включен в Рамсарската конвенция за опазване на влажните зони. Реликтните степни пространства в границите на областта са с изключително богата растителност - почти 400 вида, от които 40 редки, застрашени от изчезване и ендемични.

1.6.1.8. Общински план за развитие на община Балчик за периода 2005 – 2013 г., май, 2005 г.,
Консултант: Национален център по териториално развитие, София

В Общинският план се анализира изпълнението на действащата до 2006 г. „Стратегия за развитие на община Балчик”. В Стратегията се разчита на две приоритетни направления в развитието на общината – туризъм (заедно със съпътстващите го дейности) и селско стопанство. Стратегическите цели са: оживяване на растежа в икономиката; намаляване на безработицата и стабилизиране на социално-икономическите процеси в населените места на Общината. Основните мерки и проекти са ориентирани към три сфери – туризъм, селско стопанство и инфраструктура. Анализът на резултатите от реализиране на целите в Стратегията на Община Балчик води до следните изводи:

- Водещо значение в общинската икономика има сектора на услугите (75% от приходите и 65% от наетите);
- Огромно влияние на к.к. “Албена” за общинската икономика (над 50% от приходите и над 20% от наетите); необходимо е планирането на алтернативи, за да се избегнат сътресения при евентуален срив в пазарите за тази дестинация;
- Слабо влияние и участие на преработващата промишленост във формирането на общинската икономика (3% от нетните приходи)
- Въпреки значителните инвестиции в общината, няма високопродуктивни, създаващи нова заетост и стандарт производства;
- Непълноценно се използват “даровете на морето” (“аквастопанства”-риболов, миди,...);
- Непълноценно се използва пристанищната инфраструктура (морска индустрия);
- Задълбочава се изолацията на вътрешните части от територията на общината;
- Непълноценно се използват квалифицираните човешки ресурси (недостатъчно възможности за заетост, несъответствия между квалификация и търсене в пазара на труда);
- Недостатъчно добри производствено-търговски отношения с близко разположените центрове Варна и Добрич.

Основният извод от анализа се трансформира в Общинският план за развитие в отправна точка и база за развитие на общината. Само диверсифицирана икономика може да компенсира сегашните рискове от прекомерно “облягане” на туризъм. Това не означава забавяне на неговото развитие, а качествени подобрения във всичките му аспекти (разнообразяване, стандарти, нови пазари, нови локализации, ефективност). Посочва се в Плана, че в същото време, острите социални проблеми не могат да чакат ефектите от съживена икономика.

Към тях трябва да се насочат незабавни мерки, да се привлекат значителни ресурси. Освен компонентите, съдържащи се в основната цел (“икономика” и “жизнена среда”), планът адресира мерки и към още два аспекта на общинското развитие – “човешки ресурс и социално сближаване” и “административен, проектен и финансов капацитет”. Компонентът “капацитет” е от изключителна важност за приложимостта на плана. Той се третира в широк аспект и обхваща: инструменти за управление/въздействие чрез ресурси на местната власт (недвижимости, финанси), специализирана общинска администрация по стратегическо планиране, разработване и управление на проекти, развитие на партньорства с бизнеса и нестопанския сектор, информация и мониторинг.

От своя страна, първият компонент на основната цел (“икономика”) се разделя на три структурни /приоритетни сфери – “устойчив туризъм”, “щадяща индустрия” и “балансиран аграрен сектор”. Така се дефинират общо шест приоритетни сфери на Плана за развитие на община Балчик:

Първият приоритет е развитие на устойчив туризъм. Отчита се, че настоящият период от развитието на туризма в общината е възходящ. Повечето инвестиции са концентрирани в този сектор. В същото време, туристическата индустрия страда от подчертана сезонност, едностранчиво предлагане, некоординирано информационно обслужване, ниска натовареност на легловия капацитет и ниска ефективност. Общината още няма консолидирана и ясна стратегия за развитие на туризма. Преобладаваща черта в настоящото развитие на туризма е количественото нарастване, а не качеството. На този фон се лансира пакет от подкрепящи и реформиращи специфични цели и мерки включващи „Планово, организационно и информационно усъвършенстване на туристическия сектор”, „Изработване на общинска стратегия за развитие на туризъм”, „Създаване на специализирана устройствена схема за развитие на туризъм в

общината”. Мярката се определя като необходима за овладяване на инвестиционната експанзия и разумно пренасочване на инвестиционните инициативи към нови подходящи локализации и форми. Други мерки са: „Подобряване на организацията на информационното обслужване на туристите”, „Подобряване на рекламата и маркетинга на туристическите продукти

В общинския план се включва разнообразяване на туристическото предлагане в две насоки – навлизане в елитните сегменти на туристическите пазари и разширяване на предлагането (включително и териториално). Първата насока е подсказана от инвестиционна инициатива за изграждане на голф-селище.

Друга мярка като насока за развитие е маркетингово проучване на подходящи локализации за изграждане на “туристически чифлици” - нова форма на туристическа инфраструктура, интегрирана с природа и представително фермерство.

Възраждане на движението “образцово село” под новата егида “село за туризъм”. В Плана се посочва необходимостта от реализиране на целта свързана с подобряване и доразвиване на туристическата инфраструктура

Във фокуса на посланието стои тезата, че рекреацията и туризма живеят само в лоното на съхранена природа. Целта е да се смени моделът на туристическо усвояване и предлагане, за да се удължи животът на тази туристическа дестинация. Това означава да се намали екстензивното развитие (свръх-урбанизиране), да се премахне натискът върху защитени територии и ценни ландшафти, да се избегнат големите обеми и тежки инфраструктури. Паралелно се посочват алтернативите подредени в мярка 2: Опазване, поддържане и развитие на зелените площи и “меката инфраструктура”

- Създаване и поддържане на зелени площи в района на Двореца, входните артерии на гр. Балчик, подхода към Албена, с. Кранево, с. Оброчище (около църквата);
- Поддържане на алея “Двореца”, алея “Дамба”;
- Изграждане на алея “Ехо”;
- Изграждане на вело-пътеки и вело-паркинги;
- Възстановяване и поддържане на осветлението по туристическите алеи;
- Изграждане, обновяване и поддържане на санитарни възли по туристическите алеи и в гр. Балчик;
- Проектиране на зони за търговски обекти и информационен център по алея “Двореца”;
- Допълнително залесяване в активната туристическа зона.

Като важна мярка се определя: „Инвестиционен маркетинг за привличане на инвеститори в “хотели с девет звезди” - алтернативни средства за подслон, предлагащи стандарт 4 звезди и още 5 за природната си среда, която е съхранена и благоустроена. В плана се посочва една от формите - изграждащото се голф-селище. Счита се, че другата форма е тази на “туристическите чифлици” и третата – ваканционни селища.

- Планът посочва като *Приоритет 2*: Създаване на високопродуктивна и екологично чиста индустрия, щадяща богатите природни ресурси.

- *Приоритет 3*: Развитие на балансиран аграрен сектор, интегриран с хранително вкусова индустрия и туризъм. Добруджанската част на община Балчик има утвърден аграрен профил със структурно значение за икономиката ѝ. Развитието на общината ще се обляга на него и през новия планов период. Оценен от позицията на съвременните критерии и изисквания на ЕС, аграрният сектор на общината съдържа много недостатъци и в същото време, неизползвани потенциали.

- *Приоритет 4*: Изграждане на качествена жизнена среда с модерни инфраструктури и съхранена природна среда;

- *Приоритет 5*: Развитие на човешките ресурси и социално сближаване.

Общият ефект от провеждането на посочените дейности се свързва с повишаването на заетостта, доходите, жизненото равнище, а от друга страна, води до утвърждаването на по-високо ниво на услугите в сферата на здравеопазването, образованието, културата.

- *Приоритет 6*: Укрепване на институционалния и административен капацитет на общината за подобряване процеса на програмиране и управление на развитието

Повишаването на капацитета на общинската администрация за работа с бизнеса и населението в процеса на изпълнение на общинския план за развитие, необходимостта от проектен капацитет за усвояване на средства от фондовете на ЕС, по-високата социализация на хората и развитието на гражданското общество в общината е свързано с реализацията на редица мерки. В приложение на Плана са посочени Основни показатели за мониторинг на Общинския план за развитие.

1.6.1.9. Състояние на околната среда, 2004 г. и 2005 г. МОСВ-РИОСВ-Варна

Бюлетинът представя обобщени данни от Националната система за мониторинг (НСМ) по компоненти на околната среда и фактори на въздействие за общините в рамките на област гр.Варна и област гр.Добрич за период от 2 години. Включва разрешителни и решения, преценки за ОВОС, както и предвиждания за оздравяване по компонентите на околната среда.

1.6.3. Специализирани проекти за територията на ПП”Златни пясъци”

1.6.3.1. Проект за създаване на лесопарк ”Златни пясъци”-курорт Варна, Агролеспроект, 1956 г.

Обхват на проекта за лесопарк са площи в местностите Аладжа манастир, Златни пясъци и Бежаната, върху площ от 805,8 ха, от която 78,1% залесена и 21,9% незалесена. Площите са горски фонд- гората ”Хачука”, която с Постановление 15371 от 1926 г. и Постановление 13665 от 1929 г. се предоставя (е предмет) на горското стопанство Варна за управление. Участват 240, ха и допълнително до 805, ха.

Целта на проекта е реконструкция на горските насаждения и превръщането им в лесопаркови. Друга основна цел е укрепяване на поройните долове в района на народния парк.

Съществуващите горски насаждения се описват като гъсти, еднообразни, трудно проходими, нискоствъблени, съставени предимно от келяв габър. Върху ограничени площи се срещат високостъблени насаждения от дъб, габър, липа, ясен, махалебка и култури от акация, топола, черница, бряст, аморфа, смрадлика, копривка.

Проектът за лесопарк ”Златни пясъци” представлява детайлна разработка, включваща мероприятия по растителността, пътно-алейната мрежа и архитектурните елементи.

Предвидените мероприятия включват:

- сечи за частична реконструкция – 10 до 25%. Отнася се за ”малоценни” насаждения от келяв габър и драка;
- изкореняване на драка и келяв габър;
- залесяване:
 - цялостно залесяване;
 - създаване на типови дървесни групи, съобразно почвените и теренните изисквания;
 - декоративно оформяне с дървесно-хростова растителност на погледни места и поляни.
- Санитарни сечи, почистване на сечища и поляни;
- Поправка на съществуващи пътища и пътеки; проектиране на нови пътеки;
- Техничко-укрепителни съоръжения – баражи, прагове, клейонажи.
- Отводняване на терени;
- Архитектурни елементи – пейки, беседки

От гледна точка на постановките на Указа за защита на родната природа и категорията народен парк, част от проектираните мероприятия поставят някои неблагоприятия в сегашното състояние на културите и пространственото съотношение на закритите и открити пространства.

Положителна роля са изиграли технико-укрепителните съоръжения за овладяване на линейната ерозия в обекта.

Категорични изводи могат да се направят ако се диференцират мероприятията на карта ”в народния парк” и ”извън него”.

1.6.3.2. Техничко-работен проект за лесопарк ”Златни пясъци – Кранево”, Агролеспроект, 1961 г.

Проектът е допълнение към проекта за лесопарк ”Златни пясъци” от 1956 г. Разработен е върху площ от 203,1 ха. Целта на проекта е ландшафтно оформяне на хълмистите възвишения от двете страни на пътя за град Балчик, както и част от морския бряг около курорта ”Златни пясъци”.

Мероприятията включват: залесяване; ландшафтно оформяване на насаждения, поляни и погледни места; провеждане на ландшафтни сечи; изкореняване на драката и част от дъбово-габъровите насаждения и залесяването им с иглолистни култури; техническо укрепяване и др.

Територията на лесопарк ”Златни пясъци - Кранево” не се припокрива по площ с Народния парк. Част от нея, главно крайбрежната ивица, е извън лесопарка. За общата територия на лесопарка се правят следните изводи:

- В резултат на залесителни мероприятия откритите площи(голини,сечища, мочури, ровини) са

намалели значително (от 21,9% на 5,8%), с което процентът на лесистост на района е увеличен;

- Поройните долове, след извършените залесявания и частично изградени техническо-укрепителни съоръжения, са овладяни и ерозията е намалена;
- Увеличено е видовото разнообразие с участие на екзоти;
- В резултат на целесъобразни отгледни мероприятия, съществуващите екосистеми с лонгозната растителност са запазени в добро състояние. Изпълнените мероприятия като цяло са изиграли положителна роля за ландшафтното оформяване на района.

1.6.3.3. Предварителни проучвания за Народен парк „Златни пясъци”, Агролеспроект, 1981 г.

На основата на подробни проучвания и анализ в предварителните проучвания е разработено функционално зонироване на територията със съответстващи режими:

Зона под специален режим на охрана, която включва:

- територии с временен статут на забрана за 10 години представляваща 38,6% от територията
- защитени местности – 14,6%. Площи, териториално отделени от зоната с временен статут на забрана, но отличаващи се с богатство на флора и фауна.

Зона за туризъм, отдих и спорт – 45,6%

Урбанизирана зона – 1,2%. Площите в които са разположени почивни станции, бунгала, увеселителни заведения.

За всяка зона, в зависимост от определения природозащитен режим са регламентирани насоките за опазване и развитие на природния комплекс. Предвижда се за строителство само една кафетерия, която не е реализирана.

1.6.3.4. Паркоустройствен проект на Народен парк „Златни пясъци” - фаза Технически проект, част зелено строителство, Агролеспроект, 1994 г.

Проектът е разработен въз основа на утвърдени предпроектни проучвания с протокол на ЕТИС при КГ от 09.03.1994 г. и отразява препоръките и становищата на експертния съвет.

Паркоустройственият проект за Народен парк „Златни пясъци” е разработен въз основа на Закона за защита на природата. Целта на проекта е чрез въвеждане на природозащитни режими за опазване на защитената територия, създаване на организация на рекреационните и туристически дейности, развитие на познавателни и научни дейности.

Площите от Парка попадат в границите на ДЛ-Варна с площ 1294,5 ха и ДЛ-Балчик с площ 26,2 ха. Общата площ на защитената територия е 1320,7 ха. Разпределя се на 91, 2% залесена и 5,8% незалесена и 3% горско пасище. Предоставените площи от горския фонд са представени в таблица с обща площ 321,5 ха. В Проекта не е направено подробно изследване на съдържанието на Заповедите, разположението на усвоените площи и съответствието на размера по предоставяне и действително ползващи се площи.

Техническият Паркоустройствен проект съдържа раздели:

- „Екологични и териториално-устройствени проучвания”, с подробна характеристика на флора и растителност, картиране на коренни екосистеми от лонгозен тип. Проектът включва списъци на видовете, регистрирани в лонгозните екосистеми. Представените коренни екосистеми с доминиране най-често на дъбовете включват списъци на дървесната, храстова и тревиста растителност. Производните екосистеми на келявия габър се разделят на монодоминантни и полидоминантни с представени съответстващи списъци. Групирани са храсталачни и културни екосистеми. В таблица са представени редки, защитени и застрашени растения включени в Червената книга на България. Паркоустройственият проект съдържа раздел за висшата фауна със списъци за земноводни-2 вида, влечуги-9 вида, птици-63 вида и бозайници-12 вида.
- По таксационни показатели средната възраст на горите е 43 г., средния бонитет е IV(3,6), средна пълнота – 0,8, среден запас на 1 ха – 73 куб.м, среден годишен прираст на 1 ха – 2,08 куб.м. Широколистните гори заемат 90,9%, а иглолистните – 9,1%. С най-голяма площ в състава на растителността участва келявия габър, следван от цера, благуна, черен бор, габър, мъждряк, космат дъб и акация.
- Направена е характеристика на паметника на културата „Аладжа манастир”. Описани са курортните комплекси в съседство – к.к. „Златни пясъци”(17 310 л.), к.к. „Чайка”(6 723 л.) и „Св. св. Константин и Елена”(14 268 л.) с общ капацитет на легловата база 38 301 легла.
- На територията на парка са описани съществуващите 5 бр. туристически маршрута със съответен цвят на маркировката. Осигурено е паркиране за 135 коли в 10 паркинга.

Съществуващата материално-техническа база за отдих и туризъм към 1994 г.-почивни станции, хотели, къмпинги, барове и ресторанти има леглови фонд включващ 2474 легла – от тях 697 броя легла в масивни постройки и 1777 броя легла в бунгала. Обслужващите сгради са имали 2290 бр.места

Направеният анализ на базата за отдих и обслужване оценява сградния фонд като задоволително до много добро. През предходните на Проекта 10 години са изградени само съоръженията на пречистителната станция. Прави се извода и констатацията, че предоставените терени от горския фонд за строителство са преоразмерени, без да се посочва преоразмеряването по ползватели и дворни пространства.

- Опеделена е поемна способност на територията от 4180 човека в зависимост от типа ландшафтно пространство. Ландшафтите са класифицирани по типологична ерархия с преобладаващо участие на тип „горски ландшафти” съдържащи 16 вида ландшафти
- В Раздел ”Досегашно стопанисване” се прави преглед на предвидените с проекта от 1981 г. мероприятия и осъществените до 1993 г. Установените различия от предвидените и реализирани мерки се обосновават от липсата на работен проект след 1981 г.

Резултатите от временният статут(10 г.) на строга защита, съгласно зонирването и режимите от Предварителните проучвания -1981 г., при който режим са поставени 700,2 ха от централната част на Парка се групират в следните основни изводи:

- Забраната е повлияла положително върху растителността;
- Не се наблюдават промени в състава;
- Съхранени са специфичните условия на средата;
- Спирането на строителството и всякакви стопански дейности на територията на Парка се е отразило благоприятно върху екосистемите.

С Паркоустройственото решение в Техническия проект се зонира територията на Парка въз основа на посочени в Проекта показатели:

- Биологично състояние на горските екосистеми;
- Ландшафтно-екологична и естетическа оценка на природния комплекс;
- Наличие на историко-археологически паметници;
- Установяване степента на човешка намеса и перспективите за екологични промени в резултат на курортно-туристическа дейност

Цялата площ на Парка е поставена в направляван режим на устойчиво развитие.

1.6.1.5. Лесоустройствен проект на ДЛ-Балчик, Агролеспроект, 1996 г.

През ревизионния период на действие на ЛУП 1996-2005 г., на територията на ДЛ-Балчик, попадащи в границите на народния парк, след 2001 г. - природен парк, са извършвани мероприятия през периода 1997-2003 г. Провеждани са отгледни сечи в черборови култури с обем от 82 куб.м строителна дървесина и 436 куб.м дърва за огрев.

1.6.1.6. Лесоустройствен проект на ДЛ-Варна, „МИНА” ООД, гр.София, р-л на проект инж.И.Добричов, 1997 г.

Разработен е за горите и земите от горския фонд съгласно Инструкцията за устройство на горите в РБ от 1993 г. Съгласно Лесоустройствения проект на ДЛ-Варна за площите на Природния парк са проектирани горскостопански мероприятия за периода 1997 – 2006 г. Мероприятията, които се реализират на територията на Парка са съгласно ЛУП, 1997 г.

1.6.1.7. Лесоустройствен проект на ДЛС”Балчик”, „Агролеспроект” ЕООД, 2006 г.

Проекта третира площ от Природния парк с размер на 230, 0 ха, която площ е резултат на промяна на областната граница между област гр.Варна и област гр.Добрич. В частта от ДЛС”Балчик”, настоящият План за управление на ПП”Златни пясъци” се базира на инвентаризацията на земите и горите направена за нуждите на Лесоустройствения проект. Направени са промени в описанията, при констатирани неточности. Предвидените в ЛУП мероприятия за площите от Парка са съгласувани и съответстват на режима на зоната от парковата територия.

1.6.1.8.Проекти реализирани или в период на подготовка за реализация от ДПП”Златни пясъци” и Партньори:

- Рекламно-информационен албум, 1997 г. - партньори „Златни пясъци” АД;
- Приятели на ПП „Златни пясъци”, 2000 г. - партньори: Фондация „Защитени територии - Северно Черноморие”, БДЗП;
- Фотоизложба „Защитени територии по Северното Черноморие”, 2000 г. - партньори: Фондация „Защитени територии - Северно Черноморие”, БДЗП, НД „Екогласност”;
- „Природата около нас”, 2000 г. - партньори: ФЗТСЧ, ОЦОСУР, НД „Екогласност”;
- Плакати „Еко – училище” Варна и „Да опазим красотата на нашия парк”, 2001 г. - партньори: Община Варна;
- „Ние сред природата”, 2001 г. - ФЗТСЧ, ДПП „Златни пясъци”, Помощно училище - с.Кранево;
- „Природата е в нашите ръце”, 2002 г. - партньори: ФЗТСЧ, Община Аксаково, Кметство с. Слънчево, ОЦОСУР;
- „Природа за всички”, 2003 г. - партньори: Център за хора с увреждания, Фондация „Карин дом”, Варненска туристическа камара;
- „Магията на Побитите камъни”, 2004 г. - партньори: Община Девня, Аксаково, Суворово, АБЧО, Областна администрация-Варна;
- „От социални помощи към заетост”, 2004 г.- Национална програма;
- Оферта за Проект за „Изграждане на система за видео наблюдение на ПП”Златни пясъци”-2007 г.

1.6.1.9. Проекти в процес на реализация в периода 2008-2010 г.:

- Възстановяване на местните растителни съобщества и местообитания, на мястото на неместни растителни видове и екзоти по проект: LIFE+ NAT/BG/000281 “Опазване и възстановяване на 11 типа природни местообитания край реки и влажни зони в 10 Натура 2000 места в българските гори”, върху площ от 4 дка;
- Възстановяване на черната елша (*Alnus glutinosa* (L.) Gaertn.) в лонгозните съобщества и местообитания ПП”Златни пясъци”, по проект: ВИ_ПП ”Златни Пясъци” - Варненски Инициативи за опазване, поддържане и възстановяване на ПП ”Златни пясъци” по ОПОС;
- Изграждане на ограда за опазване на приоритетни местообитания граничещи с първокласен път I-9 по проект: ВИ_ПП ”Златни Пясъци” - Варненски Инициативи за опазване, поддържане и възстановяване на ПП ”Златни пясъци” по ОПОС;
- Проучване на подземните галерии в границите на ПП”Златни пясъци” реализирано като част от „Допълнителни проучвания на видовете и популациите прилепи в природен парк „Златни пясъци” и установяване на значението на изкуствените галерии до южната граница на парка и Катакомбите, базов мониторинг”;
- Изследване състоянието на популациите на редките и застрашени растения в находищата им в близост до туристически центрове и маршрути на територията на ПП”Златни пясъци”: в процес на изпълнение ” Оценка на състоянието и картиране на популациите на консервационно значими растителни видове, попадащи в близост до туристически центрове и маршрути на територията на ПП ”Златни пясъци”;
- Фаунистични и екологични изследвания върху гнездовата орнитофауна на Парка: реализиран доклад „Орнитологични изследвания върху гнездовите съобщества от птици в природен парк „Златни пясъци”;
- Провеждане на мониторинг за безгръбначните животни на територията на ПП”Златни пясъци”: реализирано „Проучване на безгръбначните животни от разред Coleoptera на територията на Природен парк “Златни пясъци”;
- Подготвителна кампания със заинтересованите за оптимизиране границите на ПП ”Златни пясъци”: реализирано по проект ВИ_ПП ”Златни Пясъци” - Варненски Инициативи за опазване, поддържане и възстановяване на ПП ”Златни пясъци” по ОПОС
- Естетизиране на дворовете за застрояване и възстановяване на естествените горски микроландшафти иницирано, съвместно с Община Аксаково и Варна, по проект ВИ_ПП ”Златни Пясъци” - Варненски Инициативи за опазване, поддържане и възстановяване на ПП ”Златни пясъци” по ОПОС;

- Изграждане на детски и юношески палатъчни лагери сред природата реализирано, в района на м. Бежаната;
- Развитие на информационната система на ПП „Златни пясъци” с изграждане на два заслона-информационни пунктове за Парка изпълнение по проект: ВИ_ПП „Златни Пясъци” - Варненски Инициативи за опазване, поддържане и възстановяване на ПП „Златни пясъци” по ОПОС;
- Устройствени мерки за развитие на туристическата и образователна инфраструктура на територията на ПП „Златни пясъци” в процес на изпълнение по проект: ВИ_ПП „Златни Пясъци” - Варненски Инициативи за опазване, поддържане и възстановяване на ПП „Златни пясъци” по ОПОС;
- Разработване на интерпретативни програми за различни възрастови групи посетители, включително за хора с увреждания в процес на изпълнение по проект: ВИ_ПП „Златни Пясъци” - Варненски Инициативи за опазване, поддържане и възстановяване на ПП „Златни пясъци” по ОПОС

1.7. СЪЩЕСТВУВАЩО ФУНКЦИОНАЛНО ЗОНИРАНЕ И РЕЖИМИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ПП „ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ”

1.7.1. Съществуващо функционално зонироване и режими

1.7.1.1. Функционално зонироване и режими съгласно Паркоустройствен проект, ДФ „Агролеспроект”, гр.София, 1994 г.

До настоящия етап на територията на Природния парк действа функционално зонироване с определени режими във функционалните зони в резултат на цялостно устройствено планиране, разработено в Паркоустройствен проект – 1994 г. Заповед № 278 от 10.04.1981 г. на КОПС, ДВ, бр.35 от 05.05.1981 г, определя режима на Народен парк „Златни пясъци” със забрани и разрешени минимални намеси и дейности в природния комплекс. В района на парка се разрешават видове сечи съгласно определените с паркоустройствения проект, както и извършването на каквото и да е строителство, освен в случаите когато е предвидено в паркоустройствения проект.

В резултат на определеният природозащитен режим за територията и наложилите се в следствие на исторически, социално-икономически условия и традиции за активно рекреационно ползване на народен парк „Златни пясъци” и туристическите маршрути в района, в цялата площ на защитената територия е определен от ПУП – 1994 г. „направляван режим на устойчиво стопанисване”

Целите на този режим са:

- защита на биологичното разнообразие на територията на парка – флористично и биологично;
- подпомагане на естественото възобновяване на коренната растителност;
- подмяна на изкуствено залесени нехарактерни дървесни видове и създаване на възможност за възвръщане на естествената горска растителност;
- ограничаване на по-нататъшното разпространяване на урбанизираните територии.

В териториите с направляван режим са очертани следните зони с различни подрежими на ползване, обект на различно устройство и функции:

- *Територии с подрежим на защита на коренна и производна растителност – 625,6 ха, 47% от площта на Парка*
включваща:
 - екосистеми от лонгозна растителност – 19,8 ха, 2% от площта на Парка;
 - екосистеми от ксерофитна растителност – 53,5 ха, 4% от площта на Парка;
 - защитени, редки и застрашени растения
- *Територии с подрежим на защита на историко-археологически паметници – 16,6 ха, 2% от площта на Парка*
- *Територии с подрежим на устойчиво стопанисване и рекреационно-туристически функции – 678,5 ха, 51% от общата площ на Парка*

Определените режими на настоящото ползване на ПП съответстват на посочените в Заповедта дейности, включвайки обемно-пространствена композиция на Парка, с основни паркоустройствени

елементи: растителност, транспортно-комуникационна мрежа, архитектурни елементи, високо строителство. Подчертават се в решението три паркови центъра:

- около „Аладжа манастир”, хижа „Аладжа” и ресторант „Ловна среща”;
- около заведенията в обслужващата сфера: бар „Меча поляна”, бар „Каракачански стан”, бар „Колибите” и ресторант „Горски кът”;
- около бар „Кукери” и подхода към пречиствателната станция

В т. 5.1. от ПУП „Структуриране на легловата база, предвиждане режим на ползване и начин на стопанисване” е посочена площ от 23,8 ха включваща терените и сградите с 2474 легла се предлага сектор „Д”(целия) и половината от сектор „Е”, застроени с бунгала да се закрият, с което се намаляват с 634 бр. леглата в бунгала.

В Проекта само се отбелязва, че за новостроящата се туристическа база Академик има несъответствие между предоставената по Заповед и по-голямата значително оградена площ.

В Проекта се предвижда ново строителство за администрация и посетителски център на Парка. Посочват се функциите и дейностите на бъдещият посетителски център. Ситуиран е в съседство с ресторант „Горски кът” и бар „Колибите”. Проектира се оборудване на още един център, разположен в музея на Аладжа манастир с по-ограничени функции.

- Описани са 5 бр. автомобилни подходи. Не предвиждат нови паркинги. Насоките са за развитие на алейната мрежа в средните и северни части на Парка. Регламентират се от Проекта 3 „туристически” маршрута: „червен” – 14,2 км, „оранж” – 1,5 км и „син” – 1,3 км. Останалите туристически маршрути се дублират по функции с „познавателните” маршрути. Основният познавателен маршрут-6,4 км, се проектира като връзка с к.к.Златни пясъци и посетителските центрове и археологическите недвижими културни ценности. Другите два познавателни маршрута са проектирани за връзки с околните населени места-с.Кранево и с.Кичево – 6,8 км общо.
- В т. 6. „Мероприятия за стопанисване и възстановяване на растителността” са описани проектираните видове сечи и залесявания съгласно изискванията на тогава действащия „Правилник за определяне, устройство и стопанисване на горите и териториите със специално предназначение”, 1989 г. Проектираните мероприятия в Техническия проект са въз основа на осъществена за нуждите на Паркоустройствения проект нова ландшафтна таксация. Предложена е мярка за оводняване на част от лонгозните съобщества чрез изпускане на условно чисти води от Козгун чешма.
- В Раздел V „Безопасност, хигиена на труда и пожарна безопасност” са определени група от мероприятия в тази насока. За опазване на околната среда в Раздел VI се препоръчва контейнерно сметосъбиране и периодично извозване.
- В Раздел VII „Управление, научна дейност и охрана на Парка” се предлага създаването на Дирекция на Парка към Регионална дирекция на горите-Варна. Определя се щат от директор, р-л информация, двама горски надзиратели за охрана и през пожароопасния сезон назначаване на пожаронаблюдатели, както и временни работници за изпълнение на устройствените мероприятия. Поставя се изискване да се свиква периодично Консултативен съвет от представители на регионалната и местна власт, собственици, ползватели и неправителствени организации.

1.7.1.2. Оценка на резултатите от функционалното зонироване и режими в зоните съгласно Паркоустройствен проект-1994 г. и мерките изпълнявани по ЛУП-1997 г.

Функционалното зонироване на територията на Парка и режимите са определени съобразно действащите на етапа нормативни документи. Включени са и изисквания на Международния съюз за защита на природата(IUCN) по отношение на категорията, критериите и режимите за „защитени ландшафти и природни паркове”, преди действието на ЗЗТ.

В действащият на тогавашен етап Закон за защита на природата и произтичащите Заповед№801 от 29.10.1979 г. и Заповед№ 278 от 10.04.1981 г. на КОПС, се определя режима на Народен парк„Златни пясъци” който е водещ за периода на разработване на ПУП-1994 г. и ЛУП-1997 г. Някои от разрешените при условия дейности, като „строителство”, „сечи, освен санитарни и ландшафтни” се определят само с Паркоустройствен проект.

- Нарушения свързани със строителство:

- В нарушение през този период изпреварващо са издавани Заповеди на ДГС-Варна за строителство на Корабостроителен завод/ до чешма Кокар бунар / - 2 бр. Заповеди - 1983 и 1989 г.; за Туристическа база на студентско дружество „Академик“ – 1985 г.;
- Не са били обект на контрол площите като местоположение и размер, върху които се изпълнява строителството и ограждането;
- В резултат на отсъствие на точни показатели и норми в ПУП, след изнасяне на бунгала/сектор „Д“ и „половината“ от сектор „Е“ са останали полуразрушени паянтови бунгала и бетонови фундаменти със жезла над повърхността на терена. Не са описани масивните бани-тоалетни в определените за изнасяне площи, което е предпоставка за нарушения;
- Констатациите за предоставени и оградени по-големи площи от нормативно необходимите е следвало да се доразвият в конкретни изисквания, съгласно които управляващите и стопанисващи органи да предприемат необходимите действия;
- Ситуирането на Административната сграда на Дирекцията и Посетителския център съгласно Проекта е променено с цел по-целесъобразно местоположение по отношение на инфраструктурни условия, функционални връзки и др.
- Нарушения при стопанисването на растителността:
Съществуващото функционално зонироване на ПП „Златни пясъци“ съгласно Закона за горите/ЗГ/ е съгласно чл. 4(1) ПП „Златни пясъци“ и попада във функциите на „гори в защитени територии“. Част от площите на Парка имат съгласно протоколите за категоризация към ЛУП и допълнителни специални функции - „защитни и рекреационни гори и земи“, противоерозионни гори и земи – едно километрова крайбрежна ивица на Черно море; мелиоративни: защитна 50 метрова ивица от двете страни на първокласен път Варна-Балчик и „други“ – Археологическа недвижима културна ценност „Аладжа манастир“.
- Извеждани са възобновителни сечи по ЛУП и такива без да са предвидени с проекта;
- Извеждани са санитарни сечи по ЛУП и такива без да са предвидени с проекта.
- Нарушения от ползвателите на предоставени площи от Парка:
 - сервитути на инфраструктурни съоръжения - поддържане на просеки за елпроводи на територията на парка с по-големи нормативно определени ширини, които се поддържат и почистват с булдозер. Създават се нарушения на почвата и предпоставки за площна ерозия.
 - изграждане на помощни сгради и навеси в дворовете за застрояване: временни паянтови и постоянни масивни постройки - хижа Аладжа, в дворно място на РДГ-Варна, бар Бриз-фургон, навеси, вързани две кучета, лаещи туристите по веломаршрута;
 - сгради и съоръжения за стопански дейности: оранжерия и стара едноетажна масивна постройка и друга с метална конструкция; полуразрушена постройка при автобусна спирка;
 - оградени дворни площи: натрупани отпадъци от стари атракционни съоръжения в двор, ограден бар „Меча поляна“ с надпис за стреляне без предупреждение;
- От ползватели на парковата територия за рекреационни цели
 - практикуване на сафари-туризъм с екологични последствия върху алейната мрежа с резултат силни изравняния и коловози, източник на шум и замърсяване на въздуха;
 - нарушения в парковите площи до вилните зони: от браконьерска сеч на единични дървета, настаняване на навеси, паркиране на автомобили, места в гората в които се депонират строителни и битови отпадъци от вилните зони;
- Нарушения с изхвърляне на строителни отпадъци от строителни дейности в к.к. „Златни пясъци“ и хотелска база в прилежащите територии.
 - Регистриране на голям обем строителни отпадъци включително неутвърден бетон, изхвърляни с товарни автомобили и бетоновози, депонирани битови пластмасови опаковки в парковите площи от хотелите до югоизточната граница на Парка.

1.7.2. Оценка на резултатите на определените от ЗЗТ и Заповед РД-580 от 14.08.2001 г. съществуващи режими в зоните, във връзка с настоящите целите на Плана за управление.

1.7.2.1. Оценка на резултатите по режимите съгласно ЗЗТ и забраните по чл.31

С приемането на Закона за защитените територии - 1998 г., влизат в сила изискванията за разрешени и забранени дейности по чл.31 за категорията „природен парк“. Оценката на резултатите от съществуващите режими, провеждани дейности и мерки според ЗЗТ показва

➤ **Нарушения на забраните**

- внасяне на неприсъщи за района растителни видове;
- замърсяване на водите и терените с битови, промишлени и други отпадъци;
- дейности и строителство, които не са разрешени със заповедта за обявяване на парка, плана за управление на парка и устройствените и технически планове и проекти;
- паша на кози освен на определени за това места;
- събиране на вкаменелости и минерали, увреждане на скални образувания;
- бивакуване и палене на огън извън определените места;
- други дейности, определени със заповедта за обявяване на защитената територия и с плана за управление – иманярски нарушения;
- в дворните пространства на музейния комплекс и хижа „Аладжа” овощната растителност и местната горска растителност е заменена с декоративни видове и екзоти

1.7.2.2. Оценка на резултатите по режимите съгласно Заповед РД-580 от 14.08.2001 г.

➤ **Нарушения на забраните**

- извеждането на сечи, освен санитарни и отгледни до приемането на устройствен проект;
- лова и ловностопанските мероприятия;
- късането на цветя, чупенето на клони, както и други дейности, с които се поврежда растителността;
- повреждането или унищожаването на надписите, табелите, пътеводните и други знаци

1.7.2.3. Реализирани целите на управлението и изискванията на ЗЗТ и Заповедите за режимите на ПП „Златни пясъци” и ЗМ „Аладжа манастир”

- Реализиране на съвместни дейности с Музейния комплекс за опазване и популяризиране на Природния парк и Археологическата недвижима културна ценност от античността и средновековието „Аладжа манастир”;
- Ограничаване строителните намерения /спиране на строителството/ в предоставените площи от парковата територия;
- Стопанисване на насажденията и опазване на местообитанията и биологичното разнообразие съгласно ПУП на НП „Златни пясъци”, 1994 г.; ЛУП на ДЛ-Балчик, 1996 г., ЛУП-1997 г.; ЛУП на ДДС „Балчик”, 2006 г.
- Предоставяне на възможности за научни изследвания и екологичен мониторинг;
- Предоставяне на възможности за туризъм и за духовно обогатяване, чрез туристическа инфраструктура и архитектурни съоръжения за образователни дейности и отдих - изградени навеси, беседки, чешми, обезопасяване с парапети, стъпала и др.;
- Реализиране на съвременна информационна система с Посетителски център, изграждане на специализирани маршрути за хора с увреждания, детски маршрут и кътове за игра и обучение.

ХАРАКТЕРИСТИКА НА АБИОТИЧНИТЕ ФАКТОРИ

1.8. КЛИМАТ

В климатично отношение районът на ПП“Златни пясъци” попадат в Континентално-средиземноморската климатична област, Черноморска климатична подобласт, Климатичен район на Северното Черноморие. Съгласно География на България, 1997 г. обектът попада в Континентално-средиземноморска област, климатичен район Добруджанско Черноморие.

1.8.1. Фактори за формиране на местния климат

В Таблица №1 са представени характеристиките за режима на температурата и валежите от Климатични райони и техния климат, Събев Л. и Станев С., 1959 г.

Таблица №1

Режим на температурата и валежите от Климатични райони и техния климат, Събев Л. и Станев С., 1959 г.

Климатична област Климатична подобласт Климатичен район	Надм Вис (м)	Валежни суми (мм)					Температура на въздуха (°C)					Ср. год. абс. мин. темп	Ср. год. абс. макс. темп
		Зима	Про л	Лят о	Есе н	Год	I	IV	VII	X	Год		
1.Континентално-средиземноморска климатична област 1.1.Черноморска климатична подобласт 1.1.1.Климатичен район Северно Черноморие	0-200	80-140	90-125	115-150	125-180	480-580	-0,5; 1,5	9; 10	21; 23	12; 14,5	10; 12	-11; -13	33; 36

Характерът на климата в разглеждания район е преход към от континентален към континентално-средиземноморски. Основните елементи на климата в района на ПП“Златни пясъци” са силно повлияни от бризовата циркулация и релефа и характеризират климата тук, като специфичен и уникален.

За сравнение, анализиране и оценка в Таблица №2 е поместена информация за периода 1996-2001 г. от метеорологичната станция на к.к. “Албена” и метеорологична станция Балчик - Климатичен справочник на България.

Таблица №2

Основни климатични елементи по метеорологична станция-Балчик и метеорологична станция-Албена.

Метеорологична станция Климатичен елемент	МЕСЕЦ												Год.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
МС Балчик Ср. темп. (°C)	0,6	2,0	4,5	9,8	15,3	19,7	22,2	22,3	18,6	13,2	8,8	4,2	11,8
МС Албена Ср. темп. (°C)	1,1	2,1	6,3	9,9	15,9	20,5	22,4	21,7	16,7	11,2	8,3	3,1	11,6
МС Албена Ср. мин. темп. (°C)	-1,9	-1,9	0,1	5,7	11,0	14,9	17,0	16,7	12,1	8,2	4,6	-0,7	7,6
МС Албена Ср. макс. темп. (°C)	4,8	7,1	8,8	14,3	20,5	25,5	27,9	27,2	22,0	17,3	12,5	7,6	16,3
МС Балчик-Ср. месечна скорост на вятъра(м/с)	5,0	4,0	3,3	3,0	2,9	2,9	2,6	2,8	3,2	2,9	3,5	4,1	3,3
МС Албена Ясни дни-брой	7	7	6	6	13	15	17	20	10	8	7	6	122
МС Албена Мрачни дни-брой	15	9	11	10	6	2	2	1	6	10	13	13	98

МС Албена Дни с валеж-брой	10	9	10	10	9	8	5	5	9	7	7	10	99
МС Балчик Валежи-мм	33	30	26	45	59	84	68	29	32	51	46	37	540
МС Албена Валежи-мм	29	30	31	37	44	57	48	34	33	50	53	52	498

1.8.2. Елементи на климата и климатична характеристика по сезони

Съгласно представените за метеорологична станция - к.к.Албена данни, през последните години най-студен месец е Февруари, а най-топъл месец Юли. Температурният режим в района на Природния парк се характеризира с мека зима и топло лято. Средната януарска температура е около 1°С. През зимата температурите спадат понякога до 20°С под нулата, като нанасят поражения на някои дървесни и храстови видове. Устойчиво задържане на температурата над 10°С с начало 12.18.04 и край 30.11-06.12, което обуславя продължителност на вегетационния период около 7,5 месеца.

Лятото е топло и предимно слънчево. Средните месечни температури през лятото са около 21-22 °С. Максималните температури през лятото достигат до 33-36 °С.

Есента е по-топла от пролетта с 4-5°С.

Средната годишна температура е сравнително висока +11,6°С. Влажността на въздуха е висока – средно 76%, като през различните месеци от годината варира в тесни граници (от 73 до 81%).

Районът е твърде беден на валежи – средногодишната сума на валежите в района на ПП“Златни пясъци” е 498 мм, като количеството на валежите е най-голямо в началото на лятото и в края на есента.

Преобладаващи посоки на вятъра са запад-северозапад и североизток. При тези преобладаващи посоки на вятъра чистотата на въздуха се определя преди всичко от ветровете в източна посока. Може да се очаква тези ветрове да пренасят атмосферни замърсители към Природния парк главно от автомобилният транспорт.

1.9. ГЕОЛОЖКИ И ГЕОМОРФОЛОЖКИ СТРОЕЖ

1.9.1.Геолого-тектонска характеристика

1.9.1.1. Геоложки строеж

Геоложкият разрез в района на природен парк “Златни пясъци” включва разнообразни седиментни скали, обединени в множество литостратиграфски единици или генетични типове с палеогенска, неогенска или кватернерна възраст.

Към Плана за управление е приложена **Карта 4: Релеф и свлачищни процеси в М 1:10 000.**

➤ *Ботевски член на Галатската свита*

Ботевският член включва пясъчници и пясъчливи варовици, с тънки, но издържани прослойки от пясъчници. Разкрива се в най-западната част на разглеждания район. В източна посока се съчленява със средната част на пълния разрез на Галатската свита. Дебелината му е 15-20 метра.

➤ *Евксиноградска свита*

Свитата изгражда основната част от геоложкия разрез в района на Природния парк. Представена е от сиви глини, често долумитни, с тънки прослойки от органогенен детритус. Лежи нормално върху Галатската свита или установената в сондажи глинесто-варовикова задруга. Покрива се също нормално, с рязък литоложки преход от Одърската и Тополската свити. Дебелината на свитата варира от 0 до 100 метра. Седиментите на свитата се разкриват в района на град Варна и кв. Владиславово, изграждат морския бряг между град Варна и село Топола, включително и на територията на парк Златни пясъци.

➤ *Франгенска свита*

Свитата е представена от бели до жълтеникави олигомиктови пясъци и пясъчникови леци и прослойки. Лежи нормално върху Евксиноградската свита или трансгресивно върху Ботевския член на Галатската свита.. Дебелината ѝ варира от 0 до 100 метра. Разкрива се като тънки ивици по южния ръб на Франгенското плато, включително и в западната част на проучвания район.

➤ **Одърска свита**

Свитата е представена от бели до жълтеникави детритуси, черупчести и оолитни варовици с пясъчливи и глинести прослойки. Лежи нормално с бръз литоложки преход върху Франгенската свита и Ботевсия член на Галатската свита – в югозападната част на Франгенското плато, а на североизток нормално върху Евксиноградската свита. Дебелината ѝ варира от 0 до 50 метра. Свитата изгражда високата част на Франгенското плато, а на територията на разглеждания район се разкрива на значителна територия в западната му част.

➤ **Тополска свита**

Свитата е представена от сиви до бели тънкоивичести глинесто-карбонатни скали. Лежи нормално върху глините на Евксиноградската свита. Дебелината ѝ варира от 0 до 80 метра. Разкрива се като тясна ивица между Златни пясъци и Кранево.

➤ **Кравунска свита**

Представена е от здрави плътни или шуплести, често черупкови варовици. В отделни зони се появяват прослойки от глини и глинесто-карбонатни скали. Дебелината ѝ варира от 25 до 50 метра. Разкрива се във високите части на Франгенското плато, западно от разглеждания район.

Кватернерни отложения

В разглеждания район кватернерната покривка е представена от съвременни морски седименти и алувиални отложения.

➤ **Морски седименти**

Те изграждат първата морска тераса. Представени са от синкави глинести пясъци и алеврити. Дебелината им е 8-12 метра.

➤ **Алувиални отложения**

Изграждат руслата и заливните тераси на реките в района (предимно на река Батова). Представени са от валуни, чакъли, пясъци и глини. Дебелината им достига до 20 метра.

1.9.1.2. Тектонска характеристика

Основната тектонска структура в която попада изследвания район е Варненската депресия, която е част от Централния блок на Мизийската платформа. Тя е открита към Черно море. Северната ѝ граница е Шабленско-Силистренския разлом., източната се маркира от Черноморския шелф, а южната от Близнашкия разлом. В сегашните си граници депресията се оформя през еоцен-олигоцен, развивайки се като негативна структура по Източния склон на Северобългарското подуване. Понижаването на Варненската падина протича блоково-диференцирано, като формира три стъпала от запад на изток – Варненско, Краневско и Евксинско. Разглежданият район попада във Варненското и Краневско стъпала. Върху тях са развити две разломни зони - Батовска и Южнобалчишка. Те се състоят от мрежа от разломи със субмеридионално и субекваториално направление. Батовската разломна зона е разположена между Балчик и нос Калиакра, а Южнобалчишката между Варна и Балчик. Резултатите от периодичните геодезични измервания на вертикалните движения на земната кора показват, че разглежданият район попада в зона с интензивно издигане достигащо до 2 мм/годишно разположена в тясна крайбрежна ивица между Златни пясъци и нос Калиакра.

1.9.2. Хидрогеоложка характеристика

Разглежданият район попада в пределите на Североизточния склон на Варненския артезиански басейн. Основните хидрогеоложки единици (водоносни хоризонти) са – Миоценският водоносен хоризонт, Еоценският водоносен хоризонт и Малм-валанжския водоносен хоризонт.

1.9.2.1. Миоценски водоносен хоризонт

Миоценският водоносен хоризонт има повсеместно разпространение. Подземните води са акумулирани в окастените и кавернозни варовици на Карвунската и Одърските свити, а на отделни места в пясъците, пясъчниците и варовиците на Галатската свита и Пясъчничково-варовиковата задруга. Разглежданият район попада в Южния хидрогеоложки район на Миоценския водоносен хоризонт, който е с по-ограничено разпространение на подземните води. Подземните води в този район са акумулирани в пластовете и прослойките от пясъци и микрокавернозни и напукани варовици, които се отнасят към пясъчничково-варовиковата задруга. Те формират Чокрак-конския водоносен хоризонт. Подземните води имат съществено значение за развитието на

свлачищата в района, тъй като подхранват свлачищните зони с подземни води. Подземният поток е насочен към бреговата зона на Черно море и се разтоварва чрез ниско дебитни извори (2 – 3 l/s) на коти 70 – 130 метра над морското равнище. Изворите са с относително постоянен дебит. Характерен извор от този тип е “Баналь чешма” в местността Кабакум. Той е каптиран, а дебитът му е около 2,7 l/s. Направеният воден баланс на водите от Миоценския водоносен хоризонт показва, че за района на “Златни пясъци” подземният отток е 8928,8 m³/d.

1.9.2.2. Еоцески водоносен хоризонт

Еоценския водоносен хоризонт има сравнително добре издържано разпространение. Подземните води са акумулирани основно в дребно до среднозърнестите пясъци с прослойки от пясъчници, които изграждат Дикилиташката и частично Алдънската свити. Дебелината на водоносния хоризонт е 100 метра. Водите са напорни – в прокараните сондажни кладенци подземните води излизат на самоизлив. Посоката на подземния поток е на север – североизток. Проводимостта на водоносния хоризонт е 40 – 50 m²/d, което го определя като водообилен. Подземните води са хидрокарбонатно-натриеви и съдържат сероводород. Набогатени са на железни хидроокиси.

2.3. Малм-валанжски водоносен хоризонт

Този водоносен хоризонт е ной-голямият природен резервоар на подземни води в района. Формиран е в горноюрско-долнокредния карбонатен комплекс. Хоризонтът заляга на дълбочина 600 – 800 метра под котата на терена. Подземните води са акумулирани в кавернозните варовици на Каспичанската свита. Дренирането на водоносния хоризонт се извършва в акваторията на Черно море, а в южна посока пре Девненските и Златинските извори. Водите се използват интензивно за питейно-битово водоснабдяване.

1.9.3. Инженерногеоложка характеристика

1.9.3.1. Физикомеханични свойства на основните инженерногеоложки разновидности

Разглежданият район включва практически всички видове строителни почви: скални, дисперсни и особени. Скалните строителни почви изграждат докватернерната подложка в района. Преобладаващо разпространение имат варовиците. В тясна морска ивица между Варна и Каварна, скалните строителни почви са развити в теригенен фациес. Те се отнасят към слабите скали (съгласно НППФ 96). Литоложки това са мергели, варовити мергели, мергелни варовици. Характерна особеност на тези разновидности е свойството им да се разпадат във вода, а при повишаване на водното им съдържание те рязко влошават консистенцията си и придобиват пластични свойства. Дисперсните строителни почви имат важно значение за развитието на геодинамичните явления и процеси в района. Независимо, че се характеризират със значително литолошко разнообразие, те могат да бъдат групирани в шест групи – лъос, тини, колувий, мергелни глини.

Обобщени данни за физикомеханичните показатели на основните скални литоложки видове изграждащи геоложкия разрез в района са дадени в *Свитък II: Отчети от проучвания и изследвания, извършени в процеса на разработване на Плана* в Научен Доклад “Геоложки, инженерногеоложки, хидрогеоложки и геоморфоложки строеж”, доц. д-р инж. Ст. Стойнев

1.9.3.2. Геодинамична характеристика

Разглежданият район се характеризира като зона с висока концентрация на опасни геодинамични процеси. Геодинамичната обстановка се усложнява и от високата историческа и прогнозна земетръсна интензивност. Основните геодинамични явления, които определят геодинамичната опасност в изследвания район са свлачищата. Практически целия брегови склон в района защитената територия е обхванат от древни свличания. Те предопределят свлачищната геоморфология на терена. Формирането им е в края на плиоцена или началото на кватернера, поради значителни евстатични колебания на нивото на Черно море (амплитудата на колебанията е от порядъка на 100 метра). Част от древните свлачищни циркуси вероятно имат сеизмогравитационен генезис. Дължината на древните свлачищни циркуси достига до 6 – 7 километра, ширината им до 5 километра, а обхватът (максималната дълбочина на хлъзгателната повърхнина) до 150 – 200 метра. В свлачищните зони са формирани вторични хлъзгателни повърхнини на по-малка дълбочина, по които се реализират разрушителните съвременни свличания.

Потенциалните свлачищни участъци в района северно от град Варна са отдавна известни, добре проучени и в повечето от тях са изградени наблюдателни мрежи. Първите данни за катастрофално свличане датират от I век пр. Н.е., когато предизвикано от земетресение свлачище унищожава античната гръцка колония Бизоне, разположена на м. Чаракман, западно от порт Каварна. Първите съвременни данни за свлачищни процеси датират от времето на Кримската война – през 1901 година се активизира свлачището “Момчилски рид” по време на Шабленското земетресение.

Условия за възникване на свлачищата са геоложкият строеж (наличието на относително слаби почви в теригенните литоложки задруги на олигоцен и сърмата, които изграждат бреговата ивица в района), подземните води, генералният наклон на пластове в Добруджанското плато (2-30) по посока на морето, високата съвременна тектонска активност, гъстата мрежа от разломи в Южнобалчишката и Батовската тектонски зони и диференциалните съвременни движения на отделни блокове в крайбрежната зона.

Анализът на съвременните движения показва, че те се извършват както по първичните, така и по вторичните хлъзгателни повърхнини. Първият тип движения са бавни (2-3 до 5-6 мм годишно). Дължат се на дълбочинното пълзене на глинестите скали. На практика тези движения нямат разрушителен характер. Опасност за съвременните инженерни съоръжения представляват локалните активизации по относително плитки повърхнини.

Факторите за съвременните локални активизации са регионални и имат геоложки характер. Основен фактор е водонасищането на телата на свлачищата. То се дължи на интензивното подхранване на бреговия склон от миоценския водоносен хоризонт и от повърхностния отток на висящите речни долини. Подземните води се изливат директно в телата на свлачищата. Материалът от който те са изградени е с нисък коефициент на филтрация и се получава постепенно повишение на нивото на водите, като едновременно се влошава консистенцията на почвите и намаляват съпротивителните сили по хлъзгателните повърхнини. Като допълнителни фактори следва да се отбележат морската абразия, съвременните тектонски движения, суфозионните процеси, повишаването на нивото на Черно море и свързаните с това изменения в ерозионния базис. Извесно значение за съвременните активизации имат и техногенните въздействия – аварията във водопроводните и канализационните мрежи, неукрепените строителни изкопи, необлицованите септични ями. Те потенциално могат да предизвикат локални свличания, но в никакъв случай не са основна причина за мащабните склонови деформации през пролетта на 1997 година – свлачището “Кабакум”, при пречиствателната станция и др.

Анализът на ефективността на изградените досега укрепителни съоръжения показва, че те невинаги дават задоволителни резултати. Основна причина за това е разглеждането на отделните свлачища извън контекста на геоложката среда и геоложките процеси. За да бъде укрепено едно свлачище е необходимо да се противодейства на основния фактор предизвикал свличането. Този фактор е геоложки и най-често регионален, но предизвиква свличания само там, където има геоложка среда с подходящи свойства.

Природен парк “Златни пясъци” попада в обхвата на два свлачищни района обособени по Северното Черноморско крайбрежие – Варненския и Краневския.

Варненският район обхваща бреговата ивица от Варна до к.к. “Златни пясъци”. Древните свлачищни циркуси са най-големите в страната, но активните и потенциалните свлачища в района са относително с по-малка площ и по-малък обхват. Причина за това е обратният наклон на пластове. Тези свличания са висящи, т.е. хлъзгателните повърхнини са над морското ниво, и не се влияят от морската абразия. Основен фактор за свличанията са преовлажняването на почвите от бреговия склон от Миоценския водоносен хоризонт. Движения по древните хлъзгателни повърхнини не са установени. По-големите съвременни свличания в този район попадащи в зоната на защитената територия са свлачище при к.к. “Слънчев ден”, при “Яхтеното пристанище”, при сп. “Хоризонт”, в местността “Кабакум” и при Международния дом на журналистите.

Краневският свлачищен район обхваща крайбрежната ивица от северния край на к.к. “Златни пясъци” до долината на река Батова. Районът е част от древен свлачищен масив, на фона на който се наблюдават съвременни активизации. Хлъзгателните повърхнини на древното свлачище са под морското ниво, а свлачищните валове са формирани в морето. За основен фактор за свличането се счита морската абразия. Древните свлачищни циркуси в този район са по-малки, но съвременните активни и потенциални свлачища са със значително по-голям обхват и засягат по-големи площи. Вероятно водопритокът от страна на Миоценския водоносен хоризонт е по-малко, тъй като долината на река Батова дренира част от подземните води. Съвременните свлачища в

този район, които определят геодинамичните условия са свлачище при “Пречиствателна станция” на к.к. Златни пясъци, свлачище на сп. “Панорама” к.к. Златни пясъци, свлачище на сп. “Фара” и свлачище при сп. “Кипарис”.

За всички свлачищни циркуси и в двата района са извършвани детайлни инженерногеоложки и хидрогеоложки проучвания. Изяснени са геометрията и физикомеханичните свойства на литоложките разновидности участващи в свлачищните процеси, факторите, които са обусловили тяхното възникване и развитие. На базата на направените стабилитетни изчисления и вземайки в предвид причините за възникването и развитието на свлачищните процеси са изготвени и проекти за тяхното укрепване. Голяма част от тези проекти са напълно изпълнени, а други са реализирани частично.

Обхвата и параметрите на по-големите съвременни свлечения са показани на **Карта 4: Релеф и свлачищни процеси в М 1:10 000**

1.9.4. Карст, пещери и изкуствени подземни галерии в Природен Парк „Златни пясъци”

1.9.4.1. Карст и пещерни образувания

Карстът в района на ПП „Златни пясъци” е свързан с разпространението на сарматските варовици. Преобладават горносарматските варовици, които в литолошко отношение са представени от различни видове глини, разнозърнести пясъци и варовици – органогенни, черупчести, шуплести, порести и окарстени. От гледна точка на хидрогеоложката зоналност тук скалите формират зоната на аерация. Големият обем на първичната порестост, а също така и допълнителното излужване, напукване и окарстване на скалите са ги превърнали в силно пореста среда (коэффициент на порестост около 15-20 %). В тази благоприятна среда се е формирала ненапорна порно-карстова вода. Тя се подхранва предимно от инфилтрация на валежите в разкритията на варовиците и чрез льосовата покривка (Антонов, Данчев, 1980). Подземната вода се дренира по склоновете в множество извори, чийто дебит варира от 1-2 dm³/s до няколко десетки dm³/s.

Характерна особеност на релефа тук са морските средно и горнокватернерни тераси на различни нива, срязващи силно денивелирани скални свлачищни блокове (Попов, Мишев, 1974).

Споменатите по-горе особености на геоложкия строеж, хидрогеоложки и геотектонски характеристики, не предоставят добри възможности за развитието на повърхностен и подземен карст. *На практика тук не са установени типични карстови пещери, съответно орнаментирани с пещерни образувания.* Малкото на брой естествени скални ниши имат по-скоро тектонски произход или са възникнали в резултат на повърхностна ерозия на скалите (например скалната ниша отляво на пътя за вилната зона на около 300 м след паркинга пред Аладжа манастир). Множеството скални цепнатини по ръбовете и склоновете на скалните откоси са резултат предимно на тектонски причини. Тук карстовите процеси на излужване на варовика са съвсем млади в геолошко отношение и не са довели до развитието на активни пещери. В тях бихме могли да наблюдаваме процеси на минерализация и отлагане на калцит и арагонит.

1.9.4.1. Изкуствени подземни галерии

През различните периоди на историческата епоха, а именно колонизация на крайбрежието, развитие на селищата, утвърждаване на християнството, османското робство и до наши дни, скалите и нишите в района на Парка са използвани и дообработвани от човека за различни нужди. Наред с историческата ценност, която тези обекти притежават, не по-малко е и значението им за поддържане на редки и ценни елементи на биоразнообразието на територията на ПП.

Освен добре проучените и документираните Аладжа манастир и м. Катакомбите, непосредствено до южната граница на Природния парк се намират няколко свързани помежду си подземни галерии, с обща дължина около 150 м и отварящи се към повърхността с три входа. Досега тези галерии не са системно проучвани и остават все още непубликувани в научната литература.

По време на теренните проучвания през м. октомври 2006 г. галериите са проучени с цел фаунистични изследвания върху обитавашите ги прилепи. Тяхната кратка характеристика е следната:

- местоположение: в близост до южната граница на ПП „Златни пясъци”, на около 150 – 200 метра източно от пътя Винаца-Аладжа манастир;
- топографски особености: три основни галерии, развити главно по посока „изток-запад”, с обща дължина около 150 м;

- входи: три входа, два от които с ширина около 7-8 метра, а третият засипан с пръст и непроходим за човек;
- описание на галериите: хоризонтални, с височина от 1 м до около 2,5 м, изсечени в плътна варовикова скала. Често от двете им страни са изградени от основата до свода каменни стени от масивни обработени блокове, вероятно за да се спести тяхното изнасяне навън. На места стените са частично срутени. Наблюдават се участъци със стъпаловидно изсечена форма на скалата, вероятно резултат от отделяне на масивни скални блокове.
- археологически артефакти: главно във вътрешността на галериите и почти до техния край, опрени край стените или лежащи на пода, са разположени десетина (вероятно и повече) напълно оформени воденични камъни или техни заготовки – от грубо одялани скални блокове, до вече добре заоблени по външните ръбове, но без отвор за средната ос. Някои от тях са вградени в страничните стени на галериите.
- други особености: галериите са постоянно убежище на прилепи. В края на галериите подът е покрит със сравнително прясно гуано, което е доказателство за постоянното обитаване на подземията от прилепи през активния летен, размножителен период. Наблюдавахме и колония от около 300 пещерни дългокрила, вид попадащ в категорията „застрашен” на световната червена книга (IUCN Red Data List).
В резултат на посочените данни изкуствените подземия в южната част на ПП са уникален исторически и природен обект с национално значение.

Мерки за опазване на подземните галерии.

Ефективна мярка за опазване на обекта е неговото експониране за посетители и включване в списъка на охраняваните туристически обекти наред с „Аладжа манастир” и „Катакомбите”. Този етап от неговото опазване обаче трябва да бъде предшестван от археологическо, топографско, геоложко и фаунистично проучване и планиране на ефективни мерки за запазване на условията на живот на прилепите. Тъй като те вероятно обитават само една от основните галерии, тази задача вероятно е постижима след компетентна експертна оценка.

1.10. ХИДРОЛОГИЯ И ХИДРОГРАФИЯ

1.10.1. Хидрографска характеристика

Най-високата точка – вр. Чиплак тепе 268.8 мн.в. в ПП „Златни пясъци” се намира в отдел 144-а, а най-ниската в 194-а – 60 мн.в. При денивилация от 210 м хидрографската мрежа в Парка е плитко врязана в хълмистия терен. Представена е от горните части на долове, една част от които гравитират на северозапад към Голямата река, а останалата част на изток, директно в Черно море. Доловете имат малка дължина – до 1.8 км. Водосборните им басейни на територията на парка достигат до 2.0 км². По-дълбоко врязани в терена са дол Гюргелъка (граница на дворно място на ваканционно селище „Горски кантон”) с начало вр. Перчемли тепе и дол Миризливата вода с начало венеца северозападно от хижа „Аладжа”. На дол Гюргелъка е изградено технико-укрепително съоръжение – бараж. Дерето се премества с дървен мост. Всички долове обикновено са сухи, след по-продължителни валежи или през пролетта при топене на снеговете формират водно течение. Интерес представлява долът – граница между отдели 131 и 132, поради обстоятелството, че в него попадат понякога през летните месеци и води от утаителите на ПСОВ-Златни пясъци, разположени в подотдел 131-2. Това са битово-отпадни води изтласкани до съоръжението за утаяване и изпарение. През туристическия сезон капацитета на това съоръжение е недостатъчен и често водите преливат и изтичат в дола. Това води до замърсяване на атмосферния въздух, водотека на дола, както и водоема при с. Осеново на р. Осеновска, до където достига водното течение. Река Осеновска има водосбор 83 км². Малка част от нейния водосбор – 5,7 км² попада на територията на Парка, а останалата е в прилежащите му територии. Средният отток на р. Осеновска е 80 л/сек, плаващите наноси са 1-2 кг/м³.

1.10.2. Характеристика на водните ресурси на ПП”Златни пясъци” и ЗМ”Аладжа манастир” по хидроложки и хидробиологични показатели

1.10.2.1. Повърхностни води

Повърхностните води в природен парк “Златни пясъци” се формират от дъждовните води в няколко сухи дерета, едно дере с постоянно течаща вода и три по-големи естествено заблатени водни площи. На територията на парка няма други течащи води.

Качествата на повърхностните води зависят от местоположението им в съответния водосбор и от евентуално влияние на антропогенни фактори върху тях. След извършените теренни проучвания се установи:

От преминаващите през парка сухи дерета по-големи са:

- *Дере, тръгващо от военното поделение към с.Кранево*, в посока югоизток-северозапад - сухо;
- *Дере „Бежаната”*, тръгващо от билото над чешма „Бежаната”, посока изток-запад - сухо
- *Дере „Горски кантон”*- разположено на изток от местността Перчемлията, посока запад-изток. Единствено от всички дерета в парка зауства в морето. Местоположението му е на около 500м от подножието на вилна зона в м. Перчемлията и предполага замърсяване от битовата и стопанска дейност в този бързо разрастващ се вилен район. Варовиковия състав на земните маси създава условия за просмукване и замърсяване на дъждовните и подземни води.
- *„Буковото дере”*, посока юг-север, към Осеновска река, единственото дере в парка с постоянно течаща вода.

От Музеен комплекс „Аладжа манастир” към к.к.Златни пясъци в посока ресторант ”Горски кът” преминава старият водопровод за питейни води в к.к.”Златни пясъци”. Етернитовите тръби, от които е изграден, често се пропукват и предизвикват разливи.

В най-северната част на парка се намира открит бетонен канал в посока от дерето на военното поделение към с.Кранево. Предназначението му е да събира дъждовните води и да ги отвежда към р.Осеновска.

До м.Чиплак тепе се намират изсушителните полета на ПСОВ”Златни пясъци”. Посредством тласкател и напорни стоманени и пластмасови тръби полусухите утайки от ПСОВ се изтласкват на по-високо разположени калоплътнители и след това на изсушителни полета. Въпреки извършените ремонти / подмяна на тръбите/ съществува опасност от замърсяване на района с течове от отпадъчни води от изсушителните полета.

Проблемът изпъква с особена острота през активния туристически сезон, когато ПСОВ”Зл.пясъци” е претоварена. Необходимо е да се изследват качествата на оттичащите се води от изсушителните полета на ПСОВ и се вземат необходимите мерки за преустановяване на замърсяването. В топли летни месеци отпадъчните води са източник и на неприятни миризми.

Други, по-малки дерета са:

- *Дерето, излизащо срещу ресторант „Горски кът” и Административната сграда на к.к.”Златни пясъци”*. В дерето има течаща вода, която чрез канал /тръба/ минава под пътя и отива в посока към ресторант „Воденицата”. Водата в това дере се формира от високи подпочвени води.
- *Дере, тръгващо от чешма „Аладжа”, по посока към „Голямото водно огледало”*.

За разпространението на замърсителите в повърхностните води играят роля редица климатични, физикогеографски, хидроложки, физични, химични, биологични и др. фактори. В случая от съществено значение за формиране на повърхностните води в парка е количеството и интензивността на валежите. През по-голяма част от годината деретата са безводни. Водният отток в тях се формира от наличието на дъждовни води, а в някои случаи и от подхранване от високи подпочвени води. Понякога, през летните месеци, някои от деретата се подхранват изключително от подпочвени води, а повърхностния отток липсва или е твърде краткотраен.

При изследване на повърхностните води най-голям интерес в хидрологично отношение представлява периода на маловодието, тъй като през него концентрациите на евентуалните замърсяващи вещества е най-голяма, респ. стойностите на показателите, характеризиращи кислородния режим са най-неблагоприятни. Това е така поради намалената разпределителна стойност от една страна, и от друга, поради изобщо по-малкото съдържание на кислород, обусловено от произхода на водата, предимно подземен.

Качествата на повърхностните води се характеризират главно с показателите от т.н. кислородната група - разтворен кислород, наситеност с кислород, биохимична потребност от кислород, окисляемост.

Съгласно Наредба №7 / 8.08.1986г. за показатели и норми за определяне качеството на течащите повърхностни води на КОПС /Комитет за опазване на природната среда/, МНЗ /Министерство на народната здраве/ и Комитета по териториално и селищно устройство, сухите дерета са определени като водоприемници II категория.

Съгласно изискванията на Наредбата стойности на разтворен кислород под 4 mg/dm^3 и наситеност с кислород под 40% говорят за влошени качества на повърхностните води. Наличие на амониев и нитритен азот съответно над 2 mg/dm^3 и над 0.04 mg/dm^3 са показател за пряко замърсяване, в случая от органичен характер, причинено от замърсяване главно с битови води. Завишени над нормата стойности на нитрати и фосфати, съответно над 10 mg/dm^3 и 1.0 mg/dm^3 са предизвикани също от битова и селскостопанска дейност. Не би следвало във водите да се открият специфични замърсители като тежки метали и органични съединения, тъй като в парка няма източници на такъв вид замърсяване.

В случая не може да се направи обективна оценка на качествата на повърхностните води поради липса на съответни данни. До момента не са извършвани изследвания и няма данни за състава на дъждовните и другите повърхностни води.

Качествата на повърхностните/дъждовни/ води в деретата зависят от евентуални нерегламентирани зауствания в тях. Тези нерегламентирани зауствания могат да бъдат източник на замърсяване на водите, а оттук и да оказват влияние на части от територията на парка, в частност на растителните и животински видове, а също така и на туристическата дейност. Към момента не са констатирани подобни нерегламентирани зауствания.

На територията на парка са забранени редица антропогенни дейности, включително строителство, които биха могли да променят естествения облик на местността или водния режим.

Сериозни опасения буди замърсяването на сухите дерета с битови и строителни отпадъци. Към момента проблемите на деретата се създават от наличието в тях на подобни отпадъци, което води и до опасност от замърсяване на повърхностните и по-високите подпочвени води.

Необходимо е периодическо почистване на територията на парка от битови и строителни отпадъци.

➤ **Блата и водни огледала**

В южната част на парка се намират няколко естествено заблатени водни площи / мочури/. Те се подхранват постоянно от подпочвените води, поради което и през най-горещите летни месеци не пресъхват. Три от тях представляват интерес:

- Най-голямото от тях е т.н. „Голямото водно огледало“, разположено в южната част на парка, с площ около 5 декара. Почти безоточно, с типична блатна растителност.
- Другото е това до ресторант „Горски кът“. То се захранва от чешма “Йордан Минков “ и подпочвени води. Безоточно.
- „Малкото водно огледало“ се намира на около 50-60 м от чешма „Юбилейна“. Досега не са извършвани изследвания на водите в тях.

Затвореният характер на тези водоеми и застоялите води в тях предполагат високи концентрации на т.н. биогенни вещества - съединения на азота, фосфора и желязото, подхранващи блатната растителност, но и създаващи условия за протичане на гнилостни процеси. Характерно за застояли води в придънния слой е присъствието на сяроводород. Там липсва обмен между повърхността и дъното или този обмен е много слаб, вследствие на което се създават условия за гнилостни процеси, при което се отделя сяроводород. В резултат на жизнената дейност на низшите организми във водата се образуват продукти, които от своя страна продуцират органични вещества. Наличието на гнилостни процеси и органични вещества във водоемите води до рязко намаляване на кислородното съдържание - кислородът се изразходва за окисляване на органичните вещества. Съдържанието на кислород във водоемите се влияе и от температурата - при високи температури намалява, тъй като намалява разтворимостта му във водата.

Интензивните валежи, които смиват във водоемите хумусни материали от почвата във водосборната област, увеличават окислителните процеси и намаляват кислородното съдържание. А именно кислородното съдържание е най-важния показател за санитарно-хигиенното състояние

на водоемите и за протичащите биохимични процеси в него. Всичко това показва голямото значение на кислородното съдържание в повърхностните води. Поради това е необходимо след преценка, периодично почистване на дъното на водоемите с цел създаване на благоприятни условия за протичане на жизнените процеси в тях.

1.10.2.2. Подземни води

Териториалното разпределение на количеството и режима на подпочвените води са в пряка зависимост от геоложкия състав, релефа, климата и растителната покривка на парка. По отношение на геоложкия състав се наблюдават следните водоносни хоризонти - водопрпускливи варовици и пясъци и водонепрпускливи глини и мергели. Това обуславя активни свлачищни процеси в източния склон на Франгенското плато. Тези процеси се влияят от нивото на подпочвените води на дълбочина до 10 м. Нивото на водите зависи главно от климатичния фактор: най-високо през пролетта и най-ниско през есента.

На територията на природен парк “Златни пясъци” са изградени 15 чешми, две от които са сухи и не са обект на описание:

- **Чешма „Аладжа”**- намира се до паркинга за автомобили на Аладжа манастир, в началото на “синия маршрут”. От всички чешми тя е с най-голям дебит;
- **Чешма на пътеката между поляна „Харман Ери” и хижа „Аладжа”**, почти пресъхнала, в посока към чешма 1300 г.-България;
- **„Чешма 1300г.България”**- намира се на “Червения маршрут”, до хижа Аладжа, около нея има беседка и огнище ;
- **„Калъова” чешма** - намира се до хижа Корабостроител,на “Червения маршрут”, около нея има оформен кът за детски игри;
- **„Янакиева чешма”** - намира се на източната граница на парка, на “Синия маршрут”, през лятото пресъхва;
- **„Ковшак чешма”** - по “Червения маршрут”, наоколо са изградени беседки, пейки, огнища;
- **Чешма „Юбилейна”**- в южната част на парка до блатото „Малкото огледало”, оттича се към дере;
- **Чешма „Бежаната”** - между “Червения маршрут” и заслон „Бежаната” ;
- **Чешма на „Ветераните-туристи”** - до “Жълтия маршрут”;
- **Чешма „Свети седмочисленици”** - в западната част на парка, до “Червения маршрут”;
- **Чешма „Йордан Минков”** - до “Синия маршрут”, действаща, изворна, на около 1000 м западно от вилна зона м. Перчемлията, в близост до ресторант „Горски кът”.
- **Чешма** - до вилната зона „Панорама II” ;
- **Чешма** - до навес с барбекю до Административната сграда на ДПП“Златни пясъци”

Поради липса на достатъчно данни от регулярни изследвания на водата от чешмите е невъзможно да се направи оценка на качествата и годността им за питейни нужди. Последните и единствени изследвания на водата на някои от чешмите са направени през 2000 г. по „съкратения анализ” Данни са обобщени и представени в Таблица№3

Таблица№3

Резултати от физико-химичен анализ на вода от чешми в Природен парк „Златни пясъци” - 2001

No	Показатели ->	Цвя т	Мирис бала	мътн ост	pH	окисляе мост mg/dm ³	амоняк mg/dm ³	нитрити mg/dm ³	нитрати mg/dm ³	хлориди mg/dm ³	фосфат и mg/dm ³	отс. хлор mg/dm ³
	Норма съгласно Наредба No 9/2001 г.	град ус	бала		6.5-8.5	5.0	Не	Не	50	250	0.5	0.3-0.4
1.	Чешма „Аладжа” – до спирката	5	0	0.0	7.4	0.5	0.0	0.0	30	20	0.0	0.0
2.	Чешма на пътеката между поляна Харман ери и хижа Аладжа	5	0	0.7	7.4	0.4	0.0	0.0	34	24	0.0	0.3
3.	Чешма 1300 години България	5	0	0.0	7.5	0.3	0.0	0.0	33	20	0.08	0.0
4.	Чешма Янакиева	5	0	0.0	7.3	0.4	0.0	0.0	2.0	38	0.0	0.0
5.	Ковшак чешма	5	0	0.0	7.4	0.7	0.0	0.0	30	20	0.0	0.0
6.	Чешма Св. Седмочисленици	5	0	0.0	7.3	0.5	0.0	0.0	27	17	0.0	0.0
7.	Чешма „Йордан Минков”	5	0	0.0	7.3	0.6	0.0	0.0	5	27	0.0	0.0

За качеството на водите, съгласно представените протоколи от изследвания в РИОКОЗ и ВиК и изискванията на Наредба № 9 / 16.03.2001г. на МЗ, МРРБ и МОСВ, могат да се направят следните изводи:

Водите са безцветни, без мирис. Активната реакция рН се движи от 7.3 до 7.4 при норма от 6.5 до 8.5. Окисляемостта варира от 0.3 mg/dm³ до 0.7 mg/dm³ при норма 5.0 mg/dm³. Не е констатирано наличие на амониумови и нитритни йони, което показва липса на пряко органично замърсяване. Нитратите се движат в по-широк интервал-от 2 mg/dm³ до 34 mg/dm³ при норма 50 mg/dm³. Хлоридите са от 17 mg/dm³ до 38 mg/dm³ при норма до 250 mg/dm³. Само в една от пробите /чешма 1300г.България/ е констатирано съдържание на фосфати - 0.08 mg/dm³, но и то е в нормата /0.5 mg/dm³/. Остатъчният хлор е под нормата.

Съгласно Наредба№9/16.03.2001г. резултатите от направените анализи отговарят на изискванията по отношение на физикохимичните показатели за съкратен анализ.

По отношение на микробиологичните показатели единствено при чешма “Йордан Минков” има изолирана патогенна флора и съгласно протокола е негодна за пиене. По предписание на “В и К”-Варна е извършено саниране на водовземните съоръжения на тази чешма и извършени последващи микробиологични анализи.

Местоположението на чешмите по различни маркирани туристически маршрути изисква периодичното им изследване с цел доказване годността на водите за питейни нужди. Необходима е указателна маркировка на самите чешми за качествата на водата.

1.10.3. Оценка на естественото състояние на водните обекти и програма за тяхното опазване

В резултат на направената характеристика на повърхностните и подземни води се налагат следните констатации и изводи:

- На територията на природен парк “Златни пясъци” липсват течащи повърхностни води. Като такива могат да се определят дъждовните води в сухи дерета и три по-големи естествено заблатени водни площи;
- Не е извършвано изследване на наличните в деретата и заблатените водоеми повърхностни води;
- Не са констатирани нерегламентирани зауствания в деретата, които биха могли да внесат вток на антропогенни води;
- Някои от деретата са замърсени с битови и строителни отпадъци, което може евентуално да окаже негативно влияние върху качествата на повърхностните и косвено на подземните води;
- Територията на природен парк “Златни пясъци” се характеризира с високи подпочвени води, които подхранват блатата и захранват чешмите в парка;
- Единствените изследвания по отношение на физикохимичния и микробиологичен състав на водите на някои от чешмите са извършени през 2000г., което е крайно недостатъчно, имайки предвид местоположението им и ползването им от туристите в парка.

За бъдещото развитие и опазване на водните ресурси в ПП “Златни пясъци” е необходимо реализиране на следните дейности и мерки:

- Контрол за недопускане появата на нерегламентирани зауствания на отпадъчни води в деретата на Парка;
- Контрол за наличието на битови и строителни отпадъци в Парка, които биха могли да окажат негативно влияние върху качествата на повърхностните и подземни води;
- Периодически да се почистват отпадъците с цел недопускане на замърсяване на водите;
- При подходящи условия да се почистват водоемите от несвойствени за тях отпадъци;
- Периодически, съгласно Наредба№ 9 да се изследва качеството на водите от наличните чешми;
- Да се направи подходяща маркировка на чешмите с указания за годността на водите им;

1.11. ПОЧВИ

1.11.1. Разпространение и характеристика на почвите

Почвената покривка на ПП „Златни пясъци” е формирана в резултат на разнообразие на почвообразуващите фактори климат, релеф, скали и растителност. На територията на ПП са представени хумусно-карбонатна почва – 23.5 ха и карбонатен чернозем – 1200.1 ха .

За характеризирани на почвите е ползвана информация от Почвена карта на РБ от 2000 г., както и данни от 5 броя почвени разрези заложени при предишни проучвания за обекта. За нуждите на Плана за управление за уточняване на почвения тип и прецизиране на почвените показатели са взети и изследвани почвени проби в отдел 149 в точката за „Екологичен мониторинг на състоянието на растителността”

Анализите потвърждават карбонатен чернозем - слабо алкална, богата на хумус и общ азот. Отношението C:N в повърхностния почвен слой е 11-12, което показва интензивна минерализация на органичното вещество. Мъртвата горска постилка е около 12-13 т/ха. Средното фоново съдържание на мед в страната е 30 ± 25 мг/кг., за цинка - 75 ± 20 мг/кг и оловото - 25 ± 15 мг/кг. В района на парка не се наблюдават отлагания на тежки метали, още повече, че високото рН създава висока буферна способност дори и при наличието на по-високи количества от тези микроелементи.

1.11.1.1. Хумусно-карбонатни почви (Rendzinas)

В последния вариант на класификацията на ФАО - рендзини (Rendzic leptosols). Тези почви се срещат ограничено на територията на ПП - заемат 2% от дървопроизводителната площ. Решаващо значение за тяхното образуване е наличието на плътни варовити скали и продуктите от тяхното изветряне. Рендзините се отличават с маломощен (20-50 см) профил от А-С тип. Притежават добре оформен, черно до чернокафяво оцветен структурен и рожкав, песъчливо-глинест хумусен хоризонт. Участието на хумуса в хумусно-акумулативния хоризонт е сравнително високо от 6 до 13%. Наличието на голямо количество калциев карбонат при образуването на тези почви е довело до формиране на слабо алкална до неутрална реакция (рН в хоризонт А е 6-7). В такива условия минерализирането на органичните вещества става бавно и се натрупват в устойчиви форми.

1.11.1.2. Карбонатни черноземи (Calcic Chernozems)

По международната класификация на ФАО тези почви се отнасят към черноземи. Карбонатните черноземи преобладават, като заемат 98% от територията на ПП. В морфологично отношение карбонатните черноземи в района на парка се характеризират с добре развит хумусно-акумулативен хоризонт (Ah) с голяма мощност (около 35-55 см), който постепенно прехожда в повообразуващите материали (хоризонт С). Образували са се под смесени дъбови растителни формации на места редувани с тревни площи. През 1994 г. са изследвани проби от пет почвени профила №№ 1-5. Почвите са дълбоки и много дълбоки, леко до средно песъчливо-глинести, на често свежи. Реакцията на почвата е неутрална на повърхността и алкална в дълбочина. Почвообразуващите скали са варовици. Карбонатният мицел се отлага на 20-30 см. Съдържанието на CaCO_3 се среща по целия профил, като постепенно се увеличава отгоре надолу.

Почвите са добре запасени с хумус (на дълбочина 15 см варира от 1.78 до 4.84%), добре запасени с азот (на дълбочина 15 см варира от 0.142 до 0.342%).

Карбонатните черноземи осигуряват изключително благоприятна среда за развитие на горскодървесна и храстова растителност.

1.11.2. Почвени процеси

За оценка на ерозионните процеси в територията на ПП „Златни пясъци” са ползвани топографски карти в М 1:10 000 и теренните проучвания при инвентаризацията на горите и земите на ПП „Златни пясъци”, 2006 г.

1.11.2.1. Площна ерозия

Състоянието на растителността и свързаните с нея стопански дейности в миналото са били предпоставка за протичане на ерозионни процеси в района на ПП. При теренното проучване се

установяви, че 172.6 ха или 13.9% от дървопроизводителната площ е ерозирана в различна степен, както следва:

- Неерозирана – 1071.0 ха;
 - Пъва степен – 146.3 ха;
 - Втора степен – 14.3 ха;
 - Трета степен – 12.0 ха.
- Общо: 1243.6 ха

При проучването не се установяват данни за активно протичане на ерозионни процеси понастоящем или предстояща опасност от възникването им. Преобладаващата част от насажденията и културите (над 60% от залесената площ на Парка) са с пълнота 0,7 и нагоре, а останалите са затревени или зачимени. Ерозията на почвите протича много бавно и не се нанасят върху тях щети с практическо значение. Почвата е защитена надеждно срещу ерозия от наличната дървесна, храстова и тревна растителност.

1.11.2.2.Линейна ерозия

На територията на Парка не се наблюдава развитие на линейна ерозия. Изграден е в миналото бараж за укрепяване на дола до ваканционно селище „Горски кантон”. Техничко-укрепителното съоръжение и ерозираните площи по степени на ерозия са отразени на **Карта 6: Разпространение на типовете почви и степен на ерозия**, приложена към настоящия План за управление

План за управление на Природен парк „Златни пясъци” – община Варна, община Аксаково, област гр. Варна,
община Балчик, област гр.Добрич

БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

1.12. МЕСТООБИТАНИЯ И РАСТИТЕЛНОСТ

1.12.1. Обща класификация на местообитанията

В настоящия План за управление типове природни местообитания са разработени по Европейска класификационна система на природните местообитания/хабитати/ - EUNIS Habitat classification и Класификация на Палеарктичните местообитания - Classification of Palearctic habitats

1.12.1.1. Местообитания от EUNIS, които се срещат на територията на ПП „Златни пясъци”
Развитието на безспорно богата по състав и структура растителност в границите на малкия по площ ПП „Златни пясъци” е свързано със забележителното разнообразие от местообитания. Типове местообитания по класификация на EUNIS (включително подединиците) са 28, а по Палеарктичната 27. Единадесет от тях са от Директива 92/43 и са включени в европейската мрежа NATURA 2000.

C1.14 Charophyte submerged carpets in oligotrophic waterbodies
C1.3 Permanent eutrophic lakes, ponds and pools
C3.21 [Phragmites australis] beds
C3.22 [Scirpus lacustris] beds
C3.23 [Typha spp.] beds
C3.243 Erect bur-reed communities
E1.11 Euro-Siberian rock debris swards
E1.2D1 Western Pontic steppes Artemisia
E1.4344 Heleno-Balkan andropogonid grass steppes
E5.11 Lowland habitats colonized by tall nitrophilous herbs
E5.21 Xero-thermophile fringes
E5.423 Continental tall-herb communities of humid meadows
F3.2412 - Subcontinental peri-Pannonic scrub
F3.2432 - Moesian lilac thickets
G1.22 - Mixed [Quercus] - [Ulmus] - [Fraxinus] woodland of great rivers
G1.6E1 - Western Pontic beech forests
G1.737 - Eastern sub-Mediterranean white oak woods
G1.76 – Balkano-Anatolian thermophilous [Quercus] forests
G1.7C221- Heleno-Balkan Oriental hornbeam woods
G1.7C222- Heleno-Balkan Oriental hornbeam - Machleb cherry woods
G1.7C41 - Silver lime woods
G1.A1C - Southeastern European [Quercus] - [Carpinus betulus] forests
G1.A32 - Eastern [Carpinus betulus] woodland
G1.C3 - Robinia plantations
G3.F12- Native pine plantations
G3.F21 - Exotic spruce fir, larch, Douglas fir, deodar plantations
H3.2E - Bare limestone inland cliffs
J2.1- Scattered residential buildings
J4 – Transport networks and other constructed hard-surfaced areas

1.12.1.2. Местообитания от Палеарктичната класификация, които се срещат на територията на ПП „Златни пясъци”

22.13 Еутрофни водоеми
22.41 Свободно-плаваща растителност
22.4412 Плитководни килими от Хара (*Chara*)

- 31.8B12 Субконтинентални пери-Панонски храсталаци
- 31.8B31 Мизийски съобщества от келяв гябър (*Carpinus orientalis*)
- 31.8B32 Мизийски съобщества на обикновен люляк (*Syringa vulgaris*)
- 31.8B721 Понто-Сарматски съобщества на трънка (*Prunus spinosa*)
- 34.3163 Мизийско-Карпатски андропогонидни степи
- 34.41 Ксеро-термофилни съобщества в покрайнините на горите
- 34.9212 Западно-понтйски пелинови степи (*Artemisia*)
- 37.11 Високотревни съобщества от западната част на умерените ширини
- 41.1E1 Западно-Понтийски букови гори (*Fagus orientalis*)
- 41.2C3 Мизийски дъбово-габъррови гори (*Quercus-Carpinus*)
- 41.737 Източно суб-Медитерански гори от космат дъб (*Quercus pubescens*)
- 41.76 Балкано-Анатолийски термофилни дъбови гори (*Quercus*)
- 41.8222 Мизийски гори от келяв габър (*Carpinus orientalis*)
- 41.8411 Мизийски гори от сребролистна липа (*Tilia tomentosa*)
- 44.43 Югоизточно-Европейски ясеново-дъбови-елшови гори (*Quercus-Alnus*)
- 53.11 Съобщества на тръстика (*Phragmites australis*)
- 53.12 Съобщества на езерен камъш (*Scirpus lacustris*)
- 53.13 Съобщества на папур (*Typha* spp.)
- 53.14 Средно високи крайбрежни съобщества
- 62.1 Вътрешни варовикови скални склонове с растителност
- 83.3112 Плантации от местни видове бор (*Pinus*)
- 83.3121 Плантации от екзотични видове смърч, ела, дуглазка ела, кедр
- 83.324 Акациеви плантации (*Robinia pseudoacacia*)
- 87.2 Рудерални съобщества

➤ Влажни зони

В южната част на природния парк има четири неголеми и понякога пресъхващи влажни зони (езера и микроязовир до границата на парка), които се намират върху свлачищните тераси и се подхранват основно със скатови води. Каптирането на водите във високите части на парка е лишило тези територии от една от основните природни предпоставки за развитие на специфична хигрофилна растителност от лонгозен тип. Особено характерно е езерото при туристическа база „Академика“. То е най-голямо и с разнообразна водна растителност. В него се развиват ценози на малка водна леща (*Lemna minor*), триделна водна леща (*L. trisulca*), плаващ роголистник (*Ceratophyllum demersum*), изправена ежова главичка (*Sparganium erectum*), хара (*Chara* sp.). В периферията на езерото има ценози на широколистен папур (*Typha latifolia*), тръстика (*Phragmites australis*), езерен камъш (*Schoenoplectus lacustris*), изправена ежова главичка (*Sparganium erectum*). Местообитанията във влажните зони на парка се отнасят към следните единици – по Палеарктичната класификация: 22.13, 22.41, 22.4412, 53.11, 53.12, 53.13, 53.14; по класификация на EUNIS: C1.14, C1.3, C3.21, C3.22, C3.23, C3.243.

От Директива 92/43 този растителен тип влиза в състава на следните хабитатни единици:

3150 Natural eutrophic lakes with Magnopotamion and Hydrocharition-type vegetation – по-голямата част от езерата покрити с плаващи и вкоренени хидрофитни съобщества.

3140 Hard oligo-meso-trophic waters with benthic vegetation of *Chara* spp – малка част от езерото при „Академика“, в които има ценози на хара.

➤ Алувиални гори

Разпространени са главно около езерата и в най-ниската, източна част на парка. Имат няколко малки фрагменти, които обаче се отличават с добра представителност. Доминират полски ясен (*Fraxinus oxycarpa*) и бял бряст (*Ulmus laevis*). Имат богат видов състав от множество влаголюбиви дървесни, храстови и тревни видове, вкл. и лиани: сребролистна липа (*Tilia tomentosa*). Обикновен повет (*Clematis vitalba*), гръцки гърбач (*Periploca greca*), висока скрипка (*Smilax excelsa*), бръшлян (*Hedera helix*), обикновен брей (*Tamus communis*), полски клен (*Acer campestre*), кучешки дрян (*Cornus sanguinea*), брекиня (*Sorbus torminalis*), бодлив залист (*Ruscus aculeatus*), горска острица (*Carex sylvatica*), блатна перуника (*Iris pseudacorus*), широколистна момкова сълза (*Polygonatum latifolium*), рейхенбахова

теменуга (*Viola reichenbachiana*). В периферията на гората или мозаечно са разпространени ценози на различни високи треви, най-често на голям хвощ (*Equisetum telmateia*). Хабитатите в алувиалните гори на парка се отнасят към следните единици – по Палеарктична класификация: 44.43, 37.11; по класификация на EUNIS: G1.22, E5.423

От Директива 92/43 този растителен тип влиза в състава на следните хабитатни единици: 91E0 Mixed ash-alder alluvial forests of temperate and Boreal Europe (Alno-Padion, Alnion incane, Salicion albae). – горската ценоза
6430 Hydrophilous tall herb fringe communities of plains and of the montane to alpine levels – ивиците от високи треви, по-специално ценозите на голям хвощ (*Equisetum telmateia*)

➤ **Гори от източен бук (*Fagus orientalis*)**

Буковите гори на *Fagus orientalis* на територията на ПП „Златни пясъци“ са с висока консервационна стойност. Заемат ограничени площи главно в някои влажни долине в западната част на парка. Те са с беден, но много специфичен флористичен състав. Той включва зеленоцветна кукувича опашка (*Platanthera chlorantha*), (*Primula rosea*), петров кръст (*Lilium martagon*), сицилийска самардала (*Nectaroscordum siculum*). Хабитатите в буковите гори на парка се отнасят към следните единици – по Палеарктична класификация: 41.1E1; по класификация на EUNIS: G1.6E1

От Директива 92/43 този растителен тип влиза в състава на следните хабитатни единици: 91S0 *Western Pontic beech forests

➤ **Ксеротермни, термофилни дъбови, липови и келяво-габърски гори**

Ксеротермните смесени дъбови гори са най-широко разпространените горски съобщества на природния парк и практически покриват по-голямата част от неговата територия. Най-честият вид дъб е цера (*Quercus cerris*), който образува самостоятелни или смесени съобщества с благоуна (*Quercus frainetto*), косматия дъб (*Quercus pubescens*) и горуната (*Quercus daleschampi*). В смесените гори или доста по-рядко, като смесени ценози, се среща и сребролистата липа (*Tilia cordata*).

На най-стръмните и ерозирани склонове широко са разпространени горите и храсталациите на келяв габър (*Carpinus orientalis*), които са най-често производни. В състава на ксеротермните гори участва голям брой дървесни, храстови и тревни видове. Такива са: обикновен габър (*Carpinus betulus*), мъждрян (*Fraxinus ornus*), обикновен глог (*Crataegus monogyna*), храстовидна зайчина (*Coronilla emerus*), едноцветна бисерка (*Melica uniflora*), разнолистна власатка (*Festuca heterophylla*), бодлив залист (*Ruscus aculeatus*), бял главопрашник (*Cephalanthera damassonium*), кръглолистен прорез (*Mercurialis ovata*), щитовидна вратига (*Tanacetum corymbosum*), виолетова белоочица (*Buglossoides purpureo-coerulea*), дъбова маруля (*Lactuca quercina*), влакнеста теменуга (*Viola hirta*), горски късокрак (*Brachypodium sylvaticum*). Тези смесени ксеротермни гори са най-главните и приоритетни за опазване ценози и местообитания на територията на ПП „Златни пясъци“. Местообитанията в ксеротермните гори на парка се отнасят към следните единици – по Палеарктична класификация: 41.737, 41.76, 41.8222, 41.8411; по класификация на EUNIS: G1.76, G1.7C2, G1.7C41, G1.A1C

От Директива 92/43 този растителен тип влиза в състава на следните единици местообитания:

91Z0 Moesian silver lime woods - фрагментарните гори от сребролистна липа

91M0 Pannonian-Balkan turkey oak- sessile oak forests – смесените дъбови гори

91H0 * Pannonian woods with *Quercus pubescens* – неголемите по площ гори на космат дъб

91G0* Pannonian woods with *Quercus petraea* and *Carpinus betulus* – горите на обикновен габър и различни видове дъб, които също заемат ограничени площи

Горите и храсталациите на келяв габър, които заемат големи площи на територията на парка, не са представени от хабитатна единица в Директива 92/43. За условията на конкретните местообитания, горите от келяв габър представляват изключителен ботанически интерес с формираният склоп, височина и диаметър.

➤ Тревни съобщества

На територията на ПП „Златни пясъци“ тревните съобщества заемат доста ограничена площ. Процентно от площта на защитената територия тя е най-ниска в сравнение с всичките останали природни паркове в България. Можем да ги разделим на два типа:

- вторични съобщества или поляни сред гората и в горските участъци с ниска пълнота, както и на рудерализирани терени (напр. на изоставеното военно поделение);
- първични степни съобщества на стръмни и ронливи мергели (в прилежащите територии на Парка).

Съобществата на горските поляни са вторични и са с променлив флорен състав. Повечето са широко разпространени в страната тревни видове, които влизат в състава на разнообразни ценози – горски, храстови и тревни. Такива са: горски късокрак (*Brachypodium sylvaticum*), ливадна ливадина (*Poa pratensis*), лечебен камшик (*Agrimonia eupatoria*), полска овига (*Bromus arvensis*), обикновено подъбиче (*Teucrium chamaedrys*), обикновен гръмотрън (*Ononis arvensis*), салепов степник (*Pseudolischimachium orchideum*), ежова главичка (*Dactylis glomerata*), обикновен пирей (*Elymus repens*), английски райграс (*Lolium perenne*), пълзяща детелина (*Trifolium repens*), обикновен пелин (*Artemisia vulgaris*). Най-рудерализираните ценози от този тип се срещат в района на военното поделение, край пътищата, край сградите и в околностите на к.к. „Златни пясъци“. Тези съобщества нямат консервационно значение. Местообитанията на поляните и рудералните ценози в парка се отнасят към следните единици – по Палеарктична класификация: 34.3163, 34.41, 87.2; по класификация на EUNIS: E1.4344, E5.11, E5.21

Съобщества от степен тип, разпространени по белите сарматски мергели на стръмни склонове. Срещат се само в северната част на парка и заема ограничени площи. Теренът е стръмен (около 40 градуса наклон) и ценозите са отворени. Доминиращи видове са тънкожилест пелин (*Artemisia lerchiana*), лемботропис (*Lembotropis nigricans*), извит порезник (*Seseli tortuosum*), уралска звездоглавка (*Cephalaria uralensis*), блестящ тънконог (*Koeleria splendens*). Участват още ефедрa (*Ephedra distachya*), ресничеста бисерка (*Melica ciliata*), сибирска камбанка (*Campanula sibirica*), полегнала метла (*Kochia prostrata*), дългометличесто зеле (*Brassica elongata*), разклонена раkitовица (*Tamarix ramosissima*). Рядко, на малки групи или от единични индивиди, е представен и смрадликата (*Cotinus coggygria*). Тези съобщества са с висока консервационна стойност - те са първични, в съставът им участват редки и защитени видове, разпространението им на територията на парка е много ограничено и той попада в най-южната граница на ареала им в България, който включва варовиковите субстрати по Северното Черноморие. Местообитанията на Западно-понтийските степи се отнасят към следните единици: по Палеарктична класификация: 34.9212; по класификация на EUNIS: E1.2D1.

Представяват местообитание от Директива 92/43: 62C0*Ponto-Sarmatic steppes

➤ Варовикови скали

Този тип местообитание в Парка и на границата му, но извън него, е много близък до Западно-понтийските степи. Съобществата, които го населяват, доколкото ги има, включват видове, които бяха описани по-горе. Най-характерни са за района на Аладжа манастир, където има отвесен скален откос от меки сарматски варовици. Растителността е представена от отделни туфи по скалните козири и площадки. Срещат се ефедрa (*Ephedra distachya*), дългометличесто зеле (*Brassica elongata*) и др. Някои съобщества на терофити и сукуленти се развиват по голите карстови повърхности, които заемат много малки площи, главно на върха на варовиковите откоси. Местообитанията на голите скални повърхности се отнасят към следните единици: по Палеарктична класификация: 53.14; по класификация на EUNIS: H3.2E. Това местообитание е включено в Директива 92/43, като 8210 Calcareous rocky slopes with chasmophytic vegetation.

➤ Горски култури

На територията на ПП „Златни пясъци“ са създадени много горски култури. Те са предимно от черен бор (*Pinus nigra*) и акация (*Robinia pseudacacia*), и по-малко от обикновен кипарис (*Cupressus sempervirens*), гръцка ела (*Abies cephalonica*), ливански кедър (*Cedrus libani*),

атлантически кедър (*Cedrus atlantica*), зелена дугласка ела (*Pseudotsuga douglassii*), източна биота (*Biota orientalis*), явор (*Acer pseudoplatanus*), шестил (*Acer platanoides*), бреза (*Betula pendula*), бяла топола (*Populus alba*), маклура (*Maclura aurantica*), аморфа (*Amorpha fruticosa*). Голяма част от тези горски култури са нетипични за територията на парка и трябва да се предприемат мерки по тяхната замяна с местни видове.

Към Плана за управление е приложена **Карта 7: Типове природни местообитания в М 1:10 000**

1.12.2. Обща характеристика на растителността

ПП „Златни пясъци“ се намира ботаникогеографски във флористичния район на Северното Черноморско крайбрежие от Западнокрайбрежния Черноморски окръг в Евксинска провинция на Европейската широколистна горска област. Заема част от обърнатите към Черно море източни склонове на Франгенското плато. Релефът се определя в значителна степен от свлачищни процеси формирали няколко тераси и долове, които създават условия за локални промени в екологичните условия, въпреки ограничената вертикална амплитуда на терена. Развитието на растителната покривка се определя в голяма степен и от въздействието на морето върху различните характеристики на умерено континенталния макроклимат, наклона на терена в цяло и в отделните участъци, геоложката основа, овлажнението на почвите, антропогенното въздействие. Естествената растителност се характеризира с развитие на дървесни съобщества доминирани от келяв габър, цер, благун, космат дъб, мъждрян, полски клен, дръжкоцветен дъб, сребриста липа, полски ясен и др., принадлежащи, с малки изключения, към неморалния средноевропейски тип. Почти цялата територия на парка е заета от такива ксеротермни, термофилни широколистни гори. Развитието на по-скоро сублонгозна, отколкото лонгозна растителност в ниските части на парка е една от най-специфичните особености на горската растителна покривка. В състава им участват видове като полски ясен (*Fraxinus oxycarpa*), полски бряст (*Ulmus minor*), летен дъб (*Quercus robur*), бяла топола (*Populus alba*), черна елша (*Alnus glutinosa*), висока скрипка (*Smilax excelsa*), гръцки гърбач (*Periploca graeca*), евксинският вид битински синчец (*Scilla bithynica*) и др. Поради смекчаващото континенталния климат влияние на морето, в тези гори участват много средиземноморски и субсредиземноморски видове. Ценни за биоразнообразието на парка биха били разположените в непосредствено съседство с парка храстови и тревни видове и техни фитоценози от субсредиземноморската флора – люляк (*Syringa vulgaris*), храстовиден смин (*Jasminum fruticans*), драка (*Paliurus spina-christis*), храстовидна зайчина (*Coronilla emerus*), смрадлика (*Cotinus coggygria*) и др., някои от които са редки за флората на България (разпространени са по варовиковите склонове в местността “Белите сипеи” до северната граница на парка). Развитието на тревна растителност на територията на парка е свързано или с локални едафични особености – напр. стръмни карстови откоси, или с влиянието на антропогенната дейност. Около природния парк има множество силно антропогенно повлияни територии – големия курорт „Златни пясъци“, вилни зони, села, пресича го шосето Варна-Балчик, което също има негативно влияние върху растителността на природния парк.

1.12.2.1. Установени синтаксони по методиката на Браун-Бланке на територията на ПП „Златни пясъци“

Растителната покривка на територията на парка е представена от 10 класа, 12 разреда, 15 съюза и 15 асоциации, с още 6 безрангови синтаксона - включени са и синтаксони от местността “Белите сипеи”, която е непосредствено продължение на север на местността “Бялата стена”. Това значително разнообразие на синтаксони, включително от висок ранг, на такава ограничена по площ територия, отразява богата и сложна по състав и структура растителност. По комплекса от екологични характеристики те могат да бъдат разделени в няколко групи:

I. Хигрофилна тревна растителност

Три от представените класа на територията на парка са хигрофилни. Развитието на водната растителност е свързано с дълбочината на водния пласт, неговото движение или

неподвижност, химичен състав на водата и други фактори на водната среда. Особено характерно е езерото при туристическа база „Академика“. То е най-голямо и с разнообразна водна (хидрофилна) растителност. В условията на отворена водна повърхност се развиват ценози на видове характерни за застояли или бавно течащи води част от които имат размери от няколко mm до 1 cm, други са високи над 2 m. От първите с по-голямо обилие са видове на водната леща - *Lemna minor* и *L. trisulca*, плаващия роголистник - *Ceratophyllum demersum*, ежовата главичка - *Sparganium erectum*, различни водорасли - *Chara* sp. и др. Фитоценозите са отнесени към една широко разпространена асоциация.

1. Клас *Lemnetea minoris* (R. Tx. 1955) de Bolos et Masclans 1955
1.1. Разред *Lemnetalia minoris* (R. Tx. 1955) de Bolos et Masclans 1955

1.1.1. Съюз *Lemnion gibbae* R. Tx. et Schwabe-Braun in R. Tx. 1974

Асоциация *Lemnetum minoris* Th. Müller et Görs 1960

1.1.2. Съюз *Riccio-Lemnion trisulcae* R. Tx. 1974

Асоциация *Lemnetum trisulcae* Knapp. et Stoffers 1962

В близост до брега се създават условия за вкореняване, прикрепване на растенията към дъното на водните басейни. Височината на растенията може да надхвърля един метър, проективното покритие е значително. Установени са две асоциации доминирани едната от класовидния многолистник (*Myriophyllum spicatum*), а другата от плаващия роголистник (*Ceratophyllum demersum*).

2. Клас *Potamogetonetea pectinati* R. Tx. et Prsg. 1942

2.1. Разред *Potamogetonetalia pectinati* W. Koch 1926

2.1.1. Съюз *Potamogetonion pectinati* (Koch 1926) Görs 1977

Асоциация *Myriophylletum spicati* Soó 1927

Асоциация *Ceratophylletum demersi* Hild. 1956

В периферията на езерото има ценози на широколистен папур (*Typha latifolia*), тръстика (*Phragmites australis*), езерен камъш (*Schoenoplectus lacustris*), ежова главичка (*Sparganium erectum*). Тази висока хигрофилна растителност е значително по-разнообразна и фитоценозите са отнесени към четири асоциации. Като част от интразонален тип растителност всички те имат широко разпространение.

3. Клас *Phragmitetea communis* Tx. et Prsg. 1942

3.1. Разред *Phragmitetalia communis* Koch 1926

3.1.1. Съюз *Phragmition communis* Koch 1926

Асоциация *Typhetum latifoliae* G. Lang 1973

Асоциация *Scirpetum lacustris* (Allorge 1922) Chouard 1924

Асоциация *Sparganietum erecti* Roll. 1938

Асоциация *Phragmitetum communis* von Soó 1927

II. Ксеротермна тревна растителност

Фитоценозите, които се развиват в полянките между горската растителност са вторични, силно рудерализирани, заемат ограничени площи и нямат широко разпространение. Отличават се със значително вариране на флорния им състав и базовите синтаксони могат да бъдат формулирани само като вероятни. Като компонент на растителната покривка на парка те имат своето значение, но от гледна точка на биоразнообразието не представляват интерес.

Клас *Galio-Utricetea* Passarge 1967 em. Kopecky 1969

Разред *Lamio albi-Chenopodietalia boni-henrici* Kopecky 1962

Съюз *Aegopodion podagrariae* R. Tx. 1967

Comm. of *Poa trivialis* + *Dactylis glomerata*

Клас *Trifolio-Geranietea saguinei* Th. Muller 1961

Разред *Origanetalia vulgaris* Th. Muller 1961

Съюз *Trifolion medii* Th. Muller

Comm. of *Achillea millefolium* + *Trifolium medium*

Фитоценозите от разред *Stipo pulcherimae-Festucetalia pallentis* на клас *Festuco-Brometea* биха били сред най-голямото биотично богатство на парка. Както голяма част от видовете, които ги съставят, така и самите фитоценози са редки за страната и за европейската растителна покривка. В състава им участват: тънкожилест пелин (*Artemisia lerchiana*), гребеновиден житняк (*Agropyron cristatum*), халерова острица (*Carex halleriana*), български клейстогенес (*Cleistogenes bulgarica*), садина (*Chrysopogon gryllus*), варненски пирей (*Elymus varnensis*), крайморски ечемик (*Hordeum marinum*), брадати ушици (*Lappula barbata*), дългостъблена еспарзета (*Onobrychis gracillis*), влакнест очиболоец (*Potentilla pilosa*), извит порезник (*Seseli tortuosum*) и др.

Клас *Festuco-Brometea* Br.-Bl. Et r. Tx. Ex Klika et Hadac 1944

4.2. Разред *Stipo pulcherimae-Festucetalia pallentis* Тора 1968

4.2.1. Съюз *Pimpinello-Thymion zygoidei* Dihoru 1970

Асоциация *Lembotropo-Artemisietum lerchianae* nom. prov.

III. Горска и храстова мезофилна и ксерофилна растителност

Горската растителност покрива най-голяма част от територията на парка и се отличава със забележително разнообразие за такава малка по площ територия. Представена е от два класа с три разреда, пет съюза и пет асоциации и един безрангов синтаксон. Основна част от фитоценозите се отнася към клас - *Quercio-Fagetea* и само няколко към клас *Populetea alba*.

Фитоценозите се отнасят към неморалния тип растителност (листопадна широколистна средноевропейска).

От екологична гледна точка в клас *Quercio-Fagetea* може да бъдат обособени две групи фитоценози, които са представени от два отделни разреда:

III.1 Ксеротермна горска и храстова растителност включена в разред *Quercetalia pubescentis* заема по високите участъци на релефа. Тя доминира по площ и по разнообразие на асоциации. Най-често е силно нарушена от антропогенното въздействие. Само в централната част на парка има фитоценози с по-близка до коренната структура. Единични дървета са с възраст над 100 г. Основни ценозобразуватели са ксеротермните видове дъб. Монодоминантните фитоценози са малко, преобладават смесените дървостои от цер (*Quercus cerris*), благун (*Quercus frainetto*), космат дъб (*Quercus pubescens*), келяв габър (*Carpinus orientalis*). В състава им участват още мекиш (*Acer tataricum*), клен (*Acer campestre*), мъждрян (*Fraxinus ornus*), махалебка (*Prunus mahaleb*), брекиня (*Sorbus torminalis*), офика (*Sorbus aucuparia*), дива трънлива круша (*Pyrus pyraeaster*), сребролистна липа (*Tilia tomentosa*), дребнолистна липа (*Tilia cordata*) и др. Обилието на храстовите видове в отделните ценози варира значително. Представени са обикновен дрян (*Cornus mas*), обикновен глог (*Crataegus monogyna*), обикновено птиче грозде (*Ligustrum vulgare*), брадавичест чашкодрян (*Euonymus verrucosa*) и др. В приземните етажи видовото разнообразие в цяло е голямо, но в в отделните ценози много случаи обилието им е незначително. По-разпространени са перест късокрак (*Brachipodium pinnatum*), горска ливадина (*Poa nemoralis*), ежова главичка (*Dactylis glomerata*), срещат се още зеленикава оризовка (*Piptatherum (Oryzopsis) holciformis*), едноцветна бисерка (*Melica uniflora*), градско омайниче (*Geum urbanum*), грудков балдаран (*Chaerophyllum bulbosum*), едра чаровница (*Circea lutetiana*), стенна салата (*Mycelis muralis*), ниско великденче (*Veronica chamaedrys*), жълта мъртва коприва (*Lamium galeobdolon*), виолетова белоочица (*Buglosoides purpureo-caerulea*), лепка (*Galium aparine*), черно секирче (*Lathyrus niger*), пролетно секирче (*Lathyrus vernus*), вълнест напръстник (*Digitalis lanata*), зловонен здравец (*Geranium robertianum*), напластена острица (*Carex tomentosa*), дланевидна острица (*Carex digitata*), солешникова рунянка (*Hieracium pilosella*) и др. Асоциация *Staphyleo-Tilietum tomentosae* има много ограничено разпространение. Фитоценозите на келявия габър (*Carpinus orientalis*) се срещат главно в по-високите части на парка. На места този вид има дървовидна форма и фитоценозите представляват по-особен интерес. Видовият състав на приземните етажи не се отличава от този в дъбовите гори.

5. Клас *Quercio-Fagetea* Br.-Bl. et Vlieg. 1937

5.1. Разред *Quercetalia pubescentis* Br.-Bl. (1931) 1932

5.1.1. Съюз *Quercion frainetto* Ht. 1954

Асоциация *Quercetum frainetto-cerris* Rudski 1940

Съобщество на *Quercus pubescens*

5.1.2. Съюз *Aceri tatarico-Quercion* Zól. - Jakucs 1957

Асоциация *Staphyleo-Tilietum tomentosae* Tzonev 2003

5.1.3. Съюз *Syringo-Carpinion orientalis* Jakucs 1959

Асоциация *Oryzopsi holciforme-Carpinetum orientalis* Jakucs et Zolyomi 1959

III.2. Мезофилната горска растителност доминирана от източния бук (*Fagus orientalis*) и обикновения табър (*Carpinus betulus*) е с по-ограничено разпространение на територията на парка. Те заемат понижени части на релефа предимно със северна експозиция. Представяват значителен интерес, тъй като дървостоят се отнася към коренната растителност и има реликтни черти. В миналото тази растителност очевидно е покривала по-големи площи, но под антропогенното въздействие е била заменена от вторични фитоценози. Най-често храстовият етаж е много слабо представен, както и тревния. С ограничено обилие са разпространени многогодишен пролез (*Mercurialis perennis*), миризлива теменуга (*Viola odorata*), кучешка теменуга (*Viola canina*), зловонен здравец (*Geranium robertianum*), горска млечка (*Euphorbia amygdaloides*), горска острица (*Carex sylvatica*), бял главопрашник (*Cephalanthera damasonium*), плътногрудеста лисичина (*Corydalis solida*), миризлива момкова сълза (*Polygonatum odoratum*), тънколистна зайча саянка (*Asparagus tenuifolius*), сицилийска самардала (*Nectaroscordum siculum*), петров кръст (*Lilium martagon*) и др.

Клас *Quercu-Fagetum* Br.-Bl. et Vlieger 1937

Разред *Fagetalia sylvaticae* Pawłowski et al. 1928

Съюз *Fagion orientalis* Quézel et al. 1992

Асоциация *Primulo rubrae-Fagetum orientalis* Tzonev et al. 2006

Съюз *Carpinion betuli*

Съобщество на *Carpinus betulus*

IV. Хигро-мезофилна горска и храстова растителност.

Представена е само от няколко фитоценози отнесени към клас *Populetea albae*. Доминиращи видове са полски ясен (*Fraxinus oxycarpa*) и полски бряст (*Ulmus minor*), които заедно с придружаващите ги видове, включително известен брой лиани, формират редките за растителната покривка на България и Европа лонгозен тип фитоценози. Флористичното им богатство е голямо, като все повече навлизат рудерални видове. Освен двата основни доминанта се срещат още дръжкоцветен дъб (*Quercus pedunculiflora*), виргилиев дъб (*Quercus virgiliana*), благун (*Quercus frainetto*), бял бряст (*Ulmus laevis*), планински ясен (*Fraxinus excelsior*), сребролистна липа (*Tilia tomentosa*), бяла топола (*Populus alba*), черна елша (*Alnus glutinosa*), остролистна зайча саянка (*Ruscus aculeatus*), широколистен чашкодрян (*Evonymus latifolius*), обикновен глог (*Crataegus monogyna*); от лианите: бръшлян (*Hedera helix*), висока скрипка (*Smilax excelsa*), гръцки гърбач (*Periploca graeca*), обикновен хмел (*Humulus lupulus*), обикновен брей (*Tamus communis*), винена лоза (*Vitis vinifera*), обикновен повет (*Clematis vitalba*); от тревните по-често срещани са увиснала острица (*Carex pendula*), шаренокласа острица (*Carex melanostachia*), сдиплена росица (*Glyceria plicata*), едра чаровница (*Circea lutetiana*), горско чадърче (*Calystegia sylvatica*), стълбчест див слънчоглед (*Doronicum columnae*), клонесто горско просо (*Milium effusum*), едноцветна бисерка (*Melica uniflora*), голям хвоц (*Equisetum telmateja*), миризлива момкова сълза (*Polygonatum odoratum*), доървеницов салеп (*Orchis coriophora*), пурпурен салеп (*Orchis purpurea*), зеленоцветна кукувича опашка (*Platanthera chlorantha*), горско чадърче (*Calystegia sylvatica*), горска ливадина (*Poa nemoralis*), петнист змиарник (*Arum maculatum*), горски чистец (*Stachys sylvatica*), черноморска ведрица (*Fritillaria pontica*), лековита зидарка (*Parietaria officinalis*), недоразвит лимодорум (*Limodorum abortivum*), мицелис, стенна салата (*Mycelis muralis*), градско омайниче (*Geum urbanum*), блатна перуника (*Iris pseudacorus*), бял главопрашник (*Cephalanthera damasonium*) и др.

6. Клас *Populetea albae* Br.-Bl. 1962

6.1. Разред *Populetalia albae* Br.-Bl. 1931

6.1.1. Съюз *Alnion incanae* Pawl. in Pawl. et Wallisch 1928

Субсъюз *Ulmenion minoris* Oberd. 1953

Асоциация *Smilaco excelsae-Fraxinetum oxycarpae* (Soó 1957) Pavlov et M. Dimitrov 2002

V. Скална растителност

На територията на парка скалните разкрития са в няколко участъка в границите на парка и един в съседство. Видовете, които са представени в тези местообитания разнообразяват значително биоразнообразието. По скалите на Аладжа манастир има малко видове. Растителността е представена от отделни туфи по скалните козирки и площадки. Срещат се ефедра (*Ephedra distachya*), дългометличесто зеле (*Brassica elongata*) и др. В скалистите и каменисти участъци на отдели 148, 149 и 150 махалебка (*Cerasus mahaleb*) формира фитоценози на места с келав габър.

Клас *Asplenieta trichomanis* Oberd. 1977

Разред *Androsacealia vandellii* Br.-Bl. 1934

Съюз *Asplenion septentrionalis* Oberd. 1938

Comm. of *Asplenium septentrionale*

Comm of *Cerasus mahaleb*

VI. Специално внимание заслужават изкуствените насаждения от черен бор, акация, някои екзотични иглолистни. Видовете от чужди флори не могат да бъдат разглеждани като част от биоразнообразието на парка, но за любителите на природата представляват интерес.

1.13. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ГОРСКОДЪРВЕСНАТА РАСТИТЕЛНОСТ

1.13.1. Инвентаризация на горите и земите в ПП „Златни пясъци“

Инвентаризацията на горите и земите на ПП „Златни пясъци“ е извършена през 2006 г. съгласно изискванията на Наредба №6 от 05.02.2004 г. за устройство на горите и земите от горския фонд и на ловностопанските райони в Р България. При инвентаризацията са съставени таксационни описания за всички гори и земи от природния парк, които са включени в Приложение №1 на *СВИТЪК III: Гори и земи*

Съгласно „Горскорастително райониране на България“, 1979 г. ПП „Златни пясъци“ попада в Равнинно-хълмистия подпояс на листопадните дъбови гори от 0 до 400(300-500) м н.в. в Добруджанско черноморие – М-ДЧ/1-1, а по „Класификационната схема на типовете горски месторастения в НРБ“ от 1983 г. в Мизийската горскорастителна област, долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори, подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори – М-1-2. Типовете горски месторастения са означени върху описанията на площите в *СВИТЪК III: Гори и земи*

Общата площ на горите и земите от горския фонд в природния парк е 1324.7 ха. Обобщени данни от таксацията на горите и земите са представени в Таблица №4.

Таблица №4

Разпределение на общата площ на ПП „Златни пясъци“ по ВИД НА ЗЕМИТЕ

Вид на подотдела	иглол.	ш.вис.	рекон.	и.прев	нискос	топол.	Всичко	%
А. Насаждения								
а) С пълн. 0.4-1.0	101.6	90.0	584.9	438.1	21.0	1.7	1237.3	93.4
От естест.произход	-	85.3	582.3	438.1	20.3	1.7	1127.7	85.1
Склопена култура	101.6	4.7	2.6	-	0.7	-	109.6	8.3
Несклопена култура	-	-	-	-	-	-	-	-
б) С пълн. 0.1-0.3	-	3.9	1.5	-	0.7	-	6.1	0.5
От естест.произход	-	3.9	1.5	-	-	-	5.4	0.4
изредена култура	-	-	-	-	0.7	-	0.7	0.1
Всичко насаждения	101.6	93.9	586.4	438.1	21.7	1.7	1243.4	93.9

План за управление на Природен парк „Златни пясъци” – община Варна, община Аксаково, област гр. Варна,
община Балчик, област гр.Добрич

Б. Клек	-	-	-	-	-	-	-	-
Всичко залес. площ	101.6	93.9	586.4	438.1	21.7	1.7	1243.4	93.9
В. Незалесена дър- вопроизв. площ								
сечище	-	-	-	-	-	-	-	-
пожарище	-	-	-	-	-	-	-	-
голина	0.1	-	-	-	-	-	0.1	-
Всичко незал. площ	0.1	-	-	-	-	-	0.1	-
Г. Недървопроизво- дителна г. площ								
поляна	0.5	1.3	19.5	6.6	-	-	27.9	2.1
просека	7.1	0.4	10.4	2.9	-	-	20.8	1.6
шосе	0.7	2.0	2.5	-	-	-	5.2	0.4
камионен път земен	-	0.3	2.2	0.9	-	-	3.4	0.3
нелесоприг. голина	0.8	-	3.0	-	-	-	3.8	0.3
дворно място	1.4	5.3	10.8	1.0	0.1	-	18.6	1.4
блато	-	0.4	-	-	-	-	0.4	-
мочур	-	-	0.2	-	-	-	0.2	-
каптаж	-	0.1	-	-	-	-	0.1	-
кам.път с настилка	-	-	-	0.2	-	-	0.2	-
паркинг	0.2	-	0.4	-	-	-	0.6	-
Всичко недър. площ	10.7	9.8	49.0	11.6	0.1	-	81.2	6.1
Обща площ -хектари	112.4	103.7	635.4	449.7	21.8	1.7	1324.7	100.0

Залесената площ в ПП „Златни пясъци” заема 93.9% от площта му, а останалата – 6,1% е незалесена. Голите недървопроизводителни площи заемат 81,1 ха (6,1% от площта на природния парк), като площта е заета предимно от поляни -27,9 ха, просеки -20.8 ха и дворни места -18.6 ха(1,4%). На територията на ПП ограничено са разположени площи заети от нелесопригодни голини -3.8 ха, земни камионни пътища -3.4 ха и шосе -5.2 ха, паркинги -0,6 ха и др.

1.13.1.1. Характеристика на горите по функционални групи

Разпределението на горите и земите от горския фонд на Парка във връзка с техните функции извършено съгласно чл.4 от Правилника за прилагане на Закона за горите при таксацията от 2006 г. е представено в Таблица №5.

Таблица №5

Разпределение на общата площ на ПП „Златни пясъци” по ФУНКЦИИ

Специална група	Водеща спец. функция ха	В др.катег. %	В др.катег. ха	Общо ха
Защитна ивица Ч море	-	-	309.3	309.3
Защитна ивица шосе	-	-	132.6	132.6
Защитена местност	-	-	16.6	16.6
Паметник на кутурата	-	-	22.1	22.1
Природен парк	1324.7	100.0	-	1324.7
Общо ЗАЩИТЕНИ И РЕКР.	1324.7	100.0		
Общо СПЕЦ. ФУНКЦИИ	1324.7	100.0		
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ГОРИ	1324.7	100.0		

➤ **Защитни и рекреационни гори и земи**

- Противоерозионни гори и земи – включват еднокилометровата крайбрежна ивица на Черно море отдели и подотдели: 141 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; 142 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2; 143 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 144 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13; 145 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3; 146 з, и, к, л, м, н, о, 5, 6, 7, 8, 10 с обща площ 309.3 ха, от която 289.2 ха залесена и 20.1 незалесена.

- Мелиоративни – включват защитна 50-метрова ивица от двете страни на първокласен път Варна-Балчик отдели и подотдели: 141 е, 1, 2; 143 д, е, м, н, о, р, с, т, 9, 10, 11, 13; 146 к, л, м, н, 6; 147 в, л, о, п, р, 2, 3, 4, 5; 149 м, н, о, п, 4; 150 б, в, г, д, р, с, т, у, ф, х, я, а1, б1, в1, 1, 5, 11, 12, 13; 151 п, р, с, т, у, ш, щ, ю; 194 а, д, ж, 4 с обща площ 132.6 ха, от която 118.4 ха залесена и 14.2 ха незалесена.

- Други – включва обекта на културното наследство „Аладжа манастир” отдели и подотдели: 150 а1, б1, в1, 1, 11, 12 с обща площ 22.1 ха, от която 19.7 ха залесена и 2.4 ха незалесена.

➤ **Гори и земи в защитени територии**

- Природен парк – включва отдели и подотдели:
130 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,1,2. 131 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,1,2,3,4,5,6. 132 а,б,в,г,д,1,2,3. 133а,б,в,г,д. 134 а,а-1,б,б-1,в,1. 135 а,б,в,1. 136 а,б,в,г,д,е, ж,з,и,1,2,3. 137 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,1,2,3. 138 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,1,2, 3,4,5,6. 141 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,п,1,2,3,4, 5,6,7,8. 142 а,б,в,г,д,е,ж,1,2. 143 а,б,в,г,д,е,ж,1,2,3,4,5,6. 144 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,п,р, с,т,у,ф,1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13. 145 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,п,1,2,3. 146 а,б,в,г,д,е,ж,з, и,к,л,м,н,о,п,р,1,2,3,4,5,6,7,8,9,10. 147а,б,в,г,д,е,ж, з,и,к,л,м,н,о,п,р,с, т,у,ф,х,ц,ч,1,2,3,4,5,6,7. 148 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,п,р,с,т,у,1,2,3,4,5,6. 149 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,п,р,с,т, 1,2,3,4, 5,6. 150 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,п,р,с,т,у,ф,х,ц,ч,ш,щ,ю,я,а1,б1ю, в1,1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11, 12,13. 151 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,п,р,с,т,у,ф,х,ц,ч,ш,щ,ю,я,а1,б1,в1,г1,д1е1,1,2,3,4,5,6,7, 8,9,10,11,12,13,14,15. 193 а,1. 194 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,1,2,3,4 с обща площ 1324.7 ха, от която залесена 1243.4 ха и незалесена 81.3 ха.

- Защитена местност „Аладжа манастир” – включва отдели и подотдели: 148 с, 4, 5; 150 а, б, в, г, б1, в1, 1, 2, 3, 4, 5, 11, 12, 13 с обща площ 16.6 ха, от която 11.4 ха залесена и 5.2 ха незалесена.

1.13.1.2. Таксационна характеристика на горскодървесната растителност

Въз основа на данните от инвентаризацията през 2006 г. е разработена таксационна характеристика за горскодървесната растителност на ПП „Златни пясъци”. Таблиците за таксационната характеристика са поместени в Приложение №2 (табл. №№ 1-30) към *СВИТЪК III: Гори и земи*. В Таблица № 6 е дадено разпределението на залесената площ по дървесни видове и класове на възраст в ПП „Златни пясъци”.

Таблица №6

Разпределение на залесената площ по дървесни ВИДОВЕ и класове на ВЪЗРАСТ в ПП „Златни пясъци”

Дървесен вид	I 1-20	II 21-40	III 41-60	IV 61-80	V 81-100	VI 101-120	VII 121-140	VIII 141-160	Хертари Общо	%
аткдр	-	5.5	1.6	-	-	-	-	-	7.1	0.6
дкдр	-	-	0.6	-	-	-	-	-	0.6	0.1
эдгл	-	-	1.0	-	-	-	-	-	1.0	0.1
ие	-	-	0.2	-	-	-	-	-	0.2	-
кип	-	-	0.3	-	-	-	-	-	0.3	-
лкдр	-	-	0.1	-	-	-	-	-	0.1	-

План за управление на Природен парк „Златни пясъци” – община Варна, община Аксаково, област гр. Варна,
община Балчик, област гр.Добрич

чб	1.7	59.5	25.3	-	-	-	-	-	86.5	7.0
ак	18.1	1.2	0.8	-	-	-	-	-	20.1	1.6
аяс	0.3	-	-	-	-	-	-	-	0.3	-
бл	-	1.6	105.0	5.9	2.5	-	-	-	115.0	9.3
брз	-	-	0.1	-	-	-	-	-	0.1	-
бтп	-	-	2.4	0.1	-	-	-	-	2.5	0.2
вдб	-	-	0.7	1.5	0.1	0.4	1.4	-	4.1	0.3
гбр	-	7.8	38.0	5.9	2.4	8.3	0.1	0.8	63.3	5.1
избк	-	4.2	-	1.3	-	-	-	-	5.5	0.4
кгбр	-	56.2	334.7	119.3	7.8	1.6	-	-	519.6	41.8
кдб	-	9.4	25.8	6.8	0.4	-	-	-	42.4	3.4
кп	-	0.8	4.4	-	-	-	-	-	5.2	0.4
лдб	-	-	2.8	0.1	-	1.0	-	0.1	4.0	0.3
лк	-	0.1	-	-	-	-	-	-	0.1	-
ма	-	0.7	-	-	-	-	-	-	0.7	0.1
мврб	0.1	0.1	-	-	-	-	-	-	0.2	-
мжд	0.3	12.0	22.6	6.0	0.2	-	-	-	41.1	3.3
мх	0.1	0.8	-	10.1	4.9	3.0	-	-	18.9	1.5
пбрс	-	0.1	-	-	-	-	-	-	0.1	-
пкл	-	-	13.9	2.4	-	0.2	-	-	16.5	1.3
плбрс	-	1.6	-	0.9	0.4	-	0.4	-	3.3	0.3
плас	-	-	-	0.1	-	-	-	-	0.1	-
пяс	-	0.1	0.1	2.7	-	2.5	-	-	5.4	0.4
рег	-	0.4	-	-	-	-	-	-	0.4	-
срлп	-	-	8.6	15.7	-	2.1	-	-	26.4	2.1
цр	-	16.1	193.3	33.0	4.4	2.4	1.5	0.4	251.1	20.2
чел	-	-	-	-	-	0.6	-	-	0.6	0.1
яв	-	-	-	-	-	0.6	-	-	0.6	0.1
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
общо	20.6	178.2	782.3	211.8	23.1	22.7	3.4	1.3	1243.4	100.0
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

В състава на горите участват общо 34 броя дървесни видове. С най-голямо площно участие са представени келяв габър – 519.6 ха (41.8% от залесената площ), следван от цер – 251.1 ха (20.2%), а с най-малко – испанска ела, кипарис, ливански кедър, американски ясен, топола-регенерата и полски ясен – общо 0.1% от от залесената площ на парка. Освен видовете посочени в Таблица №7 на територията на Парка се срещат единично в насажденията и културите още бяла върба, круша, конски кестен, брекина, шестил и орех. По-голямата част от залесената площ на парка е заета от местни, семенни и издънкови дървесни видове - 1120.7 ха (90.1%), а останалата от чуждоземни видове (бяла акация, атласки кедър, деодарски(хималайски) кедър, ливански кедър, зелена дуглазка ела, испанска ела, американски ясен и маклура) - общо 36.2 ха (2.9%) и от местен вид но нехарактерен за района на Парка (черен бор) - 86.5 ха или 7.0%. От чуждоземните видове преобладава акацията с 55.5% от площта им. Постепенната смяна на чуждоземните видове и черния бор(неместен вид) с местни дървесни видове през следващите няколко десетилетия следва да бъде главна задача в направляване развитието на дървесните формации в парка.

Келявият габър заемащ повече от 1/3 от залесената площ на парка се отличава от разпространените навсякъде в страната храстови съобщества от същия вид, които обикновено се срещат с височина 2-4 м. В по-голямата част от територията на Парка заета с този вид, са се образували нормално проходими и просторни горски насаждения със средна височина 7-12 м, което понастоящем изключително рядко се среща у нас. Следва да се отбележи, че този дървесен вид доминира и определя съвременния облик на Парка. Във връзка с физико-географските условия и стопанската дейност на територията на природния парк са разпространени предимно издънкови смесени насаждения от келяв габър, цер, благун, габър, космат дъб, сребролистна липа, полски ясен, клен и др. Чрез изкуствени залесявания на много места в природния парк са създадени чисти и смесени култури от черен бор, атласки кедър, хималайски кедър, зелена дуглазка ела, кипарис и др. Чуждоземните видове показват добър и много добър растеж. За условията на нашата страна те биха достигнали зряла възраст при 100-120 г. На територията на Парка не е констатирано развитие на възобновителни процеси при чуждоземните видове. Няма достатъчно данни у нас за естественото им възобновяване и най-вероятно няма да

издържат конкуренцията на местните видове. Поради тези обстоятелства не се налага чуждоземните дървени видове спешно да бъдат отстранени от района на Парка. В Таблица №7 е дадено разпределението на залесената площ в ПП „Златни пясъци” по произход на насажденията, по класове на възраст и процентното им разпределение.

Таблица №7

Разпределение на залесената площ по произход на насажденията, по класове на възраст и процентното им разпределение

Произход на насаж.	I 1-20	II 21-40	III 41-60	IV 61-80	V 81-100	VI 101-120	VII 121-140	VIII 141-160	Хертари Общо	%
Сем. ест.	0.1	0.8	0.5	28.7	23.1	22.7	3.4	1.3	85.3	6.9
Издънков	18.5	110.4	743.5	183.1	-	-	-	-	1055.5	84.9
Изкуствен	2.0	67.0	33.6	-	-	-	-	-	102.6	8.2
общо	20.6	178.2	782.3	211.8	23.1	22.7	3.4	1.3	1243.4	100.0
%	1.6	14.3	62.9	17.1	1.9	1.8	0.3	0.1	100.0	

Преобладават насажденията с издънков произход – 84.9% от залесената площ на Парка следвани от културите с изкуствен произход – 8.2%, а с най-малко участие са насажденията със естествен семенен произход – 6.9%. Насажденията от III-ти клас на възраст(41-60 г.) преобладават по площ с 62.9%, а във II-ри и IV-ти клас на възраст са събрани по-голяма част от останалите насаждения съответно с 14.3% и 17.1%.

Таблица №8

Площно разпределение на дървесните видове по произход и процентното им разпределение

Дървесен вид	ПРОИЗХОД				Общо	%
	МЕСТЕН		ИЗКУСТВЕН			
	сем.	естествен	неместен	чуждоземен		
аткдр	-	-	-	7.1	7.1	0.6
дкдр	-	-	-	0.6	0.6	0.1
эдгл	-	-	-	1.0	1.0	0.1
ие	-	-	-	0.2	0.2	-
кип	-	-	-	0.3	0.3	-
лкдр	-	-	-	0.1	0.1	-
чб	-	-	86.5	-	86.5	7.0
ак	-	-	-	20.1	20.1	1.6
аяс	-	-	-	0.3	0.3	-
бл	2.5	112.5	-	-	115.0	9.3
брз	-	-	0.1	-	0.1	-
бтп	2.5	-	-	-	2.5	0.2
вдб	3.4	0.7	-	-	4.1	0.3
гбр	27.5	35.8	-	-	63.3	5.1
избк	-	5.5	-	-	5.5	0.4
кгбр	-	519.6	-	-	519.6	41.8
кдб	-	42.4	-	-	42.4	3.4
кп	-	-	5.2	-	5.2	0.4
лдб	4.0	-	-	-	4.0	0.3
лк	-	-	0.1	-	0.1	-
ма	-	-	-	0.7	0.7	0.1
мвrb	-	0.2	-	-	0.2	-
мжд	-	41.1	-	-	41.1	3.3
мх	18.9	-	-	-	18.9	1.5
пбрс	-	0.1	-	-	0.1	-
пкл	-	16.5	-	-	16.5	1.3
плбрс	-	3.3	-	-	3.3	0.3
пляс	0.1	-	-	-	0.1	-
пяс	5.2	0.2	-	-	5.4	0.4
рег	-	-	-	0.4	0.4	-

срлп	-	26.4	-	-	26.4	2.1
цр	20.0	231.1	-	-	251.1	20.2
чел	0.6	-	-	-	0.6	0.1
яв	0.6	-	-	-	0.6	0.1
<hr/>						
общо	85.3	1035.4	91.9	30.8	1243.4	100.0
%	6.9	83.2	7.4	0.3	100.0	

Площното разпределение на дървесните видове по произход показва, че значителна част- 7.7% от залесената площ на Парка е заета от чуждоземни и с неместен по произход дървесни видове.

Горите на природния парк, обобщено за цялата му територия са съставени предимно от смесени с преобладание на келяв габър издънкови насаждения. Средната възраст на горите е 52 години, средната им пълнота е 0.78, средния им бонитет е 3(3.4), средния прираст на горите е 2.07 куб.м/ха, средния запас 96 куб.м/ха, а общия запас е 119090 куб.м(без клони.). Представяме за ПП „Златни пясъци” таксационните характеристики по видове гори:

➤ Иглолистни гори– 101.6 ха (**Приложение №2, таблици №№6-10**), *СВИТЪК III: Гори и земи*

Към иглолистните гори са включени чисти култури от черен бор, атласки кедър, деодарски кедър, зелена дуглазка ела, обикновен кипарис и смесени от тях . Средната възраст на горите е 36 г., средната пълнота е 0.75, средния бонитет е 2.6, средния прираст е 5.81 куб.м/ха, а общия им запас е 20900 куб.м(без клони).

➤ Широколистни високоствъблени гори – 93,9 ха (**Приложение №2, таблици №№11-15**), *СВИТЪК III: Гори и земи*

Широколистните високоствъблени насаждения обхващат семенни чисти и смесени насаждения от махалебка, сребролистна липа, полски ясен цер и др. и култури от копривка, маклура и др. (без акация и гледичия). Средната възраст на широколистните високоствъблени гори е 85 г., средната пълнота е 0.65, средния бонитет е 2.8, средния прираст е 1.85 куб.м/ха, а общия им запас е 14740 куб.м(без клони).

➤ Гори за реконструкция – 586.4 ха (**Приложение №2, таблици №№15-20**), *СВИТЪК III: Гори и земи*

Горите за реконструкция са отделени съгласно изискванията на Окръжно 36-00-95/28.06.95 г. на КГ, относно “Реконструкция на неустойчиви и нископродуктивни гори”. Средната възраст на горите за реконструкция е 53 г., средната пълнота е 0.80, средния бонитет е 4.0, средния прираст 1.11 куб.м/ха, а общия им запас е 32025 куб.м(без клони).

➤ Издънкови гори за превръщане –438.1 ха (**Приложение №2, таблица №№21-25**), *СВИТЪК III: Гори и земи*

В издънковите гори за превръщане в семенни са включени чисти и смесени издънкови насаждения от цер,благун, клен, габър и др. често с участие на келяв габър и мъждрян. Средната възраст на дъбовите издънкови гори за превръщане(без церови) в семенни е 49 г., средната пълнота 0.80, средния бонитет 2.9, средния прираст е 2.36 куб.м/ха, а общия им запас е 50320 куб.м(без клони).

➤ Нискоствъблени гори – 21.7 ха (**Приложение №2, таблици №№25-30**), *СВИТЪК III: Гори и земи*

Нискоствъблените гори включват акациевите насаждения и култури. Средната възраст на нискоствъблените гори е 9 г., средната пълнота е 0.68, средния бонитет е 2.8, средния прираст е 5.25 куб.м/ха, а общия им запас е 785 куб.м(без клони).

➤ Тополови гори – 1.7 ха

Включва едно семенно насаждение от бяла топола, полски ясен, цер и др. на средната възраст за тополовите гори 60 г., пълнота е 0.50, бонитет е 1.0 и площ 1,7 ха.

1.13.1.3.Здравословно състояние на горскодървесната растителност

В Таблица №9 са дадени повредите по вид и степен на повреда.

Таблица №9
Разпределение на редуцираната площ по ВИД и СТЕПЕН НА ПОВРЕДАТА
в ПП „Златни пясъци”

Вид на повредата	Степен на повреда				Всичко	%
	0	1	2	3		
Съхнене	4.0	-	0.7	1.5	6.2	0.5
некрози по листата	2.2	-	-	-	2.2	0.2
суховършии	1.1	0.1	1.0	-	2.2	0.2
Без повреда	1232.9	-	-	-	1232.9	99.1
Всичко	1240.2	0.1	1.7	1.5	1243.5	100.0
Процент	99.7	-	0.2	0.1	100.0	

От Таблица №9 се вижда, че 99.7% от залесената площ на Парка се състои от неповредени насаждения и култури. Леко повредените насаждения са 0.1 ха(не се отчита в %), силни повредените са 1.7 ха или 0.2% от залесената площ и необратимо повредените са 1.5 ха или 0.1%.

При почти всички горски насаждения в ПП „Златни пясъци” се наблюдава съхнене на единични или групи от дървета най-често в рамките до 1-3% от стоящата им маса. В по-голяма степен от съхнене през десетилетието са засегнати културите от черен бор, които са създадени извън ареала на естественото им разпространение. В някои случаи(145 е, ж – стари подотдели) културите са изсъхнали до 100%.

От информацията съдържаща се в справките на Лесозащитна станция-Варна за периода 2000-2007 г. не се констатира или прогнозира нападения на горите в ПП”Златни пясъци” от зелена дъбова листоврътка, педомерка и гъботворка.

Общото здравословно състояние на горите в ПП „Златни пясъци” понастоящем може да се оцени, като добро. Процесът на съхнене на горите следва да се възприема, като нормален за възрастта (средно 50-80 г.), в която се намират насажденията. През следващите 10-20 г. може да се очаква част от горите да преминат постепенно във фаза на разпадане и увеличаване на присъствието на гъбите. Поради увеличаване на количеството на мъртвата дървесина с течение на времето ще се формират и много повече хралупи. При отпадане на част от мъртвите дървета по късно ще навлезе повече светлина в насажденията и следва да се очаква поява на естествен подраст от цер, благун, вергилиев дъб, черна елша, върби и др., какъвто се установи при настоящото проучване изолирано в някои изредени части на Парка. Процесът на смяната на поколенията вероятно ще продължи 40-60 г.

1.13.2. Възстановителни, направляващи и поддържащи мерки

Въз основа на теренните проучвания, анализа на получената информация и целите на Плана за управление е необходимо да се изпълнят възстановителни, направляващи и поддържащи мерки за осигуряване на условия за възстановяване и развитие на местните растителни съобщества. Мерките се предвижда да се осъществят в Парка чрез нормативно прилагани дейности в горите, както и от комбинации от тях.

1.13.2.1. Възстановителни мерки

➤ *Възобновителни сечи*

За възстановяване местообитанията на местна дървесно-храстова растителност се планира да бъдат изпълнени дейности по отстраняване чрез гола сеч на черен бор над възраст 41 г. (вкл. – възприет е турнус на сеч 60 години) – изкуствено внесен вид на територията на Парка. Възобновителна гола сеч се предвижда да се извърши в отдели и подотдели: 141 ж, з; 144 л, с; 145 и, н; 146 в, м, р; 147 ж, з, и, к, м, п, с, т, у, ф; 148 и, к; 149 ж; 150 н, о, п, ш, щ; 151 г, ц, я, в1, д1 с обща площ 17.3 ха.

Без възстановителна мярка – гола сеч през следващото десетилетие ще останат някои култури от черен бор над посочената възраст, разположени покрай главните пътища преминаващи през Парка или покрай него.

➤ *Залесяване*

След извършване на възобновителната сеч подотделите се предвижда да бъдат залесени с местни дървесни видове. Фиданките за залесяване е необходимо да бъдат добити от семена само от дървесни видове намиращи се на територията на Парка. Създаваните по този начин култури на мястото на черния бор се предвижда да формират бъдещи центрове за възстановяване и опазване на биоразнообразието в Парка.

1.13.2.2. Направляващи мерки

➤ *Отгледни сечи*

За направляване (подпомагане) на процеса на естественото възобновяване с местна дървесна и храстова растителност, за подобряване на санитарното състояние на насажденията, се предвижда извеждане на отгледни сечи в култури от черен бор на възраст до 40 г. (вкл.). Чрез сечите се цели главно с разкъсването на склопа, се постави началото на естественото семенно възобновяване в площите. За отгледни сечи са предвидени отдели и подотдели: 130 г; 131 о; 132 а, б; 136 а, б, д; 137 б, в, д, к; 149 д; 194 а, ж; 194 к с обща площ 29.4 ха

При изпълнение на възобновителните и отгледните сечи не се допуска изсичане на местни дървени видове – цер, благун, вергилиев дъб, космат дъб, клен и др.

1.13.2.3. Поддържащи мерки

Поддържащите дейности за горскодървесната растителност на територията на Парка включват санитарни сечи.

➤ *Санитарни сечи*

За подобряване на санитарното състояние на културите от черен бор с повреди от биотични фактори се предвижда извеждане на санитарни сечи. Интензивността на санитарните сечи се предвижда да бъде 30 - 40% от стоящата маса в зависимост от повредите. Санитарни сечи се налага да се изпълнят в 137 г, н; 138 д. Общата площ на тези сечи е 14.6 ха.

Санитарни сечи следва да се провеждат, като превантивна мярка при констатиране на съхнене на насажденията и културите над 10% от дървостоя и изнасяне на не повече от 80% от сухата дървесна маса, след установяване на причините на съхнене и доказана необходимост.

С цел опазване на подраства се предвижда при извеждане на сечите, извозът да се извършва с животинска сила, а при равни и полегати терени с леки колесни трактори.

В *СВИТЪК III: Гори и земи* към Плана, на таксационните описания на площите в ПП „Златни пясъци” са означени необходимите за реализиране мерки в подотделите.

1.14. ФЛОРА

1.14.1. Нисши растения и гъби

1.14.1.1. Водорасли и лишеи

Важен компонент в разработването на план за управление на Природен парк е проучване на състоянието на повърхностните води в него (блата, реки, извори, чешми и др.), както и тяхната алгофлора. На територията на Природен парк “Златни пясъци” се намират няколко стоящи и течащи сладководни басейна. В северозападната част на парка са изворите и притоците на река Осеновска, а в южната част – няколко блата, които се подхранват от подпочвена вода. На територията на парка има 12 чешми с изворна вода.

Специално внимание в алгологично отношение заслужават уникалният скален манастир “Аладжа манастир” и пещерите “Катакомбите”, чиито стени са подходящ субстрат за развитие на специфична аерофитна алгофлора, както и на епилитни лишеи.

Влияние върху състава и състоянието на биотата от сладководните басейни в парка оказва фактът, че те се подхранват от подпочвена вода. В непосредствена близост до границите на парка се извършва интензивна селскостопанска, строителна и други дейности, които са източник на вредни и токсични вещества в подпочвените води. Всичко това е предпоставка за неблагоприятно антропогенно въздействие върху водите в природния парк.

➤ Литературен обзор

От изготвената литературна справка относно проучвания на сладководни водорасли у нас се установи, че водните басейни в ПП “Златни пясъци” в алгологично отношение не са изследвани. Като цяло алгофлората на крайморските езера и блата е недостатъчно проучена (Темнискова и др. 2005). Разнообразието на лишеи в парка не е изследвано. В литературата съществуват само най-общи данни за разпространението на отделни видове лишеи от черноморско крайбрежие като цяло (Попниколов и Железова 1964; Воденичаров и др. 1998).

В “Биоразнообразие на водораслите в България” (Темнискова и др. 2005) е отбелязана необходимостта от изследване на водораслите от защитени природни територии предвид установената тенденция за еутрофикация на някои крайморски влажни зони. Подробният анализ на алгофлората в непроучените райони като ПП “Златни пясъци” има пряко отношение към опазването на биологичното разнообразие на тази група организми, и представлява ценен източник на информация при оценка на екологичния статус на хабитатите. Представените резултати относно състава на алгофлората и състоянието на водните басейни в ПП “Златни пясъци” са първоначални.

➤ Методи на изследване

Изборът на райони за наблюдение и изследване е съобразен с два показателя:

- Да бъде обхваната максимална част от територията на парка, с посещение на основните водни басейни. Това се налага поради липсата на каквито и да е литературни данни за алгофлората на изследвания район.

- Пунктовете за пробовземане да са представителни за разнообразните микрохабитати в парка, формирани от спецификата на ландшафта, за да се изгради по-детайлна картина на състоянието им.

Така подобрите райони дават възможност да се правят частични сравнения и да се коментират въпроси, които са от съществено значение при разработване на план за управление на парка.

Изследвани са пунктове от трите типа стоящи и течащи сладководни басейни на територията на парка – реки, изворни чешми и блата.

Посещението на районите през месец август 2006 г. включва вземане на проби за анализ на водорасловата флора, теренни наблюдения, измерване на най-важните хидрохимични показатели на водата (температура, активна реакция и електропроводимост) и събиране на информация относно общото състояние на водните басейни, околностите им и дейностите, които се развиват близо до тях.

Събраните проби са обработени лабораторно по съответните методи за различните групи водорасли, анализирани са микроскопски чрез подходящи методи и използване на съответна справочна литература.

➤ Изследвани пунктове

- Водопад на притока на река Осеновска

Единственият в парка водопад е разположен в най-западната му част в близост до границите на парка по течението на приток на река Осеновска. Протича през дол в букова гора, със сравнителна висока въздушна влажност, поради което по кората на дърветата се развива лишеят *Lepraria aeruginosa* Sm. (Отдел Lichenophyta, Клас Deuterolichenes).

Скоростта на течение на водата е ниска, дълбочината е до 30 см, а дънният субстрат е глинест, на места с камъни. Измерени са следните хидрохимични параметри на водата при събиране на водорасловата проба: температура на водата 17°C, активна реакция на водата 7,1, електропроводимост 730 µS.

- Чешма “Св. Седмочисленици”

Измерени са следните хидрохимични параметри на водата при събиране на водорасловата проба: температура на водата 14°C, активна реакция на водата 7,67, електропроводимост 690 µS.

- Чешма “Кът на туристите ветерани”

Измерени са следните хидрохимични параметри на водата при събиране на водорасловата проба: температура на водата 11°C, активна реакция на водата 7,5, електропроводимост 701 µS.

- Чешма “Ковшак”

Измерени са следните хидрохимични параметри на водата при събиране на водорасловата проба: температура на водата 11°C, активна реакция на водата 7,4, електропроводимост 705 µS.

- Блато в най-южната част на парка – „Голямото водно огледало”

Блатото е разположено в понижение в най-южната част на парка в близост до чешма и се подхранва от подпочвени води. По време на посещенията водното ниво беше спаднало до 20 см, а водното огледало беше с приблизителна площ 8 м². Повърхността на водата е покрита с *Lemna* sp. В пресъхналите участъци се развива обилно хигрофилна тревиста висша растителност от род *Carex* и *Alisma plantago-aquatica* L. Поради високата въздушна влажност по кората на върби около блатото се развиват лишеите *Xanthoria parietina* (L.) Th. Fr. и *Parmelia* sp. (Отдел Lichenophyta, Клас Ascolichenes). Измерени са следните хидрохимични параметри на водата при събиране на водорасловата проба: температура на водата 20°C, активна реакция на водата 7,2, електропроводимост 620 µS.

- Блато до ресторант “Горски кът” – „Малкото водно огледало”

Блатото е се подхранва от подпочвени води и от поток, който се влива се в него. По време на посещенията водното ниво беше спаднало до 30 см, а водното огледало беше около 6 м². Повърхността на водата е покрита с *Lemna* sp. В периферията блатото обилно е обрасло с *Typha latifolia* L. Измерени са следните хидрохимични параметри на водата при събиране на водорасловата проба: температура на водата 21°C, активна реакция на водата 7,3, електропроводимост 679 µS.

➤ Резултати

Съставът на сладководната водораслова флора на водните екосистеми е особено показателен за тяхното екологично състояние. Голяма част от водораслите са добри индикатори за степента на трофност и сапробност на водата, респективно и за нивото на антропогенно въздействие върху речните екосистеми.

Анализите на сладководната алгофлора на водните басейни на ПП “Златни пясъци” показват относително разнообразие от прокариотни и еукариотни водорасли. Като цяло алгофлората на изследваните водни басейни в парка включва 50 вида и разновидности водорасли, които се отнасят към седем отдела (Cyanobacteria, Rhodophyta, Chlorophyta, Zygnemophyta, Botrydiophyta, Euglenophyta, Bacillariophyta). Видовият състав на водорасловата флора, установена в изследваните пунктове е представен в Част:7, т.7.2. СПИСЪЦИ И ТАБЛИЦИ – Флора и Фауна.

В ПП “Златни пясъци” от констатираните таксони 88 % са биоиндикатори за степен на сапробност. Преобладават показателите за β-мезосапробност (56%), следвани от тези за олиго-до β-мезосапробност (28%), α-мезосапробност (14%) и полисапробност (2%). Това означава, че повърхностните води са относително слабо замърсени с органични вещества. По отношение на трофност на водата от установените кремъчни водорасли 58 % са

обитатели на еутрофни води, 22 % на мезо- до еутрофни, а по 10 % на олиго- до мезотрофни и мизотрофни води. Това е свидетелство за повишено съдържание на азотни, фосфорни и въглеродни съединения във водата. Тези неблагоприятни тенденции в състоянието на водните басейни могат да се отдадат преди всичко на интензивното строително, туристическо и селскостопанско използване на съседните на парка обекти. Това създава реална опасност от попадане в подпочвените води на вредни и токсични вещества, което създава риск от повишаване на еутрофикацията на водите в парка и промяна на видовия състав и намаляване на биоразнообразието на водораслите. Потвърждение за това е фактът, че най-богата и разнообразна е алгофлората на чешма “Ковшак”, която е най-отдалечена от к.к. Златни пясъци и от териториите за обществен и индивидуален вилен отдих. В този хабитат се развиват 16 вида и разновидности водорасли от три отдела. 60% от установените видове водорасли са индикатори за β -мезосапробност, а останалите за олиго- до β -мезосапробност, което сочи доброто екологично състояние на този хабитат. Единствено тук е установено червеното сладководно водорасло *Audouinella chalybaea* (Divisio Rhodophyta), което се развива епифитно по подводните части на мъхове. Видът се среща сравнително рядко в извори и реки, като е индикаторен за олигосапробни до β -мезосапробни води. Като цяло сладководните червени водорасли са обитатели на течащи, хладни води. Те са индикатори за чистота на водите, в които се развиват. “Във връзка с еутрофикацията на водите на нашите реки, находищата на видовете силно намаляват” (Темнискова и др., 1999). Поради това установеното находище на сладководно червено водорасло *Audouinella chalybaea* изисква специално внимание и защита в настоящия план за управление.

Проведените наблюдения и изследвания на територията на ПП “Златни пясъци” констатираха неблагоприятно антропогенно въздействие върху състава и разнообразието на алгофлората в сладководните басейни. Създаването на буферна зона около ПП “Златни пясъци” би позволило опазването на биологичното разнообразие в парка, тъй като основното замърсяване на водата се осъществява извън границите на парка.

Наложително е силно ограничаване и контрол на изхвърлянето на отпадъци от бита, строителството и селскостопанската дейност около парка и в неговите граници.

Употребата на торове в площите около парка и изхвърлянето на токсични химикали в почвата могат да причинят повишеното съдържание на биогени и токсини във водата и да доведат до ограничаване на видовото разнообразие на водораслите. Тези въпроси биха могли да се обсъдят на Среца-разговор с местното население, като повишената гражданска и лична отговорност на всеки един човек, би могла да доведе до подобряване на екологичното състояние на повърхностните води в парка.

Особено внимание заслужава южната част на парка, която поради отдалечеността си от туристическата и вилна зони се характеризира с по-запазена и разнообразна алгофлора. Присъствието на червеното сладководно водорасло *Audouinella chalybaea* единствено в чешма “Ковшак” е свидетелство за доброто екологично състояние на водите в тази част на парка. Видът е рядък и чувствителен към всякакъв тип замърсяване на водата, повишаване на температурата на водата и намаляване на дебита ѝ. Промени на споменатите условия на хабитата биха довели до бързото изчезване на *Audouinella chalybaea*. Въпреки липсата на официален статут на защитени водорасли у нас, повечето червени сладководни водорасли са редки и застрашени видове, поради което фигурират в Червените списъци на много европейски страни. Препоръчително е да се вземат мерки за опазване на находището на *Audouinella chalybaea* - чешма “Ковшак” в сегашното и състояние, като се обърне особено внимание на запазване на дървесната растителност около чешмата, която създава оптимален светлинен режим.

ПП “Златни пясъци” предоставя чудесна възможност за туризъм, за посещение на любители на природата, ученици и студенти. Във връзка с това, добре би било, в красивите природни кътове да се поставят табла с информация за биологичното разнообразие и за специфичните условия на живот, които предлагат на организмите водните басейни в парка.

В парка се намира уникалната защитена местност “Аладжа манастир”. Обектът е интересен не само в исторически и културен план, но и в биологически. В по-влажните участъци на скалите се развиват разнообразни аерофитни водорасли, лишеи и

микробиоти, които могат да оказват неблагоприятно влияние върху съхранението на повърхността на съответните участъци от скалата. Поради пълната непроученост на въпроса, в настоящия план на управление на ПП „Златни пясъци“ би могъл да се предвиди специален проект за изследване на биоразнообразието на водорасли, лишеи и гъби на защитената местност „Аладжа манастир“.

1.14.1.2. Гъби-макромицети

Досега от ПП "Златни пясъци" са публикувани само 3 вида макромицети (Хинкова 1961): *Helvella acetabulum* (L.:Fr.) Quél., *Clathrus ruber* Pers.:Pers. и *Gyrodon lividus* (Bull.:Fr.) Sacc. Два вида са публикувани и от к.к. "Златни пясъци" (Kuthan & Kotlaba 1988): *Boletus chrysenteron* Bull. и *B. pulverulentus* Opat.

При теренните изследвания за нуждите на ПУ през м. септември, 2006 г. бяха регистрирани 48 вида макромицети. От съобщените в литературата гъби от парка - 2 вида (*Boletus chrysenteron* и *Clathrus ruber*) бяха потвърдени и от нас в изследвания район.

При теренните проучвания е приложен маршрутният метод. Обект на изследвания са главно смесеношироколистните гори с участие на *Caprinus betulus*, *Quercus cerris* и *Q. frainetto*; буковите гори в северозападната част на парка и лонгозните гори западно от Защитената местност „Аладжа манастир“.

➤ Таксономичен анализ на макромицетите

Установените таксони се отнасят към 3 отдела (Мухомycota - лигави гъби, Ascomycota - торбести гъби и Basidiomycota - базидиеви гъби), 3 класа, 11 разреда, 27 семейства и 39 рода. Преобладаващият брой таксони се отнася към клас Basidiomycetes - 45 вида. По брой на видовете доминират разредите Agaricales - 18 вида и Polyporaceae - 11 вида. Най-богати на видове макромицети са семействата *Marasmiaceae* и *Polyporales* - с по 6 вида.

Най-много видове гъби бяха регистрирани в смесените широколистни (30 вида) и в лонгозните (22 вида) гори.

➤ Еколого-трофична структура на макромицетите

Поради краткия период на изследване (само един вегетационен сезон) не може да се направи пълен еколого-трофичен анализ. По брой на видовете доминират сапротрофите на дървесина (LeS) - 29 вида. В парка бяха установени плодни тела от 8 вида макромицети, паразити по широколистни дървета. С важно стопанско значение сред тях са следните видове: *Armillaria mellea*, *Phellinus igniarius*, *Fomes fomentarius*, *Ganoderma applanatum*.

➤ Консервационно значими видове макромицети

В ПП "Златни пясъци" до момента са установени 5 вида макромицети от Червения списък на гъбите в България (Gyosheva & al. 2006), а именно:

Boletus armeniacus Quél. - Застрашен (EN)

B. pulverulentus Opat. - Застрашен (EN)

Clathrus ruber Pers.:Pers. - Почти застрашен (NT)

Gyrodon lividus (Bull.:Fr.) Sacc. - Критично застрашен (CR)

Hericium coralloides (Scop.:Fr.) S.F. Gray - Почти застрашен (NT)

Три от посочените видове (*Boletus armeniacus*, *Clathrus ruber* и *Hericium coralloides*) бяха регистрирани от нас през 2006 г.

➤ Стопански ценни ядливи гъби

В ПП "Златни пясъци" през 2006 г. бяха регистрирани плодни тела само от 7 вида ядливи гъби: Обикновена пънчушка (*Armillaria mellea*), Дъбова кладница (*Pleurotus cornucopiae*), Мрежеста манатарка (*Boletus chrysenteron*), Чернодробна гъба (*Fistulina hepatica*), Бял корал (*Hericium coralloides*), Лютива млечница (*Lactarius piperatus*), Зелена гълъбка (*Russula virescens*). Тези данни поради краткия период на изследване и в съчетание с неблагоприятните условия за плодообразуване на гъбите през вегетационния сезон на 2006 г. не са показателни и за богатството от ядливи гъби на територията на парка.

➤ Заплахи

В резултат на проведените микологични изследвания през 2006 г. можем да посочим следните основни заплахи за видовото разнообразие на макромицетите в парка:

- По-нататъшно засушаване на климата.

- Безконтролно събиране на гъби на територията на парка.
 - **Препоръки**
 - Необходими са системни проучвания на гъбното разнообразие на територията на парка. Наличната информация за гъбите до момента е крайно оскъдна.
 - Да се направи по-пълно изследване и мониторинг на консервационно значимите видове гъби установени в парка. Няма съмнение, че в ПП "Златни пясъци" са разпространени повече видове от Червения списък на гъбите в България.
 - При необходимост да се провеждат образователни курсове за служителите на парка, касаещи консервационно значимите и стопански важни видове гъби.
 - Да се следи за развитието на гъбни болести в горските съобщества и своевременно да се вземат мерки за ограничението им.
 - Да се проучи какво е разпространението на опасния гъбен паразит по цера - *Hypoxylon mediterraneum* на територията на ПП "Златни пясъци"
 - При изработване на рекламни и природозащитни материали за биоразнообразието в парка да се включат и известните консервационно значими видове гъби.
- Списъкът на установените видове макромицети е представен в Част:7, т.7.2. СПИСЪЦИ И ТАБЛИЦИ – Флора и Фауна.

1.14.2. Висши растения

1.14.2.1. Мъхове

Настоящото проучване е първото систематично изследване на мъховата флора на територията на ПП "Златни пясъци". Единствените предишни оскъдни и спорадични данни за мъхове от района датират от средата на миналия век (Simon & Vajda 1959, Šmarda 1970), когато за района около Аладжа манастир са съобщени 4 вида мъхове.

➤ **Обща характеристика на мъховата флора на ПП "Златни пясъци".**

В резултат на проведената инвентаризация на територията на ПП "Златни пясъци" са установени 77 вида мъхове, което е около 10% от цялата мъхова флора на България. В систематично отношение, 5 вида са чернодробните (Marchantiophyta) и 72 вида листнатите (Bryophyta) мъхове. Три от намерените видове са с консервационно значение съгласно Червения списък на мъховете в България, предоставен на МОСВ и публикуван през 2006 (Natcheva & al. 2006). Нов за територията на страната е един вид – *Fissidens crispus*.

Мъховата флора на ПП "Златни пясъци" е относително бедна на видове. Основен фактор за това е понижена въздушна и субстратна влажност, обусловена от малката надморска височина, близостта на морето, еднообразният тип основна скала (варовик). Мъховата флора на ПП "Златни пясъци" е типично калцифилна с широко разпространение на ксерофитни видове. Относителния брой видове мъхове на варовик е по-нисък в сравнение с този на силикатни субстрати, но варовиковите хабитати са обитавани от редица интересни и специфични мъхове, включително и консервационно значимите *Rhynchostegiella tenella* и *Taxiphyllum wissgrillii*.

Въпреки малкия брой видове, мъховата растителност в парка е много добре представена – повечето от срещаните се видове са в голямо обилие, популациите им са жизнени и фертилни. Предпоставка за това са запазените горски съобщества с относително голям континуитет, както и наличието на голям брой стабилни микрохабитати. В този смисъл, ПП "Златни пясъци" представлява важна територия за опазване на горската калцифилна мъхова флора по Черноморското ни крайбрежие. Особено добре развита мъхова покривка се наблюдава в районите около типичните за парка скални блокажи, където се среща разнообразие от микрониши, обитавани от различни видове мъхове. В това отношение интерес представляват районите между Аладжа манастир и Катакомбите, както и блокажите под Перчемлитепе. Друг район с добре представена мъхова флора е местн. Буков дол, където беше установен и новия за България вид *Fissidens crispus*. В Буков дол, поради по-високата въздушна влажност и наличието на гора от източен бук (*Fagus orientalis*), се срещат няколко вида, които у нас типично растат при по-голяма надморска височина – *Mnium marginatum*, *Dicranella heteromalla*, *Isothecium alopecuroides*.

Екстраординарното разпространение на тези мъхове, аналогично с това на *Fagus orientalis*, свидетелства за наличието на уникално съчетание от абиотични фактори.

Интересно е намирането в парка на наскоро установените за България видове *Pterygoneurum subsessile* и *Microbryum floerkeanum*, които са типични за мъховата флора на лъсови терени. На територията на парка тези видове бяха намерени в района, попадащ под шосето Варна-Кранево. Въпреки, че тези видове не са включени в Червения списък на мъховете в България, поради по-късното им намиране, те представляват особен интерес, тъй като обитават уязвими и приоритетни за опазване хабитати съгласно Хабитатната директива и Закона за биологичното разнообразие.

- Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазването на мъховата флора на ПП "Златни пясъци".

Отрицателно действащите фактори върху мъховата флора на ПП "Златни пясъци" са две групи, като е трудно да се класират по важност.

- От една страна това е антропогенният натиск, свързан със строителните дейности в периферията на парка. Вредите от тях са в няколко направления: 1) пряко унищожаване на местообитанията; 2) намаляване на качеството на местообитанията поради промяна в режима на осветление и въздушна влажност; 3) замърсяване с прах и вредни газове от преминаващите тежки автомобили. Към всички тези фактори мъховете са особено чувствителни. Ограничаването и регулирането на строителните дейности ще се отрази благоприятно върху видовото разнообразие и жизнеността на мъховите популации.

- Втората група фактори, отразяващи се неблагоприятно върху мъховете са биологични фактори, свързани с естествените сукцесионни промени в растителността на парка. Прави впечатление тенденцията към обрастване на стволите на дърветата с увивни растения (бръшлян, повет, скрипка). Прекомерното обрастване води до намаляване броя и покритието на епифитните мъхове, вкл. и консервационно значимия *Orthotrichum pumilum*, които към момента са по-добре представени в бедните на лиани райони от парка. Препоръка към горскостопанските практики е да се провежда периодично частично почистване от лиани на стволите на определени групи дървета, особено по-стари липи и дъбове. Също така е желателно да се почиства храстовата растителност в основата на такива дървета в диаметър около 5 м, което допълнително ще стимулира настаняването на епифитни мъхове.

Препоръчително е добавянето на данни за мъховото разнообразие към информационните брошури и табели в парка.

Към Част:7. т.7.2.СПИСЪЦИ И ТАБЛИЦИ-Флора и Фауна на Плана е приложен Списък на установените мъхове

1.14.2.2. Таксономичен състав на висшите растения

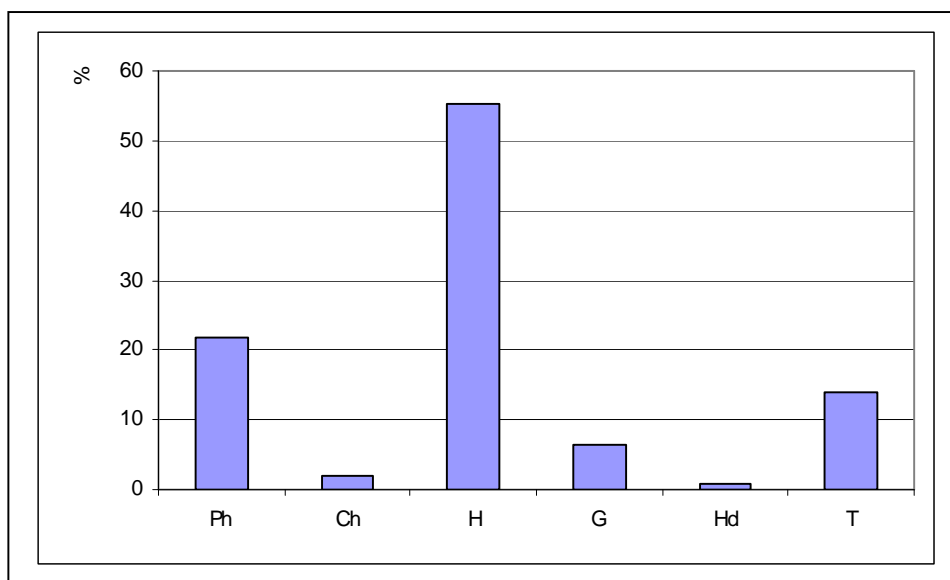
Според флористичното райониране на България, ПП „Златни пясъци“ е разположен във флористичния подрайон на Северното Черноморско крайбрежие. Флората в района е формирана в резултат на различни фактори, както естествени, така и антропогенни. В най-голяма степен върху състава на флората са повлияли климатичните условия, които се формират под въздействието на различни фактори, но много съществена е близостта на Черно море. Поради това във флората на ПП „Златни пясъци“ присъстват редица елементи, които са характерни за по-южни флорни комплекси. Обликът на Парка се определя от термофилни широколистни гори, на места по влажните микропонижения и съобщества подобни на лонгозните, а по по-сухите, открити места, и подобна на субсредиземноморските ксерофилни храсталачни съобщества. Разнообразните микроусловия предлагат различни екологични ниши, които служат като местообитания на различни растителни видове. Малките блати и важни зони също разнообразяват условията, създавайки местообитания за влаголюбивите видове.

- **Общ брой видове и богатство на таксоните**

На територията на ПП „Златни пясъци“ са установени общо 400 вида, което представя около 1/10 от флората на България. Видовете принадлежат към 271 рода от 79 семейства.

Най-многобройни са семействата Asteraceae – 41 вида от 30 рода, Poaceae – 35 вида от 21 рода, Fabaceae – 29 вида от 17 рода, Rosaceae – 23 вида от 13 рода, Lamiaceae – 18 вида от 15 рода, Brassicaceae – 17 вида от 14 рода др. Най-многоброен е род *Viola* (Теменуга), от който са установени 8 вида. Род *Trifolium* и род *Carex* са представени с по 7 вида, род *Quercus* – с 6 вида и т.н. (приложение 2).

От биологичните типове преобладават хемикриптофитите с над 50 % представеност. Следват фанерофитите с 21 %, терофитите с 14 и геофитите с 6.5 %. Най-слабо са представени хамефитите и хидрофитите (Фигура№ 1).

Фигура№ 1. Процентно разпределение на биологичните типове на територията на ПП „Златни пясъци“.

Легенда: Ph - фанерофити, Ch - хамефити, H - хемикриптофити, G - геофити, Hd - хидрофити, T – терофити.

➤ **Общ брой на висшите растения с природозащитен статус**

Таксоните с природозащитно значение, установени в ПП „Златни пясъци“ могат да се разделят условно на няколко групи: 1) видове, включени в Червената книга на България, т. I (1984); 2) защитени видове съгласно Приложение 3 на Закона за Биологичното разнообразие; 3) ендемични видове; 4) видове, включени в редица международни конвенции и в международни списъци на редките, застрашени и ендемични растения. Между тези условни групи в повечето случаи съществува частично или пълно припокриване. Тъй като някои редки видове не са обект на природозащитно законодателство, а други – защитени – не са включени в Червената книга и т.н. се налага отделен анализ на висшите растения спрямо всяка група. Независимо, че Червената книга от 1984 е вече по-слабо актуална, новата червена книга, която е в момента в процес на разработване, все още не е издадена и поради това анализите са спрямо старата.

- **Видове, включени в Червената книга на България:** общо 9 вида, срещащи се в ПП „Златни пясъци“ са включени в Червената книга. От тях 9 са с категория „рядък“ и един – с категория „застрашен“.

- **Защитени видове:** общият брой на защитените видове е 17. От тях 7 са защитени по Приложение 3 на Закона за Биологичното разнообразие (ЗБР) и 13 са защитени съгласно Приложение 4.

- **Видове, защитени от международни конвенции:** Видове, включени в Директива 92/43/ЕЕС – 1 вид – *Galanthus nivalis* L.; Видове, включени в конвенцията CITES. От установените видове, обект на тази конвенция са 7 вида. Всички представители на сем. Салепови и сем. Кокичеви, срещащи се в Парка, са включени в тази конвенция.

Посочените видове са тези, които могат да бъдат категоризирани като уязвими и рядко срещащи се и заслужават мерки за опазване.

- **Видове, обект на специални мерки**

Видовете с определена природозащитна стойност, които са посочени в Приложение 3 на ЗБР следва да бъдат обект на специални мерки. Освен това, необходимо е да бъдат включени видове, които се нуждаят от мерки за защита в резултат на състоянието на техните популации в парка. Те не са обект на защита, тъй като в други части на страната са по-често срещани, или поради друга причина. За ПП “Златни пясъци” могат да бъдат посочени следните видове: Самардала (*Nectaroscordium siculum* Ucria ssp. *bulgaricum* (Janka) Stearn) и Скоруша (*Sorbus domestica* L.).

- **Икономически ценни видове**

Много от видовете на територията на Парка могат да бъдат оценени като икономически ценни. Такива са повечето от дървесните видове, горскоплодните видове (скоруша, брекиня и др.) и всички лечебни растения.

➤ **Пропуски в познанията**

- Необходимо е доуточняване на пълния списък на флората на ПП “Златни пясъци”. Въпреки целенасоченото търсене в подходящите места, в които могат да се срещнат посочените в Паркоустройствения проект от 1994 г. видове разработена част флора от Ст. Кожухаров, те не бяха открити и тяхното присъствие остава недоказано. Това се отнася за следните видове: *Trachystemon orientalis* (L.) G. Don f. *Juncus ranarius* Song. et Perris., *Gladium mariscus* (L.) Pohl., *Triglochin maritima* L. и *Apium noiflorum* (L.) Lag.

- Необходимо е доизясняването на статута на бука в Парка. Според някои автори тук се среща източният бук (*Fagus orientalis* Lipsky). Според Flora Europaea (1993), както и според някои други последни публикации (Greuter & Burdet, 1981; Denk, 1999a,b), източният бук няма самостоятелен видов статут, а е подвид на обикновения: *Fagus sylvatica* L. ssp. *orientalis* (Lipsky) Greuter and Burdet). Според други автори, тук се среща мизийският подвид на обикновения бук (*Fagus sylvatica* L. ssp. *moesiaca* (Maly) Czesz.). Така, че всъщност таксономичният статут остава на втори план. По-важен остава въпросът да се запази естественият характер на буковите гори, които заемат ограничена площ.

- Необходимо е изследване на състоянието на популациите на редица редки и застрашени растения, особено в находищата им в близост до туристически центрове и пътеки. В такива места е възможно критично намаляване на тяхната численост и съответно може да възникне необходимост от спешни мерки.

Таблица: Таксономичен списък на висшите растения в ПП “Златни пясъци” е представен в Част:7, т.7.2. СПИСЪЦИ И ТАБЛИЦИ – Флора и Фауна;

Таблица: Брой родове и видове в растителните семейства, установени на територията на ПП “Златни пясъци” е представена в Част:7, т.7.2. СПИСЪЦИ И ТАБЛИЦИ – Флора и Фауна;

Таблица: Природозащитен статус на растителните таксони е представена в Част:7, т.7.2. СПИСЪЦИ И ТАБЛИЦИ – Флора и Фауна

1.14.3. Лечебни растения

Над 150 растителни вида, срещащи се на територията на ПП “Златни пясъци”, могат да бъдат класифицирани като лечебни растения според смисъла на Закон за лечебните растения. От тях 58 % са многогодишни тревисти растения, 14 % са дървета, по 13 % са храсти и едногодишни тревисти растения и 2 % са двегодишни растения.

От дърветата с по-често разпространение (т.е., с възможност за използване за добив) са следните видове: Мъждряк (*Fraxinus ornus* L.), Полски ясен (*Fraxinus oxycarpa* Bieb. ex Willd.), Благун (*Quercus frainetto* Ten.), Бяла върба (*Salix alba* L.), сребролистна липа (*Tilia tomentosa* Moench.) и Полски бряст (*Ulmus minor* Mill.).

По-често срещани от храстите са следните видове: Обикновен повет (*Clematis vitalba* L.), Обикновена леска (*Corylus avellana* L.), Ръбест чашкодрян (*Euonymus europaeus* Mill.),

Птиче грозде (*Ligustrum vulgare* L.), Трънка (*Prunus spinosa* L.), Полска къпина (*Rubus caesius* L.), Черен бъз (*Sambucus nigra* L.) и Бял имел (*Viscum album* L.).

Тревистите растения са представени от най-много видове, от които, поради по-широкото си разпространение, значение като лечебни могат да имат следните видове: Лъжичина, чесънова трева (*Alliaria petiolata* (Bieb.) Cavara et Grande), Лечебен пелин (*Artemisia absinthium* L.), Обикновен пелин (*Artemisia vulgaris* L.), Черна капела (*Ballota nigra* L.), Виолетова белоочица (виолетово птиче проско) (*Buglossoides purpuraeo-caerulea* (L.) Johnston.), Синя жлъчка (*Cichorium intybus* L.), Ерингиум (*Eryngium campestre* L.), Горска ягода (*Fragaria vesca* L.), Обикновена звъника (*Hypericum perforatum* L.), Блатия (*Lythrum salicaria* L.), Теснолистен живовлек (*Plantago lanceolata* L.), Голям (широколистен) живовлек (*Plantago major* L.), Тревист бъз (*Sambucus ebulus* L.), Бреј (*Tamus communis* L.), Лечебно глухарче (*Taraxacum officinale* Web.), Плоскосеменно (дъболистно) великденче (*Veronica chamaedrys* L.), Миризлива теменуга (*Viola odorata* L.) и др.

Събирането на лечебни растения не е типична дейност за защитените територии, вкл. и природните паркове. Разрешава се единствено при съответен режим, лечебни растения да се събират в малко количество, само за лични нужди, при това под непосредствения контрол на администрацията на Парка.

В списъка на лечебните растения се забелязват и някои видове, които имат природозащитен статус и чието събиране следва да бъде абсолютно забранено. Такива са видовете: Лерхианов пелин (*Artemisia lerchiana* Weber), Лечебна зайча сянка (*Asparagus officinalis* L.), Блатно кокиче (*Leucocjum aestivum* L.), Петров кръст (*Lilium martagon* L.), Обикновен салеп (*Orchis morio* L.), Маймунски салеп (*Orchis simia* L.), Безстъблена иглика (*Primula vulgaris* L.), както и някои други видове, които макар и да нямат природозащитен статус, на територията на Парка са редки и евентуалното им събиране за медицински цели би застрашило техните популации: Кръгъл лук (*Allium rotundum* L.), Рокамбол (*Allium scorodoprasum* L.), Ефедра (*Ephedra distachya* L.), Загърличе (*Laser trilobum* (L.) Borkh.), Самардала (*Nectaroscordium siculum* Ucria), Двулистна платантера (*Platanthera bifolia* (L.) L. C. Rich.), Безстъблена иглика (*Primula vulgaris* L.), Напльстена какула (*Salvia tomentosa* Mill.), Голяма тлъстига (*Sedum maximum* (L.) Suter), Скоруша (*Sorbus domestica* L.) и др.

На базата на общия преглед може да се направи извода, че районът на ПП „Златни пясъци“ е богат на видове лечебни растения, но поради сравнително малката територия, при това силно натоварена от туристическо присъствие, събирането на лечебни растения би се отразило негативно на състоянието на техните популации. Изключение представляват цитираните по-горе около 20-25 вида, които са с широко разпространение на територията и тяхното събиране не би се отразило негативно върху състоянието на популациите им. При всички случаи, ако изобщо се разрешава събиране на лечебни растения за лични нужди, то трябва да става под прекия и строг контрол на парковата администрация.

Пропуските в познанията и насоките за бъдещи проучвания по отношение на лечебните растения могат да бъдат определени както следва:

- Проучване на ресурсите и запасите на лечебните растения;
- Подробно картиране на находищата им;
- Проучване на отношението на посетителите в Парка към лечебните растения – дали някои от тях посещават Парка с такава цел и дали посетителите са информирани за режимите на събиране на лечебните растения.

Таблица: Таксономичен списък на лечебните растения установени на територията на ПП е представен в Част:7, т.7.2. СПИСЪЦИ И ТАБЛИЦИ – Флора и Фауна;

1.15. ФАУНА

1.15.1. Безгръбначни животни

Природен парк “Златни Пясъци” принадлежи към Черноморския район на Южната зоогеографска област, който се характеризира със забележимо присъствие на видове от Медитераноцентралноазиатския комплекс (Дренски, 1966; Георгиев, 1979, 1980, 1988;

Йосифов 1981б; Josifov 1986, 1988, 1999; Груев 1988, 2000а, 2000б, 2000в; Heiss & Josifov 1990; Груев и Кузманов 1994; Gruiev 1995, 2000, 2002; Хубенов 1996). Таксоните, формиращи този комплекс, спадат към няколко фаунистични елемента: иранотурански, субмедитерански, медитерански, атлантически, понтийски и евксински. Евксинският елемент е характерен за района. Той включва преглациални реликтни форми, концентрирани повече в югоизточните части на страната, често с причерноморски ареали. Във фауната преобладават съобщества от ксеромезофилен и мезофилен тип. Развитие на сарматски варовикови структури обуславя наличието на калцифилни видове а няколко стагантни водоема от свлачищен тип поддържат специфични хидробионтни съобщества.

Фаунистичните изследвания на района започват в края на 19 век от чуждестранни зоолози и засягат предимно крайморската част. През 60-те години на миналия век Институтът по зоология на БАН провежда комплексни изследвания на Българското Черноморие, които включват и разглежданата територия. В последно време проучванията са свързани с опазване на биоразнообразието, но няма забележим интерес към територията на парка от специалистите по безгръбначни животни. Голям брой чуждестранни зоолози, посещавайки курортния комплекс “Златни пясъци”, са събирали материали от Парка и са публикували статии, в които има сведения за разглежданата територия. Така много данни за Парка са пръснати в чуждестранни публикации под форма на единични съобщения.

1.15.1.1. Досегашни проучвания

За таксономичните групи, включени в серията “Каталози” или в монографичната поредица “Фауна на България”, има отделни данни от разглеждания район - **Odonata** (водни кончета) (Бешовски, 1994; Маринов, 2000, 2003); **Heteroptera** (дървеници, разнокрили): Pentatomoidea (листни дървеници) (Йосифов, 1981а); **Coleoptera** (бръмбари, твърдокрили): Carabidae (бегачи) (Guéorguiev & Guéorguiev 1995), Hydrocanthares (водни бръмбари) (Георгиев 1987), Chrysomelidae (листояди) (Груев и Томов, 1984, 1986; Gruiev & Tomov, 1998), Curculionidae (хоботници) (Ангелов, 1976, 1978, 1979, 1980), Rhynchophora (хоботоподобни) (Ангелов, 1981), Vuprestidae (бронзовки, златки) (Sakalian, 2003) и част от Cerambycidae (сечковци) (Ангелов, 1995); **Hymenoptera**: Symphita (листни оси) (Василев, 1978), Formicidae (мравки) (Атанасов, Длусский, 1992), част от Ichneumonidae (ихнеумониди) (Коларов 1997); **Lepidoptera** (пеперуди): Geometridae (педомерки) (Nestorova, 1998), Rholalocera (дневни переруди) (Abadjiev, 2001); **Diptera** (двукрили): Chloropidae (житни мупхи) (Бешовски, 1985) и Muscidae (същински мухи) (Lavčiev, 2003); **Mollusca** (мекотели): (Дамянов & Лихарев, 1975), (Angelov, 2000). В някои по-обемисти или обобщаващи работи като тези на Недялков (1912), Wagner (1927), Буреш & Тулешков (1929-1943), (Буреш & Пешев, 1955, 1957, 1958), (Буреш & Лазаров, 1957), Starega (1976), Цонев (1991), Делчев & др. (1993), Deltshv & al. (1998), (Deltshv & Blagoew, 2000), Хубенов & др. (1993), Hubenov & al. (1998), Stoev (2002) и др. също има сведения от територията на парка, които засягат таксоните **Hirudinea** (пиявици), **Arachnida** (паякообразни), **Crustacea** (ракообразни), **Myriapoda** (многоножки), **Insecta** (насекоми) и **Mollusca** (мекотели). Съществуват голям брой чуждестранни статии, в които са описани таксони по материал от района (подобно на Beschovski, 1994) или са включени случайно попаднали данни (като Matzke, 2000).

1.15.1.2. Методология

В работата са обобщени изследванията върху безгръбначните животни на ПП “Златни пясъци”. Издирени са публикациите, в които има сведения за разглежданите групи животни. В продължение на много години от парка, крайморската част на комплекса и близките територии са събирани материали от различни таксономични групи, които се съхраняват в колекциите на Института по зоология и Националния природонаучен музей на БАН. Тези материали са включени в настоящата работа.

При подготовката на плана за управление са извършени теренни проучвания през м.октомври, 2006 г., като са използвани рутинни маршрутни методи за събиране на материал от безгръбначни животни в различни райони на парка. Добавени са редица нови

данни от южните и югозападните части на защитената територия - подножието на Перчемли тепе, Аладжа манастир, Катакомбите, блатата от двете страни на шосето в южната част на парка и старите рудници за воденични камъни.

Консервационната значимост на таксоните е определена според това каква част от популацията им присъства в България. При локалните ендемити 100% от популациите им са локализирани у нас и те са от най-висока категория - световно значение. Към тях са включени регионалните ендемити, тъй като имат по-ограничено разпространение и видовете от IUCN Red List. Балканските ендемити и субендемични са разгледани към таксоните от европейско значение където са включени и видовете от ESC Red List, Bern Convention, Habitats Directive и CORINE. Реликтите, редките форми и защитените от българското законодателство видове (ако не принадлежат и към някоя от другите категории) оформят групата с национално значение. За всеки от видовете с консервационно значение е оценена (в 3 степенна скала) общо уязвимостта, пряката застрашеност и риска от промяна на хабитатите.

1.15.1.3. Богатство на таксоните

От разгледаните групи безгръбначни животни в ПП “Златни пясъци” и околностите му са намерени 621 вида, които принадлежат към 3 типа, 6 класа, 22 разреда и 120 семейства. В зависимост от нивото на проучване установените таксони съставляват различен дял от фауната на съответната група в България.

Досега от района са известни 37 вида мекотели, спадащи към 11 семейства и 3 разреда на подкласовете Prosobranchia (преднохрили охлюви) и Pulmonata (белодробни охлюви). При тях преобладават сухоземните форми. Предполага се, че са намерени над 50% от възможните видове мекотели. С най-много видове са представени семействата Clausiliidae и Zonitidae, следвани по численост от Helicidae и Hygromiidae.

Класовете Hirudinea (пиявици), Crustacea (ракообразни), Arachnida (паякообразни) и Myriapoda (многоножки) са представени частично и твърде скромно, с не повече от 30-40% от възможния видо състав на разглежданите таксони.

За оценка на разнообразието от насекоми са разгледани 9 разреда със средно и ниско видово богатство и 3 разреда с високо видово богатство. Разредите Blattaria (хлебарки), Mantodea (богомолки), Orthoptera (правокрили насекоми в тесен смисъл) и Dermaptera (ухолазки) се обединяват в групата Orthopterida (правокрили насекоми в широк смисъл). Групата Neuropterida (мрежокрили насекоми в широк смисъл) е представена от разред Neuroptera (същински мрежокрили насекоми).

От твърдокрилите са включени около 150 вида но поради липса на точно локализиране намираща (често се споменава Северното Черноморие или крайбрежието северно от Варна) е трудно да се прецени реалното видово разнообразие в района.

Във водна среда протича част от жизнения цикъл на Odonata (водни кончета), Trichoptera (ручейници), някои Coleoptera (твърдокрили) и Diptera (двукрили).

Разгледани са 133 вида двукрили, спадащи към 11 семейства. С повече видове са представени семействата Limoniidae и Tachinidae. Ентомофауната включва около 3.3% от българските диптери - твърде малко за разреда като цяло. Диптерната фауна не е изследвана и се допуска, че са установени под 15% от възможните видове. Проблем с точното локализиране на находищата има и при двукрилите насекоми.

В Таблица към Част:7, т.7.2. СПИСЪЦИ И ТАБЛИЦИ – Флора и Фауна е представено: Фаунистично разнообразие на безгръбначните в ПП “Златни пясъци” и близките околности.

1.15.1.4. Консервационно значими таксони

Консервационната стойност на отделните видове е различна. Тя е особено висока, когато за един вид се съчетаят повече от един критерии (редки и ендемични, редки и реликтни и др.).

Установени са 6 вида безгръбначни животни, приети за световно значими - включените в списъците на IUCN. От европейско значимите таксони преобладават българските (14 вида) и балканските (12 вида) ендемити, видовете от Бернската конвенция (7), Директивата за хабитатите (6) и CORINE видовете (8). Национално значимите таксони са представени от преглациалните реликти и защитените в България (по 4 вида). Общият брой на

консервационно значимите таксони е 44 (6.8%), част от които принадлежат към няколко категории. Броят им доказва важното консервационно значение на ПП “Златни пясъци” като защитена територия, обитавана от фаунистични комплекси с висока природозащитна стойност.

В Таблица към Част:7, т.7.2. СПИСЪЦИ И ТАБЛИЦИ – Флора и Фауна е представена: Консервационна значимост на безгръбначните животни в ПП “Златни пясъци”

➤ Ендемити

Към тази категория се разглеждат таксони, които не са разпространени извън Балканския полуостров. Обикновено се разделят на **балкански** (установени по територията на повече от една балканска държава), **български** (намерени в пределите на България), **регионални** (намерени в повече находища на даден район) и **локални** (известни от едно ограничено находище). Ендемитите са важен елемент с висока консервационна стойност и показват уникалността на фауната за дадена територия. Не бяха установени локални ендемити от разглежданите групи на територията на ПП “Златни пясъци”.

- От мекотелите (**Mollusca**) са установени 7 ендемични таксона или 19.0% от известните за района видове (табл. 1 и 2, Приложение 1). Балканските ендемити са 2 а българските - 5 вида. Част от българските ендемити е възможно да се разглеждат като регионални за нашето Северно Черноморие.

- От ракообразните (**Crustacea**) са намерени 4 ендемита, от които 3 са български и един е балкански. Те са сухоземни форми, обитатели на влажни биотопи.

- При многоножките (**Myriapoda**) е установен един балкански ендемит (*Schendyla delicatula*) от разред Chilopoda (стоножки).

- Основната част от ендемитите при насекомите (**Insecta**) е съсредоточена в групата на бръмбарите (разред Coleoptera) - 11 таксона. Още 3 ендемични форми (2 български и един балкански ендемит) принадлежат към разред правокрили (Orthoptera). Така уникалността на ентомофауната се определя от твърдокрилите и правокрилите насекоми. Прави впечатление липсата на локални ендемични форми, която вероятно е свързана с ограничената територия, характерните физикогеографски особености на тази част от крайбрежието и спецификата на разглежданите таксони.

➤ Реликти

Реликтната фауна е резултат на палеоклиматичните и палеогеографските промени от терциера до наши дни. Реликтите имат значителна консервационна стойност и придават специфичност и уникалност на фауната. Не всички групи съдържат реликтни форми. В реликтната фауна на ПП “Златни пясъци” присъстват само преглациални реликти с ареали от медитерански тип.

Установените реликти спадат към групата на мекотелите (Mollusca: Gastropoda) (охлюви) - семейства Pomatiasidae и Zonitidae. Тяхната консервационна стойност е значителна поради древния им характер. Видовете *Pomatias rivulare* (понтомедитерански), *Vitrea rugosa* и *O. hydatinus* (и двата холомедитерански) имат широко разпространение и образуват стабилни популации. Сравнително по-ограничено е разпространението на понтийския вид *Oxychilus deilus*.

➤ Застрашени видове

Европейските червени списъци са съставени главно за Централна и Западна Европа но в тях има видове, разпространени в България. У нас тези видове обикновено имат стабилни популации без тенденция към намаляване на числеността или свиване на ареалите. Категориите в Червената книга на IUCN се прилагат на световно ниво и не трябва да се бъркат с националните категории на застрашеност, които се дават на видовете в отделните страни. Трябва да се има предвид, че за българските популации на безгръбначните животни, включени в системата на IUCN, липсват достатъчно данни и те са дадени към съответната европейска категория. Много от видовете, разглеждани в категориите на IUCN, се използват в системата CORINE за категоризация на европейските местообитания или са включени ESC Red List, Bern Convention и Habitats Directive.

- От мекотелите *Helix pomatia* (лозов охлюв) включен в регистрите на ЗБР, ESC, BC-III, HD-V и системата CORINE, а *H. lucorum* (градински охлюв) - в ЗБР. Двата вида са предмет на търговски интерес.
- От пеперудите представители на тази категория са *Lycaena dispar* (IUCN, ESC, CORINE, HD-II-IV и BC-II), *Scolitantides orion* и *Melitaea trivialis* (и двата са в CORINE).
- Твърдокрилите може да се разделят на две групи: 1) Бръмбари с чувствителни на антропогенно въздействие популации, каквито са *Lucanus cervus* (еленов рогач) (HD-II, BC-III, ЗБР), *Cerambyx cerdo* (голям, обикновен сечко) (IUCN, HD-II/IV, BC-II) и *Osmoderma eremita* (IUCN, ESC, CORINE, BC-II, HD-II/IV); 2) Втората група засяга част от ендемитите и 2 вида, включени в международни конвенции, но с висока численост в България (*Calosoma sycophanta* (зелен гъсеничар) – ESC, CORINE и *Morimus funereus* (буков сечко) – IUCN, CORINE, HD-II-1).

1.15.1.5. Стопански значими видове и видове, нуждаещи се от опазване

Предмет на търговски интерес у нас (събиране и изкупуване на живи охлюви) са 2 вида охлюви от род *Helix*: *Helix pomatia* (лозов охлюв), чиито биотопи по-често са локализиращи на по-голяма надморска височина (предимно в планините) и *Helix lucorum* (градински охлюв), който има повсеместно разпространение и се изкачва в планините до 1200 m (рядко до 1400 m). Размножаването на тези видове обхваща месеците април и май. През тези месеци (април, май) те са най-уязвими, тъй като полови зрелите екземпляри имат яйца и събирането им понижава силно възпроизводствените възможности на популациите. Оптималният период за събиране на охлювите, съобразен с размножаването им, е от 10 Май – 30 Юни, съгласно Заповед № РД-361/09.04.2004 г. (ДВ, бр.38/11.05.2004 г.) на МОСВ. Прякото унищожаване, в случая колекциониране, има неизяснено значение у нас за оцеляването на някои едри и атрактивни видове бръмбари като *Lucanus cervus* (еленов рогач), *Cerambyx cerdo* (голям, обикновен сечко) и *Osmoderma eremita*. Специално за ПП “Златни пясъци” това не е без значение поради големия поток от чуждестранни колекционери, посещаващи курортния комплекс, разположен отчасти и на територията на парка. Често това са професионалисти, познаващи отлично биологията на видовете, които събират.

1.15.1.6. Слабости на проучванията върху безгръбначните животни

В около 170 публикации има данни за територията на парка или се коментират сведения за съседни територии. В повечето работи се съобщават фрагментарни сведения за отделни видове или се описват таксони без да се посочват пълни данни за съответните находища. Най-често сведенията са от териториите в съседство с парка или по неговата периферия. В по-старата литература много видове са съобщени без точни находища (подобно на “крайбрежните области северно от Варна”). Липсват регионални фаунистични работи, посветени на парка, както и обобщаващ труд върху фауната на района. Основните слабости могат да бъдат обединени в няколко пункта:

- Остаряла таксономична номенклатура;
- Остарели фаунистични данни отпреди повече от половин век;
- Бедни фаунистични списъци, съдържащи в голяма степен тривиални видове;
- Липса на конкретни находища за част от публикуваните видове;
- Бедна информация за фенологията, поведението и хабитатите на видовете.

Слабостите и пропуските могат да бъдат разрешени само чрез провеждане на съвременни теренни изследвания, ревизиране на колекции и осъвременяване на информацията в таксономично отношение.

Общите слабости на фаунистичната литература, затрудняващи извличането на коректна информация за района, са няколко: различна степен на проучване на отделните таксономични групи в България; недостатъчно изследване на много групи в съответния район; липса на точни находища за част от съобщените видове; липса на обобщаващи проучвания за повечето групи; наличие на богата синонимия; значителни разлики в броя на таксоните между отделните части на района; продължителен период на натрупване на данни. Те водят до възникването на 2 проблема:

- Перманентно допълване на исторически съществуващ фаунистичен списък. Така видовото разнообразие на района изглежда по-голямо, отколкото вероятно е в действителност.
 - Несъпоставимост на данните по време. Сравняването на съобществата най-често е разграничено по време, тъй като е невъзможно да се изследват едновременно всички таксономични групи и територии.
- Степен на проученост
- Hirudinea (пиявици). Проучени са във фаунистично отношение но липсват екологични изследвания. Почти нищо не се знае за територията на парка.
 - Mollusca (мекотели). Предполага се, че са намерени около 50-60% от възможните видове мекотели. С най-много таксони са представени семействата Clausiliidae и Zonitidae.
 - Araneae (паяци). Паяците са богата на видове група, което води до трудности при изследването им. Слабо са проучени мигаломорфните форми (Atypidae и Nemesidae). От арахноморфните групи по-слабо са познати сем. Dysderidae, Pholcidae, Linyphiidae, Dictynidae, Amaurobiidae, Gnaphosidae и Thomisidae. Липсват екологични изследвания. Територията не е била предмет на самостоятелно изследване.
 - Crustacea (ракообразни). Липсват изследвания върху повечето таксони. Сведенията се изчерпват с намирането на малък брой сухоземни форми и еднократното улавяне на речен крив рак в района. Липсата на водоеми обуславя скромния видов състав на ракообразните.
 - Myriapoda (многоножки). Фаунистичният състав е сравнително добре изследван но няма екологични проучвания.
 - При насекомите видовият състав на малките разрези [Odonata (водни кончета), Blattaria (хлебарки), Mantodea (богомолки), Dermaptera (ухолозки) и Neuroptera (мрежокрили)] е по-добре проучен. Степента на изследване при отделните групи със средно видово богатство варира от 30 до 70%. При богатите на видове разрези [Coleoptera (твърдокрили), Lepidoptera (пеперуди) и Diptera (двукрили)] проучеността е ниска и повечето фаунистични сведения имат случаен характер, поради което е трудно да се говори за степен на изследване на територията. Общо взето фауната е слабо изследвана и се предполага, че са установени под 30% от възможните видове.

1.15.2. Гръбначни животни

Според съвременното зоогеографско райониране на България по Груев, Б. и Б. Кузманов (1994), територията на ПП “Златни Пясъци” попада в северната част на Черноморския зоогеографски район. Този район се характеризира с редица специфични особености, свързани с черноморското климатично влияние. Черноморското крайбрежие е своеобразен рефугиум за редица топлолюбиви видове с понтийско, медитеранско и предноазиатско разпространение. Някои от тези фаунистични елементи са се съхранили само в отделни части на Южна България и в тясна ивица покрай черноморското крайбрежие. Други експанзиращи форми са успели да проникнат и завладеят нови територии, разширявайки ареала си бавно на Север. Много често тези процеси са следствие от човешката дейност и основно с промяната на хабитатите. Типичен пример в това отношение са много от откритоживеещите топлолюбиви видове, които са завзели нови територии след обезлесяването и последващата ксерофилизация на местообитанията. Типичната за района фауна се е съхранила в малкото остатъци със запазена естествена растителност и непроменен ландшафт. ПП “Златни Пясъци” е район, в който въпреки силната антропогенна преса, са се съхранили относително добре не само местообитанията, но и животинските населения в тях. Територията на парка е изключително богата на природни дадености в хармонично съчетание от заливни гори, скални венци, ксеротермни гори и поляни. Многообразието от местообитания и близостта на морето е предпоставка за наличието на богата и интересна фауна.

Общо за проучваните групи прави впечатление относително високият процент (над 50 %), дължащ се преди всичко на географското разположение и спецификата на морския климат. Черноморското крайбрежие се обитава освен от характерните за умерените ширини

животински видове и от специфични такива, свързани с относително топлия климат, ксерофилните открити територии и заливните гори.

Основната част от данните за земноводните, влечугите, дребните и едри бозайници от района на парка, са събрани от литературни източници и чрез биологична екстарпулация по информация от съседни територии със сходни условия.

Извършени са теренни експедиции през м. юли и септември, 2006 г., при които е извършена типизация на терена, съобразно проучваните групи. Обходени са терените Перчемли тепе, Аладжа манастир, Катакомбите, блатата и маршрути по наличните пътища и пътеки.

Природозащитния статус и консервационната значимост е разработена съобразно българското и международно природозащитно законодателство и спецификата на местообитанията в района на парка. В Част:7.т.7.2. СПИСЪЦИ И ТАБЛИЦИ – Флора и Фауна е представена Таблица: Природозащитна значимост на гръбначните животни от групите земноводни, влечуги, дребни и едри бозайници в ПП “Златни Пясъци”. Оценката на литературните данни за района показва отсъствие на съвременна информация за всички групи гръбначни животни с изключение за птиците. Основни източници на информация са литературни издания отпреди повече от 40 години. Информацията в тях е без конкретни находища, поради което се налага да се ползват като източници данни за съседни райони. Много от данните не са публикувани, което прави използването им непълноценно и недостатъчно достоверно. Поради липсата на конкретни данни за фауната е необходимо, провеждането на специализирани дългосрочни проучвания върху всички групи гръбначни животни.

1.15.2.1.Земноводни и влечуги

Проучванията върху земноводните и влечугите от района са инцидентни и повечето от тях имат осведомителен характер. За повечето находки липсват конкретни данни за точното местонахождение. Много от данните не са публикувани и нямат официален характер. В трудовите на Буреш, И. и Й. Цонков, Херпетология на България (Част I, II, III, IV, 1933, 1934, 19421, 1942) за района на гр. Варна и прилежащите територии се споменават установените видове земноводни и влечуги. Данните в повечето случаи нямат точни находища, което ги прави трудно приложими при анализ и сравнение на съвременното състояние на фауната. Използваната информация от този труд е основната база за сравнение само по отношение на видовия състав. Друг източник на информация за земноводните и влечугите от района на парка е монографията на Бешков, В. и К. Нанев „Земноводни и влечуги в България” (2002). Този труд има информативен и просветен характер, но точни данни за разпространението също липсват. Непубликувани данни за разпространението на някой земноводни и влечуги има за района на р. Батова, където В. Попов е залагал капани през периода 1993 – 1997 г. и 2003 г. Тези данни могат да се използват екстрапулативно, имайки предвид разположението и спецификата на проучвания район.

➤ Богатство на таксони

Специфични представители на земноводните, с относително ограничено разпространение в България, са двата вида чесновници. За двата вида бумки са необходими допълнителни проучвания, предвид противоречивите данни за разпространението и присъствието им в ЗТ. Теоритично е възможно да се срещат и двата вида, но предвид съвременното им разпространение в България, този факт е необходимо да се провери. За територията на р. Батова и устието ѝ, които са в съседство, е констатирана само жълтокоремната бумка (*Bombina variegata*), а за р. Камчия само червенкоремната бумка (*Bombina bombina*). Необходимо е да се направи проверка и ревизия на видовия статут на водните жаби (*Rana ridibunda* & *Rana esculenta*). Тези въпроси не са все още изяснени в национален мащаб, а като се има предвид спецификата на черноморското крайбрежие е напълно възможно да се срещат и двете форми (вида). От влечугите видове с ограничено за България разпространение, са жълтокоремника (*Pseudopus apodus*) и балканския гекон (*Mediodactylus kotshyi*). Като цяло батрахо- и херпето- фауната на района е богата, но изключително слабо проучена, дори и във фаунистичен аспект.

От разгледаните групи гръбначни животни, обитаващи и вероятно обитаващи територията на парка и околностите му са включени 11 вида земноводни: 3 вида опашати и 8 вида безопашати; 19 вида влечуги: 3 вида костенурки, 10 вида гущероподобни и 6 вида змии. В процентно отношение групите земноводни и влечуги съставляват за земноводните 60 %, а за влечугите 53 % от фауната на България.

➤ Консервационно значими таксони

Консервационната значимост и стойност при различните групи и местообитанията се оценяват в Плана по различни критерии. Обикновено за определянето на консервационната значимост се използва само природозащитния статус, който дава грешна представа за съвременното състояние на видовете в България и съответно грешни напътствия към определянето на приоритетите в опазването и консервацията. Консервационната значимост може да бъде определена чрез комбинация от няколко критерии: природозащитен статус – в България, в Европа, в Световен мащаб, състояние на вида в България, численост и плътност на популациите му, състояние на вида в Европа и в целия ареал, уязвимост на вида от различни въздействия: естествени, антропогенни и др. Природозащитния статус и оценката на консервационно-значимите видове са разгледани поотделно и като комплекс от фактори.

От земноводните, от общо установените 11 вида, всички са включени в приложение II, III на ЗБР, в ЧКБ е включена Сирийската чесновница (*Pelobates syriacus*), а Жабата дървесница (*Hyla arborea*) в IUSN, като потенциално застрашен вид. От влечугите от общо установените 19 вида, 10 са в приложенията на ЗБР, Смока мишкар (*Zamenes longissima*) и Жълтокоремника (*Pseudopus apodus*) в ЧКБ, а двата вида сухоземни костенурки в CITES. Трите вида костенурки са включени в IUSN, като Шипобедрената костенурка (*Ttestudograeca iberica*) е уязвим вид, а другите два вида са близко до застрашени. Други шест от видовете влечуги са включени в категорията незначително повлияни.

Консервационната значимост при различните групи гръбначни животни се определя по следните приоритети:

- За *земноводните* приоритет в опазването на видовете трябва да имат всички видове опашати земноводни и двата вида чесновници. По отношение на местообитанията, приоритетни са всички места за размножаване на територията на парка.

- От *влечугите* приоритетни консервационно-значими са всички видове костенурки, от гущероподобните Жълтокоремника (*Pseudopus apodus*), горския гущер (*Darevskia praticola*) и вероятния ливаден гущер (*Lacerta agilis*), от змиите такива видове са Медянката (*Coronella austriaca*), Смока мишкар (*Zamenes longissima*) и Големия стрелец (*Coluber caspius*). Макар и много малко вероятно е възможно намирането на Пъстър смък, станал изключително рядък през последните 50 години навсякъде в България. Стари данни за вида има за района на Варна (лозята), без каквато и да било по точна информация. Консервационна значимост от местообитанията имат всички стари гори, в които трябва да се спрат всички стопански дейности. Друг тип консервационно-значими местообитания са естествените и полуестествените открити територии, заети от тревиста и храстовидна растителност.

➤ Ендемити

- От *земноводните* в категорията балкански ендемит могат да бъдат включени два вида: Сирийската чесновница (*Pelobates syriacus*) и Балканския гребенест тритон (*Triturus karelinii*). Първият вид е представен на Балканския полуостров с ендемичен подвид, а вторият е от групата на гребенестите тритони. Тази чесновница е разпространена основно в Южна България, въпреки че е установявана нееднократно и в Северна, по брега на р. Дунав и по Черноморието. Присъствието на този тритон е свързано с горските масиви и наличието на подходящи за размножаване непресъхващи водоеми.

- От *влечугите* е възможно да се считат като ендемични за Балканския полуостров, Балканския гекон (*Mediodactylus kotshyi*), подвид на Ливадния гущер (*Lacerta agilis*), подвида на Жълтокоремника (*Pseudopus apodus*) и подвида на Горския гущер (*Darevskia praticola*). За втория вид няма сведения през последните десетилетия. Намирането му в ЗТ би било изключително интересен феномен, предвид силната петнистост на тези реликтни популации в Източна България. Геконата е предимно синантропен вид, но е напълно

възможно намирането му в естествени находища в района на Аладжа манастир. Жълтокоремника (*Pseudopus apodus*) е един от относително редките видове в района на северното ни Черноморие. Това животно обитава тясна ивица от крайморските крайбрежни ландшафти, което е свързано с микроклимата и растителността. Горския гущер (*Darevskia praticola*) е представен също с ендемичен подвид на Балканския полуостров. Този вид има силно петнисто разпространение в България. По чест е в Източна България, по Черноморието и в Странджа. В Дунавската равнина и в Добруджа е станал изключително рядък след обезлесяването. Вида обитава стари равнинни широколистни гори с горски полянки.

➤ **Застрашени видове**

- От *земновидните*, обитатели на района на ПП, могат да бъдат посочени двата вида чесновници: Сирийска чесновница (*Pelobates syriacus*) и Обикновена (северна) чесновница (*Pelobates fuscus*). Както и всички останали видове двата вида чесновници са изцяло непроучени за този район. Не е известно дори дали присъстват, но данните от близки находища ни дава основание да ги включим в списъците. Необходими са специални проучвания, които да покажат съвременния им статус и състояние на територията на парка. Същото е положението и с двата вида бумки: Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*) и Червенкоремна бумка (*Bombina bombina*). Според различни непубликувани източници се срещат и двата вида, което е много малко вероятно, предвид близката биология и конкурентните взаимоотношения. Дъждовника (*Salamandra salamandra*) е малко верооятен за района но пак по непубликувани данни е установяван в съседство на парковата територия. Опазването на тези видове е основно свързано с опазването на местообитанията за размножаване (основно от пресъхване). За мезофилните горски видове, каквито са опашатите земновидни е необходимо опазване на старите гори в района и подържането им без каквато и да било експлоатация. Обикновено се унищожават укрытията, каквато роля имат падналите и стоящите мъртви дървета. Жабата дървесница (*Hyla arborea*) и зелената крастава жаба (*Bufo viridis*) са с висока численост навсякъде в България, поради което независимо от високия природозащитен статус, нямат консервационна значимост.

- От *влечугите* като застрашени могат да бъдат категоризирани двата вида сухоземни костенурки: Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni boettgeri*) и Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca iberica*), Жълтокоремника (*Pseudopus apodus*), Горския (*Darevskia praticola*) и Ливадния гущер (*Lacerta agilis*). Намирането на последния, би било научна сензация, предвид липсата на каквато и да било информация за вида в тези райони. Уязвим вид, предвид биологичните особености за района е горския гущер. Петнистото му разпространение в България и унищожаването на вида в много места след изсичането на горите повишава консервационната му значимост за района, независимо от ниския природозащитен статус. Жълтокоремника (*Pseudopus apodus*) е вид, който е уязвим от автомобилния трафик и от браконieri. Много често този вид става жертва на автомобилите, преминавайки през асфалтовите пътища. Друг сериозен проблем с опазването му са браконьерите – колекционери, сред които много често са курортисти от чужбина. Смока мишка (*Zamenes longissima*) въпреки високия природозащитен статус е сред чест срещаните змии в района, за което свидетелстват премазаните животни по пътищата. Вида според литературните източници е уязвим от унищожаването на старите гори, които са основни негови местообитания. Както всички змиеподобни животни и той често става жертва на грешни предразсъдъци. Изключително ценна информация би било намирането на пъстрия смък в района. Този вид се е срещал в миналото, въпреки липсата на точна информация за района. Вида има силно петниста структура и въпреки относително ниския природозащитен статус, консервационната му значимост за България е много висока. Това е най-силно намалелата и застрашен вид змия за България. Повечето съвременни находища на вида са свързани с крайводните пространства, поради което макар и малко вероятно, намирането му е възможно. Балканския гекон (*Mediodactylus kotshyi*) е вид, който няма нужда от каквато и да било защита, предвид синантропното му разпространение. Необходимо е да се проучи дали вида няма естествени популации в скалните образувания, това би била една от малкото съвременни популации в България,

живееща в естествена среда. Друг вид които е застрашен от промяната на горските ландшафти е медянката (*Coronella austriaca*). Този вид вече е станал рядък в районите с интензивно унищожаване на горските масиви.

В Част:7.т.7.2. СПИСЪЦИ И ТАБЛИЦИ – Флора и Фауна е представена Таблица: Видове земноводни и влечуги-природозащитен статус на установените видове за района на ПП”Златни пясъци” и прилежащите територии.

1.15.2.2. Орнитофауна

Територията на Природен парк “Златни Пясъци” спада към Черноморския зоогеографски район. По отношение на гнездящите птици този район има някои особености. Тук около 42 % спадат към пойните птици (разред Passeriformes). В процентно отношение видовете от евросибирския комплекс са 21.7 % и са на последно място в сравнение с останалите зоогеографски райони. Значителен е процента на средиземноморски видове. Орнитофауната в парка спада към пояса на дъба и се характеризира с висока степен на обособеност дължаща се на редица специфични условия на средата.

Първите литературни данни за орнитофауната в района на Природен парк “Златни пясъци” са от средата на ХХ век. Отделни сведения за птиците в парка, без той да е бил обект на изследване, имаме от чужди автори в началото на шестдесетте и седемдесетте години (Mauersberger, 1960; Mountfort, Ferguson-Lees, 1961; Baumgart, 1970;1971;1971a). От българските автори орнитологични проучвания в района са правени от Петров и Златанов (1955) и Пешев (1967), но данните за самия парк са твърде оскъдни. Петров и Златанов разглеждат орнитофауната на територията на цяла Южна Добруджа с цел настъпилите промени в агроландшафта с изграждащите се полезащитни пояси. Пешев (1967) прави преглед на птиците по цялото Варненско крайбрежие.

Първата и засега единствена научна публикация върху орнитофауната на ПП “Златни пясъци” е на Спиридонов (1978). В нея авторът разглежда подробно състоянието на орнитофауната, като се позовава и на публикуваната вече информация. Съобщават се осемдесет гнездящи вида птици, от които 60 са сигурно гнездещи не само на територията на парка, но и в съседните територии: курортния комплекс и вилната зона със земеделски площи западно от парка.

В Част:7.т.7.2. СПИСЪЦИ И ТАБЛИЦИ – Флора и Фауна е представена Таблица: Птиците установени в границите на ПП”Златни пясъци”. Освен гнездящи, мигриращи и зимуващи видове птици са посочени и видове установени от различните автори още през 60-те и 70-те години на ХХ век, някои от които са изчезнали отдавна от района. Научна публикация разглеждаща птиците на територията на парка няма публикувана в последните 30 години.

➤ Използвани методи, методика и периоди на проучването.

Събрани са и обобщени резултатите от досегашни публикувани орнитологични наблюдения в района. Информацията е твърде оскъдна, като парка не е бил обект на специално проучване (изключение е работата на Спиридонов, 1978). Събрани са и включени сведенията получени от експертите на парка, любители и колеги орнитолози при екскурзионни или образователни обиколки из парка.

За изготвяне на плана за управление са проведени теренни изследвания на територията на ПП“Златни пясъци” през м.февруари и м.март, 2007 г. Събрана е информация за птиците обитаващи различни биотопи в границите на парка и съседните територии. Това са различни по видов състав и възраст гори, влажни зони, граничните екотонни зони и урбанизирани територии.

За установяване на видовия състав предимно на пойните птици (разр. Passeriformes) използвахме основно два метода: маршрутния или трансектен метод (Line transects) и методът на точковото броене (Point counts) (Bibby et al., 1992). Трансектите включваха постоянни маршрути, като обхващаха горските хабитати на парка в местностите “Горски кът”, “Калето”, „Въженото атракционнo съоръжение” над управлението на парка, влажните зони в южния край на парка, открити терени и изредени гори над Аладжа манастир, скалния венец и вилната зона на “Перчемли тепе”.

Консервационната значимост на видовете е определена по международните критерии и степента на застрашеност на вида според Птиците на Европа: Техния природозащитен статус (Tucker, Heat, 1994).

➤ Видов състав на орнитофауната.

Птиците са най-богатият на видове клас и най-мобилната група от гръбначните животни. Екологичните им изисквания са тясно свързани със състоянието на растителната покривка, а също и с антропогенното присъствие в района. От оскъдните литературни източници, както и ограниченото време за теренни изследвания, установихме че на територията на парка са наблюдавани 122 вида птици Това е близо 1/3 от установените за страната видове (Мичев, Янков, 1993) В систематично отношение тези 122 вида спадат към 16 разряда. Голямото видово богатство и разнообразието на таксони (семейства и разреди) се дължи на местоположението на парка, благоприятните и разнообразни физикогеографски и климатични особености. На територията на парка могат да се наблюдават както черноморски и водолюбиви видове птици, така и видове свързани с горския растителен комплекс, синантропни, петрофилни и степни видове. От тук преминава и Западночерноморският миграционен път на птиците, което е допълнително условие за увеличаване на видовият състав по време на пролетната и есенна миграция. В зоогеографско отношение орнитофауната на парка е съставена основно от палеарктични, холарктични и европейски видове. Срещат се и видове с южно разпространение. Около 15 % от птиците спадат към средиземноморския и туркестано-медитеранския тип фауна (Симеонов, Мичев, Нанкинов, 1990).

Най-многобройни са видовете от разр. Врбчоподобни (Passeriformes). Голяма част от тях са постоянни в района на парка и са установени през всички сезони. Ролята на парка за поддържане на биологичното разнообразие в района се определя от видовете, които намират тук оптимални условия за размножаване. Това са гнездящите видове птици, които най-дълго се задържат на територията на парка и са най-уязвими от промени в местообитанията. Гнездящите птици според различни автори и източници през различните години наброяват между 60 и 80 вида. Целогодишно срещащи се на територията на парка и доминанти в горските орнитоценози са видовете пойни птици от семействата: Turdidae - кос (*Turdus merula*), червеногръдка (*Erithacus rubecula*); Paridae – голям синигер (*Parus major*), син синигер (*Parus caeruleus*), както и обикновената чинка (*Fringilla coelebs*) и дългоопашатия синигер (*Aegithalos caudatus*). От мигриращите птици, които гнездят в ПП “Златни пясъци” най-богато на видове е семейство Sylviidae.

Откритите тревни фитоценози, разположени около границите на парка, формират орнитоценози предимно от наземно гнездящи видове. Доминанти сред тях са чучулигите (семейство Alaudidae). Освен полската (*Alauda arvensis*) и качулатата чучулига (*Galerida cristata*), макар и по-рядко тук гнездят дебелоклюнатата (*Melanocorypha calandra*) и късопръстата чучулига (*Calandrella brachydactyla*). Сивата чучулига (*Calandrella rufescens*) е наблюдавана в района от Спиридонов (1978), но няма данни за гнезденето ѝ.

С относително високо обилие и повсеместно разпространени са Врановите птици (сем. Corvidae). Те са представени с 6 вида постоянни за парка птици, населяващи разнородни хабитати, скалните венци, жилищни и обществени постройки.

Видовото богатство на птиците при останалите 15 разряда е следното:

- разред Гмурецоподобни (Podicipediformes) – 1 вид;
- разр. Пеликаноподобни (Pelecaniformes) – 2 вида;
- разр. Щъркелоподобни (Ciconiiformes) – 2 вида;
- разр. Гъскоподобни (Anseriformes) – 2 вида;
- разр. Соколоподобни (Falconiformes) - 16 вида;
- разр. Кокошоподобни (Galliformes) – 3 вида;
- разред Жеравоподобни (Gruiformes) – 2 вида;
- разр. Дъждосвирцоподобни (Charadriiformes) – 4 вида;
- разр. Гълъбоподобни (Columbiformes) – 4 вида;
- разр. Кукувицоподобни (Cuculiformes) – 1 вид;
- разр. Козодоевоподобни (Caprimulgiformes) – 1 вид;
- разр. Совоподобни (Strigiformes) – 4 вида;

разр. Бързолетоподобни (Apodiformes) – 1 вид;
разр. Синявицоподобни (Coraciiformes) – 3 вида;
разр. Кълвачоподобни (Piciformes) – 8 вида;

С по-голямо видово разнообразие се отличават разредите Falconiformes и Piciformes. Предвид че данните за някои от дневните грабливи птици (разр. Falconiformes) са от проведени наблюдения преди 40 и повече години, считаме че в действителност видовия им състав е наблюдаван и ястребов орел (*Heraaetus fasciatus*), което е единственото научно съобщение за вида за североизточна България. Тези три вида вече не се срещат в района, а други са установени само по време на миграция – черна каня (*Milvus migrans*), осояд (*Pernis apivorus*), малък креслив орел (*Aquila pomarina*), орел змияр (*Circaetus gallicus*) и др. От разред Кълвачоподобни в парка се срещат почти всички видове установени в страната: въртошийката (*Jynx torquilla*), черния (*Dryocopus martius*), зеления (*Picus viridis*), сивия (*P. canus*), малкия пъстър (*Dendrocopus minor*), средния пъстър (*D. medius*), големия пъстър (*D. major*) и сирийския пъстър кълвачи (*D. syriacus*). Най-често срещан и с висока плътност е големият пъстър кълвач. Този вид Пешев (1967) не го включва във фауната на Варненски окръг, а Спиридонов (1978) пише, че кълвачите са редки, поради младата възраст на гората и малкото подходящи за гнездене места. Явно, че разреда в последните 30 години търпи прогресивно развитие в района, като някои от видовете си разширяват ареала. Тази група птици е индикаторна за доброто съвременно състояние на горските екосистеми.

От останалите разреци птици, обикновени и често срещани са видовете от разр. Гълъбоподобни (Columbiformes), както и кукувицата (*Cuculus canorus*), (разр. Cuculiformes). Гнездящи в горските участъци на парка са гургулицата (*Streptopelia turtur*) и гривека (*Columba palumbus*), а в населените места гугутката (*Streptopelia decaocto*) и домашният гълъб (*Columba livia f. domestica*).

Към редовно гнездящите птици в скалните комплекси спадат: синявицата (*Coracias garrulus*), сивото каменарче (*Oenanthe oenanthe*), черногърбото каменарче (*Oenanthe pleschanka*), чавката (*Corvus monedula*), керкенеца (*Falco tinnunculus*), бухала (*Bubo bubo*) и др. Тези видове формират съобществото от петрофилни видове.

Естествените водоеми на територията на парка, макар и твърде малки по площ, привличат някои водоплаващи и водолюбиви птици. В тях гнездят зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*) и зеленоножка (*Gallinula chloropus*). Допълнително по време на миграция тук се срещат малък гмурец (*Tachibaptus ruficollis*), късокрил кюкавец (*Actitis hypoleucos*), речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), лиска (*Fulica atra*), сива чапла (*Ardea cinerea*).

В прилежащите на парка територии, курортния комплекс и вилната зона се срещат и някои синантропни видове. Освен често срещаните се чавки от семейство Corvidae тук се срещат врабчета – домашното (*Passer domesticus*) и полско врабче (*Passer montanus*), градската (*Delichon urbica*) и селска лястовица (*Hirundo rustica*). От нощните грабливи птици синантропен вид е кукумявката (*Athene noctua*).

Откритите пространства и градините на Перчемли тепе предоставят богата хранителна база за грабливите птици, лястовиците, бързолетите, чайките и врановите птици.

➤ Природозащитен статус на установените видове по българското и международно законодателство.

Според по-старите литературни източници от установеният тогава видов състав на птиците в парка 6 вида са в Европейската Червена книга: египетски лешояд, царски орел, ястребов орел, малък орел (*Heraaetus pennatus*), ловен сокол (*Falco cherrug*) и бухал. Девет други вида са включени в Червена книга на България: малък креслив орел (*Aquila pomarina*), сокол орко (*Falco subbuteo*), голям (*Accipiter gentilis*) и късопръст ястреб (*A. brevipes*), черна каня, осояд, орел змияр, вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*) и розов скорец (*Sturnus roseus*). От тези 15 вида, редовно гнездящ понастоящем в парка е само бухалът. Розовият скорец вероятно също гнезди, макар и нередовно, по скалния венец в парка. Някои от грабливите птици са изчезнали от района, а други не са наблюдавани в последните 25 години. Като видове консументи, стоящи най-високо в хранителната пирамида и с ниския си размножителен потенциал, видовете от разред Falconiformes са и с най-висок

природозащитен статус. Всички досега установени видове от този разред са защитени от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и са включени в приложение II на Бернската конвенция, Бонската конвенция и Конвенцията по международната търговия със застрашени видове – CITES. Четиринадесет вида от дневните грабливи птици са включени в Червена книга на България, том 2, в категориите редки и застрашени от изчезване видове. В Приложение 1 на Директива 79/409 ЕЕС (Директива за птиците) попадат 10 вида птици от този разред, а още четири вида са редовно срещащи се мигриращи птици, които не са включени в Приложение 1 на Директивата.

Съвременното състояние на орнитофауната показва че от световно застрашените видове (Категория SPEC 1), по време на миграция през територията на парка прелитат, макар и неголеми по численост ята от къдроглави пеликани (*Pelecanus crispus*). Други видове с висока степен на застрашеност според Tucker, Heat (1994) са египетски лешояд, царски орел, ястребов орел, ловен сокол, но както отбелязахме по-горе тези видове не са наблюдавани отдавна и считаме че са изчезнали от района.

Други консервационно значими таксони са разред Кълвачоподобни (Piciformes) и семейството на чучулигите (Alaudidae). Всички видове кълвачи на територията на парка са защитени от ЗБР и са включени в приложение II на Конвенцията за опазване на дивата европейска флора и фауна (Бернска конвенция), като строго защитени. Черният кълвач (*Dryocopus martius*) е в Червената книга на България, като рядък вид.

От семейство Alaudidae (Чучулиги) характерни за откритите територии, пасищата и агроecosистемите със степен на застрашеност уязвим вид са горската (*Lullula arborea*), полската, късопръстата и инцидентно наблюдаваната през 1974 г. сива чучулига. Горската чучулига е в категорията SPEC 2, т.е. вид с неблагоприятен статус в Европа. Този вид заедно с късопръстата и дебелоклюна чучулиги са в Приложение 1 на Директива 79/409 ЕЕС.

Според природозащитния статус на видовете, 20 вида са в Червена книга на България, 106 вида са в приложение 2 и 3 на ЗБР и 30 вида са в Приложение 1 на Директива 79/409 ЕЕС. От гнездящите птици, като консервационно значими за района и за парка са козодоя (*Caprimulgus europaeus*), бухала, синявицата (*Coracias garrulus*), а от пойните птици, червеногърбата сврачка (*Lanius collurio*), полската бърбрия (*Anthus campestris*), полубеловратата мухоловка (*Ficedula semitorquata*), големият маслинов присмехулник (*Hippolais olivetorum*), ястребогушото коприварче (*Sylvia nisoria*), черногърбото каменарче (*Oenanthe pleschanka*) и градинската овесарка (*Emberiza hortulana*). Всички те са в Приложение 1 на Директива 79/409 ЕЕС за опазването на дивите птици.

➤ Дискусионни бележки

На територията на Природен парк “Златни пясъци” са установени 122 вида птици, наблюдавани през последните 45 – 50 години. От тях 106 са защитени от българското законодателство. Понастоящем гнездящите птици на територията на парка са 86 вида. От тях 72 вида са защитени. Постоянни са 46 вида от гнездящите птици, а прелетни са 40 вида. Доминанти от постоянните видове са коса, чинката, големия синигер, дългоопашатия синигер, а от прелетните пойният дрозд (*T. philomelos*), червеногърбата сврачка, черноглавото коприварче (*Sylvia atricapilla*), голямото белогушо коприварче (*Sylvia communis*) и др. Местоположението на парка на Западночерноморският миграционен път на птиците е предпоставка по време на пролетна и есенна миграция да се наблюдават още 32 вида. Три вида от дневните грабливи птици са изчезнали от района. 45 вида от гнездящите и мигриращи през територията на парка птици са включени в Директива 79/409 на Съвета на Европейската икономическа общност за опазване на дивите птици.

1.15.2.3. Дребни бозайници

От дребните бозайници, свързани с откритите територии редки и спорадични видове са хомяците. Видовия състав на дребнобозайната фауна е все още не доуточнен, поради липсата на мащабни и подходящи изследвания. За богатството на таксоните може да се използват данните от проучванията на В. Попов в района на Балчик и р. Батова. Тази информация може да се счита за недостатъчна, предвид спецификата на земните капани,

чрез които се е извършвал улова. Тези капани са неподходящи за улова на редица видове, поради което може да считаме, че те са напълно непроучени в конкретния случай за конкретния район. Такива видове са лалугера (*Spermophilus citellus*), всички видове хомяци, сънливците (попадането им в капаните е инцидентно).

➤ **Богатство на таксони**

Установени и описани са 27 вида дребни бозайници, от които 7 вида насекомоядни и 20 вида гризачи. Дребните наземни бозайници срещани се на територията на Природния парк представляват 64% от тази фауна за България.

➤ **Консервационно значими таксони**

От дребните бозайници 7 вида са включени в ЗБР. Три от видовете (хомяците) са включени в ЧКБ в категория редки. Десет от видовете са включени в IUCN, а 12 в Бернската конвенция. Общо висок природозащитен статус имат лалугера (*Spermophilus citellus*), сънливците - Горски сънливец (*Dryomys nitedula*), Обикновен сънливец (*Myoxus glis*), Лешников сънливец (*Muscardinus avellanarius*) и хомяците - Обикновен хомяк (*Cricetus cricetus*), Черногръд хомяк (*Mesocricetus newtoni*) и Сив хомяк (*Cricetulus migratorius*)

- От дребните бозайници консервационно значими са всички видове сънливци, оцеляването на които е свързано със старите гори. Консервацията на тези видове е свързана отново със стопанисването на горите и грешните разбирания и схващания за “болестотворните стари” и “умиращи дървета”. Това са убежищата на тези животни и премахването им води до унищожаването им. Другите видове са откритоживеещите хомяци и лалугера (*Spermophilus citellus*). Отрицателно въздействие върху тях има най-вече химизацията, унищожаването и усвояването за битови нужди на откритите естествени и полуестествени хабитати. В техните местообитания, захрастяването е нежелан процес, който трябва да бъде контролиран.

➤ **Застрашени видове**

- От дребните бозайници застрашените видове можем да ги разделим на две екологични групи. Обитатели на откритите степни хабитати и такива на горските масиви. От степните обитатели вероятни видове са трите вида хомяци, които не са констатирани, но предвид съвременното им разпространение са много вероятни за района. За тези видове е необходимо да се направят специални проучвания. От тяхното съществуване зависи и съществуването на пъстрия и степния пор, които основни жертви са хомяците и лалугерите. Лалугера е вид, който присъства в района, но разпространението му е петнисто и намалява, следствие от захрастяването. Поради ограничения режим на паша и липсата на пашуващи животни, откритите пространства обрастват с храсти и рудерална растителност, което е негативно въздействие върху степните фаунистични елементи в този район.

В Част:7.т.7.2. СПИСЪЦИ И ТАБЛИЦИ – Флора и Фауна е представена Таблица: Видов състав и природозащитен статус на дребните бозайници установени или вероятни в района на ПП “Златни пясъци”

1.15.2.4. Прилепите в ПП “Златни пясъци”

Прилепите съставляват едни от крайните звена в трофичните вериги на екосистемите, което ги прави важен елемент на екологичния мониторинг и оценката на състоянието на околната среда.

До настоящото изследване, прилепите на територията на ПП “Златни пясъци” са били обект на дискусия само в брошурата на Траянов (2005). Авторът обаче не упоменава специфична методика за изследване на тази група бозайници, използвана от него, а в дискуссионните бележки, за по-голяма част от видовете казва, че “са с неизяснен статус в района и вероятно са твърде редки”. Тъй като за нито един от 10-те вида, изброени тук не се дават конкретни сведения за находища, численост, годишна динамика или др., считаме, че авторът е дал един списък на потенциалните видове, вероятно обитаващи територии с характерните за ПП “Златни пясъци” ландшафтни, климатични и общобиогеографски

характеристики. Фактът, че територията на ПП “Златни пясъци” е останала досега извън ползването на хироптеролозите, можем да обясним с методологичните трудности при изследване на прилепната фауна в открити хълмисти територии и горски масиви.

➤ **Използвани методи**

Спецификата на начина на живот на прилепите обуславя и обективните методологични трудности при изследването на тяхното видово разнообразие, разпространение и особености на поведението. Прилагането на количествен анализ при тази група бозайници е често невъзможно.

Данните от настоящото изследване са получени с помощта на следните методи:

- *Регистрация и анализ на издаваните от прилепите ултразвуци.*

Използван е ултразвуков детектор Pettersson D 240 и записващ касетофон Sony. Получените звукови записи са трансформирани с помощта на специализирания софтуер “BAT SOUND 3.1” в компютърни файлове. Основните, видово специфични характеристики на ултразвуците на регистрираните прилепи са документирани под формата на сонограми. Досега методът е твърде малко прилаган в България, поради необходимостта от скъпа апаратура и липсата на обучени специалисти. Ултразвуковият анализ ни дава многократно повече информация за видовия състав в изследвания хабитат, отколкото класическите методи на изследване. Предимството на метода е, че може да се отчете динамиката на активността на регистрираните видове в избраните точки или трансекти на мониторинга, а именно: начало на нощната активност, степен на активност в хранителните хабитати, денонощни миграции, издавани социални звуци и др. В този случай броят на регистрираните ултразвуци за единица време ни служи като една променлива величина за оценка на активността.

- *Трансектен метод.*

Резултатите от този метод представят „индекс на активността на прилепите” (брой на регистрираните чрез ултразвуков детектор прелитания на прилепи на единица разстояние от трансекта).

- *Пряко наблюдение с халогенно осветление* в хранителните хабитати.

- *Визуално преброяване* на прилепите в подземните убежища.

➤ **Период на проучването и събран материал**

Полевите изследвания са извършени в периода 5 – 8 октомври 2006 г. За определянето на видовия състав са направени 38 записа с ултразвуковия детектор, разпределени териториално както следва:

- 20 записа по трансект от паркинга пред Аладжа манастир до западната граница на парка по пътя за вилната зона в м. Перчемлията. Осъщественият трансект е с дължина около 1,5 км и включва открита ливада, граничеща със скален откос, скали край малка, плитка пещера и просека в широколистната гора (пункт 1).

- 3 записа край скалите на Аладжа манастир (пункт 2);

- 7 записа в зоната на паркинга пред Аладжа манастир (пункт 3);

- 3 записа в подземни убежища в м. “Катакомбите” (пункт 4);

- 5 записа в подземните изкуствени галерии, в близост до южната граница на ПП (пункт 5);

- наблюдения бяха извършени и край заблацияване с открита водна площ - „Голямото водно огледало”, хралупати дървета и висша водна растителност, западно от пътя Варна-к.к. Златни пясъци, в южния край на Парка. Поради рязкото влошаване на времето, активност на прилепи тук не бе регистрирана.

- Част от колонията на пещерния дългокрил (*Miniopterus schreibersii*), обитаваща изкуствени галерии, бе фотодокументирана.

➤ **Списък на установените видове и фаунистични бележки**

Общо са установени представители на 6 вида прилепи, чието разпределение в отделните пунктове на мониторинга е представено в Таблица №10. Поради спецификата на ултразвуковия анализ, не е определена видовата принадлежност на част от издаваните

звуци. В тези случаи можем да бъдем сигурни само за родовата принадлежност на животните.

Таблица №10

Видов състав и разпределение на прилепите в трансектите на мониторинга (за номерацията на пунктовете виж т.” Период на проучването и събран материал”).

Семейство/Вид	Българско име	Пункт 1	Пункт 2	Пункт 3	Пункт 4	Пункт 5
Семейство Rhinolophidae						
<i>Rhinolophus hipposideros</i> (Bechstein, 1800)	Малък подковонос				+	
семейство Vespertilionidae						
<i>Myotis</i> sp.	Нощник	+	+			
<i>Nyctalus noctula</i> (Schreber)	Ръждив вечерник			+		
<i>Pipistrellus pipistrellus</i> (Schreber)	Кафяво прилепче	+	+	+		
<i>Pipistrellus nathusii/kuhlii</i>	Натузиево/кюлиево прилепче	+		+		
семейство Miniopteridae						
<i>Miniopterus schreibersii</i> (Kuhl, 1817)	Пещерен дългокрил	+				+

- *Rhinolophus hipposideros* (Bechstein, 1800)

Пещеролюбив вид, свързан преди всичко с богати на растителност карстови терени (Попов, Седефчев, 2003). Среща се и в човешки постройки. Денонощните прелети не надвишават 5 км, като нощем ловува около скали, над водна повърхност и край границата на гората. Установихме сравнително висока нощна активност на екземпляри от вида, ловуващи край скалите и малките пещери по пътя от Аладжа манастир към вилната зона в м. Перчемлията.

- *Myotis* sp.

Поради спецификата на ултразвуковия анализ, принадлежността на част от регистрираните звуци с честота около 45 KHz не бе определена, когато не можахме да наблюдаваме индивидите пряко с халогенното осветление. На територията на ПП средни по размер нощници ловуват над просеки в гората и открити поляни.

- *Nyctalus noctula* (Schreber)

Ръждивият вечерник е един от най-често срещаните видове прилепи на територията на България. През лятото обитава хралуци на дървета, скални цепнатини, човешки постройки и др. Излита от дневните убежища още в ранните часове на нощта, като лети високо – често на 30 – 40 м над земната повърхност. Издава ехолокационни звуци с диапазон около 17 – 20 KHz, които могат да бъдат чути и от човек. През мониторинговия период регистрирахме сравнително слаба активност на вида над просека в гората, в близост до

паркинга пред Аладжа манастир. Мигриращ вид, като са регистрирани прелети над 1000 км.

- *Pipistrellus pipistrellus* (Schreber)

Изключително често срещан вид на територията на страната. През лятото денем обитава хралупи на стари дървета, скални цепнатини, човешки постройките.

Регистрирахме изключително висока активност на кафявото прилепче в голяма по площ територия на парка. По трансекта от Аладжа манастир към вилната зона бе изключително активен, като ловуваше над короните на дърветата и над открити поляни в групи от по 5-6 екземпляра. Наблюдавахме и типично социално териториално поведение на мъжки екземпляри, изразяващо се в издаване на специфични ултразвуци. Този вид без съмнение е характерен фаунистичен елемент тук.

- *Pipistrellus nathusii/kuhlii*

Регистрираните от нас единични ултразвуци в диапазона на двата вида /натузиово прилепче и кюлиево прилепче/ не ни дава основание за точното тяхно детерминиране. Географското положение на ПП “Златни пясъци” и силно урбанизираните съседни територии ни дава основание да допуснем наличието и на двата вида. Имайки предвид нашите изследвания върху разпространението на натузиовото прилепче по българското черноморско крайбрежие и изключително високата численост, с която той е представен особено през есенните месеци, предполагахме, че тук се среща именно този вид. В този случай считаме, че става дума за малко на брой екземпляри, случайно намиращи се на територията на ПП в резултат на денонощна миграция за търсене на подходящи хранителни местообитания. Голяма част от популациите на натузиовото прилепче, установени по черноморското ни крайбрежие са мигранти от северни територии на Европа (Pandouraki, 2004).

- *Miniopterus schreibersii* (Kuhl, 1817)

Пещерният дългокрил е изключително чест вид в пещерите и други подземни убежища на България. Формира както летни, така и зимни многочислени колонии, достигащи понякога десетки хиляди екземпляра, които могат да бъдат наблюдавани като плътни струпвания по сводовете на убежищата. Извършва сезонни миграции между убежищата. Ловува на височина средно от около 2 до 20 метра (Попов, Седефчев, 2003) и се храни предимно с пеперуди, двукрили и бръмбари.

Установихме съществуването вероятно на подготвяща се за зимуване колония от около 300 пещерни дългокрила в подземните изкуствени галерии, в близост до южната граница на ПП /пункт 5/. Прилепите обитаваха предимно най-южната галерия, като бяха съсредоточени в нейния край. Почти половината от индивидите бяха активни и при нашето приближаване се разлетяха към вътрешността на галерията. Останалата част от колонията бе в неактивно състояние. По пода на галерията, в нейната най-вътрешна част, има прясно гуано, което показва, че убежището се използва активно от прилепи и през размножителния и летния период.

➤ Природозащитен статус на установените видове по българското и международно законодателство.

Всички установени видове прилепи са под закрилата на националното законодателство и на редица международни конвенции, ратифицирани от Република България. Всички видове от род *Pipistrellus* са обект на закрила и от CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Flora and Fauna).

В Част:7.т.7.2. СПИСЪЦИ И ТАБЛИЦИ – Флора и Фауна е представена Таблица: Природозащитен статут на регистрираните прилепи

➤ Дискусионни бележки

Като постоянни елементи на прилепната фауна на ПП “Златни пясъци” със сигурност може да се счита Малкия подковонос(*Rhinolophus hipposideros*), Кафяво прилепче(*Pipistrellus*

pipistrellus), Ръждив вечерник (*Nyctalus noctula*) и Пещерен дългокрил (*Miniopterus schreibersii*). Този видо-състав, еднакво представен както от пещеролюбиви видове, така и от видове, предпочитащи горски хабитати, отразява богатството от подземни убежища, съчетано с богата и добре запазена горска растителност. Мигриращ вид тук е Натузиевото прилепче (*Pipistrellus nathusii*).

1.15.2.5. Едри бозайници

Данните за едрите бозайници са основно по данни на СЛРБ за отстрела през последните 50 години. Към едрите бозайници са Степния пор (*Mustela eversmanni*) и Пъстрия пор (*Vormela peregusna*). Златката (*Martes martes*) е вид, присъствието на който в района е свързан със заливните стари гори. Подобна непълна и недостоверна вероятно, е информацията и за едрите хищни бозайници. Пъстрият пор (*Vormela peregusna*), Степният пор (*Mustela eversmanni*) са потайни и труднозабележими видове, а златката обитава непристъпни и труднодостъпни за човека хабитати и е нощно активна.

➤ Богатство на таксони

Установени и описани за района на ПП „Златни пясъци“ са 14 вида едри бозайници, от които 11 вида хищници и 3 вида чифтокопитни. Описаното видо-разнообразие е 61% от едробозайната фауна на България.

➤ Консервационно значими таксони

От едрите бозайници в приложения II, III на ЗБР са включени 4 вида, а в ЧКБ 3 вида (златка, пъстър и степен пор). Двата вида порове са в категория застрашени на IUCN, а дивата котка (*Felis silvestris*) е включена в CITES.

➤ Застрашени видове

- От едрите бозайници застрашените видове са три. Дивата котка (*Felis silvestris*) е вид, които въпреки високата природозащитна стойност за България няма консервационна значимост, предвид относително високата плътност. Поради тези причини вида няма да бъде третиран като такъв. За този вид основна заплаха е генетичното замърсяване, поради хибридизация с домашната котка. Този проблем все още не е уточнено как да бъде елиминиран. От двата вида порове с по висока консервационна значимост, предвид изключително ниската си плътност и унищожаването на степните хабитати е Степния пор (*Mustela eversmanni*). Този вид е с неизяснено съвременно разпространение и присъствието му в парка изисква потвърждение. Поради основно нощната активност и потайния начин на живот, вида е труден за установяване. Ниската плътност, прави малка вероятността животното от този вид да бъде намерено на пътя, което се случва често с пъстрия пор. Златката (*Martes martes*) е другия рядък и застрашен вид за района. Сведения за вида са основно от блъснати или отстреляни по погрешка индивиди. Въпреки рядко, това животното е констатирано ежегодно. Неговите местообитания са старите и усойни гори с хралупати дървета и развит подръст.

От консервацията на дребните бозайници - хомяците и лалугера, зависи и консервацията на пъстрия и степния пор. Изискванията по отношение на местообитанията им са едни и същи. Основните жертви на тези порове са точно тези животни. За златката от значение за опазването са старите гори със добре развит подлес и със наличието на стари хралупати дървета. Подобни изисквания има и дивата котка, която беше включена в ЗБР наскоро, след изваждането ѝ от списъка с ловните обекти.

➤ Стопански значими видове и видове, нуждаещи се от опазване

Такива са видовете едри бозайници, които са обект на лов. За района на ПП има пълна забрана за лова, поради следните причини:

- Ловът е средство, чрез което може да се прикрива браконьерството на редки видове, които са трудно различими. Такива са белката и златката, черния пор и степния пор.
- Изстрелите са стрес за дивите животни и често причина за напускане на територията.
- Екологичното равновесие изисква постоянното присъствие на хищници, което е в разрез с разбиранята на ловните деятели. За тях “вредния” дивеч са хищниците.

- Наличието на дивеч в района е предпоставка за подържане на пасищата, което е от съществено значение за оцеляването на степните хабитати и за борбата с захрастяването.
- Поддържането на нискотревни площи в прилежащите територии е от съществено значение за опазването на степните фаунистични елементи каквито са хомяците, лалугера, поровете.

В Част:7.т.7.2. СПИСЪЦИ И ТАБЛИЦИ – Флора и Фауна е представена Таблица: Видове едри бозайници – консервационна и природозащитна значимост

Таблица№11

Природозащитна значимост на гръбначните животни от групите земноводни, влечуги, дребни и едри бозайници в ПП “Златни Пясъци”

Категории	Общо	Таксономични групи			
		Amphibia	Reptilia	Micromammalia	Macromammalia
Защитени в България	32	11	10	7	4
ЗБР					
ЧКБ	9	1	2	3	3
IUCN	13	1	3	10	2
SITES	3		2		1
Бернска конвенция	47	8	17	12	10
Директива 92/43	30	8	17	3	2
Общо		27	48	35	22

План за управление на Природен парк „Златни пясъци” – община Варна, община Аксаково, област гр. Варна,
община Балчик, област гр.Добрич

КУЛТУРНА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

1.16. ПОЛЗВАНЕ НА ОБЕКТА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ

1.16.1. Население, демографска характеристика и тенденции в развитието на общини Варна, Аксаково и Балчик – области гр.Варна и гр.Добрич

1.16.1.1. Брой население, възрастова и образователна структура, здравеопазване и демографски процеси

➤ Брой общини, население и площ на област гр.Варна и област гр.Добрич

ОБЛАСТ	Брой общини	Брой нас. места /градове/	Площ/ км ² / % от РБ /	Население /бр. жители/
Варна	12	158 /10/	3 820 /3,44/	458 661
Добрич	8	215 /6/	4 711 /4,24/	234 845

- Варненска област се характеризира с повишена инвестиционна атрактивност и с възможности за развитие на предприемачеството и иновациите. Решаваща роля в този аспект имат преди всичко факторите: геостратегическото местоположение, икономическото разнообразие в областната територия, туристическият потенциал. В областта е започнал процес на формиране на интегрирана териториална структура, за която положителна роля играе комплексното стопанско развитие през последните години, базиращо се на наличието на силни регионални производствено-технически, икономически, транспортно-комуникационни връзки.

- Добричка област преимуществено развива селското стопанство и туристическото обслужване, както и ползване на стратегически ресурси играещи важна роля за икономическото развитие на областта и България. Газифицирането на промишлеността, обществените сгради и жилищата на населението в областта са предпоставка за подобряване на екологичните условия. Борбата със свлачищата има решаващо значение за устройството на крайбрежните райони на Черно море. Областта се отличава с множество съхранени забележителни природни и археологически обекти, защитени от националното ни законодателство.

➤ Брой население и възрастова структура на общини Варна, Аксаково и Балчик

- Община Варна

Таблица №12

Население гр.Варна-райони и населени места в община Варна по постоянен и настоящ адрес- ГРАО (14.12.2006г.)

№	Населено място	Постоянен адрес общо	Настоящ адрес общо	Постоянен и наст.адрес в същото НМ
1	гр. ВАРНА	346565	346847	323389
	в т.ч.р-н 01_ОДЕСОС	79068	83683	
	в т.ч.р-н 02_ПРИМОРСКИ	92112	100024	
	в т.ч.р-н 03_МЛАДОСТ	83651	87197	
	в т.ч.р-н 04_ВЛ. ВАРНЕНЧИ	46695	49090	
	в т.ч.р-н 05_АСПАРУХОВО	24367	26783	
2	с. ЗВЕЗДИЦА	801	931	699
3	с. КАЗАШКО	348	343	278

4	с. КАМЕНАР	1983	2422	1811
5	с. КОНСТАНТИНОВО	1161	1152	1071
6	с. ТОПОЛИ	2858	2947	2577
	Всичко за общината	353716	354642	329825

Населението само в община Варна наброява 329 825 души и представлява 69,78% от населението на областта. Община Варна има значителен демографски потенциал. Това се дължи на по – големите икономически и социални възможности, които тя предлага като инвестиционен и туристически център. Основно населението на общината е локализирано на територията на гр. Варна и по данни на ГРАО то възлиза на 323 389 души. Данните за възрастовите групи на населението в община Варна показват, че 73,48% от населението в трудоспособна възраст на областта живее в община Варна. Това се дължи на факта, че Варна е икономически център и възможностите за реализация са по-големи.

- *Община Аксаково:*

Таблица№13

Население гр.Аксаково и населени места в община Аксаково по постоянен и настоящ адрес – ГРАО (14.12.2006г.)

№	Населено място	Постоянен адрес общо	Настоящ адрес общо	Постоянен и наст. адрес в същото НМ
1	гр.АКСАКОВО	7518	7624	6920
2	с.БОТЕВО	171	225	142
3	с.ВОДИЦА	153	197	133
4	с.ВЪГЛЕН	1018	994	932
5	с.ГЕНЕРАЛ КАНТАРДЖИЕВО	404	434	362
6	с.ДОБРОГЛЕД	43	123	39
7	с.ДОЛИЩЕ	233	330	192
8	с.ЗАСМЯНО	123	162	107
9	с.ЗОРНИЦА	59	121	54
10	с.ИГНАТИЕВО	4166	4244	3859
11	с.ИЗВОРСКО	844	899	755
12	с.КИЧЕВО	796	1033	732
13	с.КЛИМЕНТОВО	144	249	104
14	с.КРУМОВО	142	167	122
15	с.КУМАНОВО	189	331	142
16	с.ЛЮБЕН КАРАВЕЛОВО	1396	1463	1297
17	с.НОВАКОВО	50	119	46
18	с.ОРЕШАК	108	213	96
19	с.ОСЕНОВО	224	282	200
20	с.ПРИПЕК	42	71	37
21	с.РАДЕВО	24	68	18
22	с.СЛЪНЧЕВО	632	869	580
23	с.ЯРЕБИЧНА	80	148	65
	Всичко за общината	18559	20366	16934

Населението в община Аксаково наброява 16934 души и представлява 3,7 % от населението на областта. Възрастовата структура към 2003 г. е запазила характера си на стационарна, но с тенденция на непрекъснато намаляване на относителния дял на населението в подтрудоспособна възраст и нарастване на населението в надтрудоспособна. Икономически активното население, формиращо се от заети и безработни, представлява около 56% от населението на общината. В община Аксаково може да се разчита на резерв от трудов ресурс. Образователното равнище на населението на община Аксаково е ниско, около 65% от него, е с по-ниско от средното образование. Такава е характеристиката и по населени места с изключение на гр. Аксаково, където с висше образование са над 5%, с полувисше – над 3% и със средно образование – над 35% от населението.

- Община Балчик

Таблица№14

Население по постоянен и настоящ адрес на Община Балчик, област гр.Добрич
ГРАО (14.12.2006г.)

№	Населено място	Постоянен адрес общо	Настоящ адрес общо	Постоянен и наст.адрес в същото НМ
1	гр.БАЛЧИК	13840	13107	12226
2	с.БЕЗВОДИЦА	340	386	306
3	с.БОБОВЕЦ	154	99	79
4	с.БРЯСТОВО	6	5	3
5	с.ГУРКОВО	574	573	506
6	с.ДРОПЛА	368	358	308
7	с.ДЪБРАВА	196	228	179
8	с.ЗМЕЕВО	336	322	283
9	с.КАРВУНА	4	2	0
10	с.КРАНЕВО	739	874	648
11	с.КРЕМЕНА	134	141	112
12	с.ЛЯХОВО	484	448	417
13	с.ЦАРИЧИНО	166	175	137
14	с.ОБРОЧИЩЕ	2525	2552	2308
15	с.ПРЕСПА	220	234	192
16	с.РОГАЧЕВО	194	241	172
17	с.СЕНОКОС	654	648	585
18	с.СОКОЛОВО	1163	1042	949
19	с.СТРАЖИЦА	409	473	377
20	с.ТРИГОРЦИ	152	161	133
21	с.ХРАБРОВО	78	87	53
22	с.ЦЪРКВА	317	346	289
23	с.ОБРОЧИЩЕ,К.К.АЛБЕНА	0	130	0
	Всичко за общината	23 053	22 632	20 262

Населението на община Балчик представлява 10,6% от населението на областта. В град Балчик е съсредоточено 55,7% (12348 д.) от населението на общината и през последните 5 години не се наблюдават съществени изменения. Повечето села са от категорията „много малки” и „малки”. Близо до демографската граница на средните села е с.Кранево(952 човека). В община Балчик е разположен и к.к.Албена - селищно образувание с национално значение.

Възрастовата структура на населението е по-благоприятна от тази за областта, района и страната. За периода 1999-2003 г., се очертава постепенно намаление на броя и дела на младите хора под 15 г. Контингентите от 15 до 64 г. и лицата на 65 и повече години нарастват като относителен дял и абсолютен брой. Съотношението между трите основни възрастови групи за общината (0-14 г.: 15-64 г.: 65+) е (15,8: 69,6: 14,6%). Делът на младите генерации е по-висок от този на възрастните хора (фиг.1). Възрастовата структура по населени места има значителни различия.

➤ *Демографска, полава и етническа характеристика на общини Варна, Аксаково и Балчик*
- *Община Варна:*

Има по-ниски стойности на показатели „раждаемост” и „смъртност” в сравнение с областта. Това се дължи най-вече на по-интензивния трудов живот и желанието за професионална реализация на младите хора в общината. Половата структура на населението за 2003 година е в съотношение 51,43% жени и 48,57 % мъже. Жените в община Варна са с по-висок относителен дял в общата численост на населението за периода 2001г. – 2003г. спрямо мъжете. Общата тенденция към намаляване броя на населението засяга в еднаква степен и двата пола.

Данните за възрастовите групи на населението показват, че 73,48% от населението в трудоспособна възраст на областта живее в община Варна. Това се дължи на факта, че Варна е икономически център и възможностите за реализация са по-големи.

Процентът на малцинствата в общината е сравнително нисък, като най-голям е процентът на турската етническа група 3,84%. Масово явление за страната е увеличаване на групите от ромски произход. Това налага разработването на дългосрочна политика за приобщаването на малцинствата към икономическите и социални процеси протичащи в общината, с цел избягване на момента на дефиниране на групово, деструктивно поведение и в община Варна.

В общината преобладава българското население, което представлява 92,49%, следвано от турското малцинство с 3,84% и ромите – 1,18%. За областта стойностите са по-различни, като относителния дял на българското население е по-нисък и възлиза на 85,25%, турското е 8,12%, а ромското са 3,35%.

- *Община Аксаково:*

За периода 2002-2004г. динамиката на населението в резултат на естествения прираст показва тенденция на спад на раждаемостта. Населените места, увеличаващи броя на населението си е в резултат на: положителен естествен прираст, превишаващ механичния отлив - с.Игнатиево и с. Л. Каравелово; положителен естествен и положителен механичен прираст – гр. Аксаково, с. Вълген, с. Изворско, с.Игнатиево и с.Л.Каравелово; положителен механичен прираст, превишаващ отрицателния естествен прираст - селата Доброглед, Засмяно, Зорница, Кичево, Новаково, Припек, Радево, Слънчево, Яребична, Куманово и Крумово.

От анализа на демографските процеси се очертават следните основни изводи: Тенденцията на сближаване на показателите за раждаемост и смъртност ще се запази в близките 10 години, което в края на периода може да доведе до минимизиране на отрицателния естествен прираст и преодоляване тенденцията на намаляване на населението в резултат на естествените демографски процеси.

Проучванията за етническия състав на населението на община Аксаково, е че 90.2% от обитателите са българи, 6.6% цигани, 1.5% турци и 1.7% други.

- *Община Балчик*

Естественото движение е един от основните компоненти, оказващи влияние на динамиката на населението и неговата възрастова структура. През 2003 г., в общината са родени 203 деца. За последните 5 години, броят на родените е в границите 170-230 деца.

Коефициентът на раждаемост (живородени деца на 1000 д.) през 2003 г. е 9,2‰ – над средния за областта (8,8‰) и страната (8,6‰). Смъртността е с по-високи стойности (от раждаемостта) - през последните 5 години, тя е в границите 12,5-14.0‰. Естественият прираст на населението е отрицателен. За последните 5 г. той е в диапазона от -2,9‰ (2000 г.) до -5,9‰ (2002 г.), като през 2003 г. неговата стойност е -3,4‰ .

Съотношението между мъжете и жените е почти изравнено, с лек превес на жените. На 100 мъже се падат 101 жени (средно за област Добрич – 104, за Р България - 106). Аналогична е ситуацията за градското и селското население на общината. За периода 1999-2003 г. не са настъпили съществени изменения. Тенденциите в развитието на населението през последните години са: задържане на населението, положителен механичен и неголям отрицателен естествен прираст, нормална възрастова структура (диференцирана по населени места), повишаване на образователното равнище.

➤ *Гъстота на населението и урбанизация на община Варна, Аксаково и Балчик - община Варна*

Гъстотата на населението в рамките на община Варна е изключително висока. По отношение на показателя гъстота на населението на кв. км. от общата територия стойностите за общината се 1262,1 лица, а за областта сумата е едва 114,0. При отчитане на урбанизираната територия 6137,3 души на кв. км. е гъстотата на населението в община Варна, а 1681,3 е стойността на същия показател за областта. Високата стойност за общината показва пренаселеност на територията и голяма концентрация на човешки ресурси. Като цяло територията на община Варна е слабо урбанизирана и от общата територия - 237,5 кв.км. урбанизирана е едва 48,8 кв.км. Пренаселването на някои територии създава редица проблеми, главно от екологична гледна точка. Град Варна заема площ от 205 кв.км и представлява икономически и културен център. Географското разположение на община Варна е предпоставка за развитието на инфраструктурния, икономически и демографски потенциал. Геостратегическото местоположение което има

общината-наличието на значимия по своята същност естествен фактор-Черно море, е от изключителна важност за икономическото и социално развитие на общината. Дължината на морската брегова линия е общо 32 км. Морският бряг в рамките на община е обект на свлачищна и абразионна дейност. Резултат от тяхното проявление са множеството случаи на свлачища и срутвания. Пясъчната ивица е с сравнително добри качествени характеристики, като върху състоянието ѝ голямо влияние оказват антропогенните дейности.

- *Община Аксаково*

Населението на община Аксаково през последните 10 години нараства, макар и с много ниски темпове. Тази тенденция ще се запази и в перспектива като резултат, както на сравнително високия естествен прираст на населените места в близост до гр. Варна и по агломерационната ос Варна-Девня, така и на механичното нарастване на населението в селищата за индивидуален отдих в Батовската долина. Това е голяма по площ територия с малко население, богати почвени ресурси и специфичен климат, която в перспектива трябва да се развива като сериозен екологичен ресурс с производства и дейности, осигуряващи тила на курортните комплекси в крайбрежната част на общината и съседните общини Варна и Балчик. Еднообразният характер на производството /развитието главно на селско стопанство/, осигурява ниска заетост на населението, наличие на безработица, свободни трудови ресурси и висока подвижност на трудовите кадри, измерена с ежедневни трудови пътувания извън общината, които представляват резерв за развитието на приоритетна перспективна функция на общината.

- *Община Балчик*

Балансът на територията се допълва от 5,9% “*населени места и други урбанизирани територии*” (19369 дка населени места, 356 дка курортни комплекси, 2703 дка вилни зони, 1245 дка промишлени и складови зони, 6073 дка застроени терени извън регулация и 1003 дка гробища и извън-селищни паркове), 0,2% “*водни течения и площи*”, 0,3% “*територии за добив на полезни изкопаеми и дела за отпадъци*” и 1,6% “*територии за техническа инфраструктура*” (при средно за страната 0,6%).

Най-важните елементи на природното богатство на общината са *морето, неговото крайбрежие и високопродуктивните обработваеми земи*. Природните условия и ресурси, както и тяхното историческо усвояване, са довели до обособяване на две съвсем различни по характер и развитие части от територията на общината – крайбрежна и вътрешна (“буферна”). Крайбрежната е разнообразна по релеф, с подчертана динамика на природните процеси и висока степен на антропогенно присъствие. В контраст, частта от Добруджанската равнина е с едностранен профил на едроплощно земеделие и малко население в просторни села, което определя периферния характер на тази територия. *Балансът в развитието на общината и съхраняването на природното равновесие следва да се гради върху обмена и функционалното взаимодействие между двете зони при запазване на спецификата им.*

➤ *Образователна структура*

- *Община Варна:*

На територията на община Варна се обучават 8 000 ученици по 72 специалности в 12 професионални училища. В системата на образованието на общината функционират още частни професионални гимназии, общообразователни училища, техникуми, професионални гимназии и училища по изкуствата. В границите на община Варна към 2003 година има общо 48 детски градини с 7963 деца. Педагогическият персонал е 2905 учители. Броят на обучаваните ученици в общообразователните 52 училища е 32810 ученика, като в 3-те специализирани училища той е 348. Ясно очертана е тенденцията на непрекъснат спад на броя на учениците, което обяснява до известна степен високия процент на неграмотното или нискообразовано население на територията на областта. На територията на общината функционира единственият в областта логопедичен център.

От системата на висшето образование на територията на общината действат 8 университета, специални институти, колежи, сред които Икономически Университет, Медицински Университет, Технически Университет, Варненски Свободен Университет, Висше Военноморско Училище, Институт за международен туризъм, Институт за хидро и аеродинамика, Институт по океанология,

Институт по металознание към БАН, Институт по воден транспорт, Институт по рибарство и аквакултури. Броя на обучаваните студенти е 28 000, а числеността на преподавателите е 2 100.

- Община Аксаково:

Разполага с достатъчна мрежа от учебни заведения, с оптимална за досегашните потребности структура за общо образование. Предвид близостта на общината до гр. Варна може да се каже, че населението е обезпечено с учебни заведения за професионална и висша образователна степен. В общината има 8 детски градини, от които 7 целодневни (ЦДГ или ОДЗ) и 1 седмична ЦДГ. Въпреки намалението на деца в предучилищна възраст в някои от населените места, броят на функциониращите детски градини се запазва. За разлика от националната тенденция към намаляване, броят на децата в тези заведения се увеличава. През учебната 2004/5 г. в общината функционират общо 8 училища, всички общински, от които - 1 начално, 6 основни и 1 средно общообразователно, като в тях учат към 2004-2005 – 1723 ученици, като намалението спрямо 2000 г. е 14 %. Повечето от преподавателите са с висше образование. Чуждоезиковото обучение е застъпено във всички училища от Общината.

Община Балчик

Училищната мрежа в общината включва 12 училища, от които 9 общински и 3 държавни. В тях се обучават общо 2439 ученика. През учебната 2004/2005 г., общообразователните училища (3 в града и 6 в селата) са представени от 1 начално училище (НУ), 6 основни (ОУ) и 2 средно-образователни училища (СОУ). Професионалното образование е представено гимназия “Алеко Константинов” - за кадри в обслужващата сфера. През учебната 2003/2004 г. в нея се обучават 256 ученика (с 8% повече от предходната). Специалните училища са представени от помощно училище в с. Кранево и основно санитарно училище в гр. Балчик.

➤ Здравеопазване

- Община Варна

Град Варна е главен университетски здравен център в Североизточна България. Обслужва със спешна и токсикологична помощ северното Черноморие, както и Североизточна България. Разполага с квалифицирани кадри от всички сфери на медицината. Център по изгаряния и отравяния се намира във Военноморска болница, която е специализирана и като Болница на НАТО. Сред най-големите здравни заведения на Варна са Св. Марина - Терапевтичен блок за много - профилно лечение; Св. Анна, популярна като Окръжна болница - с диагностичен блок и Бърза помощ, 2 АГ - болници, онкодиспансер, психодиспансер, очна клиника и други здравни заведения. Около 64 броя болнични заведения, диагностично-консултативни центрове, диспансери, медицински центрове, специализирани болници, стоматологични центрове осигуряват здравеопазването на община Варна, съседните общини и области от Североизточна България.

В курортен комплекс „Златни пясъци” специализирана поликлиника осигурява медицинското обслужване на комплекса. СБР - ВАРНА АД предлага и денонощна неотложна и специализирана медицинска помощ от висококвалифициран персонал в Поликлиника "Златни Пясъци". Поликлиника "Златни Пясъци" предлага и рентген, ЕКГ, ЕЕГ, доплер и скенер. Разполага денонощно със специализиран медицински транспорт.

Към хотелите „Интернационал” (4 звезди) и „Амбасадор” (3 звезди) разполагат със собствени балнео-физиотерапевтични центрове и самостоятелно специализирано медицинско обслужване. Както здравите посетители (за обща профилактика и укрепване на организма), така и пациентите, посещаващи „Златни пясъци” и за оздравителни цели имат възможност да ползват най-различни лечебно-профилактични процедури. Прилагат се и целенасочени програми за борба със стресови ситуации, срещу затлъстяване, за здравословен начин на живот и активно дълголетие, за хармонично развито тяло, медицинска козметика и др. Специализирана болница за рехабилитация „Термал” гр. Варна се намира в началото на курортен комплекс „Златни пясъци”.

СБР-Варна е обезпечено и с природни ресурси - лечебна кал и право на ползване на минерални води. "Калобалнеолечебница" - гр. Варна, изградена в "Приморски парк" /Морска градина/ е единственото специализирано заведение в града за предлагане на такива услуги - калолечение и лечение с луга. Тя е природен продукт, формиран при естествени условия от землести частици, неорганични и органични съединения с участието на химични, биологични и микробиологични процеси.

- *Община Аксаково*

Здравеопазването в общината е осигурено от мрежа на доболнична помощ. Предвид близостта на гр.Варна, населението на общината е обезпечено с болнична помощ в лицето на съществуващите в големия град болници, като в болница „Св.Анна”, община Аксаково има и процентно дялово участие с оглед обслужването на нейните граждани.

Доболничното обслужване се осъществява от 13 лекарски практики, 5 стоматологични практики, медицински център. Проблем е навременното осигуряване на спешна здравна помощ в отдалечените села и тези без лекарски практики. В допълнение, достъпът до здравни услуги е проблем за голяма група от лица без здравно осигуряване, особено в селата, където голяма част от населението не е здравно осигурено.

Училищното детско здравеопазване се обезпечават от 1 лекар и 9 медицински сестри, които периодично обслужват общо 6 здравни кабинета, като в гр.Аксаково са 3 – по един в училището и детските градини, в с.Игнатиево по един в училището и детската градина и един кабинет в с.Водица.За подобряване на ефективността от работата на медицинските специалисти и качеството на здравното обслужване на децата и учениците е необходимо обновяване на част от амортизираното медицинско оборудване в здравните кабинети и обезпечаване на всички общински училища и детски заведения с минимум едно медицинско лице на здравен кабинет.

Основни проблеми при здравеопазването се очертават материално техническата база, спешната медицинска помощ и детското здравеопазване.

Домашен социален патронаж (ДСП) като дейност съществува в Община Аксаково от 1987г. Първият патронаж е разкрит в с. Ботево и са предоставени социални услуги на 40 човека от селото. Към настоящият момент в домашния социален патронаж са обхванати 120 души. Необходимо е разкриване на обществена трапезария, като за целта е подготвен проект за кандидатстване към Социалноинвестиционния фонд. С разделението на бюджетите на местни и делегирани от държавата дейности през 2003 г., Община Аксаково бе принудена да ограничи обслужваните лица и да намали текущите разходи, но реалните потребности са много по-големи. Причина за това обстоятелство е факта, че населението в общината старее и все повече хора се обръщат към услугите на ДСП. В същото време старите хора предпочитат да останат по домовете си, за което и ДСП е най-предпочитаната форма на социална услуга.

Дирекция „Социално подпомагане” община Аксаково осигурява социалното подпомагане на хората в неравностойно финансово положение.

- *Община Балчик*

Здравеопазването в общината е осигурено с добре развита мрежа от лечебни заведения. Болничната помощ се осигурява от модерно много-профилно заведение със 120 легла в 6 клинични отделения (МБАЛ - Балчик" ЕООД). Базата е с много добри пространствени условия, с болнични стаи от боксов тип, включени в единна система за наблюдение. Обслужва се от 17 висококвалифицирани лекари.

Лечебните заведения за извън-болнична помощ са представени от Медицински център Балчик (15 лекари), Център за спешна медицинска помощ (5 лекари), медико-диагностична и медико-техническа лаборатория, микробиологична лаборатория, 14 общо-практикуващи лекари и 10 стоматолози. Състоянието на материалната база е добро. Сериозен проблем остава навременното осигуряване на здравна помощ в по-отдалечените села.

1.16.1.2. Структура и тенденции в трудовата заетост на селищата в община Варна, Аксаково и Балчик

➤ *Структура и тенденции в трудовата заетост*

- *Община Варна*

Пазара на труда и заетостта в община Варна за периода 2000 – 2006 г. се характеризира с тенденция на намаляване на безработицата. Структурата на трудовата заетост показва превес на заетите в частния сектор. (данни UNDP), която тенденция продължава и през 2006 г. Заетите в строителството са в изграждане на хотелски бази в курортните комплекси, вилното строителство, обществени сгради, укрепителни съоръжения и в строителство на територията на гр. Варна - жилища, хотели, ремонт и ново строителство на пътна и техническа инфраструктура. Равнището на безработицата за 2003 г. за община Варна е 6,6%. За 4 години-2000-2004 г. броят на

икономически активни лица се е увеличил със 7%, а равнището на безработицата е намаляло 2 пъти-от 11,7% през 2000 г. до 5,26% през 2004 г.

- *Община Аксаково*

Тенденциите в развитието на заетостта и безработицата в община Аксаково не показват съществени изменения през последните години. Наблюдава се запазване броя на заетите лица и равнището на безработица. Предвид спецификата на заетото население в туристическия отрасъл и съпътстващи го дейности, се наблюдават тенденции за лек спад равнището на безработица, както и увеличение на заетите през летния сезон. Тази тенденция ще се запази и в перспектива като резултат, както на сравнително високия естествен прираст на населените места в близост до гр. Варна и по агломерационната ос Варна-Девня, така и на механичното нарастване на населението в селищата за индивидуален отдих в Батовската долина.

- *Община Балчик*

Икономически активните лица в община Балчик са 11015 човека(2004г.)Коефициентът на икономическа активност е 59,0% - висок от средния за страната(55,3%) и Североизточния район за планиране(57,5%) и близък до този за област Добрич(59,3%).

Средногодишното равнище на безработица в община Балчик (13,51%, 2004 г.) е по-високо от средното за страната (12,67%) и по-ниско от средното за област Добрич (15,87%) и СИРП (16,59%). Основните проблеми в сферата на заетостта и безработицата са: неравномерната заетост, висок дял на продължително безработните, висок дял на лицата с ниско образование, без специалност и професия.

➤ *Общински индекс на човешкото развитие*

Общинският индекс на човешкото развитие е комбинация от здравни-очаквана продължителност на живота, образователни и икономически индикатори за развитието на човека. ОИЧР има смисъл, ако се разглежда като статистическо средство за сверяване и генериране на политиките за регионално развитие

Съгласно Доклади за човешкото развитие на България 2001, 2002 и 2003 г. към Програма на ООН за развитие на България (UNDP), стойностите на индекса на човешкото развитие (ОИЧР) за област Варна, област Добрич, общини Варна, Аксаково и Балчик показват следните тенденции:

През 2003 г. община Варна е на 14 място, от 262 общини в България, спрямо 22 място през 2002 г., което показва тенденция на подобряване на показателите („Селските райони: преодоляване на неравнопоставеното развитие”, UNDP, 2003 г.)

Община Аксаково е класирана на 93 място през 2003 г. спрямо 184 място през 2002 г., а община Балчик на 138 място през 2003 г. спрямо 163 място през 2002 г.. При типологизацията на българските общини, община Варна е на 2-ро място от 20-те общини с най-високи показатели „градски” общини.

Динамиката на Областния индекс показва следните тенденции: През 2003 г. област Варна спрямо всички 28 области в България е класирана на 4 място, при 6 място през 2002 и 7 място през 2001 г. Областният ИЧР на Област Добрич поставя областта на 19 място през 2003 г. при 17 място през 2002 г и 18 място през 2001 г.

Икономическата активност в област Варна за 2003 г. изразена чрез относителния дял на заетите по сектори е: в аграрния-13,7%, в услугите 59,5% и в обществения сектор-30,8%

Област Варна е една от петте области с най- нисък дял на заетите в селското стопанство

Икономическата активност в област Добрич за 2003 г. изразена чрез относителния дял на заетите по сектори е: в аграрния-33,8%, в услугите 42,7% и в обществения сектор-22,4%

1.16.2. Техническа инфраструктура, застроени площи и сгради на територията на ПП”Златни пясъци”

1.16.2.1.Техническа инфраструктура

➤ *Пътни мрежи и съоръжения*

Пресичайки Природния парк от южна посока и като източна граница на ПП”Златни пясъци” преминава първокласен път I-9(с европейска категоризация E87) от държавната пътна мрежа, обслужващ крайбрежното направление: Румъния/Дуранкулак/-Балчик-Варна-Бургас-Малко

Търново-Турция. Пътят обслужва главно туристическите потоци по крайбрежието и преките връзки с гр. Варна.

Връзката на преминаващия през Парка местен (общински) асфалтов път от гр. Варна-кв. Винаца-Аладжа манастир-к.к. „Златни пясъци“ с първокласния път I-9 се осъществява чрез „т“ образно кръстовище. През парковата територия преминава асфалтов път – местен (горски) до Утаителите на Пречиствателната станция на к.к. „Златни пясъци“, обслужващ и вилните зони в близост. Асфалтови алеи преминават през Парка и свързват хотелските сгради и атракционни заведения на територията на Природния парк. Автомобилна алея води до района на бившето поделение на ВВС. Автобусни спирки на обществен транспорт осигуряват достъп до основни пунктове от к.к. Златни пясъци, Музейния комплекс „Аладжа манастир“ и Парка.

На територията на парка съществуват паркинги обслужващи: Музеен комплекс „Аладжа манастир“ – 3 бр., при хотел „Зора“ и ДПП „Златни пясъци“, при ресторант „Горски кът“ и бар „Колибите“, при къмпинг „Златни пясъци“, при бар „Меча поляна“. Паркирането при почивна база „Горски рай“ и ваканционно селище „Горски кантон“, „Седмична Детска градина“, ТБ „Академик“ и хотел „Златен рог“ и военното поделение е за ограничено ползване, паркингите са разположени зад оградите на дворните места на цитираните обекти, или паркирането обслужва само конкретния обект. Включва 177 места и за ограничено ползване 80 места.

Пътно-алейната мрежа включва:

- Първокласен път I-9 – 7,8 км;
- Местен път кв. Винаца-к.к. „Златни пясъци“ – 4,2 км;
- Асфалтови алеи с ширина 3 м – 7,7 км;
- Плочирани алеи с ширина 1,5 и 2 м – 3,1 км;
- Множество алеи и пътеки на землена основа с ширини 1,5, 2,0 и 3 м. – 17, 200 км

Асфалтовите и плочирани алеи и алеите на землена основа са свързани в туристически и познавателни маршрути означени и маркирани с подходяща маркировка и знаци. Алеите и туристическите пътеки са осигурени с парапети, големите наклони са преодоляни и оформени със стъпала от дърво.

➤ *Енергоснабдителни мрежи и съоръжения*

През територията на ПП „Златни пясъци“ преминават въздушни електропроводи и са ситуирани 7 броя трафопостове за електроснабдяване на обектите на територията на Парка. Въздушните електропроводи са осигурени със съответен сервитут просеки, които се поддържат от експлоатационните дружества. Експлоатационни дружества за територията на Парка са Енергоснабдяване „Златни пясъци“ и НЕК-ЕОН-Варна.

Дворните пространства на изградените обекти за отдых и рекреация и района на Музейния комплекс „Аладжа манастир“ са електрифицирани с алеино и ефектно осветление.

➤ *Водоснабдителни и канализационни мрежи и съоръжения*

Всички сгради на територията на ПП „Златни пясъци“ са водоснабдени чрез изградена водоснабдителна мрежа за сградите ситуирани в Парка. Територията на Парка се разделя на две зони по отношение на водоснабдителните мрежи на двете дружества: Водоснабдяването се извършва от ВК „Златни пясъци“ ООД в северната част на Парка до линията очертаваща се от пътя „Република-Конна база“.

Останалата част се водоснабдява от общинска фирма „Вик“ - Варна. Фирма „Вик“ - Варна има Договор с РИОКОЗ-Варна за периодични проверки по Наредба №9 на МЗ за питейните води само за „Седмична детска градина“, хотел „Зора“ и Административната сграда и Посетителския център на ПП „Златни пясъци“ за контрол на качествата на водата. Общинска фирма „Вик“-Варна водоснабдява и Ресторант „Горски кът“, „Колибите“, хижа „Аладжа манастир“, музеен комплекс „Аладжа манастир“ и ресторант „Ловна среща“.

ВК „Златни пясъци“ ООД е собственик на водоемите на Меча поляна, изградени през 80-те години. Върху водопроводните и канализационни мрежи се почиства растителността от оста на 2 и 3 м при напорните мрежи. Просеките са се самозалесили. Необходимо е периодично почистване на растителността. В последните години е изместен водопровод за избягване на свлачището с трасе покрай първокласен път I-9 до бившият бар „Кукери“. Извършена е подмяна на водопроводната

мрежа от етернитови тръби само на хотел”Зора” и Административната сграда и Посетителския център на ПП”Златни пясъци”.

Каптираните води на територията на Парка захранват множество чешми. Счита се, че собствеността на каптажите е на ДГС-Варна, което прави контролът на качествата на питейните води сериозен проблем.

Канализационните мрежи на територията на Парка са частични. През последните години е извършена частична подмяна на канализационната мрежа.

➤ **Съобщителна инфраструктура**

Територията на ПП”Златни пясъци е телефонизирана и с покритие на мобилни оператори

1.16.3. Застроени площи и сгради на територията на ПП”Златни пясъци”

Критериите за оценка на сградния фонд и застроените площи са: техническа инфраструктура, застроена площ, етажност, степен на поддържане, конструкция, материали и благоустройство на прилежащите площи. На територията на ПП”Златни пясъци” и ЗМ”Аладжа манастир” сградният фонд с неговите основни технически характеристики е представен в Таблица №15.

Таблица №15

Основни технически и градоустройствени характеристики на сградния фонд в ПП”Златни пясъци”

Наименование	Капацитет легла/места за хранене	Собственост	Етажност	ЗП /кв.м/ Сгради и постройки	ЗП /кв.м/ Площ с изкуствена настилка	ЗП /кв.м/ Водни басейни	Конструкция	Ел.	В и К	Състояние на сградния фонд/на растителността/необходимите мерки
1.Ваканционно селище „Горски кантон” - дворно място и гора	400л. 60 м.	„Екотур”- Търговище			Обслужващи асфалтови алеи, плочирани площи-	-		+		ограда
1.1.сграда	10 ап.		4-ри етаж 2 етаж 1 етаж	RЗП-530			Масивна		+	Необход. от реновиране за масивните сгради, подмяна за дърв. бунгала
1.2.битова с кухненски блок				RЗП-638			Масивна			
1.1. кпп				ЗП-20/бр.			Дървени сглоб.			
1.4.Дървени къщички А6 -28 бр.				ЗП-47/бр.			Дървени сглоб.			
1.5.Дървени Къщички АЗ-20 бр				ЗП-35/бр.			Дървени сглоб.			
1.6.Дървени бунгала-27бр.				ЗП-20/бр. ЗП-76/бр.			Дървени сглоб.			
1.7.вили-2 бр.				ЗП-117			Масивни			
1.8.административна сграда				ЗП-59			Масивна			
1.9.помпена станция										

План за управление на Природен парк „Златни пясъци“ – община Варна, община Аксаково, област гр. Варна,
община Балчик, област гр.Добрич

2.Хотел”Зора” 2.1.блокА 2.2.блокБ 2.3.хотелски бар 2.4.обслужваща постройка 2.5.навес 2.6.бунгала-2 бр. Дворно място и гора	360 л./ 150 м.	ЕТ”Интермедик”- Пловдив- Крум Михайлов	3 ет. 4 ет. 1ет. 1 ет.	ЗП-1500 134 18	Стълби ще и ограда към главния път	-	масивни метална паянтови	+	+	премахване на ограда около допълнителни постройки в дворното място и 2 бр.бунгала
3.Административна сграда на ДПП”Златни пясъци”- Информац. и посетителски център	60 м.	НУГ-МЗГ	2 етажа	ЗП-203	Асфалт. паркинг и плочирана алея	-	Масивна	+	+	
4.Снек-бар „Бриз” 4.1.основно тяло 4.2.навеси 4.3.фургон 4.4.трафопост	30 м.	Иван Георгиев	1етаж	ЗП-150		-	Масивна паянтови	+	+	Премахване на навеси и струпани отпадъчни материали; отстраняване на два броя кучета от двора, премахване на ограда
5.Баня-тоалетна		Светослав Стоянов	2 етажа			-	масивна	+	+	Полуразрушена-няма функции в Парка
6.Баня-тоалетна		Иван Георгиев	2 етажа			-	масивна	+	+	Полуразрушена-няма функции в Парка
7.Баня-тоалетна			2 етажа			-	масивна	+	+	Полуразрушена-няма функции в Парка - Опасна сграда
8.Баня-тоалетна			2 етажа			-	масивна	+	+	Полуразрушена-няма функции в Парка
9.дворно място-гора 9.1.сграда 9.2.бунгала-15 бр.-6м ²	30 л.	Бивши Симат	1етаж	ЗП-30 ЗП-90		-	Масивна паянтови	-	-	Лошо санитарно-хигиенично състояние, за изнасяне
10.дворно място 10.1.сграда 10.2.сграда 10.3.оранжерии-2 бр.	-	к.к.”Златни пясъци” АД	1етаж	ЗП-25		-	Масивна метална	+	+	Сградите са в лошо състояние Изнасяне на оранжерии-те
11.Къмпинг”Златни пясъци”-гора 11.1.бунгала-двойни 24 бр./70 м ² /бр. 11.2.единични-32 бр.-7м ² /бр.	100 л. 64 л.	к.к.”Златни пясъци” АД	1етаж	ЗП-1680 ЗП-300		-	Масивни паянтови	+	+	добро състояние на масивните бунгала; подмяна с 5 бр. двойни или

										изнасяне на паянт.бунгала-30 л. ограден
12.Ресторант-кмпинг „Златни пясъци”	40 м.		1етаж	ЗП-120		-	Масивна	+	+	Необходимост от обновяване и премахване на близките пристройки
13.Бар-„Кукери”- гора	-	Елист-билд ЕООД Александър Топалов		-		-		+	+	разрушен до основи, опасни останки от сграда
14.Кмпинг ”Панорама” 14.1.ресторант 14.2.баня-тоалетна – 3 бр. 14.3.бунгала-35 бр.единични 14.4. площ за отваряне на палатки-1500 м ²	16 м. 20 л.	„Златни пясъци” АД	1етаж	ЗП-60 ЗП-600	асфалто в паркинг и алеи 500	-	масивна масивни дървени сглоб.	+	+	ограда; обитаеми само 10 бр.бунгала.; разрушени и опасни 2 бр.бани-тоалетни; осн.ремонт на ресторанта, в сглобяеми дървени двойни бунгала: 10 бр./60 л. организира не на места за палатки и каравани: нова баня-тоалетна и навес с ток,вода:20 бр. палатки, 10 каравани 40ч./20ч.; Общо за кмпинга 120 л.
15.дворно място - 2 бр. сгради	15 л.	ДЛ-Варна	2 етажа	РЗП-220		-	масивна	+	+	ограда
16.дворно място с вила	8 л.	ДЛ-Варна	1 етаж	ЗП-40		-		+	+	ограда
17.Пречиствателна станция-утилитети		ВиК Зл.пясъци		5 000	2 000	-	масивна	+	+	ограда
18.Хотел ”Горски рай” - гора	70 л. 40 м.	Васко Василев	2 етажа	РЗП-800	Плочник и асф. паркинг		масивна	+	+	ограда
19. Ресторант „Горски кът” 19.1. сграда за персонала	150 м. 30 л.	Христо Маджунов	1 етаж 1 етаж	ЗП-100		-	масивна масивна	+	+	Ограда ново незаконно строителство: сграда за персонала
20. Бар „Колибите”	300 м.	Христо Маджунов	1 етаж	ЗП-200			паянтова	+	+	ограда

21. Дискотека „Амазония” 21.1. бунгала-6 бр.	300 м. 12 л.	Христо Маджунов		ЗП-1500		-	масивни паянтови	+	+	ограда извършва се без съгласуване с ДПП реконструкция и ново строителство; сеч на дървета и клони, навеси, 6 бр. бунгала в лошо санитарно състояние-премахване
22.Бар ”Меча поляна”-гора	-	„Златни пясъци” АД				-	Паянтови постройки от естествени материали	+	+	ограда, не функционира, подходящо за детски развлекателен център-100 м.
23. Сгради на Вик”Златни пясъци” 23.1.сградаработилница 23.2.сграда 23.3.сграда		В и К „Златни пясъци”	1 ет. 1 ет. 1 ет.	ЗП-400 ЗП-400 ЗП-100		-	Масивна Масивна масивна	+	+	незаконни-предоставя нето на площта е само за водоеми.
24.Ваканционно селище „БМФ” 24.1.хижа”Кораб строител” 24.2.бунгала-28бр.-двойни	20 л. 112 л.	БМФ	2 етажа	РЗП-300		-	масивна	+	+	ограда необх. подобряване санитар. хигиен. условия
25.Дворно място: 25.1.Хижа ”Аладжа” 25.2.сграда /бивши бунгала/	15 л. 15 л. огран. ползв.	ТДРодни Балкани” Чавдар Ангелов	2 етажа	ЗРП-250		+	масивна масивна	+	+	Оградено; куче в двора; сграда ново-построена, тур.хижа не се използва по предназначение.
26.Дворно място Нац.археол. паметник на културата ”Аладжа манастир” 26.1.музейна сграда 26.2.каса 26.3.тоалетна 26.4.обслужваща сграда с кафетерия	8 л.	РИМ-Варна МК-НИПК	1етаж 1 етаж 2 етаж	ЗП-150 5 20 РЗП-200	Плочник, внесена декоративна растителност	-	масивна масивна масивна	+	+	Ограда, необходимост от оформяване с местни видове
27.Автобусна спирка		Руси Русев, Пламен-ка Русева и	1 етаж	ЗП-24		-		+	+	Пристройка е разрушена, необитаема

		Паско Пасков								и опасна
28.Ресторант” Ловна среща” Дървена естрада-навес	320 м. 120/на закрит о/	Велислав Джебаров	1етаж	ЗП-200		-	масивна	+	+	Ограда
29.Застроено дворно място в отдел 146 - 6/част/										Групи и единични дървета
29.1.Хотел ”Златен рог” 29.1.1. басейн	160 л. 150 м.	Вера Павлова	5 етажа	РЗП- 4000		+	Масивна	+	+	Нова- надстр.3 ет. Басейн
29.3.Общежитие ”Зефир”-16 л. 29.4. Общежитие „Светулка”-18л. 29.5.Бунгала – 40 бр. 29.6 Пекарна 29.7Складове	80 л.	„Златни пясъци” АД „Златни пясъци” АД „Златни пясъци” АД „Златни пясъци” АД		РЗП-600			Масивна Масивна Паянтови Масивна масивни			лоши сан.условия полуразру- шена,опас- на, лоши сан. условия; сградите и бунгалата за изнасяне; рекултив. на площите
30.Дворно място с детска градина в 146- 6/част/ 30.1.помощни сгради	70 л.	Община Варна	2 етаж	РЗП-400	асфалто ва настилка и детска площад.	-	масивна	+	+	ограда
31.Дворно място с детски лагер”Златен връх” в 146- 6/част/ 31.1.стол 31.2.складови помещения 31.3.асфалтова площадка	94 л. 60 м.	Община Варна	1етаж	ЗП-350 ЗП-200	асфалто во игрище	-	масивна	+	+	ограда, единични дървета
32.Туристи- ческа база ”Академик” 32.1. 5 бр. сгради 32.2. 1 бр. обслужваща	44 л. 12 м.	Управител- Димитър Календ- жиев	2 етажа	РЗП-630	дворно простр. с детски съоръже- ния, паркинг, алеи.	-	масивни	+	+	ограда от бетон и метал, телена мрежа с бет. колове огражда обширна площ гора
33. Поделение на ВВС - комплекс от сгради с алейна мрежа		МНО	1 етаж	ЗП-2000	асфалто ви алеи	-	масивни			ограда; сграда на КПП; необитаеми сгради, част от тях полуразру- шени

Изградените в парковата територия обекти за рекреационни дейности включват:

- обекти за настаняване: хотели, ваканционни селища и къмпинги, хижи, туристическа база, детски лагер, седмична детска градина и вили;

- обекти за обществено-обслужващи дейности: информационен и посетителски център, музейна сграда към Паметника на културата с каса, тоалетни и обслужваща сграда с кафетерия, ресторанти, снек-бар, автобусна спирка и др.;
- рекреационни и спортни съоръжения; барове, дискотека, атракционни съоръжения в гората, естрада, детски площадки, класна стая на открито, детски кът, домът на сойката, маркираните туристически и специализирани маршрути;
- застроени дворни места раздадени по ПМС№ 21(община Балчик-15 парцела, без документи за предоставяне, включени в Помощен план на м. Полянците) ПМС №11от 02.03.1982 г.(община Аксаково-2 парцела с документ за предоставяне), сега зони за земеделско ползване и отдих с намерение за възлагане на ПУП;
- обекти на транспорта и движението; автомобилни и пешеходни алеи, пътеки, паркинги, велосипедни алеи;
- обекти и съоръжения за стопанско и инфраструктурно обслужване: мрежи на техническата инфраструктура, трансформаторни постове, каптажи, работилница, утайтели на пречиствателна станция.

Обектите за настаняване в ПП“Златни пясъци” включват **1601** легла в т.ч.:

- в хотели: **600** легла;
- в хижи и тур.бази: **94** легла;
- във ваканционни селища и къмпинги с бунгала: **682** легла;
- в детски лагер и седмична детска градина: **164** легла;
- във вили за ограничено ползване: **23** легла;
- в обслужваща сграда, сграда за персонал: **38** легла

Обектите за обществено-обслужващи дейности включват **1968** места в т.ч.:

- Посетителски център на ПП“Златни пясъци” заседателна, изложбена и прожекционна зала : **60** места;
- Музейна сграда на Музеен комплекс на националния паметник на културата“Аладжа манастир”: **60** места;
- Ресторанти, снек-бар и кафетерия: **828** места на закрито;
- Барове и места на открито: **720** места;
- Дискотека: **300** места

За изтеклият период от 1994 г. са настъпили промени в качеството на легловата база и броя на леглата, както и местата за обслужване. Легловата база от 2474 е намаляла на 1601 л., като в масивни сгради броят им е увеличен от 697легла през 1994 г. на 919 легла при инвентаризацията за нуждите на ПУ. По-високият стандарт на хотелската база-„две звезди” на хотел“Зора” и хотел“Златен рог”, хотел „Горски рай”, хижи и ТБ“Академик”, детска градина и лагер, вили, показват положителна тенденция за качествено поддържане на сградния фонд и легловата база.

Намалението на леглата в бунгала се дължи на изнасянето съгласно ПУП на амортизирани бунгала и оценката на легловия фонд в настоящия План отразена в Таблица №15. Изключената леглова база обхваща всички неотговарящи на санитарно-хигиенните норми паянтови бунгала и обслужващи сгради опасни за хората поради срутване. Съгласно Паркоустройствения проект, 1994 г. леглата в бунгала са 1777бр. а след оценката на сградния фонд за нуждите на Плана за управление, 2007 г. техният брой е 682 легла.

В обслужващите обекти се наблюдава тенденция на засилване ролята на обектите и съоръженията обслужващи природния парк и неговата роля като защитена територия за опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие и паметника на културата, дейности свързани с екологичното образование и отдих в съхранена природна среда. Развлекателните обекти/ресторанти, барове/ на закрито и открито за периода след 1994 г. са намалели от 2290 места на 1848 места. Не функционират, в състояние на изоставени или изцяло разрушени са бар“Меча поляна” и бар“Кукери” с посочен в ПУП капацитет общо 900 места.

В резултат на направената характеристика се налагат следните необходими дейности и мерки:

- Действащите обслужващи и развлекателни обекти се нуждаят от съществени мерки в санитарно хигиенен план, организация и естетизиране на околното пространство с цел адаптиране към изискванията на защитената територия;
- Необходимост от Решение на междуведомствена комисия въз основа на оценяване на съществуващите в границите на Парка полуразрушени и опасни сгради, необитаеми, с лоши

санитарно-хигиенни условия бунгала и сгради потвърждаване предписанията на Плана за управление;

- Устройствени мерки за естетизиране района на подхода към Музейния комплекс”Аладжа манастир” и подходите за всички маршрути от Природния парк. Нова организация, ситуиране, архитектурно решение и съвременен дизайн на търговските площи и щандове, паркиране и подход към обекта на недвижимото културно наследство. Изграждане на информационен пункт – заслон за нуждите на ПП;
- За зоната на обектите за рекреационни дейности, за решаване на отделните устройствени проблеми следва да се разработи съгласно чл.111 на ЗУТ, „Специализиран подробен устройствен план”.
- В границите на отделните предоставени за застрояване площи в горския фонд при необходимост се иницира и финансира от собствениците на сгради разработване на инвестиционни проекти за реконструкция, реновиране, оформяване с архитектурни елементи, съоръжения и растителни композиции.

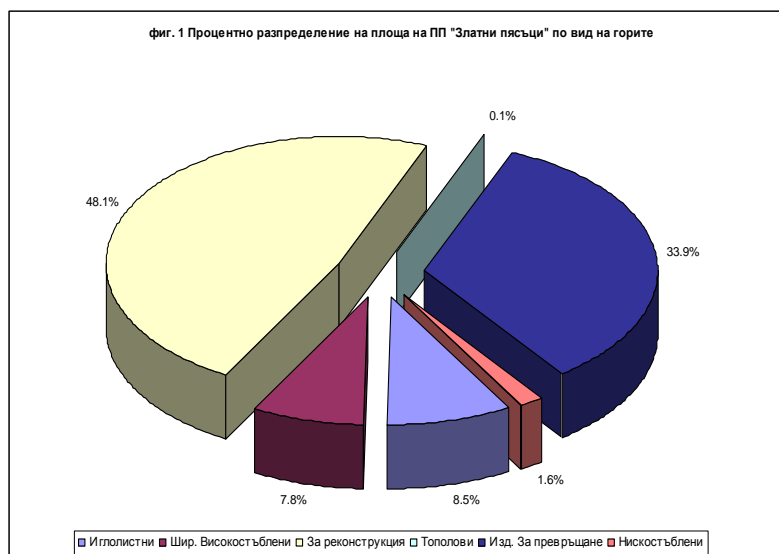
1.16.4. Горско стопанство

1.16.4.1. Разпределение по вид на горите

В резултат на инвентаризацията на горите и земите за нуждите на Плана за управление състоянието и разпределението по вид на горите в територията на ПП”Златни пясъци” е представено на Фигура №2

Фигура№2

Процентно разпределение на площта на ПП „Златни пясъци” по вид на горите.

На територията на Парка с най-голямо участие са горите за реконструкция – 48.1%, следвани от издънковите за превръщане – 33.9%, а с най-малко нискостъблените – 1.6% и тополови – 0.1%. Големият процент на „гори за реконструкция” инвентаризирани и отнесени в този вид гори, са съгласно Писмо№36-00-95 от 28.06.1995 г. на Комитет по горите относно: Реконструкции на неустойчиви и ниско продуктивни гори. Групирането в този вид гори не следва, че бъдещите дейности и мерки в Защитената територия ще бъдат в посока на реконструкция.

1.16.4.2. Досегашно стопанисване на горите

За анализиране на изпълнените мероприятия за района на ПП „Златни пясъци” е съставена Таблица №16 . В таблицата е направено сравнение на предвидените и изпълнените мероприятия на територията на Парка.

Таблица №16
Проектирани и изпълнени мероприятия в ПП „Златни пясъци”

№ по ред	Мероприятие	По паркоустр. Проект–1994 г.		По ЛУП от 1996 и 1997 г.		Реализирани до 2006 г. (вкл.)		Разлика в +,- към ЛУП	
		ха	куб.м	ха	куб.м	ха	куб.м	ха	куб.м
1.	Ландш. възоб.сеч – гола	41.0	2725	14.0	1615	14.3	492	+0.3	-1123
2.	Ландш. възоб.сеч – постепенна	-	-	20.4	430	20.4	450	-	+20
	Общо:	41.0	2725	34.4	2045	34.7	942	+0.3	-1103
3.	Ландш. формиров. – прочистка	46.4	895	28.3	275	-	-	-	-
4.	Ландш. формиров. – прореждане	67.2	1345	43.6	955	-	-	-	-
5.	Ландш. формиров. – пробирка	20.5	150	17.3	115	-	-	-	-
	Общо:	134.1	2390	89.2	1345	96.8	1092	+7.6	-253
6.	Планоровъчна сеч	0.1	15	-	-	3.9	122	+3.9	122
7.	Санитарна сеч	86.0	900	58.9	865	34.2	1138	-24.7	+273
8.	Ландш. реконструкт.	17.6	650	0.4	50	-	-		
	ВСИЧКО:	278.8	6680	182.9	4305	169.6	3294	-13.3	-1011
9.	Залесяване	-	-	5.2	-	-	-	-5.2	-

През периода 1994-2006 г. за Парка е бил в действие Технически проект-зелено строителство, 1994 г. Част от територията на Парка през 1995 г. е била включена и устроена при изработване на лесоустройствен проект(ЛУП) на ДЛ-Балчик, а останалата му територия през 1996 г. е включена и устроена при изработване на Лесоустройствения проект на ДЛ-Варна. В лесоустройствените проекти е предвидено, че мероприятията ще се изпълняват съгласно Техническия проект на Парка, но както се вижда от Таблица №16 има значителни разлики в предвидените дейности по проектите. По лесоустройствените проекти планировъчни сечи не са предвидени, но са реализирани върху площ 3.9 ха и са отсечени 122 куб.м.

От Таблица №16 се вижда, че общо за периода 1994-2006 г. от насажденията в ПП „Златни пясъци” са отсечени общо 3294 куб.м дървесина. Следва да се отбележи, че в лесоустройствените проекти от 1996 и 1997 г. са предвидени намалени обеми мероприятия – общо 65% сечи по площ и запас спрямо проектираните в Паркоустройствения проект от 1994 г. При сравнение на данните се установява, че проектираните сечи в ЛУП са изпълнени по площ и обем, както следва: ландшафтни възобновителни сечи – 0.3 ха повече от проектираната площ и 1103 куб.м по-малко от предвидения за отсичане запас; ландшафтни формировъчни сечи съответно 7.6 ха повече и 932 куб.м по-малко; санитарни сечи – 24.7 ха по-малко, но 273 куб.м повече от проектираните.

Извършените на територията на Парка сечи, описани в Справка - Приложение №3 в *СВИТЪК III: Гори и земи*, в периода на действието на проектите са върху обща площ 169.6 ха, като отсечените общо 3294 куб.м стояща маса(без клоно) се разпределят: отгледни сечи – 1092 куб.м; възобновителни сечи – 942 куб.м; санитарни сечи и др. – 1260 куб.м. От отсечената стояща маса са добити следните сортименти: едра строителна дървесина – 8 куб.м; средна строителна дървесина – 111 куб.м; дребна строителна дървесина – 56 куб.м; дърва – 1505 куб.м и вършина 85 куб.м.

В горите на Парка са извършени възобновителни сечи в отдели и подотдели: гола – 130 д, 131 а, 131 ж, 141 з, 144 д, 144 я, 145 в, 150 д1, 151 о – стари подотдели с обща площ 14.3 ха и постепенни сечи – 144 а, 151 б, 151 к, 151 щ – стари подотдели с обща площ 20.4 ха. Голите сечи са изпълнени в акациеви култури, където са се формирали гъсти издънкови насаждения, поради факта, че това е първа ротация. Във връзка с бъдещото отстраняване на чуждоземните дървесни

видове от територията на Парка това ще забави процеса до изгубване на издънкоспособността на акацията с 30-40 г. В Парка са извършени постепенни сечи – осеменителна фаза при интензивност 25-35% от запаса. При теренното проучване се установи наличие на подраст в тези насаждения от 10 до 30 % предимно от цер с височина 0.2-0.3 м разположен неравномерно по площ. Също така след извършване на санитарни сечи в 131 л, 131 н, 142 г – стари подотдели при интензивност 20-35% от запаса се е формирал подраст от цер, мъждрян, благуи, келяв габър и др. върху около 30% от площта на насажденията. Келявият габър доминира във височина над останалите видове, които вероятно няма да издържат конкуренцията. Трябва да се отбележи, че извършените постепенни сечи в 151 к, 151 щ – стари подотдели и извършените санитарни сечи в 131 з, 131 л, 142 – стари подотдели не са били предвидени по проект.

Общата оценка за горите в ПП „Златни пясъци” е, че в миналото, а и понастоящем възобновяването на насажденията е ставало при надделяване на келявия габър над останалите дъвесни видове, в резултат на което, този дървесен вид доминира в Парка.

Проектираните в ЛУП на ДЛ–Варна,1997 г. и ДДС „Балчик”,1996 г. ландшафтна сеч за реконструкция и залесявания не са изпълнени в района на Парка.

1.16.4.3. Информация за горските пътища

В границите на Парка асфалтовите алеи-горски пътища са 6,6 км., а дължината на камионния земен път с посока север-юг е 10,8 км. Заедно с пътищата от държавната пътна мрежа и местният общински път във вътрешността на Парка се постига гъстота 2,1 км/км². Констатира се, че липсват уширения при горските пътища за противопожарна техника.

1.16.4.4. Нарушения в горите и земите на горския фонд в границите на ПП „Златни пясъци”

В процеса на инвентаризацията на горите и земите на Парка и специализираните проучвания за Плана за управление на ПП „Златни пясъци” бяха констатирани следните нарушения свързани с ползване на горския фонд:

➤ *Нарушения свързани с ползване на ресурси*

- През ревизионния период от стопанисващите органи ДГС-Варна и ДЛС „Балчик” не са съставяни актове за нарушения по ЗГ.

- ДПП „Златни пясъци” води превантивна дейност спрямо нарушения като: събиране на дърва за огрев, сеч на единични дървета, паша на кози в горските насаждения на Парка, навлизане с моторни превозни средства зад поставените бариери от Администрацията на Парка срещу навлизане в Парка - с цел опазване на растителността и площите от утъпкване, с нарушенията свързани с изхвърляне на битови и строителни отпадъци.

- Лов в Предоставените ловни райони/ПЛР/ на границата на защитената територия от ловните дружинки.

➤ *Нарушения свързани с ползване на площи от горския фонд в ПП;*

След обявяване на народен парк „Златни пясъци” през 1943 г. през изтеклите години в границите на Парка са предоставяни площи в дворове за застрояване без право на изключване от горския фонд при определени условия - маркиране на границите на терена. В течение на годините, са направени следните нарушения от ползвателите:

- Предоставено извън Парка, а построено в границите на Парка: ТБ „Академик”;
- Ползване на дворни места и строителство в Парка несъответстващи на предоставената площ по местоположение за: бар „Екзотика” (дискотека „Амазония”), почивна база „Корабостроител” (ваканционно селище „БМФ”), Водоемите на „Вик”;
- Ограждане и ползване на по-големи площи от предоставените – ТБ „Академик”, къмпинг „Златни пясъци и бар „Кукери”;
- Застроени дворни места, раздадени по ПМС № 21 от РДГ-Варна, в границите на община Балчик-15 парцела, без документи за предоставяне, включени от община Балчик в „Помощен план на м. Поляните”;

- Застроени дворни места раздадени по ПМС №11от 02.03.1982 г.сътс Заповед 1766 от 16.11.1983 г. на МГГП, съгл.чл.9 от ЗГ разрешава да се раздадат от община Аксаково два парцела, без изключване от горския фонд, сега зони за земеделско ползване и отдиш с намерение за възлагане на ПУП;
 - Продажба от „Златни пясъци” АД на несъществуващ бар”Кукери” с прехвърляне на правата върху предоставената площ;
 - Преостъпване на предоставени площи от горския фонд на други лица: хижа „Аладжа”.
- *Нарушения свързани със строителство в горски фонд и рекултивация на освободени площи*
- Предоставени площи за бунгала – извършено масивно строителство: хотел”Златен рог”, едноетажни масивни сгради и масивни бани-тоалетни;
 - Ново строителство и етажност над определената с ПУП височина: хотел”Златен рог”;
 - Ново строителство - строителство на допълнителни сгради и навеси в предоставени дворни места: масивна сграда в дворно място на хижа „Аладжа”;
 - Строителство и складиране в дворните места на навеси, фургони, бараки, отпадъчни материали; снек-бар”Бриз”, бар”Меча поляна” и къмпинг”Панорама”;
 - Използване на предоставени площи не по предназначение – оранжерия на „Златни пясъци”АД;
 - Незавършена ликвидация и рекултивация (окончателно почистване и изнасяне на бетонови основи и арматура от постаменти в сектор”Д”).
- *Липсващи заповеди за предоставяне и строителство: хижа”Аладжа”, бар”Меча поляна”, комплексите от бунгала на „Златни пясъци”АД и хотел”Златен рог”, „Седмична детска градина”, „Автобусна спирка”Аладжа манастир”*
- *Нарушения свързани с оградането на предоставените площи съгласно ЗГ и ЗЗТ*
- Съгласно чл.87(1) от ЗГ ” Отбелязването на границите на гори и земи от горския фонд не трябва да се извършва с оградане или по друг начин, ограничаващ свободното придвижване на хора, диви животни и води...”; Чл.89. „Ползването на горските пътища се извършва свободно, независимо от собствеността на горите и земите..”
 - Съгласно ЗЗТ чл.14.(1) „Собствениците и ползвателите на гори и земи не могат да ограничават движението по пътищата и по маркираните пътеки, минаващи през имотите им; (2) „Лицата по ал.1 не могат да ограждат имотите си в защитените територии, с изключение на сградите и прилежащите към тях дворни места, както и младите горски насаждения”

На територията на ПП”Златни пясъци” са оградени 29,4 ха горски насаждения, открити площи с единични дървета и редини. Залесена площ 10,9 ха, незалесена 18,5 ха. На юридически лица е 8,8 ха. Оградените площи представляват 2,2% от територията на Парка

- *Продажби на публична общинска собственост: обществена сграда „Автобусна спирка ”Аладжа манастир”” на физически лица;*
- *Надписи и табели, отглеждане в предоставените дворни места на кучета, в разрез с функциите и режима на категорията Природен парк:*
- „Стреля се без предупреждение” - бар”Меча поляна”
 - Завързани кучета в дворове на: хижа”Аладжа манастир”, снек-бар „Бриз”
- *Нарушения свързани с формиране на нерегламентирани сметища в горския фонд на ПП;*
- Установени са при инвентаризацията на земите и горите, 2006 г. на територията на ПП”Златни пясъци” 18 броя незаконни сметища в които са депонирани 820 м³ строителни и битови отпадъци.
- *Нарушения от дейности увреждащи почвите и благоустроените площи:*
- дълбоки иманярски изкопи върху малки и големи площи на територията на Парка;
 - изровени дълбоки коловози на землени коларски пътища в Парка от джиповете за сафари;
 - изнасяне на естествени плочи от алеите с настилка от балчишки плочи;
 - замърсяване на почви и води при изтичане битови отпадни води от утаителите на ПСОВ”Златни пясъци”;

➤ **Нарушения свързани с процедурите на ЕО и ОВОС**

Съществуват Планове и Проекти на общинските администрации и акционерни дружества, засягащи територията на ПП: Подробен устройствен план на к.к. „Златни пясъци“, 2003 г., Помощен план м.Полянците-община Балчик.

В резултат на констатираните нарушения и несъответствия, за реализиране целите на Плана е необходимо:

- Нова организация и система на охрана на парковите площи по ползване на ресурсите, осъществявана от ДПП „Златни пясъци“, по-малка площ на охранителните участъци с оглед проблемите на Парка от близостта с урбанизирани територии и високата посещаемост; Видео наблюдение;
- Необходимост от законосъобразно решение от ИАГ-МЗХ за ползватели без Заповеди за предоставяне;
- Необходимост в рамките на ЗГ, ЗЗТ и ЗУТ в резултат на нормативна преоценка, издаване на нови заповеди от ИАГ-МЗХ за намаляване на предоставените площи в дворовете за застрояване - прилагане на нормативите от Наредба №7 от 22.12.2003 г., ДВ, бр. 3 от 23.01.2004 г. - чл.27(1) норматив за „устройство на територии за рекреационни дейности“- „в границите на населени места и селищни образувания или извън тях“ се ползва следния показател от чл.27. (3) - 80-200 кв.м на курортист за необходимата площ;
- Освобождаване на площи заети от горскодървесна растителност. Необходимост от премахване на част от оградите, увеличаване на възможностите за необезпокоявано движение на посетители и туристи, животни, мониторинг и стопанисване на растителността.
- Следва да се приеме необходимата прилежаща територия за обекти свързани с рекреацията с норматив в долната граница - 80 кв.м на ползвател от определеният с Плана за управление капацитет за обекти с рекреационни дейности. Изключва се капацитета на сгради и дворни места собственост на юридически лица, местата с площ по постановление-община Аксаково и община Балчик.

1.16.5. Лов и събиране на природни продукти

1.16.5.1. Лов

На територията на ПП „Златни пясъци“ не се практикува лов, поради забраните посочени в Заповедите за режима на Природния парк.

В прилежащите територии членовете на ловно-рибарските дружинки от селищата в трите общини упражняват лов в рамките на ЗЛОД и подхранване на дивеча. В площите на горския фонд на ДЛС „Балчик“ в прилежащите територии са обект на лов и организиран ловен туризъм.

1.16.5.2. Странични ползвания

Страничните ползвания съгласно Правилник за прилагане на закона за горите, 2003 г. включват добив на борина, сено, кори, лико, семена, събиране на: гъби, лечебни растения, лишеи и мъхове, горски плодове, дървесна зеленина (иглолистна и широколистна), новогодишни елхи, пръчки (върбови, лескови, дряннови и др.), листников фураж, други растения, животни които не са дивеч, паша на селскостопански животни, инертни материали.

От изброените странични ползвания се практикува само събиране на гъби за лични нужди. Останалите странични ползвания са включени като забрани в режима определен от Заповедта за прекатегоризиране на Парка. Установените видове растения с природозащитен статут, включително и защитени видове лечебни растения, лечебни растения с ограничителен режим на ползване, предполага да бъде продължен определеният природозащитния режим за територията на ПП.

На територията на ПП „Златни пясъци“ не са констатирани нарушения във връзка с изброените забрани с изключение на пашата.

1.16.6. Туризъм, рекреация, спорт, услуги

1.16.6.1. Посещаемост, рекреационен капацитет и посетители

Територията на ПП е традиционно посещавана като излетно място още преди обявяването на Парка. Рекреационният капацитет на парка, определен от Паркоустройствения проект, 1994 г., е 4180 посетители при осем часово ежедневно ползване. За основа е приложена нормативна база за поемна способност на различните видове пространства и насаждения с норматив от 2-10 души/ха. С ПУП е определен рекреационен капацитет на площите еднакъв с поемната способност, като се гарантира неговото постигане чрез зонирването на територията. Констатираме, че на места високата посещаемост води до видими следи от рекреационна деградация. Изразява се в утъпкване, изчезване или рудеризиране на тревиста растителност, замърсяване с битови отпадъци.

Наблюденията от експертите на ДПП „Златни пясъци” за посещаемост, туристопоток по маршрутите на Парка, възрастовата и по националност структура на посетителите, както и проучванията в процеса на разработване на ПУ показват трайни тенденции на увеличена посещаемост по маршрутите на Парка и местата за отдих. В настоящия етап, посещенията са главно през по-топлите сезони на годината. Дневно по маршрутите преминават от 50 до 80 човека. Преобладава от страна на посетителите на Информационния и Посетителски център интерес за информация за места и видове от флората и фауната от парковата територия, възможности за туристически услуги. За периода м.юли-октомври, 2006 г. са се осъществили 123 посещения в центъра от 325 посетители. Резултатите от четиридневен посетителски мониторинг през лятото на 2006 г. от ДПП „Златни пясъци” са приложени към *СВИТЪК II: Отчети от проучвания и изследвания извършени в процеса на разработване на Плана.*

Най-използвани са „Синия” и „Жълтия” маршрути, които свързват к.к. „Златни пясъци” с Музейния комплекс „Аладжа манастир”. Посоката на движение е по „Жълтия” маршрут до Музейния комплекс, а обратната посока е по „Синия” маршрут. Групите са от 2 – 15 човека, като по-рядко се наблюдават единични туристи. Някои от маршрутите се използват за джогинг и др. Останалите маршрути са с много по-малка натовареност. Най-посещаваните места за отдих са „Ковшак чешма” и „Харман-ери”. Използват се предимно от български туристи през почивните дни. На „Ковшак чешма”, ТД „Родни балкани” провежда „Зелени лагери” за ученици до седми клас. Организираните посещения са предимно на деца и ученици от гр. Варна. Те минават през детския кръгов маршрут „В дома на сойката”, създаден от ДПП „Златни пясъци”. Посещаван район от деца и младежи е района на „Бежаната”, където Дирекцията на Парка организира палатъчни лагери и занимания на открито.

Като тенденция през последните години на представяне на посетителите в Парка по националност преобладават германци-41%, руснаци-14%, поляци, чехи и сърби-12%, англичани-11%, скандинавци-10%, българи-9%, други-3%. Посетителите по националност са функция основно от структурата на курортистите в комплексите „Златни пясъци”, „Св.св.Константин и Елена”, „Ривиера”, „Слънчев ден”, гр.Варна, курортно селище Кранево, к.к.„Албена”, гр.Балчик и северните крайморски рекреационни селища и комплекси - „Бялата лагуна”, Каварна, Шабла, „Русалка” и др. Наблюдава се тенденция на увеличаване туристите от Франция, Румъния и Македония. Последните наблюдения показват и увеличение на българските посетители.

Посещаемостта на Археологическата недвижима културна ценност от античността и средновековието „Аладжа манастир” е по-висока, поради факта, че туропературските фирми се ограничават само с този обект, с възможност за спиране на автобусите, беседи, разглеждане и по-кратко ангажиране на време и внимание на гостите. През 2006 г. посещаемостта на Музейния комплекс „Аладжа манастир” бележи висок ръст - 33 000 посетители, при 15 000 през 2005 г.

Общият брой на посетителите в парка ползващи туристическите и специализирани маршрути и местата за отдих за периода юни-септември на 2006 г. е около 5734 посетители при средно 47 туристи дневно. Особеност на показателя „посещаемост” е концентриране на посетителите по определени участъци от маршрутите и поляните, което води до превишаване поемната способност на линейните обекти и площите, за което свидетелстват следите от рекреационна деградация. Чрез планиране на нови елементи на отдиха и места за занимания и обучение - разсредоточени на територията на ПП в съседство с туристическите маршрути, организиране на места за паркиране за поемане на посетителския поток в близост до поляните, ще се постигне преодоляване на този проблем.

1.16.6.2. Подходи към Парка и съществуващи маркирани туристически и специализирани маршрути и възможности за изграждане на нови

Основните подходи и съществуващи маркирани туристически и специализирани маршрути преминаващи през ПП”Златни пясъци” и ЗМ”Аладжа манастир” са следните:

➤ **Автомобилни и пешеходни подходи към Парка:**

- *Автомобилен Подход от гр. Варна I-9(E-87)(асфалтова настилка)* – Паркинг при чешма”Аладжа манастир” - Музеен комплекс”Аладжа манастир”- Археологическата недвижима културна ценност от античността и средновековието с национално значение ”Аладжа манастир” – специализиран дендрологичен маршрут, връзка от паркинга при „Аладжа манастир” с всички маркирани маршрути от парковата територия - Червен, Син, Зелен, Жълт, Оранжев маршрут;
- *Автомобилен Подход от кв. Винаца-гр.Варна (асфалтова настилка)*, паркинг, пешеходна асфалтова алея до Музеен комплекс”Аладжа манастир” - специализиран дендрологичен маршрут, след паркинга при чешма”Аладжа манастир” по плочирана пътека връзка с всички маркирани маршрути в Парка;
- *Автомобилен Подход от I-9 (асфалтова настилка)* – по асфалтова алея до Ваканционно селище на „БМФ” и хижа”Аладжа”- връзка по маркирана плочирана пътека с Червения и Синия туристически маршрут; връзка със специализираните пешеходни – за хора със специални нужди и детски образователен кръгов маршрут
- *Автомобилен Подход от I-9 (асфалтова настилка)* – уширение на пътя - по асфалтова алея до паркинг(30л.а.) при бар”Меча поляна”, дискотека”Амазония”, дървеният мостик при „Малкото водно огледало”, ресторант ”Горски кът” и бар”Колибите” – хотел”Горски рай”, връзки със специализираните пешеходни – за хора със специални нужди и детски образователен маршрути и туристически маршрути – Жълт и Син
- *Автомобилен Подход от I-9 (асфалтова настилка)* – по асфалтова алея до паркинг(20 л.а.) и ”Седмична детска градина” и Детски лагер;
- *Автомобилен Подход от I-9 (асфалтова настилка)* – по асфалтова алея до паркинг(5л.а.; 1 автобус)– Административна сграда ДПП”Златни пясъци” и Посетителски център, хотел„Зора” – начало на веломаршрут, пешеходна връзка по туристическа пътека до „въжено атракционно съоръжение”;
- *Автомобилен Подход от I-9 (асфалтова настилка)* – по асфалтова алея до паркинг(50 л.а.) и къмпинг”Златни пясъци” – асфалтова алея през зона за земеделско ползване и отдих ”Панорама III” – Утаители на ПСОВ”Златни пясъци”. Подходът се дублира с веломаршрут и сафари-маршрут, има връзка със Зеления и Червен туристически маршрут; Използва се и като пешеходен маршрут.
- *Автомобилен Подход от I-9 (асфалтова настилка)* – по асфалтова алея до паркинг(30л.а.)до комплекса на бившето военно поделение на ВВС
- *Пешеходен Подход от I-9 при автобусна спирка „хотел Зора”* – Административна сграда на ДПП”Златни пясъци” и Посетителски център – по туристическа пътека с маркиран Син и Жълт туристически маршрут – връзка с алея в близост до хотел”Горски рай” – връзка със специализираните маршрути, Червения и Зеления маршрути.
- *Пешеходен Подход от I-9 при Поликлиника к.к.”Златни пясъци”* – по плочирана алея и алея на землена основа - начало на Синия и Жълтия маршрут;
- *Пешеходен Подход от I-9 през улица в „Панорама II”* – по алея с подобрена трошенокаменна настилка – начало на Зелен маршрут – връзка с Червения маршрут;
- *Пешеходен Подход от I-9 и отклонение по асфалтова алея в най-северо-източната граница на Парка* – по алея на землена основа – начало на Червения маршрут – връзка със Зеления маршрут и всички маршрути.

➤ **Съществуващи туристически и специализирани маршрути:**

Съществуващите туристически и специализирани маршрути реализирани в различни периоди от развитието на Парка и включени в композицията на парковата територия, свързват и представят традиционно посещавани места и най-ценните природни дадености – разнообразни горски насаждения, живописни скални групи и образувания, аранжирани с дървесна и вечнозелена

храстова растителност, отвесни варовикови венци, обзорни към Парка и морето гледки и обекти на културно историческото наследство. Маршрутите обединяват тематично изградени чешми, навеси-барбекю, атракционни въжени съоръжения, беседки, огнища, класна стая на открито, детски кътове, естрада и места за пикници. Търсено е всеки маршрут да има собствена индивидуалност, да разкрива пред туристите богатото биоразнообразие и за сравнително малката си площ Парка предлага много атракции и забавления. Съществен момент е естетичната и точна маркировка с указателни табели и информационните табла за посетителите, достъпни и за хора със специфични проблеми.

Маркираните маршрути в ПП имат основна маркировка в различен цвят, което ги прави „различими“ и „нарицателни“ по цвят. Движението по маршрутите разкрива специфичните ландшафтни особености и богатство на местообитания, преобладаващо с европейско значение.

- *Червен маршрут*: начало кв.Виница – край с.Кранево;

Дължина: 11 700 м; Продължителност: 4 часа и 30 минути

Маршрута минава покрай „Ковшак чешма“, добре уредени кътове за пикник и отдих, естрада, минава покрай вековен чинар до „Аладжа манастир“, чешма „1300 години България“ до хижа „Корабостроител“ и „Калъова чешма“, Детски кът за игра, чешма „Свети Седмочисленици“, отклонение за панорамна площадка „Беседка на влюбените“, м.Бежаната с навес-барбекю, „Класна стая на открито“ По целия маршрут, който е най-продължителен и представя Парка от юг-север, се редуват впечатляващи насаждения, ландшафти и панорамни гледки към морето и к.к. „Златни пясъци“;

- *Син маршрут*: начало – Музеен комплекс за Археологическа недвижима културна ценност от античността и средновековието с национално значение „Аладжа манастир“ и „Катакомбите“ – край к.к.„Златни пясъци-поликлиниката“;

Дължина: 4 285 м; Продължителност: 1 час и 20 минути

Минава покрай хижа „Аладжа“, чешма „1300 години България“ с уширение оборудвано с навес, огнище, хижа „Корабостроител“, чешма „Йордан Минков“, ресторант „Горски кът“ и бар „Колибите“, паркинг с информационно табло на брайлов текст, табло с информационна къщичка за Парка и през лонгозна гора завършва в к.к.„Златни пясъци“;

- *Зелен маршрут*: начало Музеен комплекс за Археологическа недвижима културна ценност от античността и средновековието с национално значение „Аладжа манастир“ – край „Панорама II“;

Дължина: 7 190 м; Продължителност: 2 часа и 30 минути

Минава в най- западната част на Парка, в посока на север, дублира се с Червения маршрут до м. „Бежаната“ с навес-барбекю и рязко се насочва в южна посока, след което в североизточна посока достига и минава през зона за земеделско ползване и отдих „Панорама II“, Прави връзка със автобусна спирка „Панорама“.

- *Жълт маршрут*: начало к.к.„Златни пясъци-поликлиниката“ – край Музеен комплекс за Археологическа недвижима културна ценност от античността и средновековието с национално значение „Аладжа манастир“;

Дължина: 3 585 м; Продължителност: 1 час и 30 минути

Минава през лонгозна гора, покрай табло с информационна къщичка за Парка, паркинг с информационно табло на брайлов текст, ресторант „Горски кът“ и бар „Колибите“, „Дом на сойката“, „Детски кът“, чешма „Св. Седмочисленици“, „Чешма на туристите ветерани“, погледна беседка и покрай хижа „Аладжа“ излиза на паркинга пред входа на Музеен комплекс „Аладжа манастир“;

- *Оранжев маршрут*: начало Музеен комплекс за Археологическа недвижима културна ценност от античността и средновековието с национално значение „Аладжа манастир“ – край Туристическа база „Академик“;

Дължина: 2 065 м; Продължителност: 40 минути

Минава покрай хижа „Аладжа“, пресича „т-образното“ кръстовище и завършва до ТБ „Академик“.

За кратко запознаване с най-атрактивните елементи на парка, като същевременно се даде информация за различните видове екосистеми, защитени растителни и животински видове, геоморфоложки образувания и историко-археологически паметници се практикува маршрут с участъци от Синия и Жълтия маршрут:

- *Репрезентативен маршрут*: начало к.к. „Златни пясъци“ – край к.к. „Златни пясъци“.

Дължина: ;Продължителност: 2 часа

Маршрутът тръгва от Управлението на „Златни пясъци“ АД, чешма „Йордан Минков“, Ваканционно селище „БМФ“, Музеен комплекс за Археологическа недвижима културна ценност от античността и средновековието с национално значение „Аладжа манастир“, чешма „Св. Седмочисленици“ и завършва до Управлението на „Златни пясъци“ АД.

- *Специализиран маршрут за хора със специални нужди*: Дължина: 900 м.

Съдържа информационни табла с брайлов текст за растителността, архитектурни елементи, ниски водещи оградки;

- *Детски образователен маршрут*: Дължина: 2 810 м.

Поради големия интерес на детските градини и училищата от град Варна и региона, ДПП „Златни пясъци“ е изградила детски кръгов маршрут „Домът на сойката“ – трасето включва участъци от три съществуващи туристически маршрута - Син, Жълт и Червен. По дължината на маршрута са оформени: места за почивка, „Детски кът“, информационна система включваща информационни табла за животински видове и др. Продължителността е от 2 до 3 ч. в зависимост от възрастта и броя на децата. Капацитетът на местата за беседи и отдиш е 30-40 деца.

- *Дендрологичен маршрут*: Дължина: 930 м.

Разположен е в границите на Музейния комплекс за Археологическа недвижима културна ценност от античността и средновековието с национално значение „Аладжа манастир“ и ЗМ „Аладжа манастир“. Представя по подходящ начин с информационни табла дървесните видове от растителните съобщества в Природния парк. Посетителите на паметника на културата обогатяват впечатленията и познанията си за дървесните видове в Парка.

- *Маршрут за езда*: Дължина: 2 210 м.

Ползва се от конете на конната база в к.к. „Златни пясъци“. Алеите са с мека, землена настилка, преминават през поляни, в съседство с „Голямото водно огледало“ с кръгов маршрут.

- *Веломаршрут*: Дължина: 6 910 м.

Началото на маршрута е Посетителския център на ПП „Златни пясъци“, минава покрай дворното място на бар „Бриз“, запълнено с фургон, навеси и струпани вещи. Завързани 2 бр. кучета, лаещи силно всеки посетител, преминаващ по алеята. Веломаршрута продължава в северна посока, включва се по асфалтова алея през зона „Панорама III“ и достига северната граница на Парка, където прави обратен завой.

- *Сафари-маршрут*: Дължина: 3 663 м.

Практикува се на територията на ПП „Златни пясъци“ от фирми упражняващи сафари-туризъм. Общият брой е 15 коли с висока проходимост, пригодени за целта. Сафари-маршрутът е с начало паркингът при къмпинг „Златни пясъци“.

- *Маршрут за състезания по ориентиране*: Дължина: 6 500 м.

Разнообразният пресечен терен предоставя възможности за организация на спортни състезания по ориентиране. На територията на Парка се провеждат републикански и международни първенства по спортно ориентиране.

- Дължината на туристическите маршрути е 28 825 м;

- Дължината на специализираните маршрути е 23 923 м;

Проучването на съществуващите подходи и маршрути включва функционалност, състоянието по отношение на ширини, състояние и вид настилки на асфалтови алеи, плочирани алеи, коларски

пътища, чешми, туристически пътеки, участъци с необходимост от ремонт или обезопасяване с парапети, необходимост от ремонт на стъпала на плочирани алеи, попълване на плочи от алеите.

- *От състоянието на подходите, туристическото натоварване на обекта и маршрутите произтичат следните дейности и мерки:*
- Определение на превантивна рекреационна поемна способност на основата на значимостта на отделните местообитания за съхраняване на биологичното и ландшафтно разнообразие.
- В резултат на тези нормативи, рекреационният капацитет ще бъде съобразен с тези възможности;
- Необходимост от разсредоточаване на посетителите в района на пешеходните подходи от к.к.Златни пясъци и източните части на Парка и предвиждане на ясно оформени подходи от северо-западните, западни и южни части на Парка;
- Необходимост от допълнителни мерки и нова организация за охрана за намаляване навлизането с леки и товарни автомобили, контрол по нарушенията, сигурност на посетителите на територията на Парка. Реализиране на система от охранително-наблюдателни камери;
- Реализиране на единна информационна система на ПП и ЗМ и Археологическа недвижима културна ценност от античността и средновековието с национално значение "Аладжа манастир";
- В частите от маршрутите, където това е необходимо, реализиране на нова лентова маркировка след почистване на стара боя, неестетична и несъответстваща на изискванията;
- Изграждане на парапет на алеята преминаваща сравнително стръмното и дълбоко дере след хотел "Горски рай";
- Ремонт на плочираните алеи- подмяна на счупени плочи и попълване;
- Необходимост от противоерозионни мерки за алеите на землена настилка с издълбани коловози от наклони и транспортни средства с висока проходимост.
- Необходимост от обогатяване с познавателни, атракционни и туристически елементи в Парка за различни възрастови групи: детски форум за беседи и изяви в близост до Посетителския център, „говорящото старо дърво- вергилиев дъб, стара липа, стар клен“, два нови заслона-информационни пунктове(при чешма "Аладжа манастир", в съседство с ресторант "Горски кът"), регламентирани и оборудвани площи за палатъчен лагер, зелено училище в част от сградите и площите на бившето поделение на ВВС, социализиране и включване на галериите като обект за експониране и ползване с щадящ режим. Изграждане на кътове за отдих, при обектите за посещенията с цел изчакване и спазване нормите за численост на групите. Създаване на туристически продукт "Археологически училища на терен". С тази мярка се постигат два паралелни ефекта:
- Проучване, съхранение и експониране на археологически обекти-чуждестранни професионални археолози и любители осъществяват разкопки и проучвания срещу заплащане;
- Валоризиране на КН като елемент на по-широкообхватни туристически продукти (за масовия интерес).

1.16.6.3. Дейност на ДПП"Златни пясъци" свързана с управлението на образователни и рекреационните дейности

През периода, след създаването на Дирекцията на ПП"Златни пясъци" са реализирани следните основни дейности и мерки:

- Изграждане, оборудване и функциониране на Информационен и Посетителски център на ПП"Златни пясъци" , ЗМ"Аладжа манастир" и защитените територии под управлението на НУГ-МЗГ други защитени територии в границите на РУГ-Варна;
- Изграждане и поддържане на система от архитектурни елементи за отдих; пейки, беседки, навеси, навеси с барбекю, каменни огнища, погледни площадки, оградки, дървен мостик, изграждане и поддържане на чешми, като всяка от тях има собствена история – чешмата „1300години България“, „Ковшак чешма“, „Св. Седмочисленици“, „Бежаната" и всички осигурителни парапети, стъпала, оградки и други мерки за сигурност на посетителите.
- Изработване на указателни и информационни табла за посоките, маркировката и биологичното разнообразие на Парка и ситуирането им на подходящи във функционално отношение места;

- Организиране на водачество - разходки и походи с атрактивни преживявания от специализирани водачи, образователни екскурзии сред природата за училищата от региона, палатъчни лагери за живот сред природата;
- Дирекцията на Парка съвместно с ТД”Родни Балкани” са изградили атрактивно въжено съоръжение в близост до Посетителския център на ПП”Златни пясъци”. Представлява конструкция от дървета, въжета (алпийски и стоманени) и мостове, разположени във височина 5 m. Използват се алпийски способности и техники. Опитни инструктори провеждат и контролират ползването на съоръжението. Посещава се с интерес от деца и възрастни, като групите достигат до 40 души.
- В Информационния и Посетителски център се предлага експозиция в зали включваща богата информация за ПП”Златни пясъци” и защитените територии в границите на РДГ-Варна, отговорност на ДПП”Златни пясъци”. Макет на Природния парк нагледно отразява и ориентира посетителите за морфологията на релефа, обектите, маршрутите и архитектурните елементи и съоръжения в Парка.
- ДПП”Златни пясъци” води рекламна и издателска дейност с образователна цел и популяризиране дейностите за опазване и развитие на Природния парк и другите защитени територии в границите на РДГ-Варна, под управлението на ДПП”Златни пясъци”.
- Провежда комуникационна политика и съвместни дейности с държавни регионални, местни институции и неправителствени организации, медийна политика за прозрачност и съдействие от медиите в дейностите за природозащита.

Към Плана за управление е приложена **Карта 3: Съществуващо функционално зонирание, маршрути и капацитети на обектите в М 1: 10 000**

1.16.7. Информираност на обществеността за ПП”Златни пясъци” и ЗМ”Аладжа манастир” и отношението към тях

В рамките на Плана за управление чрез Посетителския център е проведено проучване за информираността на обществеността за ПП и отношението към нея с учащи се, местно население, външни посетители.

В процеса на проучвателните теренни работи, контакти и работни срещи със заинтересовани, срещи с местни хора и посетители на ПП се състави пълна картина на голямата популярност и познаването на защитената територия. Затова спомагат дейностите провеждани на тази територия, реализираните проекти за информиране на посетителите, образователните програми и устройствените мероприятия включващи беседки, декоративни навеси и погледни места, пейки, парапети и др.

Разработени са от експертите на ПУ анкетни карти за различни възрастови групи и природозащитни интереси. Процеса на анкетиране е проведен с активното участие на парковата администрация. Анкетирането е проведено през периода м.юли, 2006 – м.май, 2007 г. Обработени са 104 бр. анкетни карти. Темата на анкетните карти е: „Интерес и познания за ПП”Златни пясъци” и ЗМ”Аладжа манастир”- общини Варна, Аксаково и Балчик. Разработени са 2 групи анкетни карти предназначени за:

1. Ученици на възраст от 10 до 18 години; анкетираны са и попълнени 41 бр.карти

2. Туристи, гости на района, жители на общините на възраст над 20 г., посетили Информационния и Посетителски център; анкетираны са и попълнени 63 бр.карти

Информацията, която се съдържа в картите е свързана с отношението и познанията на подрастващите, младите хора, гостите и местните жители на общините към защитената територия. Внимание е отделено на очакванията и задоволяване на интересите към природозащита, екотуризъм, селски туризъм и възможностите за тяхното развитие в ПП и района. Анкетните карти дават информация за поведението и режима в ПП и ЗМ. От анкетираните на възраст от 10 до 18 г. 83% са отговорили, че знаят какво поведение се изисква в природните паркове и защитените местности, както и 41% преценяват, че няма достатъчно информация в учебния материал свързан със защита на природата. От Обобщената анкетна карта на анкетираны над 20 г. се налага извода за предпочитане на пешеходните маршрути-81%. Администрацията на ПП е получила одобрението за функциониращите веломаршрут-27%, атракционен въжено съоръжение-40%,

чешми, беседки, навеси с барбекюта и кътове за отдих в природосъобразен стил-44%. Анкетираните лица над 20 г. са посочили допълнителни по тяхна преценка интереси, които са насочващи за дейностите и мерките за управлението на Парка и Плана за управление.

Възрастовата граница на анкетираните се движи от 10 г. до 66 г. – 46% от анкетираните са на възраст между 20-30 годишна възраст. Анкетираните имат разнообразни специалности: учител, икономист, инженер, издател, рехабилитатор, пенсионери, бизнес-администратор, декоратор, студенти, ландшафтен архитект, юрист и др.

Обобщените анкетни карти са приложени в *СВИТЪК II: Отчети от проучвания и изследвания, извършени в процеса на разработване на Плана*

1.17. НАСТОЯЩО ПОЛЗВАНЕ НА ПРИЛЕЖАЩИТЕ ТЕРИТОРИИ

1.17.1. Баланс на територията на общини Варна, Аксаково и Балчик

Съгласно данни на Националния статистически институт, 2005 г., Лесоустройствен проект на ДЛ-Варна, 2007 г. в Таблица №17 е представен баланса на територията на общини Варна, Аксаково и Балчик.

Таблица №17

Баланс на териториите на общини Варна, Аксаково и Балчик

ОБЩИНИ	Площ / км ² /	Брой нас. места.	Население	Селскостопанск и фонд	Горски фонд Лесистост %
Варна	205,9	7	329825	96 097	6 472,2 -29%
Аксаково	461,3	23	16934	313 200	12 720,6 – 25%
Балчик	532,0	23	20262	420 353	6 1269 – 11,5%

Видът на останалата територия е свързан с урбанизирани територии, с транспорта и инфраструктурата, добив на полезни изкопаеми, водни течения и водни площи.

1.17.2. Техническа инфраструктура

➤ 1.17.2.1.Пътна мрежа, транспортни съоръжения и съобщителна инфраструктура

Община Варна заема ключова позиция в трансевропейските мрежи като пристанищен център и настоящи и бъдещи транспортни коридори

➤ *пътна мрежа*

Пътната мрежа на териториите на общини Варна, Аксаково и Балчик е развита, представляваща достатъчна предпоставка за развитието на общините. За община Варна 90% е в добро състояние. Основно значение имат качествените показатели, необходимите участъци за реконструкция.

В прилежащите територии за подходите към Природния парк и ползването на ПП"Златни пясъци" като познавателен и туристически обект, значение има преминаващият от запад на ПП обходен път-90205:Оброчище-Кичево-Осеново-Кранево.

➤ *Транспортни съоръжения*

Значение за пътническия поток има железопътна гара Варна-Изток, която е пътнически терминал и гражданско летище Варна. Развитието на летището е в пряка връзка с туризма, поради която причина то е сезонно. Полетите са предимно международни. Летище Балчик се преустройва за граждански цели. Пристанище Варна играе важна роля за директни връзки с Русия, Грузия и Украйна чрез фериботна връзка. Връзката е и с линията Русе-Варна и с европейския коридор Рейн-Майн-Дунав. Пристанище Балчик е част от пристанищен комплекс Варна. Пристанището може да приема до 2 малки кораба-5000-6000т. Профилирано само като товарно, през пристанището се осъществява само износ. Пътническото движение по море се обслужва от морска гара Балчик. Извършва се с хидробуси до к.к. "Златни пясъци" и "Св. Св. Константин" до Варна, от където се осъществява връзката с Южното Черноморие. От 1983 г. в град Балчик е изградено Яхтено-рибарско пристанище с капацитет за 70 яхти. Пристанището е собственост на община

Балчик и се стопанисва от нея. Товарното пристанище има възможност за обслужване на очакваното нарастване на товарите за износ (жито), а яхтено-рибарското пристанище се вписва положително в перспективите за развитие на туризма.

➤ **Съобщителна инфраструктура**

- Община Варна

На територията на общината има действащи 23 броя автоматични телефонни централи, от които 16 бр. в самия гр. Варна; по 1 бр. АТЦ в курортните комплекси и в кв. "Виница", "Галата" с Тополи, с. Каменар и с.Звездица. Плътността на телефонни линии на 1000 граждани е 481. Град Варна има една от най-високите степени на цифровизация в страната: град Варна - 44.4%, при Варненски регион 36% и средно за страната 21%. Степента на дигитализация на Варненската телекомуникационна мрежа е три пъти повече от средната за страната, което поставя региона във водеща позиция във възможността за развитие на върхови технологии. Варна е основен телекомуникационен терминал на оптични трансгранични кабелни магистрали "КАФОС" - свързваща Варна, Истанбул (Турция) и Мангалия (Румъния). Реализацията на проекта BSFOCS (Black Sea Fiber Optic Cable System), свързващ в оптична мрежа Варна, Одеса (Украйна), и Новоросийск (Русия), създаде възможност за интегриране на телекомуникационните структури на страните от Средния Изток, Азия, Западна Европа и Америка. Пощенските услуги се извършват в една централна станция и двадесет клона. Сегашната задоволеност от ПТТС показва, че една станция обслужва около 15 000 души.

- Община Аксаково

За община Аксаково има необходимост за доизграждане на цифрови централи и селищните телефонни мрежи, както подобряване на достъпа и развитие на информационните и комуникационни технологии в областта на публичните услуги. Едно от важните условия за изграждане на конкурентен профил на района е достъпът до информационни и комуникационни технологии. Липсата на достъп до подходящи телекомуникационни услуги представлява сериозна пречка в развитието на общината. Регионалната политика следва да подкрепи развитието на мрежата на информационното общество и достигането на значително равнище на изграденост на широколентовите комуникации и прилагането на информационните и комуникационни технологии чрез: изграждане на широколентови цифрови технологии за пренос на информация; подобряване достъпа до и развитие на он-лайн публични услуги; развиване на умения, свързани с информационните и комуникационните технологии от местното население.

- Община Балчик се обслужва от една цифрова АТЦ "Сименс", монтирана в кв "Албена", с изнесени абонатни стъпала (RSU) в с. Кранево и гр. Балчик и от пет броя крайни аналогови АТЦ в селата с общ капацитет 10 000 номера. Всички крайни централи са включени към цифрова АМТЦ - Варна, чрез която имат входяща и изходяща връзка с националната съобщителна мрежа. Чрез възлова АМТЦ - Балчик се осъществява връзка със селищата в Добричка област.

Изградената кабелна мрежа в общината и монтираният капацитет в централите дават възможност да се удовлетворят почти 100 % от исканията за телефонни постове, като телефонната плътност достига 38 тел п/100д и е по-висока от средната за областта (35) и за СИРП (35,7).

Въпреки това, съществуват определени териториални диспропорции - в селата Оброчище, Преспа, Безводица, телефонната плътност е около два пъти по-ниска, а в селата Бобовец, Ляхово и Храброво не е развита телефонна мрежа. В същото време, в селата Рогачево и Царичино телефонната плътност е около два пъти по-висока, а в Кранево е 73 т.п./100д.

Модернизиранието на съобщителната инфраструктура в общината напредва бързо, като степента на цифровизация достига 85,6% (много по-висока от средната за страната – 35).

Инсталираният цифров капацитет позволява откриване на цифрови номера за бизнеса и населението с разширяване набора от услуги: монтиране на ISDN телефонен пост; интернет-връзка по комутируема и некомутируема телефонна линия; цифрови и аналогови селищни и между-селищни наети телефонни линии и др.

Всички селища от община Балчик имат покритие от мрежите на мобилните оператори. Монтирани са над 200 фонокартни апарати на фирмите Мобика и Булфон. Дейностите на съобщителната система се осъществяват от пощенските станции. В центъра на гр. Балчик има поща, а в кв. "Балик" има пощенски клон. Пощенската станция в кв "Албена" работи целогодишно, изградена самостоятелно, в собствена сграда. Мрежата от пощенски станции в селата е добре развита и

задоволява нуждите на населението. Обикновено пощите са в една сграда с АТЦ и кметството и са собствени обекти.

1.17.2.2. Водоснабдителни и канализационни мрежи и съоръжения

➤ *Водоснабдяване*

Община Варна разполага с достатъчен наличен воден ресурс за битови и промишлени нужди. Общото подавано водно количество към гр. Варна е 2 000 - 2 500л/сек. Основните водоизточници са:

- водопровод от язовир Камчия Китка - Варна с дебит 1800 l/s;
- Девненски извори (25 извора) с общ дебит 2600 - 3500 l/s;
- Батова - Варна (40 бр. каптажи) с общ дебит 90 l/s;
- Паша дере - Галата (8 бр. сондажи) с общ дебит 20 l/s;
- 10 местни източници с общ дебит 15 l/s;
- 27 термални извора с общ дебит 980 l/s, които са с температура между 34 и 50 градуса и

съдържат сероводород. Само един от тях, при Яхтеното пристанище на к.к. „Златни пясъци” с дебит 100 l/s, се пречиства и се използва за питейни нужди.

Водоснабдяването за град Варна, курортните комплекси и селата на общината се осъществява по напълно изградена вътрешна водопроводна мрежа. Водопроводната мрежа на града е изградена от 1905 година до наши дни. Старите водопроводи са изключително от стоманени и чугунени тръби, а след това основно от етернитови такива. По настоящем гр. Варна е разделен на шест водоснабдителни зони, които имат различна схема на водоснабдяване, с технически възможности за превключване една към друга.

Курортен комплекс „Златни пясъци” основно получава вода от сондажа при Яхтеното пристанище, чрез собствена система. Квартал „Виница” е водоснабден от водопровода Батова-Златни пясъци. От този водопровод са частично водоснабдени вилни зони „ТВ кула”, „Добрева чешма”, „Дъбрава” и част от „Ален мак”. През летния сезон консумацията на вода от гореизброените вилни зони създава много проблеми с водоснабдяването на квартала.

Належаща е подмяна на амортизираните тръби предимно в централната част на града както и на магистралните водопроводи „Девня – Варна” I-ви и II-ри етап, и този в V-та зона. Кв. „Виница” следва да се водоснабди от водопровода Варна – Златни пясъци. С част от водата, подавана от Батова - Златни пясъци, след изграждане на ПС и водоем на подходяща кота може да се водоснабдят вилните зони, „ТВ кулата”, „Добрева чешма”, „Дъбрава” и част от „Ален Мак”. За вилните зони „Св. Никола” и „Горна Трака” (под кота 130) и „Руски окопи” се предвижда да се изгради ПС от водопровода Варна - Златни пясъци в района - близост до военното поделение, от която да се изтласква във водоем над „Руски окопи”.

От термалните води в региона, при налични 980 l/s пълноценно се използват само около 30 l/s. Необходимо е да се разработи цялостна програма за използването им както за отопление така и за битови и промишлени нужди.

- община Аксаково

Селищата от Община Аксаково получават вода основно от местни водоизточници, а гр. Аксаково и селата Игнатиево, Куманово, Кичево – основно от водопроводите, подаващи вода на Община Варна. Местните водоизточници, поради карстовия характер на изворите, са потенциално застрашени от влошаване качеството на водата при обилни валежи и наторяване с естествени и изкуствени торове. Друг евентуален източник на замърсяване са попивните ями в селищата, където изворите се намират в долините под тях. Най-застрашени са изворите на с. Кичево и тези, разположени в северния скат на р. Батова при селата Куманово и Орешак.

На територията на Община Аксаково има и дълбоки сондажи с термална вода: Орешак при ПС „Батова” 40 л/сек.; Аксаково 30 л/сек.; Игнатиево 40 л/сек.; Л. Каравелово 20 л/сек. Термалните води от дълбоките сондажи при селата Игнатиево, Л. Каравелово и гр. Аксаково, дават възможност за изграждане на оранжерии, като водата може да служи, както и за отоплителни нужди, така и за поливане. Всички селища от общината имат напълно изградени вътрешни водопроводни мрежи и водоеми с достатъчни количества. Гравитачно без ПС се водоснабдяват селищата Игнатиево, Осеново, Припек, Слънчево и гр. Аксаково. Всички останали, получават вода чрез ПС.

Проблеми с водоснабдяването на повечето населени места, практически няма. През лятото недостигът на вода в някои селища се дължи не на недостиг на вода по норми, а от поливане на значителни площи в дворовете на селата с питейна вода. Във всички села няма резерв от вода за

развитие на животновъдство и за изграждане на малки предприятия за преработка на продукцията от животновъдството и растениевъдството. Недостатъчните водни количества не позволяват развитието на останалите урбанизирани територии - селищни образувания, като особено значим е проблема за землищата на селата Доброглед, Осеново, Ген. Кантарджиево, където са и основно тенденциите за развитие на туризъм.

- Община Балчик

Питейната вода в община Балчик се добива от два водоносни хоризонта чрез каптирани извори и сондажни кладенци. Водоснабдяването на населените места и курортните комплекси се осъществява от водоснабдителни групи "Балчик", "Оброчище", "Дропла" и множество местни водоизточници. Самостоятелно водоснабдяване имат селата Кранево, Оброчище и Църква. Някои села като Гурково и Тригорци се водоснабдяват чрез отклонение от магистралния водопровод от Шабленските сондажи към Добрич, пресичащ община Балчик от изток на запад. Населените места се водоснабдяват от помпените станции /ПС/ Балчик 1 и 2, Царичино, Дропла, Кранево, Рогачево, Оброчище, Църква, Гурково, Дъбрава и ПС Албена (за к.к.Албена). По-голямата част от населените места и к.к.Албена имат селищни водоеми с достатъчен обем, но за град Балчик е необходимо завършването на водоема при ПС Царичино, който да служи като денонощен изравнител. Всички населени места в община Балчик са водоснабдени, няма населени места с режим във водоснабдяването, но относителният дял на полезно използваната от общата подадена вода непрекъснато намалява, поради лошото състояние на водопроводната мрежа.

Външната водопроводна мрежа за общината е с обща дължина 283 км, като около 70% от нея е с азбестоциментови тръби. Вътрешната мрежа е 202 км, като азбестоциментовите тръби са над 80 % от общата дължина. Водоснабдителната мрежа е изградена основно в периода 1953-1960г и гугумените уплътнители на свързките на тръбите са крайно износени, което е причина за чести аварии и големи загуби на вода. Подмяната на водопроводите е основният проблем за водоснабдяването на населените места.

Друг проблем е масовото пре-отреждане на земеделски земи в имоти за жилищно или друго строителство, което изисква изграждане на съответната водоснабдителна и канализационна инфраструктура, тъй като до тях няма никаква. Недостатъчен е и капацитетът на водоизточниците.

➤ Канализация

Град Варна и курортните комплекси се характеризират с много висока степен на изграденост на канализационна мрежа. В селата и вилните зони канализационна система няма или е частично изградена. Функциониращите на територията на община Варна ПСОВ са указани в Таблица №18.

Общата територия на община Варна може да се раздели условно на три части в зависимост от това, към коя от трите основни ПСОВ са отведени отпадъчните води.

- Канализацията на квартал „Виница” е в процес на изграждане.
- Тече програма за рехабилитация на ПСОВ Варна.
- В момента се проектира ПСОВ „Златни пясъци”.
- Проектира се строителство на ПСОВ при с. Кичево, община Аксаково

Проблемите на к.к. „Златни пясъци” през последните години се задълбочават. Те са свързани с инфраструктурата – водоснабдяване, канализация и електрозахранване. Най-лошо е състоянието на остарялата пречиствателна станция, заради която курортът често намирихва. Проблемът идва от недостатъчния капацитет на пречиствателната станция в Златни пясъци, който се изостри през последните години. Съоръжението, което обслужва още курорта Св. св. Константин и Елена и вилните зони наоколо, е разчетено за 15-17 хил. души. Построено е преди повече от 20 години и на практика обслужва над 35 хил. души.

Таблица № 18

Пречиствателни станции за отпадъчни води в прилежащите територии от община Варна

ПСОВ	Въвеждане в експлоатация	Технология на пречистването	Капацитет м ³ /ден.	Обслужвани населени места
1. Варна	Поетапно 1985-1988	Биологично	158 000	гр. Варна - северно от плавателен канал море-езеро и западно от Евксиноградско дере, с. Каменар, с. Тополи, с.Езерово, гр. Аксаково, с. Игнатиево

Златни Пясъци	1983	Биологично	15 000	к.к. „Златни пясъци”, Вилни зони и комплекси източно от „Журналист”.
Квартал Аспарухов	1966	Механично	3 400	Квартал Аспарухов Квартал Галата-към град Варна
Слънчев ден	1964	Механично	1 500	к.к. “Св.Св. Константин и Елена”
Камчия	1983	Биологично	12 500	к.к. “Камчия”
Девня	1975	Биологично	15 500	гр. Девня, Гр. Суворово
Белослав	1982	Биологично	3 400	гр. Белослав, Фериботен Комплекс
Провадия	1965	Механично	3 200	гр. Провадия
Дългопол	1982	Биологично	1 730	гр. Дългопол
Ветрино	1994	Биологично	173	С. Ветрино

- Община Аксаково

Населените места в Община Аксаково показват много ниска степен на изграждане на канализационна мрежа. Само в гр. Аксаково и с. Игнатиево има частично изградена канализационна мрежа. Селищата в Община Аксаково с прилежащата им територия, могат да се обособят в три района, в зависимост както от различната им степен на демографско и икономическо развитие, така и от това да се вземат под внимание възможностите за бъдещо изграждане на канализация и наличие на особени изисквания в екологично отношение-наличие на многобройни източници на питейно водоснабдяване.

Първи район – Аксаково, Припек, Игнатиево, Доброглед, Слънчево да се включат чрез доизграждане на съществуващите колектори от Игнатиево и Аксаково в ПСОВ – Варна.

Втори район – обхваща територията на с. Кичево, с. Куманово и с. Орешак, които се намират в непосредствена близост до извори за питейно водоснабдяване, а с. Кичево е зона с високи подпочвени води. Това налага от една страна необходимостта от задължително запазване на чистотата на подпочвените води във водосбора, а от друга – да се понижат високите подпочвени води чрез дренажна система, респективно изграждане на канализационна мрежа;

Трети район – обхваща останалите села от Общината. В нито едно от тях не е изградена канализация.

- община Балчик

Изградена канализационна мрежа в Община Балчик има само в курортните селища по крайбрежието – гр. Балчик, с.Кранево и к.к. *Албена*.

Към този момент, общо за града е изградена 47 % от канализацията. На север от града е разположена съществуващата пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ), която има само механично стъпало и е с капацитет от 68 л/с. В непосредствена близост до нея се намира площадката за новата пречиствателна станция, която е в процес на строеж. Схемата за пречистване е класическа - механическо и биологично стъпало и два основни потока за пречистване. Площадката на новата ПСОВ (предвидена между буни 211 и 212 с усвояване на терен от морето) е на север от града, на разстояние около 800 м. Приемник на пречистените води се явява Черно море (II категория приемник). ПСОВ-Балчик е предвидено да пречиства отпадъчните води, формирани изцяло в града, които имат чисто битов характер.

В к.к. Албена е изградена канализационна мрежа, отвеждаща отпадъчните води от комплекса до ПСОВ "Албена" (западно от комплекса) с биологично пречистване и водно количество 116 л/с.

В село Кранево степента на изграденост на канализационната мрежа е едва 35%, а легловата база е за 10 000 д. В останалите населени места няма изградена канализационна мрежа и пречистване на отпадъчните води. В повечето случаи се използват септични и попивни ями или отпадъчните води свободно се изпускат в деретата, което води до замърсяване на подземните води и провокира свлачищни процеси. Необходимо е доизграждане на канализационните мрежи в Балчик и Кранево, както и изграждане на нови канализационни мрежи и съоръжения за новите жилищни и вилни имоти по крайбрежието.

1.17.2.3. Електроснабдяване

➤ *Енергоснабдителни мрежи и съоръжения*

- **Община Варна**

На територията на Община Варна няма източници произвеждащи електроенергия, само се извършва преобразуване на напрежението чрез трансформатори 110 kV / 20 kV и 10 kV - (10 броя подстанции: Варна Изток, Варна Юг, Варна Запад, Варна Север, Варна Център, Чайка, Максуда, Лазур, Аспарухово и Златни Пясъци). Въздушен електропровод 110 kV с две тройки от ТЕЦ Варна захранва подстанцията Варна Север, откъдето има връзка с подстанцията Варна Запад. Подстанцията Варна Север се захранва и от подстанцията Добруджа чрез въздушен електропровод 110 kV.

От подстанцията Варна Запад чрез въздушен електропровод 110 kV с две тройки се осъществява връзка с подстанцията Варна Изток и от там с подстанцията Златни Пясъци и подстанцията Албена .

За посочените електропроводи са осигурени обслужващи коридори, необходими за профилактика и ремонт.

- **Община Аксаково**

На територията на Община Аксаково няма източници, произвеждащи енергия, което е благоприятно с оглед влиянието им върху околната среда. На лице са източници, трансформатори на ел. енергия – подстанции 20 kV. Захранващи подстанции са: Подстанцията Максуда, Подстанцията Златни пясъци и Подстанцията Добрич. От тези подстанции, чрез електропроводи 20 kV се захранват трафопостове 20kV/0,4kV на територията на Общината. По данни на Електроснабдяване, посочените подстанции работят при средно натоварване 70-80%.

- **община Балчик**

Електрозахранването на община Балчик се осигурява от общата електроенергийна система на страната посредством трансформаторните подстанции 110/20кв - п/ст Балчик и п/ст Албена, във всяка от които инсталираните трансформаторни мощности са 2x 25 ква. Подстанцията Балчик е включена двустранно в системата 110 kV, като има връзки с подстанцията "Каварна" и подстанцията "Златни пясъци" (през подстанцията "Албена").

Населените места на Община Балчик се захранват от 20 броя изводи 20 кв от подстанциите, като електроразпределителната мрежа е добре развита, с изградени 230 бр трансформаторни постове с общо 109 000 ква инсталирана трансформаторна мощност. Като цяло, електроенергийната мрежа е оразмерявана за товари, по-големи от сегашните и има възможности за допълнително натоварване, поне що се отнася до "тила"на общината, но по крайбрежието интензивното ново строителство налага разширяването ѝ. Необходимо е *изграждане на нови трансформаторни постове* (мачтов тип) за вилните зони "Белите скали", "Сборно място", "Изгрев", "Момчил" и селата Кранево и Рогачево (със съответните въздушни и кабелни електропроводи СН и НН). Разширяването на мрежата налага и *изграждането на възлови станции* - в.с."Кранево 2" и в.с. "Рогачево". Освен това, е необходима и поэтапна *реконструкция на мрежата НН* за отделните квартали на Балчик и вилните зони, а също и за селата Кранево и Рогачево.

По отношение на електропреносната мрежа 110кв, в момента се прави цялостна преценка на изградеността на системата ВН в района и необходимостта от нови мощности или допълнителни връзки на 110 кв за повишаване сигурността на захранване.

В общината *няма алтернативно енергоснабдяване* - не са изградени вятърни електроцентрали, липсва газоснабдителна мрежа за битови и обществени потребители.

➤ **Финансови и други институции и обекти в прилежащите територии обслужващи ПП"Златни пясъци"**

- Банки имащи офиси или клонове в к.к. „Златни пясъци”:

Първа Инвестиционна Банка Офис Златни пясъци, Първа Инвестиционна Банка Офис Златни пясъци 2 , ДСК Банков офис, БУЛБАНК, РайфайзенБАНК, к.к. „Златни пясъци”, хотел „Адмирал”. На територията на комплекса има достатъчно и равномерно разпределени банкомати. В гр. Варна има много банки, финансови институции, банкомати и всякакви услуги за обезпечаване на финансовите потребности на туристите.

- Пощи обслужващи ПП"Златни пясъци"

Най-близкия пощенски клон до Парка е на територията на к.к. „Златни пясъци”. Най-близките пощи са в гр. Варна и с. Кранево. През последните няколко години ИТ инфраструктурата в к.к. „Златни пясъци” е подобрена много, като създава предпоставки за нови услуги.

- в целия комплекс, както и в Информационния център на парка има Интернет;
- в много от хотелите има безжична връзка (WiFi) за всякакъв тип безжични устройства – PDA, GSM, преносими компютри и т.н (с вграден WiFi);
- в комплекса има кабинки за IP телефония, както и телефонни кабинки на Булфон и Мобиком;
- Life IP камери, инсталирани на възлови места в курортния комплекс ще предават по безжична или оптична връзка видео, което може да се излъчва по телевизионния канал на комплекса, на уеб сайта, на екрани в хотелите и т.н.

- Търговски обекти в прилежащите територии на ПП

В к.к. „Златни пясъци” има богато разнообразие на търговски обекти. Има голям избор на заведения за хранене, много от които денонощни през летния сезон. В с.Кранево – непосредствено до границите на ПП е изградена съвременна магазинна мрежа, зареждаща се целогодишно със свежи продукти. Ресторантските услуги в многобройните заведения са на добро ниво. Интерес представлява с.Осеново с обектите си в сферата на обслужването-магазини и ресторанти. Разположено в северозападна посока от ПП, Осеново е желано място за отдих от туристите ползващи сафари-маршрутите преминащи и през Парка.

Във вилната зона на кв.Виница е оборудван магазин за хранителни стоки и механа с 30 места.

1.17.3. Селско стопанство

Селскостопанският фонд обхваща приблизително една трета от площта на общини Варна, Аксаково и Балчик. Съществува тенденция и в трите общини за намаляване на земеделските територии чрез смяна на предназначението им. Обработваемата земя на територията на общината е предимно собственост на частни стопани и в по малка степен е собственост под друга форма или държавна. За развитието на земеделието от изключителна важност е високата относителна влажност на въздуха, което намалява отрицателния ефект от продължителните летни засушавания. Районът на община Аксаково има силно изразен селскостопански характер и играе важна роля за задоволяване на част от потребностите на един такъв голям консумативен център, какъвто е гр. Варна с прилежащите към него курортни комплекси. Това го прави, съгласно Наредбата за критериите за определяне на районите за целенасочено въздействие и териториален обхват - район за растеж.

Преобладаващата част от обработваемата земя на община Аксаково представлява ниви. Трайните насаждения в община Аксаково заемат 3% от обработваемата земя. Най-широко са застъпени трайните насаждения в землищата на гр. Аксаково и селата Слънчево, Игнатиево и Ген.Кантарджиево. От трайните насаждения преобладават лозята. От зеленчуковите култури най-разпространени са доматиите. На територията на община Аксаково, до с. Игнатиево се намира оранжерийен комплекс, който е един от най-големите във Варненска област.

Традиционно за района на община Аксаково е отглеждането на винени и десертни сортове лозя – в землищата на селата Слънчево, Припек, Игнатиево, Аксаково и Генерал Кантарджиево. В тази връзка се предвижда изграждане на изба. Характерно за община Аксаково е отглеждането на кайсията. Тенденция е да се възстановят кайсиевите насаждения и създаване на масиви с вишни, череши, бял орех в южната част на общината. Оранжерийното зеленчукопроизводство и цветарството са перспективни производства за района на с.Игнатиево, Слънчево, Генерал Кантарджиево, Осеново и Климентово като очакванията са да достигнат площ от 1000 дка.

➤ Зърнопроизводство

Най-голям дял в земеделието има зърнопроизводството. Зърнените ниви са 66900 ха, а на второ място по застъпеност и разпространение са площите с трайни овощни насаждения. Предпоставки за развитието на зърнопроизводството на територията на общината са благоприятните природни условия и механизацията на процеса на обработка и добив. Не са отчетени земеделски земи засети с зеленчуци. От използваната земеделска площ 9400 ха са ливади и пасища, а 8900 ха ниви с фуражни култури. Традиционния лозарски отрасъл отстъпва и регистрираните лозя са едва 1200 ха. Това се дължи предимно на застарели лозови масиви.

➤ *Растениевъдство*

Растениевъдството има ключово значение за развитие на селското стопанство в община Аксаково. Наред с усъвършенстване на производството на традиционни за региона култури като пшеница, ечемик, царевица, леща, слънчоглед, люцерна, да бъдат застъпени с цел подобряване на сеитбооборота с етерично-маслени и лечебни растения.

➤ *Животновъдство*

Животновъдството като подотрасъл на селското стопанство е съсредоточено в ръцете на частни животновъди в рамките и на трите общини. Отглеждат се говеда, овце, кози, свине, птици и пчелни кошери. Тенденцията за община Аксаково е намаляване на броя особено на свинете. Една от най-важните причини за това е преминаването на животновъдството в общината почти изцяло в дребния, основно семеен частен сектор, където няма условия за стопанско ефективна концентрация и за въвеждане на съвременни технологии при отглеждане на голям брой животни.

➤ *Отглеждане на лечебни растения и етерично-маслени растения*

Практикува се на територията на община Аксаково с тенденция за увеличаване на площите с етерично-маслени култури – резене, лавандула, жълт кантарион, маточина, мента, диланка, памук.

1.17.4. Горско стопанство

1.17.4.1. Движение на горския фонд

Горите в прилежащите територии се стопанисват от ДГС-Варна и ДЛС „Балчик”. Тенденцията е замяна на гори от други райони с близките до Черноморското крайбрежие гори, изключване на горски площи и смяна на предназначението на горите и земите с предназначение „за строителство”.

1.17.4.2. Функциите на горите в прилежащите територии са:

- защитни и рекреационни гори;

Намаляването на горския фонд в прилежащите територии на ПП „Златни пясъци” има силно отрицателно влияние върху екологичния комфорт на крайбрежната зона, естетическите качества на ландшафта, загуба на ценни растителни съобщества и предизвикване на необратими свлачищни процеси.

1.17.5. Лов и риболов

1.17.5.1. Лов

В прилежащите територии съгласно Закона за лова и опазване на дивеча/ЗЛОД/ се ловува от ловните дружинки в следните предоставени ловни райони:

- Предоставен ловен район „Кичево”(ПЛР) към Ловно сдружение(ЛС) „Варна”;
- Предоставен ловен район(ПЛР) „Виница” към ЛС „Сокола 2001”
- ДЛС „Балчик”, община Балчик организира ловен туризъм.

Ловуването съгласно ЗЛОД е на разстояние 200 м от границите на урбанизираните територии. Разположените в прилежащите територии на Парка застроени зони, отдалечават границата на зоната за лов.

Ловуването в прилежащите територии на ПП „Златни пясъци” представлява сериозна заплаха за:

- фауната и нейното биологично разнообразие;
- туристите, практикуващи маршрутите, както и места за отдых по крайнините на западната граница на Парка.

1.17.5.2. Риболов

Риболов основно професионално се практикува във водите на Черно море.

1.17.6. Развитие на туристически дейности, спорт и услуги

Туризмът е един от основните отрасли в структурата на икономиката на община Варна и община Балчик. Курортните комплекси ”Златни пясъци”, „Св.св. Константин и Елена”, „Ривиера”, „Слънчев ден”, к.к.Албена, са световно известни, а четири от тях са спечелили наградата „Син флаг” за най-добър плаж. Курортите предлагат богати възможности за балнеолечение и развлечения. Тенденциите са за развитие на здравен, културен, конгресен и екотуризм.

1.17.6.1. Туристически дейности в прилежащите урбанизирани територии

В урбанизираните територии на община Варна – населени места, селищни образувания – курортни комплекси, вилни зони, застроени зони за земеделско ползване и отдих по данни от НИС за 2005 г., общият леглови фонд достига 61143 легла, от тях: хотели-204 бр. с 54082 легла, почивни домове-29 бр.с 2945 легла, къмпинги-2 бр. с 1225 легла, хижи-1 бр. с 10 легла, частни квартири и бюра-13 бр. Тенденциите в следващите години са за ръст по 7-8 хил легла годишно в увеличаване на хотелската база и туристическият поток. Курортен комплекс”Златни пясъци” включва повече от 80 хотела с 25-28 хил. легла, 150 броя заведения, спортни и атракционни съоръжения.

Основен туристически обект от община Балчик е к.к.Албена, разположен на 3 км от северната граница на Парка. Разполага с 43 хотела, 14 900 легла, над 100 заведения за хранене; Медицински център (спешна медицинска помощ, амбулатория, хирургия, хемодиализа, зъболечение), балнеологичен център ”Добруджа” (капацитет 200 клиенти на ден, 80 процедури, ароматерапия, лазерна терапия, фитнес, сауна, солариум и др), Бизнес център, Голяма спортна база включваща: 8 футболни терена, 17 тенис корта, многофункционална закрыта спортна зала и зала за тежка атлетика, 24 плувни басейна, площадки за плажен футбол, волейбол, зала за боулинг, конна площадка, голф, мини голф, водни спортове и детски площадки. Разполага със зали за конференции: ”Атлантик”зала-250 места, ”Пасифик” зала-32 места, зала ”Доростол”- 48 места, ”Лагуна бряг” зала-300места, ”Лагуна градина” зала - 300места, Културно-информационен център - 250 места.

Курортното селище Кранево, което е северна граница на Парка, има капацитет в хотелска база и квартири 10 000 легла. Вилна зона м.Поляните в Помощния план, 2006 г. включва още 871 бр.имоти. За всички вилни зони в община Балчик са разработени или се разработват Подробни устройствени планове.

Рекреационно-туристическата функция играе основна средообразуваща и структуроопределяща роля при развитието на гр.Варна и община Балчик за селищата разположени в близост до Черноморския бряг. Тази роля е определяща не само в близост до морския бряг, но и по-далече в крайградската територия и в отдалечени курортни райони. В непосредствена близост до границите на ПП”Златни пясъци” в западна, северозападна, северна посока и като източна граница са ситуирани и изградени на основата на раздадени земи по постановления зони за земеделско ползване и отдих: Вилна зона Виница, Вилна зона „Черноморска панорама” – 828 бр.имоти, вилна зона „м.Поляните” и „Панорама I”, „ПанорамаII”, „ПанорамаIII” – 361 бр. имоти

В застроените площи в прилежащите територии се наблюдава интензивно строителство, преоразмерени архитектурни решения, нарушаване на нормативите за процентите за озеленяване в урегулираните и неурегулирани поземлени имоти и разрастване на зоните за земеделско ползване и отдих, засягащи и парковата територия. Това са главните фактори, които упражняват силен урбанистичен и антропогенен натиск и ограничаване от всички страни територията на Природния парк. Проблемите възникващи от отсъствие на техническа инфраструктура и сметосъбиране са с решаващо отражение за санитарно-хигиенните условия на Парка.

1.17.6.2. Туристически обекти и потенциал на територията на общини Варна, Аксаково и Балчик

Съществуващият туристически потенциал на територията на общини Варна, Аксаково и Балчик включва наличието на познавателни обекти – паметници на културно-историческо наследство, защитени територии, музеи, галерии, атракционни съоръжения, аква-парк, голф игрище, възможности за водни спортове, парашутизм, делтапланеризъм, ловен туризм и др.

В резултат на направената характеристика и тенденции за развитие на урбанизираните площи в прилежащите територии на ПП, още-повече, че се касае за непосредствени граници с парковата територия, следва разработващите се Общ Устройствен План на община Варна и Задание за ОУП на община Аксаково, да наложат ограничения в прилежащите територии на ПП за смяна на предназначението на земеделски земи и гори и земи от горския фонд.

1.18. КУЛТУРНО – ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

1.18.1. Обекти на недвижимото културно наследство в границите на ПП”Златни пясъци”

1.18.1.1. Археологическа недвижима културна ценност от античността и средновековието ”Аладжа манастир” с категория „национално” значение, обявена в ДВ, бр.16/1968 г.

Археологическите проучвания свидетелствуват, че района е обитаван още през раннохристиянската епоха - IV-VI век. Същинският разцвет на монашеската обител се отнася към XIII-XIV век, според запазените в параклиса на манастира стенописи. След падането на България под османско робство в края на XIV век е бил окончателно изоставен. Помещенията на манастира са разположени на две нива в отвесна скала с височина около 40 м. на първо ниво са манастирската църква, монашеските килии, трапезарията и кухнята, гробищната църква и гробницата. Второто ниво е естествена скална ниша, в чиито източния край е изграден манастирския параклис. Югозападно от манастира на около 700 м. се намират аналогичен пещерен комплекс на три нива, известен като „Катакомбите”. Състоят се от раннохристиянска църква, гробница, костница и монашески килии. Открити са следи от единични килии, зидове и монети от II век до XI век. Комплексът от скалния манастир, катакомбите и отделните килии притежава изключително висока културно-историческа, научна и експозиционна стойност. Фигурира в европейските и световни пътеводители за България и ежегодно се посещава от десетки хиляди туристи, повечето от които чужденци.

На територията на ПП”Златни пясъци” попадат следните обекти – недвижими културни ценности:

- Старохристиянска базилика в м.”Харман ери”, обявена в ДВ, бр.16/1968 г. като недвижима културна ценност с категория „местно” значение;
- Късноантично селище, локализирано на 0,3 км СИ от манастира, съгласно чл.146, ал.3 от ЗКН със статут на недвижимо културно наследство;
- Късноантична крепост, намираща се северно от манастира и западно от базиликата в м.”Харман ери”, съгласно чл.146, ал.3 от ЗКН със статут на недвижимо културно наследство;
- Селище от късножелязната епоха, локализирано северно от късноантичната крепост, съгласно чл.146, ал.3 от ЗКН със статут на недвижимо културно наследство;
- Късноантична крепост, с.Кранево, на брега на река Краневска, обявена в ДВ, бр.66/1976 г. като археологическа недвижима културна ценност с категория „местно” значение.

С одобрен Протокол от 23.08.2006 г. от Министерът на културата са определени границите и режимите за ползване на територията и охранителната зона на Археологическа недвижима културна ценност от античността и средновековието с национално значение ”Аладжа манастир” с площ 22,1 ха. Териториалния обхват на охранителната зона на Археологическата недвижима културна ценност включва ивица с ширина 50 м северозападно от границата на ПП с дължина 1250 м. Общата площ на I-ва охранителна зона на Археологическата недвижима културна ценност е около 6,25 ха.

1.18.2. Обекти на недвижимото културно наследство в прилежащите територии на ПП”Златни пясъци”

1.18.2.1. Община Варна - история и култура

Варна е град с 2600 годишна история с огромно богатство от културно наследство на археологическото, архитектурното и градинско-парковото изкуство. Множество артефакти от най-древно присъствие край Варна са разкрити в района на ЗМ”Побитите камъни”. В района на град Варна през каменно-медната епоха се заражда и процъфтява най-древната европейска цивилизация – разкопките на уникалния халколитен некропол; Тракийският Одесос-един от най-старите европейски градове. Траките оставят дълбоки следи в развитието на града с традиции, култура, религия, изкуство. Античният Одесос, Римският Одесос, Раннохристиянският Одесос, Средновековна Варна- всички епохи са оставили богато културно наследство. Варна е място на Битката на народите край Варна – 1444 г., Варна с недвижимите културни ценности от българското Възраждане, осеяна с православни храмове. Богатата история на гр.Варна е превърнала града в

„град на музеите”. Уникални сбирки от миналото на града онагледяват и възкресяват богатата ѝ история, експонирани в Археологическия музей, Етнографски музей, Музей на възраждането, Музей за нова история на Варна, Римски терми, Парк-музей ”Владислав Варненчик”, Военноморски музей, Музей за история на медицината, Природонаучен музей.

1.18.2.2. Община Аксаково

- *Археологическа недвижима културна ценност „Крепостта „Михлюз кале”*, с площ 10 дка е разположена на стръмния южен край на Франгенското плато, на около 1,5 км северно от гр.Аксаково, сега залесена местност. В подножието на крепостта от юг, съществуват следи от средновековно селище съществувало там до XIX век, под името „Михалич”. За първи път най-вероятно тази крепост е спомената като замък Михалич от Немския поет Мартин Бехайм през XV век във връзка с похода на Владислав Варненчик и Янош Хуняди от 1444 г. Крепостта е добре запазена, което я прави, при едно подходящо консервиране атрактивен туристически обект.

- В с. Осеново се намира *Археологическа недвижима културна ценност* - отломък от римска стена в местността „Калето”. Все още обекта - общинска собственост, не се посещава от туристи, тъй като самия той не е пригоден за посещения. Представлява своеобразен културно-исторически резерв за община Аксаково и прилежащите територии на ПП и последващото му развитие ще подобри визията за граждани на общината, както за наши и чужди туристи.

1.18.2.3.Община Балчик

От особено значение са обектите на културното наследство в активната курортна зона в близост до крайбрежието. Те са обект на познавателен туризъм и принос към ваканционния туризъм, балнеолечението и отдиха. По значимост и брой, недвижимите културни ценности на архитектурното и археологическото културно наследство, поставят Балчик на едно от първите места в страната.

По-значимите разкрити обекти на културното наследство в гр.Балчик са:

- *Землено-каменното укрепление в кв.Хоризонт* – недвижима културна ценност с национално значение от 1994 г., разположен върху 1300 дка и съставен от 4 свързани укрепления. Проучванията са недовършени и възпрепятствани от застроените жилищни територии, попадащи върху част от укреплението. По тази причина и експонирането е незадоволително.

- *Крепост* – преустроена през средновековието антична крепост Дионисополис, разположена в централната част на Балчик върху 120 дка; добре запазена е само източната част на крепостната стена;

- *Средновековни селища* – върху платото на хълма Джени баир (36 дка) и върху Сусам баир (23 дка);

- *Некрополи* – 4 броя, датирани от VIII до XIII в.

В селата Кранево, Оброчище, Рогачево и Храбово също са разкрити древни селища, крепости и некрополи. Повечето са от епохата на средновековието, като шест от тях са разположени върху останки от античната епоха. Подобни археологически находки са разкрити и в много други села на общината.

Културно наследство от архитектурни обекти и комплекси са съсредоточени в гр.Балчик - 113 броя. Най-голямата забележителност на Балчик е *архитектурно-парковият комплекс “Двореца”*. Освен дворцовият комплекс, тук е съхранена най-голямата и богата ботаническа градина на Балканите с над 3000 редки и екзотични видове. Направени са предложения за обявяване на градината в защитена територия, за да се съхрани и предпази от инвестиционен натиск.

1.19. ЛАНДШАФТ

1.19.1.Структура на ландшафтите

Резултатите от инвентаризацията на горите и земите и специализираните проучвания на абиотичните и биотични фактори и характеристики за нуждите на Плана за управление на ПП”Златни пясъци” и ЗМ”Аладжа манастир” са предпоставка за разработване на съвременната структура на ландшафтите.

Съгласно регионалното ландшафтно райониране на България на базата на Типологичната ландшафтна карта, ПП „Златни пясъци” попада в следната регионална ландшафтна структура:

А. Предпланинско – зонална ландшафтна област на Дунавската равнина.

IV. Поповско – Шуменско – Франгенска ландшафтна подобласт.

33. Франгенско – Батовски ландшафтен район.

- Регионално ландшафтно райониране на страната. География на България. Монография БАН. С. 1996г.;
- Обозначените буквени и числени индекси на ландшафтната област, подобласт и район са съгласно цитирания източник.

При видовата диференциация на ландшафтите, базисната геоекологична диагностика е модифицирана съобразно особеностите на района на природния парк, с използване на характерни критерии /качествени показатели/ за хълмистия релеф, едафичните възможности на почвите и степента на овлажнение на територията на даден вид ландшафт. За основа е приложена “Базисна геоекологична класификация на ландшафтите в България”, проф.П.Петров, С. 1989г.

Клас: Хълмисто-стъпаловиден ландшафт

Тип: Ландшафти на субсредиземноморските равнинно-хълмисти гори.

Тип: Ландшафти на застроени и оградени площи

Подтип: Ландшафти на субсредиземноморските мезофилни и ксерофилни широколистни гори

Подтип: Ландшафти на субсредиземноморските ксеротермни смесени широколистни хълмисто-равнинни гори

Подтип: Ландшафти на равнинно-хълмисти изкуствени иглолистни гори

Подтип: Ландшафти на низинно-долинните сублонгозни гори върху карбонатни черноземи

Подтип: Ландшафти с открит карст и скална растителност

Подтип: Открити ландшафти на тревни съобщества на равнинен релеф на бедни почви

Подтип: Ландшафти на застроени площи и гори

Подтип: Ландшафти на застроени открити площи

Подтип ландшафти /критерии – съставът на насажденията, въздействието на хабитуса на дървесните видове, багрите на листната маса и иглолистата, закрити и открити пространства/:

ИГЛОЛИСТЕН

ШИРОКОЛИСТЕН ВИСОКОСТЪБЛЕН

ШИРОКОЛИСТЕН ИЗДЪНКОВ

ШИРОКОЛИСТЕН ЛОНГОЗЕН

СКАЛЕН КАРБОНАТЕН

ОТКРИТИ С РАЗНОТРЕВИЕ/ПОЛЯНИ/

ДВОРОВЕ ЗА ЗАСТРОЯВАНЕ/

- **група ландшафти** /критерии – части на релефа, експозицията на насаждението/

СКЛОНОВ

БИЛЕН

ДОЛИНЕН

РАВНИНЕН

- **род ландшафти** /критерии – според „богатството” на почвите, влиянието на микроекологичните условия/:

БОГАТ

СРЕДНО БОГАТ

БЕДЕН

- **вид ландшафти** /критерии – според показателя за влажност, влиянието на микроекологичните условия/:

ХИГРОМОРФЕН

МЕЗОМОРФЕН

КСЕРОМОРФЕН

При видовата диференциация на ландшафтите базисната геоекологична диагностика е модифицирана съобразно особеностите на района на природния парк, с използване на характерни критерии /качествени показатели/ за релефа, едафичните възможности на почвите и показатели за влажност на територията на даден вид ландшафт. Хоризонталната ландшафтна структура на територията на ПП „Златни пясъци” отразява специфичните и твърде характерни за защитената територия природно-географски условия. Най-отличителните черти за обекта са различията по отношение на релефа и скалния фундамент, отразили се на генезиса и еволюцията на

организмите геокомпоненти, особено на растителността, а така също и на характерния за карбонатните терени почвен тип – основно карбонатен чернозем и малка площ с хумусно-карбонатна почва.

При диференцирането и определянето на хоризонталната структура на ландшафтите в ПП „Златни пясъци” е възприета и приложена следната типологична таксономична система:

Клас-хълмисто-равнинни ландшафти, Тип-горски, скален, Подтип-иглолистен, широколистен високостъблен, широколистен издънков, лонгозен, разнотревен, окарстен, Група-склонов, билен, Род-богат /едафичен/, средно богат /мезоедафичен/, беден /олиготрофичен/, Вид-хигроморфен, мезоморфен, ксероморфен.

На базата на проучванията и данните от горско-ландшафтната таксация на територията са обобщени ландшафтни единици, които в по-голяма степен съвпадат с горските подотдели като таксономична единица, обобщени съгласно възприетите критерии във вида отделни ландшафти по цялата територия на защитения обект. Тяхното разпределение по ландшафтни подтипове е „горски иглолистен”-101,7 ха, „горски широколистен”-79,1 ха -със семенен произход, „горски широколистен”, с издънков произход – 1046,3 ха, „горски лонгозен” – 16,5 ха, „скален” – 3,8 ха полянен разнотревен”- 28, 0 ха, „застроени площи, инфраструктура” – 48,7 ха

В хоризонталната ландшафтна структура на ПП „Златни пясъци”, която включва подтипа ландшафти, диференцирани в отделни видове ландшафти са в следния порядък:

ГОРСКИ ИГЛОЛИСТЕН ЛАНДШАФТ

1. Горски иглолистен долинен богат мезоморфен	1.0 ха
2. Горски иглолистен склонов мн. беден ксероморфен	0.5 ха
3. Горски иглолистен склонов беден ксероморфен	11.4 ха
4. Горски иглолистен склонов ср. богат ксероморфен	21.9 ха
5. Горски иглолистен склонов ср. богат мезоморфен	24.1 ха
6. Горски иглолистен склонов богат мезоморфен	41.1 ха
7. Горски иглолистен равнинен богат хигроморфен	1.7 ха

ОБЩО: 101.7 ха

ГОРСКИ ШИРОКОЛИСТЕН ВИСОКОСТЪБЛЕН ЛАНДШАФТ

1. Горски широколистен високостъблен долинен богат мезоморфен	2.1 ха
2. Горски широколистен високостъблен долинен богат хигроморфен	3.6 ха
3. Горски широколистен високостъблен склонов беден ксероморфен	17.4 ха
4. Горски широколистен високостъблен склонов ср.богат ксероморфен	14.0 ха
5. Горски широколистен високостъблен равнинен богат мезоморфен	41.0 ха
6. Горски широколистен високостъблен равнинен богат хидроморфен	1.6 ха

ОБЩО: 79.1 ха

ГОРСКИ ШИРОКОЛИСТЕН ИЗДЪНКОВ ЛАНДШАФТ

1. Горски издънков билен беден ксероморфен	10.9 ха
2. Горски издънков долинен богат мезоморфен	8.9 ха
3. Горски издънков склонов беден ксероморфен	133.8 ха
4. Горски издънков склонов ср. богат ксероморфен	258.0 ха
5. Горски издънков склонов ср. богат мезоморфен	0.6 ха
6. Горски издънков склонов богат мезоморфен	594.6 ха
7. Горски издънков равнинен богат мезоморфен	38.5 ха
8. Горски издънков равнинен богат хигроморфен	1.0 ха

ОБЩО: 1046.3 ха

ГОРСКИ ШИРОКОЛИСТЕН ЛОНГОЗЕН ЛАНДШАФТ

1. Горски широколистен лонгозен склонов богат мезоморфен	2.7 ха
2. Горски широколистен лонгозен склонов богат хигроморфен	3.2 ха
3. Горски широколистен лонгозен равнинен богат мезоморфен	4.7 ха
4. Горски широколистен лонгозен равнинен богат хигроморфен	5.9 ха

ОБЩО: 16.5 ха

СКАЛЕН – КАРБОНАТЕН ЛАНДШАФТ	3.8 ха
ОТКРИТ С РАЗНОТРЕВИЕ ЛАНДШАФТ	
1. Открит с разнотревие склонов богат мезооморфен	10.5 ха
2. Открит с разнотревие склонов богат хигроморфен	17.5 ха
ОБЩО:	28.0 ха
ЛАНДШАФТ НА ЗАСТРОЕНИ ПЛОЩИ, ИНФРАСТРУКТУРА И ДР./	48.7 ха
ВСИЧКО:	1324.7 ха

1.19.2. Оценка на естетическите качества на ландшафта на ПП”Златни пясъци”

1.19.2.1. Критерии за естетическа оценка

Естетическите качества на ландшафта на ПП”Златни пясъци” са много високи и се определят от:

- Обемно-пространственото въздействие и цялостно възприятие при движение по продължение на маршрутите. Сменящите се картини на микроландшафти от разнообразния характер на насажденията, скалните групи под склопа на гората и тъмнозеленото покритие на бръшляна, белеещият се фон и ивици на отвесни варовикови скали, надвесени над алеите дървета с причудливи форми на стъблата и короните, крайводна увивна и висока тревна растителност около впечатляващите мочурни водни площи в Парка. Движението по маршрутите предлага обзорни места предизвикващи емоционално въздействие с откриващите се гледки към морето и к.к. ”Златни пясъци”;
- Наличието на съхранени площи от лонгозна растителност, впечатляващи с близостта на силен урбанистичен натиск и туристическо присъствие.
- Акцент с изключително въздействие върху посетителите като творение на човека и природата е средновековният скален манастир”Аладжа манастир”, моделиран в отвесна скала, обграден със зелените гористи кулиси;
- Наличие на дворни пространства с неподдържан сграден фонд, дворове, в които са разположени стари навеси и предмети, необитаеми бунгала с лоши санитарно-хигиенни условия имат изключително негативно зрително въздействие;
- Атрактивните и предизвикващи възхищение елементи на природата по маршрутите в ПП”Златни пясъци” допринасят за високата естетическа оценка на ландшафтите в обекта на Плана за управление;

Оценката на естетическите качества на ландшафтите е осъществена по метода на структурно-информационен анализ, модифициран за еколого-естетично оценяване на отделните видове ландшафти в ПП при критерии за оценка „Разнообразие на отделните видове ландшафти” включващо 4 показателя: горско разнообразие, релефно разнообразие, хидроклиматично и разнообразие на скална основа и скални образувания. Част от реализираната намеса в природата със строителство- сгради, съоръжения, огради, пътно-алейна мрежа носи негативни оценки. При възприета осем бална система с най-висока оценка са чистите и смесни широколистни гори от дъбове, габър, клен, липа в съчетание със скалните, крайводните смесени от водна, крайводна високи треви и увивна растителност. С висока оценка е лонгозният тип гора и горите от източен бук обхванали стръмни склонове около оводнени дерета в Парка.

Естетическите качества се повишават и от свойството ”пластичност” на ландшафта., особено до неговите биогенни компоненти. Това свойство способства за запазването на ландшафтите при екстремални външни въздействия, каквито са ниски екстремни температури, силни ветрове, преовлажняване. Застроените и оградени микроландшафти не са в състояние за саморегулиране. Те са обект в Плана за бъдещо целенасочено, законосъобразно, институционално управление.

В рамките на Плана за управление на ПП”Златни пясъци” опазването на ландшафтите е обособено като самостоятелен проблем и политика на опазване и управление. Природните ландшафти са под влияние на процесите на саморегулиране. Поддържането на равновесието в ландшафта и

формирането на равновесни състояния в отделните видове ландшафти и техните екосистеми се отразява в Плана за управление във функционалното зонироване на територията и определените режими за устройство.

1.19.3. Необходимост от мерки по управление на ландшафта

1.19.3.1.Необходимост от възстановителни мерки

За възстановяване и опазване на ландшафта са наложителни възстановителни мерки в следните насоки:

- В горските местообитания са наложителни мерки по управление за възстановяване на широколистната коренна растителност и увеличаване ландшафта на откритите пространства;
- Възстановителни мерки при настъпили съществени промени в местообитанията, загуби на растителни съобщества на гори от дъб, клен, габър и едни от последните екземпляри и съобщества от елша в лонгозната растителност.

1.19.3.2.Устройствени мерки за естетизиране на обектите и елементите на обслужващите дейности
Всички дейности по устройство и ползване на предоставени обекти и площи следва да бъдат обект на естетизиране и възстановяване на ландшафта, на основата на специализирани устройствени планове и проекти, съгласно предписанията, режимите и нормите в настоящия План за управление.

и съгласуване с управляващата администрация на ПП. Включва:

- Щандовете на търговските обекти в района на чешма”Аладжа манастир”, трябва да бъдат в унисон с високите естетични качества на ландшафта на Парка;
- Унифициране на маркировки, рекламни и указателни табла на обслужващите обекти в Парка с информационната система за ПП”Златни пясъци”

План за управление на Природен парк „Златни пясъци” – община Варна, община Аксаково, област гр. Варна,
община Балчик, област гр.Добрич

1.20. СЪСТОЯНИЕ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1.20.1. Състояние на атмосферния въздух

По отношение на състоянието на атмосферния въздух трябва да се отбележи неговата чистота от химически вещества. Наличието на прахови частици е в резултат на интензивният автомобилен трафик през определени сезони на годината. Може да се очаква през върховия туристически сезон наличие във въздуха на оловни аерозоли от автомобилното движение.

1.20.1.1. Идентифициране на източниците на замърсяване на атмосферния въздух

През 2005 г. в Националната мрежа за контрол качеството на атмосферния въздух от региона постъпват данни от три пункта за мониторинг - два автоматични измервателни пункта и един пункт с ръчно пробонабиране и последващ лабораторен анализ. Автоматичните измервателни станции за контрол качеството на атмосферния въздух са разположени в две населени места - гр. Варна и гр. Девня. Тези общини са класифицирани като “горещи” екологични точки, тъй като в тях съществува потенциална възможност от влошаване здравето на населението, вследствие от замърсяването на атмосферния въздух. В тези две общини са разработени и се реализират програми за намаляване на нивата на замърсителите, като основните констатирани наднормени замърсители са фини прахови частици и общ прах.

Качеството на атмосферния въздух се определя по 8 показателя, като осреднените концентрации по измерваните показатели в стационарните пунктове за 2005 г. са, както следва:

Таблица № 19

Качество на атмосферния въздух по показатели в стационарните пунктове в района на гр.Варна за 2005 г.

Показател за КАВ	ФПЧ ₁₀	Общ прах	O ₃	CO	NO ₂	NH ₃	H ₂ S	SO ₂
Норма (ПДК)	46 мкг/м ³ ср.год.	0.15 мг/м ³ ср.год.	180 мкг/м ³ ПИН	10 мг/м ³ 8 ч.пл.	50 мкг/м ³ ср.год.	0.1 мг/ м ³ ср.дн.	0.003 мг/ м ³ ср.дн.	125 мкг/м ³ ср.дн.
Пункт на ул.”Батак”	53.77 ⁽⁴⁾	0.10	-	-	5.38	-	-	17.37
Пункт “Ян Палах”	4.12	-	43,82 ⁽¹⁾	0.98 ⁽²⁾	21.65	0.024 ⁽³⁾	0.0026 ⁽³⁾	33.24 ⁽³⁾
Пункт “Изворите”	14.85 ⁽⁴⁾	-	40.91	0.97	14.62	0.0088 ⁽²⁾	0.0024	14.58

⁽¹⁾ данните са за единадесет месеца; ⁽²⁾ данните са за десет месеца; ⁽³⁾ данните са девет месеца; ⁽⁴⁾ данни за осем месеца. Двата пункта в гр.Варна са транспортно ориентирани, а третия се намира в населеното място – център на химическата промишленост.

- по показател: **ФПЧ₁₀**, единствено в пункт за мониторинг на ул. ”Батак” (ръчно пробонабиране) е констатирано превишение на утвърдената годишна норма (ПДК_{ср.год.} 46 мкг/м³) от 1.17 пъти ПДК. От 19.04.2005 г. до края на годината са регистрирани 27 еднократни превишения на ПДК_{ср.ден.} Измерените концентрации са в границите от 3.4 до 146.2 мкг/м³. Констатираните превишения са от 1.0 до 2.25 пъти нормата / ПДК_{ср.ден.} 65 мкг/м³/.
- В АИС “Изворите” и “Ян Палах”, регистрираните стойности са значително под среддневните и ср.годишни норми за населени места.
- по показател: **общ прах**, не са регистрирани превишения на нормата /ПДК_{ср.ден.} 0.25 мг/м³/. Измерените концентрации са в границите от 0.007 до 0.193 мг/м³. Средно годишната концентрация от 0.10 мг/м³, не превишава ПДК_{ср.год.} 0.15 мг/м³.

- по показател: **озон** – контролира се в два пункта “Ян Палах” в гр. Варна и “Извори” в гр. Девня. Регистрираните СДН концентрации на озон от АИС “Ян Палах”, през 2005 г. в два дни (един през м. април и един през м. май) са над Прага за здравна защита – 110 мкг/м³. Регистрираните средночасови концентрации са в границите от 1.75 до 149.27 мкг/м³.
 - В АИС “Изворите” регистрираните средночасови стойности са в границите от 0.99 до 160.28 мкг/м³. Превишения на Прага за здравна защита не се регистрирани.
 - по показател: **въглероден оксид**, регистрираните концентрации и в двата пункта са значително под допустимите норми за населени места в границите от 0.18 до 1.80 мг/м³, при норма 10 мг/м³, което е 18 % от нормата.
 - по показател: **азотен диоксид** са регистрирани 19 еднократни превишения на ПДК_{ср.ч.} /250 мкг/м³/ от 1.04 до 1.99 пъти нормата в пункт “Извори”, като отчетената максимална стойност е 497.47 мкг/м³. С писмо № 5513/29.12.2005 г., МОСВ и ИАОС са уведомени за резултатите от извършеното, чрез утвърдената по чл.11 от Закона за чистотата на атмосферния въздух методика за изчисляване височината на изпускащите устройства, разсейването и очакваните концентрации на замърсяващите вещества в приземния слой. ПДК_{ср.год.} /50 мкг/м³/ не се превишава. Регистрираните стойности са от 11 до 43% от годишната норма.
 - по показател: **серен диоксид**, превишаване на утвърдените норми не са регистрирани. Отчетени са средно дневни стойности в границите от 4.80 до 43.85 мкг/м³. Осреднените концентрации за годината са от 11.66 до 26.59 % от ПДК_{ср.дне.} /125 мкг/м³/. Най-високи концентрации са регистрирани на 24.08.2005 г. в АИС “Извори”, като ПДК_{ср.дн.} не е превишена, но са регистрирани две стойности над ПДК_{ср.ч.}. При норма 350 мкг/м³ са отчетени стойности от 514.01 и 473.48 мкг/м³.
 - по показател: **сероводород**, в АИС “Извори” са регистрирани 43 превишения на ПДК_{ср.дн.} / 0.003 мг/м³/, достигащи да 1.7 пъти нормата, а в АИС “Ян Палах” регистрираните превишения са 83, достигащи до 2.5 пъти нормата. Съгласно писмо на ИАОС № 91-00-340/26.01.2005 г., данните следва да се приемат за достоверни, ако ПДК_{ср.дн.} превишава нормата повече от 5 пъти
 - **Мобилна автоматична станция**
По утвърденият от министъра на околната среда и водите, годишен график на мобилната автоматична станция се извършваше контрол на състоянието на атмосферния въздух в гр. Добрич и въздействието на депата за ТБО Богдан и Балчик. В началото на годината, преди получаване на утвърдения график за МИЛ, контролът на качеството на атмосферния въздух се извършваше в пунктовете в гр. Белослав и гр. Девня (кв. Повеляново).
Контролирани показатели - О₃, СО, SO₂, NO, NO₂, ФПЧ-10, H₂S, NH₃ и метеопараметри.
При анализа на резултатите са констатирани наднормени стойности по показател **ФПЧ₁₀** във всички пунктове, което потвърждава необходимостта от реализацията на разработените общински програми по КАВ.
Анализът на данните по пунктове показва:
 - **кв. Повеляново:** през двата периода на измерване не са регистрирани еднократни превишения по показател **ФПЧ₁₀**. Средноденонощните концентрации на контролирания замърсител са в границите от 2.6 до 39.2 мкг/м³, при ПДК_{ср.ден.} 65 мкг/м³.
- По параметър **SO₂**, в пункта е регистрирано едно еднократно превишение от 240 мкг/м³ на среднодневната норма, като ПДК_{ср.ден.} е в установените норми. ПДК_{ср.ч.} (350 мкг/м³) не е превишавана.
- По параметър **H₂S**, са регистрирани 4 еднократни превишения от 3.1 до 3.4 мкг/м³, като ПДК_{ср.ден.} не се превишава.
- По параметър **СО**, са регистрирани 16 еднократни превишения, като максимална осемчасова средна стойност на концентрацията в рамките на едно денонощие е 23.76 мг/м³ и е избрана след проверка на текущите осемчасови средни стойности.
- По показател **NH₃**, са регистрирани 3 еднократни превишения от 1.01 до 1.06 пъти нормата.- **депо за ТБО Балчик:** регистрирани са 2 еднократни превишения по показател **ФПЧ₁₀**. Измерените концентрации са от 6.9 до 114.2 мкг/м³. Средноденонощната норма е под ПДК (65 мкг/м³) и в границите от 13.3 до 38.5 мкг/м³.

По параметър SO_2 , в пункта са регистрирани 4 еднократни превишения на среднодневната норма в граници от 133.5 до 156.5 $\text{мкг}/\text{м}^3$, като ПДК_{ср.ден.} е в установените норми. ПДК_{ср.ч.} (350 $\text{мкг}/\text{м}^3$) не е превишавана.

По параметър H_2S , са регистрирани 8 еднократни превишения от 3.2 до 4.9 $\text{мкг}/\text{м}^3$, като ПДК_{ср.ден.} не се превишава.

➤ Промисленост

В района на ПП „Златни пясъци“ няма промишлени предприятия. Най-големият промишлен замърсител в тази част на страната - Девненският промишлен комплекс, се намира на около 30 км от границата на Парка. Преобладаващите ветрове са в обратна посока, поради което не се наблюдава негативно влияние върху Парка и курортните комплекси наоколо (Бюлетини ИАОС-МОСВ – 2000-2005).

➤ Пътен транспорт

По отношение на Парка източникът с най-голям дял на замърсяване на въздуха е автомобилният транспорт. Автомобилният транспорт е източник на газови емисии, като степента на въздействието му върху атмосферния въздух зависи от натовареността на движението. За самия курортен комплекс е от значение броят на влизащите и излизащи пътни транспортни средства за даден период от време но такова наблюдение не е правено.

1.20.1.2. Анализ на наличната информация

Качеството на атмосферния въздух в ПП „Златни пясъци“ не се следи от Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг (НАСЕМ), тъй като беше посочено по-горе, районът не е натоварен с производства, силно замърсяващи околната среда. На територията на к.к. „Златни пясъци“ са провеждани изследвания за замърсяването на въздуха с оглед изпълнението на определени задачи, които могат да дадат представа и за състоянието на атмосферния въздух в Парка.

➤ Изследвания в района на к.к. „Златни пясъци“

Във връзка с участието на к.к. „Златни пясъци“ в Европейската кампания „Син флаг“, от 1995 г. до настоящия момент ежегодно са извършвани комплексни лабораторни и полеви изследвания на основните параметри на околната среда, в т.ч. и на атмосферния въздух, от ЕТ „Акватех“-Варна, по поръчка на к.к. „Златни пясъци“. Обследването на атмосферния въздух е извършвано с мобилна автоматична станция. Контролирани са приземните концентрации на серен диоксид- SO_2 , азотен диоксид- NO_2 , прах, През целия период е извършван мониторинг в близост до плажната ивица на к.к. „Златни пясъци“ и в близост до Централно управление – Административна сграда .

Средноденонощните и максимално еднократните концентрации на серен диоксид са значително по-ниски от нормите през целия период на изследването. Най-високата стойност на максимално еднократната концентрация(м.е.) е регистрирана през 2001 г. – 69 $\mu\text{g}/\text{м}^3$ (около 7 пъти под нормата), а на ср.дн. концентрация – през 1995 г. (0.013 $\text{mg}/\text{м}^3$ – 11.5 пъти по-ниска от ПДК). Концентрациите на азотен диоксид са също по-ниски от ПДК, макар и не в такава степен, както за серен диоксид. м.е. концентрация е 0.15 $\text{mg}/\text{м}^3$ за 1995 г. при норма 0.20 $\text{mg}/\text{м}^3$, а най-високата ср.дн. концентрация е 0.044 $\text{mg}/\text{м}^3$ през 1996 г., съответно 1.3 и 2.3 пъти по-ниски от ПДК.

Приземни концентрации на общ прах през периода 2000-2004 – период на засилено строителство преземните концентрации на прах са значително над ПДК. През 2005 г. няма случаи на превишаване на ПДК максимално еднократна, а средно денонощните концентрации са от порядъка на 2 до 70 пъти по-ниски от нормата.

За намаляване на запрашаването в района на к.к. „Златни пясъци“ несъмнено има значение изпълнението на препоръчаните от „Акватех“ мероприятия за осигуряване на необходимата чистота и влажност на алеите и растителността в комплекса и спиране на строителството през активния туристически сезон.

Съгласно изискванията на българските нормативи за курортни места и зони за отдих, максималните еднократно определени концентрации на наблюдаваните замърсители не трябва да превишават 80% от ПДК. Най-голямата стойност на серния диоксид е 0,036 $\text{mg}/\text{м}^3$ или едва 7,2% от ПДК. Анализът на получените данни за замърсяването на атмосферния въздух в района на плажната ивица и при Административната сграда на Комплекса в непосредствена близост до

Парка показва, че установените концентрации напълно съответстват на ограниченията за курортни места и зони за отдих през периода на активен туризъм.

Препоръчително е да се провежда наблюдение на тропосферния озон в атмосферния въздух. В европейски мащаб този замърсител придобива първостепенно значение с изразен увеличаващ се тренд. Известно е неговото негативно влияние върху човешкото здраве и растителността. У нас такъв мониторинг се прави на 3 места в страната, като се измерва само съдържанието във въздуха без да се прави анализ на ефекта върху здравето и растителността.

1.20.2. Води

1.20.2.1. Оценка на естественото състояние на течащите повърхностни води

Най-близкият контролен пункт от Националната система за мониторинг на състоянието на повърхностните води е при устието на р. Батова.

В бюлетина „Състояние на околната среда, 2005 г.” на РИОСВ-Варна-МОСВ може да се проследи годишната динамика по месеци на най-характерните замърсители (МОСВ, Бюлетин, 2005).

На територията на ПП „Златни пясъци” източници на замърсяване на подземните води са застроените дворове и сгради без канализация – изградени на септични ями: хижа „Аладжа”, Музей и обществена тоалетна към „Аладжа манастир”, ТБ „Академик”, хижа „Корабостроител”, ресторант „Ловна среща”. Всички останали обекти от територията на Парка са включени към ВиК „Златни пясъци” и водите им се пречистват от Пречиствателна станция „Златни пясъци”. Годишното количество отпадни води пречиствани от нея възлизат на около 1 500 000 куб.м. С повишения капацитет на курортния комплекс от новите хотели, заведения за хранене, капацитетът на станцията става недостатъчен.

Проблемите на к.к. „Златни пясъци” през последните години се задълбочават. Те са свързани с инфраструктурата – водоснабдяване, канализация и електрозахранване. Най-лошо е състоянието на остарялата пречиствателна станция, заради която курортът често намирихва. Проблемът идва от недостатъчния капацитет на пречиствателната станция в Златни пясъци, който се изостри през последните години. Съоръжението, което обслужва още курорта Св. св. Константин и Елена и вилните зони наоколо, е разчетено за 15-17 хил. души. Построено е преди повече от 20 години и на практика обслужва над 35 хил. души. Общата територия на община Варна се разделя условно на три части в зависимост от това, към коя от трите основни ПСОВ са отведени отпадъчните води.

- Канализацията на квартал „Виница” е в процес на изграждане.
- Тече програма за рехабилитация на ПСОВ Варна.
- В момента се проектира ПСОВ „Златни пясъци”.

Нов момент със значение за територията на Парка е проектирането на строителство на ПСОВ при с. Кичево, община Аксаково.

➤ Северна територия:

Обхваща територията на община Варна северно от к.к. „Св.св. Константин и Елена”. Тази територия чрез изградената канална мрежа включва отпадъчните води в ПСОВ „Златни Пясъци”. Построената в последните 40 години канална мрежа е изградена едновременно с изграждането на курортната база, така че да отговаря на изискванията ѝ. В момента се провежда частична реконструкция на същата. За целта се строи т. нар. колектор „Чайка” с начало в комплекс „Ален мак” и насочен на север - включен в колекторите на к.к. „Златни пясъци” и съответната ПСОВ. Изграждането на колектора трябва да се завърши, за да се осигури отвеждането на непрекъснато растящите количества отпадъчни води от цялата територия. Независимо от горното, изграждането на колектора и клоновете към него ще доведат до намаление на подпочвените води и намаление на опасността от активизиране на потенциални свлачища.

Всички прилежащи към тази територия вилни зони са без канализационна мрежа. Като се има предвид стихийното строителство в тях, става ясна необходимост от изграждане на канална мрежа, за да се противодейства, както на влошаване на екологичното състояние на средата, така и на обогатяване на подпочвените води и последиците за потенциалните свлачища.

На територията на „северна зона” са изградени и действат 2 пречиствателни станции:

Таблица №20

Пречиствателни станции за отпадни води на територията на „Северна зона“.

Пречиствателни станции	Приемник	Вид	Капацитет, m ³ /d по данни от:				Бъдеще според ТУП
			Оценка съст. на ок среда	БДЧР	РИОСВ	Вик ООД	
I. Битови							
ПСОВ – „Зл. Пясъци“	море	мех.-биолог.	15 000	1 800 000	15 000	15 000	
ПСОВ – „Чайка“	море	механ.	800	500 000	-	-	отпада

Анализът на наличната информация по отношение на обслужващите тази територия пречиствателни станции налага следните изводи:

Работещата като биологична от 1984 г. ПСОВ „Златни пясъци“ удовлетворява в голяма степен нуждите от пречистване на отпадъчните води от територията. Необходимо е обаче работата ѝ да се подобри посредством осъществяване на мероприятия за засилен контрол на технологичния режим.

В процеса на проучване на състоянието на площите и компонентите на околната среда се установиха през проучвателния период м.юли – м.септември, 2006 г. системно изтичане на замърсени води в съседство на утаителите на ПСОВ „Златни пясъци“, разположени на територията на Парка. Водите гравитачно се включват в дълбокото оводнено дере и го замърсяват. В съседство преминава туристически сафари-маршрут, както и пешеходен маршрут водещ до едни от приоритетните местообитания с източен бук.

1.20.2.2. Физико-химични характеристики на морската вода като индикатор за ефикасността на ПСОВ „Златни пясъци“

Анализ на морската вода се правят от 10 години във връзка с участието на к.к. „Златни пясъци“ в Европейската кампания „Син флаг“ от ЕТ „Акватех“-Варна, по поръчка на к.к. „Златни пясъци“. Определят се физико-химични и микробиологични характеристики на морската вода в два пункта на плажа на Комплекса през периода май-септември.

➤ *Определят се следните физико-химични показатели и характеристики:*

- температура, прозрачност (диск на «Секки»), плаващи примеси, активна реакция (рН), разтворен кислород, наситеност с разтворен кислород, феноли, минерални масла, нитритен азот, фосфати, тежки метали (Mn, Cr, Cd, Pb, Cu, Ni), повърхностно активни вещества. Според Обобщения бюлетин за 2005 година месечните и средните стойности на всички наблюдавани характеристики на морската вода не превишават ПДК, определени от българското законодателство (Наредба №11/25л02л2002 за „Качеството на водите за къпане“ на МЗ и МОСВ – ДВ бр.25/2002).

- стойностите на рН на водата са в интервала 8,12 – 8,80.

- концентрациите на разтворен кислород се изменят от 6,23 до 8,60 мг/л, а наситеността на морската вода с разтворен кислород е от 80,6 до 94,9%.

- през целия период на изследване не са били регистрирани петна от нефтопродукти.

- средното съдържание на общ фосфор, определен като PO₄, е 0,021мг/л и представлява 10,5% от ПДК, която по Наредба №11 е 0,200 мг/л;

- съдържанието на повърхностно активни вещества през всички години остава много под ПДК (≤0,300 мг/л);

- няма данни за установено наличие на специфичен мирис на феноли.

Средните стойности на основните физико-химични параметри на морската вода в района на к.к. „Златни пясъци“ отговарят на изискванията на българските и европейските стандарти.

Битовите води на всички обекти от к.к. „Златни пясъци“ са включени в канализационната мрежа. Те се отвеждат за обработка в локалната пречиствателна станция преди да се заустват в Черно море. Практически няма активни източници на замърсяване на водната среда.

➤ *Микробиологични характеристики на морската вода*

Тези изследвания се извършват също от 10 години. Пробонабиранията се извършват от 3 пункта – в северната част на плажа до яхтеното пристанище, в централната част и южната част пред хотел „Амбасадор“. За 2005 г. са направени 39 пробонабирания. Изследвани са основните микробиологични характеристики, които са регламентирани от критериите на европейската „Пролес-Инженеринг“ ООД, 2010

кампания “Син флаг за плажове-2005“. Това са: Общи колиформни бактерии (ОКБ), Фекални колибактерии (ФКБ) и Фекални стрептококи (ФСК). Определя се най-вероятното число (НВЧ) на съответния параметър в 100 мл морска вода. Наредба №11 третира и тези показатели при определяне качеството на водата за къпане. Според нея основните микробиологични критерии за оценка качеството на крайбрежни морски води в зоната на водоползване:

- колиформи (общо) - НВЧ = 500/0,100 dm^3
- фекални колиформи – НВЧ = 100/0,100 dm^3
- фекални стрептококи – НВЧ = 100/0,100 dm^3
- Възбудители на чревни инфекции – не се допускат

Според последния доклад 2005 година с малки изключения (2 проби) средните стойности на трите микробиологични показателя са в рамките на традиционните в този район и под препоръчителните стойности. Резултатите от извършените анализи показват, че наблюдаваните микробиологични параметри на морската вода в района на плажната ивица на “Златни пясъци“ отговарят на националните и европейски стандарти и напълно съответстват на изискванията на европейската кампания “Син флаг за плажове 2005“.

1.20.3. Почви

1.20.3.1. Почвени и екологични проучвания

➤ *Екологични проучвания – Паркоустройствен проект на НП “Златни пясъци”, 1994 г.*

Резултати от екологични и почвени проучвания за качеството и замърсеността на почвите в ПП “Златни пясъци” са описани в Паркоустройствен проект на народен парк “Златни пясъци”, Агрореспект, 1994 г.

Изследвани са 5 почвени профила за рН и съдържание на тежки метали (Pb, Zn, Cu) за почвата и мъртвата горска постилка. Получените резултати са обобщени по следния начин:

ПП1 – тежко пясъкливо-глинестият механичен състав и неутралното рН предопределят слаба активност на тежките метали – те остават неусвоими за растителността

- Концентрацията на олово за всички почвени хоризонти е под ПДК
- Концентрацията на мед е под ПДК
- Концентрацията на цинк е значително под ПДК

ПП2

- Концентрациите на изследваните тежки метали са под ПДК и остават постоянни по дълбочина на почвения профил

ПП3

- Концентрацията на олово е леко завишена в повърхностния слой (с 4 mg/kg) над ПДК, но в дълбочина е подобна на другите ПП. Това е показател за въздушно замърсяване и се дължи на близостта на ПП до път с интензивен трафик
- Концентрациите на мед и цинк са под ПДК

ПП4

- Концентрацията на олово във повърхностния почвен слой е повишена значително – 176,5 mg/kg като рязко намалява в дълбочина и остава в границите под ПДК. Киселинността на почвата е ниска и оловото остава блокирано без да бъде възможно неговото усвояване от растенията. Завишените количества се обясняват с локално замърсяване от пътната мрежа
- Концентрациите на мед и цинк са под ПДК

ПП5

- Концентрацията на олово за всички почвени хоризонти е под ПДК
- Концентрацията на мед е под ПДК
- Концентрацията на цинк е значително под ПДК

Посочените концентрации на тежки метали в мъртвата горска постилка и в почвата с малки изключения, са под ПДК по нормативната уредба (Наредба №3 / 1979 - допустимо съдържание на вредни вещества в почвите - изм. 1996; доп. 1997; изм. и доп. 2000; изм. и доп. 2002) и не оказват съществено значение върху състоянието и развитието на горската растителност. Благоприятен фактор е и алкалната до неутрална реакция на почвата, вследствие на което металните йони остават блокирани и са недостъпни за растенията.

➤ *Екологични проучвания за площите на Парка в рамките на Лесоустройствен проект на ДЛ-Варна, „МИНА” ООД, 1997 г.*

Осъществени са почвени проучвания и за състоянието на дървесната растителност и горските месторастения в ГС-Варна. Целта е:

- да се създаде трайна мрежа от пробни площи за дълготрайно наблюдение на динамиката на основните параметри в горските екосистеми;
- да се установи степента на повреденост на горската растителност чрез показателя за увреждане R;
- да се анализират основните фактори, оказващи влияние върху състоянието на насажденията и културите;
- да се разработят препоръки за подобряване на здравословното състояние на горската растителност.

Проучването е извършено по възприета методика-използва се класическия вариант на едроплощните методи, с наблюдения в пресечни точки на предварително развита мрежа 4x4 км. Направена е връзка с точка в отдел 290 от Националната мониторингова мрежа с размер на квадратите 16 км. Кръговите пробни площи с радиус 250 м. Съгласно методиката са определени следните резултати: растителността е в устойчиво състояние. Концентрациите на тежки метали в почвата са в ниски равнища; Препоръките за подобряване на състоянието на растителността са за ритмично извеждане на отгледните сечи през десетилетието.

➤ *Проучвания за нуждите на Плана за управление на ПП „Златни пясъци”, април, 2007 г.*

Почвените проучвания за нуждите на ПУ са продължение на възприетите за горския фонд проучвания и анализи по утвърдена методика и предварително развитата мрежа 4x4 км за ДГС-Варна.

Анализите потвърждават карбонатен чернозем - слабо алкална, богата на хумус и общ азот. Отношението C:N в повърхностния почвен слой е 11-12, което показва интензивна минерализация на органичното вещество. Мъртвата горска постилка е около 12-13 т/ха. Средното фоново съдържание на мед в страната е 30±25мг/кг., за цинка - 75±20мг/кг и оловото - 25±15мг/кг. Очевидно е, че в района на Парка не се наблюдават отлагания на тежки метали, още повече, че високото рН създава висока буферна способност дори и при наличието на по-високи количества от тези микроелементи.

Данните от проучванията и резултатите за мониторинговата точка в отдел 149 „г” от ПП „Златни пясъци”, обработени в Аналитичната лаборатория на Националната служба за съвети в земеделието-София, са приложени в *СВИТЪК II: Отчети от проучвания и изследвания, извършени в процеса на разработване на Плана*

1.20.4. Отпадъци

Един от най-големите проблеми на парковата територия е свързан със замърсяването на площите със строителни и битови отпадъци. Близостта на Парка с туристически комплекси и вилни зони, съществуването на хотели и ресторанти в неговите граници и непосредствено до Парка, както и достъпността на цялата територия чрез съществуващите пътища и алеи, го правят особено уязвим в това отношение. Проблемът е особено сериозен в последните години, при твърде оживеното строителство в съседните територии.

Дирекцията на Парка провежда съвместни кампании за събиране на отпадъци от площите на Парка с участието на РИОСВ-Варна, НПО и Общини Варна и Аксаково.

Тенденцията през последните 5 години показва увеличаване броя на незаконните сметища и количеството на отпадъците, независимо от мерките предприети от Дирекцията на ПП

- поставяне на бариери, възпрепятстващи в известна степен навлизането в коларските землени пътища;
- ежегодно картиране и контролиране местата и количествата;
- почистване с инициатива на ДПП;
- предприемане на действия по монтиране на система от наблюдателни камери.

По години количествата отпадъци по вид на строителни и битови са картирани както следва:

2001 г. – 10 незаконни сметища със 107 куб.м строителни и 191 куб.м битови-общо 298 куб.м. Най-големи количества са картирани при Ковшак чешма, път ресторант „Горски кът”, Перчемлията, Кранево-канала, Панорама

Същата година са почистени отделно и 64 куб.м строителни отпадъци извън проект за почистване, както и ръчно почистване 10,0 куб.м.- битови отпадъци.

2002 г. - Общото количество отпадъци е 268,0 куб.м, като по-голямата част – 200, 0 куб. м са строителни отпадъци

2003 г. - Установените микросметища са 21 бр. Общото количество отпадъци са 234 куб.м от които 185 куб.м. строителни и 49 куб.м битови.

2004 г. - Изготвената справка е за 28 бр.микросметища. Общото количества отпадъци е 440,0 куб.м, от които 361 куб.м са строителни, а 79 куб.м – битови.

2005 г. - В началото на годината са установени 552 куб. м на 11 микросметища , като битовите са едва 37,0 куб. Нови обеми са констатирани още в средата на годината – общо около 329,0 куб.м. – изцяло строителни отпадъци на 5 микросметища.

2006 г. - Според рапорт на експерти в Дирекцията на Парка за 2006 за извозване на отпадъци в началото на годината са регистрирани – строителни отпадъци 505 куб.м, от които нови – 198,0 куб.м и битови 42 куб.м, от които 11 куб.м. нови насипвания.

2006 г. - При инвентаризацията на горите и земите от Парка за целите на Плана през лятото на 2006 г. са описани 18 бр. незаконни сметища. В които са депонирани 820 куб.м строителни и битови отпадъци. По-големите количества са формирани при зона „Перчемлията” - отдел 148-т, обем на отпадъците около 350 куб.м, над вилна зона „Панорама III” - 143 - 3, около 100 куб.м и в 151-4, просеката при пресичане с пътя Варна-Балчик-около 150 куб.м.

В резултат на констатациите и тенденциите за увеличаване на броя и количествата отпадъци в микросметищата са наложителни следните мерки:

- Добра организация на разделно сметосъбиране и сметоизвозване в съседните урбанизирани територии на общини Варна, Аксаково и Балчик;
- Организиране на разделно сметосъбиране в Природния парк – договор с „ЕкоБулпак” и договор за извозване;
- Подобряване охраната на парковите площи: паркова охрана и видеонаблюдение;
- Ограждане на източната (най-уязвима) граница на парка в участъка срещу к.к.”Златни пясъци” с дървена декоративна ниска ограда за предотвратяване утъпкване на почвата и замърсяване с отпадъци;
- Съвместни разяснителни кампании с администрациите на граничните комплекси, вилни зони, зони за земеделско ползване и отдих и общински администрации.

1.20.5. Радиологични характеристики

Радиологичния гама-фон не е бил предмет на измерване на територията на ПП”Златни пясъци”. В к.к.”Златни пясъци” той е измерван в последните десет години ежегодно на различни участъци (северен, централен и южен) на плажа, с помощта на апарат СРП-68-01. Изследванията са извършени по стандартна методика от служители на ЕТ “АКВАТЕХ-А.Щерев” веднъж месечно през активния сезон – от април до октомври. Анализът на последните данни, показва, че стойностите за гама-фона на плажната ивица не се различават от тези получени през предходните години, както и от тези, установени за други плажове на българското Черноморие. Средните величини на радиологичния гама-фон в трите изследвани пункта на плажа на к.к.” Златни пясъци” – 0,13 $\mu\text{Sv/h}$, са в границите на естествените стойности на този параметър.

ПЪРВА ОЦЕНКА

Включва преглед на описаната информация и нейното оценяване по еднакви критерии за екологичните фактори и по други критерии за културните и социално-икономически дадености. Възприети са степени: “ниска”, “средна”, “висока” и значение: “национално”, “европейско”, “световно”. Оценките са направени отделно за Природния парк и Прилежащите територии, съобразно действащите режими в тях.

1.21. ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

1.21.1. Уязвимост

СТЕПЕНИ:

+ - ниска

++ - средна

+++ - висока

Причини/Основания

ГЕОЛОГИЯ И ГЕОМОРФОЛОГИЯ

- Площите на Парка попадат в Южнобалчишката разломна зона, с висока степен на уязвимост от интензивно земно издигане достигащо до 2 мм/годишно + + +
- Парковата територия е уязвима като зона с висока концентрация на опасни геодинамични процеси. Геодинамичната обстановка се усложнява и от високата историческа и прогнозна сеизмичност + +
- Свличащата са основните геодинамични явления, които определят високата уязвимост от геодинамичната опасност в целия брегови склон в района на защитената територия, обхванат от древни свличания, които определят свличащата геоморфология на терена + + +
- Дисперсните строителни почви са силно уязвими и имат важно значение за развитието на геодинамичните явления и процеси в района + + +
- Малкото на брой естествени скални ниши на територията на Парка, възникнали в резултат на тектонски процеси и от повърхностна ерозия на скалите, са силно уязвими от антропогенна намеса + + +
- Описаните в Плана за управление подземни галерии, заедно с историческите и природни обекти в тях са силно уязвими поради близкото им разположение до населено място и лесния достъп до тях + + +
- Контролираният достъп в подземните галерии ще доведе до ниска уязвимост на артефактите и биологичното разнообразие +
- Прилепната колония в подземните галерии е силно уязвима при безпокоене и пряко убиване на животните, които особено през зимния период са беззащитни + + +
- От повърхностните карстови форми със средна степен на уязвимост са скалните групи в основата на дървостоя от събиране и изнасяне извън територията на Парка + +
- Силно уязвима е варовиковата скала от корозия на скалната маса на националната археологическа недвижима културна ценност “Аладжа манастир”-криптата, трапезария, кухня, монашески килии и манастирска църква + +
- Силно уязвими са от атмосферни условия и лесен достъп стенописите, останалите от тях само фрагменти + + +
- Силно уязвим е целият скален манастир “Аладжа манастир” и „Катакомбите” от строителство на платото, над археологическата недвижима културна ценност + + +
- Откритите площи при кътовете за отдих и пътеките от Парка са средно уязвими от туристическа ерозия + +
- Силно уязвими са коларските пътища на землена основа в резултат на удълбочаване на коловози и линейна ерозия по сафари-маршрутите + + +

ХИДРОГРАФСКА МРЕЖА И ВОДИ

- Силно уязвими са повърхностните води в хидрологично отношение в периода на маловодието, когато концентрациите на евентуалните замърсяващи вещества са най-големи - стойностите на показателите характеризиращи кислородния режим са най-неблагоприятни + + +
- Силно уязвими са повърхностните и по-високите подпочвени води от наличието в сухите дерета на битови и строителни отпадъци, което води и до опасност от замърсяването им + + +
- Висока степен на уязвимост на водите в „Буковото дере” от замърсяване на изтичащи води от утаителите на ПСОВ-Златни пясъци, разположени в Парка + + +
- Водите във водните огледала на Парка са средно уязвими от наличието на гнилостни процеси и органични вещества водещи до рязко намаляване на кислородното съдържание в тях, което е най-важния показател за санитарно-хигиенното състояние на водоемите и за протичащите биохимични процеси в тях + +
- Висока уязвимост на питейните води в 11-те чешми на Парка, ползвани от посетителите, поради факта на отсъствие на периодични физикохимични и микробиологични изследвания за годността им за питейни нужди от 2001 г. Отсъства информационна маркировка на чешмите за качествата на водите + + +
- Слаба уязвимост на водите от нерегламентирани зауствания в деретата, които биха могли да внесат вток на антропогенни води +
- Силна уязвимост на парковите площи от подземните води, които имат съществено значение за развитието на свлачищата в района, тъй като подхранват свлачищните зони. Подземният поток е насочен към бреговата зона на Черно море и се разтоварва чрез ниско дебитни извори (2 – 3 l/s) на коти 70 – 130 метра над морското равнище. + + +
- Силна уязвимост на парковите площи от промяна на нивото на подземните води - основен фактор за съществуването на лонгозните гори в ниските части на Парка + + +

ЛАНДШАФТ

- Повърхностните скални окарстени ландшафти под дървостоя на Природния парк са с висока степен на уязвимост от строителство, иманярство и изземване на единични скални образувания + + +
- Силно уязвими от площна ерозия са ландшафтите с открит карст и скална растителност + + +
- Силно уязвими са горските микроландшафти от замърсяване с отпадъци са откосите под зоните за земеделско ползване и отдих, открити канали и крайнините на горските ландшафти до обекти на инфраструктурата + + +
- Средно уязвим е горския иглолистен черенборов ландшафт - нехарактерен вид за екологичните условия на Парка + +
- Силно уязвими са ландшафтите на лонгозните гори в посока намаляване на площта от климатичните промени придружени със силни засушавания, строителство с дълбоко фундиране в к.к.Златни пясъци” и дренажни системи, замърсяване с отпадъци на площите и утъпкване в източните части на Парка + + +
- Чистотата на течащите води на „Буков дол” като важен компонент на ландшафта, се отразяват отрицателно върху качествата на ландшафта, тъй като са силно уязвими от замърсяване с непречистени отпадъчни води от утаителите на ПСОВ-Златни пясъци + + +
- Силно уязвими са ландшафтите на застроените площи и инфраструктура от лошо стопанисване + + +
- Изземване на повърхностния слой за цветя и търговия с горска почва + +
- В Прилежащите територии на ПП, структурата на ландшафтите е с висока степен на уязвимост и влияе отрицателно с градоустройствените си показатели за интензивност на застрояване и нисък % на озеленяване, както с тенденцията за бързо намаляване площта на горските крайбрежни ландшафти + + +

МЕСТООБИТАНИЯ

- Като приоритетни за опазване местообитания от ЗБР, с национално и европейско значение, хабитатите в ПП и ЗМ са в различна степен уязвими:
- Местообитанията във влажните зони на Парка, отнасящи се към единици по EUNIS: C1.14, C1.3, C3.21, C3.22, C3.23, C3.243. От Директива 92/43/ЕЕС този растителен тип влиза в състава на следните хабитатни единици:

- 3150 Natural eutrophic lakes with *Magnopotamion* and *Hydrocharition*-type vegetation – по-голямата част от езерата покрити с плаващи и вкоренени хидрофитни съобщества +
- 3140 Hard oligo-meso-trophic waters with benthic vegetation of *Chara* spp – малка част от езерото при ТБ „Академик“, в които има ценози на хара ++
- Алувиални гори - G1.22, E5.423; От Директива 92/43 този растителен тип влиза в състава на следните хабитатни единици:
 - 91E0 Mixed ash-alder alluvial forests of temperate and Boreal Europe (*Alno-Padion*, *Alnion incane*, *Salicion albae*). – горската ценоза от елша и бяла върба; местообитанието е силно уязвимо от нивото на подпочвените води и въздушната влажност +++
 - 6430 Hydrophilous tall herb fringe communities of plains and of the montane to alpine levels – ивиците от високи треви, по-специално ценозите на *Equisetum telmateja*, уязвими от колебанията на водния обем +++
 - Букови гори - G1.6E1; От Директива 92/43/ЕЕС този растителен тип влиза в състава на следната хабитатна единица:
 - 91S0 *Western Pontic beech forests – уязвимо местообитание от негативно антропогенно въздействие ++
 - Ксеротермни, термофилни дъбови, липови и келяв-габъррови гори с местообитания EUNIS: G1.76, G1.7C2, G1.7C41, G1.A1C; От Директива 92/43 този растителен тип влиза в състава на следните единици местообитания с различна уязвимост:
 - 91Z0 Moesian silver lime woods - фрагментарните гори от сребролистна липа ++
 - 91M0 Pannonian-Balkan turkey oak- sessile oak forests – смесените дъбови гори +
 - 91H0 * Pannonian woods with *Quercus pubescens* – неголемите по площ гори на космат дъб +
 - 91G0* Pannonian woods with *Quercus petraea* and *Carpinus betulus* – горите на обикновен габър и различни видове дъб, които също заемат ограничени площи ++
 - Първични съобщества от степен тип на белите сарматски мергели на стръмни склонове- EUNIS: E1.2D1. местообитание от Директива 92/43/ЕЕС
 - 62C0*Ponto-Sarmatic steppes - местообитанията на Западно-понтийските степи включват редки и защитени видове от флората и поради ограничената им площ и като най-южната граница на ареала им в България на варовикови субстрати по Северното Черноморско крайбрежие са силно уязвими +++
 - Местообитания на отвесни голи меки скални повърхнини-варовикови скали - най-характерни за района на „Аладжа манастир“ с растителност в отделни туфи по скалните козирки и площадки: EUNIS: H3.2E: от Директива 92/43/ЕЕС като:
 - 8210 Calcareous rocky slopes with chasmophytic vegetation – уязвими от урбанизиране на съседни територии +++

РАСТИТЕЛНОСТ

- Силно уязвими и в същото време редки и основни с голямата стойност за опазване на биоразнообразието в България са хигрофилните и лонгозните фитоценози, с тенденция да загинат поради каптиране на водите във високите части на Парка, допълвано от засушаването на климата +++
- Силно уязвими са субсредиземноморско-степните фитоценози, които се намират в пряко съседство с рудерализирани зони. Всяко вмешателство в това изключително лабилно местообитание на източната граница на парка означава то да изчезне +++
- Уязвимостта на ксеротермните горски съобщества се изразява в ерозията, навлизането на светлолюбиви храстови и тревни видове в тях +
- Уязвимост от човешко въздействие върху растителността в района, което е повлияло върху количествените показатели-изсечени площи и съвременния състав на дървостойките-наличие на неместни видове и екзоти ++
- Силна уязвимост на естествените горски съобщества от възобновителни или санитарни сечи проявяваща се в повсеместна сукцесия в посока смяна на дъбовете с келяв габър и мъждрян +++
- Уязвимост на фитоценозите от болести и вредители /пренос на болести от животни, каламитети/ +
- Уязвимост от строителство и браконьерски сечи ++

ГОРСКОДЪРВЕСНА РАСТИТЕЛНОСТ

- Висока степен на уязвимост под влияние на сукцесия въпреки доброто естествено възобновяване + + +
- Ниска степен на уязвимост от единични браконьерски сечи +
- Ниска степен на уязвимост от болести и вредители +
- Висока степен на уязвимост при промяна на хидрологичния режим основно от подземните води и засушаването, естествени отклонения на водния поток от карстови форми + + +

ФЛОРА

- Уязвимост за водораслите от попадане в подпочвените води на вредни и токсични вещества от прилежащите територии, риск от повишаване на еутрофикацията на водите в Парка, промяна на видовия състав и намаляване на биоразнообразието на водораслите + +
- Висока уязвимост на най-богатата и разнообразна алгофлората на “Ковшак” чешма, която е най-отдалечена от к.к. Златни пясъци и от териториите за вилен отдих. Единствено тук е установено червеното сладководно водорасло *Audouinella chalybaea* (Divisio Rhodophyta), индикатор за чисти води + + +
- Уязвимост за видовото разнообразие на макромицетите в парка от по-нататъшно засушаване на климата и неконтролно събиране на гъби на територията на парка + +
- Висока уязвимост за представителите на мъховата флора, която е много чувствителна към антропогенно въздействие, свързан със строителните дейности в периферията на парка, пряко унищожаване на местообитанията, влошаване на качеството на местообитанията поради промяна в режима на осветление и въздушна влажност, замърсяване с прах и вредни газове от преминаващите тежки автомобили + + +
- Висока уязвимост на мъховите популации от биологични фактори, свързани с естествените сукцесионни промени в растителността на Парка - тенденцията към обрастване на стволите на дърветата с увивни растения (бръшлян, повет, скрипка). Прекомерното обрастване води до намаляване броя и покритието на епифитните мъхове, вкл. и консервационно значимия *Orthotrichum pumilum*, които към момента са по-добре представени в бедните на лиани райони от Парка + + +
- Висока уязвимост на видове, защитени от международни конвенции - видове, включени в Директива 92/43/ЕЕС - *Galanthus nivalis* L. и 7 вида, включени в конвенцията CITES – представители на сем. Салепови и сем. Кокичеви + + +
- Уязвимост за видове, включени в Червената книга на България: общо 9 вида с категория “рядък” и един – с категория “застрашен”, защитени видове – 17броя и 7 вида обект на специални мерки и 2 вида-Самардала (*Nectaroscordium siculum* Ucria ssp. *bulgaricum* (Janka) Stearn), Скоруша (*Sorbus domestica* L.) + +
- Силна уязвимост на популациите на лечебните растения поради малката територия и силно туристическо присъствие - с природозащитен статус: *Artemisia lerchiana* Weber, *Asparagus officinalis* L., *Leucosium aestivum* L., *Lilium martagon* L., *Orchis morio* L., *Orchis simia* L., *Primula vulgaris* L.; лечебни видове, които са редки, което застрашава техните популации: *Allium rotundum* L., *Allium scorodoprasum* L., *Ephedra distachya* L., *Laser trilobum* (L.) Borkh., *Nectaroscordium siculum* Ucria, *Platanthera bifolia* (L.) L. C. Rich., *Primula vulgaris* L., *Salvia tomentosa* Mill., *Sedum maximum* (L.) Suter, *Sorbus domestica* L. и др. + + +
- Флората на ПП и ЗМ е уязвима от навлизане на инвазивни видове (*Robinia pseudoacacia* L., *Amorpha fruticosa* L.) + +

ФАУНА

БЕЗГРЪБНАЧНИ

- Уязвими са като предмет на търговски интерес за събиране са 2 вида охлюви от род *Helix*: *Helix pomatia* и *Helix lucorum*. *H. pomatia* е включен в регистрите на ESC, BC-III, HD-V и системата CORINE. Размножаването на тези видове обхваща месеците април и май, когато те са най-уязвими + +
- Уязвими от пряко унищожаване, колекциониране, със значение за оцеляването на някои едри и атрактивни видове бръмбари – *Lucanus cervus*, *Cerambyx cerdo* и *Osmoderma eremite*, поради големия поток от чуждестранни колекционери, посещаващи к.к. “Златни пясъци” + +

- Едни от най-чувствителните и уязвими форми са кренобионтните гастроподи от семейство *Hydrobiidae*, чиито биотопи се унищожават при каптиране на водоизточници. Представител на тези форми е *Pseudamnicola consociella*, намерен в извори при Аладжа манастир + + +
- Силно уязвими са съобществата от хидробионтни форми в няколкото стагнантни водоема в югоизточната част на Парка. Поддържането на тези реликтни блатца в сегашния им вид определено ще способства запазването на специфичната им фауна + + +

ГРЪБНАЧНИ

Земноводни и Влечуги

- Уязвим вид за района, предвид биологичните му особености е горския гущер. Петнистото му разпространение в България и унищожаването на вида в много места след изсичането на горите повишава консервационната му значимост за района на Парка, независимо от ниския природозащитен статус
- Уязвим от автомобилния трафик и от браконieri-колекционери, често кутуртисти от чужбина, е Жълтокоремника + +
- Силно уязвим е Смока мишкар – с висок природозащитен статус, но сред често срещаните змии в района, за което свидетелстват премазаните животни по пътищата. Видът е уязвим от унищожаването на старите гори, които са основни негови местообитания. Както всички змиеподобни животни и той често става жертва на грешни предразсъдъци + + +
- Уязвим вид от промяната на горските ландшафти е медянката - този вид вече е станал рядък в районите с интензивно унищожаване на горските масиви +

Орнитофауна

- Гнездящите видове птици, които най-дълго се задържат на територията на Парка са най-уязвими от промени в местообитанията - наброяват между 60 и 80 вида. Целогодишно срещащи се на територията на парка и доминанти в горските орнитоценози са видовете пойни птици от семействата: Turdidae - кос (*Turdus merula*), червеногръдка (*Erithacus rubecula*); Paridae – голям синигер (*Parus major*), син синигер (*Parus caeruleus*), както и обикновената чинка (*Fringilla coelebs*) и дългоопашатия синигер (*Aegithalos caudatus*) + +
- От семейство Alaudidae (Чучулиги) характерни за откритите територии, пасищата и агроекосистемите със степен на застрашеност уязвим вид са горската (*Lullula arborea*), полската, късопръстата и инцидентно наблюдаваната през 1974 г. сива чучулига. Горската чучулига е в категорията SPEC 2, т.е. вид с неблагоприятен статус в Европа. Този вид заедно с късопръстата и дебелоклюна чучулига са в Приложение 1 на Директива 79/409 ЕЕС + + +
- Цялата орнитофауна на ПП”Златни пясъци” е с висока степен на уязвимост в Прилежащите територии от урбанизация, опожарени слогове, сметища, промяна качествата на горските местообитания + + +
- Най-силно уязвими спрямо антропогенното присъствие и безпокойството са дневните и нощни грабливи птици и то тези от тях които са гнездящи или постоянни за територията на парка. Това са 3 вида от дневните грабливи птици (разр. Falconiformes) и 3 вида от нощните грабливи птици (разр. Strigiformes). Особено чувствителен към безпокойство по време на размножителният период е бухала, използващ непристъпните скални отвеси. Благоприятен фактор при този вид е това, че критичният период на мътене и отглеждане на малките е преди активният туристически сезон + + +
- Не толкова уязвими към антропогенното присъствие, колкото към промяната на местообитанията са кълвачите (разр. Piciformes) и най-вече черния кълвач +
- Уязвими са и някои редки видове козодой, синявица, както и водолюбивите видове свързани с естествените водоеми в южната част на парка. Промяната на водните нива, замърсявания или нарушаване на екосистемите ще се отразят неблагоприятно върху характерната им фауна + +

Дребни бозайници

- Уязвими са всички видове сънливци от дребните бозайници, оцеляването на които е свързано със старите гори - убежища на тези животни и премахването им води до унищожаването им + +
- Уязвими са откритоживеещите хомяци и лалугера от отрицателното въздействие върху тях на химизацията, унищожаването и усвояването на откритите естествени и полуестествени хабитати + +

Прилепи

- Висока степента на уязвимост на пещеролюбивата прилепна фауна (подковоносите прилепи и пещерният дългокрил) в ПП по отношение на антропогенното въздействие. Част от убежищата са обект на организиран туризъм (м. „Катакомбите” край „Аладжа манастир”), а останалите са изключително лесно достъпни (пещерите край пътя за вилната зона, изкуствените галерии до южната граница на Парка). Наблюдаваните следи от вандалски действия в изкуствените галерии, като палене на огън на входа на галериите, използване на факли, дървени пръти, вероятно за да се достигне с тях до прилепите, са доказателство за високата степен на уязвимост и реална застрашеност за популациите + + +
- Видовете, предпочитащи горски убежища или пък обитаващи тесни скални цепнатини (ръждивият вечерник, кафявото прилепче) са слабо уязвими, поради техния скрит начин на живот и трудно достъпни убежища. Добре съхранената горска растителност в Парка е препоставка за поддържане на постоянни и с висока численост популации +
Едри бозайници
- Дивата котка е уязвима от генетично замърсяване, поради хибридизация с домашната котка. Този проблем все още не е уточнено как да бъде елиминиран + +
- Степния пор е уязвим от ниската си плътност и унищожаването на степните хабитати + +
- Златката като рядък и застрашен вид за района е уязвима от сблъсък с автомобил или отстрелване по погрешка +
- Уязвимост на белката и златката, черния пор и степния пор при лов за прикриване на браконьерство на редки видове които са трудно различими + +
- Уязвимост от популацията на скитатаи кучета и нейното увеличаване + + +
- Уязвимост от стрес за дивите животни от изстрелите при лов в прилежащите територии и често причина за напускане на територията на Парка + + +

1.21.2. Рядкост

СТЕПЕНИ:

- + - ниска
- ++ - средна
- +++ - висока

Причини/Основания

ГЕОЛОГИЯ И ГЕОМОРФОЛОГИЯ

- Рядко срещана характерна особеност на релефа в района са морските средно и горнокватернерни тераси на различни нива, срязващи силно денивелирани скални свлачищни блокове + +
- В Парка се наблюдават изключително рядко срещани естествени скални ниши които имат по-скоро тектонски произход или са възникнали в резултат на повърхностна ерозия на скалите и отвесни варовикови скали с височина 40 м. в които изкуствено е създаден манастирския комплекс - рядкост и представителност не само за страната ни, но и фигуриращ в европейските и световни пътеводители за България + + +

ЛАНДШАФТ

- Рядко срещан, относително съхранен в своята естествена цялост забележителен хълмисто-равнинен горски ландшафт, включващ пространства със стъпаловиден общ наклон към морския бряг и впечатляваща широколистна компактна гора, прорязана от белите ивици на варовиковите скали в Парка, съдържащ нюансите на растителността от тъмно до блестящо зелено, огряни от морското слънце, което може да го определи като изключително рядък за ландшафтната област, подобласт и район, в които попада ПП + + +
- С висока рядкост са горският лонгозен ландшафт в Парка, един от северната граница на лонгозните гори в света + + +

МЕСТООБИТАНИЯ

- Защитена територия включваща 11 типа местообитания по Директива92/43ЕЕС, които определят ПП”Златни пясъци” като обект с висока степен на рядкост, обединяващ приоритетни природни местообитания с европейска значимост+ + +

РАСТИТЕЛНОСТ

- Лонгозните фитоценози са редки за България и за Европа. Те могат да се разглеждат като реликтни, в тази категория към тях се прибавят и буквите фитоценози. Някои от дъбовите ценози, като тези на *Quercus pubescens* и смесените с *Carpinus betulus* на малка надморска височина са редки в България. Горите от сребролистна липа са ендемични основно за България, Сърбия и Румъния. Ценозите на харови водорасли също са с ограничено разпространение в България поради липсата на водооми, които създават условия за тяхното развитие. Степните ценози на белите мергели са с много ограничено разпространение в България и със масираното застрояване на Северното Черноморие те много бързо намаляват + + +

ГОРСКОДЪРВЕСНА РАСТИТЕЛНОСТ

- Рядко срещан и впечатляващ дървостой от чисти и смесени широколистни насаждения и единични екземпляри от дъбове, сребролистна липа и полски клен на възраст над 150 г. + + +
- Изключително рядко срещани семенни проходими насаждения от келяв габър с дървовиден хабитус и височина 10-12 м + + +

ФЛОРА

- Видът червеното сладководно водорасло *Audouinella chalybaea* (Divisio Rhodophyta), се среща сравнително рядко в извори и реки, като е индикаторен за олигосапробни до β-мезосапробни води. Като цяло сладководните червени водорасли са обитатели на течащи, хладни води. Те са индикатори за чистота на водите, в които се развиват + + +

Висши растения

- В резултат на проведената инвентаризация на мъховата флора на територията на ПП "Златни пясъци" е установен нов за територията на страната вид – *Fissidens crispus*, което го определя като изключително рядък + + +
- От висшите растения с категория „рядък” са установени 8 вида: Лерхианов пелин, Турски червен кантарион, Див рожков, Блатно кокиче, Недоразвит лимодорум, Български опопанакс, Безстъблена иглика и Битински синчец + +

ФАУНА

Безгръбначни

- За редки са приети 12 вида. Причината за рядкото намиране на определени таксони е свързана с тяхната стенотопност. Тези видове са привързани към специфични откъм екологични фактори местообитания. В сравнение с други части на страната, броят на редките таксони е нисък. Трябва да се отбележи и големия субективизъм, който авторите влагат в този показател. Незначителният брой на редките видове не може да се приеме за реален. Той контрастира с разнообразния фаунистичен състав и със сигурност ще се промени при бъдещи изследвания и по-обстояен анализ + +

Земноводни и Влечуги

- Редки видове от земноводните са дъждовника, вероятен за мезофилните гори над Парка и по време на размножителния период за самия Парк +
- Два вида чесновници вероятно са редки, но първо трябва да се уточни тяхното присъствие, което е възможно по време на размножителния период, предвид тяхната биология +
- Редки от влечугите в тази категория могат да бъдат включени сухоземните костенурки, жълтокоремника, вероятните ливаден гушер и пъстър смок +

Орнитофауна

- Като редки за територията на страната се определят 20 вида от гнездящите в парка птици. Това са видове с ниски популационни числености, изискващи специфични екологични фактори на средата + +
- Като особено редки са някои видове от разред Кървачоподобни (Piciformes), разред Совоподобни (Strigiformes), разред Козодоевоподобни (Caprimulgiformes). Видовете черногърбо каменарче, голям маслинов присмехулик и полубеловрата мухоловка се срещат предимно по Черноморското крайбрежие + + +
- Българските птици са с нисък процент на ендемични и реликтни видове. За територията на парка техният брой е много малък. Единствен ендемит за района на Балканския полуостров може да приемем че е щиглеца и то подвида (*Carduelis carduelis balcanica*), срещащ се и в Южна Румъния. Подвида на качулатата чучулига (*Galerida cristata meridionalis*) освен на

Балканския полуостров се среща и в западна Мала Азия. Като реликти могат да се определят два вида от кълвачите – черния и сивия +

Дребни бозайници

- От дребните бозайници трите вероятни вида хомяци и особено сивия, който е изключително рядък за целия си ареал. Лалугера също може да бъде причислен в тази категория ++

Прилепи

- Установената от нас колония на пещерен дългокрил от около 300 екземпляра е засега единствената известна на територията на цялата Варненска област. Вероятно през размножителния период същото подземно убежище се използва и от няколко други вида прилепи, за което са необходими допълнителни мониторингови наблюдения през месеците април – август. Изкуствените галерии в близост до южната граница на ПП могат да бъдат считани за Значимо подземно местообитание на прилепи в България (ЗПМП или Important Bat Underground Habitat - IBUH) с национално значение (съгласно Ivanova, 2005) +++

Едри бозайници

- От едрите бозайници рядък вид е вероятния степен пор, златката и пъстрия пор. При всички редки видове, приоритет в опазването им имат хабитатите, които са причина за преминаването им в тази категория. Най-редките видове са свързани със специфичен хабитат, който е бил преобразен от човека ++

1.21.3. Естественост

СТЕПЕНИ:

- + - ниска
- ++ - средна
- +++ - висока

ГЕОЛОГИЯ И ГЕОМОРФОЛОГИЯ

- Съхранени са във висока степен основната скала и морфологията на релефа. Човешката намеса при оформяване на скалния манастир има природосъобразен характер +++

ЛАНДШАФТ

- Естествеността на ландшафтите в ПП и ЗМ е запазена в значителна степен ++
- Като неестествени се явяват част от ландшафтите – ландшафтите на застроените площи и инфраструктурата, някои от които с неорганизираните си площи и неестетични бунгала и сгради са в разрез с естествения характер на парковите пространства +

МЕСТООБИТАНИЯ

- Местообитанията са в значителна степен естествени +++

РАСТИТЕЛНОСТ

- Значителна част от растителната покривка на Парка е естествена, въпреки значителното антропогенно въздействие +++
- Вторични, макар и естествени са широко разпространените ценози на келявия габър +++
- Някои от тревните ценози, особено тези в горите, са с вторичен произход +
- Като първични, но с вторично участие на много рудерали трябва да се разглеждат степните и хазмофитните съобщества ++
- Като изцяло неестествени могат да се разглеждат горските култури, някои от които са и с произход от други континенти +

ГОРСКОДЪРВЕСНА РАСТИТЕЛНОСТ

- Висока степен на естественост – 91.8% от площта на горите в ПП е заета от горскодървесна растителност с естествен семенен и издънков произход +++

ФЛОРА

- С малки изключения дърветата и храстите се отличават с висока степен на естественост. Създадени са култури от чуждоземни и неместни видове, в отделни дворни площи са засадени чуждоземни видове и декоративни форми на местни видове. ++

ФАУНА

Безгръбначни

- Популациите на установените видове са естествени в много висока степен. В парка не бяха намерени интродуцирани безгръбначни животни, обособили популации. Всички установени видове са автохтонни. Известна част от тях са възникнали в специфичните за Североизточна България формообразуващи огнища и придават значителна уникалност на фауната + + +

Земноводни и влечуги, бозайници

- Една голяма част от парка е запазена в естествено състояние. Горските масиви са естествени, но с променен едификаторен състав от някогашното й стопанисване. За да бъде напълно естествена горската екосистема, трябва да се ограничат мероприятията и количествата свързани с изнасянето на дървесина и суха и паднала маса + +

Орнитофауна

- Орнитоценозите в парка са естествено формирани. Интродуцирани или реинтродуцирани видове не са установени. Повечето от гнездящите птици са автохтонни, свързани с широколистните горски растителни комплекси + + +
- Залесяването с иглолистна растителност и урбанизацията на района са предпоставка за навлизане на чужди за автохтонната орнитофауна елементи +
- Естествената сукцесия на екосистемите се отразява и в промяна на орнитофауната. Показателни в това отношение са литературните данни преди 30 – 40 години +

Прилепи

Степента на естественост на горските и скални хабитати е изключително висока, което гарантира и установената висока численост на привързаните към тях прилепни съобщества. Независимо, че значимите подземни убежища са предимно изкуствени, а малкото ниши и пещери, развити в сарматските варовици са също най-често дообработени от човека, те предоставят много добри условия като летни и зимни убежища + + +

1.21.4. Типичност

СТЕПЕНИ:

- + - ниска
- ++ - средна
- +++ - висока

ЛАНДШАФТ

- С висока типичност се явяват горските чисти и смесени широколистни склонови и равнинни ландшафти, застроени и инфраструктурни площи в Природния парк, типични за урбанизираните ландшафти на Черноморското крайбрежие + + +

МЕСТООБИТАНИЯ

- Като типични и съхранени за Природния парк и Северното Черноморско крайбрежие са местообитанията на влажните зони – водните огледала в Парка покрити с плаващи и вкоренени хидрофитни съобщества, местообитания на алувиалните гори с доминиране на *Fraxinus oxycarpa* и *Ulmus laevis* и местообитания на ксеротермни, термофилни дъбови, липови и келяво-габъррови гори + + +

РАСТИТЕЛНОСТ

- Растителните съобщества на ПП „Златни пясъци” са типични за флористичния район на Северното Черноморско крайбрежие от Западнокрайбрежния Черноморски окръг в Евксинска провинция на Европейската широколистна горска област + + +
- Естествената растителност се характеризира с развитие на дървесни съобщества доминирани от келяв габър, цер, благун, мъждрян, полски клен, дръжкоцветен дъб, сребролистна липа, полски ясен и др., принадлежащи, с малки изключения, към неморалния средноевропейски тип + + +
- Почти цялата територия на парка е заета от такива ксеротермни, термофилни широколистни гори. Развитието на по-скоро сублонгозна, отколкото лонгозна растителност в ниските части на парка е една от най-специфичните особености на горската растителна покривка + + +

ГОРСКОДЪРВЕСНА РАСТИТЕЛНОСТ

- В състава на горите участват общо 34 броя дървесни видове, типични за естествените гори по Черноморското крайбрежие, включително и внесените неместни видове и екзоти, с които е разнообразна ивицата с гори прилежаща към курортни комплекси + + +
- С най-голямо площно участие са представени келяв габър – 519.7 ха (41.8% от залесената площ), следван от цер – 251.1 ха (20.2%), а с най-малко – испанска ела, кипарис, ливански кедър, американски ясен, топола-регенерата и полски ясен – общо 0.1% от от залесената площ на парка + +

ФАУНА

Безгръбначни

- Популациите от безгръбначни животни образуват типичните съобщества за тази част от крайбрежието, характерни за Североизточна България. Подобни на тях могат да се видят и в съседство, северно от Парка, в поречието на р. Батова + + +
- Ендемитите са най-важният елемент при оценка на териториите и показват уникалността на фауната. Присъствието на 26 ендемични форми е показател за голямото значение на ПП “Златни пясъци” за съхраняването на специфични фаунистични комплекси, характерни за тази част на страната, въпреки антропогенното натоварване на територията във връзка с разположения в съседство курортен комплекс + + +

Земноводни и влечуги

- Батрахофауната и херпетофауната е типична за тази надморска височина и за тази географска ширина + + +

Орнитофауна

- Парк “Златни пясъци” е естествено запазила се екосистема от дъбови и келявгабъррови гори в един твърде урбанизиран и със засилен антропогенен натиск в последните години район. Заедно с долината на р. Батова (Поддържан резерват Балтата) те са единствените обширни естествено съхранили се горски площи в района на Северното Черноморие. В това отношение ролята на парка като територия за формиране и съхраняване на горските орнитоценози е от първостепенно значение + + +
- Важна характеристика на парка е географското положение и ролята му при миграцията на птиците, като някои от видовете намират тук подходящи места за почивка и хранене + + +

Бозайници

- Видовете едри бозайници, обитаващи района на ПП “Златни пясъци” са типични за местообитанията и физико-географското местоположение + + +

Прилепи

- Срещашите се видове и прилепни популации са с висока степен типични за техните местообитанията в ПП “Златни пясъци” + + +

1.21.5. Размери

- + - недостатъчни
- ++ - средно
- +++ - достатъчни

ЛАНДШАФТ

- Включените разнообразни скални, аквални и горски ландшафти в границите на ПП и ЗМ са представителни + + +

МЕСТООБИТАНИЯ

- Размерите на ПП “Златни пясъци” не са достатъчни за опазване на ценните местообитания +
- Включване на естествено очертали се на склона със източно изложение площи – отдел 139 а, б, в, 1, 2 от приоритетни местообитания и видове създава сигурност за тяхното опазване + + +

РАСТИТЕЛНОСТ

- Необходимо е увеличаване на площта на ПП за постигане на по-пълно функциониране на природните процеси - включване на белите мергели в района източно от „Бялата стена” с уникална степна флора и растителност. Този свлачищен терен не е подходящ за стопанска обработка и за строителни нужди, има защитени видове, а включването му в парка, ще допринесе за неговото по-добро функциониране и управление +

ГОРСКОДЪРВЕСНА РАСТИТЕЛНОСТ

- Относително малката по размер площ на Природния парк, ограничена от всички страни с урбанизирани или с намерения за смяна на предназначението на земеделски и горски територии за целите на строителство, предполага по-надеждно опазване на защитената територия, чрез предложение за включване в границите на ПП останалите няколко горски комплекси заобиколени от паркови площи и непосредствено граничещи с Парка + + +

ФЛОРА

- Размерите на Природния парк са недостатъчни за опазване на консервационно значимите видове от флората +

ФАУНА

Безгръбначни

Територията на ПП “Златни пясъци” е ограничена по размери за реалното вместиране на ареалите на консервационно значимите видове. Тя естествено продължава в разположения северно от нея, в поречието на р. Батова, ПР “Балтата”. Ареалите на някои видове с консервационна стойност също потвърждават подобно становище +

Орнитофауна

- Природен парк “Златни пясъци” е най-малкият по площ парк у нас. Въпреки това местоположението и запазването на естествената растителност са причина за многообразната и специфична орнитофауна +
- Повечето от горските пойни птици са с малки гнездови територии и площта на парка напълно отговаря на техните екологични изисквания + + +
- Видове с големи индивидуални гнездови участъци са предимно дневните и някои от нощните грабливи птици. При търсене на храна тези видове обаче не се ограничават само на територията на парка, а използват и съседните райони + +
- Недостатъчна е сегашната площ на парка за видове като египетския лешояд, царския орел и др, които преди са гнездили в района +
- Малките открити участъци и изредени крайнини на гори са недостатъчни за някои от полигамните кокошеви птици – фазан, пъдпъдък +
- Близостта на ПР “Балтата” е предпоставка за възможно обединение на двете защитени територии включващи горски екосистеми, влажни зони, морска акватория и лонгозни гори +

Бозайници

- Територията на парка е малка за подържането на популации от едри животни, но заедно със съседни подобни територии тези функции са напълно реално изпълними. За дребните и слабо подвижни видове, както и за дребните бозайници, размерите са напълно достатъчни за целите на консервацията. Близостта на парка с района на р. Батова и със трудно достъпните скални образувания, го прави значим за опазването на биологичното разнообразие и за всички редки видове, които го обитават + + +

1.21.6. Биологично разнообразие

СТЕПЕНИ:

- + - ниска
- ++ - средна
- +++ - висока

ЛАНДШАФТ

- Специфичния скален фундамент и хълмисто-равнинният, стъпаловиден релеф на района на ПП „Златни пясъци“ са предпоставка за развитието и функционирането на разнообразни ландшафти с висока оценка на природно-географските условия + + +
- Ландшафтното разнообразие на ПП, като израз на множеството взаимовръзки на структура от основни 4 подтипа горски ландшафти, 1 подтип - открит карст и скална растителност, 1 подтип - тревни съобщества на равнинен релеф, 1 подтипа ландшафти на застроени площи обуславя висока степен на биологично разнообразие на относително малка площ + + +
- Аквалните микроландшафти на района са изключителна ценност за Парка + + +

МЕСТООБИТАНИЯ

- Най-малкият по площ ПП “Златни пясъци” е свързан със забележителното разнообразие от местообитания. Типовете местообитания по класификация на EUNIS (включително подединиците) са 28, а по Палеарктичната класификация са 27. Единадесет от тях са от Директива 92/43ЕЕС и са включени в европейската мрежа NATURA 2000 + + +

РАСТИТЕЛНОСТ

- Разнообразието от фитоценози (10 класа, 12 разреда, 15 съюза и 15 асоциации) и местообитания (26 типа местообитания по EUNIS класификация и 27 по Pal. Classification) е изключително за такава малка площ! Част от фитоценозите и местообитанията имат ограничено разпространение в страната. Потребителската стойност на растителността на парка е наистина неочевидна. Без нея к.к. “Златни пясъци” губи своята идентичност и значение + + +

ГОРСКОДЪРВЕСНА РАСТИТЕЛНОСТ

- Преобладават насажденията с издънков произход – 84.9% от залесената площ на Парка следвани от културите с изкуствен произход – 8.2%, а с най-малко участие са насажденията със естествен семенен произход – 6.9%. Насажденията от III-ти клас на възраст (41-60 г.) преобладават по площ с 62.9%, а във II-ри и IV-ти клас на възраст са събрани по-голяма част от останалите насаждения съответно с 14.3% и 17.1% + + +
- Келявият габър заемащ повече от 1/3 от залесената площ на парка се отличава от разпространените навсякъде в страната храстови съобщества от същия вид, които обикновено се срещат с височина 2-4 м. В по-голямата част от територията на Парка заета с този вид, са се образували нормално проходими и просторни горски насаждения със средна височина 7-12 м, което понастоящем изключително рядко се среща у нас. Следва да се отбележи, че този дървесен вид доминира и определя съвременния облик на Парка + + +

ФЛОРА

Нисши растения

Водорасли

- Анализите на сладководната алгофлора на водните басейни на ПП “Златни пясъци” показват относително разнообразие от прокариотни и еукариотни водорасли. Като цяло алгофлората на изследваните водни басейни в парка включва 50 вида и разновидности водорасли, които се отнасят към седем отдела (Cyanobacteria, Rhodophyta, Chlorophyta, Zygnemophyta, Botrydiophyta, Euglenophyta, Bacillariophyta). Видовият състав на + + +

Гъби

- Установените таксони се отнасят към 3 отдела (Mycota - лигави гъби, Ascomycota - торбести гъби и Basidiomycota - базидиеви гъби), 3 класа, 11 разреда, 27 семейства и 39 рода. Преобладаващият брой таксони се отнася към клас Basidiomycetes - 45 вида. По брой на видовете доминират разредите Agaricales - 18 вида и Polyporales - 11 вида. Най-богати на видове макромицети са семействата *Marasmiaceae* и *Polyporales* - с по 6 вида + + +
- Най-много видове гъби бяха регистрирани в смесените широколистни (30 вида) и в лонгозните (22 вида) гори + + +
- По брой на видовете доминират сапротрофите на дървесина (LeS) - 29 вида. В парка бяха установени плодни тела от 8 вида макромицети, паразити по широколистни дървета. С важно стопанско значение сред тях са следните видове: *Armillaria mellea*, *Phellinus igniarius*, *Fomes fomentarius*, *Ganoderma applanatum* + + +
- ПП "Златни пясъци" до момента са установени 5 вида макромицети от Червения списък на гъбите в България (Gyosheva & al. 2006), а именно: *Boletus armeniacus* Quél. - Застрашен (EN); *B. pulverulentus* Opat. - Застрашен (EN); *Clathrus ruber* Pers.:Pers. - Почти застрашен (NT); *Gyrodon lividus* (Bull.:Fr.) Sacc. - Критично застрашен (CR); *Hericium coralloides* (Scop.:Fr.) S.F. Gray - Почти застрашен (NT); Три от посочените видове (*Boletus armeniacus*, *Clathrus ruber* и *Hericium coralloides*) са регистрирани от нас през 2006 г + + +
- В ПП "Златни пясъци" през 2006 г. са регистрирани плодни тела само от 7 вида ядливи гъби: Обикновена пънчушка (*Armillaria mellea*), Дъбова кладница (*Pleurotus cornucopiae*), Мрежеста манатарка (*Boletus chrysenteron*), Чернодробна гъба (*Fistulina hepatica*), Бял корал (*Hericium coralloides*), Лютив млечница (*Lactarius piperatus*), Зелена гълъбка (*Russula virescens*) +

Висши растения

Мъхове

- В резултат на проведената инвентаризация на територията на ПП "Златни пясъци" са установени 77 вида мъхове, което е около 10% от цялата мъхова флора на България. В систематично отношение, 5 вида са чернодробните (Marchantiophyta) и 72 вида листнатите (Bryophyta) мъхове. Три от намерените видове са с консервационно значение съгласно Червения списък на мъховете в България, предоставен на МОСВ и публикуван през 2006 (Natcheva & al. 2006). Нов за територията на страната е един вид – *Fissidens crispus* + + +
- Относителния брой видове мъхове на варовик е по-нисък в сравнение с този на силикатни субстрати, но варовиковите хабитати са обитавани от редица интересни и специфични мъхове, включително и консервационно значимите *Rhynchostegiella tenella* и *Taxiphyllum wissgrillii* + +
- Въпреки малкия брой видове, мъховата растителност в парка е много добре представена – повечето от срещаните се видове са в голямо обилие, популациите им са жизнени и фертилни. Предпоставка за това са запазените горски съобщества с относително голям континуитет, както и наличието на голям брой стабилни микрохабитати. В този смисъл, ПП "Златни пясъци" представлява важна територия за опазване на горската калцифилна мъхова флора по Черноморското ни крайбрежие + + +
- В това отношение интерес представляват районите между „Аладжа манастир“ и „Катакомбите“, както и блокажите под „Перчемли тепе“. Друг район с добре представена мъхова флора е м. „Буков дол“, където беше установен и новия за България вид *Fissidens crispus*. В „Буков дол“, поради по-високата въздушна влажност и наличието на гора от източен бук (*Fagus orientalis*), се срещат няколко вида, които у нас типично растат при по-голяма надморска височина – *Mnium marginatum*, *Dicranella heteromalla*, *Isothecium alopecuroides*. Екстразоналното разпространение на тези мъхове, аналогично с това на *Fagus orientalis*, свидетелства за наличието на уникално съчетание от абиотични фактори + + +
- Интересно е намирането в парка на наскоро установените за България видове *Pterygoneurum subsessile* и *Microbryum floerkeanum*, които са типични за мъховата флора на лъсови терени + + +

Флорен състав

- На територията на ПП „Златни пясъци“ са установени общо 400 вида, което представя около 1/10 от флората на България. Видовете принадлежат към 271 рода от 79 семейства. Най-многобройни са семействата Asteraceae – 41 вида от 30 рода, Poaceae – 35 вида от 21 рода, Fabaceae – 29 вида от 17 рода, Rosaceae – 23 вида от 13 рода, Lamiaceae – 18 вида от 15 рода, Brassicaceae – 17 вида от 14 рода др. Най-многоброен е род *Viola* (Теменуга), от който са установени 8 вида. Род *Trifolium* и род *Carex* са представени с по 7 вида, род *Quercus* – с 6 вида и т.н. + + +
- От биологичните типове преобладават хемикриптофитите с над 50 % представеност. Следват фанерофитите с 21 %, терофитите с 14 и геофитите с 6.5 %. Най-слабо са представени хамефитите и хидрофитите + +

Лечебни растения

- Над 150 растителни вида, срещани се на територията на ПП „Златни пясъци“, могат да бъдат класифицирани като лечебни растения според Закон за лечебните растения. От тях 58 % са многогодишни тревисти растения, 14 % са дървета, по 13 % са храсти и едногодишни тревисти растения и 2 % са двегодишни растения + +
- От дърветата с по-често разпространение са следните видове: Мъждрян (*Fraxinus ornus* L.), Полски ясен (*Fraxinus oxycarpa* Bieb. ex Willd.), Благун (*Quercus frainetto* Ten.), Бяла върба (*Salix alba* L.), сребролистна липа (*Tilia tomentosa* Moench.) и Полски бряст (*Ulmus minor* Mill.) + +
- По-често срещани от храстите са следните видове: Обикновен повет (*Clematis vitalba* L.), Обикновена леска (*Corylus avellana* L.), ръбест чашкодрян (*Euonymus europaeus* Mill.), Птиче грозде (*Ligustrum vulgare* L.), трънка (*Prunus spinosa* L.), Полска къпина (*Rubus caesius* L.), Черен бъз (*Sambucus nigra* L.) и Бял имел (*Viscum album* L.) + +
- Тревистите растения са представени от най-много видове, от които, поради по-широкото си разпространение, значение като лечебни могат да имат следните видове: *Alliaria petiolata* (Bieb.) Cavara et Grande, *Artemisia absinthium* L., *Artemisia vulgaris* L., *Ballota nigra* L.,

Buglossoides purpureo-caerulea (L.) Johnst., *Cichorium intybus* L., *Eryngium campestre* L., *Fragaria vesca* L., *Hypericum perforatum* L., *Lythrum salicaria* L., *Plantago lanceolata* L., *Plantago major* L., *Sambucus ebulus* L., *Tamus communis* L., *Taraxacum officinale* Web., *Veronica chamaedrys* L., *Viola odorata* L. и др. + +

ФАУНА

Безгръбначни

- Като се има предвид, че общата проученост на ПП “Златни пясъци” не надхвърля 30-40%, разнообразието от таксони може да се прецени като добро + +
- Разнообразието е предпоставка за съществуването на различни уникални зооценози в отделните части на района, чието проучване трябва да продължи + +
- В границите на парка са установени 621 вида безгръбначни животни, които принадлежат към 3 типа, 6 класа, 22 разреда и 120 семейства. Консервационно значими са 44 вида. Установените таксони съставляват 2.2% от фауната на България. Уникалността на фауната се определя от 14 български и 12 балкански ендемита + + +

Земноводни и влечуги

- От разгледаните групи гръбначни животни, обитаващи и вероятно обитаващи територията на парка и околностите му са включени 11 вида земноводни: 3 вида опашати и 8 вида безопашати; 19 вида влечуги: 3 вида костенурки, 10 вида гущероподобни и 6 вида змии. В процентно отношение групите земноводни и влечуги съставляват за земноводните 60 %, а за влечугите 53 % от фауната на България + +
- От земноводните, от общо установените 11 вида, всички са включени в приложение II, III на ЗБР, в ЧКБ е включена сирийската чесновница, а жабата дървесница в IUSN, като потенциално застрашен вид. От влечугите от общо установените 19 вида, 10 са в приложенията на ЗБР, Смока мишкар и Жълтокоремника в ЧКБ, а двата вида сухоземни костенурки в CITES. Трите вида костенурки са включени в IUSN, като шипобедрената костенурка е уязвим вид, а другите два вида са близко до застрашени. Други шест от видовете влечуги са включени в категорията незначително повлияни + + +

Орнитофауна

- На територията на парка досега са установени 31.8 % от птиците установени за страната (Мичев, Янков, 1993). Гнездящите птици са 33.4 % от гнездящите в България видове (Нанкинов и кол., 2004) + +
- На територията на Природен парк “Златни пясъци” са установени 122 вида птици, наблюдавани през последните 45 – 50 години. От тях 106 са защитени от българското законодателство. Понастоящем гнездящите птици на територията на парка са 86 вида. От тях 72 вида са защитени. Постоянни са 46 вида от гнездящите птици, а прелетни са 40 вида. Доминанти от прелетните поиният дрозд (*T. philomelos*), червеногърбата сврачка, черноглавото коприварче (*Sylvia atricapilla*), голямото белогушо коприварче (*Sylvia communis*) и др. Местоположението на парка на Западночерноморския миграционен път на птиците е предпоставка по време на пролетна и есенна миграция да се наблюдават още 32 вида. Три вида от дневните грабливи птици са изчезнали от района. 45 вида от гнездящите и мигриращи през територията на парка птици са включени в Директива 79/409 на Съвета на Европейската икономическа общност за опазване на дивите птици + + +
- Значението на парка като гнездова територия за някои редки и застрашени видове нараства от възможността тук да се установят и видове гнездящи по долината на р. Батова и поддържан резерват “Балтата”. Това са единствените подходящи места за разпространението на горския тип орнитофауна в района и потенциално място за гнездене на редица дневни грабливи птици + + +
- Това определя консервационната значимост на парка в национален и международен план. Изградената до момента паркова инфраструктура, туристически маршрути и екопътеки са от важно значение за природозащитното образование, отдиха и екологичния туризъм в района + + +

Дребни бозайници

- Установени и описани са 27 вида дребни бозайници, от които 7 вида насекомоядни и 20 вида гризачи. Дребните наземни бозайници срещани се на територията на Природния парк представляват 64% от тази фауна за България + + +
- От дребните бозайници 7 вида са включени в ЗБР. Три от видовете (хомяците) са включени в ЧКБ в категория „редки”. Десет от видовете са включени в IUCN, а 12 в Бернската конвенция. Общо висок природозащитен статус имат лалугера, сънливците и хомяците + + +

Прилепи

- Като постоянни елементи на прилепната фауна на ПП “Златни пясъци” със сигурност може да се счита *Rhinolophus hipposideros*, *Pipistrellus pipistrellus*, *Nyctalus noctula* и *Miniopterus schreibersii*. Този видов състав, еднакво представен както от пещеролюбиви видове, така и от видове, предпочитащи горски хабитати, отразява богатството от подземни убежища, съчетано с богата и добре запазена горска растителност. Мигриращ вид тук е натузиевото прилепче (*P. nathusii*) + +
- Всички установени видове прилепи са под закрилата на националното законодателство и на редица международни конвенции, ратифицирани от Република България. Всички видове от род *Pipistrellus* са обект на закрила и от CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Flora and Fauna) + + +

Едри бозайници

- Установени и описани за района на ПП “Златни пясъци” са 14 вида едри бозайници, от които 11 вида хищници и 3 вида чифтокопитни. Описаното видово разнообразие е 61% от едробозайнатата фауна на България + + +
- От едрите бозайници в приложения II, III на ЗБР са включени 4 вида, а в ЧКБ 3 вида (златка, пъстър и степен пор). Двата вида порове са в категория застрашени на IUCN, а дивата котка е включена в SITES + +

1.21.7. Стабилност и нестабилност

СТЕПЕНИ:

- + - ниска
- ++ - средна
- +++ - висока

ЛАНДШАФТ

- Почти висока степен на стабилност при горските широколистни ландшафти + +
- Висока степен на нестабилност при горските иглолистни ландшафти + + +
- Средна степен на стабилност при скалните ландшафти и тревиста растителност + +
- Тенденция на висока стабилност на широколистният лонгозен ландшафт + + +

МЕСТООБИТАНИЯ

- Средна степен на стабилност на местообитанията + +

РАСТИТЕЛНОСТ

- Поради малката площ на Парка, на територията няма стабилни фитоценози. Такива са повечето от горските ценози + +
- С по-голяма нестабилност се отличават вторично тревните и водните ценози + +

ГОРСКОДЪРВЕСНА РАСТИТЕЛНОСТ

- Наблюдава се тенденция в диминирането и стабилност на келявия габър в гората от повече от 100 г.
- В по-голямата си част реконструкциите с черен бор в периода 1955-1975 г. не са успели. За това свидетелстват наличието на единични или групи от дървета в някои от насажденията на отдел 146, 147, 149 и 148. При тези насаждения келявият габър отново е водещ дървесен вид +
- В много петна с добри почвени условия черният бор е успял в конкуренцията с келявия габър и другите широколистни, като са се формирали чисти или смесени култури. Това е нарушило значително естествения характер на горите в Парка +
- От проучванията се установи, че след възобновителни или санитарни сечи водени в горите на Парка понастоящем отново келявият габър и мъждрянът успяват да вземат преднина пред

останалите широколистни, поради много бързият им растеж в млада възраст, както и от извънредно големият брой на издънките след изсичането им +

- Явно е, че чрез стандартните сечи за стопанисването на горите не може да се постигне стабилност в желаната посока за възобновяването им, а именно семенно възобновяване на полски ясен, обикновен габър, цер, благун, елша и др +
- Преди да се пристъпи към интензивно възобновяване на горите е необходимо да бъдат създадени ядра /центрове/ от местни дървесни видове на мястото на черния бор или екзотите + + +

ФЛОРА

- От промяната на влажностният режим - осушаване, Черната елша (*Alnus glutinosa*) показва силна нестабилност и значително е намаляло участието ѝ в лонгозната гора + + +
- Черната елша (*Alnus glutinosa*) е в критично състояние на популацията + + +

ФАУНА

Безгръбначни

- Липсват данни за стабилността на популациите на безгръбначните животни в защитената територия. Съвсем ориентировъчни сведения в това направление е възможно да се получат само от по-новите публикации, в които става дума за броя на намерените екземпляри и постоянното присъствие на определени видове + +
- Поради естествения характер на съобществата популациите на видовете с висока численост се приемат за стабилни + + +
- Редките изолирани популации трудно се поддават на отчитане и на практика винаги липсват сведения за тяхната стабилност в наличната литература. Съвременното ниво на проучване на безгръбначните животни в ПП “Златни пясъци” не позволява преценка на стабилността на популациите при повечето групи безгръбначни животни + +
- В районите около пътищата се наблюдава по-силно антропогенно натоварване и известна деградация на естествените съобщества. В източната част на парка, в която навлиза едноименния курортен комплекс, процесите на деградация също са проявени. Подобен процес се наблюдава около черния път от паркинга пред Аладжа манастир към Перчемли тепе, по който има необичайно интензивно движение + +

Земноводни и влечуги

- За този критерий отсъстват обстоятелни проучвания, но състоянието на горските масиви е предпоставка за наличието на богата и съхранена фауна + +
- Не е известно състоянието на откритите площи, за което са необходими дългосрочни мониторингови проучвания. Само те биха дали необходимата информация и съответно да предложат начини за съхраняване и консервация на видовете, които ги обитават +

Орнитофауна

- Повечето популации на често срещаните и доминантни видове са в стабилно състояние. Някои видове дори са в екстензия на своите ареали и адаптация към културния ландшафт в района. Показателни в това отношение са видовете от разред Кълвачоподобни (Piciformes), които до преди 30 години са били изключително редки и не са се срещали в парка, а сега са павсевместно разпространени и с голяма численост, особено големия пъстър кълвач. В подобно положение са и малкият маслинов присмехулник (*Hippolais pallida*), еловият певец (*Phylloscopus collybita*), видове от семейства Овесарки (Emberizidae), Гълъбови (Columbidae) и др. + + +
- В неблагоприятно и нестабилно състояние са популациите на някои петрофилни видове птици – розов скорец, черногърбо каменарче, както и дневните и нощни грабливи птици. Най-засегнати са популациите на видовете заемащи граничните територии на парка, предимно западната и северозападна част. Необходимо е да се ограничат отрицателните фактори, като лов в тези гранични територии, нерегламентирано бивакуване и палене на огън, палене на стърнищата в съседните земеделски площи и др. + + +

Бозайници

- От двата вида порове с по висока консервационна значимост, предвид изключително ниската си плътност и унищожаването на степните хабитати е степния пор + + +

- Златката е другия рядък и застрашен вид за района. Въпреки рядко, това животно е констатирано ежегодно. Неговите местообитания са старите и усойни гори с хралупати дървета и развит подръст + +

1.22. СОЦИАЛНА И ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА

Влиянието на социално-икономическите фактори /показатели/ върху ПП”Златни пясъци” се оценява на основата на съществуващите функционални зони и обекти. Основанията, причините и резултатите от анализа на данните са представени обобщено като доказателствен материал. Вида на влияние и показателите са оценени в два аспекта:

Положително: Отрицателно:

+++ силно	--- силно
++ средно	-- средно
+ слабо	- слабо

1.22.1. Урбанизирана среда

1.22.1.1. Оценка на съществуващото функционално зонирание

Специализираните проекти за площите на Природния парк са определяли зони и режими които са целяли опазване на територията, но във връзка с постигнатите резултати оценката е в положителна и отрицателна посока

- Определените до настоящия етап функционални зони и режими на територията на Парка са в резултат от временният десетгодишен статут на строга защита, съгласно зонирането и режимите от Предварителните проучвания, Агролеспроект, 1981 г., при който режим са поставени 700,2 ха от централната част на Парка + +
- С Паркоустройствен проект, Агролеспроект, 1994 г. цялата площ на Парка е поставена в направляван режим на устойчиво развитие определен като „природозащитен”. В общият направляван режим има въведени подрежими с Паркоустройствения проект на екосистемна основа, историко-археологически паметник и рекреационно-туристически функции, които поставят на правилна теоритична основа развитието на парковата територия съгласно критериите и разрешените дейности от Международния съюз за защита на природата(IUCN) + +
- С отрицателни последици е отсъствието при функционалното зонирание на Паркоустройствения проект на „зона на застроените площи” с изисквания за детайлни проектни устройствени решения - - -
- Отрицателна е оценката за нарушаване на забраната за строителство по Заповед № 801 от 29.10.1979 г. на КОПС, ДВ, бр.99 от 14.12.1979 г., Заповед № 278 от 10.04.1981 г. на КОПС, ДВ, бр.35 от 05.05.1981 г. и Предварителни Проучвания, Агролеспроект,1981 г., със строителство на ТБ”Академик”, ваканционно селище”БМФ” и предоставяни земи за земеделско ползване и отдиш с последващо застрояване, водоеми на ТК „Балкантурист” - - -
- Предоставените площи за строителство със Заповед№2872/09.06.1979 г. на МГГП на ТК”Балкантурист” за път, тласкател и утаители на ПСОВ-Златни пясъци” е със силно отрицателни последици, като строителство несъвместимо с функциите и предназначението на Природния парк - - -
- Положително решение на Паркоустройствения проект е определяне функциите на посетителски център за Парка, неговото ситуиране, както и оборудване на втори информационен център в музея на „Аладжа манастир” + + +

1.22.1.2. Оценка на застроените площи и прилежащите им територии

- Елементите, които оказват отрицателно влияние върху ландшафта и местообитанията в ПП в резултат на основно застрояване, допълнителни сгради и временни постройки, състояние на

оградените дворните пространства и количествени несъответствия на ползваните площи с размера на предоставените със Заповед от съответният орган по горите и скица за точно местоположение на обекта - - -

- Всички застроени и оградени прилежащи площи на територията на Парка са в резултат на предоставени площи без изключване от горския фонд + + +
- Застроените площи с прилежащите дворни пространства заемат 29,4 ха – 2, 2% от територията на Парка, като 10,9 ха площ е заета от съхранена дървесна растителност от ценни растителни съобщества. Застроените площи и дворове за застрояване са увеличили площта си от 1,2% през 1981 г., на 2,2% към 2006 г., независимо от действащите забранителни режими - - -
- Отрицателно оценка изискват застроени дворни места в Парка раздадени по ПМС№ 21(община Балчик-15 парцела, без документи за предоставяне, включени в Помощен план на м. Полянците) и по ПМС №11от 02.03.1982 г.(община Аксаково-2 парцела с документ за предоставяне), сега зони за земеделско ползване и отдиш с намерение за възлагане на ПУП, въпреки режима на ПП - - -
- Отрицателни последици с опасност за посетителите и природната среда са останките от бетонови постаменти и стърчащи арматурни жезла от изнесените бунгала на бившият сектор”Д”. Рекултивацията е задължителен елемент от изнасянето за сметка на „Златни пясъци” АД - - -
- Отрицателна оценка за загубилите функции, полуразрушени, неестетични и опасни за посетителите 4 броя масивни бани-тоалетни, обслужвали в миналото вече изнесените бунгала - - -
- За изтеклият период от 1994 г. са настъпили промени в качеството на легловата база и броя на леглата, както и местата за обслужване. Легловата база от 2474 е намаляла на 1601 л., като в масивни сгради броят им е увеличен от 697 легла през 1994 г. на 919 легла при инвентаризацията за нуждите на ПУ - -
- По-високият стандарт на хотелската база -„две звезди” на хотел”Зора” и хотел”Златен рог”, почивна база „Горски рай”, хижи и ТБ”Академик”, детска градина и лагер, вили, показват положителна тенденция за качествено поддържане на сградния фонд и легловата база + +
- В обслужващите обекти се наблюдава тенденция на засилване ролята на обектите и съоръженията обслужващи природния парк и неговата роля като защитена територия за опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие и археологическата недвижима културна ценност, дейности свързани с екологичното образование и отдиш в съхранена природна среда. Архитектурни елементи и съоръжения – беседки, навеси, навеси с барбекюта, предпазни парапети, информационни табла за парка и биологичното разнообразие и за хора с проблеми и увреждания, оформяване погледни места, детски и специализирани образователни и игрови кътове и др. е развитие в положителна посока на ПП + + +
- Резултатите от настоящата оценка на обектите за рекреационни дейности за нуждите на ПУ за следващият 10 годишен период на действие на Плана определят обектите и техните капацитети съответстващи на изискванията по определени градоустройствени показатели:
 - Обекти за настаняване в ПП”Златни пясъци” с капацитет 1601 легла в т.ч.: в хотели: 600 легла; в хижи и тур.бази: 94 легла; във ваканционни селища и къмпинги с бунгала: 682 легла; в детски лагер и седмична детска градина: 164 легла; във вили за ограничено ползване: 23 легла + +
 - Обекти за обществено-обслужващи дейности с капацитет 1968 места в т.ч.: Посетителски център на ПП”Златни пясъци” заседателна, изложбена и прожекционна зала : 60 места; Музейна сграда на Археологическата недвижима културна ценност ”Аладжа манастир”: 60 места; Ресторанти, снек-бар, обслужваща сграда с кафетерия: 828 места на закрито; Барове и места на открито: 720 места, Дискотека: 300 места + +
- Намаленият капацитет на легловата база след оценка, е резултат на изключване на всички не отговарящи на санитарно-хигиенните норми, необитаеми паянтови бунгала и обслужващи сгради опасни за хората поради срутване - - -
- Отрицателна е оценката на дворните пространства с неестетични навеси, фургони, струпани стари вещи и отпадъци, незаконно поставени оранжерии, строителство в двора на хижа „Аладжа” - - -
- Оценката за оградените дворове за застрояване, оградени площи по-големи от предоставените със Заповед, както и строителство на непредоставени площи, ограждане и ползване на по-

големи площи от нормативно прилежащите, се отразява отрицателно върху опазването на приоритетни местообитания, естествения обмен и движение на фауната, свободно ползване на паркови площи от посетителите и цялостно функциониране на природния комплекс на защитената територия - - -

- В резултат на екологичната и социално-икономическата оценка е необходимо за оптималното развитие на Природния парк премахване на оградите от вътрешната страна на парцелите + + +
- Оценка на дворовете за застрояване изисква неотложно естетизиране на околните площи по специализирани проекти и реализации за сметка на собствениците и ползватели, съгласно нормите и режимите в Плана за управление - - -
- Оценка на показателите за устройство и застрояване съгласно Чл.27.(1), чл.28.(2) на Наредба №7 от 22.12.2003 г. на МРРБ за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони показва:
 - Плътност на застрояване на (П застр.)
ЗП – 21440 кв.м при дворове за застрояване 29,4 ха – 11% при норматив за курорти 20 до 50 на сто, който показател е среден и значително по-благоприятен от нормативният + +
 - Интензивност за застрояване (К инт.)
РЗП - 29 145 кв.м при дворове за застрояване 29,4 ха – 0,1 при норматив от 0,5 до 2,0, полученият среден показател е значително под норматива за интензивност на застрояване + + +
 - Озеленена площ (П озел.) – 10,9 ха обхванати от дървесна растителност са П озел.- 37,2% - под норматива за курортна площ (от 50 до 70 на сто). Показателят е среден и е значително под нормативно необходимата озеленена площ. Отнася се за дворове за застрояване при които е задължително внасяне на местна дървесна и храстова растителност - - -
- Показателят за площ на необходимата земя(или площ на поземления имот) за обект, определяща се от неговия капацитет, изразена в кв.м., осреднена за общата площ на поземлените имоти в Парка, при дворове за застрояване с площ 29,4 ха, при 3 569 капацитет на легла и места е 82 кв.м. Показателят е в долната граница на норматива по чл.27.(3) за необходимата площ в курортите от 80 до 200 кв.м на курортист, в зависимост от категорията на туристическия обект + + +
- Осредненият показател за необходимата земя следва да бъде диференциран в зависимост от функциите на обектите: 80 кв.м (за обслужващите обекти-барове, ресторанти и дискотека) до 150 кв. м за къмпингите, палатъчните лагери и ваканционните селища
- За зоната на обектите за рекреационни дейности, за решаване на отделните устройствени проблеми следва да се разработи съгласно чл.111 на ЗУТ, „Специализиран подробен устройствен план”.
- В резултат на направената характеристика и тенденции за развитие на урбанизираните площи в прилежащите територии на ПП, още-повече, че се касае за непосредствени граници с парковата територия, следва разработващите се Общ Устройствен План на община Варна и Задание за ОУП на община Аксаково, да наложат ограничения в прилежащите територии на ПП за смяна на предназначението на земеделски земи и гори и земи от горския фонд.

1.22.1.3. Оценка на техническата инфраструктура

Оценката на техническата инфраструктура е направена по степен на безопасност, състояние и необходимост от развитие на техническата инфраструктура

- **Електрификация**
 - Поддържане на просеки за елпроводи на територията на Парка на места с по-големи нормативно определени ширини, които се поддържат с булдозер. Създават се нарушения на почвата и предпоставки за площна ерозия - -
 - Територията на Парка е електрифицирана. + +
 - Част от плочираните алеи в източната част на Парка са били с алеино осветление, възстановяването на което ще създаде комфорт за вечерни разходки на посетителите + + +
- **Водоснабдяване**
 - Част от водопроводната мрежа е с етернитови тръби, нуждаещи се от подмяна - -
 - Съществуват течове от някои каптажи, което води до загуби и повреждане на алеите -

- Оградата на каптажа при чешма „Аладжа манастир” е паднала, зоната около каптажа не е хигиенична - - -
- Отрицателна оценка за ангажиментите на водоснабдителните дружества за контрола на питейните води в 13-те чешми на територията на Парка - - -
- **Канализация**
- Част от сградите в парка, които са на септични ями, следва да се включат в канализационния колектор и отведат в ПСОВ-Златни пясъци + + +
- Отрицателна оценка за недостатъчния капацитет на ПСОВ и разливания върху площи в Природния парк. Търсене на решение за изнасяне на утаителите извън границите на ПП”Златни пясъци” - - -
- **Пътно-алейна мрежа и туристически пътеки**
- Отрицателна оценка на пътната мрежа като подходи до ПП и ЗМ, като отклонения от силно натоварен трафик и висока скорост на движение, отсъствие на пешеходни дублиращи тротоари или алеи в източната граница на Парка - - -
- Допълнително силно отрицателно въздействие върху посетителите в резултат и на лошите техническите параметри на пътя - - -
- Гъстотата на пътнo-алейната мрежа е достатъчна за обслужване на обектите, сметоизвозване, достъп до всички части за охрана, медицинска помощ и пожар. Мрежата от асфалтови алеи, камионни пътища на зелена настилка, път от държавната пътна мрежа определя гъстота от 2,1 км/км² + + +
- Липсват уширения при камионните пътища за обръщала за противопожарна техника - - -
- Пешеходните туристически пътеки, оформяващи туристическите маршрути са развити в по-голяма степен в източните и централни части на Парка –
- **Паркинги**
- Капацитетът на паркингите в Парка е достатъчен, но липсват паркинги в началото на автомобилните подходи за ПП, с цел спиране на автомобилното движение в защитената територия - -
- Необходимост от възможности за паркиране за навлизащите леки автомобили на поляната при „Ковшак” чешма - - -

1.22.1.4. Ландшафт

- Отрицателно въздействие от нивото на оформяване и оборудване на търговската част при подхода за Музеен комплекс ”Аладжа манастир” - - -
- Не са унифицирани маркировките, рекламните и указателни табла на обслужващите обекти в Парка с информационната система за ПП”Златни пясъци”, което е загрозяващ елемент от ландшафта - - -
- Полуразрушените масивни сгради и изоставените разпадащи се дървени бунгала, множество навеси влошават силно качествата на ландшафта - - -
- Откритите микроландшафти на територията на ПП са недостатъчни -
- Създадените култури от черен бор, зелена дуглазка ела и източна туя не са оправдали очакванията на проектантите за раздвижен склоп и контрастни багри - - -

1.22.1.5. Културно наследство

- Нивото на опазване на обектите на културното наследство в границите на Археологическата недвижима културна ценност ”Аладжа манастир” и охранителната зона отговаря на изискванията на ЗКН + + +
- В дворните пространства на Музейния комплекс и хижа”Аладжа” овощната растителност и местната горска растителност е заменена с декоративни видове и екзоти - - -
- Не се провеждат проучвания и разкопки в другите обекти на територията на ПП и социализиране на новите познавателни обекти - - -
- Наблюдават се из цялата територия на ПП загрозяващи дълбоки изкопи с цел иманярство - - -

1.22.1.6. Оценка на санитарно-хигиенните условия

- Много ниска оценка на санитарно-хигиенните условия в районите на навлизащите от изток камионни пътища и асфалтови алеи позволяващи изхвърляне на големи обеми строителни и

битови отпадъци - - -

- Ниска санитарно-хигиенна оценка на площите в съседство с хотелите до границите на Парка (хотел „Билияна“), вилните зони и зоните за земеделско ползване и отдих („Черноморска панорама“, вилна зона „Поляните“) - - -
- Силно замърсена ивица с битови отпадъци в площите на ПП успоредно на I-9, което предполага мерки за опазване с ниска предпазна дървена ограда - - -
- На територията на Парка няма заустване на отпадъчни води в дерета и открити площи, с изключение на преливането на ПСОВ + +
- Провеждане на процедура въз основа на междуведомствена комисия за оценяване на съществуващите в границите на Парка полуразрушени и опасни сгради, необитаеми, с лоши санитарно-хигиенни условия бунгала и сгради - -

1.22.1.7. Сигурност на посетителите

За сигурност на посетителите в Парковата територия следва да се монтира на основни точки от Парка система от видеокamери за контрол на сигурността на посетителите и опазване на природата от нарушения + + +

- На територията на Парка са изградени парапети, ниски оградки, дървени стъпала за преодоляване на по-големите наклони на пътеките + + +
- Дървен предпазен парапет следва да ограничи алеята над дълбокото дере при „Горски рай“ -
- Пешеходният атрактивен мост над дерето при ваканционно селище „Горски кантон“ се нуждае от основен ремонт - -

1.22.2. Оценка на социално-икономическите условия

- Развитието на социално-икономическите условия в трите общини-Варна, Аксаково и Балчик показва динамични промени и тенденции за развитие във всички сфери на обществения живот, като приоритетно внимание се отделя за развитието на туризма с неговото многообразие - ваканционен крайморски, културен туризъм, селски туризъм, конгресен, ловен туризъм и екотуризм + + +
- Отрицателни са тенденциите за изпреварващо на обслужващата инфраструктура и с висока плътност застрояване и в трите общини плътно до границите на Природния парк - - -
- Намаляване площта на горите в прилежащите територии и смяна на предназначението им за строителство - -

1.22.2.1. Оценка на рекреационния потенциал

Висок рекреационен потенциал включващ:

- едни от малкото съхранени компактни и обширни горски ландшафти в близост с Черноморския бряг на Северното Черноморско крайбрежие + +
- впечатляваща Археологическа недвижима културна ценност с национално значение „Аладжа манастир“ + + +
- европейски значими природни местообитания върху 95% от територията на Парка + + +
- относително богата флора и фауна и видове с пророзозащитен статус + +
- модерен Информационен и Посетителски център разположен в Парка + + +
- образователни дейности, издания и материали за обучение и популяризиране на ландшафтното и биологично разнообразие + + +
- добре развита маркирана маршрутна схема + +
- организирана паркова територия с елементи на отдиха, атракционни и образователни съоръжения, погледни площадки, кътове за отдих + +
- услугите на парковата администрация са търсени от партньори и посетители + + +
- прави се поддържане на парковата инфраструктура и се обогатява с нови елементи + + +
- практикува се водачество от експертите на парковата администрация с провеждане на тематични лекции за различни възрастови групи + + +
- достатъчно изградени обекти за обслужване на посетителите - хранене, развлекателни заведения + + +
- недостатъчно качество на обслужващите и развлекателни заведения в архитектурен,

ландшафтноустройствен и санитарно-хигиенен план - -

- отсъствие на възможности за ползване на природата в палатъчни лагери - - -

Поемна способност и рекреационен капацитет на ПП „Златни пясъци”

- В предходните проекти „поемната способност” на обекта е определена по теоритични нормативи за видове насаждения, което не отразява специфичния характер и необходими режими на значима защитена територия, в която първостепенно е опазване на природните местообитания - - -
- Общият „рекреационен капацитет” следва да се определи като сбор от оразмереният капацитет по градоустройствени нормативи за обектите за настаняване и обслужващите заведения, допълнен от възможностите на туристическите и специализирани маршрути, малките центрове за разстилане, кътове за отдых, класна стая на открито и др. Посещаемостта на Музейния комплекс се определя от графика на туропературските фирми, което я прави неуправляема + +
- Информационни пунктове в още два района на Парка ще способстват за развитие на познавателните и рекреационни дейности в Природния парк + + +

Специализация на туристическите и рекреационни дейности

- Реализирана е специализация на туристическите дейности, която е резултат от планираните с ПУП, 1994 г. дейности и обекти, както развитието на балансирани елементи на отдиха и туризма от Администрацията на ПП „Златни пясъци” за периода на оценка + + +
- С положителна оценка са развитите възможности за познавателен пешеходен и културен туризъм, велотуризм, конна езда, малки атракционни съоръжения и кътове за отдых и пикник + + +
- Сафари-маршрутите преминаващи през парковата територия, свързани с опасно за туристите скоростно движение, шум и запрашаване, ерозиране на землените алеи и паркиране в Парка на голям брой джипове се отразява отрицателно на рекреационната среда - - -
- Следва насоките за бъдещите рекреационни дейности приемуществено да включват увеличаване дължината на пешеходните познавателни маршрути и архитектурните елементи с познавателни и образователни функции, палатъчни лагери за живот сред природата + +

1.22.2.2. Оценка на дейностите по ползване на ресурсите

- За периода 1994-2006 г. от насажденията в ПП „Златни пясъци” са отсечени общо 3294 куб.м дървесина, с необосновани мероприятия за определените строги и природозащитни режими в проектите и зоните - - -
- Положителна е оценката за Лесоустройствените проекти от 1996 и 1997 г. с които са предвидени и изпълнени намалени обеми мероприятия – общо 65% сечи по площ и запас спрямо проектираните в Паркоустройствения проект от 1994 г.
- Положителна е оценката за изпълнение от ДГС-Варна и ДЛС-Балчик само на 40% спрямо предвидените от Лесоустройствените проекти сечи + + +
- Екологичната оценка за естественост и състояние на културите от неместни видове определя провеждане на възстановителни дейности и мерки за 17,3 ха от площта на Парка - -
- Ползване на ресурси и странични ползвания в горите са с отрицателно въздействие, имайки предвид ограничената площ на Парка и прилежащите антропогенни въздействия от урбанизираните територии. Определеният със Заповедите режим следва да се запази - - -
- Събирането на гъби за лични нужди, с указания за начина на бране, не следва да се отразява отрицателно +
- Нарушения от незаконни сечи на единични дървета - -
- Нарушения от паша - -

1.22.3. Собственост

- Преобладаваща по площ е публичната държавна собственост. Незначителни са площите на частната, на юридически лица, общинска и временно стопанисвана от община Аксаково + +
- Ползвателите на предоставени площи от горския фонд не заплащат в настоящия момент такса

за ползване - - -

- Различните форми на собственост не са съществена пречка за Администрацията на Парка за управление на опазването на местообитанията и развитие на образователни и рекреационни дейности + +

1.22.4. Управление

- Пропуски в охраната поради големите охранителни участъци на горските охранители от участъците на ДГС-Варна и ДЛС„Балчик” - - -
- Необходимост от подобряване на охраната и ангажиране на собственици и ползватели от територията на ПП - -
- Необходимост от въвеждането на строг контролиран достъп до подземните галерии, убежища на прилепите през различните сезони на годината.
- Оценката в ПУ за досегашното стопанисване на насажденията показва необходимостта от възлагане на функции на Дирекцията на ПП по стопанисване на растителността в Парка - -
- Добра степен на осигуреност на материално-техническата база на Дирекцията на Природния парк за управление на дейностите + +
- Недостатъчни транспортни средства с висока проходимост и микробус за групи + +
- Необходим допълнителен персонал за обслужване на информационния и посетителски център през натоварените, почивни и празнични дни в сезоните с по-голяма посещаемост + + +
- Парковата администрация поддържа добри и резултатни контакти и взаимодействие със Общинските Администрации, Областните Администрации, РИОСВ-Варна, РИМ-Варна, полиция и пожарна, енергоснабдителните и водоснабдителни дружества + + +
- Съществуват възможности и интерес за партньорство при развитие на дейностите в Парка и изпълнение целите и задачите на Плана + + +
- Функционирането на Консултативен съвет към Дирекцията на ПП е резултатно при решаване на важни въпроси от управлението на ПП„Златни пясъци” + + +

1.22.5.Формиране на основните и специфични проблеми на територията

1.22.5.1.Основни проблеми за територията на ПП”Златни пясъци” и Прилежащите територии

- Проблеми свързани с управление на площите предоставени без изключване от горския фонд. Включват:
 - ограждане на горски насаждения и площи, което възпрепятства движението на посетителите и фауната;
 - лошо поддържана или необитаема леглова база и обслужващи обекти;
 - строителни намерения за полуразрушените бани-тоалетни в разрез с функциите на ПП;
- Проблеми от изхвърляне на строителни и битови отпадъци на територията на Парка от строителството в съседния к.к.”Златни пясъци” и вилните зони и зони за земеделско ползване и отдих около ПП;
- Недостатъчна кадрова и материално-техническа осигуреност на ДПП”Златни пясъци” за ангажиране с функции по охрана и стопанисване на насажденията

В резултат на тези основни проблеми са необходими следните дейности и мерки:

- Освобождаване на площи заети от горскодървесна растителност. Необходимост от премахване на част от оградите, увеличаване на възможностите за необезпокоявано движение на посетители и туристи, животни, мониторинг и стопанисване на растителността.
- Необходимост в рамките на ЗГ, ЗЗТ и ЗУТ в резултат на нормативна преоценка, издаване на нови заповеди от ИАГ-МЗХ за намаляване на предоставените площи в дворовете за застрояване;

- Необходимост от законосъобразно решение от ИАГ-МЗХ за ползватели без Заповеди за предоставяне;
- Разрушаване и изнасяне на опасни и в лошо санитарно състояние сгради и бунгала;
- Институционално развитие на управлението на ПП”Златни пясъци”. Нова организация и система на охрана на парковите площи по ползване на ресурсите, осъществявана от ДПП”Златни пясъци”, по-малка площ на охранителните участъци с оглед проблемите на Парка от близостта с урбанизирани територии и високата посещаемост; Видео наблюдение;

1.22.5.2. Специфични проблеми за ПП”Златни пясъци”

- Недостатъчен персонал за обслужване на Посетителския център в почивни и празнични дни и силно натоварените туристически месеци на годината
- Замърсяване с непречистени води изтичащи от преливащите утаители на ПСОВ-Златни пясъци
- Подходът и обслужващите обекти - търговските щандове за туристите при чешма”Аладжа манастир” не отговарят на съвременните решения, естетика и дизайн;
- Незавършена рекултивация на площите след изнасяне на бунгала от сектор”Д”
- Границите на Парка следва да се оптимизират с разширяване и включване на три комплекса гори и земи-горски фонд:
 - Вътрешни гори, оградени от граници на Парка;
 - Комплекс буферна гора между бъдещо ваканционно селище ”Аладжа манастир” и границите на Парка;
 - Включване в границите на ПП съседни площи с представителни местообитания.

В резултат на тези специфични проблеми са необходими следните дейности и мерки:

- С увеличеният щат от двама човека организиране на дежурства в почивни и празнични дни в Посетителския център на Парка;
- До изграждане на разширението на ПСОВ -Златни пясъци, засилен контрол в района на утаителите на ПСОВ;
- Нова организация и дизайн на обслужващите щандове и обекти.
- „Златни пясъци” АД следва да завърши изнасяне и почистване с рекултивация на площите в сектор”Д” и ½ от сектор”Е”
- Препоръчителна целесъобразна мярка е увеличаване площта на ПП за сметка на териториите в северо-източна, западна и северозападна посока, включвайки представителни местообитания и за постигане на по-пълно функциониране на природните процеси;

1.23. ПОТЕНЦИАЛНА СТОЙНОСТ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ

1.23.1. Потенциална стойност на защитената територия по значимост в следните аспекти:

- *Биологично и ландшафтно разнообразие*

Проучванията за нуждите на Плана за управление по отношение на местообитанията, растителността и флората, фаунистичното разнообразие, потвърждават високата консервационна стойност на ПП”Златни пясъци”. Най-малкият по площ ПП ”Златни пясъци” от природните паркове в България е свързан със забележително разнообразие от местообитания. В настоящия План за

управление типове природни местообитания са разработени по Европейска класификационна система на природните местообитания/хабитати/ - EUNIS Habitat classification и Класификация на Палеарктичните местообитания - Classification of Palearctic habitats. Разработените в Плана за управление типове природни местообитания по класификация на EUNIS (включително подединиците) са 28, а по Палеарктичната класификация са 27. Единадесет от тях обединяващи 15 хабитата от EUNIS са от Директива 92/43ЕЕС и са включени в европейската мрежа NATURA 2000. 3150 Natural eutrophic lakes with Magnopotamion and Hydrocharition-type vegetation – Естествени еутрофни езера с растителност от типа *Magnopotamion* или *Hydrocharition* - по-голямата част от езерата покрити с плаващи и вкоренени хидрофитни съобщества.

3140 Hard oligo-meso-trophic waters with benthic vegetation of *Chara* spp – Твърди олиготрофни до мезотрофни води с бентосни формации от *Chara* - малка част от езерото при „Академика”, в които има ценози на хара.

91E0 Mixed ash-alder alluvial forests of temperate and Boreal Europe (*Alno-Padion*, *Alnion incane*, *Salicion albae*). – горската ценоза на елшата(*Alnus glutinosa*), полския ясен(*Fraxinus oxycarpa*) и бялата върба(*Salix alba*).

6430 Hydrophilous tall herb fringe communities of plains and of the montane to alpine levels – ивиците от високи треви, по-специално ценозите на голям хвощ (*Equisetum telmateja*)

91S0 *Western Pontic beech forests – Западнопонтийски букови гори

91Z0 Moesian silver lime woods - Мизийски от сребролистна липа

91M0 Pannonian-Balkanic turkey oak- sessile oak forests – Балкано-панонски смесените дъбови гори

91H0 * Pannonian woods with *Quercus pubescens* – Панонски гори с *Quercus pubescens* - неголемите по площ гори на космат дъб

91G0* Pannonian woods with *Quercus petraea* and *Carpinus betulus* – Панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus* - горите на обикновен габър и различни видове дъб, които също заемат ограничени площи

62C0*Ponto-Sarmatic steppes -

8210 Calcareous rocky slopes with chasmophytic vegetation.

Растителната покривка на територията на Парка е представена от 10 класа, 12 разреда, 15 съюза и 15 асоциации, с още 6 безрангови синтаксона - включени са и синтаксони от местността “Белите сипеи”, която е непосредствено продължение на север на местността “Бялата стена”. Това значително разнообразие на синтаксони, включително от висок ранг, на такава ограничена по площ територия, отразява богата и сложна по състав и структура растителност. Част от фитоценозите и местообитанията имат ограничено разпространение в страната, което ги прави особено ценни. По комплекса от екологични характеристики те се разделят в следните групи: Хигрофилна тревна растителност, Ксеротермна тревна растителност, Горска и храстова мезофилна и ксерофилна растителност: Ксеротермна горска и храстова растителност включена в разред *Quercetalia pubescentis* заема по високите участъци на релефа. Тя доминира по площ; Мезофилната горска растителност доминирана от източния бук (*Fagus orientalis*) и обикновения табър (*Carpinus betulus*) с по-ограничено разпространение на територията на парка. Заемат понижени части на релефа предимно със северна експозиция, Хигро-мезофилна горска и храстова растителност: Представена е само от няколко фитоценози отнесени към клас *Populetea albae*. Доминиращи видове са полски ясен (*Fraxinus oxycarpa*) и полски бряст (*Ulmus minor*), които заедно с придружаващите ги видове, включително известен брой лиани, формират редките за растителната покривка на България и Европа лонгозен тип фитоценози, Скална растителност в района на „Аладжа манастир”, м. “Бялата стена” и изкуствените насаждения от черен бор, акация, някои екзотични иглолистни видове.

В състава на горите участват общо 34 броя дървесни видове. С най-голямо площно участие са представени келяв габър – 519.6 ха (41.8% от залесената площ), следван от цер – 251.1 ха (20.2%), а с най-малко – испанска ела, кипарис, ливански кедър, американски ясен, топола-регенерата и полски ясен – общо 0.1% от от залесената площ на парка. На територията на Парка се срещат единично в насажденията и културите още бяла върба, круша, конски кестен, брекина, шестил и орех. По-голямата част от залесената площ на парка е заета от местни, семенни и издънкови дървесни видове - 1120.7 ха (90.1%), а останалата от чуждоземни видове (бяла акация, атласки кедър, деодарски(хималайски) кедър, ливански кедър, зелена дуглазка ела, испанска ела, американски ясен и маклура) - общо 36.2 ха (2.9%) и от местен вид но нехарактерен за района на Парка (черен бор) - 86.5 ха или 7.0%. Келявият габър заемащ повече от 1/3 от залесената площ на

парка се отличава от разпространените навсякъде в страната храстови съобщества от същия вид, които обикновено се срещат с височина 2-4 м. В по-голямата част от територията на Парка заета с този вид, са се образували нормално проходими и просторни горски насаждения със средна височина 7-12 м, което понастоящем изключително рядко се среща у нас. Този дървесен вид доминира и определя съвременния облик на Парка.

Водорасловата флора на изследваните водни басейни в парка включва 50 вида и разновидности водорасли, които се отнасят към седем отдела (Cyanobacteria, Rhodophyta, Chlorophyta, Zygnemorphyta, Botrydiophyta, Euglenophyta, Bacillariophyta). Присъствието на червеното сладководно водорасло *Audouinella chalybaea* единствено в чешма “Ковшак” е свидетелство за доброто екологично състояние на водите в тази част на парка. Видът е рядък и чувствителен към всякакъв тип замърсяване на водата, повишаване на температурата на водата и намаляване на дебита ѝ. Въпреки липсата на официален статут на защитени водорасли у нас, повечето червени сладководни водорасли са редки и застрашени видове, поради което фигурират в Червените списъци на много европейски страни.

При теренните изследвания за нуждите на ПУ са регистрирани 48 вида макромицети. Установените таксони се отнасят към 3 отдела (Мухомусота - лигави гъби, Ascomycota - торбести гъби и Basidiomycota - базидиеви гъби), 3 класа, 11 разреда, 27 семейства и 39 рода. Преобладаващият брой таксони се отнася към клас Basidiomycetes - 45 вида. По брой на видовете доминират разредите Agaricales - 18 вида и Polyporaceae- 11 вида. Най-богати на видове макромицети са семействата *Marasmiaceae* и *Polyporales* - с по 6 вида. Най-много видове гъби са регистрирани в смесените широколистни (30 вида) и в лонгозните (22 вида) гори. По брой на видовете доминират сапротрофите на дървесина (LeS) - 29 вида. В парка бяха установени плодни тела от 8 вида макромицети, паразити по широколистни дървета. С важно стопанско значение сред тях са следните видове: *Armillaria mellea*, *Phellinus igniarius*, *Fomes fomentarius*, *Ganoderma applanatum*. В ПП "Златни пясъци" до момента са установени 5 вида макромицети от Червения списък на гъбите в България (Gyosheva & al. 2006): *Boletus armeniacus* Quél. - Застрашен (EN); *B. pulverulentus* Opat. - Застрашен (EN); *Clathrus ruber* Pers.:Pers. - Почти застрашен (NT); *Gyrodon lividus* (Bull.:Fr.) Sacc. - Критично застрашен (CR); *Hericium coralloides* (Scop.:Fr.) S.F. Gray - Почти застрашен (NT); Три от посочените видове (*Boletus armeniacus*, *Clathrus ruber* и *Hericium coralloides*) са регистрирани през 2006 г. В ПП "Златни пясъци" през 2006 г. са регистрирани плодни тела от 7 вида ядливи гъби: Обикновена пънчушка (*Armillaria mellea*), Дъбова кладница (*Pleurotus cornucopiae*), Мрежеста манатарка (*Boletus chrysenteron*), Чернодробна гъба (*Fistulina hepatica*), Бял корал (*Hericium coralloides*), Лютив мълчница (*Lactarius piperatus*), Зелена гълъбка (*Russula virescens*).

В резултат на проведената инвентаризация на територията на ПП "Златни пясъци" са установени 77 вида мъхове, което е около 10% от цялата мъхова флора на България. В систематично отношение, 5 вида са чернодробните (Marchantiophyta) и 72 вида листнатите (Bryophyta) мъхове. Три от намерените видове са с консервационно значение съгласно Червения списък на мъховете в България, предоставен на МОСВ и публикуван през 2006 (Natcheva & al. 2006). Нов за територията на страната е един вид – *Fissidens crispus*. Въпреки малкия брой видове, мъховата растителност в парка е много добре представена – повечето от срещаните се видове са в голямо обилие, популациите им са жизнени и фертилни. Предпоставка за това са запазените горски съобщества с относително голям континуитет, както и наличието на голям брой стабилни микрохабитати. В този смисъл, ПП "Златни пясъци" представлява важна територия за опазване на горската калцифилна мъхова флора по Черноморското ни крайбрежие. В това отношение интерес представляват районите между „Аладжа манастир“ и „Катакомбите“, както и блокажите под „Перчемли тепе“. Друг район с добре представена мъхова флора е м. „Буков дол“, където беше установен и новия за България вид *Fissidens crispus*. В „Буков дол“, поради по-високата въздушна влажност и наличието на гора от източен бук (*Fagus orientalis*), се срещат няколко вида, които у нас типично растат при по-голяма надморска височина – *Mnium marginatum*, *Dicranella heteromalla*, *Isothecium alopecuroides*. Екстремалното разпространение на тези мъхове, аналогично с това на *Fagus orientalis*, свидетелства за наличието на уникално съчетание от абиотични фактори. Интересно е намирането в парка на наскоро установените за България видове *Pterygoneurum subsessile* и *Microbryum floerkeanum*, които са типични за мъховата флора на лъсови терени.

На територията на ПП “Златни пясъци са установени общо 400 вида, което представя около 1/10 от флората на България. Видовете принадлежат към 271 рода от 79 семейства. Най-многобройни са

семействата Asteraceae – 41 вида от 30 рода, Poaceae – 35 вида от 21 рода, Fabaceae – 29 вида от 17 рода, Rosaceae – 23 вида от 13 рода, Lamiaceae – 18 вида от 15 рода, Brassicaceae – 17 вида от 14 рода др. Най-многоброен е род *Viola* (Теменуга), от който са установени 8 вида. Род *Trifolium* и род *Carex* са представени с по 7 вида, род *Quercus* – с 6 вида и т.н. От биологичните типове преобладават хемикриптофитите с над 50 % представеност. Следват фанерофитите с 21 %, терофитите с 14 и геофитите с 6.5 %. Най-слабо са представени хамефитите и хидрофитите. Видовете от флората с природозащитен статус срещани се в ПП “Златни пясъци” са включените в Червената книга на България 9 вида. От тях 9 са с категория “рядък” и един – с категория “застрашен”. Защитените видове са 17. От тях 7 са защитени по Приложение 3 на Закона за Биологичното разнообразие (ЗБР) и 13 са защитени съгласно Приложение 4. Видове, защитени от международни конвенции включени в Директива 92/43 – 1 вид (Снежно кокиче-*Galanthus nivalis* L.) и видове, включени в конвенцията CITES - 7 вида, представители на сем. Салепови и сем. Кокичеви. За ПП “Златни пясъци” от видовете с определена природозащитна стойност, които са посочени в Приложение 3 на ЗБР и следва да бъдат обект на специални мерки, допълнително към тях се включват Самардала (*Nectaroscordium siculum* Ucria ssp. *bulgaricum* (Janka) Stearn) и Скоруша (*Sorbus aucuparia* L.).

Лечебните растения са над 150 растителни вида, срещани се на територията на ПП “Златни пясъци”, които могат да бъдат класифицирани като лечебни растения според Закон за лечебните растения. От тях 58 % са многогодишни тревисти растения, 14 % са дървета, по 13 % са храсти и едногодишни тревисти растения и 2 % са двегодишни растения. От дърветата с по-често разпространение са следните видове: Мъждрян (*Fraxinus ornus* L.), Полски ясен (*Fraxinus oxycarpa* Bieb. ex Willd.), Благун (*Quercus frainetto* Ten.), Бяла върба (*Salix alba* L.), сребролистна липа (*Tilia tomentosa* Moench.) и Полски бряст (*Ulmus minor* Mill.). По-често срещани от храстите са следните видове: Обикновен повет (*Clematis vitalba* L.), Обикновена леска (*Corylus avellana* L.), ръбест чашкодрян (*Euonymus europaeus* Mill.), Птиче грозде (*Ligustrum vulgare* L.), трънка (*Prunus spinosa* L.), Полска къпина (*Rubus caesius* L.), Черен бъз (*Sambucus nigra* L.) и Бял имел (*Viscum album* L.). Тревистите растения са представени от най-много видове, от които, поради по-широкото си разпространение, значение като лечебни могат да имат следните видове: Лъжичина, чесънова трева (*Alliaria petiolata* (Bieb.) Cavara et Grande, Лечебен пелин (*Artemisia absinthium* L.), Обикновен пелин (*Artemisia vulgaris* L.), Черна капела (*Ballota nigra* L.), Виолетова белоочица (виолетово птиче просо) (*Buglossoides purpureo-caerulea* (L.) Johnst.), Синя жлъчка (*Cichorium intybus* L.), Ерингиум (*Eryngium campestre* L.), Горска ягода (*Fragaria vesca* L.), Обикновена звъника (*Hypericum perforatum* L.), Блатия (*Lythrum salicaria* L.), Теснолистен живовлек (*Plantago lanceolata* L.), Голям (широколистен) живовлек (*Plantago major* L.), Тревист бъз (*Sambucus ebulus* L.), Брей (*Tamus communis* L.), Лечебно глухарче (*Taraxacum officinale* Web.), Плоскосеменно (дъболистно) великденче (*Veronica chamaedrys* L.), Миризлива теменуга (*Viola odorata* L.) и др.

В списъка на лечебните растения са видове, които имат природозащитен статус и чието събиране следва да бъде абсолютно забранено. Такива са видовете: Лерхианов пелин (*Artemisia lurchiana* Weber), Лечебна зайча сянка (*Asparagus officinalis* L.), Блатно кокиче (*Leucojum aestivum* L.), Петров кръст (*Lilium martagon* L.), Обикновен салеп (*Orchis morio* L.), Маймунски салеп (*Orchis simia* L.), Безстъблена иглика (*Primula vulgaris* L.), както и някои други видове, които макар и да нямат природозащитен статус, на територията на Парка са редки и евентуалното им събиране за медицински цели би застрашило техните популации: Кръгъл лук (*Allium rotundum* L.), Рокамбол (*Allium scorodoprasum* L.), Ефедра (*Ephedra distachya* L.), Загърличе (*Laser trilobum* (L.) Borkh.), Самардала (*Nectaroscordium siculum* Ucria), Двулистна платантера (*Platanthera bifolia* (L.) L. C. Rich.), Безстъблена иглика (*Primula vulgaris* L.), Напльстена какула (*Salvia tomentosa* Mill.), Голяма тлъстига (*Sedum maximum* (L.) Suter), Скоруша (*Sorbus domestica* L.) и др.

От разгледаните групи безгръбначни животни в ПП “Златни пясъци” и околностите му са намерени 621 вида, които принадлежат към 3 типа, 6 класа, 22 разреда и 120 семейства. В зависимост от нивото на проучване установените таксони съставляват различен дял от фауната на съответната група в България. Досега от района са известни 37 вида мекотели, спадащи към 11 семейства и 3 разреда на подкласовете Prosobranchia (преднохрили охлюви) и Pulmonata (белодробни охлюви). При тях преобладават сухоземните форми. Предполага се, че са намерени над 50% от възможните видове мекотели. С най-много видове са представени семействата Clausiliidae и Zonitidae, следвани по численост от Helicidae и Hygromiidae. Класовете Hirudinea (пиявици), Crustacea

(ракообразни), Arachnida (паякообразни) и Myriapoda (многоножки) са представени частично и твърде скромно, с не повече от 30-40% от възможния видов състав на разглежданите таксони. За оценка на разнообразието от насекоми са разгледани 9 разреда със средно и ниско видово богатство и 3 разреда с високо видово богатство. Разредите Blattaria (хлебарки), Mantodea (богомолки), Orthoptera (правокрили насекоми в тесен смисъл) и Dermaptera (ухолазки) се обединяват в групата Orthopterida (правокрили насекоми в широк смисъл). Групата Neuropterida (мрежокрили насекоми в широк смисъл) е представена от разред Neuroptera (същински мрежокрили насекоми). От твърдокрилите са включени около 150 вида но поради липса на точно локализираните находища (често се споменава Северното Черноморие или крайбрежието северно от Варна) е трудно да се прецени реалното видово разнообразие в района. Във водна среда протича част от жизнения цикъл на Odonata (водни кончета), Trichoptera (ручейници), някои Coleoptera (твърдокрили) и Diptera (двукрили). Разгледани са 133 вида двукрили, спадащи към 11 семейства. С повече видове са представени семействата Limoniidae и Tachinidae. Ентомофауната включва около 3.3% от българските диптери - твърде малко за разреда като цяло. Диптерната фауна не е изследвана и се допуска, че са установени под 15% от възможните видове. Проблем с точното локализиране на находищата има и при двукрилите насекоми. Установени са 6 вида безгръбначни животни, приети за световно значими - включените в списъците на IUCN. От европейско значимите таксони преобладават българските (14 вида) и балканските (12 вида) ендемити, видовете от Бернската конвенция (7), Директивата за хабитатите (6) и CORINE видовете (8). Национално значимите таксони са представени от преглациалните реликти и защитените в България (по 4 вида). Общият брой на консервационно значимите таксони е 44 (6.8%), част от които принадлежат към няколко категории. Броят им доказва важното консервационно значение на ПП “Златни пясъци” като защитена територия, обитавана от фаунистични комплекси с висока природозащитна стойност.

От разглежданите групи гръбначни животни, обитаващи и вероятно обитаващи територията на парка и околностите му са включени 11 вида земноводни: 3 вида опашати и 8 вида безопашати; 19 вида влечуги: 3 вида костенурки, 10 вида гущероподобни и 6 вида змии. В процентно отношение групите земноводни и влечуги съставляват за земноводните 60 %, а за влечугите 53 % от фауната на България. От земноводните, от общо установените 11 вида, всички са включени в приложение II, III на ЗБР, в ЧКБ е включена Сирийската чесновница, а Жабата дървесница в IUCN, като потенциално застрашен вид. От влечугите от общо установените 19 вида, 10 са в приложенията на ЗБР, Смока мишкар и Жълтокоремника в ЧКБ, а двата вида сухоземни костенурки в CITES. Трите вида костенурки са включени в IUCN, като шипобедрената костенурка е уязвим вид, а другите два вида са близко до застрашени. Други шест от видовете влечуги са включени в категорията „незначително повлияни“.

На територията на Природен парк “Златни пясъци” са установени 122 вида птици, наблюдавани през последните 45 – 50 години - 31.8 % от птиците установени за страната (Мичев, Янков, 1993). Гнездящите птици са 33.4 % от гнездящите в България видове (Нанкинов и кол., 2004). От тях 106 са защитени от българското законодателство. Понастоящем гнездящите птици на територията на Парка са 86 вида. От тях 72 вида са защитени. Постоянни са 46 вида от гнездящите птици, а прелетни са 40 вида. Местоположението на парка на Западночерноморския миграционен път на птиците е предпоставка по време на пролетна и есенна миграция да се наблюдават още 32 вида. Три вида от дневните грабливи птици са изчезнали от района. 45 вида от гнездящите и мигриращи през територията на парка птици са включени в Директива 79/409 на Съвета на Европейската икономическа общност за опазване на дивите птици.

В ПП “Златни пясъци” са установени и описани 27 вида дребни бозайници, от които 7 вида насекомоядни и 20 вида гризачи. Дребните наземни бозайници срещащи се на територията на Природния парк представляват 64% от тази фауна за България. От дребните бозайници 7 вида са включени в ЗБР. Три от видовете (хомяците) са включени в ЧКБ в категория „редки“. Десет от видовете са включени в IUCN, а 12 в Бернската конвенция.

Като постоянни елементи на прилепната фауна на ПП “Златни пясъци” със сигурност може да се счита Малкия подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Кафяво прилепче (*Pipistrellus pipistrellus*), Ръждив вечерник (*Nyctalus noctula*) и Пещерен дългокрил (*Miniopterus schreibersii*). Този видов състав, еднакво представен както от пещеролюбиви видове, така и от видове, предпочитащи горски хабитати, отразява богатството от подземни убежища, съчетано с богата и добре запазена

горска растителност. Мигриращ вид тук е Натузиевото прилепче (*Pipistrellus nathusii*). Всички установени видове прилепи са под закрилата на националното законодателство и на редица международни конвенции, ратифицирани от Република България. Всички видове от род *Pipistrellus* са обект на закрила и от CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Flora and Fauna)

Установени и описани за района на ПП „Златни пясъци” са 14 вида едри бозайници, от които 11 вида хищници и 3 вида чифтокопитни. Описаното видово разнообразие е 61% от едробозайната фауна на България. От едрите бозайници в приложения II, III на ЗБР са включени 4 вида, а в ЧКБ 3 вида (златка, пъстър и степен пор). Двата вида порове са в категория „застрашени” на IUCN, а дивата котка е включена в CITES.

Ландшафтното разнообразие на ПП, като израз на множеството взаимовръзки на структура от основни 4 подтипа горски ландшафти, 1 подтип - открит карст и скална растителност, 1 подтип - тревни съобщества на равнинен релеф, 1 подтипа ландшафти на застроени площи, обуславя висока степен на биологично разнообразие на относително малка площ. Аквалните микрорландшафти на района са изключителна ценност за Парка. Ландшафтите на ПП се отличават с висока естетическа оценка, добра пластичност и стабилна динамика.

➤ *Стойност на обекта като част от европейската екологична мрежа „Натура 2000”*

Територията на ПП „Златни пясъци” с включената в границите ѝ ЗМ „Аладжа манастир”, се определя от Закона за биологичното разнообразие и Решение 122 на МС като защитена зона с код BG0000118 „Златни пясъци” за местообитанията от тип К: Защитена зона по Директива 92/43/ЕЕС за местообитанията, която припокрива защитена зона по Директива за птиците от Националната и Европейската екологична мрежа „Натура 2000”. Обектът съдържа местообитания с европейска значимост, което го прави значим и за опазване на биологичното и ландшафтното разнообразие на Европа. Обектът е от важно значение за опазване на различни приоритетни горски хабитати в урбанизиран и застрашен Черноморски биогеографски регион в България. Отличава се с голямо разнообразие на горски хабитати. Това е практически втората по значение територия за този тип местообитания - след ПП „Странджа”, по Черноморското крайбрежие. Мотивация за значимост е и наличието на защитени видове от Закона за биологичното разнообразие и видове включени в Червената книга на РБ с категории „рядък”, „застрашен”, Червените списъци на България (гъби и мъхове), Европа (водорасли), IUCN (безгръбначни, дребни и едри бозайници) и в международни конвенции за опазване на видове от флората и фауната. ПП „Златни пясъци” има значение за опазването на пещерната фауна и подземните хабитати на галериите и пещерни образувания в съответствие с Препоръка №36 на Бернската конвенция за опазване на видове адаптирани към подземен живот - присъствие в ПП на най-голямата колония прилепи в Северното Черноморско крайбрежие. Описаното и картирано високо биоразнообразие в процеса на разработване на ПУ, отрежда приоритетно място на Природния парк в мрежата от защитени територии като територия за съхранение на местообитания и видове с европейско и световно конзервационно значение.

➤ *Обект за образователни и научно-изследователски дейности*

Важна цел свързана с управлението на Природния парк, която се вменява от ЗЗТ е предоставяне на възможности за развитие на научни и образователни дейности. През периода, след създаването на Дирекцията на ПП „Златни пясъци” са реализирани редица дейности и мерки свързани с тези функции. На територията на ПП „Златни пясъци” функционира изграден и съвременен оборудван Информационен и Посетителски център на ПП „Златни пясъци”, ЗМ „Аладжа манастир” и защитените територии под управлението на ИАГ-МЗХ други защитени територии в границите на РДГ-Варна. В Информационния и Посетителски център се предлага експозиция в зали включваща богата информация за ПП „Златни пясъци” и защитените територии в границите на РДГ-Варна, отговорност на ДПП „Златни пясъци”. Макет на Природния парк нагледно отразява и ориентира посетителите за морфологията на релефа, обектите, маршрутите и архитектурните елементи и съоръжения в Парка. ДПП „Златни пясъци” води рекламна и издателска дейност с образователна цел и популяризиране дейностите за опазване и развитие на Природния парк. Образователните лекции, семинари, изработване на информационни табла за биологичното

разнообразие на Парка и ситуирането им на подходящи във функционално отношение места, както и организиране на водачество - разходки и походи с атрактивни преживявания, от специализирани водачи, образователни екскурзии сред природата за училищата от региона, палатъчни лагери за живот сред природата на юноши и младежи. Администрацията на Парка провежда политика на връзки с обществеността и съвместни дейности с държавни регионални, местни институции и неправителствени организации, медийна политика за прозрачност и съдействие от медиите в образователните и природозащитни дейности.

Основната роля на Информационният и Посетителски център за екологично образование на подрастващите и познание за Природния парк се разкрива при проведеното анкетиране през периода м.юли, 2006 г. – м.май, 2007 г. за нуждите на ПУ. Преобладава от страна на посетителите на Информационния и Посетителски център интерес за информация за места и видове от флората и фауната от парковата територия, възможности за туристически услуги. От анкетирания на възраст от 10 до 18 г. 83% са отговорили, че знаят какво поведение се изисква в природните паркове и защитените местности. За периода м.юли-октомври, 2006 г. са се осъществили 123 посещения в Центъра от 325 посетители.

Парковата администрация е реализирала и развива образователни програми: Програма „Приатели на парк” „Златни пясъци” – Дирекцията на ПП е координатор по програмите „Екоучилища” и „Учим за гората” в гр.Варна и Североизточен регион. По програмата „Екоучилища” активно работят 18 учебни заведения. Едноседмични занимания през летния сезон с ученици, с интерес към биология и екология, включват изследователски задачи, разработване на есета и придобиване на умения за оцеляване в гората

Територията на ПП „Златни пясъци” е обект и на специализиран научно-изследователски интерес от биолози – зоолози, ботаници, лесовъди, археолози, спелеолози, поради факта за наличието на множество пещери, впечатляващ ландшафт и голямото и съхранено биологично разнообразие в обекта. Експертите на ДПП оказват съдействие и участват активно в специализираните проучвания. Извършени са научно-изследователски проучвания върху безгръбначната фауна на територията на Парка, разпространението на земноводните, влечугите и бозайниците. В резултат е издадена от Дирекцията брошура. Ежегодно територията на Природния парк е включвана в преброяванията на птиците извършвани от БДЗП. Парковата администрация участва в анкетиране за Проучване на Географския институт-БАН „Разработване на апробационни модели на система от индикатори за развитие на устойчив туризъм(на примера на защитени територии), 2005 г., Лесотехническият университет – София използва ПП „Златни пясъци” като база за обучение на студентите, ДПП има контакти с НИИКН, Национален археологически институт с музей към БАН, РИМ-Варна, които имат компетентности за територията на Археологическата недвижима културна ценност „Аладжа манастир” и ЗМ „Аладжа манастир”.

➤ *Ресурси – обобщаваща оценка и ползване на ресурси*

Потенциалната стойност на ресурсите на територията на ПП „Златни пясъци” включва представеното разнообразие от местообитания, растителни съобщества, горскодървесна растителност и видове от флората и фауната. На територията на ПП „Златни пясъци” се ползват ограничено само горски ресурси. Ползване на гъби, лечебни растения и други странични ползвания са единични случаи и за лични нужди, във връзка с разяснителната дейност на Парковата администрация и традиционното отношение и опазване от посетителите на Парка.

За периода 1994-2006 г. от насажденията в ПП „Златни пясъци” са отсечени общо 3294 куб.м дървесина, с необосновани мероприятия за определените строги и природозащитни режими в предходящите проекти и определените от тях зони. Положителна е оценката за Лесоустройствените проекти от 1996 и 1997 г. с които са предвидени и изпълнени намалени обеми мероприятия – общо 65% сечи по площ и запас спрямо проектираните в Паркоустройствения проект от 1994 г. Изпълнени са от ДГС-Варна и ДЛС „Балчик” само 40% спрямо предвидените от Лесоустройствените проекти сечи. Екологичната оценка за естественост и състояние на културите от неместни видове определя провеждане на възстановителни дейности и мерки за 17,3 ха от площта на Парка. Ползване на ресурси и странични ползвания в горите са с отрицателно въздействие, имайки предвид ограничената площ на Парка и прилежащите антропогенни въздействия от урбанизираните територии. Определените със Заповедите за Парка режими имат

природозащитен характер и ограничаване на ползването на ресурсите в парковата територия. Събирането на гъби за лични нужди, с указания за начина на бране, не следва да се отразява отрицателно. Единичните нарушения от незаконни сечи на отделни дървета и нарушения от паша на кози ще бъдат спряни след засилване на охраната.

➤ *Територии с възможности за развитие на туризъм и рекреация - природна среда предизвикваща специализиран интерес от различните групи посетители*

Проучванията и наблюденията върху посещаемостта, рекреационен капацитет и посетителите на Природния парк, възрастовата и по националност структура на туристите, показват трайни тенденции на увеличена посещаемост по маршрутите на Парка и местата за отдих.

Общият брой на посетителите в парка ползващи туристическите и специализирани маршрути и местата за отдих за периода юни-септември на 2006 г. е около 5734 посетители при средно 47 туристи дневно. Наблюдава се на определени участъци от маршрутите и поляните превишаване поемната способност на линейните обекти и площите, за което свидетелстват следите от рекреационна деградация. Чрез планиране на нови елементи на отдиха и места за занимания и обучение - разсредоточени на територията на ПП в съседство с туристическите маршрути, организиране на места за паркиране за поемане на посетителския поток в близост до поляните, ще се постигне преодоляване на този проблем.

От посетителите в Парка по националност преобладават германци-41%, руснаци-14%, поляци, чехи и сърби-12%, англичани-11%, скандинавци-10%, българи-9%, други-3%. Наблюдава се тенденция на увеличаване туристите от Франция, Румъния и Македония. Последните наблюдения показват и увеличение на българските посетители. Посещаемостта на Музейния комплекс "Аладжа манастир" е 33 000 човека за 2005 г. Тя е по-висока и показва тенденция на ежегоден ръст, поради факта, че туропературските фирми се ограничават само с този обект, с възможност за спиране на автобусите, беседи, разглеждане и по-кратко ангажиране на време и внимание на гостите.

Съществуващите туристически и специализирани маршрути реализирани в различни периоди от развитието на Парка и включени в композицията на парковата територия, свързват и представят традиционно посещавани места и най-ценните природни дадености и обекти на културно историческото наследство. Маршрутите обединяват тематично изградени чешми, навеси-барбекю, атракционни въжени съоръжения, беседки, огнища, класна стая на открито, детски кътове, естрада и места за пикници. Търсено е всеки маршрут да има собствена индивидуалност, да разкрива пред туристите богатото биоразнообразие и за сравнително малката си площ Парка предлага много атракции и забавления. Съществен момент е естетичната и точна маркировка с указателни табели и информационните табла за посетителите, достъпни и за хора със специфични проблеми. Маркираните маршрути в ПП имат основна маркировка в различен цвят, което ги прави „различими“ и „нарицателни“ по цвят. Движението по маршрутите разкрива специфичните ландшафтни особености и богатство на местообитания, преобладаващо с европейско значение.

На територията на ПП са реализирани: Червен маршрут: начало кв.Виница – край с.Кранево, Син маршрут: начало Музеен комплекс „Аладжа манастир“ и „Катакомбите“ – край к.к.„Златни пясъци-поликлиниката“, Зелен маршрут: начало Музеен комплекс „Аладжа манастир“ – край „Панорама II“, Жълт маршрут: начало к.к.„Златни пясъци-поликлиниката“ – край Музеен комплекс „Аладжа манастир“, Оранжев маршрут: начало Музеен комплекс „Аладжа манастир“ – край Туристическа база „Академик“, Специализиран маршрут за хора със специални нужди, Детски образователен маршрут, Дендрологичен маршрут, Маршрут за езда, Веломаршрут, Сафари-маршрут и Маршрут за състезания по ориентиране. Най-използвани са „Синия“ и „Жълтия“ маршрути, които свързват к.к. „Златни пясъци“ с Музейния комплекс „Аладжа манастир“ Посоката на движение е по „Жълтия“ маршрут до Музейния комплекс, а обратната посока е по „Синия“ маршрут. Най-посещаваните места за отдих са „Ковшак чешма“ и „Харман-ери“. Използват се предимно от български туристи през почивните дни. На „Ковшак чешма“, ТД „Родни балкани“ провежда „Зелени лагери“ за ученици до седми клас. Организираните посещения са предимно на деца и ученици от гр. Варна. Те минават през детския кръгов маршрут „В дома на сойката“, създаден от ДПП „Златни пясъци“. Посещаван район от деца и младежи е района на „Бежаната“, където Дирекцията на Парка организира палатъчни лагери и занимания на открито.

В обслужващите обекти се наблюдава тенденция на засилване ролята на обектите и съоръженията обслужващи Природния парк и неговата роля като защитена територия за опазване на биологичното и ландшафтното разнообразие и Паметника на културата, дейности свързани с екологичното образование и отдих в съхранена природна среда. Развитието и обогатяването на парковата територия предполага нови познавателни, атракционни и туристически елементи в Парка за различни възрастови групи: детски форум, два нови заслона-информационни пунктове(при чешма”Аладжа манастир”, в съседство с ресторант ”Горски кът”), регламентирани и обурудвани площи за палатъчен лагер, зелено училище в част от сградите и площите на бившето поделение на ВВС, социализиране и включване на част от галериите като обект за експониране и ползване с щадящ режим. Изграждане на кътове за отдих, при обектите за посещенията с цел изчакване и спазване нормите за численост на групите. Създаване на туристически продукт “Археологически училища на терен”.

➤ *Източник на стопански ползи необходими за управлението и стопанисването чрез разширяване кръга на възможностите за посетителите*

Плана за управление на основата на представената потенциална стойност осигурява възможности с допустимите дейности и екотуристическо ползване за преки и косвени икономически ползи за управляващите и стопанисващите защитената територия, реализиране на инициативите на заинтересованите за развитие в сферата на обслужване на туристически, образователни и рекреационни дейности, съвместими с целите на Прородния парк чрез публично-частни партньорства, концесия и др. Развитието на рекреационните дейности в ПП”Златни пясъци” рефлектира в напредъка на туристическите и други търговски дейности в населените места, курортни комплекси в прилежащите територии на Парка. Връзката на ПП с други защитени територии в региона, зони за отдих и обекти на културното и историческо наследство, предлагани като добре организиран туристически продукт е с висока потенциална стойност и възможност за икономически ползи за района.

Ч А С Т 2: ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ И ОГРАНИЧЕНИЯ

2.1. ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ

Идеалните цели са целите, които могат да се постигнат, ако липсват ограничителни фактори, при пълен контрол над защитената територия. Идеалните цели се основават на “Първа оценка” и фиксираните в ЗЗТ **дългосрочни цели** за категорията “природен парк” и Заповедта за обявяване за ПП “Златни пясъци”. Тези цели в голяма степен съответстват на установената потенциална стойност на обекта. Следва “идеалните” цели да се разглеждат като **индикатори** за потенциалните възможности на ПП и стремеж за приближаване на дългосрочните до идеалните цели. Плана за управление диференцира “Дългосрочните цели” като “главни” и “второстепенни”.

2.1.1. Определяне на главните цели

Първа главна цел: Опазване и възстановяване на приоритетни природни местообитания и видове с консервационна стойност

- *Възстановяване на местните растителни съобщества и местообитания, на мястото на неместни растителни видове и екзоти*
- *Промяна режима на стопанисване и ползване на горските насаждения с цел поддържане на разнообразието на съществуващите съобщества и хабитати*
- *Опазване на повърхностния карст от разрушаване, изземване и предпоставки за възникване на ерозионни процеси*
- *Засилена охрана за опазване на местообитанията и видовете от флората и фауната*

Втора главна цел: Опазване на национална археологическа недвижима културна ценност “Аладжа манастир” и „Катакомбите” и природни местообитания с европейска значимост

- *Територията на археологическата недвижима културна ценност се определя като територия за археологическо проучване, консервация, реставрация и експониране на недвижимата културна ценност;*
- *Забраняват се всички строителни, добивни, мелоративни и други дейности, които нарушават целостта на земния пласт;*
- *За територията на недвижимата културна ценност се запазва режима, определен за територията на ПП “Златни пясъци” и ЗМ “Аладжа манастир”;*
- *Опазване на територията на охранителната зона на недвижимата културна ценност, като територия за защита на скалния масив и охрана на културния пейзаж.*

Трета главна цел: Адаптиране на зоната с обектите за настаняване и обслужване да функционира за целите на Природния парк

- *Премахване на част от оградите с цел единство на приоритетните горски местообитания и природния комплекс, движение на посетители и фауна*
- *Естетизиране на дворовете за застрояване и възстановяване на естествените горски микроландшафти*
- *Премахване на опасни за посетителите и в лошо санитарно състояние сгради и бунгала*
- *Въвеждане на единна информационна система и дизайн за обектите за настаняване и обслужване с тази на Природния парк*

Четвърта главна цел: Оптимизиране границите на ПП с включване на представителни местообитания и ограничаване на силния урбанистичен натиск от всички посоки към ПП “Златни пясъци”

- Включване от североизток на площ – горски фонд с приоритетни тревисти местообитания
- Включване на площи в северозападна посока с горски местообитания, оградени от границите на Парка;
- Включване на горски съобщества от запад, необходими за ограничаване антропогенното влияние от бъдещото ваканционно селище ”Аладжа манастир”

2.1.2. Определяне на второстепенните цели

Първа второстепенна цел: Провеждане на научни изследвания и екологичен мониторинг на територията на ПП

- Попълване главните пропуски в познанието за биологичното и ландшафтно разнообразие, археологически открития;
- Поддържане базата данни за вече събраната информация по показателите от настоящия План за управление;
- Мониторинг по околна среда, биологичното и ландшафтно разнообразие, съгласно определените видове в настоящия План;
- Посетителски мониторинг;
- Мониторинг на конфликтите

Втора второстепенна цел: Усъвършенстване политиката на управление на Природния парк чрез допълнителни функции на Парковата Администрация по охраната и възстановителни и поддържащи мерки в горските местообитания

- Увеличаване броя на експертите, охранителите и материално-техническа база за охрана, обслужване на Информационния и Посетителски център през почивните и празничните дни основно в туристическите месеци на годината;
- Инсталиране на видеокамери в Парка;
- Обучение на персонала на Парковата администрация в аспект охранителни функции, провеждане на възстановителни и поддържащи мерки в горските местообитания;
- Възлагане и контрол от страна на Дирекцията на ПП ”Златни пясъци” на възстановителните и поддържащи мерки от ПУ.

Трета второстепенна цел: Развитие на възможностите за балансиран екотуризъм и образователни екологични дейности. Възможности за финансови постъпления

- Устройствени мерки за допълнително експониране на представителни съобщества и видове в Парка;
- Развитие на детските и юношески палатъчни лагери сред природата;
- Организиране на зелено училище;
- Археологически разкопки с учебна цел съвместно с РИМ-Варна и Националния археологически институт с музей-БАН;
- Развитие на образователни дейности за подрастващите, екологични знания и природозащитно поведение по възрастови групи. Разработване на нови интерпретативни програми;
- Въвличане на нови партньори-ползватели на екотуристическите продукти на Парка;
- Прилагане на нормативна база за финансови постъпления в ДПП ”Златни пясъци” от ползвателите на Парка;
- Генериране на приходи за по-голям кръг от местните общности, туропературски фирми, собственици на леглова база, обслужващи обекти и специализирани водачи в ПП ”Златни пясъци”.

2.2. ОГРАНИЧЕНИЯ

Тенденции и фактори, ограничаващи възможностите за постигане на целите на Плана. Оценка на влиянието им.

2.2.1. Тенденции от естествен характер

- Глобалното затопляне на климата е тенденция в резултат на антропогенното влияние върху околната среда. Тази тенденция се отразява неблагоприятно върху съобществата и видовото разнообразие;
- Късни пролетни мразове и снегове. През последните 10 години този естествен фактор влияе негативно върху редица видове птици гнездещи по-рано през пролетта;
- Увеличаване числеността на някои видове хищници – чакал, скитащи кучета, лисица, порови, вранови птици и др. е естествена бариера за увеличаване на числеността и разпространението на много видове птици;
- Редуващи се засушавания и поройни дъждове придружени със силни ветрове, нанасящи щети от свличания, повреди по растителността.

2.2.1.1. Възможност за овладяване на неблагоприятните естествени тенденции.

- Съществуват възможности за обединени усилия на държавите, намерили решения в подписаните съвместни конвенции за Глобално управление на околната среда: Рамкова Конвенция по изменението на климата, Конвенция за биологичното разнообразие и Конвенция за борба с опустиняването;
- Планиране и провеждане на биологични и технически мерки за предотвратяване на силни порои и свличания

2.2.2. Тенденции от антропогенен характер

2.2.2.1. Ограничителни тенденции или заплахи на територията на ПП за постигане целите на Плана.

- замърсяване чрез депониране на строителни и битови отпадъци около всички подходи към Парка. Силно замърсяване на прилежащите към урбанизираните територии гранични паркови площи;
- Силен антропогенен натиск по време на активния туристически сезон по туристическите маршрути, главно насочени към недвижимата културна ценност „Аладжа манастир” и в близост до к.к. „Златни пясъци” и местата за отдих и разстилане. Изразява се в следи от силно утъпкване, разрушаване на настилките по пешеходните маршрути и кътовете за отдих;
- Отсъствието на достатъчен персонал за охрана базирана на територията на ПП;
- Строителни намерения и самостоятелни устройствени инициативи, без съгласуване с ДПП от страна на собственици и ползватели на обекти на територията на Парка;
- Ограничения от оградите на дворовете за застрояване, оградени площи по-големи от предоставените със Заповед, както и строителство на непредоставени площи, ограждане и ползване на по-големи площи от нормативно прилежащите, се отразява отрицателно върху опазването на приоритетни местообитания, естествения обмен и движение на фауната, свободно ползване на паркови площи от посетителите и цялостно функциониране на природния комплекс на защитената територия;
- Наличие в границите на Парка на опасни от срутване и в лошо санитарно-хигиенно състояние сгради и бунгала;
- Извършване на разкопки без разрешение, с цел търсене на старини, съкровища и други предмети, обект на защита по ЗКН;
- Недостатъчна финансова обезпеченост за изпълнение на целите от страна на държавния бюджет

2.2.2.2. Ограничителни тенденции от фактори извън територията на ПП като:

- Регионални и местни икономически тенденции, влияещи върху обекта:
- Смяна предназначението на всички гранични земеделски територии за строителство;
- Включване в помощни планове на зони за земеделско ползване и отдых на площи от защитената територия;
- Инвестиционно намерение за ваканционно селище "Аладжа манастир" над скалния масив на археологическата недвижима културна ценност "Аладжа манастир";
- Тенденция за смяна на предназначението на всички горски територии по Северното Черноморско крайбрежие

2.2.2.3. Положителни тенденции

Положителните тенденции се определят от националният, регионалният и местният държавен и обществен интерес за запазване на консервационно значимата защитена територия със национална археологическа недвижима културна ценност "Аладжа манастир". Съществуват регионални и местни икономически тенденции за съхраняване на ценната природна среда и преодоляване на заплахите за влошаване на качествата на околната среда. Обновената материална база за обслужване на туризма - хотели, къщи за гости, хижи, ловни домове, голф игрища, атракционни съоръжения и музеи на гр.Варна, близките други защитени територии от националната екологична мрежа, води до преодоляване на ограничителните фактори.

ВТОРА ОЦЕНКА

2.3. ЕФЕКТ НА ОГРАНИЧЕНИЯТА ВЪРХУ ДЪЛГОСРОЧНИТЕ ЦЕЛИ

2.3.1. Оценка на ефекта на ограниченията свързани с главните и второстепенни цели

Степенуват се по приоритет ограниченията и заплахите от различен характер, което е основа за предприемане на мерки по срокове и бюджет. Оценява се:

- Възможности за осъществяване в рамките на наличните ресурси (човешки и финансови), експертен опит и технологии;
- Срок и средства, необходими за реализация;
- Икономически, социални и екологични последствия при премахване на част или на всички ограничаващи фактори.

Експертната оценка по т. 2.3.1. се формира от комбинации между:

- Незначително, средно, значително и
- потенциално, локално и повсеместно

ОГРАНИЧЕНИЯ ВЪРХУ ДЪЛГОСРОЧНИТЕ ЦЕЛИ	СТЕПЕН НА ВЛИЯНИЕ	ОЦЕНКА НА ЕФЕКТА /при премахване на ограниченията/
<p>Първа главна цел: Опазване и възстановяване на приоритетни природни местообитания и видове с конзервационна стойност</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Възстановяване на местните растителни съобщества и местообитания, на мястото на неместни растителни видове и екзоти ➤ Промяна режима на стопанисване и ползване на горските насаждения с цел поддържане на разнообразието на съществуващите съобщества и хабитати ➤ Опазване на повърхностния карст от разрушаване, изземване и предпоставки за възникване на ерозионни процеси ➤ Засилена охрана за опазване на местообитанията и видовете от флората и фауната 	<p>Значително повсеместно</p> <p>Значително локално</p> <p>Средно Потенциално</p> <p>Значително повсеместно</p>	<p>Екологичен, социален, икономически – туристическо развитие</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ограничители при възстановителните мерки на растителни съобщества от местни видове са местоположението и размера на площта за възстановителна мярка с оглед недопускане драстични промени в горските ландшафти; ➤ Проведените възобновителни сечи в Парка показват процеси на нежелана сукцесия за главните дървесни видове; ➤ Замърсяване чрез депониране на строителни и битови отпадъци около всички подходи към Парка. Силно замърсяване на прилежащите към урбанизираните територии гранични паркови площи; ➤ Отрицателно влияние върху флората и фауната от туристическото натоварване по време на активния туристически сезон. Изразява се в утъпкване, чупене на клонки, късане на цветя, изземване на почва и скални образувания. ➤ Влияние върху фауната на Парка от скитащи кучета; ➤ Строителни намерения и самостоятелни устройствени инициативи, без съгласуване от страна на собственици и ползватели на обекти на територията на Парка; ➤ Отсъствието на достатъчен персонал за охрана базирана на територията на ПП; ➤ Регионални и местни икономически тенденции, влияещи върху обекта: - Смяна предназначението на всички гранични земеделски територии за строителство; - Включване в помощни планове на зони за земеделско ползване и отдих на площи от защитената територия - Тенденция за смяна на предназначението на всички горски територии по Северното Черноморско крайбрежие. <p>Втора главна цел: Опазване на национална</p>	<p>Значително Повсеместно</p> <p>Значително Повсеместно</p> <p>Значително Локално</p> <p>Средно Локално</p> <p>Значително Повсеместно</p> <p>Значително Повсеместно</p> <p>Значително Повсеместно Значително Повсеместно</p>	<p>Екологичен, социален, икономически</p> <p>Екологичен, социален, икономически</p> <p>Екологичен, социален, икономически</p> <p>Екологичен, икономически</p> <p>Екологичен, икономически</p> <p>Екологичен</p> <p>Екологичен</p> <p>Екологичен, социален, икономически</p> <p>Екологичен, социален, икономически</p>

<p><i>парк;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Устройствени инициативи, без съгласуване от страна на собственици и ползватели на обекти на територията на Парка; ➤ Ограничения от оградите на дворовете за застрояване, оградени площи по-големи от предоставените със Заповед, както и строителство на непредоставени площи, се отразява отрицателно върху опазването на приоритетни местообитания, естествения обмен и движение на фауната, свободно ползване на паркови площи от посетителите и цялостно функциониране на природния комплекс на защитената територия; ➤ Наличие в зоната на опасни от срутване и в лошо санитарно-хигиенно състояние сгради и бунгала; <p>Четвърта главна цел: Оптимизиране границите на ПП с включване на представителни местообитания и ограничаване на силния урбанистичен натиск от всички посоки към ПП“Златни пясъци”</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Включване от североизток на площ – горски фонд с приоритетни тревисти местообитания; ➤ Включване на площи в северозападна посока с горски местообитания, оградени от границите на Парка; ➤ Включване на горски съобщества от запад, необходими за ограничаване антропогенното влияние от бъдещото ваканционно селище“Аладжа манастир”. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Необходимо съгласие от страна на заинтересованите частни собственици, регионални и местни държавни структури и общини за процедура по ЗЗТ; ➤ Необходима подкрепа от местните НПО; ➤ Преодоляване на възможно несъгласие от заинтересовани страни със строителни намерения; ➤ Преодоляване на ограниченията със съгласувани действия на национални, регионални и местни държавни и общински органи и НПО; ➤ Привличане на медиите и добра медийна политика за преодоляване на евентуално несъгласие; ➤ Издаване на образователна литература и информационни материали. 	<p>Повсеместно</p> <p>Значително Повсеместно</p> <p>Значително Повсеместно</p> <p>Значително Повсеместно</p> <p>Значително Повсеместно</p> <p>Значително Повсеместно</p>	<p>Екологичен, социален, икономически</p> <p>Екологичен, социален, икономически</p> <p>Екологичен, социален, икономически</p> <p>Екологичен, социален, икономически</p> <p>Екологичен, социален, икономически</p> <p>Екологичен, социален, икономически</p>
<p>Първа второстепенна цел: Провеждане на научни изследвания и екологичен мониторинг на територията на ПП</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Попълване главните пропуски в познанието; ➤ Поддържане базата данни за вече събраната информация по показателите от настоящия План за управление; ➤ Мониторинг по околна среда, биологичното и ландшафтното разнообразие, съгласно определените 	<p>Значително Повсеместно</p>	<p>Екологичен, социален, икономически</p>

<p>видове в настоящия План; > <i>Посетителски мониторинг;</i> > <i>Мониторинг на конфликтите</i></p> <p>> Недостатъчна финансова, кадрова и материално-техническа обезпеченост за изпълнението на тези цели от страна на държавния бюджет - Преодоляване на ограниченията чрез подготовка на проекти за финансиране от европейските фондове; > Липса на системно и обвързано планиране на научно-изследователската дейност в защитената територия между институтите на БАН, ВУЗ, НПО. Трудности с предоставяне на събраната вече информация.</p> <p>Втора второстепенна цел: Усъвършенстване политиката на управление на Природния парк чрез допълнителни функции на Парковата Администрация по охраната и възстановителни и поддържащи мерки в горските местообитания</p> <p>> Увеличаване броя на експертите, охранителите и материално-техническа база за охрана, обслужване на Информационния и Посетителски център през почивните и празничните дни основно в туристическите месеци на годината; > Инсталиране на видеокамери в Парка; > Обучение на персонала на Парковата администрация в аспект охранителни функции и възстановителни и поддържащи мерки в горските местообитания; > Възлагане и контрол от страна на Дирекцията на ПП"Златни пясъци" на възстановителните и поддържащи мерки от ПУ.</p> <p>> Недостатъчна финансова, кадрова и материално-техническа обезпеченост за изпълнението на новите функции на ДПП от страна на държавния бюджет - Преодоляване на ограниченията чрез подготовка на проекти за финансиране от европейските фондове; > Необходимост от нормативна промяна на функциите на Дирекцията на ПП от управляващия държавен орган.</p>	<p>Значително Повсеместно</p> <p>Значително Повсеместно</p> <p>Значително Повсеместно</p> <p>Средно Потенциално</p> <p>Значително Потенциално</p>	<p>Екологичен, социален, икономически</p> <p>Екологичен, социален, икономически</p>
<p>Трета второстепенна цел: Развитие на възможностите за балансиран екотуризъм и образователни екологични дейности. Възможности за финансови постъпления</p> <p>> Устройствени мерки за допълнително експониране на представителни съобщества и видове в Парка; > Развитие на детските и юношески палатъчни лагери сред природата; > Организиране на зелено училище;</p>	<p>Значително Повсеместно</p>	<p>Екологичен, социален, икономически</p>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Археологични разкопки с учебна цел съвместно с РИМ-Варна и Националния археологически институт с музей-БАН; ➤ Развитие на образователни дейности за подрастващите, екологични знания и природозащитно поведение по възрастни групи. Разработване на нови интерпретативни програми; ➤ Въеличаване на нови партньори-ползватели на екотуристическите продукти на Парка; ➤ Прилагане на нормативна база за финансови постъпления в ДПП“Златни пясъци” от ползвателите на Парка; ➤ Генериране на приходи за по-голям кръг от местните общности, туропературски фирми, собственици на леглова база, обслужващи обекти и специализирани водачи в ПП“Златни пясъци”. 		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Преодоляване на ограничения за развитие на туристическа инфраструктура на ПП и интегриране на природозащитата и опазване на КН с изграждане на заслони-информационни пунктове; 	<p>Значително Повсеместно</p>	<p>Екологичен, социален, икономически</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Влошаване рекреационните качества на парковите площи чрез замърсяване със строителни и битови отпадъци; 	<p>Значително Повсеместно</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Неравномерно натоварване на райони и маршрути от Парка. Изразява се в следи от силно утълкване, разрушаване на настилките по пешеходните маршрути и елементите в кътовете за отдих; 	<p>Значително Локално</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ За реализиране на „Зелено училище” в площите и сграда на бившето поделение на ВВС е необходимо междуведомствено споразумение; 	<p>Значително Локално</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ограничаване на посетителите от промяна на функции на сгради за широко обществено ползване, завързани кучета в дворовете; 	<p>Значително Локално</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ограничения от огради на дворовете за застрояване препястващи свободно ползване на паркови площи от посетителите и развитие на композицията на Парка; 	<p>Значително Повсеместно</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Влошаване условията за рекреация от разкопки без разрешение, с цел търсене на старини, съкровища и други предмети, обект на защита по ЗКН; 	<p>Средно Локално</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ограничения на рекреационния комфорт и опасност за живота и здравето на посетителите на Природния парк от опасни от срутване и в лошо санитарно-хигиенно състояние сгради и бунгала; 	<p>Значително Повсеместно</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Недостатъчна финансова обезпеченост за изпълнение на целите от страна на държавния бюджет - Преодоляване на ограниченията за постигане на целта чрез подготовка на проекти за финансиране от европейските фондове; 	<p>Значително Повсеместно</p>	

2.4. ПОТЕНЦИАЛНИ ВЪЗМОЖНОСТИ НА ПП”ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ”

Постигането на дългосрочните цели на Плана за управление на ПП”Златни пясъци” се ограничава от посочените в т.2.2. ограничителни и протичащи тенденции от природен и антропогенен характер. Потенциалните възможности на Защитената територия са постижимите от управляващите и техните партньори дейности по вид и обем след пълно или частично преодоляване на възможните ограничители. Предвидените в Плана за управление функционални зони, режимите в тях, както и Програми и Проекти за действие, трябва да обезпечат в десет годишния период на работа по Плана следните главни възможности:

2.4.1. Възможности за утвърждаване на ПП”Златни пясъци” като консервационно значим обект от мрежата защитени територии с национално и европейско значение

Високият потенциал на територията по отношение консервация на хабитати и видове при нов модел на комплексно управление на ПП, се основава на механизмите на консервационното планиране чрез лостовете на функционалното зонироване и въвеждане на режими адекватни на направените оценки за постигане на реално възможните резултати чрез законово разрешените дейности и мерки. Основание за това е потенциалната стойност в следните направления:

- ПП”Златни пясъци” представлява обект от Националната екологична мрежа и тази на Европа; ПП”Златни пясъци” е включен в списъка на обектите по NATURA 2000 по Директивата за хабитатите, утвърден с Решение 122 на МС, което го прави важен обект от Европейската екологична мрежа;
- ПП”Златни пясъци” и ЗМ”Аладжа манастир” имат най-висок потенциал за опазване на приоритетни природни местообитания с европейска значимост и Археологическата недвижима културна ценност с национално значение „Аладжа манастир”, с впечатляващи постижения на човешката дейност, история и ландшафтни картини;
- Потенциалните възможности и данните са документирани в Описания, Списъци, Таблици Оценки и Актуализиран Стандартен формуляр по NATURA 2000, отразяващи биологично разнообразие и ресурси с национално и международно значение;
- ПП”Златни пясъци” има потенциални възможности като местообитания на редки, застрашени и защитени видове и ендемити от флората и фауната, някои от които се срещат само в района на Парка, редки и ендемични безгръбначни животни и световно значими, най-голямата колония за Северното Черноморско крайбрежие от прилепи, защитени от международни конвенции - обитавани подземните галерии и пещери в скалния комплекс на ЗМ”Аладжа манастир” и ПП;
- Налице е обобщен доказателствен материал за интерес към биологичното и ландшафтно разнообразие на ПП в резултат на анкетиране на различни групи посетители за обекта, проучване на посещаемостта, множество публикации за парковата територия и научни доклади за елементите на природния комплекс, интерес от научните среди към Парка;
- През периода на оценка поддържащите и възстановителни мерки на горските съобщества в ПП, опазването на приоритетни видове от флората и фауната са реализирани въз основа на специализирани паркоустройствен и лесоустройствен проект предвиждащи провеждане на възобновителни и санитарни сечи, резултатите от които са незадоволителни в природозащитен аспект;
- За периода до разработване на ПУ за ПП”Златни пясъци”, Администрацията на ПП”Златни пясъци” е осъществявала проучване, опазване на местообитанията и видовете и е реализирала в голяма степен възможностите на Парка, отговарящи на консервационните цели на защитената територия;
- За възстановяване на приоритетни горски хабитати, през периода на действие на Плана се предвиждат лесовъдски възстановителни дейности в част от площите заети с иглолистни горски култури с неместен произход за етапно възстановяване на растителните съобщества с местен и коренен произход.

2.4.2. Потенциалните възможности за развитие на познавателен туризъм и рекреационни дейности.

Представената в Плана за управление и оценена материално-техническа база, развитието на рекреационни дейности, обслужващи и културни инициативи, увеличават притегателният елемент и желание за ползване на природната среда и нейното включване в широк спектър от възможни интерпретативни програми за нова екотуристическа дестинация

- Съществуващият интерес към ПП „Златни пясъци”, проявяващ се в посещение на Информационния и Посетителски център на ПП „Златни пясъци”, Музейния комплекс „Аладжа манастир” и разполагане сред природата в палатъчни лагери от висок процент младежи и деца-чужденци и български деца и младежи от всички райони на страната, дават основание за потвърждаване възможностите за екотуристическо ползване на Парка и връзка с развитието в сферата на обслужването в селищата на общините Варна, Аксаково и Балчик. ПП е притегателният център за почиващите в близките курортни комплекси и селища, училищни, младежки и туристически инициативи, а инициативите на Парковата администрация са двигател на дейностите по екологично образование, защита на природата и балансирано развитие на рекреационното ползване на Парка.
- Природната среда на Парка предизвиква туристически интерес от различните групи туристи и посетители от страната и чужбина. Туристическите маршрути преминаващи през обекта са част от традиционни туристически пакети, свързващи курортни територии, исторически и културни паметници.
- Планът за управление на основата на представената потенциална стойност осигурява възможности с допустимите дейности и екотуристическо ползване за преки и косвени икономически ползи за Администрацията на защитената територия, собствениците на хотелска база и обслужващи обекти. Природният парк е в услуга на местните общности в прилежащите територии за развиване на съвместни туристически инициативи;
- За да подготви изпълнението на новите функции определени от ПУ, Парковата администрация е необходимо да провежда обучение за интерпретационни умения на доброволци от местното население, както и обучение на горски стражари за охраната на парковата територия. Въвеждане на униформи за служителите на Парковата администрация е необходим елемент за идентифициране и респект на персонала на ДПП. Възможност за увеличаване на персонала чрез наемане на временни-сезонни служители за охрана и екскурзоводи;
- Потенциалните възможности на ПП за туристическо ползване, в сравнение с други територии са изключително перспективни поради факта, че десетки хиляди туристи годишно са привлечени в близост на ваканционен отход в границите на община Варна, община Балчик, община Аксаково. Развитието на тези възможности до настоящия етап поставят допълнителни изисквания за нормативно определени с Плана показатели за: капацитети, композиционни, инфраструктурни, строителни, възстановителни и поддържащи мерки, както и организационно-управленчески за балансиране на интересите на партньорите в управлението, ползвателите и частните собственици;
- Въвеждане на картотека за туроператорските фирми - ползватели на Парка с допълнително обучение на техните служители в принципите на устойчивия туризъм, както изискванията на действащите режими и норми във функционалните зони на парковата територия определени с ПУ са задачи, които ще осигурят опазване на ценните природни местообитания и видове с балансирано туристическо ползване;
- Потенциалните възможности на парковата територия за развитие на рекреационни дейности, образователни програми, водачество са развити в голяма степен от Администрацията на ПП. ДПП предлага тематични оферти за разходки, водачество, екологични беседи. Тарифите за финансовите приходи са обосновани от Администрацията и утвърдени от ИАГ-МЗХ.
- Възможностите за приходи и реинвестиране в опазване на биологичното разнообразие, поддържане на съществуващите и реализиране на нови архитектурни елементи и съоръжения са от такси за отдаване под наем на велосипеди, навеси с барбекю, производство и продажба на сувенири, продажба на рекламни материали и научна литература, посредническа и консултантска дейност в сферата на туризма, обучение по екологични теми, поддържане на

Информационния и Посетителски център, реализиране на резервационен център на интернет-страницата на Парка - настаняване и хранене на територията на Парка, привличане на средства чрез проекти по наши и международни програми, спонсорство от търговски фирми, дарения. Нова възможност е отдаване на концесия на обекти за рекреация и въвеждане на посетителска такса, първоначално само за групови посещения.

2.4.3. Обект за научно-изследователски дейности. Екологично образование. Възможности за провеждане на мониторингови програми

Научните изследвания целят постигане на научно познание за промените и възможностите за направляване на природните процеси при необходимост, както практико – приложни резултати за нуждите на управлението. Възможностите са за задълбочаване познанието за приоритетните местообитания и видове, геофизични явления на района, исторически и етнографски проучвания, необходими за попълване базата данни създадена в Парка, служеща на Посетителския и Информационен център, както и проектите за новопланираните с ПУ два заслона-информационни пункта, допълване на информационната система от табла с нови данни за биологичното разнообразие и изисквания за поведение в защитената територия;

- Събраната научна информация от експертите на ДПП самостоятелно и съвместно с членове на Студенския клуб по опазване на природната среда(СКОПС) към ЛТУ, ежегодно актуализиране на досиетата на видовете с природозащитен статус от флората и фауната, установяване на нови находища на защитените видове, наблюдения върху посещаемостта и структурата на посетителите са част от научно-изследователските работи на Администрацията;
- Дирекцията на ПП”Златни пясъци” реализира в голяма степен възможностите за изпълнение на задачите свързани с екологичното обучение на различни възрастови групи. Практикуват се разнообразни форми, с които да се ангажира вниманието и интереса на аудиторията - „Класна стая на открито”, „В дома на сойката”, „Беседа пред макета на Парка”, прожекции на видеофилми и мултимедийни презентации за групи до 25 човека.

След проучване на проблемните сфери и компоненти на околната среда на ПП”Златни пясъци” се определиха целесъобразни мониторингови програми за десетгодишния период на действие на Плана. Мониторинговите програми следва да се реализират съгласно методиките на Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг, а мониторингови програми за видовете, обект на Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие по одобрени методики:

- Мониторинг за биологичното разнообразие за приоритетни местообитания и видове – флора и фауна;
- Мониторинг по състоянието на горските екосистеми;
- Мониторинг върху състоянието на водите на „Буковото дърво”, в случай на разливи от утаителите на ПСОВ-Златни пясъци;
- Мониторинг върху състоянието на подземния карст – галериите и пещерите ;
- Мониторинг за социално – икономическите фактори включващ посетителски мониторинг и Мониторинг на конфликтите.

ЧАСТ 3:

НОРМИ, РЕЖИМИ, УСЛОВИЯ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ

3.1. ЗОНИРАНЕ И ФУНКЦИОНАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ЗОНИТЕ

С цел осъществяване на дългосрочните цели на Плана за управление на ПП”Златни пясъци”, в територията му са особени зони с определено функционално предназначение. Определените зони са съобразно спецификата и целите на управление на ПП и ЗМ”Аладжа манастир”

3.1.1. Зона за опазване на приоритетни природни местообитания и видове с консервационна стойност

- **Обхват:** Включва приоритетни природни местообитания от ЗБР, Натура 2000 и Директива 92/43/ЕЕС за хабитатите с национално и европейско значение: **Местообитанията във влажните зони на Парка:** 3150 Natural eutrophic lakes with *Magnopotamion* and *Hydrocharition*-type vegetation – по-голямата част от езерата покрити с плаващи и вкоренени хидрофитни съобщества; 3140 Hard oligo-meso-trophic waters with benthic vegetation of *Chara* spp – малка част от езерото при ТБ „Академик”, в които има ценози на хара; **Лонгозни и Алувиални гори:** 91E0 Mixed ash-alder alluvial forests of temperate and Boreal Europe (*Alno-Padion*, *Alnion incane*, *Salicion albae*). – горската ценоза от елша и бяла върба; 6430 Hydrophilous tall herb fringe communities of plains and of the montane to alpine levels – ивиците от високи треви, по-специално ценозите на *Equisetum telmateja*; **Букови гори:** 91S0 *Western Pontic beech forests; **Ксеротермни, термофилни дъбови, липови и келяв-габъррови гори:** 91Z0 Moesian silver lime woods - фрагментарните гори от сребролистна липа; **смесените дъбови гори:** 91M0 Pannonian-Balkan oak- sessile oak forests; **Гори от космат дъб:** 91H0 * Pannonian woods with *Quercus pubescens*; **Горите на обикновен габър и различни видове дъб:** 91G0* Pannonian woods with *Quercus petraea* and *Carpinus betulus*; **Първични съобщества от степен тип на белите сарматски мергели на стръмни склонове:** 62C0*Ponto-Sarmatic steppes - местообитанията на Западно-понтийските степи включват редки и защитени видове от флората; **Местообитания на отвесни голи меки скални повърхнини-варовикови скали - най-характерни за района на „Аладжа манастир” с растителност в отделни туфи по скалните козирки и площадки:** 8210 Calcareous rocky slopes with chasmophytic vegetation
Зоната включва 11 типа приоритетни местообитания от територията на ПП”Златни пясъци”. Обхватът на зоната е разработен в детайлност и съвпада с границите на най-малката горска таксономична единица „подотдел”.

Функционално предназначение:

Съхраняване на ценни естествени природни хабитати с национално и европейско значение, силно уязвими от ограничените си площи, туристическо присъствие, нарушена цялост от застроени дворни пространства, замърсяване с непречистени води и отпадъци, влияние от пътна инфраструктура, някои от тях, като най-южна граница на ареала им в България, силно уязвими. Тези представителни съобщества на естествената растителност, поставят Зоната от територията на ПП”Златни пясъци” в категорията на особено ценни хълмисто-равнинни екосистеми в близост до Черноморския бряг, опазването на които в резултат на редица урбанистични и икономически тенденции, рекреационно натоварване и глобални климатични промени е силно застрашено.

3.1.2. Зона за опазване на Археологическа недвижима културна ценност ”Аладжа манастир” и „Катакомбите” и природни местообитания с европейска значимост

Обхват: Включва определени от Министерът на културата, 2006 г. границите и режимите за ползване на територията и охранителната зона на археологическа недвижима културна ценност ”Аладжа манастир” и „Катакомбите”. Териториалния обхват на охранителната зона на обекта на културното наследство включва ивица с ширина 50 м северозападно от границата на ПП с дължина 1250 м. Общата площ на I-ва охранителна зона на археологическата недвижима културна ценност е около 6,25 ха. Към площта на тази Зона е включен и района на подземен хабитат на най-

голямата открита колония на прилепи в Северното Черноморско крайбрежие, обитаваща подземни галерии, вероятно с археологическо значение. Галериите не са проучвани в исторически и археологически аспект.

Функционално предназначение:

Функциите на зоната са опазване – консервация, реставрация и социализация на обектите на КН съгласно Закона за културното наследство. Зоната поема дейности свързани с познавателния туризъм и рекреационното ползване: организация на регулирана посещаемост в натоварените периоди, информационно обслужване, търговски дейности с продукти и материали със запазена марка на обекта на културното наследство, Природния парк и района. Зоната следва да има устройствен проект за организация на територията. Опазването на местообитанията на много установени и картирани растителни и животински видове с природозащитен статус, местообитанието на отвесните варовикови скали и растителност в отделни туфи са с първостепенна функция за опазване на ландшафтното и биологично разнообразие на зоната.

3.1.3. Зона за рекреационни обекти и дейности с познавателни туристически маршрути

Обхват: Включва застроените площи и оградените дворни пространства, туристическите и специализирани маршрути като линейни обекти с влияние върху крайнината на гората. Включва обектите за настаняване, обслужващите посетителите обекти и другите елементи на отдиha. Зоната е освободена от капацитети на сгради и бунгала в резултат на оценка на предназначението им и функции, състоянието на сградния фонд по отношение на сигурност за посетителите и възможност за използването съобразно санитарно-хигиенните им условия.

Функционално предназначение:

Предназначението на зоната е да поеме балансиран по въздействие рекреационни дейности и обекти, опазване на приоритетните хабитати в прилежащите на сградите пространства, опазване на парковите площи при туристическите преходи:

- Насочване на посетителите по традиционните туристически и познавателни маршрути и обекти, с цел експониране чрез информационна система и пряко наблюдение на представителни растителни съобщества.
- Създаване на възможности за наблюдение в определени обзорни пунктове на територията на ПП с цел запознаване с ландшафта на обекта и емоционално въздействие.
- Обучение за различни възрастови групи и интереси в движение по маршрутите;
- Посещения с научна цел от специализирани екипи - биолози, археолози, спелеолози, историци.
- Плана определя обектите съответстващи на изискванията по нормативни градоустройствени показатели и условия. В зоната се включват:
 - Обекти за настаняване в ПП „Златни пясъци“ с капацитет 1 707 легла в т.ч.: в хотели: 600 легла; в хижи и тур.бази: 94 легла; във ваканционни селища и къмпинги с бунгала: 682 легла; в детски лагер и седмична детска градина: 164 легла; в обслужваща сграда, сграда за персонал: 38 легла; във вили за ограничено ползване: 23 легла; зелено училище: 30 легла, заслони-информационни пунктове: 2 бр. с общо 6 легла, палатъчни лагери: 2 бр. за 35 бр. палатки със 70 легла;
 - Обекти за обществено-обслужващи дейности са с капацитет 2 098 места в т.ч.: Посетителски център на ПП „Златни пясъци“ заседателна, изложбена и прожекционна зала : 60 места; Музейна сграда на Музеен комплекс на Археологическата недвижима културна ценност „Аладжа манастир“: 60 места; Ресторанти, снек-бар и кафетерии: 828 места на закрито; Барове и места на открито: 720 места, Дискотека: 300 места, зелено училище: 30 места, заслони-информационни пунктове: 50 места, детски форум: 50 места.
 - Общ капацитет на обекти за настаняване: 1 707 легла;
 - Общ капацитет на обществено-обслужващи и образователни дейности: 2 098 места

3.1.4. Площи препоръчани от Плана за управление за включване в границите на ПП”Златни пясъци”

Обхват: Включва:

- приоритетни местообитания в източна посока – първични степни съобщества на стръмни и ронливи мергели: 62C0*Ponto-Sarmatic steppes - местообитанията на Западно-понтийските степи включващи редки и защитени видове от флората – 139 отдел – част 25,8 ха.
- площи разположени във вътрешността на територията на Парка - 481отдел -част
- разположен комплекс в западна посока – 481 отдел -част

Функционално предназначение:

Предназначението на препоръчаните нови граници е ограничаване на натиска от урбанизирани площи върху парковата територия.

Таблица №21

Разпределение на функционалните зони по площ и процентно участие в площта на ПП”Златни пясъци”

Функционална зона	Общо	
	Площ-ха	%
1. Зона за опазване на приоритетни природни местообитания и видове с консервационна стойност 130 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,2. 131 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,5,6. 132 а,б,в,г,д,1,3. 133а,б,в,г,д. 134 а,а-1,б,б-1,в,1. 135 а,б,в,1. 136 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,2,3. 137 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,2,3. 138 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,1,2,4,5,6. 141 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,п,3,4,5,6,8. 142 а,б,в,г,д,е,ж,1,2. 143 а,б,в,г,д,ж,3,4. 144 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,н,о,п,р,с,т,у,ф,1. 145 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,п,1. 146 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,п,р,1,2,3. 147а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,п,р,с,т,у,ф,х,ц,ч,1,3. 148 а,б,в,г,д,ж,з,и,к,л,м,н,о,п,р,с,т,у,1,2. 149 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,п,р,с,т,1,6. 150 д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,п,ф,х,ц,ч,ш,щ,ю,я,6,8,10. 151 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,л,м,н,о,п,р,с,т,у,ф,х,ц,ч,ш,щ,ю,я,а1,б1,в1,г1,д1,е1,7,8,9,10,13,14,15. 193 а,1. 194 а,б,в,г,д,е,ж,з,и,к,1,2,3,4.	1230,1	92.8
2. Зона за опазване на Археологическа недвижима културна ценност ”Аладжа манастир” и ”Катакомбите” и природни местообитания с европейска значимост Включва отдели и подотдели: 148 с, 4, 5; 150 а, б, в, г, р, с, т, у, ф, х, а1, б1, в1, 1, 2, 3, 4, 5, 11, 12, 13.	44,4	3.4
3.Зона за рекреационни обекти и дейности с познавателни туристически маршрути 130-1. 131-1,2,3,4. 132-3. 136-1. 137-1. 138-3. 143 е,1,2,4,5.144 т,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13. 145-1,2,3. 146-4,5,6,7,8,9,10. 147-2,4,5,6,7. 148-3,6. 149-2,3,4,5. 150-7,9. 151-2,3,4,6,11,12.	50,2	3.8
4. Площи препоръчани от Плана за управление за включване в границите на ПП”Златни пясъци” – общо 57,7 ха - 139 част – 25,8 ха - 481 част – 25,5 ха(комплекс разположен във вътрешността на ПП) - 481 част – 6,4 ха (комплекс разположен в западната част на ПП)		
Всичко:	1324,7 ха	100,0

3.2. РЕЖИМИ И НОРМИ

3.2.1. Общовалидни за цялата територия на ПП”Златни пясъци”

3.2.1.1.Режими по ползване на ресурсите, строителство и други дейности въведени с Плана за управление;

забрани

1. Почистване на просеки под електропреносните мрежи с тежки машини;
- 2.Движение по алейната мрежа на Парка на превозни средства с двигатели с вътрешно горене;
- 3.Изваждане на плочи от плочираните алеи с настилка от естествен балчишки камък;
- 4.Строителство, с изключение на ремонт и реконструкция на съществуващите сгради, обекти на инфраструктурата за обществени нужди и мерките от Част 4 на настоящия План;
- 5.Строителство на временни навеси, бараки, поставяне на фургони, извън тези за нуждите на Парковата Администрация;
- 6.Складиране на предмети и отпадъчни материали;
- 7.Оставяне на фундаменти, бетонови стъпки и остатъци от разрушените и изнесени сгради и бунгала;
- 8.Временни насипи на почва, строителни материали;
- 9.Паркиране извън определените за паркинги места;
- 10.Влизане с превозни средства зад поставените от Парковата администрация бариери, с изключение на охраната на ДПП, за спешна медицинска помощ, пожарна и полиция. Забраната не се отнася за зареждане на хотелската база, обслужващите обекти и техните гости;
- 11.Проникване в неблагоустроени пещери, процепи, кари, понори, с изключение на специализирани проучвания съгласувани по съответния ред;
- 12.Разрушаване на неблагоустроени пещери;
- 13.Строителство на огради към и във вътрешността на Парка за дворовете за застрояване, със собственост на площите и предоставени без изключване от горския фонд. Забраната за строителство на огради не се отнася за ограждане на В и К съоръжения;
- 14.Присъствието на кучета на територията на ПП”Златни пясъци” да се осъществява при условията на Наредбите за обществения ред на Общинските съвети Варна, Балчик, Аксаково и общинските програми към тях за овладяване на популациите на бездомните кучета и домашните любимци;

3.2.2. Забрани, норми или препоръки определени допълнително за зоните, свързани със специфичния им режим.

3.2.2.1. Зона за опазване на приоритетни природни местообитания и видове с консервационна стойност

Забрани

- 15.При изпълнение на възобновителни и отгледни сечи в иглолистни култури не се допуска изсичане на местни дървесни видове – цер, благун, вергилиев дъб, космат дъб, клен и др.;
- 16.Извоз при извеждане на сечите с верижни трактори и тежки товарни машини;
- 17.Промяна на оптималния светлинен режим, чрез изсичане на дървета, в близост до „Ковшак” чешма, за опазване на находището на червеното сладководно водорасло *Audouinella chalybaea* – рядък и застрашен вид, в Червените списъци на много европейски страни;
- 18.Събиране на 5 вида гъби с консервационно значение включени в Червения списък на гъбите в България (Gyosheva & al. 2006): *Boletus armeniacus* Quél. - Застрашен (EN), *B. pulverulentus* Opat. - Застрашен (EN), *Clathrus ruber* Pers.:Pers. - Почти застрашен (NT), *Gyrodon lividus* (Bull.:Fr.) Sacc. - Критично застрашен (CR), *Hericium coralloides* (Scop.:Fr.) S.F. Gray - Почти застрашен (NT);
- 19.Пашата на всички видове животни;

- 20. Събиране на лечебни растения и горски плодове с изключение събирането им с научна цел;
- 21. Ползване на недървесни продукти/кори, смола/

Норми

- Провеждане на санитарни сечи през периода на действие на Плана, при доказано съхнене и необходимост за повече от 10% от насаждението;
- В случай на доказана необходимост за провеждане на санитарна сеч да се изнася до 80% от общото количество на сухата и паднала маса за периода на действие на Плана;
- Интензивността на санитарните сечи да бъде 30 - 40% от стоящата маса в зависимост от повредите в подотдели 137 г, н; 138 д с обща площ 14.6 ха;
- При извеждане на сечите, с цел опазване на подраства, извозът да се извършва с животинска сила, а при равни и полегати терени с леки колесни трактори;
- Аериране на водните огледала по преценка на ДПП чрез почистване на дъното на водоемите с цел създаване на благоприятни условия за протичане на жизнените процеси в тях;

Препоръки

- Препоръчително движение по туристическите маршрути, с възможности за минимално навлизане в гората и спазване забраните по т.3.2.2.1 за опазване на приоритетните природни местообитания;
- Събирането на семена за нуждите на възпроизводство на горската и храстова растителност за територията на Парка и района да става под контрола на ДПП „Златни пясъци” и ДГС-Варна;

3.2.2.2. Зона за опазване на Археологическа недвижима културна ценност ”Аладжа манастир” и „Катакомбите” и природни местообитания с европейска значимост

Забрани

- 22. Нарушаването на земния пласт, фундиране и строителство и монтаж на преместваеми обекти;
- 23. Внасяне в дворното пространство на Музейния комплекс на чуждоземни и декоративни форми на местни дървесни и храстови видове;
- 24. Посещения в подземните галерии без водач от специализирания персонал на Парковата дирекция;
- 25. Посещения в подземните галерии (при южната граница на парка) в периодите на забрани свързани с биологията на прилепите през периода 1 Ноември-15 Март, с цел ограничаване на антропогенното въздействие;
- 26. Достъп на посетители на поляната „Харман-ери” за двегодишен период с цел възстановяване тревния чим от силна рекреационна деградация;
- 27. Събиране на 5 вида гъби с консервационно значение включени в Червения списък на гъбите в България (Gyosheva & al. 2006): *Boletus armeniacus* Qué! - Застрашен (EN), *B. pulverulentus* Opat. - Застрашен (EN), *Clathrus ruber* Pers.:Pers. - Почти застрашен (NT), *Gyrodon lividus* (Bull.:Fr.) Sacc. - Критично застрашен (CR), *Hericium coralloides* (Scop.:Fr.) S.F. Gray - Почти застрашен (NT);
- 28. Пашата на всички видове животни;
- 29. Събиране на лечебни растения и горски плодове с изключение събирането им с научна цел;
- 30. Ползване на недървесни продукти/кори, смола/;
- 31. Ситуиране на търговски щандове, оформяване на подходи, информационни табла, строителство на съоръжения, архитектурни елементи, извън утвърден подробен устройствен план за района на подхода към обекта на културното наследство „Аладжа манастир” на основата на приетите норми и режими от настоящия План за управление.

Норми

- Да се прилага от РИМ-Варна съвместно с Дирекцията на ПП „Златни пясъци” регулирано посещение на Музейния комплекс през периода на интензивно туристическо посещение, чрез организирано ангажиране на посетителите с информационен пункт в района, за ландшафтното и биологично разнообразие и рекреационните възможности на Парка;
- Провеждане на санитарни сечи през периода на действие на Плана, при доказано съхнене и необходимост за повече от 10% от насаждението;

- В случай на доказана необходимост за провеждане на санитарна сеч да се изнася до 80% от общото количество на сухата и паднала маса за периода на действие на Плана;
- При извеждане на сечите, с цел опазване на подраста, извозът да се извършва с животинска сила.

Условия и Препоръки

- Проектираните елементи обект на устройствен план на подхода следва да включват съвременно оформяване и дизайн на пространството при чешма "Аладжа манастир";
- Събирането на семена за нуждите на възпроизводство на горската и храстова растителност за територията на Парка и района да става под контрола на ДПП"Златни пясъци" и ДГС-Варна;

За прилежащите територии

- Изграждане на обезопасяващ парапет в охранителната зона на Археологическата недвижима културна ценност по границата с ПП"Златни пясъци";
- Изграждане на система от отводнителни съоръжения над Археологическата недвижима културна ценност;
- Устройствоните проекти да предвидят предотвратяване на вибрации, земно натоварване и подпочвени води

3.2.2.3. Зона за рекреационни обекти и дейности с познавателни туристически маршрути

Забрани

32.Устройство мерки извън разработен „Специализиран устройствен план" третиращ зоната за рекреационни обекти и дейности, във връзка с констатираните нарушения и определените от Плана забрани, режими и норми;

Норми

- Паркингите да са на бетоно-тревна fuga с капацитет до 5 леки автомобили;
- Заслоните-информационни пунктове, да са с височина до 5 м., от естествени материали, с площ до 60 кв.м;
- Групите от посетители, ползващи района и въженото атракционно съоръжение да не надвишават 20 човека за сигурност и предотвратяване утъпкване на почвата;
- Капацитетът на „Форум за образователни кампании и изяви" да не надвишава 50 човека;
- Капацитетът на „Зеленото училище" да не надвишава 30 места/легла;
- Палатъчният лагер срещу къмпинг „Златни пясъци" да е с капацитет 20 палатки, бани -лек тип и химически тоалетни;
- Палатъчният лагер в м."Калето" да не надвишава 15 бр.палатки;
- Пикник-барбекю в м.Безаната да не надвишава капацитет 75 човека/места;
- Парапетите за обезопасяване на маршрутите да се изработват от фасониран дървен материал с индивидуален проект, оразмерен конструктивно;
- Всички архитектурни елементи за отдых и тези от информационната система да са изпълнени от естествени материали по индивидуален технически проект;
- Предвидената в Плана ограда на част от източната граница на Парка да се изпълни от половинки белени ритловици с височина 0,80 м;
- Норми за гранични стойности на шума: ден 40dB (7-19 ч.), вечер 35dB (19-23 ч.), нощ 35dB (23-7 ч.) в децибели;
- Всички обекти да отговарят на достъпна среда за населението, включително за хора с увреждания по Наредба № 4 от 01.07.2009 г.(обн., ДВ, бр.54 от 2009г.);
- Съгласно Глава VII на Наредба № 6 за устройство на горите и земите от горския фонд и на ловно стопанските райони в РБ, за противопожарно устройство следва да се реализират допълнително още 2 бр. депа за противопожарен инвентар.

Условия и Препоръки

- Всички чешми намиращи се в зоната за рекреационни дейности и на туристическите маршрути следва да имат информационни табели за честотата на изследване и качествата на питейната вода.

- Свободното пешеходно движение извън регламентиранияте маршрути е препоръчително само с научна и образователна цел;
- Поставянето на архитектурни елементи се организира от ДПП „Златни пясъци”.

3.2.3. Допустима инфраструктура

3.2.3.1. Зона за опазване на приоритетни природни местообитания и видове с конзервационна стойност

- Общо информационно табло – до 6 бр.;
- Информационен плот с обзорна схема от погледно място – до 2 бр.
- Информационно табло за растителни и животински видове – до 2 бр.
- Указателно табло за поведение – до 2 бр.
- Навлизане с дървен мостик в голямото водно огледало на 3 м. – до 2 бр.
- Пейки – до 17 бр.
- Тоалетна-лесопарков тип – до 3 бр.

3.2.3.2. Зона за опазване на Археологическа недвижима културна ценност ”Аладжа манастир” и „Катакомбите” и природни местообитания с европейска значимост

- Погледно място - до 2 бр.;
- Археологически разкопки с учебна цел по проект на РИМ-Варна и Национален археологически институт с музей-БАН;
- Оформяване на подход и сезонни търговски шандове с естетичен дизайн, част от цялостен устройствен проект на подхода към зоната и зоната за рекреационни обекти и дейности с познавателни туристически маршрути.

3.2.3.3. Зона за рекреационни обекти и дейности с познавателни туристически маршрути

- Седмично „зелено” училище с капацитет 30 места и 30 легла в съществуваща сграда от бившето военно поделение на ВВС – 1 бр.;
- Площадка оборудвана за орнитологични наблюдения – до 2 бр.;
- Палатъчни лагери с 15 и 20 места за палатки – до 2 бр.;
- Маса с пейки – до 25 бр.;
- Форум за образователни кампании до 50 места – 1 бр.;
- Колекция с учебна цел от лечебни и ароматни растения – 1 бр.;
- Детска игрова среда – до 2 бр.
- Мост от въжета и дърво със светъл отвор 10 м – 1 бр.
- Комплект от съдове за разделно събиране на отпадъци – 4 бр.
- Тоалетна-химическа – 3 бр.;
- Обезопасяване с парапет участък от пешеходния маршрут в района на хотел ”Горски рай” и ваканционно селище „Горски кантон” – 20 м.;
- Оформяване на погледно място с пейки – до 2 бр.
- Коневръз – 1 бр.
- Беседки – до 2 бр.
- Бариера – 3 бр.

План за управление на Природен парк „Златни пясъци” – община Варна, община Аксаково, област гр. Варна,
община Балчик, област гр.Добрич

ЧАСТ 4: ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ И ПРЕДПИСАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ ПРОГРАМИ И ПРОЕКТИ

4.1. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТИТЕ

На базата на направените характеристики и оценки, определените потенциална стойност и възможности за реализация на поставените цели са определени приоритетни направления за 10 годишен период на действие на Плана. Критериите за определяне произтичат от:

- Национални и международни документи, планове и стратегии;
- Функциониране на ПП като значим обект от Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000
- Екологичната и социално-икономическа оценка разработена в Плана за управление;
- Приоритетите и нуждите на местните общности.

Очертават се следните Приоритети степенувани по важност:

Първи Приоритет: *Опазване и възстановяване на приоритетни природни местообитания и видове с конзервационна стойност.*

Втори Приоритет: *Опазване на Археологическата недвижима културна ценност "Аладжа манастир" и „Катакомбите" и природни местообитания с европейска значимост.*

Трети Приоритет: *Оптимизиране границите на ПП с включване на представителни местообитания и ограничаване на силния урбанистичен натиск от всички посоки към ПП"Златни пясъци".*

Четвърти Приоритет: *Провеждане на научни изследвания и екологичен мониторинг на територията на ПП.*

Пети Приоритет: *Адаптиране на зоната с обектите за настаняване и обслужване да функционира за целите на Природния парк.*

Шести Приоритет: *Усъвършенстване политиката на управление на Природния парк чрез допълнителни функции на Парковата Администрация по охраната и възстановителни и поддържащи мерки в горските местообитания.*

Седми Приоритет: *Развитие на възможностите за балансиран екотуризъм и образователни екологични дейности. Възможности за финансови постъпления*

4.2. ПРОГРАМИ И ПРОЕКТИ

В рамките на действие на Плана ще се изпълняват следните програми и проекти по направления, структурирани по приоритетност и препоръчителни срокове.

4.2.1. Програма: Опазване и възстановяване на приоритетни природни местообитания и видове с конзервационна стойност

4.2.1.1. Проект: Паркоустройствен проект на ПП"Златни пясъци" на основата на Задание за проектиране, включващо утвърдените режими и норми на зоните, дейностите и мерките за типовете местообитания от Плана за управление.

Цели: Определяне на опазващи и възстановителни екологосъобразни мероприятия и технологии за реализация във фаза Технически проект по насоки от Плана за управление с подобекти:

- Устройствен проект за горските и тревни местообитания включени във функционалните зони на ПП съгласно ЗГ, ЗБР и ЗЛР;

- Паркоустройствен проект на „Зона за рекреационни обекти и дейности с познавателни туристически маршрути”; Фази „Специализиран подробен устройствен план” и Технически проекти по части паркоустройство и благоустройство.

Цел: Регламентиране на застроени площи, наличие на огради и изисквания по ЗУТ в рамките на градоустройствените показатели от Плана за управление, провеждане на паркоустройствени и ландшафтноустройствени мерки за постигане на нормативния показател за озеленена площ (Позел.) за зоната, който е значително по-нисък от нормативния, предвиждане за необходимите площи устройствени мерки за техническа и биологична рекултивация. Реализирането на тези цели ще се постигне с определените проекти от Програма: Адаптиране на зоната с обектите за настаняване и обслужване да функционира за целите на Природния парк.

4.2.1.2. Проект: Възстановяване на местните растителни съобщества и местообитания, на мястото на неместни растителни видове и екзоти.

Цел: Подмяна през десетилетието на култури от неместни дървесни видове с видове и екземпляри от местен коренен произход с добри генетични качества. Запазване на екземпляри в културите от широколистни местни видове. Прилагане на технология в рамките на нормите от ПУ. Проектът е експериментален върху площ от 17,3 ха, с мултипликационен консервационен ефект за следващи възстановителни мерки.

4.2.1.3. Проект: Опазване на флористичното разнообразие на скалните и открити ландшафти с разнотревие с участието на консервационно значими видове.

Цел: Детайлизиране на информацията и мерки за опазване и възстановяване чрез продължителни ограничителни режими на рекреационно ползване за откритите ландшафти с разнотревие. Площта на скалните и открити ландшафти с разнотревие е 31,8 ха.

4.2.1.4. Проект: Възстановяване на черната елша (*Alnus glutinosa* (L.) Gaertn.) в лонгозните съобщества и местообитания ПП”Златни пясъци”

Цел: Неотложни мерки за увеличаване участието на черната елша, която проявява тенденции на изчезване като характерен вид за горите с лонгозен характер и алувиалните гори. Възстановяването следва да се осъществи със събран семенен материал от Парка.

4.2.1.5. Проект: Изграждане на ограда за опазване на приоритетни местообитания граничещи с първокласен път I-9.

Цел: Чрез ограждане на участък от границите на ПП към първокласен път I-9 ще се съхранят ценни горски съобщества от активен антропогенен натиск изразяващ се в утъпкване и замърсяване с отпадъци. Ниската 0,60 м. ограда ще се изпълни от половинки ритловици. Очакваният ефект е визуално предупредително въздействие и ограничаване на навлизането в площите на Парка.

4.2.1.6. Проект: Изграждане на изкуствени гнездилици за хралупогнездящи птици.

Цел: Създаване на условия за хралупогнездящите птици чрез съоръжения от естествени материали, вписващи се в горската среда.

4.2.1.7. Проект: Саниране на площите на Парка от строителни и битови отпадъци.

Цел: Почистване на нерегламентирани дела от битови и строителни отпадъци на територията на парка. Оценката за наличие на отпадъци в ПУ, независимо от кампаниите и мерките на ДПП с партньори за почистване, показват трайно замърсяване. Санирането на площите да бъде в комбинация с реализиране на Проект: Изграждане на ограда за опазване на приоритетни местообитания граничещи с първокласен път I-9, ограда на най-уязвимите части от източната граница на ПП”Златни пясъци” и Проект: Разделно събиране и извозване на отпадъците на територията на ПП”Златни пясъци”.

4.2.2. Програма: Опазване на Археологическата недвижима културна ценност ”Аладжа манастир” и „Катакомбите” и природни местообитания с европейска значимост.

4.2.2.1. Проект: Проучване на биоразнообразието от водорасли, лишей и микромицети и тяхното влияние върху скалния комплекс в защитена местност “Аладжа манастир” .

Цел: Изследването има за цел, поради пълна непроученост на въпроса, да обследва в по-влажните участъци на скалите развитите се разнообразни аерофитни водорасли, лишей и микромицети, които могат да окажат неблагоприятно влияние върху съхранението на повърхността на съответните участъци от скалата. ЗМ“Аладжа манастир” със своя уникален характер представлява научен интерес в исторически, културен и биологически план, което ще определи участие в проекта на специалисти в посочените сфери на познанието.

4.2.2.2. Проект: Опазване територията на Археологическата недвижима културна ценност и адаптиране с целите и режима на защитената територия „природен парк”

Цел: Възстановяване на местна растителност, развитие на Дендрологичния маршрут, усъвършенстване методите и средствата на експониране на обекта на културното наследство и природните местообитания с европейска значимост. Мерки за опазване на територията на охранителната зона на недвижимата културна ценност, като територия за защита на скалния масив и охрана на културния пейзаж.

4.2.2.3. Проект: Проучване на подземните галерии в границите на ПП“Златни пясъци”

Цел: Установяване историческото, археологическо и за биологичното разнообразие значение на подземен хабитат на най-голямата открита колония на прилепи в Северното Черноморско крайбрежие, обитаваща подземните галерии. Галериите не са проучвани в исторически и археологически аспект. В резултат на проучването социализиране на една от галериите с режим на контролиран достъп. Устройство на прилежащия район на галерията.

4.2.2.4. Проект: Подробен устройствен план на района на подхода към Археологическата недвижима културна ценност „Аладжа манастир”.

Цел: Устройство мерки на основата на приетите норми и режими от настоящия План за управление за съвременно оформяване и дизайн на пространството при чешма “Аладжа манастир”, включващи ситуиране на търговски щандове, оформяване на подходи, информационни табла, строителство на съоръжения, архитектурни елементи и връзка със заслон-информационен пункт за ПП“Златни пясъци”. Регулиране на силното антропогенно натоварване и посещаемост чрез съвместни програми на РИМ-Варна и ДПП“Златни пясъци”

4.2.3. Програма: Провеждане на научни изследвания и екологичен мониторинг на територията на ПП.

4.2.3.1. Проект: Флористични проучвания за доуточняване пълния списък на флората на ПП“Златни пясъци”

Цел: Установяване наличието на видове посочени от предходни проучвания с участието на проф.Ст.Кожухаров и тези за Паркоустройствен проект, 1994 г., неоткрити, въпреки целенасоченото търсене в проучването за Плана, като тяхното присъствие остава недоказано. Това са следните видове: Източен лопух(*Trachystemon orientalis* (L.) G.Don f.), Жабешка дзука (*Juncus ranarius* Song. et Perr.), Морски кладуим(*Cladium mariscus* (L.) Pohl.), Морски триглохин(*Triglochin maritima* L.) и Див кервиз(*Apium noiflorum* (L.) Lag.)

4.2.3.2. Проект: Проучване особеностите и таксономичния статут на източния бук (*Fagus orientalis* Lipsky) в границите на ПП“Златни пясъци”

Цел: Доизясняване таксономичния статут на бука в Парка. Според някои автори тук се среща източният бук (*Fagus orientalis* Lipsky). Според Flora Europaеа (1993), както и според някои други последни публикации (Greuter & Burdet, 1981; Denk, 1999a,b), източният бук няма самостоятелен видов статут, а е подвид на обикновения: *Fagus sylvatica* L. ssp. *orientalis* (Lipsky) Greuter and Burdet). Според други автори, тук се среща мизийският подвид на обикновения бук (*Fagus sylvatica* L. ssp. *moesiaca* (Maly) Czesz). Мерки за запазване естественият характер на буковите гори, които заемат ограничена площ в ПП.

4.2.3.3. Проект: Фитоценологични проучвания на съобществата на *Brachypodium sylvaticum*.

Цел: Проучване на редките за страната и за европейската растителна покривка фитоценози от разред *Stipo pulcherimae-Festucetalia pallentis*. Както голяма част от видовете, които ги съставят, така и самите фитоценози са сред най-голямото биотично богатство на парка. В състава им участват: тънкожилест пелин (*Artemisia lerchiana*), гребеновиден житняк (*Agropyron cristatum*), халерова острица (*Carex halleriana*), български клейстогенес (*Cleistogenes bulgarica*), садина (*Chrysopogon gryllus*), варненски пирей (*Elymus varnensis*), крайморски ечемик (*Hordeum marinum*), брадати ушици (*Lappula barbata*), дългостъблена еспарзета (*Onobrychis gracillis*), влакнест очиболец (*Potentilla pilosa*), извит порезник (*Seseli tortuosum*) и др. Фитоценозите са включени в ПУ в една асоциация, която има вероятен характер, за което са нужни проучвания на по-голяма територия.

4.2.3.4. Проект: Изследване състоянието на популациите на редките и застрашени растения в находищата им в близост до туристически центрове и маршрути на територията на ПП „Златни пясъци“

Цел: В районите на рекреационните и образователни центрове и туристическите маршрути е възможно критично намаляване на числеността на редките и застрашени видове от флората. Предприемане на спешни мерки при необходимост.

4.2.3.5. Проект: Инвентаризация и мониторинг на неместни тревни и храстови видове.

Цел: В резултат на проучванията и мониторинга на неместните тревни и храстови видове, насочени към площи в близост до пътища, маршрути и места за отдих, планиране на дейности за ограничаване на разпространението им.

4.2.3.6. Проект: Фаунистични и екологични изследвания върху гнездовата орнитофауна на Парка

Цел: Да бъдат определени състава и структурата на орнитоценозите в различните местообитания. Необходимо е да се изясни значението на парка като миграционен коридор и като местообитание за някои зимуващи видове птици.

4.2.3.7. Проект: Мониторинг на местообитания от европейска значимост (включени в Приложение I на Директива 92/43 на ЕЕС)

Цел: Дейности във връзка промените в състоянието и тенденциите към промяна на местообитанията по НАТУРА 2000. Данните ще бъдат нанасяни във формуляри, възприети от Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие и ще бъдат въвеждани в ГИС на ПП „Златни пясъци“. Повтаряемост на мониторинга през 2 години.

4.2.3.8. Проект: Мониторинг на горите с висока консервационна стойност (ГВКС)

Цел: Системно наблюдение по състоянието на горите в ПП „Златни пясъци“ и резултати от дейности и мерки определени с ПУ и видове мероприятията съгласно Паркоустройствен проект за площите на Парка. Да се прилагат методичните указания за мониторинг на групите гори по функции включени в функционалните зони на Парка. Мониторинговата оценка да бъде съгласно „Практическо ръководство за определяне, стопанисване и мониторинг на гори с висока консервационна стойност в България“, ProForest, Дунавско-Карпатска програма-WWF, ИКЕА, 2005 г. Повтаряемостта на мониторинга е съгласно указанията за мониторинга в Практическото ръководство.

4.2.3.9. Проект: Мониторинг за здравословното състояние на горите на територията на ПП „Златни пясъци“

Цел: Регистриране на нападения от вредители по горските култури и насаждения. Провеждане при необходимост на мерки, след експертна оценка за размера и прогнозата за развитието и последствията от ДПП, Лесозащитна станция-Варна, РДГ-Варна и РИОСВ-Варна. Реализирането на мониторинговия проект от ДПП „Златни пясъци“ е съвместно с Лесозащитна станция-Варна. Ежегодна повтаряемост на мониторинга.

4.2.3.10. Проект: Мониторинг на водните нива на повърхностните води в Парка и на разнообразието на хидрофилни ценози.

Цел: Опазване на биологичното разнообразие на хидрофилна растителност във водните огледала и течащи повърхностни води на територията на Парка. Включва пунктовете: „Голямото водно огледало”, „Малкото водно огледало” и ”Буковото дърво”. Пробовземане и изследване по определени показатели за качествено състояние на водите по действащи методики на МОСВ. Аериране на водните огледала по преценка на ДПП чрез почистване на дъното на водоемите с цел създаване на благоприятни условия за протичане на жизнените процеси в тях. Повтаряемост на мониторинга и пробовземане през 2 години.

4.2.3.11. Проект: Мониторинг на консервационно значимите видове гъби установени в Парка.

Цел: Доказване на очакването, че в ПП ”Златни пясъци” са разпространени повече видове гъби от Червения списък на гъбите в България и за видовете, които са обект на Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие. Мониторингът ще се изпълнява съгласно одобрените методики и данните ще бъдат нанасяни във формуляри, възприети от Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие. Да се следи за развитието на гъбни болести в горските съобщества и своевременно да се вземат мерки за ограничението им. Да се проучи какво е разпространението на опасния гъбен паразит по цера - *Hypoxylon mediterraneum* на територията на ПП ”Златни пясъци”. Повтаряемост на мониторинга през 2 години.

4.2.3.12. Проект: Мониторинг на консервационно значими видове растения

Цел: Извършване на мониторинг на популациите на видове като Лерхианов пелин (*Artemisia lerchiana* Weber), Лечебна зайча сянка (*Asparagus officinalis* L.), Турски червен кантарион (*Centaureum turcicum* (Velen.) Ronn. ex Fritsch.), Бял главопрашник (*Cephalanthera domasonium* (Mill.) Druce.), Ефедра (*Ephedra distachya*), Снежно кочиче (*Galanthus nivalis* L.), Петров кръст (*Lilium martagon* L.), Български опопанакс (*Opopanax nidus-avis* (L.) Koch/ssp. *bulgaricum* (Velen.) N. Andreev), Обикновен салеп (*Orchis morio* L.), Маймунски салеп (*Orchis simian* L.) и др. След локализиране на популациите ще бъдат отчитани промени в плътността им и в обилието на видовете. Данните ще бъдат нанасяни във вид, възприет от Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие и ще бъдат въвеждани в ГИС на Природния парк. Повтаряемост на мониторинга през 2 години.

4.2.3.13. Проект: Провеждане на мониторинг за безгръбначните животни на територията на ПП ”Златни пясъци”

Цел: Разширяване на проучванията за безгръбначните животни на територията на ПП ”Златни пясъци” за видовете, които са обект на Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие. Мониторингът ще се изпълнява съгласно одобрените методики и данните ще бъдат нанасяни във формуляри, възприети от Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие. Оценка на фаунистичното разнообразие в районите с антропогенно натоварване. Попълване на базата данни в ГИС на обекта. Повтаряемост на мониторинга през 3 години.

4.2.3.14. Проект: Мониторинг на местообитанията на видовете с природозащитен статус земноводни и влечуги на територията на ПП ”Златни пясъци”.

Цел: Продължаване на проучванията и мониторингови наблюдения за видовете, които са обект на Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие. Мониторингът ще се изпълнява съгласно одобрените методики и данните ще бъдат нанасяни във формуляри, възприети от Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие. Оценка на състоянието на редките и защитени видове земноводни и влечуги. Повтаряемост на мониторинга през 3 години.

4.2.3.15. Проект: Мониторинг за социално-икономическите фактори включващ посетителски мониторинг и мониторинг на конфликтите

Цел: Предприемане на съответстващи мерки за управление на посетителския поток чрез затваряне на маршрути, поляни за разстилане, или реализиране на нови съоръжения за отдих и тяхното разредоточаване за преодоляване на рекреационния натиск. Мерките са на основата на резултатите от отчитане на посещаемостта по туристическите и специализираните маршрути,

обектите на културното наследство и местата за отдих. Отчитане на възникнали конфликти на интереси и поведение при ползване. Мониторингът следва да е ежегоден.

4.2.3.16. Проект: Поддържане базата данни за вече събраната информация по показателите от настоящия План за управление.

Цел: На основата на създадената база данни и ГИС да се попълват пропуските в познанието и актуализира базата данни в резултат на мониторинговите проекти за ПП.

4.2.4. Програма: Оптимизиране границите на ПП „Златни пясъци“

4.2.4.1. Проект: Подготвителна кампания със заинтересованите за оптимизиране границите на ПП „Златни пясъци“.

Цел: Разясняване целите и необходимостта, както и бъдещи ползи от разширяване границите на Парка с частните собственици на гори и земи. Получаване на подкрепа от горското ведомство, общинските администрации и НПО.

4.2.4.2. Проект: Проучване, обобщаване на необходимата информация и инициране на предложение пред МОСВ за процедура по обявяване на препоръчаните от ПУ на ПП „Златни пясъци“ площи за оптимизиране на границите на ПП „Златни пясъци“.

Цел: Разширяване границите на Парка и включване на представителни местообитания. Ограничаване на силния урбанистичен натиск от всички посоки към ПП „Златни пясъци“. Включва:

- приоритетни местообитания в източна посока – първични степни съобщества на стръмни и ронливи мергели: 62C0*Ponto-Sarmatic steppes – местообитанията на Западно-понтийските степи включващи редки и защитени видове от флората – отдел 139 -част с площ 25,8 ха.
- разположени във вътрешността на територията на Парка – отдел 481-част с площ 25,5 ха.
- разположен комплекс в западна посока – отдел 481-част с площ 6,4 ха.

Общата площ на предложената територия за включване в границите на ПП „Златни пясъци“ е 57,7 ха. Включването на предложените три комплекса в границите на защитената територия ще осигури по-добро функциониране на природния комплекс и запазване на екологичното равновесие – изпълнение на насоките на ЗБР за осигуряването на достатъчни по площ и качество места за размножаване, хранене и почивка, включително при миграция, линеене и зимуване на дивите животни, създаване на условия за генетичен обмен между разделени популации и видове, ефективно участие на Република България в европейските и световните екологични мрежи, ограничаване на негативното антропогенно въздействие върху защитената територия.

4.2.5. Програма: Адаптиране на зоната с обектите за настаняване и обслужване да функционира за целите на Природния парк.

4.2.5.1. Проект: Техническа и биологическа рекултивация след освобождаване на застроени площи от Парка

Цел: Възстановяване на площи от защитената територия след премахване на опасни за посетителите и в лошо санитарно състояние сгради и бунгала. Включват се площите от сектор „Д“ с останали бетонови постаменти и опасни и в лошо санитарно състояние сгради и бунгала съгласно оценките на ПУ и решение на междуведомствена комисия. Реализирането на настоящия Проект е за сметка на собствениците и ползвателите на горския фонд в границите на Парка.

4.2.5.2. Проект: Премахване на част от оградите на застроените дворни пространства в ПП „Златни пясъци“

Цел: Постигане на свързаност във вътрешността на Парковата територия на приоритетните горски местообитания и природния комплекс, движение на посетители и видове от фауната. Възможност за провеждане на поддържащи и възстановителни дейности и видовете мониторинг определени с ПУ.

4.2.5.3.Проект: Естетизиране на дворовете за застрояване и възстановяване на естествените горски микроландшафти

Цел: Постигане на основата на детайлни паркоустройствени решения възстановяване на местната растителност, мерки за опазване на съществуващата, постигане на нормативно задължителна озеленена площ. Въвеждане на единна информационна система и дизайн за обектите за настаняване и обслужване с тази на Природния парк.

4.2.6.Програма: Усъвършенстване политиката на управление на Природния парк

4.2.6.1. Проект: Институционално развитие на управлението

Цел: Чрез натоварване с допълнителни функции на Парковата Администрация по охраната и отговорности за реализацията на възстановителни и поддържащи мерки в горските местообитания постигане на по-добри резултати в опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие. Условие за институционалното развитие е увеличаване броя на експертите, охранителите и материално-техническа база за охрана, обслужване на Информационния и Посетителски център през почивните и празничните дни в туристическите месеци на годината;

4.2.6.2.Проект:Инсталиране на видеокамери в Парка.

Цел: Засилен контрол за нарушенията свързани с изхвърляне на отпадъци, сеч на единични дървета, пожар, паша, сигурност на посетителите. Контролните пунктове са определени от ДПП и включени в „Задание за система за видео наблюдение”, разработено от Парковата администрация.

4.2.6.3.Проект: Разделно събиране и извозване на отпадъците на територията на ПП”Златни пясъци”.

Цел: Осигуряване на възможности за организирано разделно събиране на отпадъците. Оборудване със съдове. Осигуряване на извозването. Кампании за разделно събиране с посетителите и населението в близките урбанизирани територии.

4.2.6.4. Проект: Обучение на персонала на Парковата администрация

Цел: Обучение на персонала на Парковата администрация в аспект охранителни функции, провеждане на възстановителни и поддържащи мерки в горските местообитания. Обучение по методики за мониторингови проекти. При необходимост да се провеждат образователни курсове за служителите на парка, касаещи консервационно значимите растения-водорасли, стопански важни видове гъби, мъхова флора и редки, ендемити и защитени видове безгръбначни видове и др.

4.2.6.5. Проект: Развитие на комуникационната политика на ДПП”Златни пясъци”

Цел: Целта на проекта е разработване на Концепция за комуникационна политика на управляващата структура – ДПП”Златни пясъци”, за популяризиране значението, опазването на биологичното и ландшафтно разнообразие, възможностите на обекта за екотуризъм. Разширяване връзките с партньори от бизнес-среди и медиите. Издаване на образователна литература и информационни материали за ПП и защита на природата.

4.2.7. Програма: Развитие на възможностите за балансиран екотуризъм и образователни екологични дейности. Възможности за финансови постъпления

4.2.7.1.Проект: Изграждане на детски и юношески палатъчни лагери сред природата

Цел: Укрепване здравето на подрастващите, постигане на природозащитни знания в среда на защитена територия и приучаване към живот и оцеляване сред природата. За територията на Парка включва планирани нови 2 бр. палатъчни лагери с 15 и 20 места за палатки.

4.2.7.2. Проект: Организиране на „зелено училище” на територията на ПП”Златни пясъци”

Цел: Развитие на възможностите за продължително (седмица) пребиваване и обучение в Парка, в район организиран за образователни дейности за подрастващите, получаване на екологични

знания, развлекателни игри и занимания с подходящи интерпретативни програми от ДПП и партньори.

4.2.7.3. Проект: Развитие на информационната система на ПП”Златни пясъци” с изграждане на два заслона-информационни пунктове за Парка.

Цел: Разсредоточаване на местата за информация, образователни дейности и тематични експозиции. Ангажиране на посетителите в Музейния комплекс”Аладжа манастир” в общи програми с ПП”Златни пясъци”, осъществявани в близко разположени информационни пунктове на Парка. Включва Заслон-информационен пункт за ПП”Златни пясъци” в северно-източна посока на чешма „Аладжа манастир” с капацитет 4 легла, ниско строителство – етаж и половина, застроена площ: 60 м², разгъната площ 100 м² – със зала за експозиция, зала за дейности и жилищна площ за охраната и персонала; Заслон-информационен пункт за ПП”Златни пясъци” в северно-западна посока на паркинг при „Горски кът” с капацитет 2 легла, ниско строителство, застроена площ: 35 м², разгъната площ 70 м² – със зала за експозиция, зала за дейности и жилищна площ за охраната и персонала.

4.2.7.4. Проект: Устройствени мерки за експониране на представителни съобщества и видове в Парка

Цел: Детайлизиране на информацията за флората от лечебни растения и оформяване на експозиция-познавателен кът от лечебни и ароматни растения с цел повишаване на обществената осведоменост относно биоразнообразието и консервационната стойност на флората на Парка.

4.2.7.5. Проект: Устройствени мерки за развитие на туристическата и образователна инфраструктура на територията на ПП” Златни пясъци”

Цел: Развитие и нова организация на територията на Парка включваща разрешената инфраструктура от ПУ и организация на паркиране за ограничаване на автомобилното движение по асфалтовите алеи, осигуряване на спокойствие на посетителите и опазване на растителността. Включва следните обекти:

- Паркинги на бетоно-тревна фуга при подходите на Парка с капацитет 5 леки автомобили с площ 125 м² – 4 броя;
- Места за паркиране - в района на „Ковшак” чешма, върху настилка от дървени шайби с капацитет 3 леки автомобили с площ 75 м² – 4 места;
- Площадка оборудвана за орнитологични наблюдения – 1бр.;
- Маси с пейки – до 25 бр.
- Форум за образователни кампании с 50 места – 1 бр.;
- Детска игрова среда – до 2 бр.
- Мост от въжета и дърво със светъл отвор 10 м – 1 бр.
- Тоалетна-химическа – до 3 бр.;
- Обезопасяване с парапет участък от пешеходния маршрут в района на хотел ”Горски рай” и ваканционно селище „Горски кантон” – 20 м;
- Оформяване на погледно място с пейки – до 2 бр.
- Коневръз – 1 бр.
- Беседки – до 2 бр.
- Бариера – 3 бр.

4.2.7.6. Проект: Разработване на интерпретативни програми за различни възрастови групи посетители, включително за хора с увреждания, въз основа на проучване за интереса и познанието за ПП в региона.

Цел: На основата на проучване в региона за интереса и познанието за ПП, развитие на образователни дейности за подрастващите, екологични знания и природозащитно поведение за различни възрасти и интереси. Провеждане курсове за водачи в Парка. Издаване на съкратен вариант на ПУ с данни за биологичното и ландшафтното разнообразие, режимите и нормите на зоните от Парка.

4.3. ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ

Изброените оперативни задачи се отнасят до организация на дейностите на ДПП“Златни пясъци”, РДГ-Варна и Изпълнителната агенция по горите - МЗХ, във връзка с отговорностите по изпълнение на Плана за управление:

- Разработване на графици за организиране възлагането на дейностите по Работния план;
- Пожарна безопасност – обявяване на противопожарен сезон, противопожарни планове и др.;
- Периодични проверки и провеждане на определените видове мониторинг на обекти в ПУ;
- Планиране и отчитане на дейностите на различните нива в РДГ, ИАГ-МЗХ, РИОСВ, Дирекция“НСЗП”-МОСВ;
- Организационни, процедурни и оперативни връзки на ДПП“Златни пясъци”, РДГ, ИАГ-МЗХ с Общинските администрации, Областните администрации, областни управители и МРРБ;
- Подготовка на проекти и кандидатстване за допълнителни източници на финансиране за реализиране проектите от Плана за управление;
- Поддържане на регулярни връзки с местни органи, организации и медии;
- Ръководство и обезпечаване функционирането на Консултативен съвет към Дирекцията на ПП“Златни пясъци”;
- Информационна политика:
 - Изработване на нови и актуализиране на елементи от информационната система с информация от настоящия План за управление и поддържането им;
 - Изработване на образователни и рекламни материали за биологичното и ландшафтно разнообразие и рекреационните възможности на ПП“Златни пясъци”;
 - Издания съпътстващи кампании на ДПП“Златни пясъци” и партньори.

4.4. РАБОТЕН ПЛАН

4.4.1. Средносрочен работен план

Наименование на проекта	I-ва год.	II-ра год.	III-та год.	IV-та год.	V-та год.	Необходими средства/лв/
1. Паркоустройствен проект на ПП"Златни пясъци": ➤ Задание за проектиране; ➤ Устройствен проект за горските и тревни местообитания включени във функционалните зони на ПП съгласно ЗГ, ЗБР и ЗЛР; ➤ Паркоустройствен проект на „Зона за рекреационни обекти и дейности с познавателни туристически маршрути”; ➤ Фази „Специализиран подробен устройствен план” и ТП по части паркоустройство и благоустройство.	2011	2012	2013	2014	2015	
2. Възстановяване на местните растителни съобщества и местообитания, на мястото на неместни растителни видове и екзоти.						
3. Опазване на флористичното разнообразие на скалните и открити ландшафти с разнотравие с участието на консервационно значими видове.						
4. Възстановяване на черната елша (<i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertn.) в лонгозните съобщества и местообитания ПП"Златни пясъци".						
5. Изграждане на ограда за опазване на приоритетни местообитания граничещи с първокласен път I-9.						
6. Изграждане на изкуствени гнездилки за хралупогнездящи птици.						
7. Саниране на площите на Парка от строителни и битови отпадъци.						
8. Проучване на биоразнообразието от водорасли, лишеи и микромицети и тяхното влияние върху скалния комплекс в защитена местност "Аладжа манастир".						
9. Опазване територията на Археологическата недвижима културна ценност и адаптиране с целите и режима на защитената територия „природен парк”						
10. Проучване на подземните галерии в границите на ПП"Златни пясъци"						
11. Подробен устройствен план на района на подхода към паметника на културата „Аладжа манастир”.						
12. Флористични проучвания за доуточняване пълния списък на флората на ПП"Златни пясъци"						
13. Проучване особеностите и таксономичния статут на източния бук (<i>Fagus orientalis</i> Lipsky) в границите на ПП"Златни пясъци"						
14. Фитоценологични проучвания на съобществата на <i>Brachypodium sylvaticum</i> .						
15. Изследване състоянието на популациите на редките и застрашени растения в находищата им в близост до туристически центрове и маршрути на територията на ПП"Златни пясъци"						

16.Инвентаризация и мониторинг на неместни тревни и храстови видове						
17.Фаунистични и екологични изследвания върху гнездовата орнитофауна на Парка.						
18. Мониторинг на местообитанията от европейска значимост (включени в Приложение I на Директива 92/43 на ЕЕС)						
19.Мониторинг на горите с висока консервационна стойност(ГВКС).						
20.Мониторинг за здравословното състояние на горите на територията на ПП"Златни пясъци"						
21.Мониторинг на водните нива на повърхностните води в Парка и на разнообразието на хидрофилни ценози.						
22.Мониторинг на консервационно значимите видове гъби установени в Парка.						
23.Мониторинг на консервационно значими видове растения.						
24.Провеждане на мониторинг за безгръбначните животни на територията на ПП"Златни пясъци".						
25.Мониторинг на местообитанията на видовете с природозащитен статус земноводни и влечуги на територията на ПП "Златни пясъци".						
26.Поддържане базата данни за вече събраната информация по показателите от настоящия План за управление.						
27.Подготвителна кампания със заинтересованите за оптимизиране границите на ПП"Златни пясъци".						
28.Проучване, обобщаване на необходимата информация и инициране на предложение пред МОСВ за процедура по обявяване на препоръчаните от ПУ на ПП"Златни пясъци" площи за оптимизиране на границите на ПП"Златни пясъци".						
29.Техническа и биологическа рекултивация след освобождаване на застроени площи от Парка						
30.Премахване на част от оградите на застроените дворни пространства в ПП"Златни пясъци"						
31.Естетизиране на дворовете за застрояване и възстановяване на естествените горски микроландшафти.						
32.Институционално развитие на управлението.						
33.Инсталиране на видеокamери в Парка.						
34.Разделно събиране и извозване на отпадъците на територията на ПП"Златни пясъци".						
35.Обучение на персонала на Парковата администрация.						
36.Развитие на комуникационната политика на ДПП"Златни пясъци".						
37.Изграждане на детски и юношески палатъчни лагери сред природата.						
38.Организиране на зелено училище на територията на ПП"Златни пясъци".						
39.Развитие на информационната система на ПП"Златни пясъци" с изграждане на два заслона-информационни пунктове за Парка.						

40.Устройствени мерки за експониране на представителни съобщества и видове в Парка.						
41.Устройствени мерки за развитие на туристическата и образователна инфраструктура на територията на ПП” Златни пясъци” - разрешената инфраструктура от ПУ и организация на паркиране: - Паркинги на бетоно-тревна fuga при подходите на Парка с капацитет 5 леки автомобили с площ 125 м ² – 4 броя; - Места за паркиране - в района на „Ковшак” чешма, върху настилка от дървени шайби с капацитет 3 леки автомобили с площ 75 м ² – 4 места;						
42.Разработване на интерпретативни програми за различни възрастови групи посетители, включително за хора с увреждания, въз основа на проучване за интереса и познанието за ПП в региона.						
I. Капитално строителство в т. ч. проектиране						
II. Биомониторинг-оборудване, консултанти, оперативни разходи						
III.Приоритетни проекти допълващи Плана за управление						
IV.Комуникационна политика и образователни програми						
V. Горскостопански дейности за защита и др.						
ВСИЧКО:						

ЧАСТ 5: МОНИТОРИНГ И РАЗВИТИЕ НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ

5.1. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

5.1.1. Периодична оценка на актуалността на поставените цели

Разглежда се актуалността на поставените цели и необходимостта от корекции, както и за проверка доколко планираните и осъществени проекти и задачи ефективно водят до постигането на целите.

Чл.60 (3) На всеки четири години се организира публично обсъждане на изпълнението на плана за управление на националните и природни паркове, организирано от Министерството на околната среда и водите, на което се канят за участие лицата по ал. 2.

(2) "... представители на заинтересованите държавни органи, областни управители, общини, научни и неправителствени организации. ..."

ЗЗТ- обн. ДВ. бр.133 от 11 Ноември 1998г., изм. ДВ. бр.98 от 12 Ноември 1999г., изм. ДВ. бр.28 от 4 Април 2000г., изм. ДВ. бр.48 от 13 Юни 2000г., доп. ДВ. бр.78 от 26 Септември 2000г., изм. ДВ. бр.23 от 1 Март 2002г., изм. ДВ. бр.77 от 9 Август 2002г., изм. ДВ. бр.91 от 25 Септември 2002г., изм. ДВ. бр.28 от 1 Април 2005г., изм. ДВ. бр.94 от 25 Ноември 2005г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.65 от 11 Август 2006г., изм. ДВ. бр.24 от 20 Март 2007г., изм. ДВ. бр.62 от 31 Юли 2007г., изм. ДВ. бр.36 от 4 Април 2008г., изм. ДВ. бр.43 от 29 Април 2008г., изм. ДВ. бр.19 от 13 Март 2009г., изм. ДВ. бр.80 от 9 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.103 от 29 Декември 2009г.

Година за публично обсъждане на изпълнението на Плана за управление на ПП"Златни пясъци" – 2015 г. Ревизията на изпълнението на проектите и задачите от Плана – извършва се от ИАГ-МЗХ Организатор на публичното обсъждане – МОСВ с участието на лицата по чл.60 ал. 2

5.2. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЗАДАЧИТЕ

5.2.1. Годишен преглед на изпълнението на одобрените проекти и задачи.

Прегледът се извършва до края на първото тримесечие за предходната година. Отчетът се подготвя от Дирекцията на ПП"Златни пясъци" и включва задълженията на лицата от различните нива.

Проверката и оценката се правят от ИАГ-МЗХ, с участието на МОСВ, МРРБ, МК, Областните администрации гр.Варна и гр.Добрич, Общински администрации гр.Варна, гр.Аксаково и гр.Балчик. Протоколът от проверката се утвърждава от Изпълнителния директор на ИАГ

5.2.2. Показатели за годишен преглед

- Спазване на планираните за периода задачи – срокове, обем, качество и финансови средства;
- Анализ на причини за неспазване на проектите и задачите;
- Необходимост от включване на нови проекти и задачи.

5.3. МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ

5.3.1. Мерки за наблюдение и контрол при прилагане на Плана с оглед въздействие върху околната среда на реализираните обекти и дейности.

5.3.1.1. При реализиране на Проектите от Плана за управление включващи инвестиционни обекти и подобекти за развитие на туристическата инфраструктура, се включват и възстановителни дейности на местни видове, саниране на парковите площи от нерегламентирани депа със строителни и битови отпадъци, рекултивирание на площи след изнасяне на разрушени и опасни както и в лошо санитарно-хигиенно състояние сгради и бунгала. Предвидените проекти имат

предназначение възстановяване и поддържане в нормативните параметри на компонентите на околната среда. Предвидените финансови средства в Плана позволяват наблюдение и контрол при прилагане на Плана с оглед въздействие върху околната среда при изпълнение на обектите и провеждане на дейностите.

Срок: 2011 г. – 2021 г.

Отговорници: ДПП”Златни пясъци”; РДГ-Варна

5.3.1.2. Анализ на резултатите от посетителски мониторинг и мониторинг на конфликтите провеждан ежеседмично през туристическия сезон за ПП”Златни пясъци”, отделно за ЗМ”Аладжа манастир” от управляващият орган и компетентния орган за Музейния комплекс и Археологическата недвижима културна ценност ”Аладжа манастир”.

Срок: 2011 – 2021 г.

Отговорници: ДПП”Златни пясъци” и РИМ-Варна

ЧАСТ 6:

ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ФОРМАТА ЗА ПРЕДАВАНЕ НА ГРАФИЧНИ И АТРИБУТНИ ДАННИ НА ПЛАНОВЕТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

Цел – унифициране на предоставените данни за плановете за управление на защитените територии и осигуряване на възможности за последващи корекции и обработки на графичните и атрибутивни данни. В цифровия модел на ПП са спазени поставените изисквания към ГИС от Заданието за разработване на Плана за управление.

6.1. ФОРМАТ

Пространствената /графична/ информация е организирана в средата на Arc View , като се използват съвременните стандартизирани средства за обектно-ориентирано и топологично моделиране, предлагани от този продукт. Данните се представят в стандартен формат – Shape. Атрибутивната информация /база данни/ е обединена в реляционна база данни, структурирана по начин, който позволява връзка между нея и пространствената информация. Атрибутивната информация е представена във файлове с MDB или DBF формат.

6.2. СЪДЪРЖАНИЕ НА ГРАФИЧНАТА ЧАСТ НА ЦИФРОВИЯ МОДЕЛ НА ТЕРИТОРИЯТА

ГИС на ПП”Златни пясъци” включва следните слоеве:

6.2.1.Слой за границите на ПП”Златни пясъци”

6.2.2.Слой за горите

6.2.3.Слой за собствеността

6.2.4.Слой за релефа

6.2.5.Слой за пътищата

6.2.6.Слой за хидрографската мрежа

6.2.7.Слой за инфраструктурата

6.2.8.Слой за почвите

6.2.9.Слой за скалната основа

6.2.10.Слой за местообитанията

6.2.11.Слой за растителността

6.2.12.Слой за местообитанията на застрашени, редки, реликтни и ендемитни растения

6.2.13.Слой за находищата на лечебните растения

6.2.14.Слой за местообитанията на застрашени, редки, реликтни и ендемитни животни

6.2.15. Слой за функционалното зонироване

6.3. СТРУКТУРА НА ГИС

Подробно описание на съдържанието на атрибутивната база данни на ГИС е включено към *СВИТЪК II: Отчети от проучвания и изследвания, извършени в процеса на разработване на Плана* в Научен доклад на инж. Вахрам Алтунян „СЪДЪРЖАНИЕ И СТРУКТУРА НА ГИС”

6.4. ПОПЪЛВАНЕ НА СТАНДАРТЕН НАТУРА 2000 ФОРМУЛЯР

Попълването на Стандартния Natura 2000 Формуляр е извършено в специализирания софтуер Natura 2000 ver.2.0. Информацията е подготвена и се предава в цифров вид (mdb файл). При попълване на Стандартния Natura 2000 Формуляр са следвани изискванията, описани в Обяснителните Бележки към формуляра.

План за управление на Природен парк „Златни пясъци” – община Варна, община Аксаково, област гр. Варна,
община Балчик, област гр.Добрич

ЧАСТ 7: ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ

7.1. НОРМАТИВНИ ДОКУМЕНТИ ОПРЕДЕЛЯЩИ ЗАБРАНИТЕЛНИ И СЪГЛАСУВАТЕЛНИ РЕЖИМИ ЗА ТЕРИТОРИЯТА НА ПП”ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ”

7.1.1. Общовалидни забрани за цялата територия на ПП”Златни пясъци”

7.1.1.1. По ползване на ресурсите

➤ Произтичащи от ЗЗТ

Забрани:

1. извеждане на голи сечи във високостъблени гори, с изключение на тополовите, а в издънкови гори - с площ по-голяма от 3 хектара;
2. внасяне на неприсъщи за района растителни и животински видове;
3. паша на кози освен на определени за това места;
4. събиране на вкаменелости и минерали, увреждане на скални образувания;
5. замърсяване на водите и терените с битови, промишлени и други отпадъци;
6. бивакуване и палене на огън извън определените места;
7. добив на полезни изкопаеми по открит способ;
8. дейности и строителство, които не са разрешени със заповедта за обявяване на парка, плана за управление на парка и устройствените и технически планове и проекти;
9. събиране на редки, ендемитни, реликтни и защитени видове, освен за научни цели.

➤ Произтичащи от Заповедите за обявяване и режимите на ПП”Златни пясъци” и ЗМ”Аладжа манастир”

забрани

10. извеждането на сечи, освен санитарни и отгледни до приемането на устройствен проект;
11. лова и ловностопанските мероприятия;
12. безпокоенето на дивите животни, разрушаването на гнездата и леговищата им, както и вземането на техните малки и яйцата им;
13. късането на цветя, чупенето на клони, както и други дейности, с които се поврежда растителността;
14. разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, които изменят естествения облик на местността или водния ѝ режим.

➤ Произтичащи от ЗКН и нормативни документи към него за Археологическата недвижима културна ценност”Аладжа манастир”

забрани

15. всички строителни, добивни, мелиоративни и други дейности, които нарушават целостта на земния пласт.

➤ Произтичащи от ЗГ и нормативни документи към него

Забрани

16. Строителство извън свързаното с управлението, възпроизводството, ползването и опазването на горите, независимо от тяхната собственост, без да се променя предназначението на имота – чл.80(1)... заслони, пожаронаблюдателни кули, стационари, навеси, битови и стопански сгради.. и (4) – не се смята за строителство... архитектурни елементи за обслужване на отдиха и туризма
17. Сградите могат да имат или се проектират с етажност до 2 етажа

➤ Произтичащи от ЗУТ и нормативни документи към него

Забрани

18. Строителна забрана в свлачищни райони за общини Варна, Аксаково и Балчик в граници, съгласно Заповед РД-02-14-300 от 21.04.97 г.на МТРС;
19. Строежи, които поради естествено износване или други обстоятелства са станали опасни за здравето и живота на обитателите, негодни са за използване, застрашени са от самосрутване или

са вредни в санитарно-хигиенно отношение и не могат да се поправят или заздравят, се премахват чл.195 (1); (2).. Състоянието се установява с комисия от специалисти, назначена от кмета на общината;

20.Оформяване на застроените площи и дворните пространства в разрез със забраните общовалидни за целия Парк описани в 7.1.1. и въведени от Плана за управление;

➤ *Произтичащи от ЗЗШОС и нормативни документи към него*

забрани

21.Надвишаване на граничните стойности на нивата на шум за тихи зони извън агломерациите, при дейността на обектите за рекреация, съгласно Закона за защита от шума в околната среда/ЗЗШОС/ и наредбата по чл.11 т.5 на ЗЗШОС.

7.1.2. Условия, свързани с разрешителни или съгласувателни режими за осъществяване на дейности произтичащи от ЗЗТ и др. нормативни документи и такива въведени с Плана за управление

- Разпоредителни сделки с недвижими имоти в границите на Парка се извършват след представяне на писмена декларация от прехвърлителя и декларация на приобретателите на имоти, че са запознати с режима на дейностите в защитената територия, съгласно чл.12 на ЗЗТ;
- Строителни работи от всякакъв вид в свлачищни райони се извършват с предварително разрешение на министъра на регионалното развитие и благоустройството, издадено в двумесечен срок от постъпване на искането съгласно Чл.96(5) на ЗУТ;
- При изработване на общи и подробни устройствени планове се извършват инженерно-геоложки и хидрогеоложки проучвания за общата устойчивост на територията и пригодността ѝ за строителство съгласно чл.103(6) на ЗУТ и писмо №90-04-77 от 24.01.07 г. на МРРБ;
- Плановете за опазване и управление на недвижими културни ценности съгласно чл.82.(4) от ЗКН се внасят в Министерския съвет по предложение на министъра на културата след съгласуване с министъра на регионалното развитие и благоустройството, а когато в границите на недвижимата културна ценност попадат защитени територии по Закона за защитените територии и Закона за биологичното разнообразие - и с министъра на околната среда и водите;
- Инвестиционните проекти и искания за намеси в защитени територии за опазване на културното наследство, описани в чл. 83 от ЗКН, се одобряват и строежите се изпълняват по реда на Закона за устройство на територията след съгласуване по реда на чл. 84, ал. 1 от ЗКН;
- Археологически дейности и проучвания оказващи въздействие върху растителността, се съгласуват с ИАГ- ДПП"Златни пясъци", РИОСВ-Варна и ДЛ-Варна;
- Всички туристически, спортни и образователни масови дейности на територията на Парка се съгласуват с Дирекцията на ПП"Златни пясъци".

7.2. СПИСЪЦИ И ТАБЛИЦИ – Флора и Фауна

7.2.1. Флора

7.2.1.1. Водорасли

Списък на видовете водорасли по проучени обекти в ПП „Златни пясъци”

➤ Водопад на притока на река Осеновска

Divisio Bacillariophyta

Navicula cryptocephala Ktz.

Navicula minima Grun.

Navicula radiosa Ktz.

Navicula subminuscula Man.

Nitzschia capitellata Hust.

Nitzschia dissipata (Ktz.) Grun.

Nitzschia fonticola Grun.

Nitzschia frustulum (Ktz.) Grun.

Nitzschia graciliformis L.-B. & Sim.

Nitzschia palea (Ktz.) Sim.

➤ Чешма “Св. Седмочисленици”

Divisio Cyanobacteria

Phormidium ambiguum Gom.

Divisio Botrydiophyta

Vaucheria sp. st.

Divisio Bacillariophyta

Cocconeis placentula var. *placentula* Ehr.

Cocconeis placentula var. *linearis* (Ehr.) VH

Fragilaria ulna (Nitz.) L.-B.

Gomphonema angustatum (Ktz.) Rab.

Gomphonema clavatum Ehr.

Gomphonema minutum (Ag.) Ag.

Navicula veneta Ktz.

Nitzschia communis Rab.

Nitzschia recta Hantz.

Nitzschia linearis (Ag.) Sim.

Nitzschia sigma (Ktz.) Sim.

➤ Чешма “Кът на туристите-ветерани”

Divisio Bacillariophyta

Cocconeis placentula var. *placentula* Ehr.

Cocconeis placentula var. *linearis* (Ehr.) VH

Cocconeis placentula var. *euglipta* (Ehr.) Grun.

Diploneis sp.

Navicula lanceolata (Ag.) Ehr.

➤ Чешма “Ковшак”

Divisio Rhodophyta

Audouinella chalybaea (Roth) Bory

Divisio Botrydiophyta
Tribonema viride Pasch.

Divisio Bacillariophyta
Cocconeis placentula var. *placentula* Ehr.
Cocconeis placentula var. *linearis* (Ehr.) VH
Cymbella affinis Ktz.
Cymbella helvetica Ktz.
Eunotia implicata N., L-B&Al.
Fragilaria ulna (Nitz.) L.-B.
Melosira varians Ag.
Meridion circulare(Grev.) Ag.
Navicula cryptocephala Ktz.
Navicula radiosa Ktz.
Nitzschia gracilis Hantz.
Nitzschia palea (Ktz.) Sim.
Rhoicosphaenia abbreviata (Ag.) L.-B.
Surirella ovalis Bréb.

➤ Блато в най-южната част на парка

Divisio Cyanobacteria
Nostoc microscopicum Carm.

Divisio Zygnemophyta
Spirogyra sp. st.

Divisio Euglenophyta
Trachelomonas sp.

Divisio Bacillariophyta
Amphora copulata (Ktz.) Sh.&Arch.
Cocconeis placentula var. *placentula* Ehr.
Cocconeis placentula var. *linearis* (Ehr.) VH
Cymbella silesiaca Bl.
Eunotia glacialis Meist.
Gomphonema micropus Ktz.
Fragilaria ulna (Nitz.) L.-B.
Navicula elginensis (Greg.) Ralfs
Navicula veneta Ktz.

➤ Блато “Горски кът”

Divisio Cyanobacteria
Phormidium ambiguum Gom.

Divisio Botrydiophyta
Tribonema viride Pasch.

Divisio Chlorophyta
Oedogonium sp. st.

Divisio Bacillariophyta
Amphora copulata (Ktz.) Sh.&Arch.
Cocconeis placentula var. *placentula* Ehr.

Cocconeis placentula var. *linearis* (Ehr.) VH
Epithemia adnata (Ktz.) Breb.
Epithemia turgida (Ehr.) Ktz.
Fragilaria construens (Ehr.) Grun.
Fragilaria ulna (Nitz.) L.-B.
Gomphonema angustatum (Ktz.) Rab.
Gomphonema clavatum Ehr.
Gomphonema gracile Ehr.
Navicula radiosa Ktz.
Nitzschia fonticola
Nitzschia gracilis Hantz.
Nitzschia palea (Ktz.) Sim.

7.2.1.2. Гъби

Таблица №22

Макромицетите в ПП "Златни пясъци" установени през 2006 г.

Таксони	Растителни съобщества			ЕТТ*	Бълг.Ч списък	Ядли ви гъби
	Смесени широколис тни гори	Букови гори	Лонгозни гори			
Отдел Мухомycota						
Клас Мухомycetes						
Разред Stemonitales						
Семейство Stemonitidiaceae						
1. <i>Stemonitis fusca</i> Roth	-	-	+	LeS	-	-
Отдел Ascomycota						
Клас Ascomycetes						
Разред Xylariales						
Семейство Diatrypaceae						
2. <i>Diatrype disciformis</i> (Hoffm.:Fr.) Fr.	-	+	-	LeS	-	-
Семейство Xylariaceae						
3. <i>Huroxylon fragiforme</i> (Pers.:Fr.) Kickx	-	+	-	LeS	-	-
Отдел Basidiomycota						
Клас Basidiomycetes						
Разред Agaricales						
Семейство Coprinaceae						
4. <i>Coprinus plicatilis</i> (Curtis:Fr.) Fr.	+	-	+	LeS, St	-	-
5. <i>Psathyrella candolleana</i> (Fr.:Fr.) Maire	-	-	+	LeS	-	-
Семейство Cortinariaceae						
6. <i>Crepidotus mollis</i> (Schaeff.:Fr.) Staude	+	-	-	LeS	-	-
Семейство Hydnangiaceae						
7. <i>Laccaria laccata</i> (Scop.:Fr.) Fr.	-	-	+	Mr	-	-
Семейство Lycoperdaceae						
8. <i>Lycoperdon echinatum</i> Pers.:Pers.	+	-	-	St	-	-

Семейство <i>Marasmiaceae</i>						
9. <i>Armillaria mellea</i> (Vahl.:Fr.) P.Kumm.	+	-	-	LeP	-	+
10. <i>A. tabescens</i> (Scop.:Fr.) Emel.	+	-	-	LeS	-	-
11. <i>Marasmiellus ramealis</i> (Bull.:Fr.) Singer	+	+	-	LeS	-	-
12. <i>Marasmius rotula</i> (Scop.:Fr.) Fr.	+	-	-	LeS	-	-
13. <i>Omphalotus olearius</i> (De Cand.:Fr.) Fayod	+	-	-	LeS	-	-
14. <i>Xerula radiacata</i> (Relhan:Fr.) Fr.	-	+	-	LeS	-	-
Семейство <i>Pleurotaceae</i>						
15. <i>Pleurotus cornucopiae</i> (Paulet) Rolland	-	-	+	LeS	-	+
Семейство <i>Pluteaceae</i>						
16. <i>Pluteus atricapillus</i> (Batsch) Fayod	+	-	-	LeS	-	-
Семейство <i>Schizophyllaceae</i>						
17. <i>Schizophyllum commune</i> Fr.:Fr.	-	-	+	LeS	-	-
Семейство <i>Strophariaceae</i>						
18. <i>Huipholoma fasciculare</i> (Huds.:Fr.) Quéf.	+	+	-	LeS	-	-
Семейство <i>Tricholomataceae</i>						
19. <i>Muscena pura</i> (Pers.) Sacc.	+	+	-	St	-	-
20. <i>M. rosea</i> (Bull.) Gramberg	+	+	-	St	-	-
21. <i>Panellus strypticus</i> (Bull.:Fr.) P. Karst.	+	+	-	LeS	-	-
Разред Auriculariales						
Семейство <i>Auriculariaceae</i>						
22. <i>Auricularia mesenterica</i> (Dicks.:Fr.) Pers.	-	-	+	LeS	-	-
Разред Boletales						
Семейство <i>Boletaceae</i>						
23. <i>Boletus armeniacus</i> Quéf.	+	-	-	Mr	Застра- шен (EN)	-
24. <i>B. chrysonteron</i> Bull.	+	-	-	Mr	-	+
25. <i>B. erythropus</i> (Fr.:Fr.) Krombh.	+	+	-	Mr	-	-
Семейство <i>Paxillaceae</i>						
26. <i>Paxillus involutus</i> (Batsch:Fr.) Fr.	+	-	+	Mr	-	-
Разред Dacrymycetales						
Семейство <i>Dacrymycetaceae</i>						
27. <i>Calocera cornea</i> (Batsch:Fr.) Fr.	-	-	+	LeS	-	-
Разред Hymenochaetales						
Семейство <i>Hymenochaetaceae</i>						
28. <i>Phellinus igniarius</i> (L.:Fr.) Quéf.	-	-	+	LeP	-	-

29. <i>P. torulosus</i> (Pers.:Fr.) Bourdot & Galzin	+	-	+	LeP	-	-
Разред Phallales						
Семейство Phallaceae						
30. <i>Clathrus ruber</i> Pers.:Pers.	-	-	+	Hu	Почти застрашен(N T)	-
Разред Polyporales						
Семейство Fistulinaceae						
31. <i>Fistulina hepatica</i> Schaeff.:Fr.	+	-	-	LeP	-	+
Семейство Fomitopsidaceae						
32. <i>Daedalea quercina</i> (L.) Pers.	+	-	+	LeS	-	-
Семейство Ganodermateae						
33. <i>Ganoderma applanatum</i> (Pers.) Pat	-	+	+	LeP	-	-
34. <i>G. lucidum</i> (Curtis.:Fr.) P. Karst.	+	-	-	LeP	-	-
Семейство Hapalopilaceae						
35. <i>Bjerkandera adusta</i> (Willd.:Fr.) P. Karst.	-	+	+	LeS	-	-
Семейство Polyporaceae						
36. <i>Fomes fomentarius</i> (L.:Fr.) J.J. Kickx	-	+	+	LeP	-	-
37. <i>Laetiporus sulphureus</i> (Bull.:Fr.) Murrill.	+	-	+	LeP	-	-
38. <i>Polyporus varius</i> (Pers.:Fr.) Fr.	-	+	-	LeS	-	-
39. <i>Pycnoporus einnabariuns</i> (Jacq.:Fr.) Fr.	+	-	-	LeS	-	-
40. <i>Trametes hirsuta</i> (Wulfen:Fr.) Pilát.	+	-	+	LeS	-	-
41. <i>T. versicolor</i> (L.:Fr.) Lloyd	+	+	+	LeS	-	-
Разред Russulales						
Семейство Hericiaceae						
42. <i>Hericium coralloides</i> (Scop.:Fr.) Gray	-	+	-	LeS	Почти застрашен (NT)	+
Семейство Peniophoraceae						
43. <i>Peniophora quercina</i> (Pers.:Fr.) Cooke	+	-	-	LeS	-	-
Семейство Russulaceae						
44. <i>Lactarius piperatus</i> (L.:Fr.) Pers.	-	+	-	Mr	-	+
45. <i>Russula virescens</i> (Schaeff.) Fr.	+	-	-	Mr	-	+
Семейство Stereaceae						
46. <i>Stereum gausapatum</i> (Fr.) Fr.	+	+	-	LeS	-	-
47. <i>S. hirsutum</i> (Willd.:Fr.) Gray	+	+	+	LeS	-	-
Разред Tremellales						

Семейство <i>Tremellaceae</i>						
48. <i>Tremella mesenterica</i> Retz.:Fr.	+	-	+	LeS	-	-
Общо:	30	18	22	-	3	7

*Означения:

ЕТГ - еколого-трофична група.

Сапротрофи:

St - сапротрофи в горската постилка.

LeS - сапротрофи на дървесина.

Hu - хумусови сапротрофи.

Mr - микоризообразуващи гъби.

LeP - паразити по дървесни растения.

7.2.1.3. Мъхове

Списък на видовете мъхове, установени на територията на ПП “Златни пясъци”. Със (*) са отбелязани конзервационно значимите видове.

А. Листнати мъхове (Bryophyta)

1. *Amblystegium serpens* (Hedw.) Schimp.
2. *Anomodon attenuatus* (Hedw.) Huebener
3. *Anomodon longifolius* (Schleich. ex Brid.) Hartm.
4. *Anomodon viticulosus* (Hedw.) Hook. & Taylor
5. *Barbula convoluta* Hedw.
6. *Barbula unguiculata* Hedw.
7. *Brachytheciastrum velutinum* (Hedw.)
8. *Brachythecium albicans* (Hedw.) Schimp.
9. *Brachythecium rivulare* Schimp.
10. *Brachythecium rutabulum* (Hedw.) Schimp.
11. *Bryoerythrophyllum recurvirostrum* (Hedw.) P.C.Chen
12. *Bryum argenteum* Hedw.
13. *Bryum caespiticium* Hedw.
14. *Bryum capillare* Hedw.
15. *Bryum dichotomum* Hedw.
16. *Bryum moravicum* Podp.
17. *Campylium protensum* (Brid.) Kindb.
18. *Ceratodon purpureus* (Hedw.) Brid.
19. *Cirriphyllum crassinervium* (Taylor) Loeske & M.Fleisch.
20. *Cratoneuron filicinum* (Hedw.) Spruce
21. *Ctenidium molluscum* (Hedw.) Mitt.
22. *Dicranella heteromalla* (Hedw.) Schimp.
23. *Didymodon acutus* (Brid.) K.Satio
24. *Didymodon insularis* (De Not) M.O.Hill
25. *Didymodon rigidulus* Hedw.
26. *Didymodon sinuosus* (Mitt.) Delogne
27. *Didymodon tophaceus* (Brid.) Lisa
28. *Didymodon vinealis* (Brid.) R.H.Zander
29. *Drepanocladus aduncus* (Hedw.) Warnst.
30. *Encalypta streptocarpa* Hedw.
31. *Encalypta vulgaris* Hedw.
32. *Eucladium verticillatum* (With.) Bruch & Schimp.
33. *Eurhynchiastrum pulchellum* (Hedw.) Ignatov & Huttunen
34. *Fissidens crispus* Mont.

35. *Fissidens pusillus* (Wilson) Milde
36. *Fissidens taxifolius* Hedw.
37. *Funaria hygrometrica* Hedw.
38. *Homalothecium lutescens* (Hedw.) H. Rob.
39. *Homalothecium sericeum* (Hedw.) Schimp.
40. *Hygroamblystegium tenax* (Hedw.) Jenn.
41. *Hygroamblystegium varium* (Hedw.) Mönk.
42. *Hypnum cpressiforme* Hedw.
43. *Isothecium alopecuroides* (Lam. et Dubois) Isov.
44. *Kindbergia praelonga* (Hedw.) Ochyra
45. *Leucodon sciuroides* (Hedw.) Schwägr.
46. *Microbryum floerkeanum* (F. Weber & D. Mohr) Schimp.
47. *Mnium marginatum* (Dicks.) P. Beauv.
48. *Neckera besserii* (Lobarz.) Jur.
49. *Neckera complanata* (Hedw.) Huebener
50. *Orthotrichum anomalum* Hedw.
51. *Orthotrichum diaphanum* Schrad. ex Brid.
52. *Orthotrichum pumilum* Sw. ex anon *
53. *Oxyrrhynchium hians* (Hedw.) Loeske
54. *Palustriella falcata* (Brid.) Hedenäs
55. *Phascum cuspidatum* Hedw.
56. *Plagiomnium cuspidatum* (Hedw.) T. J. Kop.
57. *Plagiomnium undulatum* (Hedw.) T. J. Kop.
58. *Pohlia cruda* (Hedw.) Lindb.
59. *Pterygoneurum ovatum* (Hedw.) Dixon
60. *Pterygoneurum subsessile* (Brid.) Jur.
61. *Radula complanata* (L.) Dumort.
62. *Rhynchostegiella tenella* (Dicks.) Limpr. *
63. *Rhynchostegium murale* (Hedw.) Schimp.
64. *Schistidium apocarpum* (Hedw.) Bruch & Schimp.
65. *Sciuro-hypnum populeum* (Hedw.) Ignatov & Huttunen
66. *Syntrichia ruralis* (Hedw.) F. Weber & D. Mohr.
67. *Taxiphyllum wissgrillii* (Garov.) Wijk & Margad. *
68. *Thamnobryum alopecurum* (Hedw.) Gangulee
69. *Tortella tortuosa* (Hedw.) Limpr.
70. *Tortula muralis* Hedw.
71. *Tortula subulata* Hedw.
72. *Weissia brachycarpa* (Voit) Lindb.

Б. Чернодробни мъхове (Marchantiophyta).

1. *Frullania dilatata* (L.) Dumort.
2. *Lophocolea heterophylla* (Schrad.) Dumort.
3. *Lophocolea minor* Nees
4. *Pellia neesiana* (Gottsche) Limpr.
5. *Porella platyphylla* (L.) Pfeiff.

Таблица №23

Консервационно значими видове мъхове и техните находища, установени на територията на ПП „Златни пясъци“. Оценката на категорията на застрашеност и критериите (в скоби) е според най-новия Червен списък на мъховете в България (Natcheva & al. 2006).

Вид	Категория	Находище	Координати
<i>Orthotrichum pumilum</i> Sw. ex anon	NT	Дъбовата гора край червения маршрут след отклонението му от асфалтовото шосе по посока Кранево, ок. 190 м надм. вис.	43°18'28.8"N 28°02'26.9"E
<i>Rhynchostegiella tenella</i> (Dicks.) Limpr.	VU (D2)	Буков дол, гора от <i>Fagus orientalis</i> , ок. 190 м надм. вис.	43°17'58.2"N 28°00'52.3"E
<i>Taxiphyllum wissgrillii</i> (Garov.) Wijk & Margad	VU (D2)	Между х. Корабостроител и чешма “Св. Седмочисленици”, <i>Carpinus orientalis</i> – <i>Tilia</i> sp., ок. 110 м надм. вис.	43°17'18.4"N 28°01'31.5"E
		Блокажите под венеца на Перчемли тепе, по Зеления маршрут, близо до отклонението му от Червения, ок. 230 м надм. вис.	43°17'20.6"N 28°01'11.5"E

Списък на видовете висша флора на ПП “Златни пясъци”

Aceraceae

Acer pseudoplatanus L.
Acer platanoides L.
Acer campestre L.
Acer tataricum L.
Acer negundo L.*

Яворови

Обикновен явор
Шестил
Полски клен
Мекиш
Ясенолистен явор

Alismataceae

Alisma plantago-aquatica L.

Лаваницови

Обикновена лаваница

Amaranthaceae

Amaranthus retroflexus L.

Щирови

Обикновен щир

Amaryllidaceae

Galanthus nivalis L.
Leucojum aestivum L.

Кокичеви

Снежно кокиче
Блатно кокиче

Anacardiaceae

Cotinus coggygria Scop.

Смрадликови

Обикновена смрадлика

Apiaceae

Aegopogon podagraria L.
Berula erecta (Huds.) Coville
Bupleurum praealtum L.
Conium maculatum L.
Eryngium campestre L.
Falcaria vulgaris Bernh.
Heracleum sibiricum L.
Heracleum ternatum Velen.
Laser trilobum (L.) Borkh.
Oenanthe chironium (L.) Koch. ssp.
bulgaricum (Velen.) Andr.
Peucedanum aegopodioides (Boiss.) Vand.
Peucedanum alsaticum L.
Physospermum cornubiensis (L.) DC.
Seseli tortuosum L.
Torilis arvensis (Huds.) Link.

Сенникоцветни

Седмоллист, Благ бърз
Изправна берула
Висока урока
Бучиниш

Обикновен сърпец
Сибирски девесил
Триделен девесил
Загърличв
Български опопанак

Седмоллистна блатна трева
Елзаска блатна трева
Физоспермум
Къдрав порезник
Полски торилис

Araceae

Arum italicum Mill.

Змиярникови

Италиански змиярник

Araliaceae

Hedera helix L.

Аралиеви

Бръшлян

Asclepiadaceae

Cynanchum acutum L.
Periploca graeca L.
Vincetoxicum hirundinaria Medic.

Асклепиеви

Увивен устрел
Гръцки гърбач
Лечебен винцетоксикум

Asteraceae

Achillea millefolium L.
Anthemis tinctoria L.
Arctium lappa L.
Arctium minus Bernh.
Artemisia absinthium L.
Artemisia lerchiana Weber
Artemisia vulgaris L.
Carduus acathoides L.
Carlina vulgaris L.
Carthamus lanatus L.
Centaurea rutifolia Sibth. et Sm.
Centaurea salonitana Vis.
Centaurea solstitialis L.

Сложноцветни

Хилядолистен равнец
Багривно подрумиче
Обикновен репей
Малък репей
Лечебен пелин
Лерхианов пелин
Обикновен пелин
Лечебен магарешки бодил
Обикновена решетка
Вълнест аспурт
Седефчеволистна метличина
Солунска метличина
Бодлива метличина

<i>Centaurea diffusa</i> Lam.	Разперена метличина
<i>Chondrilla juncea</i> L.	Обикновен кривец
<i>Cichorium intybus</i> L.	Синя жлъчка
<i>Cichorium endivia</i> L.	Ендивия
<i>Cirsium arvense</i> (L.) Scop.	Орнична паламида
<i>Cirsium creticum</i> (Lam.) D'Urv.	Критска паламида
<i>Cirsium vulgare</i> (Savi) Ten.	Обикновена паламида
<i>Crepis setosa</i> Hall. f.	Четинеста дрипавка
<i>Crupina vulgaris</i> Cass.	Обикновена крупина
<i>Echinops sphaerocephalus</i> L.	Кръглоглавест челядник
<i>Echinops microcephalus</i> Sibth. et Sm.	Дребноглавест челядник
<i>Erigeron canadensis</i> L.	Канадска злолетница
<i>Eupatorium cannabinum</i> L.	Див коноп
<i>Hieracium bauhini</i> Bess.	Баухинова рунянка
<i>Inula conyza</i> DC.	Късолюспест оман
<i>Lactuca quercina</i> L.	Дъбова салата
<i>Lapsana communis</i> L.	Сгърбун
<i>Leontodon crispus</i> L.	Къдрава жълтица
<i>Matricaria trichophylla</i> (Boiss.) Boiss.	Нишколистна лайка
<i>Mycelis muralis</i> (L.) Dum.	Стенна салата, мицелис
<i>Senecio sylvaticus</i> L.	Горски спореж
<i>Sonchus oleraceus</i> L.	Градински кострец
<i>Tanacetum corymbosum</i> (L.) Schultz-Bip.	Щитовидна вратига
<i>Taraxacum officinale</i> Web.	Глухарче
<i>Tragopogon pratensis</i> L.	Ливадна козя брада
<i>Xanthium strumarium</i> L.	Рогачец
<i>Xeranthemum annuum</i> L.	Едногодишно безсмъртниче
<i>Xeranthemum cylindraceum</i> Sibth. et Sm.	Цилиндрично безсмъртниче

Berberidaceae

Mahonia aquifolium L.*

Киселтрънови

Американска махония

Betulaceae

Alnus glutinosa (L.) Gaertn.
Carpinus betulus L.
Carpinus orientalis Mill.
Corylus avellana L.

Брезови

Черна елша
Обикновен габър
Келяв габър
Обикновена леска

Boraginaceae

Buglossoides purpureo-caerulea (L.)
Johnst.
Cynoglossum creticum Mill.
Echium vulgare L.
Lappula barbata (Bieb.) Gurke
Nonea pulla (L.) DC.

Грапаволистни

Виолетова белоочица (виолетово птиче
просо)
Критска наумка
Обикновено усойниче
Брадати ушици
Тъмна калугерка

Brassicaceae

Alliaria petiolata (Bieb.) Cavara et Grande

Кръстоцветни

Лъжичина, чесьнова трева

<i>Arabidopsis thaliana</i> (L.) Heynh.	Арабидопсис
<i>Arabis saggitata</i> (Bertol.) DC.	Стрелolistна гъшарка
<i>Arabis turrata</i> L.	Дългоплодна гъшарка
<i>Berteroa incana</i> (L.) DC.	Сива турия
<i>Brassica elongata</i> Ehrh.	Удължено зеле
<i>Capsella bursa-pastoris</i> L.	Овчарска торбичка
<i>Cardamine bulbifera</i> (L.) Crantz.	Луковична горва (луковичен зъбник)
<i>Diplotaxis viminea</i> (L.) DC.	Пръчковидна двуредка
<i>Erysimum cuspidatum</i> (M. Bieb.) DC.	Къдрава боянка
<i>Erysimum diffusum</i> Ehrh.	Разперена боянка
<i>Erophila verna</i> (L.) Chevall.	Пролетна гладница
<i>Cardaria draba</i> (L.) Desv.	Родилна трева
<i>Lepidium campestre</i> (L.) R. Br.	Полска горуха
<i>Lepidium perfoliatum</i> L.	Пронизанolistна горуха
<i>Lunaria annua</i> L.	Едногодишна лопатка
<i>Sisymbrium officinale</i> (L.) Scop.	Лечебна мъдрица

Campanulaceae

Campanula bononiensis L.
Campanula persicifolia L.
Campanula rapunculoides L.
Campanula sibirica L.
Campanula trachelium L.

Камбанкови

Бононска камбанка
Прасковolistна камбанка
Реповидна камбанка
Сибирска камбанка
Копривolistна камбанка

Cannabaceae

Humulus lupulus L.

Конопови

Хмел

Caprifoliaceae

Lonicera xylosteum L.
Sambucus ebulus L.
Sambucus nigra L.
Viburnum lantana L.

Бъзови

Обикновен нокът
Тревист бъз
Черен бъз
Черна калина

Caryophyllaceae

Arenaria serpyllifolia L.
Cerastium brachypetalum Pers.
Dianthus pallens Sibth. et Sm.
Dianthus armeria L.
Herniaria hirsuta L.
Lychnis coronaria L.
Petrorrhagia proifera (L.) Ball et Heyw.
Polycarpon tetraphyllum (L.) L.
Saponaria officinalis L.
Scleranthus perennis L.
Silene alba (Mill.) E. Krause
Silene italica (L.) Pers.
Silene vulgaris (Moench.) Garcke
Stellaria media (L.) Vill.

Карамфилови

Мащеркolistна песьчарка
Късоцветен рожец
Блед карамфил
Армериевиден карамфил
Влакнесто изсипливче
Свиларка
Обикновена мантийка
Четирилистен многоплодник

Бяло плюскавиче
Италианско плюскавиче
Обикновено плюскавиче
Средна звездица

Celastraceae

Euonymus verrucosus Scop.
Euonymus europaeus L.

Брадавичес чашкодрян
Ръбест чашкодрян

Ceratophyllaceae

Ceratophyllum demersum L.

Плаващ роголистник

Chenopodiaceae

Chenopodium album L.
Chenopodium urbicum L.
Kochia prostrata (L.) Schrad.

Лободови

Бяла кучешка лобода
Градска кучешка лобода
Кохия

Convolvulceae

Calystegia sepium (L.) R. Br.
Calystegia sylvatica (Kit.) Grsb.
Convolvulus arvensis L.
Convolvulus canthabrica L.

Поветицови

Обикновено чадърче
Горско чадърче
Обикновена поветица
Кантабрийска поветица

Cornaceae

Cornus mas L.
Cornus sanguinea L.

Дрянови

Обикновен дрян
Кучешки дрян

Crassulaceae

Sedum maximum (L.) Suter

Дебелецови

Голяма тлъстига

Cucurbitaceae

Bryonia alba L.

Тиквови

Бяла дива тиква

Cupressaceae

Calocedrus decurrens Florin*
Chamaecyparis lawsoniana (A. Murr.) Parl.*
Cupressus sempervirens L.*
Cupressus arizonica Greene*
Thuja orientalis L.*

Кипарисови

Ароматен калоцедрус
Лавзонов лъжекипарис
Обикновен кипарис
Аризонски кипарис
Източна туя

Cuscutaceae

Cuscuta europaea L.

Кукувичопреждови

Кукувича прежда

Cyperaceae

Carex digitata L.
Carex lepidocarpa Tausch.
Carex muricata L.

Острицови

Дланевидна острица
Люспоплодна острица
Мурикатова острица

<i>Carex pendula</i> Huds.	Наведена острица
<i>Carex remota</i> L.	Редкокласа острица
<i>Carex sylvatica</i> Huds.	Горска острица
<i>Carex tomentosa</i> L.	Сребриста острица
<i>Schoenoplectus lacustris</i> (L.) Pall.	Езерен камъш

Dioscoreaceae

Tamus communis L.

Диоскорееви

Брей

Dipsacaceae

Cephalaria transsylvanica (L.) Roem. et Schult.

Cephalaria uralensis (Murr.) Roem. et Schult.

Dipsacus fullonum L.

Knautia arvensis (L.) Koulst.

Scabiosa triniifolia Friv.

Лугачкови

Трансилванска звездоглавка

Уралска звездоглавка

Обикновена лугачка

Полско червеноглавче

Триниелистна самогризка

Elaeagnaceae *

Elaeagnus angustifolia L. *

Миризливовърбови

Миризлива върба

Ephedraceae

Ephedra distachya L.

Ефедрови

Двуредна ефедра

Equisetaceae

Equisetum telmateia Ehrh.

Хвощови

Голям хвощ

Euphorbiaceae

Euphorbia cyparissias L.

Euphorbia amygdaloides L.

Mercurialis ovata Sternb. et Hoppe

Млечкови

Кипарисова млечка

Бадемолистна млечка

Яйцевиден пролез

Fabaceae

Amorpha fruticosa L.*

Astragalus glycyphyllos L.

Astragalus hamosus L.

Bituminaria bituminosa (L.) Stirt.

Cercis siliquastrum L.

Colutea arborescens L.

Coronilla emerus L.

Coronilla varia L.

Dorycnium herbaceum Vill.

Genista tinctoria L.

Laburnum anagyroides Medic. *

Lathyrus laxiflorus (Desf.) O. Kuntze

Lathyrus niger L.

Lathyrus pratensis L.

Бобови

Аморфа

Сладколистен клин (сладолистно сграбиче)

Извит клин

Псоралеа (Битуминария)

Див рожков

Дървовиден плюскач

Храстовидна зайчина

Разноцветна зайчина

Тревисто звездиче

Багрилна жълтуга

Златен дъжд

Рехавоцветно секирче

Черно секирче

Ливадно секирче

<i>Lembotropis nigricans</i> (L.) Grsb.	Черен лемботропис
<i>Lotus corniculatus</i> L.	Рогат звездан
<i>Medicago lupulina</i> L.	Хмелова (вълча) люцерна
<i>Medicago minima</i> (L.) Bart.	Дребна люцерна
<i>Medicago falcata</i> L.	Сърповидна люцерна
<i>Melilotus officinalis</i> (L.) Pall.	Лечебна комунига
<i>Melilotus albus</i> Med.	Бяла комунига
<i>Ononis spinosa</i> L.	Бодлив гръмотрън
<i>Trifolium echinatum</i> Bieb.	Бодлива детелина
<i>Trifolium pratense</i> L.	Червена детелина
<i>Trifolium medium</i> L.	Средна детелина
<i>Trifolium angustifolium</i> L.	Теснолистна детелина
<i>Trifolium aureum</i> Poll.	Златиста детелина
<i>Trifolium michelianum</i> Savi	Михелианова детелина
<i>Trifolium arvense</i> L.	Орнична детелина
<i>Vicia tenuifolia</i> Roth.	Глушина

Fagaceae

<i>Fagus orientalis</i> Lipsky
<i>Quercus cerris</i> L.
<i>Quercus frainetto</i> Ten.
<i>Quercus pedunculiflora</i> C. Koch.
<i>Quercus pubescens</i> Willd.
<i>Quercus robur</i> L.
<i>Quercus virgiliana</i> Ten.

Букови

Източен бук
Цер
Благун
Дръжкоцветен дъб
Космат дъб
Летен дъб
Виргилиев дъб

Gentianaceae

<i>Centaurium erythrea</i> Rafn.
<i>Centaurium turcicum</i> (Velen.) Ronn. ex Fritsch.

Тинтявови

Обикновен червен кантарион
Турски червен кантарион

Geraniaceae

<i>Erodium ciconium</i> (L.) L' Her.
<i>Erodium cicutarium</i> (L.) L'Her.
<i>Geranium robertianum</i> L.
<i>Geranium pyrenaicum</i> Burm. f.
<i>Geranium molle</i> L.

Здравецови

Дългочовковидно часовниче
Цикутово часовниче
Робертов здравец
Пиринейски здравец
Нежен здравец

Hypericaceae

<i>Hypericum perforatum</i> L.

Звънкови

Лечебна звъника

Iridaceae

<i>Crocus flavus</i> West.
<i>Iris pseudacorus</i> L.

Перуникови

Жълт минзухар
Блатна перуника

Juglandaceae

<i>Juglans regia</i> L.*

Орехови

Обикновен орех

Juncaceae

<i>Juncus effusus</i> L.

Дзукови

Разперена дзука

Lamiaceae

<i>Ajuga laxmannii</i> (L.) Benth.

Устоцветни

Лаксманово срещниче

<i>Ballota nigra</i> L.	Черна капела
<i>Clinopodium vulgare</i> L.	Обикновен черновръх
<i>Lamium purpureum</i> L.	Червена мъртва коприва
<i>Lamiastrum galeobdolon</i> (L.) Ehrend. et Pol.	Жълта мъртва коприва
<i>Leonurus cardiaca</i> L.	Дяволски уста
<i>Lycopus europaeus</i> L.	Обикновена катушка
<i>Melissa officinalis</i> L.	Лечебна маточина
<i>Mentha aquatica</i> L.	Водна мента
<i>Origanum vulgare</i> L.	Риган
<i>Prunella grandiflora</i> (L.) Schol.	Едроцветна прищница
<i>Prunella vulgaris</i> L.	Обикновена прищница
<i>Salvia tomentosa</i> Mill.	Напльстена какула
<i>Salvia verticillata</i> L.	Прешленеста какула
<i>Scutellaria albida</i> L.	Бледа превара
<i>Stachys germanica</i> L.	Германски ранилист
<i>Teucrium chamaedrys</i> L.	Червено подъбиче
<i>Teucrium polium</i> L.	Бяло подъбиче
Lemnaceae	Воднолещови
<i>Lemna minor</i> L.	Дребна водна леща
<i>Lemna trisulca</i> L.	Триделна Водна леща
Liliaceae	Кремове
<i>Allium paniculatum</i> L.	Метличест лук
<i>Allium flavum</i> L.	Жълт лук
<i>Allium rotundum</i> L.	Кръгъл лук
<i>Allium scorodoprasum</i> L.	Чесъновиден лук
<i>Asparagus officinalis</i> L.	Лечебна зайча сянка
<i>Gagea arvensis</i> (Pers.) Dum.	Обикновено кукувиче грозде
<i>Muscari botryoides</i> (L.) Mill.	Качулато кукувиче грозде
<i>Muscari comosum</i> L.	Петров кръст
<i>Lilium martagon</i> L.	Самардала, Сицилийски лук
<i>Nectaroscordium siculum</i> (Ucria) Lindl.	Широколистна момкова сълза
<i>Polygonatum latifolium</i> (Jacq.) Desf.	Бодлив залист
<i>Ruscus aculeatus</i> L.	Скрипка
<i>Smilax excelsa</i> L.	Битински синчец
<i>Scilla bithynica</i> Boiss.	
Loranthaceae	Имелови
<i>Loranthus europaeus</i> L.	Черен имел
<i>Viscum album</i> L.	Бял имел
Lythraceae	Блатиеви
<i>Lythrum salicaria</i> L.	Обикновена блатия
Malvaceae	Слезови
<i>Althaea cannabina</i> L.	Конопова ружа
<i>Althaea officinalis</i> L.	Лечебна ружа
<i>Malva sylvestris</i> L.	Горски слез
<i>Malva neglecta</i> Wallr.	Незабележим слез
Moraceae *	Черничеви
<i>Morus alba</i> L. *	Бяла черница
Oleaceae	Маслинови
<i>Fraxinus ornus</i> L.	Мъждрян

Fraxinus oxycarpa M. Bieb. ex Willd.
Jasminum fruticans L.
Ligustrum vulgare L.
Syringa vulgaris L.

Полски ясен
Храстовиден жасмин
Птиче грозде
Обикновен люляк

Onagraceae

Circaea lutetiana L.
Epilobium parviflorum Schreb.
Epilobium roseum Schreb.

Пупалкови

Чаровница
Дребноцветна върбовка
Розова върбовка

Orchidaceae

Cephalanthera damasonium (Mill.) Druce
Epipactis hellborine (L.) Crantz
Limodorum abortivum (L.) Swartz
Neottia nidus-avis (L.) L. C. Rich.
Orchis morio L.
Orchis simia L.
Platanthera bifolia (L.) L. C. Rich.

Салепови

Бял главопрашник
Обикновен дремник
Недоразвит лимодорум
Гнездица
Обикновен салеп
Маймунски салеп
Двулисттна платантера

Orobanchaceae

Orobanche purpurea Jacq.

Воловодецови

Пурпурен воловодец

Oxalidaceae

Oxalis corniculata L.

Заешкокиселецови

Рогат заешки киселец

Papaveraceae

Chelidonium majus L.
Corydalis marschalliana (Pall.) Pers.
Fumaria officinalis L.
Papaver rhoeas L.

Макови

Змийско мляко
Маршалова лисичина
Лечебен росопас
Полски мак

Pinaceae *

Abies cephalonica Loud. *
Cedrus atlantica Manetti *
Cedrus libani Rich. *
Larix decidua Mill. *
Picea abies (L.) Karst. *
Pinus nigra Arn. *

Борови

Гръцка ела
Атласки кедр
Ливански кедр
Европейска лиственица
Обикновен смърч
Черен бор

Plantaginaceae

Plantago lanceolata L.
Plantago major L.
Plantago media L.
Plantago scabra Moench.

Живовлекови

Теснолистен живовлек
Голям живовлек
Среден живовлек
Пясъчен живовлек

Poaceae

Agropyron cristatum (L.) Gaertn.
Agrostis verticillata Vill.
Agrostis stolonifera L.
Alopecurus pratensis L.
Anthoxanthum odoratum L.
Arrhenatherum elatius (L.) Beauv.
Brachypodium sylvaticum (Huds.) Beauv.
Brachypodium pinnatum (L.) Beauv.
Bromus arvensis L.

Житни

Гребеновиден житняк
Прешленеста полевица
Бяла полевица
Ливадна класица
Обикновена миризливка
Френски райграс
Горски късокрак
Перест късокрак
Полска овсига

<i>Bromus sterilis</i> L.	Стерилна овсига
<i>Bromus squarrosus</i> L.	Разперена овсига
<i>Cynodon dactylon</i> (L.) Pers.	Троскот
<i>Dactylis glomerata</i> L.	Сборна главица
<i>Elymus repens</i> (L.) Gould.	Пълзящ пирей
<i>Elymus elongatus</i> (Host) Greut.	Удължен пирей
<i>Festuca heterophylla</i> Lam.	Разнолистна власатка
<i>Festuca drymeja</i> Mert. et Koch	Горска власатка
<i>Holcus lanatus</i> L.	Вълнеста медовица
<i>Hordeum bulbosum</i> L.	Луковичен ечемик
<i>Hordeum murinum</i> L.	Миши ечемик
<i>Koeleria macrantha</i> (Ledeb.) Schult.	Едроцветен тънкокрак
<i>Lolium perenne</i> L.	Английски райграс
<i>Melica ciliata</i> L.	Ресничеста бисерка
<i>Melica uniflora</i> Retz.	Едноцветна бисерка
<i>Oryzopsis holciformis</i> (Bieb.) Hack	
<i>Phleum phleoides</i> (L.) Karst.	Същинска тимотейка
<i>Phleum pratense</i> L.	Ливадна тимотейка
<i>Piptapterum virescens</i> (Trin.) Boiss.	Зеленикава оризовка
<i>Poa nemoralis</i> L.	Горска ливадина
<i>Poa angustifolia</i> L.	Теснолистна ливадина
<i>Poa pratensis</i> L.	Обикновена ливадина
<i>Poa bulbosa</i> L.	Луковична ливадина
<i>Poa annua</i> L.	Едногодишна ливадина
<i>Psilurus incurvus</i> (Gouan) Schinz et Thell.	Изивит псилурус
<i>Setaria viridis</i> (L.) Beauv.	Зелена кошрява
<i>Setaria verticillata</i> (L.) Beauv.	Прешленеста кошрява
Polygonaceae	Лападови
<i>Bilderdykia convolvulus</i> (L.) Dum.	Поветицово фасуличе
<i>Persicaria amphibia</i> (L.) S. Gray	Земноводно пипериче
<i>Polygonum aviculare</i> L.	Обикновена пача трева
<i>Rumex crispus</i> L.	Къдрав лапад
<i>Rumex acetosella</i> L.	Козя брада
<i>Rumex sanguineus</i> L.	Кървавочервен лапад
Portulacaceae	
<i>Portulaca oleracea</i> L.	Тученицови
	Тученица
Primulaceae	Игликови
<i>Anagalis arvensis</i> L.	Полско огнивче
<i>Lysimachia nummularia</i> L.	Пълзящо ленивче
<i>Primula vulgaris</i> L. sso. sibthorpii	Безстъблена иглика
Ranunculaceae	Лютикови
<i>Clematis vitalba</i> L.	Обикновен повет
<i>Consolida regalis</i> S.F. Gray	Ралица
<i>Ranunculus acris</i> L.	Обикновено лютиче
<i>Ranunculus ficaria</i> L.	Жълтурче
<i>Ranunculus villosus</i> DC.	Цариградско лютиче
<i>Ranunculus repens</i> L.	Пълзящо лютиче
<i>Anemone nemorosa</i> L.	Бяла съсънка
Resedaceae	Резедови

Reseda lutea L.

Жълта резеда

Rhamnaceae

Paliurus spina-christii Mill.

Зърнастецови

Драка

Rosaceae

Amygdalus communis L.*

Aremonia agrimonioides (L.) DC.

Crataegus monogyna Jacq.

Crataegus microphylla C. Koch.

Fragaria vesca L.

Geum urbanum L.

Malus domestica Borkh.*

Potentilla neglecta Baumg.

Potentilla reptans L.

Potentilla argentea L.

Potentilla micrantha Ramond ex DC.

Prunus mahaleb L.

Prunus avium L.

Prunus domestica L.*

Prunus cerasifera Ehrh.

Prunus spinosa L.

Pyrus pyraister Burgsd.

Pyrus elaeagrifolia Pall.

Rosa canina L.

Rubus caesius L.

Sanguisorba minor L.

Sorbus domestica L.

Sorbus torminalis (L.) Crantz

Розоцветни

Обикновен бадем

Матруня

Червен глог

Дребнолистен глог

Горска ягода

Градски омайник

Културна ябълка

Пренебрегнато прозорче

Пълзящо прозорче, петопръстник

Сребристо прозорче

Ягодолистно прозорче

Махалебка

Обикновена череша

Културна слива

Джанка

Трънка

Обикновена (дива) круша

Маслинолистна (върболистна) круша

Шипка

Полска къпина

Малко динче

Скоруша

Брекиня

Rubiaceae

Cruciata laevipes Opiz.

Cruciata gabra (L.) Ehrend.

Galium album Mill.

Galium humifusum Bieb.

Galium aparine L.

Galium pseudoaristatum Schur.

Брошови

Многоцветна гергевка

Пролетна гергевка

Бяло еньовче

Лежащо (степно) еньовче

Лепкаво еньовче

Лъжливоосилесто еньовче

Salicaceae

Populus alba L.

Populus pyramidalis L.*

Populus canescens (Ait.) Sm.

Salix alba L.

Върбови

Бяла топола

Пирамидална топола

Сива топола

Бяла върба

Scrophulariaceae

Digitalis lanata Ehrh.

Linaria genistifolia (L.) Mill.

Odontites serotina (Lam.) Dum.

Pseudolysimachion orchideum (Crantz)

Wraber.

Verbascum blattaria L.

Verbascum nigrum L.

Verbascum phoeniceum L.

Verbascum lichenitis L.

Veronica chamaedrys L.

Veronica beccabunga L.

Живеничеви

Вълнест напръстник

Жълтуголистна луличка

Късна зъбчатка

Орхидеен степник

Тъмен лопен

Черен лопен

Виолетов лопен

Свещниковиден лопен

Плоскосеменно (дъболистно) великденче

Поточно великденче

<i>Veronica persica</i> Poir.	Персийско великденче
Solanaceae <i>Solanum nigrum</i> L.	Картофови Черно кучешко грозде
Staphyleaceae <i>Staphylea pinnata</i> L.	Клокочки Обикновена клокочка
Tamaricaceae <i>Tamarix ramosissima</i> Ledeb. <i>Tamarix tetrandra</i> Pall. ex Bieb.	Тамариксови (Ракитовицови) Разклонена раkitовица Четиритичинкова раkitовица
Taxodiaceae * <i>Taxodium distichum</i> (L.) Rich.*	Таксодиеви Двуреден блатен кипарис
Thymeleaceae <i>Thymelaea passerina</i> (L.) Coss et Germ.	Тимелееви Тимелеа
Tiliaceae <i>Tilia tomentosa</i> Moench.	Липови Сребролистна липа
Typhaceae <i>Typha latifolia</i> L.	Папурови Широколистен папур
Ulmaceae <i>Celtis australis</i> L. <i>Ulmus glabra</i> Huds. <i>Ulmus laevis</i> Pall. <i>Ulmus minor</i> Mill.	Брястови Южна копривка Планински бряст Бял бряст Полски бряст
Urticaceae <i>Parietaria officinalis</i> L. <i>Parietaria lusitanica</i> L. <i>Urtica dioica</i> L.	Копривови Лечебна разваленка Лузитанска разваленка Обикновена коприва
Verbenaceae <i>Verbena officinalis</i> L.	Върбинкови Лечебна върбинка
Violaceae <i>Viola arvensis</i> Murr. <i>Viola jordanii</i> Henry <i>Viola odorata</i> L. <i>Viola kitaibeliana</i> Schult. <i>Viola reichenbachiana</i> Jord. Ex Boreau <i>Viola riviniana</i> Rchb. <i>Viola suavis</i> Bieb. <i>Viola tricolor</i> L.	Теменугови Орнична теменуга Жорданова теменуга Ароматна теменуга Китайбелова теменуга Райхенбахова теменуга Горска теменуга Приятна теменуга Трицветна теменуга

Таблица №24

Брой родове и видове в растителните семейства, установени на територията на ПП “Златни пясъци”

	Брой родове	Брой видове
Aceraceae	1	5
Alismataceae	1	1
Amaranthaceae	1	1
Amaryllidaceae	2	2
Anacardiaceae	1	1
Apiaceae	12	14
Araceae	1	1
Araliaceae	1	1
Asclepiadaceae	3	3
Asteraceae	30	41
Berberidaceae	1	1
Betulaceae	3	4
Boraginaceae	5	5
Brassicaceae	14	17
Campanulaceae	1	5
Cannabaceae	1	1
Caprifoliaceae	3	4
Caryophyllaceae	11	14
Celastraceae	1	2
Ceratophyllaceae	1	1
Chenopodiaceae	2	3
Convolvulceae	2	4
Cornaceae	1	2
Crassulaceae	1	1
Cucurbitaceae	1	1
Cupressaceae	4	5
Cuscutaceae	1	1
Cyperaceae	2	8
Dioscoreaceae	1	1
Dipsacaceae	4	5
Elaeagnaceae *	1	1
Ephedraceae	1	1
Equisetaceae	1	1
Euphorbiaceae	2	3
Fabaceae	17	29
Fagaceae	2	7
Gentianaceae	1	2
Geraniaceae	2	5
Hypericaceae	1	1
Iridaceae	2	2
Juglandaceae	1	1
Juncaceae	1	1
Lamiaceae	15	18
Lemnaceae	1	2
Liliaceae	10	14
Loranthaceae	1	2
Lythraceae	1	1

Malvaceae	2	4
Moraceae *	1	1
Oleaceae	4	5
Onagraceae	2	3
Orchidaceae	6	7
Orobanchaceae	1	1
Oxalidaceae	1	1
Papaveraceae	4	4
Pinaceae *	5	6
Plantaginaceae	1	4
Poaceae	21	35
Polygonaceae	4	6
Portulacaceae	1	1
Primulaceae	3	3
Ranunculaceae	4	7
Resedaceae	1	1
Rhamnaceae	1	1
Rosaceae	13	23
Rubiaceae	2	6
Salicaceae	2	4
Scrophulariaceae	6	11
Solanaceae	1	1
Staphyleaceae	1	1
Tamaricaceae	1	2
Taxodiaceae *	1	1
Thymeleaceae	1	1
Tiliaceae	1	1
Typhaceae	1	1
Ulmaceae	2	4
Urticaceae	2	3
Verbenaceae	1	1
Violaceae	1	8
Общо	271	403

* Означените със звездичка семейства не са естествено представени в района.

Таблица №25
Растителни видове с природозащитна стойност

No	Таксон	Българско наименование	Червена книга на НРБ - 1984г.	Защитен ЗБР		DIR 92/4 3	CITES	Локалитет
				5	6			
1	2	3	4	5	6	8	9	10
				Пр. 3	Пр.4			
1	<i>Artemisia lerchiana</i> Weber	Лерхианов пелин	Рядък	+				По сухите склонове източната част, над морето
2	<i>Asparagus officinalis</i> L.	Лечебна зайча сянка	-		+			
3	<i>Centaureum turcicum</i> (Velen.) Ronn. ex Fritsch.	Турски червен кантарион	Рядък					По сухите склонове над морето
4	<i>Cephalanthera damasonium</i> (Mill.) Druce	Бял главопрашник	-		+			По светли места из горите
5	<i>Cercis siliquastrum</i> L.	Див рожков	Рядък					Единично по открити слънчеви места
6	<i>Ephedra distachya</i> L.	Ефедра	-	+				
7	<i>Epipactis hellborine</i> (L.) Crantz	Обикновен дремник	-		+		+	Единично в горите
8	<i>Galanthus nivalis</i> L.	Снежно кокиче	Застрашен	+	+	+	+	По поляните край горите и по храсталачни места
9	<i>Leucojum aestivum</i> L.	Блатно кокиче	Рядък		+			По заблатените места
10	<i>Lilium martagon</i> L.	Петров кръст			+			
11	<i>Limodorum abortivum</i> (L.) Swartz	Недоразвит лимодорум	Рядък	+	+		+	Край гората в западната част
12	<i>Neottia nidus-avis</i> (L.) L. C. Rich.	Гнездица	-		+		+	По сенчести места в горите
13	<i>Oporanax chironium</i> (L.) Koch. ssp. <i>bulgaricum</i> (Velen.) N. Andreev	Български опопанакс	Рядък	+				В северната част, край пътя за военния обект

14	<i>Orchis morio</i> L.	Обикновен салеп	-		+		+	По открити места край горите и по поляните
15	<i>Orchis simia</i> L.	Маймунски салеп	-		+		+	По открити места край горите и по поляните
16	<i>Platanthera bifolia</i> (L.) L. C. Rich.	Двулистна платантера	-		+			В горите – единично
17	<i>Primula vulgaris</i> L. ssp. <i>sibthorpii</i> (Hoffm.) Smith et Forrest	Безстъблена иглика	Рядък	+	+		+	Предимно в буковата гора, в близост до пречиствателната станция
18	<i>Ruscus aculeatus</i> L.	Бодлив залист			+			
19	<i>Scilla bithynica</i> Boiss.	Битински синчец	Рядък	+				В горите

Национален статус Червена книга на България – категории “застрашен” и “рядък”
Защитени видове съгласно Приложения 3 и 4 на Закона за Биологичното разнообразие

Международен статус 1. Видове, включени в Приложение 1 на Бернската конвенция
2. Червен списък на застрашените растения 1997 г., IUCN
3. Директива 92/43 на ЕО от 1992 г. за запазване на природните местообитания и дивата флора и фауна (Приложение 2 и 5)
4. Списък на видовете, включени в Европейския Червен списък - ООН, утвърден 1991 г.
5. Конвенция за международна търговия със застрашени видове от дивата флора и фауна (CITES), приложение 1.

Списък на лечебни растения на територията на ПП “Златни пясъци”, според Закона за
Лечебните растения

1. <i>Acer platanoides</i> L.	Шестил
2. <i>Acer tataricum</i> L.	Мекиш
3. <i>Achillea millefolium</i> L.	Бял равнец
4. <i>Ajuga laxmannii</i> (L.) Benth.	Лаксманово срещниче
5. <i>Alisma plantago-aquatica</i> L.	Лаваница
6. <i>Alliaria petiolata</i> (Bieb.) Cavara et Grande	Лъжичина, чеснова трева
7. <i>Allium rotundum</i> L.	Кръгъл лук
8. <i>Allium scorodoprasum</i> L.	Рокамбол
9. <i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertn.	Черна елша
10. <i>Althaea officinalis</i> L.	Лечебна ружа
11. <i>Anemone nemorosa</i> L.	Бяла съсънка
12. <i>Anthemis tinctoria</i> L.	Багрилно подрумиче
13. <i>Anthoxanthum odoratum</i> L.	Обикновена миризливка
14. <i>Arctium minus</i> Bernh.	Мальк репей
15. <i>Artemisia absinthium</i> L.	Лечебен пелин
16. <i>Artemisia lerchiana</i> Weber	Лерхианов пелин
17. <i>Artemisia vulgaris</i> L.	Обикновен пелин
18. <i>Asparagus officinalis</i> L.	Лечебна зайча сянка
19. <i>Astragalus glycyphyllos</i> L.	Сладколистно сграбиче
20. <i>Ballota nigra</i> L.	Капела
21. <i>Bituminaria bituminosa</i> (L.) Stirt.	Битуминария
22. <i>Buglossoides purpureo-caerulea</i> (L.) Johnst.	Виолетова белоочица (виолетово птиче просо)
23. <i>Capsella bursa-pastoris</i> L.	Овчарска торбичка
24. <i>Cardamine bulbifera</i> (L.) Crantz.	Луковична горва
25. <i>Carlina vulgaris</i> L.	Обикновена решетка
26. <i>Carpinus betulus</i> L.	Обикновен габър
27. <i>Carthamus lanatus</i> L.	Аспурт
28. <i>Celtis australis</i> L.	Южна копривка
29. <i>Centaurea solstitialis</i> L.	Бодлива метличина
30. <i>Centaurium erythrea</i> Rafn.	Червен кантарион
31. <i>Cercis siliquastrum</i> L.	Див рожков
32. <i>Chelidonium majus</i> L.	Змийско мляко
33. <i>Chenopodium album</i> L.	Бяла кучешка лобода
34. <i>Cichorium intybus</i> L.	Синя жлъчка
35. <i>Clematis vitalba</i> L.	Обикновен повет
36. <i>Clinopodium vulgare</i> L.	Черновръх
37. <i>Colutea arborescens</i> L.	Дървовиден плюскач
38. <i>Conium maculatum</i> L.	Бучиниш
39. <i>Consolida regalis</i> S.F. Gray	Ралица
40. <i>Convolvulus arvensis</i> L.	Полска поветица
41. <i>Cornus mas</i> L.	Обикновен дрян
42. <i>Coronilla varia</i> L.	Разноцветна зайчина
43. <i>Corylus avellana</i> L.	Обикновена леска
44. <i>Crataegus monogyna</i> Jacq.	Обикновен глог
45. <i>Cuscuta europaea</i> L.	Европейска кукувича прежда
46. <i>Digitalis lanata</i> Ehrh.	Вълнест напръстник
47. <i>Dipsacus fullonum</i> L.	Лугачка
48. <i>Echinops sphaerocephalus</i> L.	Кръглоглав челядник
49. <i>Echium vulgare</i> L.	Обикновено усойниче

50. <i>Elaeagnus angustifolia</i> L.*	Миризлива върба
51. <i>Ephedra distachya</i> L.	Ефедра
52. <i>Equisetum telmateia</i> Ehrh.	Голям хвощ
53. <i>Erodium cicutarium</i> L.'Her.	Обикновено часовниче
54. <i>Eryngium campestre</i> L.	Полски ветрогон
55. <i>Euonymus europaeus</i> Mill.	Европейски (ръбест) чашкодрян
56. <i>Euonymus verrucosus</i> Scop.	Брадавичест чашкодрян
57. <i>Euphorbia amygdaloides</i> L.	Бадемолистна млечка
58. <i>Euphorbia cyparissias</i> L.	Кипарисова млечка
59. <i>Fagus sylvatica</i> L.	Обикновен бук
60. <i>Fragaria vesca</i> L.	Горска ягода
61. <i>Fraxinus ornus</i> L.	Мъждрян
62. <i>Fraxinus oxycarpa</i> Bieb. ex Willd.	Полски ясен
63. <i>Fumaria officinalis</i> L.	Лечебен росопас
64. <i>Galium aparine</i> L.	Лепкаво еньовче
65. <i>Genista tinctoria</i> L.	Багрилна жълтуга
66. <i>Geranium robertianum</i> L.	Робертов (зловонен) здравец
67. <i>Geum urbanum</i> L.	Градски омайник
68. <i>Herniaria hirsuta</i> L.	Влакнесто изсипливче
69. <i>Hypericum perforatum</i> L.	Обикновена звъника
70. <i>Iris pseudacorus</i> L.	Блатна перуника
71. <i>Lamium purpureum</i> L.	Червена мъртва коприва
72. <i>Laser trilobum</i> (L.) Borkh.	Загърличе
73. <i>Lathyrus pratensis</i> L.	Ливадно секирче
74. <i>Lemna minor</i> L.	Дребна водна леща
75. <i>Leonurus cardiaca</i> L.	Дяволски уста
76. <i>Lepidium campestre</i> (L.) R. Br.	Послка горуха
77. <i>Lepidium perfoliatum</i> L.	Пронизанолистна горуха
78. <i>Ligustrum vulgare</i> L.	Птиче грозде
79. <i>Lilium martagon</i> L.	Петров кръст
80. <i>Lonicera xylosteum</i> L.	Обикновен нокът
81. <i>Loranthus europaeus</i> Jacq.	Черен имел
82. <i>Lotus corniculatus</i> L.	Рогат звездан
83. <i>Lycopus europaeus</i> L.	Обикновена катушка
84. <i>Lysimachia nummularia</i> L.	Пълзящо ленивче
85. <i>Lythrum salicaria</i> L.	Блатия
86. <i>Malva neglecta</i> Wallr.	Незабележим слез
87. <i>Matricaria trichophylla</i> (Boiss.) Boiss.	Нишколистна лайка
88. <i>Melilotus alba</i> Med.	Бяла комунига
89. <i>Melilotus officinalis</i> (L.) Pall.	Лечебна комунига
90. <i>Mentha aquatica</i> L.	Водна мента
91. <i>Nectaroscordium siculum</i> Ucria	Самардала
92. <i>Ononis spinosa</i> L.	Бодлив гръмотрън
93. <i>Orchis morio</i> L.	Обикновен салеп
94. <i>Orchis simia</i> L.	Маймунски салеп
95. <i>Paliurus spins-Christii</i> Mill.	Драка
96. <i>Papaver rhoeas</i> L.	Полски мак
97. <i>Parietaria lusitanica</i> L.	Лузитанска разваленка
98. <i>Parietaria officinalis</i> L.	Лечебна разваленка
99. <i>Picea abies</i> (L.) Karst.*	Обикновен смърч
100. <i>Plantago lanceolata</i> L.	Теснолистен живовлек
101. <i>Plantago major</i> L.	Голям (широколистен) живовлек
102. <i>Plantago media</i> L.	Среден живовлек
103. <i>Plantago scabra</i> Moench.	Пясъчен живовлек
104. <i>Platanthera bifolia</i> (L.) L. C. Rich.	Двулистна платантера
105. <i>Polygonum aviculare</i> L.	Обикновена пача трева

106.	<i>Portulaca oleracea</i> L.	Тученица
107.	<i>Potentilla reptans</i> L.	Пълзящо прозорче (петопръстник)
108.	<i>Primula vulgaris</i> L.	Безстъблена иглика
109.	<i>Prunella vulgaris</i> L.	Обикновена пришница
110.	<i>Prunus mahaleb</i> L.	Махалебка
111.	<i>Prunus spinosa</i> L.	Трънка
112.	<i>Pseudolysimachion orchideum</i> (Crantz.) Wraber	Орхидеен степник
113.	<i>Quercus frainetto</i> Ten.	Благун
114.	<i>Quercus robur</i> L.	Летен дъб
115.	<i>Ranunculus ficaria</i> L.	Жълтурче
116.	<i>Ranunculus repens</i> L.	Пълзящо лютиче
117.	<i>Reseda lutea</i> L.	Жълта резеда
118.	<i>Rubus caesius</i> L.	Полска къпина
119.	<i>Rumex acetosella</i> L.	Козя брада
120.	<i>Rumex crispus</i> L.	Къдрав лапад
121.	<i>Ruscus aculeatus</i> L.	Бодлив залист
122.	<i>Salix alba</i> L.	Бяла върба
123.	<i>Salvia tomentosa</i> Mill.	Напльстена какула
124.	<i>Salvia verticillata</i> L.	Прешленеста какула
125.	<i>Sambucus ebulus</i> L.	Тревиств бъз
126.	<i>Sambucus nigra</i> L.	Черен бъз
127.	<i>Sedum maximum</i> (L.) Suter	Голяма тлъстига
128.	<i>Seseli tortuosum</i> L.	Къдрав порезник
129.	<i>Smilax excelsa</i> L.	Скрипка
130.	<i>Solanum nigrum</i> L.	Черно кучешко грозде
131.	<i>Sorbus domestica</i> L.	Скоруша
132.	<i>Stachys germanica</i> L.	Германски ранилист
133.	<i>Stellaria media</i> (L.) Vill.	Средна звезда
134.	<i>Sysimbrium officinale</i> (L.) Scop.	Лечебна мъдрица
135.	<i>Tamarix ramosissima</i> Ledeb.	Разклонена раkitовица
136.	<i>Tamarix tetrandra</i> Pall. ex Bieb.	Четиритичинкова раkitовица
137.	<i>Tamus communis</i> L.	Брей
138.	<i>Taraxacum officinale</i> Web.	Лечебно глухарче
139.	<i>Teucrium chamaedrys</i> L.	Червено подъбиче
140.	<i>Teucrium polium</i> L.	Бяло подъбиче
141.	<i>Tilia cordata</i> Mill.	Дребнолистна липа
142.	<i>Tilia tomentosa</i> Moench.	Сребролистна липа
143.	<i>Ulmus glabra</i> Huds.	Планински бряст
144.	<i>Ulmus minor</i> Mill.	Полски бряст
145.	<i>Verbascum nigrum</i> L.	Черен лопен
146.	<i>Verbascum phoeniceum</i> L.	Виолетов лопен
147.	<i>Verbena officinalis</i> L.	Лечебна върбинка
148.	<i>Veronica beccabunga</i> L.	Крайпоточно великденче
149.	<i>Veronica chamaedrys</i> L.	Плоскосеменно (дъболистно) великденче
150.	<i>Vincetoxicum hirsutinaria</i> Medic.	Лечебен устрел
151.	<i>Viola odorata</i> L.	Миризлива теменуга
152.	<i>Viola tricolor</i> L.	Трицветна теменуга
153.	<i>Viscum album</i> L.	Бял имел
154.	<i>Xanthium strumarium</i> L.	Влакнест рогачец
155.	<i>Xeranthemum annuum</i> L.	Едногодишно безсмъртниче

7.2.2. Фауна

7.2.2.1.Безгръбначни животни

Таблица №26

Фаунистично разнообразие на безгръбначните в ПП “Златни пясъци” и близките околности

Типове	Брой на таксоните				Проуче-ност (%)
	Класове	Разреди	Семей-ства	Видове	
ANNELIDA	Hirudinea	Gnathobdellae	1	3	30-40
MOLLUSCA	Gastropoda	Mesogastropoda	1	1	50-60
		Basommatophora	3	5	
		Stylommatophora	7	31	
ARTHROPODA	Crustacea	Decapoda	1	1	30-50
		Isopoda	3	12	
	Arachnida	Scorpiones	1	1	30-40
		Araneae	13	55	
	Myriapoda	Chilopoda	6	27	30-40
		Diplopoda	7	20	
	Insecta	Collembola	4	11	20-60
		Odonata	3	7	
		Blattaria	2	5	
		Mantodea	1	1	
		Orthoptera	7	20	
		Dermaptera	3	4	
		Coleoptera	22	153	
		Neuroptera	3	9	
		Mecoptera	1	1	
		Trichoptera	5	23	
Lepidoptera		15	98		
Diptera	11	133			
3	6	22	120	621	20-60

Таблица №27

Консервационна значимост на безгръбначните животни в ПП“Златни пясъци”

Видове безгръбначни животни с природозащитна стойност от ПП “Златни пясъци”

№	Таксон	Оценка	Ендемити				Реликти		IUCN (1), CORINE (2), ESC (3)	ЗБР (приложение)	BERN	DIR 92/43 (приложение)	Локалитет
			Local	BG	Balk	Sub	P G	G L					
	ANNELIDA												
	HIRUDINEA												
	GNATHOBDELLAE												
	Hirudinidae												
1	<i>Hirudo medicinalis</i> Linnaeus, 1754	3						1, 2, 3	4	III	V	езеро ?	
	MOLLUSCA												
	GASTROPODA												
	MESOGASTROPODA												
	Pomatiasidae												
2	<i>Pomatias rivulare</i> (Eichwald, 1829)	1					+					широко, запад	
	Hydrobiidae												
3	<i>Pseudamnicola consociella</i> (Frauenfeld, 1863)	3			+							Аладжа	
	STYLOMMATOPHORA												
	Pupillidae												
4	<i>Argna macrodonta</i> (Hesse, 1916)	1			+							широко, запад	
	Enidae												
5	<i>Zebrina varnensis</i> (L. Pfeiffer, 1847)	1		+								Аладжа, Перч.	
	Clausiliidae												
6	<i>Bulgarica varnensis</i> (L.	1			+							Аладжа	

	Pfeiffer, 1848)															
7	<i>Bulgarica denticulata</i> (Olivier, 1801)	1			+										широко	
Ferussaciidae																
8	<i>Cecilioides jani</i> (De Betta et Martinati, 1855)	1							+						Аладжа	
Zonitidae																
9	<i>Vitrea pygmaea</i> (O. Boettger, 1880)	1													широко	
10	<i>Oxychilus deilus</i> (Bourguignat, 1857)	1													Аладжа	
11	<i>Oxychilus hydatinus</i> (Rossmässler, 1838)	1													Аладжа, Перч.	
Agriolimacidae																
12	<i>Deroceras thersites</i> (Simroth, 1886)	1													Аладжа, Перч.	
Hygromiidae																
13	<i>Helicella spiruloides</i> (A. Wagner, 1916)	1				+									широко	
Helicidae																
14	<i>Helix lucorum</i> Linnaeus, 1758	2											4		широко	
15	<i>Helix pomatia</i> Linnaeus, 1758	2										2, 3	4	III	V	широко
ARTHROPODA																
CRUSTACEA																
ISOPODA																
Oniscidae																
16	<i>Armadiloniscus bulgaricus</i> Frankerberger, 1941	1				+									югозап.	
Trichoniscidae																
17	<i>Ancychoniscus nabeleki</i> Frankerberger, 1940	1													център	
18	<i>Haplophthalmus intermedius</i> Frankerberger, 1941	1													център	

		Trachelipidae											
1	<i>Monocyphoniscus babadagensis</i>	1			+								център
9	Radu, 1965												
		MYRIAPODA											
		CHILOPODA											
		Schendylidae											
2	<i>Schendyla delicatula</i> Kaczmarek,	1			+								Аладжа,
0	1969												Перч.
		INSECTA											
		ORTHOPTERA											
		Gryllidae											
2	<i>Diskoptila buresi</i> Maran, 1958	1			+								Аладжа
1													
		Tettigoniidae											
2	<i>Isophya modesta longicaudata</i>	1			+								Аладжа,
2	Ramme, 1951												Перч.
2	<i>Metrioptera oblongicollis</i> Brun. v.	1			+								изток
3	Wattenwyl, 1882												
		NEUROPTERA											
		Myrmeliontidae											
2	<i>Myrmeleon formicarius</i> Linnaeus,	1											Аладжа
4										1, 3			
		COLEOPTERA											
		Carabidae											
2	<i>Cicindela hybrida rumelica</i>	1			+								изток
5	Apfelbeck, 1904												
2	<i>Calosoma sycophanta</i>	1											изток
6	(Linnaeus, 1758)									2, 3			
2	<i>Bembidion rivulare euxinum</i>	1			+								Аладжа
7	Apfelbeck, 1904												
2	<i>Harpalus euchlorus</i> Ménériés,	1			+								изток
8	1836												
		Tenebrionidae											
2	<i>Laena apfelbecki</i> Schuster,	1			+								югоизток

9	1815											
	Lucanidae											
3 0	<i>Lucanus cervus</i> (Linnaeus, 1758)	1						2, 3	III	II	широко	
	Scarabaeidae											
3 1	<i>Osmoderma eremita</i> (Linnaeus, 1758)	2					1, 2, 3		II	II, IV	Горски кът	
	Cerambycidae											
3 2	<i>Cerambyx cerdo</i> Linnaeus, 1758	1					1, 2, 3		II	II, IV	широко	
3 3	<i>Morimus funereus</i> Mulsant, 1863	1					1, 2		II-1		широко	
	Curculionidae											
3 4	<i>Apion ottonis</i> Wagner, 1914	1			+						изток	
3 5	<i>Otiorrhynchus juglandis</i> Apfelbeck, 1896	1				+					изток	
3 6	<i>Argoptochus markovensis</i> Angelov, 1987	1				+					център	
3 7	<i>Rhinomias dieckmanni</i> Kostal, 1988	1				+					изток	
3 8	<i>Foucartia dieckmanni</i> Angelov, 1986	1				+					изток	
3 9	<i>Cneorrhinus bulgaricus</i> Formanek, 1912	1				+					изток	
4 0	<i>Larinus bulgaricus</i> Vos, 1943	1				+					център	
4 1	<i>Ceuthorrhynchus apfelbecki</i> Schultze, 1897	1									изток	
	LEPIDOPTERA										изток	
	Lycaenidae											
4 2	<i>Lycaena dispar</i> Haworth, 1803	1					1, 2, 3		II	II, IV	югоизток	
4	<i>Scolitantides orion</i> Pallas,	1					2				Аладжа,	

3	1771												Перч.
	Nymphalidae												
4	<i>Melitaea trivia</i> Dennis &	1							2				изток
4	Schiffermüller, 1775												

7.2.2.2. Земноводни и влечуги

Таблица №28

Видове земноводни и влечуги - природозащитен статус на всички установени видове за района на ПП “Златни пясъци” и прилежащите му територии.

No	Таксон	Българско наименование	ЧКБ-84	ЗБР	BERN	DIR 92/43	IUCN	SITES
			кат	прил		прил		
1.*	<i>Salamandra salamandra</i>	Дъждовник		III	III		LC	
2.	<i>Triturus vulgaris</i>	Обикновен тритон		III	III		LC	
3.	<i>Triturus karelinii</i>	Балкански гребенест тритон		II*!	II	II,IV*	LC	
4.*	<i>Bombina variegata</i>	Жълтокоремна бумка		II*!,III	II	II*,IV	LC	
5.	<i>Bombina bombina</i>	Червенокоремна бумка		II*!,III	II	II*,IV	LC	
6.*	<i>Pelobates syriacus</i>	Сирийска чесновница	застр	II*!,III	II	IV*	LC	
7.	<i>Pelobates fuscus</i>	Обикновена (северна) чесновница		II*!,III	II	IV*	LC	
8.	<i>Bufo bufo</i>	Кафява крастава жаба		III	III		LC	
9.	<i>Bufo viridis</i>	Зелена крастава жаба		III	II	IV*	LC	
10.	<i>Hyla arborea</i>	Жаба дървесница		II,III	II	IV*	LR/nt	
11.	<i>Rana ridibunda</i>	Голяма водна жаба		IV	III	V		
12.	<i>Rana dalmatina</i>	Горска дългокрака жаба		II*!	II	IV*	LC	
1.*	<i>Testudo hermanni boettgeri</i>	Шипоопашата костенурка		II*!,III	II	II*	LR/nt	II
2.*	<i>Ttestudograeca iberica</i>	Шипобедрена костенурка		II*!,III	II	II*	VUA lcd	//
3.	<i>Emys orbicularis</i>	Обикновен. блатна костенурка		II*!,III	II	II*,IV	LR/nt	
4.*	<i>Mediodactylus kotshyi</i>	Балкански гекон		III	II	IV		
5.	<i>Ablepharus kitaibelii</i>	Късокрак гуцер		III	II	IV	LC	
6.	<i>Anguis fragilis</i>	Слепок, Крехар		III		III		
7.	<i>Pseudopus apodus</i>	Жълтокоремник	застр	III	II	IV*		
8.*	<i>Lacerta agilis</i>	Ливаден гуцер			II	IV		
9.	<i>Lacerta viridis</i>	Зелен гуцер			II	IV*	LC	
10.	<i>Lacerta trilineata</i>	Ивичест гуцер			II	IV*	LC	
11.	<i>Podarcis muralis</i>	Стенен гуцер			II	IV*	LC	
12.	<i>Podarcis taurica</i>	Кримски гуцер			II	IV*	LC	

13.	<i>Darevskia praticola</i>	Горски гушер			III			
14.	<i>Coluber caspius</i>	Голям стрелец		III	II	IV*		
15.	<i>Zamenes longissima</i>	Смок мишкар	застр	III	II	IV*		
16.	<i>Coronella austriaca</i>	Медянка		III	II	IV*		
17.	<i>Natrix natrix</i>	Жълтоуха водна змия			III		LC	
18.	<i>Natrix tessallata</i>	Сива водна змия			II	IV*		
19.	<i>Vipera ammodytes</i>	Пепелянка		IV	II	IV*		
	Общо							

Природозащитен статус на установените видове в района на ПП “Златни Пясъци”

Легенда:

ЗБР – Закон за биологичното разнообразие

II – Приложение 2. Видове, за защитата на които се обявяват защитени зони за опазване на местообитанията им

III – Приложение 3. Видове защитени на територията на цялата страна.

IV – Приложение 4. Видове под режим на опазване и регулирано ползване от природата.

* - приоритетен вид (или вид с приоритетно значение).

ЧКБ-84 – Червена книга на България от 1984 г.

Застр – Категория “застрашен” по Червената книга на България

Рядък - Категория “рядък” по Червената книга на България.

BERN – Бернска конвенция. Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания.

II – Приложение 2. Видове за които е забранен улова и убиването.

III – Приложение 3. Видове под специален режим на ползване.

DIR 92/43 – Директива на ЕИО за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна. Известна още като Директива за местообитанията. Залегнала в основата при изграждането на Европейската екологична мрежа Натура 2000, заедно с Директивата за птиците.

II - Приложение 2. Растителни и животински видове от значение за общността, чието съхраняване изисква обявяването на територии със специален режим на защита.

IV – Приложение 4. Растителни и животински видове от интерес за общността, които изискват строга защита.

V – Приложение 5. Растителни и животински видове от интерес за общността, чието изземване от дивата природа и експлоатация могат да бъдат предмет на мерки за управление.

IUCN Red List – Списък известен като “Световна червена книга” към Международния съюз за защита на природата. Списъка включва глобално застрашени растителни и животински видове и определя степента на застрашеност чрез въвеждането на категории

Категории:

LR/nt – нисък риск, близък до застрашеност

VU – уязвим вид

LC - Незначително повлиян (засегнат) вид

7.2.2.3. Орнитофауна

Таблица №29

Орнитофауна на Природен парк "Златни пясъци"

№	ВИД		Природозащитен статус							
	латинско име	българско име	ЗБР	ЧК	Берн	Бон	SPEC	ETS	Dir 79/409	CIT ES
	разред Гмурецоподобни (Podicipediformes)									
1	Tachybaptus ruficollis	малък гмурец	+		II			S	II	
	разред Пеликаноподобни (Pelecaniformes)									
2	Pelecanus onocrotalus	розов пеликан	+	E	II	I и II	3	R	I	
3	Pelecanus crispus	къдроглав пеликан	+	Thr	II	I и II	1	V	I	I
	разред Щъркелоподобни (Ciconiiformes)									
4	Ciconia ciconia	бял щъркел	+		II	II	2	V	I	
5	Ardea cinerea	сива чапла	+		III			S	II	
	разред Гъскоподобни (Anseriformes)									
6	Anser albifrons	голяма белочела гъска	-		II	II		S	II	
7	Anas platyrhynchos	зеленоглава патица	-		III	II		S	II	
	разред Соколоподобни (Falconiformes)									
8	Neophron percnopterus	малък лешояд	+	Thr	II	II	3	E	I	II
9	Milvus migrans	черна каня	+	Thr	II	II	3	V	I	II
10	Accipiter brevipes	късопръст ястреб	+	Thr	II	II	2	R	I	II
11	Accipiter gentilis	голям ястреб	+	Thr	II	II		S		II
12	Accipiter nisus	малък ястреб	+	Thr	II	II		S	II	II
13	Pernis apivorus	осояд	+	Thr	II	II	4	S	I	II
14	Buteo buteo	обикновен мишелов	+		II	II		S	II	II
15	Aquila pomarina	малък креслив	+	Thr	II	II	3	R	I	II

		орел								
16	Aquila heliaca	царски орел	+	Thr	II	II	1	E	I	I
17	Heraaetus fasciatus	ястребов орел	+	R	II	II	3	E		II
18	Heraaetus pennatus	малък орел	+	Thr	II	II	3	R	I	II
19	Circaetus gallicus	орел змияр	+	Thr	II	II	3	R	I	II
20	Falco tinnunculus	обикновена ветрушка	+		II	II	3	D	II	II
21	Falco vespertinus	вечерна ветрушка	+	R	II	II	3	V	I	II
22	Falco subbuteo	сокол орко	+	Thr	II	II		S	II	II
23	Falco cherrug	ловен сокол	+	Thr	II	II	3	E	I	II
	разред Кокошоподобни (Galliformes)									
24	Coturnix coturnix	пъдпъдък	-		III	II	3	V		
25	Phasianus colchicus	фазан	-		III			S		
26	Perdix perdix	яребица	-		III		3	V		
	разред Жеравоподобни (Gruiformes)									
27	Gallinula chloropus	зеленоножка	+		III			S	II	
28	Fulica atra	лиска	-		III	II		S	II	
	разред Дъждосвирцоподобни (Charadriiformes)									
29	Charadrius dubius	речен дъждосвирец	+		II	II		(S)	II	
30	Actitis hypoleucos	късокрил кюкавец	+		III	II		S	II	
31	Scolopax rusticola	горски бекас	-	R	II	II	3	V		
32	Larus cachinnans	сребриста чайка	-		III			(S)	II	
	разред Гълъбоподобни (Columbiformes)									
33	Columba livia f. domestica	домашен гълъб	-							
34	Columba palumbus	гривяк	-		III		4	S		
35	Streptopelia decaocto	гугутка	-		III			(S)		
36	Streptopelia turtur	обикновена гургулица	-		III		3	D		III
	разред Кукувицоподобни (Cuculiformes)									
37	Cuculus canorus	кукувица	+		III			S		
	разред Козодоевоподобни									

	(Caprimulgiformes)									
38	Caprimulgus europaeus	козодой	+		II		2	(D)	I	
	разред Совоподобни (Strigiformes)									
39	Bubo bubo	бухал	+	Thr	II		3	V	I	II
40	Otus scops	чухал	+		II		2	D	II	II
41	Athene noctua	домашна кукумявка	+		II		3	D		II
42	Strix aluco	горска улулица	+		II		4	S		II
	разред Бързолетоподобни (Apodiformes)									
43	Apus apus	черен бързолет	+		III			S		
	разред Синявицоподобни (Coraciiformes)									
44	Coracias garrulus	синявица	+		II	II	2	(D)	I	
45	Merops apiaster	пчелояд	+		II	II	3	D	II	
46	Upupa epops	папуняк	+		II			S		
	разред Кървачоподобни (Piciformes)									
47	Jynx torquilla	въртошийка	+		II		3	D		
48	Dryocopus martius	черен кълвач	+	R	II			S	I	
49	Picus viridis	зелен кълвач	+		II		2	D		
50	Picus canus	сив кълвач	+		II		3	D	I	
51	Dendrocopos major	голям пъстър кълвач	+		II			S		
52	Dendrocopos syriacus	сирийски пъстър кълвач	+		II			(S)	I	
53	Dendrocopos minor	малък пъстър кълвач	+		II			S		
54	Dendrocopos medius	среден пъстър кълвач	+		II		4	S	I	
	разред Вrabчоподобни (Passeriformes)									
55	Melanocorypha calandra	дебелоклюна чучулига	+		II		3	(D)	I	
56	Calandrella brachydactyla	късопръста чучулига	+		II		3	V	I	
57	Calandrella rufescens	сива чучулига	+		II		3	V		
58	Galerida cristata	качулата чучулига	+		III		3	(D)		

59	Lullula arborea	горска чучулига	+		III		2	V	I	
60	Alauda arvensis	полска чучулига	+		III		3	V		
61	Hirundo rustica	селска лястовица	+		II		3	D		
62	Delichon urbica	градска лястовица	+		II			S		
63	Motacilla flava feldegg	жълта стърчиопашка	+		II			S		
64	Motacilla alba	бяла стърчиопашка	+		II			S		
65	Anthus campestris	полска бърбица	+		II		3	V	I	
66	Troglodytes troglodytes	орехче	+		II			S		
67	Erithacus rubecula	червеногръдка	+		II	II	4	S		
68	Luscinia megarhynchos	южен славей	+		II	II	4	(S)		
69	Phoenicurus ochruros	домашна червеноопашка	+		II	II		S		
70	Phoenicurus phoenicurus	градинска червеноопашка	+		II	II	2	V		
71	Saxicola torquata	черногушо ливадарче	+		II	II	3	(V)		
72	Oenanthe oenanthe	сиво каменарче	+		II	II		S		
73	Oenanthe pleschanka	черногръбо каменарче	+		II	II		(S)	I	
74	Turdus merula	кос	+		III	II	4	S		
75	Turdus pilaris	хвойнов дрозд	+		III	II	4	S		
76	Turdus philomelos	поен дрозд	+		III	II	4	S		
77	Turdus viscivorus	имелов дрозд	+		III	II	4	S		
78	Locustella fluviatilis	речен цвъркач	+		II	II	4	S		
79	Hippolais icterina	градински присмехулник	+		II	II	4	S		
80	Hippolais pallida	малък маслинов присмехулник	+		II	II	3	(V)		
81	Hippolais olivetorum	голям маслинов присмехулник	+		II	II	2	(R)	I	
82	Sylvia atricapilla	черноглаво коприварче	+		II	II	4	S		
83	Sylvia communis	голямо белогушо	+		II	II	4	S		

		коприварче							
84	<i>Sylvia curruca</i>	малко бѐлогушо коприварче	+		II	II		S	
85	<i>Sylvia nisoria</i>	ястребогушо коприварче	+		II	II	4	(S)	I
86	<i>Regulus regulus</i>	жълтоглаво кралче	+		II	II	4	(S)	
87	<i>Phylloscopus collybita</i>	елов певец	+		II	II		(S)	
88	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	буков певец	+		II	II	4	(S)	
89	<i>Phylloscopus trochilus</i>	брезов певец	+		II	II		S	
90	<i>Ficedula semitorquata</i>	полубѐловрата мухоловка	+		II	II	2	(E)	I
91	<i>Parus lugubris</i>	жалобен синигер	+		II		4	(S)	
92	<i>Parus caeruleus</i>	син синигер	+		II		4	S	
93	<i>Parus major</i>	голям синигер	+		II			S	
94	<i>Parus ater</i>	черен синигер	+		II			S	
95	<i>Aegithalos caudatus</i>	дългоопашат синигер	+		III			S	
96	<i>Sitta europaea</i>	горска зидарка	+		II			S	
97	<i>Certhia brachydactyla</i>	градинска дърволазка	+		II			S	
98	<i>Lanius collurio</i>	червеногърба сврачка	+		II		3	(D)	I
99	<i>Sturnus vulgaris</i>	обикновен скорец	-					S	
100	<i>Sturnus roseus</i>	розов скорец	+	R	II			(S)	
101	<i>Oriolus oriolus</i>	авлига	+		II			S	
102	<i>Garrulus glandarius</i>	сойка	-					(S)	
103	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	сокелица	+		II			(S)	
104	<i>Pica pica</i>	сврака	-					S	
105	<i>Corvus corone cornix</i>	сива врана	-					S	
106	<i>Corvus monedula</i>	чавка	-				4	(S)	
107	<i>Corvus corax</i>	гарван	+					(S)	
108	<i>Passer domesticus</i>	домашно врабче	-					S	
109	<i>Passer hispaniolensis</i>	испанско врабче	+		III			(S)	

110	Passer montanus	полско врабче	+		III			S		
111	Fringilla coelebs	чинка	+		III		4	S		
112	Fringilla montifringilla	планинска чинка	+		III			S		
113	Coccothraustes coccothraustes	черешарка	+		II			S		
114	Carduelis chloris	зеленика	+		II		4	S		
115	Carduelis spinus	елхова скатия	+		II		4	S		
116	Carduelis cannabina	обикновено конопарче	+		II		4	S		
117	Carduelis carduelis	щиглец	+		II			(S)		
118	Miliaria calandra	сива овесарка	+		III		4	(S)		
119	Emberiza citrinella	жълта овесарка	+		II		4	(S)		
120	Emberiza hortulana	градинска овесарка	+		III		2	(V)	I	
121	Emberiza melanocephala	черноглава овесарка	+		II		2	(V)		
122	Emberiza cirius	зеленогуша овесарка	+		II		4	(S)		

Легенда:

ЗБР – Закон за биологичното разнообразие

+ видове включени в
приложение 2 и 3

- видове включени в приложение 4 и 6, под режим на опазване и регулирано
ползване

ЧК – Червена книга на България:

Thr – застрашен вид

R – рядък вид

E – изчезнал вид

Берн - Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания:

II - видове включени в приложение II, като строго
защитени

III - видове включени в приложение III на
конвенцията

Бон - Конвенция за опазване на мигриращите видове диви животни

- I - видове застрашени от изчезване
- II - видове нуждаещи се от международно сътрудничество за тяхното опазване
- SPEC - видове с международен природозащитен статус
 - 1 - европейски видове със световно значение
 - 2 - европейски видове с неблагоприятен природозащитен статус в Европа
 - 3 - неевропейски видове с неблагоприятен статус в Европа
 - 4 - европейски видове с благоприятен природозащитен статус
- ETS - степен на застрашеност на птиците
 - E - застрашен вид
 - V - уязвим вид
 - R - рядък вид
 - D - намаляващ вид
 - S - стабилен вид
 - () - статусът е временен
- Dir 79/409 - Директива 79/409 ЕЕС за опазването на дивите птици
 - I - птици от приложение I
 - II - мигриращи птици които не са включени в приложение I
- CITES - Конвенцията по международната търговия със застрашени видове

7.2.2.4. Бозайници

Таблица №30

Видов състав и природозащитен статус на дребните бозайници установени или вероятни в района на ПП „Златни пясъци”

	Таксон	Българско название	ЗБР	Bern	Habitat Directiv	IUCN	ЧКБ
	1	2	3	4	5	6	7
1	<i>Erinaceus concolor</i>	Таралеж	III				
2	<i>Talpa europaea</i>	Къртица					
3	<i>Sorex araneus</i>	Голяма кафявозъбка		III			
4	<i>S. minutus</i>	Малка кафявозъбка		III			
5	<i>N. anomalus</i>	Малка водна земеровка		III			
6	<i>Crocidura leucodon</i>	Белокоремна белозъбка		III			
7	<i>C. suaveolens</i>	Малка белозъбка		III			
8	<i>Lepus capensis</i>	Див заек		III			
9	<i>Sciurus vulgaris</i>	Катерица		III			
10	<i>Spermophilus citellus</i>	Лалугер	II,III			LR-nt	
11	<i>Dryomys nitedula</i>	Горски сънливец	II,III	III	IV	LR-nt	
12	<i>Myoxus glis</i>	Обикновен сънливец		III		LR-nt	
13	<i>Muscardinus avellanarius</i>	Лешников сънливец	II,III	III	IV	LR-nt	
14	<i>Micromys minutus</i>	Оризична мишка				LR-nt	
15	<i>Apodemus agrarius</i>	Полска мишка					
16	<i>Sylvaemus flavicollis</i>	Жълтогърла горска мишка					
17	<i>S. sylvaticus</i>	Обикновена горска мишка					
18	<i>Rattus rattus</i>	Черен плъх					
19	<i>Rattus norvegicus</i>	Сив плъх					
20	<i>Mus m. musculus/domesticus</i>	Обикновена домашна мишка					
21	<i>Mus specilegus</i>	Степна домашна мишка				LR-nt	
22	<i>Cricetus cricetus</i>	Обикновен хомяк	II,III	II,III	IV	LR-nt	рядък
23	<i>Mesocricetus newtoni</i>	Черногръд хомяк	II,III	II		VU	рядък
24	<i>Cricetulus migratorius</i>	Сив хомяк	II,III			LR-nt	рядък
25	<i>Arvicola terrestris</i>	Воден плъх					
26	<i>Microtus arvalis (s. l.)</i>	Обикновена полевка					
27	<i>Nannospalax leucodon</i>	Белозъбо сляпо куче				VU	

Таблица №31

Природозащитен статут на регистрираните прилепи

Регистрирани видове и потенциално присъстващи по (Траянов, 2005)	IUCN	EUROBATS	DIR 92/43	BON N	BER N	CITES	ЗБ Р	ЧК
Семейство Подковоноси Rhinolophidae								
1. Малък подковonos <i>Rhinolophus hipposideros</i> (Bechstein, 1800)	VU	+	II	+	II		+	
2. Голям подковonos <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> (Schreber, 1774)	LR/nt	+	II	+	II		+	
семейство Гладконоси прилепи Vespertilionidae								
3. Остроух нощник <i>Myotis blythii</i> (Tomes, 1857)		+	II	+	II		+	
4. Дългоух нощник <i>Myotis bechsteinii</i> (Kuhl, 1817)	VU	+	II	+	II		+	
5. Воден нощник <i>Myotis daubentonii</i> (Kuhl, 1817)		+	IV	+	II		+	
6. Дългопръст нощник <i>Myotis capaccinii</i> (Bonaparte, 1837)	VU	+	II	+	II		+	+
7. Ръждив вечерник <i>Nyctalus noctula</i> (Schreber, 1774)		+	IV	+	II		+	
8. Малък /лайслеров/ вечерник <i>Nyctalus leisleri</i> (Kuhl, 1817)		+	IV	+	II		+	
9. Кафяво прилепче <i>Pipistrellus pipistrellus</i> (Schreber, 1774)		+	IV	+	III	+	+	

Регистрирани видове и потенциално присъстващи по (Траянов, 2005)	IUCN	EUROBATS	DIR 92/43	BON N	BER N	CITES	ЗБ Р	ЧК
Семейство Подковоноси Rhinolophidae								
1. Малък подковонос <i>Rhinolophus hipposideros</i> (Bechstein, 1800)	VU	+	II	+	II		+	
2. Голям подковонос <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> (Schreber, 1774)	LR/nt	+	II	+	II		+	
10. Натузиово прилепче и Кюлиево прилепче <i>Pipistrellus nathusii/kuhlii</i>		+	II	+	II	+	+	
11. Сив дългоух прилеп <i>Plecotus austriacus</i> (Fischer, 1829)		+	IV	+	II		+	
Семейство Miniopteridae								
12. Пещерен дългокрил <i>Miniopterus schreibersii</i> (Kuhl, 1817)	LR/nt	+	II	+	II		+	

Използвани съкращения в таблицата:

IUCN: Червен списък на застрашените видове IUCN 2000

EUROBATS: Споразумение за опазване на прилепите в Европа

DIR 92/43: Директива 92/43 на Съвета на ЕО за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Приложение II, Приложение IV).

BONN: Конвенция за опазване на мигриращите видове диви животни (Бонска конвенция)

BERN: Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания (Бернска конвенция) (Приложение II, Приложение III)

CITES: Конвенция за международна търговия със застрашени видове от дивата флора и фауна

ЗБР: Закон за биоразнообразието

ЧК: Червена книга на НРБ – 1985 г.

Таблица №32

Видове едри бозайници (Macromammalia)- консервационна и природозащитна значимост

No	Таксон	Българско наименование	Ч К 1984	ЗБР	BERN	DIR 92/43	IUCN	SITES
			Кат.	прил		прил		
	Kl. Mammalia	Клас Бозайници						
	Macromammalia	Едри бозайници						
1	<i>Canis aureus</i>	чакал		IV		V		
2	<i>Vulpes vulpes</i>	лисица						
3	<i>Nyctereutes procyonoides</i>	енотовидно куче						
4	<i>Mustela nivalis</i>	невестулка		III	III			
5	<i>Mustela putorius</i>	черен пор		IV	III	V		
6	<i>Mustela eversmanni</i>	степен пор	рядък	II,III	II		VU	
7	<i>Martes martes</i>	златка	застр.	III	III	IV		
8	<i>Martes foina</i>	бялка			III			
9	<i>Meles meles</i>	язовец			III			
10	<i>Vormela peregusna</i>	пъстър пор	застр.	II,III	II		VU	
11	<i>Felis silvestris</i>	дива котка		IV	II	IV		II
12	<i>Sus scrofa</i>	дива свиня						
13	<i>Cervus elaphus</i>	благороден елен			III			
14	<i>Capreolus capreolus</i>	сърна			III			

ЛЕГЕНДА

BERN - Бернска конвенция (ратифицирана 1991) за опазване на европейската флора и фауна и природните местообитания.

прил. II - строго защитени видове

прил. III - защитени видове.

IUCN - Hilton -Taylor, C. (compiler) 2000. IUCN Red List of threatened Species. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge UK, xviii + 61 pp.

• LR/nt - рисков/уязвим

• VU- уязвим

DIR 92/43 - Директива 92/43 на Съвета на ЕИО от 21.05.1992 за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна

7.3.БИБЛИОГРАФИЯ

- Ангелов, П.** 1976. Фауна на България. т. 5. Coleoptera, Curculionidae. I. (Apioninae, Othiorrhynchidae). БАН, София.
- Ангелов, П.** 1978. Фауна на България.т.7.Coleoptera, Curculionidae. II. (Brachyderinae, Brachycerinae, Tanymecinae, Cleoninae, Curculioninae, Myorrhininae). БАН, София.
- Ангелов, П.** 1979. Фауна на България.т.9.Coleoptera, Curculionidae. III. (Calandrinae - 1). БАН, София.
- Ангелов, П.** 1980. Фауна на България. т.10. Coleoptera, Curculionidae. IV. (Calandrinae - 2). БАН, София.
- Ангелов, П.** 1981. Фауна на България. т. 11. Coleoptera, Rhynchophora. БАН, София.
- Ангелов, П.** 1995. Фауна на България.т.24. Coleoptera, Cerambycidae. I. (Prioninae, Lepturinae, Nescydalinae, Aseminae, Cerambycinae). БАН, София.
- Антонов, Х., Д. Данчев.** 1980. Подземни води в НРБ. – София, Изд. „Техника“: 360 стр.
- Асенов, И., Ч. Гусев, Г. Китанов, Ст. Николов, Т. Петков.** 1998. Билкосъбиране. С., Билер, 367
- Атанасов, Н., Длусский, Г.** 1992. Фауна на България.т.22. Hymenoptera, Formicidae.С.,БАН, София.
- Берберова, Д. и колектив,** 2001 г. План за управление на ПР”Балабана”- гр. Елхово
- Берберова, Д. и колектив,** 2001 г. План за управление на ПР”Долна Топчия”- гр. Елхово
- Берберова, Д. и колектив,** 2001 г. План за управление на ПР”Острица”- гр. Перник
- Берберова, Д. и колектив,** 2004 г. План за управление на ПП”Русенски Лом” – област гр.Русе
- Берберова, Д. и колектив,** 2004 г. План за управление на ПР”Балтата” и Буферната му зона – община Балчик
- Берберова, Д. и колектив,** 2007 г. План за управление на ЗМ”Баташки снежник” – община Батак
- Берберова, Д. и колектив,** 2007 г. План за управление на ПЗ”Буйновско ждрело” – община Борино
- Берберова, Д., Л.Димитрова,**2001.Планове за управление на защитени територии – съвременен подход за природозащита и регионално развитие, Юбилеен сборник “50 години ландшафтна архитектура” София.
- Берберова Д., Л.Димитрова,**2002.Проблеми на управлението на туризма в природните и национални паркове отразени в планове за управление, семинар Варна – Практики по управление на национални и природни паркове.
- Бешков В.** 1961. Принос към зоогеографското проучване на херпетофауната в България. Изв. Зоол. Инст. Муз., X, сс. 373 - 380.
- Бешков В.** 1970 а. Биология и разпространение на гръцката жаба (*Rana graeca* Blgr.) в България. I. Изследвания върху храната и храненето. Изв. Зоол. Инст. Муз., XXXI, сс. 5 - 17.
- Бешков В.** 1970. Idem, II. Изследвания върху размножението и ларвите. XXXII, сс. 159 - 180.
- Бешков В.** 1972. Idem. III. Изследвания върху екологията и разпространението. XXXVI, сс. 125 -136.
- Бешков В.** 1985. Земноводни. Влечуги. В: Червена книга на НР България. II - Животни. С., БАН, сс. 32 - 41.
- Бешовски, В.** 1985. Фауна на България. т. 14. Житни мухи (Diptera, Chloropidae). БАН, София.
- Бешовски, В.** 1994. Фауна на България. 23. Insecta, Odonata. С., БАН, 372 с.
- Бондев, И.** 1982. Ботанико-географско райониране. В: Гълъбов, Ж. (отг. ред.) География на България. ч. 1 Физическа география. Природни условия и ресурси. БАН: 443-451
- Бондев, И.** 1991. Растителността на България. Карта в М 1:600000 с обяснителен текст. УИ. София 157-166
- Бондев И.** (ред.), 1995. Хорологичен атлас на лечебните растения в България. С., Акад. изд. “Проф. М. Дринов”, 272
- Буреш, И.** 1924. История на ентомологичното проучване на България. - Тр. Бълг. науч. земед.-стоп. инст., 8: 1-136.
- Буреш, И.** 1942. Петнадесет години “Известия на Царските природонаучни институти в София” (1928-1942). - Изв. Цар. природн. инст. София, 15: 257-304.
- Буреш И., Й. Цонков.** 1932. Разпространение на отровните змии (Viperidae) в България и на Балканския полуостров. Тр. Бълг. Природоизпит. друж., 15 - 16, сс. 189 - 206.
- Буреш И., Й. Цонков.** 1933. Изучвания върху разпространението на земноводните и влечугите в

- България и по Балканския полуостров. I. Костенурки (Testudinata) и гущери (Sauria). Изв. Царск. Природонауч. Инст. София, VI, сс. 150 - 207.
- Буреш И., Й. Цонков.** 1934. :Idem, II. Змии (Serpentes). VII, сс.106 - 188.
- Буреш И., Й. Цонков.** 1941. Idem. III. Опашати земноводни (Amphibia,Caudata) XIV, сс. 171 - 237.
- Буреш И., Й. Цонков.** 1942. Idem. IV. Безопашати земноводни (Amphibia, Salientia). XV, сс. 68 - 145.
- България-Национален доклад за развитието на човека** „Селските райони:преодоляване на неравнопоставеното развитие”, 2003 г., UNDP
- Василев, И.** 1978. Фауна на България.т.8. Растителноядни оси (Hymenoptera, Symphyta). БАН, С.
- Велчев, В., Ст. Кожухаров, М. Анчев.**1992.Атлас на ендемичните растения в България,С.БАН, 204
- Велчев, В.** (гл. ред.), 1982-1989. Флора на НР България, т. VIII – IX, С., БАН
- Велчев, В.** (отг. ред.), 1984. Червена книга на НР България, т. 1, Растения. С., БАН, 447
- Воденичаров, Д., Темнискова-Топалова, Д., Киряков, И., Димитрова-Конаклиева, С., Мончева, С., Петров, С., Иванов, Д.** 1998. Биологично разнообразие на България – водорасли, мъхообразни, водни растения (хидатофити, нейстофити, хелофити), лихенизирани гъби. – In: Meine, C. (Ed.), Bulgaria's Biological Diversity: Conservation status and needs assessment, vol. 1, 25-54. Pensoft, Sofia-Moscow.
- География на България**, монография, БАН, 1997
- Геоложка карта на България**, М 1:100 000, Обяснителна записка, БАН, 1995
- Георгиев, В.** 1987. Фауна на България. т. 17. Coleoptera, Hydrocanthares. БАН, София.
- Груев, Б.** 1988. Обща биогеография. Наука и изкуство, София.
- Груев, Б.** 2000а. Зоогеографска принадлежност на видовете листояди от подсемействата Lamprosomatinae, Eumolpinae, Chrysomelinae, Alticinae, Hispinae и Cassidinae (Coleoptera, Chrysomelidae). - Науч. труд. ПУ “П. Хилендарски”, Animalia, 36(6): 5-34.
- Груев, Б.** 2000б. За атлантическия фаунистичен елемент в България. - Науч. труд. ПУ “П. Хилендарски”, Animalia, 36(6): 67-72.
- Груев, Б.** 2000в. За субмедитеранската биотична зона в Палеарктика и субмедитеранския фаунистичен елемент в България. - Науч. труд. ПУ “П. Хилендарски”, Animalia, 36(6): 73-94.
- Груев, Б., Кузманов, Б.** 1994. Обща биогеография. СУ “Св. К. Охридски”, София.
- Груев, Б., Томов, В.** 1984. Фауна на България. т. 13. Coleoptera, Chrysomelidae. I. (Orsodacninae, Zeugophorinae, Donaciinae, Criocerinae, Clytrinae, Cryptocephalinae, Lamprosomatinae, Eumolpinae). БАН, София.
- Груев, Б., Томов, В.** 1986. Фауна на България. т. 16. Coleoptera, Chrysomelidae. II. (Chrysomelinae, Galerucinae, Alticinae, Hispinae, Cassidinae). БАН, София.
- Делипавлов, Д.** (ред.), 2003. Определител на растенията в България. П., АИАУ
- Димитров, Д.** (ред.), 2002. Конспект на висшата флора на България. Хорология и флорни елементи. С., БШПОБ, 422
- Жан-Филип Шютц**, 1999. Лесовъдство, Земиздат-София,
- Йорданов, Д.** (гл. ред). 1963-1979. Флора на НР България, т. I – VII, С., БАН
- Йорданов, И.** Хижите в България-Справочник за пешеходен и автотуризм, Бургас, 1996
- Кожухаров, С.** (ред.), 1992.Определител на висшите растения в България.С., Наука и изкуство, 787
- Кожухаров, С., Б. Кузманов** (ред.). 1995. Флора на Република България, т. X, С., БАН
- Костадинова И.**(съст.) (1997) Орнитологично важни места в България. БДЗП. Природозащитна поредица, Кн.1, София, 1997, 176 с.
- Митрев, А., С. Попова**, 1982. Атлас на лечебните растения в България. Изд. БАН, 223Raunkiaer, С. 1934. Life Form of Plants and Statistical Plant Geography. New York – London, Clarendon press
- Мичев Т., П. Янков**, 1993 Орнитофауна. В: Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие. Основни доклади, София, т.1, 585-613.
- Нанкинов Д., С. Симеонов, Т. Мичев, Б. Иванов** (1997) Фауна на България, т.26 Aves, част II, София, Акад.изд.Марин Дринов, изд. Пенсофт, 427 с.
- Нанкинов Д.** (2001) Застрашените животни в България.
- Нанкинов Д и колектив.** 2004. Численост на националните популации на гнездящите в България птици. Зелени Балкани, Пловдив.
- Пенев, Н., Гарелков, Д., Маринов, М., Наумов, З.** 1969. Типове гора в България, София, БАН: 354
- Петров Б., С. Златанов** 1955 Материали по фауната на птиците в Добруджа. Сп. на научно-изсл. инст. при М-во на земед., кн.1, 93-113.
- Петров П.,** 1990. Ландшафтознание, УИ “Св. Климент Охридски”, София.

- Петров Сл.**, 1975. Определител на мъховете в България. С, Изд. БАН, 536 с.
- Пешев И.** 1967. Принос към изучаване на орнитофауната на Варненското крайбрежие. Изв. нар. муз. Варна, кн. 3/18/, 188-212.
- Пешев, Ц., Д. Пешев, В. Попов**, 2004 Фауна на България 27. (Mammalia), София, стр. 632. Изд. “Марин Дринов”
- Попниколов, А., Железова, Б.** 1964. Флора на България – Лишеи. Народна просвета, София. 1-517.
- Попов, В., К. Мишев.** 1974. Геоморфология на българското черноморско крайбрежие и шелф. – София, изд. БАН: 267 стр.
- Попов, В., А. Седефчев.** 2003. Бозайниците в България. Определител. – София, Геософт: 291 стр.
- Ръководство за определяне на местообитания от европейска значимост в България**, Световен фонд за дивата природа, Дунавско-Карпатска програма и Федерация “Зелени Балкани”, София, 2005
- Симеонов С., Т. Мичев, Д. Нанкинов** (1990) Фауна на България, т.20, Aves, част I, София, Изд. на БАН, 350 с.
- СПАСОВ, Н., Ж. СПИРИДОНОВ.** 1985. Златка, *Martes martes* L. 1758; видра, *Lutra lutra* L., 1758. В: Червена книга на НР България. Т.2, Животни, Изд. на БАН.
- Спиридонов Ж.** 1978. Проучване върху гнездовата орнитофауна на народния парк “Златни пясъци”. Орн. Инф. Бюл. 4., с. 28-38.
- Стефанов Д.** Лесоопазване, С. Земиздат, 1961, 423с
- Темнискова, Д., Киряков, И., Мончева, С., Стойнева, М., Младенов, Р., Белкинова, Д., Станчева, Р., Иванов, П.** 2005. Биоразнообразие на водораслите в България. – In: (Petrova, A.) (Ed.), Current state of Bulgarian biodiversity - problems and perspectives, Bulgarian Bioplatform, Sofia: 11-36.
- Темнискова, Д., Стойнева, М., Воденичаров, Д., Киряков, И., Младенов, Р.** 1999. Ръководство по систематика на водорасли и гъби. Pensoft, Sofia-Moscow, 1-316.
- Траянов, Р.** 2005. Животинският свят в Природен парк “Златни пясъци” (земноводни, влечуги и бозайници), част I. – НУГ и ПП “Златни пясъци”, Варна: 11 стр.
- Хардалова, Р., Л. Евстатијева, Ч. Гусев.** 1994. Характеристика на ресурсите от диворастващи лечебни растения в България и препоръки за дългосрочното им устойчиво развитие. – В: Сакалян, М. (ред.), Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие. Осн. доклади, т.2, С., Булвест, 41-72
- Хинкова, Ц.** 1961. Материали върху гъбната флора на България. - Изв. Бот. инст., 8: 251-259.
- Gyosheva, M., Denchev, C., Dimitrova, E., Assyov, B., Petrova, R. & Stoichev, G.** 2006. Red List of fungi in Bulgaria. - Mycologia Balcanica 3: 75-81.
- Хубенов, З.** 1980a. Нови Tachinidae (Diptera) за фауната на България. – Acta zool. bulg., 14: 79-82.
- Хубенов, З.** 1980б. Принос към изучаването на фауната и биологията на представителите на семейство Tachinidae (Diptera) в България. – Acta zool. bulg., 15: 77-80.
- Хубенов, З.** 1983. Принос към изучаването на семейство Tachinidae (Diptera). – Acta zool. bulg., 23:
- Хубенов, З.** 1991. Насекомният свят на България. - В: Цанков, Г. и др. (ред.), Първа национална конференция по ентомология (Секция “Систематика и обща ентомология”, 28-30 октомври 1991 г., София.), 23-27. СУБ, София.
- Хубенов, З., С. Бешков, В. Бешовски, Е. Василева, Я. Коларов, К. Кумански, А. Попов.** 1993. Insecta. II. Blattodea, Mantodea, Isoptera, Orthoptera, Dermaptera, Embioptera, Megaloptera, Raphidioptera, Neuroptera, Mecoptera, Hymenoptera, Trichoptera, Lepidoptera, Diptera. - В: Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие. Основни доклади. Т.1, С., 323-404.
- Хубенов, З.** 1996a. Безгръбначните животни в България. - Природа, 1: 80-85.
- Хубенов, З.** 1996б. Фаунистично разнообразие на България - безгръбначни животни. - Hist. Nat. Bulg., 6: 11-16.
- Хубенов, З.** 1997. Сухоземна фауна. - В: Йорданова, М., Дончев, Д. (ред.), География на България, 320-323. БАН, София.
- Хубенов, З.** 2002. Сухоземна фауна. - В: Копралев, И. и др. (ред.), География на България, 365-367. Форком, София.
- Червена книга на НР България** (1985), т.2, Животни, София, Изд. на БАН, 183 с.
- Abadjiev, S.** 2001. Zoocartographia Balcanica. Vol. 1. An atlas of the distribution of butterflies in Bulgaria (Lepidoptera: Hesperoidea & Papilionoidea). Pensoft, Sofia.

- Bassamakov, I., Apostolov, A.** 1988. *Maraenobiotus bulbiseta* n. sp., nouvel copepod harpactocoïde cavernicole de la montagne Rhodopie (Sud Bulgarie). – Bull. Mus. of South Bulgaria, 15: 97-103.
- Baumgart W.** 1970. Über die Vogel im Kustengebiet der sudlichen Dobrudscha (Silberkuste). Der Falke, 17, 220-231.
- Baumgart W.** 1971. Beitrag zur Kenntnis der Greivogel Bulgariens. Beitr. Vogelkd. Leipzig, 17, 1. p.37.
- Baumgart W.** 1971a. Tod von Junguhus infolge Nahrungsmangels. Der Falke, № 18 (7), 220-224.
- Beron, P.** 1994. Résultats des recherches biospéléologiques en Bulgarie de 1971 à 1994 et liste des animaux cavernicoles bulgares. – Tranteeva, 1, Fédération bulgare de spéléologie, Sofia.
- Beron P., Petrov B., Stoev P.** in preparation. Cave fauna of Bulgaria.
- Bibby, I., N. Burgess, D. Hill** 1992. Bird census techniques. London, Academic Press. 257p.
- Dettner, K. & Peters, W.** 2003. Lerbuch der Entomologie. Spektrum - G. Fischer, München.
- Frivaldssky, J.** 1833. Közlesek a Balkány vidékén tett természetudományi utazásrol. - Magyar Tud. Társ. Evk., 1: 235-275.
- FURMANKIEWICZ, J.** 2003. The vocal activity of *Pipistrellus nathusii* (Vespertilionidae) in SW Poland. – Acta Chiropterologica, 5(1): 97-105.
- Hubenov, Z., V. Beschovski, S. Beshkov, J. Kolarov, K. Kumanski, A. Popov, E. Vassileva.** 1998. Insects of Bulgaria. Part 2. Blattodea, Mantodea, Isoptera, Orthoptera, Dermaptera, Embioptera, Megaloptera, Raphidioptera, Neuroptera, Mecoptera, Hymenoptera, Trichoptera, Lepidoptera, Diptera. In: Bulgaria's biological diversity. Conservation status and Needs Assessment. Sofia, Pensoft, 211-318.
- IVANOVA, T.** 2005. Important Bat Underground Habitats (IBUH) in Bulgaria. – Acta zool. bulg., 57 (2): 197-206.
- Josifov, M.** 1998. Homoptera (Auchenorrhyncha), Heteroptera. [In: Guéorguiev, V., Beshovski, V., Russev, B., Kumanski, K., Josifov, M. & Sakalian, V. 1998. Insects of Bulgaria, Part 1: Odonata, Ephemeroptera, Plecoptera, Homoptera (Auchenorrhyncha), Heteroptera and Coleoptera]. - In: Meine, C. (ed.), Bulgaria's biological diversity: Conservation status and Needs Assessment. Vol. 1/2: 163- 209. Pensoft, Sofia.
- Josifov, M.** 1999. Heteropterous insects in the Sandanski-Petrich Kettle, Southwestern Bulgaria. - Hist. Nat. Bulg., 10: 35-66.
- Kumanski, K.** 1998a. Plecoptera. [In: Guéorguiev, V., Beshovski, V., Russev, B., Kumanski, K., Josifov, M. & Sakalian, V. 1998. Insects of Bulgaria, Part 1: Odonata, Ephemeroptera, Plecoptera, Homoptera (Auchenorrhyncha), Heteroptera and Coleoptera]. - In: Meine, C. (ed.), Bulgaria's biological diversity: Conservation status and Needs Assessment. Vol. 1/2: 163- 209. Pensoft, Sofia,
- Kumanski, K.** 1998b. Trichoptera. [In: Hubenov, Z., Beschovski, V., Beshkov, S., Kolarov, J., Kumanski, K., Popov, A., Vassileva, E. 1998. Insects of Bulgaria, Part 2: Blattodea, Mantodea, Isoptera, Orthoptera, Dermaptera, Embioptera, Megaloptera, Raphidioptera, Neuroptera, Mecoptera, Hymenoptera, Trichoptera, Lepidoptera and Diptera]. - In: Meine, C. (ed.), Bulgaria's biological diversity: Conservation status and Needs Assessment. Vol. 1/2: 211-318. Pensoft, Sofia.
- Kuthan, J. & Kotlaba, F.** 1988. Makromyzenen der bulgarischen Schwarzmeerküste und einiger Orte in landersinnern Bulgariens. - Sborn. Nár. Mus. Praze, Řada B, Prir. Vedy, 44 (3-4): 137-243.
- Ландшафтоведение: теория, методи, регионални изследвания, практика**, Материали XI Международной ландшафтної конференції, Москва, 2006 г., 10-13, 87-90, 711-713
- Lavčiev, V.** 2003. Catalogus faunae bulgaricae. Vol. 5. Diptera: Fanniidae, Muscidae, Stomoxydidae. Pensoft, Sofia.
- Loving them to death ?**, Sustainable tourism in Europe, Europarc federation, 2001
- Matzke, D.** 2000. Entomologischen Beobachtungen während eines Urlaubs in Bulgarien-Maturna, 10, 11-13.
- Mauersberger G.** 1960. Faunistische Notizen aus Nordost Bulgarien. Der Falke, № 7.
- Mountfort G., I. Ferguson-Lees,** 1961. Observations on the birds of Bulgaria. Ibis, 103 a.
- Natcheva R., Ganeva A., Spiridonov G.** 2006. Red List of the bryophytes in Bulgaria. Phytologia Balcanica 12(1): 55-62.
- Nationalpark Jasmund**, Mai 1998 Nationalparkplan, Landesnationalparkamt Mecklenburg Vorpommern
- Nestorova, E.** 1998. Catalogus faunae bulgaricae. Vol. 2. Lepidoptera: Geometridae. Pensoft, Sofia.
- North York Moors**, April 1998. National Park – Management Plan,
- O'DONNELL, C., J. SEDGELEY.** 2001. Guidelines for surveying and monitoring long-tailed bat populations using line transects. – DOC Science Internal Series, 12, New Zealand Dep. Cons.: 20 p.
- Pandourski I.** 1992. Contribution à l'étude des cyclopidés (Crustacea, Copepoda) des eaux souterraines karstiques de la Bulgarie avec description du *Speocyclops rhodopensis* sp.n.- Acta zool. bulg., 45: 92-101.

- Pandourski, I.** 1997. Composition, origine et formation de la faune cyclopidienne stygobie de Bulgarie. Définition du groupe d'espèces "kieferi" du genre *Acanthocyclops* (Crustacea, Copepoda, Cyclopoida). - Boll. Mus. reg. Sci. nat., Torino, 15 (2), 279-297.
- PANDOURSKI, I.** 2004. Bats (Mammalia, Chiroptera) of the Burgas Wetlands, Bulgarian Black Sea Coast. – Acta zool. Bulg., 56 (3): 283-298.
- Popov, A.** 1998. Blattodea, Mantodea, Isoptera, Orthoptera, Dermaptera, Embioptera, Megaloptera, Raphidioptera, Neuroptera, Mecoptera. [In: Hubenov, Z., Beschovski, V., Beshkow, S., Kolarov, J., Kumanski, K., Popov, A. & Vassileva, E. 1998. Insects of Bulgaria, Part 2: Blattodea, Mantodea, Isoptera, Orthoptera, Dermaptera, Embioptera, Megaloptera, Raphidioptera, Neuroptera, Mecoptera, Hymenoptera, Trichoptera, Lepidoptera and Diptera]. - In: Meine, C. (ed.), Bulgaria's biological diversity: Conservation status and Needs Assessment. Vol. 1/2: 211-318. Pensoft, Sofia.
- Popov, A.** 2002. Zoogeographical analysis of Neuroptera in Bulgaria. - Acta Zool. Hung., 48 (Suppl. 2): 271-280.
- Raunkiaer, C.** 1934. Life Form of Plants and Statistical Plant Geography. New York – London, Clarendon press
- Red List of fungi in Bulgaria**, Melania Gyosheva, Cvetomir Denchev, Evtimia Dimitrova, Boris Assyov, Roumyana Petrova & Georgi Stoichev, 2006
- Richtlinien fuer Management-Kategorien von Schutzgebieten**, 1999. IUCN, FONAD
- Russev, B.** 1998. Ephemeroptera. [In: Guéorguiev, V., Beshovski, V., Russev, B., Kumanski, K., Josifov, M. & Sakalian, V. 1998. Insects of Bulgaria, Part 1: Odonata, Ephemeroptera, Plecoptera, Homoptera (Auchenorrhyncha), Heteroptera and Coleoptera]. - In: Meine, C. (ed.), Bulgaria's biological diversity: Conservation status and Needs Assessment. Vol. 1/2: 163-209. Pensoft, Sofia.
- Sakalian, V.** 1994. Studies Buprestidae (Coleoptera) in the Sandanski-Petrič and Goce Delčev valleys - Southwestern Bulgaria. III. Zoogeographical characteristic. - Acta Zool. Bulg., 47: 35-42.
- Sakalian, V.** 2003. Zoocartographia Balcanica. Vol. 2. A catalogue of the jewel beetles (Coleoptera: Buprestidae). Pensoft, Sofia.
- Simon, T., Vajda, L.** 1959. Beiträge zur Moosflora Bulgariens. - Ann. Univ. Sci. Budapest, Sec. Biol., 2: 259-272.
- Šmarda, J.** 1970. Compléments à la flore muscinale de la Bulgarie. - Rev. Bryol. et Lichénol., 37, Fasc. 1: 33-46.
- Stoev, P.** 2002. A catalogue and key to the centipedes (Chilopoda) of Bulgaria. Pensoft, Sofia.
- The Swiss Landscape Concept**-Federal Office of Environment, Forests and Landscape FOEFL, Berne, 1995
- Tucker G.M., M.F. Heath** 1994. Birds in Europe: Their Conservation Status. BirdLife Conservation Series no.3. Cambridge, 600 p.

7.4.ТЕРМИНОЛОГИЧЕН РЕЧНИК

Абиотични фактори – фактори на неживата природа

Автохтонен вид – съществуващ вид в ареала на видообразуването

Агресивност-способност на патогена да предизвика масово заболяване на растенията. Тя зависи от възможностите на причинителя да заразява растенията с минимално количество инфекциозен материал (понякога е достатъчна дори една спора), от размножителния му потенциал и от продължителността на инкубационния период.

Алувиални наслаги – речни наноси

Алфа разнообразие – изразява таксономичната наситеност, или броя на видовете и тяхното количествено съотношение в дадено съобщество

Ареал-територия на сушата или водата, в чиито граници са разпространени дадени видове животни или растения.

Асоциация – основна синтаксономична единица при класификация на растителността

Бета разнообразие – указва промените на състава на съобществата вследствие промените на условията на средата

Биоиндикация–метод за оценка на абиотичните и биотичните фактори на средата с помощта на биологични системи

- Биологичен спектър** – процентно съотношение на жизнените форми по Раункиер
- Биологична крива (тренд)** – нискочестотна изменчивост с дължина на вълната, по-голяма от дължината на дендрохронологичната серия. Тя очертава тенденциите в формирането на радиалния прираст в зависимост от възрастта на моделните дървета.
- Биомониторинг** – приложена в пространството и времето биоиндикация
- Биосфера** – съвкупността от живите организми на земята и продуктите на тяхната жизнена дейност. Тя обхваща атмосферата, хидросферата и част от литосферата.
- Биотични фактори** – съвкупност от влияния, оказвани върху даден организъм от жизнената дейност на други организми.
- Болест** – нарушения в нормалната обмяна на веществата в клетките, органите и целите растения, възникващи под влияние на фитопатоген или от неблагоприятните условия на средата.
- Биотичните фактори** – фактори на живата природа
- Валог** – удължена негативна повърхностна карстова форма
- Вектор** – организми или фактори, способни да пренасят причинители на заболявания.
- Видове с консервационна значимост** – вж. Приоритетни видове
- Висока заливна тераса** – с относителна височина от 2 до 4 м над речното легло
- Вредители** – (в лесозащитата) – животински видове, причиняващи стопански или екологично значими по горскодървесните видове.
- Въртоп** – малка кръгла фуниевидна негативна повърхностна карстова форма
- Газоустойчивост** – способност на растенията да понесат относително големи концентрации на отровни газове и на други газообразни вещества, които обикновено не участват в състава на въздуха.
- Геофити** – растения, чиито възобновителните пъпки се намират в почвата
- Демутация** – естествено възстановяване на природната растителност на мястото на деградирала или унищожена от човека растителност
- Детрусни варовици** – понятие, определящо рохкави варовити материали, резултат от механично разрушаване и абразия на стари скали и органични остатъци
- Диагностични видове** – група от видове с оптимално развитие в рамките на определен синтаксон; група от характерни и диференциални видове характеризиращи дадена фитоценоза
- Диатомити** – дълбоководни силициеви биогенни наслаги
- Доминанти** – видове организми, които в борбата за съществуване са достигнали до господстващо положение във фитоценозите или екосистемите
- Едификатори** – доминиращи растителни видове, които имат определяща роля при формирането на микробиотичния комплекс; видове с най-високо обилие в господстващия етаж.
- Екологична ниша** – функционално място на вида в екосистемата; съвкупността от условията на живот в екосистемата, съответстващи на изискванията, предявени към средата от ценопопулациите на даден вид
- Екологични групи растения** – групи от растения, които се образуват предимно под влияние на един доминиращ фактор в дадените условия (влажност, температура, светлина, механичен и химичен състав на почвата и др.)
- Екосистема** – съвкупност от биоценоза и условията на средата, в която съществуват изграждащите я видове
- Екотонната зона** – гранична зона между две екосистеми
- Експлеренти** – “запълвачи” растения, които имат слаба конкурентноспособност, но способни много бързо да заемат освободените от силните конкуренти територии
- Ендемични видове** – видове с ограничен ареал на разпространение
- Еолични наслаги** – наноси, натрупани в резултат от силни ветрове
- Епифитотия** – масово развитие на инфекциозно заболяване, което обхваща представителите на даден вид растение върху определена територия.
- Етиология** – проучване на причините за възникване на болестите по растенията.
- Жизнена форма** – външния облик на растенията, отразяваща тяхната приспособеност към условията на средата.
- Имунитет** – пълна (абсолютна) невъзприемчивост на даден организъм към определена заразна болест.
- Инвентаризация** – установяване на количествените и качествените показатели на определена група организми, обитаващи сходни местообитания

Инкубационен период – времето от момента на заразяването до появата на външните признаци (симптоми) на болестта.

Калус – новообразувана тъкан от паренхимни недиференцирани клетки около наранена растителна повърхност. Калусната тъкан способства за зарастването на раните и може да се образува във всички органи при семенните растения.

Климакс – устойчиво растително съобщество, намиращо се в равновесие с абиотичната среда

Климаксно състояние – равновесно състояние на екосистемата

Константност – срещаемост изразена в бални оценки

Консументни трофични нива – нива на хранителната верига, изградени от животински видове

Криптофити – растения, чиито възобновителни пъпки се намират в почвата или във водата

Ксерофити – растения, развиващи се на сухи местообитания, които могат да преживяват продължително атмосферно и почвено засушаване, като запазват физиологичната си активност

Медитерански вид – средиземноморски вид

Мезоксерофити – мезофити, които могат да понесат по-голямо или по-малко засушаване

Мезофилна растителност – умерено влаголюбива растителност

Мезофити – растения, растящи на средно влажни почви

Микози – болести, предизвикани от развитието на гъби.

Микроместообитание – характерна (специфична) част от местообитанието, в което индивидите на вида се укриват, хранят или извършват друга жизнена дейност

Местообитание – пространствено ограничена съвкупност от условията на абиотичната и биотичната среда, които осигуряват пълния цикъл на развитие на индивида, популацията или дадени вид като цяло

Мицел – вегетативно тяло на гъбите, което е изградено от голям брой хифи.

Некроза – загиване на отделни клетки или участъци на растението, предизвикано от действието на неблагоприятни биотични (бактерии, гъби и др.) или абиотични (много висока или ниска температура, химични вещества и др.) фактори.

Неоген – вторият геохронологичен период от неозойската ера

Обилие – показател за количественото участие на вида, изразен пряко или косвено

Оолитни варовици – заоблени карбонатни споени скални частици с размери до 15 мм, образувани при специфични условия на топли морски басейни

Органогенни наслаги – наноси от отмерели организми

Пластични видове – видове с големи адаптивни възможности

Приоритетни видове – видове с особено важно значение за статута на местообитанието или защитената територия; видове с природозащитен статус (третиран от националното и международно природозащитно законодателство); видове включени в Червена Книга на България; ендемични видове; реликтни видове.

Приоритетни съобщества – съобщества, в състава на които участват приоритетни видове

Псамофит – растителен вид растящ върху пясъци

Първични местообитания – естествени, непроменени местообитания

Растителност – съвкупност от всички растителни съобщества (фитоценози) на дадена територия или акватория

Реликти – стари във филогенетично отношение таксони, които са имали в миналото много по-широко разпространение

Рудрални растения – растения, развиващи се върху смет, боклук, остатъци, съпътстващи човека, характерни с високо съдържание на органични вещества, азотни съединения и др.

Русло – речно легло

Сапрофит – организъм, който е способен да използва за развитието си само мъртви растения.

Симбиоза – това са различни форми на съжителство (съвместен живот) между два организма, което в една или друга степен е изгодно за единия или и за двата вида-симбионти. Различават се следните форми на симбиоза-форезия, мутуализъм и коменсализъм.

Синергизъм – съвместно съществуване на два организма, в резултат на което полученият ефект е различен от този, който се наблюдава при самостоятелното им развитие.

Синтаксон – тип фитоценоз от определена синтаксономична категория; основна синтаксономична категория е асоциацията

Синтаксономична категория – съвкупност от всички синтаксони на съответно равнище от иерархичната класификация

Синузия – пространствено и екологично обособена част от фитоценоза, съставена от растения принадлежащи към една или няколко близки жизнени форми

Серия – съвкупност от взаимносвързаните растителни съобщества в определен сукцесионен ред, които достига до климакс

Срещаемост – показател, оценяващ характерът на разпространението на индивидите на отделните ценопулации; изчислява се в проценти

Субендемит – таксон, които освен в дадена област има изолирани находища и в друга близка географска област

Сукцесия – изменения на растителните съобщества, които се проявяват в смяната на една фитоценоза с друга; развитие на екосистемата, смяна на една екосистема с друга

Сциофити – сенколюбиви растения, които не понасят пълно осветление и техният оптимум е при по-слаба интензивност на светлината

Съсъди-анатомични елементи на ксилема, които представляват тръбести клетки, съединени чрез разтваряне на напречните стени. По тях се придвижва към върха водата с разтворените в нея вещества.

Таксон – наименование на класификационните единици, показващи тяхното място в системата; съвкупност от организми, разглеждани като формални обединения на съответните нива от йерархичната класификация; основна таксономична единица е видът

Терофити – едногодишни растения

Транспирация-регулируем процес на отделяне на вода от растението при неговата жизнена дейност. Основни органи, чрез които се осъществява транспирацията, са листата.

Трахеиди-мъртви, вдървенели и заострени накрая растителни клетки, които служат за придвижване на водата с разтворените в нея вещества и отчасти изпълняват механични функции. Трахеидите са сходни със съсъдите по функционалното си предназначение, но диаметърът им е по-малък и освен това при тях напречните стени не са перфорирани.

Трахеи-остаряло наименование на съсъдите.

Тургор-напрегнато състояние на клетките, тъканите и органите в растението вследствие на оказвания взаимен натиск между клетъчните стени и клетъчното съдържание.

Трансгресия – настъпване на морски води върху сушата в резултат от низходящи тектонски движения на крайбрежието

Фанерофити – растения с пъпки, разположени над 25 см от повърхността на земята

Фитоценоза – растително съобщество

Флора – съкупност от видове, които се срещат на определена територия или акватория

Флористично богатство – съвкупността от всички растителни таксони, влизащи в състава на екосистемата

Флорни елементи – група видове, произлизащи от един и същ флорен район

Хамефити – растения с ниско разположени възобновителни пъпки (до 25 см)

Хелиофити – светлолюбиви растения, които се развиват оптимално при пълна слънчева светлина

Хелофити – възобновителните пъпки са разположени във вода, като летораслите се издигат над повърхността на водата

Хемикриптофити – растения, на които възобновителните пъпки са разположени върху почвата

Хемисциофити – сенкоиздръжливи растения, които се развиват при пълна слънчева светлина, но могат да понасят и голямо засенчване

Хигрофилна растителност – растителност, развиваща се при висока влажност на средата.

Хидрофити – възобновителните пъпки са разположени във вода, като летораслите са покрити с вода

Хортобионти - вид, живеещ върху тревна растителност

Ценопулация – група индивиди на даден вид, развиващи се в определена фитоценоза

7.5. СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АБЧО – Асоциация на българските черноморски общини

БАН – Българска академия на науките

БАСЕТ – Българска асоциация за селски и екологичен туризъм

БДЗП – Българско дружество за защита на птиците

ДДС – Държавна дивечовъдна станция
ДЛ – Държавно лесничейство
ДПП – Дирекция на природен парк
ЕРВМ – Естествени ресурси за възстановителни мероприятия
ЕС – Европейски съюз
ЕТИС – Експертен технико-икономически съвет
ЗБР – Закон за биологичното разнообразие
ЗВ – Закон за водите
ЗГ – Закон за горите
ЗЗТ – Закон за защитените територии
ЗЛР – Закон за лечебните растения
ЗМ – Защитена местност
ЗТ – Защитени територии
ЗУТ – Закон за устройство на територията
ИГ – Институт за гората
КВС – Карта на възстановената собственост
КИЦ – Културно-информационен център
КОПС – Комитет по опазване на околната среда
МЗГ – Министерство на земеделието и горите
МИЕ – Министерство на икономиката и енергетиката
МК – Министерство на културата
МОСВ – Министерство на околната среда и водите
МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройство
МФ – Министерство на финансите
НИПК – Национален институт за паметниците на културата
НПО – Неправителствена организация
НРПУЗТ – Наредба за разработване планове за управление на защитени територии
НСЗП – Национална служба за защита на природата
НУГ – Национално управление по горите
Общ.А – Общинска администрация
Обл.А – Областна администрация
ОИЧР – Общинския индекс на човешкото развитие
ПЗ – Природна забележителност
ПР – Поддържан резерват
ПРЗ – План за регулация и застрояване
ПУ – План за управление
ПУП – Подробен устройствен план
РИОСВ – Регионална инспекция по околна среда и води
РУГ – Регионално управление на горите
ТД – Туристическо дружество
ТУП – Териториално-устройствен план
ЦЛОЕ – Централна лаборатория по обща екология

7.6. КАРТЕН МАТЕРИАЛ

7.6.1. Карти приложени към съответните части на Плана за управление

Приложение 1

Местоположение, граници и прилежащи територии М 1:400 000

7.6.2. Свитък КАРТИ към ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПП”Златни пясъци”

КАРТА 1:

Описание и оценка

История на границите и законовия статут на ПП”Златни пясъци” – М 1:10 000

КАРТА 2:

Описание и оценка

Административна принадлежност, собственост и предоставени площи – М 1:10 000

КАРТА 3:

Описание и оценка

Съществуващо функционално зониране, маршрути и капацитети на обектите – М 1:10 000

КАРТА 4:

Характеристика на абиотичните фактори

Релеф и свлачищни процеси – М1:10 000

КАРТА 5:

Характеристика на абиотичните фактори

Хидрографска мрежа и съоръжения – М1:10 000

КАРТА 6:

Характеристика на абиотичните фактори

Разпространение на типовете почви и степен на ерозия – М1:10 000

КАРТА 7:

Биологична характеристика

Типове природни местообитания – М1:10 000

КАРТА 8:

Биологична характеристика

Инвентаризация на горите и земите – М1:10 000

КАРТА 9:

Биологична характеристика

Растителност и видове с природозащитен статус – М1:10 000

КАРТА 10:

Биологична характеристика

Разпространение на лечебните растения – М1:10 000

КАРТА 11:

Биологична характеристика

Местообитания на видове от фауната с природозащитен статус – М1:10 000

КАРТА 12:

Норми, режими, условия и препоръки

Функционално зониране на територията – М1:10 000

7.7. ПРИЛОЖЕНИЯ

Към Плана за управление са приложени отделни Свитъци, както следва:

СВИТЪК I: Нормативни документи, писма, становища и протоколи от работни срещи

СВИТЪК II: Отчети от проучвания и изследвания, извършени в процеса на разработване на Плана

СВИТЪК III: Гори и земи

План за управление на Природен парк „Златни пясъци” – община Варна, община Аксаково, област гр. Варна,
община Балчик, област гр.Добрич